Erich Maria Remarque

Trei camarazi

Editura Eminescu

ERICH MARIA REMARQUE

Trei camarazi

145

Traducere de Sevilla Răducanu

EDITURA EMINESCU
1978

Cuprins

I 4
II 23
III 34
IV 48
V 61
VI 75
VII 94
VIII 104
IX 119
X 140
XI 151
XII 166
XIII 181
XIV 204
XV 219
XVI 235
XVII 254
XVIII 278
XIX 297
XX 315
XXI 341
XXII 359
XXIII 372
XXIV 388
XXV 405
XXVI 427
XXVII 440
XXVIII 457

I

NEÎNTINAT ÎNCĂ DE FUMUL COşurilor, cerul era galben ca alama. Strălucea puternic dincolo de acoperişurile fabricii, vestind răsăritul soarelui. M-am uitat la ceas. Nu era încă opt. Sosisem cu un sfert de oră prea devreme.

Am deschis poarta şi-am pregătit pompa de benzină. Pe la ora asta veneau mai întotdeauna maşini să-şi facă plinul. Deodată am auzit, răsunând în spate, un croncănit răguşit. Suna ca şi cum undeva sub pământ s-ar fi înşurubat un ghivent ruginit. M-am oprit să ascult. Apoi, traversând curtea, m-am întors din nou la atelier şi am deschis cu precauţie uşa. În penumbra încăperii se împleticea o stafie. Purta o basma de un alb murdar, un şorţ albastru, pâslari, cântărea nouăzeci de kilograme, dădea cu mătura şi era îngrijitoarea Mathilda Stoss.

Am rămas un timp locului şi-am privit-o cum se clătina printre radiatoare şi cânta cu voce sugrumată, melodia *Husarul credincios.* Pe masa de lângă fereastră se aflau două sticle de coniac. Una dintre ele era aproape goală. Cu o seară înainte fusese plină. Uitasem s-o încui.

— Bine, madam Stoss... i-am spus eu cu o undă de reproş în glas.

Cântecul încetă. Mătura îi căzu din mâini. Zâmbetul fericit se stinse. Acum păream eu stafia.

— Isuse Cristoase, gângăvi Mathilda, privindu-mă fix cu ochii înroşiţi. Nu mă aşteptam să veniţi aşa devreme...

— Înţeleg. Ţi-a plăcut?

— Plăcut, cum să nu?, dar mi-e cam ruşine. Îşi trecu

mâna peste gură: M-a făcut praf.

— Ei, lasă, exagerezi. Eşti numai beată. Beată criţă.

Se ţinea cu greu pe picioare. Buza de sus, umbrită de mustaţă, îi tremura, iar pleoapele palpitau ca la bufniţele bătrâne. Încetul cu încetul, reuşi să se limpezească. Hotărâtă, făcu un pas înainte.

— Domnu Lohkamp... omu-i păcătos... întâi l-am mirosit doar... apoi am tras o duşcă... pentru că simt mereu că-mi vine rău de la stomac... ei, şi apoi se vede că m-a tot îndemnat şi-a pus dracu stăpânire pe mine. Nu-i bine să laşi clondiru pe masă, să duci o biată femeie în ispită.

Nu era prima dată; o mai găsisem ameţită. Venea în fiecare dimineaţă, două ore, să facă curăţenie în atelier şi puteai lăsa cât de mulţi bani, risipiţi la voia întâmplării, ea nu s-ar fi atins de ei, dar băutura o ispitea cum momeşte slănina pe guzgan.

Am ridicat sticla şi-am privit-o în zare.

— Bineînţeles, de coniacul pentru clienţi nu te-ai atins, dar pe cel bun, al domnului Köster, l-ai dat gata!

Un zâmbet fugar înflori şi se stinse pe faţa devastată de vârstă a Mathildei.

— Ce-i adevărat, e adevărat: mă pricep la băutură. Dar nu-i aşa, domnu Lohkamp, n-o să mă trădaţi? Îs doar o biată văduvă lipsită de apărare!

Am dat din cap.

— Astăzi nu.

Îşi desprinse şi îşi aranjă fustele suflecate.

— Atunci, am s-o şterg. Că de vine domnu Köster, o să fulgere şi-o să tune!

M-am îndreptat spre dulap şi l-am descuiat.

— Mathilda...

Veni în grabă, legănându-se ca o raţă. Ţineam în mână o sticlă pătrată de culoarea castanei.

Ridică mâinile în chip de protest.

— N-am nicio vină! Pe cinstea mea! De asta nu m-am atins!

— Sunt convins, am liniştit-o eu, umplându-i un pahar.

Ştii însă ce este?

— Ba bine că nu!

Îşi linse buzele.

— E rom, vechi de când lumea!

— Foarte bine. Dacă-i aşa, dă duşcă paharul ăsta!

— Ferit-a sfântu! se dădu repede înapoi. Domnu Lohkamp, asta-i prea mult! Îmi crapă obrazul de ruşine. Bătrâna Stoss dă pe gât, pe ascuns, tot coniacul, şi dumneavoastră o mai şi cinstiţi cu un pahar de rom. Sunteţi un sfânt, asta sunteţi! Mai bine mor decât să primesc!

— Dacă nu vrei... am spus prefăcându-mă că pun paharul la loc.

— Atunci, fie! întinse repede mâna şi adăugă: Lucrul bun trebuie să-l iei când ţi se dă. Chiar dacă nu te pricepi. Noroc şi sănătate! O fi ziua dumneavoastră de naştere?

— Aşa-i, Mathilda. Ai ghicit.

— Nu spuneţi! E deci adevărat. Îmi apucă mâna şi mi-o strânse. Vă doresc fericire! Din toată inima. Şi punga plină! Domnu Lohkamp, sunt atât de emoţionată, că trebuie să mai trag neapărat un păhărel! Că doar ţin la dumneavoastră, de parcă aţi fi fiu-meu!

— Bine.

I-am mai umplut un pahar. L-a dat pe gât şi-a plecat din atelier lăudând romul.

Am pus la loc sticla şi m-am aşezat la masă.

Un soare palid îşi trimitea prin fereastră razele pe mâinile mele. Ce senzaţie ciudată îţi dă o astfel de aniversare a zilei de naştere, chiar dacă nu-i dai prea mare importanţă! Treizeci de ani... fusese o vreme când nu credeam să ating douăzeci, atât de îndepărtată mi se părea atunci această vârstă. Şi apoi...

Am luat din clasor o foaie de hârtie şi-am încercat să fac bilanţul. Copilăria, şcoala – păreau din perspectiva prezentului un domeniu îndepărtat, vag, aproape neverosimil. Viaţa adevărată a început abia în 1916. Tocmai atunci fusesem încorporat; slab şi înalt, la cei

optsprezece ani ai mei, executam pe câmpul desţelenit din spatele cazărmii „culcat-sculat“ la comanda unui ofiţer mustăcios, într-una din primele seri, mama a venit la cazarmă să mă vadă; a fost nevoită să aştepte mai bine de o oră. Nu-mi făcusem reglementar raniţa, şi drept pedeapsă a trebuit să spăl, în timpul liber, latrinele. A vrut să-mi ajute, dar nu i s-a dat voie. Plângea, şi eu eram atât de obosit, încât am adormit cu dânsa stând încă lângă mine.

1917. Flandra. Cumpărasem împreună cu Middendorf de la cantină o sticlă de vin roşu. Voiam să sărbătorim aniversarea zilei mele de naştere. Dar n-am mai ajuns. Dis-de-dimineaţă, artileria grea a englezilor a deschis focul. Pe la prânz, Köster a fost rănit. După-masă căzură Meyer şi Deters. Iar seara, tocmai când credeam că lucrurile s-au liniştit şi am destupat sticla, pătrunseră gazele toxice, răspândindu-se în adăposturile subterane. Ne-am pus măştile la timp, dar a lui Middendorf avea un defect de fabricaţie. Când şi-a dat seama, era prea târziu. Până să şi-o smulgă şi să-şi facă rost de alta a înghiţit prea mult gaz şi a început să vomite sânge. A murit în dimineaţă următoare, cu faţa plină de pete verzi şi negre. Îşi sfâşiase gâtul cu unghiile, tot încercând să-l deschidă ca să poată respira.

1918. Eram la spitalul militar. Cu câteva zile înainte sosise un nou transport. Pansamente de hârtie. Răni grave. Din zori până-n noapte, cărucioarele sanitare făceau naveta între saloane şi sala de operaţii. Câteodată se întorceau goale. Iosef Stoll zăcea lângă mine. I se retezaseră picioarele, dar n-o ştia încă. Nu-ţi puteai da seama, deoarece pătura era pusă peste un coş de sârmă. Dar el nici n-a crezut, căci simţea dureri în picioare. În timpul nopţii, doi bărbaţi au murit în salonul nostru. Unul dintre ei s-a despărţit foarte încet şi cu greu de viaţă.

1919. Din nou acasă. Revoluţie. Foamete. Afară, mitralierele ţăcăneau fără încetare. Soldaţi luptau împotriva soldaţilor. Camarazi împotriva camarazilor.

1920. Puci[1] Karl Bröger împuşcat. Köster şi Lenz arestaţi. Maică-mea internată în spital. Cancer în ultimul stadiu.

1921 Mă străduiam să-mi amintesc. Nu mai ştiam nimic. Anul acesta mi se ştersese pur şi simplu din minte. În 1922 îmi câştigam pâinea în Turingia, ca muncitor la căile ferate, în 1923 eram şeful serviciului de publicitate al unei fabrici de cauciuc.

Era în timpul inflaţiei. Câştigam două bilioane de mărci pe lună. De două ori pe zi ni se făcea plata, şi de fiecare dată aveam o jumătate de oră pauză, pentru a ne putea repezi în magazine să cumpărăm câte ceva înainte de a se fi schimbat din nou cursul dolarului; altfel, valoarea banilor se reducea la jumătate. Şi apoi? Anii ce-au urmat? Am lăsat creionul din mână. N-avea niciun sens să mai continui bilanţul. Nici nu-mi mai aminteam exact. Prea se învălmăşiseră multe. Ultima aniversare a zilei mele de naştere o sărbătorisem la cafeneaua *Internaţional,* unde un an întreg am fost angajat să cânt, seară de seară la pian. Apoi i-am regăsit pe Köster şi pe Lenz. Şi acum mă aflam aici, în ATELIERUL DE REPARAŢII AUTO KÖSTER ET COMP. Asociaţii eram Köster şi cu mine, dar atelierul aparţinea, de fapt, numai lui Köster. El fusese odinioară colegul nostru de şcoală şi comandantul companiei noastre, apoi pilot, şef de escadrilă, ceva mai târziu student o vreme, participase la curse de automobile – şi, în sfârşit, cumpărase şandramaua asta. Mai întâi i s-a alăturat Lenz, care se vânturase câţiva ani prin America de Sud, apoi m-am asociat şi eu.

Am scos o ţigară din buzunar. De fapt, era cazul să fiu mulţumit. Îmi mergea bine, aveam de lucru, eram robust, nu oboseam uşor, scăpasem teafăr, cum se spune... dar totuşi e mai bine să nu gândeşti prea mult la astfel de probleme. Mai ales când eşti singur. Şi mai cu seamă

[1] Referire la puciul din 13 martie 1920, înscenat la Berlin de Kapp, care a fost îndepărtat foarte curînd de la putere de greva generală, declarată în întreaga Germanie. (n. tr.).

seara. În asemenea situaţii mai apare, din când în când, spectrul trecutului şi te priveşte cu ochi morţi. Dar împotriva nălucilor te apără alcoolul.

Afară, poarta se auzi scârţâind. Am rupt foaia cu datele vieţii mele şi-am aruncat-o în coşul de hârtii. Uşa se deschise brusc. În cadrul ei apăru Gottfried Lenz, deşirat, slab, cu coama lui blondă ca paiul şi cu un nas care nu i se potrivea deloc.

— Robby, strigă el, chilipirgiu bătrân, ridică-te în picioare şi ia poziţie reglementară! Superiorii tăi vor să stea de vorbă cu tine.

M-am ridicat de pe scaun.

— Dumnezeule! Speram că aţi uitat! Fiţi îngăduitori, băieţi!

— Ţi-ar conveni, nu-i aşa?

Gottfried puse pe masă un pachet, în care zăngăniră puternic sticle. Apoi îşi făcu apariţia Köster. Lenz se postă în faţa mea.

— Robby, ce ţi-a ieşit astăzi dimineaţă în cale?

Am încercat să-mi amintesc.

— O femeie bătrână care dansa.

— Sfinte Sisoie! Semn rău! Dar se potriveşte cu horoscopul tău! Ţi l-am descifrat ieri. Eşti născut în zodia Săgetătorului, deci un om în care nu te poţi încrede: şovăitor, o trestie în bătaia vântului, expus unor suspecţi trigoni saturnieni şi, în acest an, influxului planetei Jupiter. Deoarece Otto şi cu mine îţi ţinem loc de părinţi, sunt primul care îţi dăruiesc ceva să te ocrotească. la această amuletă! O descendentă a incaşilor mi-a dăruit-o cândva. Avea sânge albastru, platfus, păduchi şi darul de a prevesti viitorul. „Străine cu piele albă, mi-a spus ea, amuleta aceasta au purtat-o regi, e strânsă în ea forţa soarelui, a lunii şi a pământului, fără să mai vorbim de cea a planetelor mai mici, dă-mi un dolar de argint să-mi iau whisky, şi este a ta. Pentru ca lanţul fericirii să nu se întrerupă, ţi-o încredinţez. O să te apere şi o să înfrângă

nefasta influenţă a constelaţiei lui Jupiter.”

Otto mi-a atârnat de gât un lanţ fin, de care era prinsă o figurină mică de culoare neagră.

— Aşa! Asta-i împotriva marilor nefericiri, împotriva mizeriei de toate zilele, iată: şase sticle de rom de la Otto! Licoarea are de două ori vârsta ta!

Desfăcu pachetul şi expuse sticlele, una câte una, în lumina soarelui de dimineaţă. Aveau strălucirea chihlimbarului.

— Minunat! am exclamat. De unde ai făcut rost de rom, Otto?

Köster începu să râdă.

— E o poveste încurcată. Prea lungă ca să ţi-o povestesc. Spune-mi mai bine: ce simţi la cei treizeci de ani ai tăi?

L-am oprit printr-un semn.

— Nimic deosebit. Parcă aş avea şaisprezece şi totodată cincizeci.

— Şi consideri că asta nu-i nimic deosebit? ripostă Lenz. E apogeul, culmea a tot ce există. Cu această senzaţie ai învins în mod suveran timpul şi trăieşti de două ori.

Köster se uită la mine.

— Iartă-l, Gottfried, spuse el apoi.

— Aniversările zilei de naştere apasă greu asupra conştiinţei pe care o avem despre valoarea noastră personală, mai cu seamă dis-de-dimineaţă. O să-şi revină el.

Lenz strânse din ochi, îngustându-i.

— Cu cât omul are mai puţin orgoliu, cu atât este mai valoros, Robby. Constatarea te consolează puţin?

— Nu, am răspuns, nicidecum. Abia din clipa în care omul reprezintă o valoare nu mai este decât propriul său monument comemorativ. Mi se pare obositor şi plicticos.

— Dacă a început să facă consideraţii filosofice, Otto, putem să-l socotim salvat, constată Lenz. A depăşit punctul mort! Punctul mort al aniversării zilei de naştere,

când priveşti adânc în propriii tăi ochi şi descoperi că eşti un biet puişor. Acum putem trece liniştit la munca noastră de fiecare zi şi să ungem măruntaiele *Cadillac*-ului nostru.

Ne-am văzut de treabă, până s-a înserat. Apoi ne-am spălat şi ne-am schimbat hainele. Lenz se uita pofticios spre şirul de sticle.

— Nu-i rupem gâtul uneia dintre ele?

— Să hotărască Robby, spuse Köster. Nu-i elegant, dragă Gottfried, să-i faci apropouri atât de directe celui ce-a primit daruri.

— Dar e şi mai puţin elegant să-i laşi să piară de sete pe cei care au adus darul, răspunse Lenz, şi destupă o sticlă.

Aroma se răspândi într-o clipă în întregul atelier.

— Sfinte Haralambie! spuse Gottfried.

Toţi trei adulmecam mireasma băuturii.

— E grozav, Otto. Trebuie să recurgi la cea mai inspirată poezie ca să găseşti comparaţii demne de o asemenea licoare.

— Păcat s-o bem în coşmelia asta întunecată, hotărî Lenz. Ştiţi ce? Ieşim din oraş. Cinăm undeva şi luăm sticla cu noi. S-o bem în mijlocul naturii, sub cerul liber!

— Minunat!

Am îndepărtat *Cadillac*-ul la care lucrasem după-amiază. În spatele lui se afla o înjghebare ciudată, montată pe roate. Era maşina lui Otto Köster, mândria atelierului.

Köster cumpărase automobilul, o rablă cu bord înalt, demult, la o licitaţie, mai pe nimic. Specialiştii care l-au examinat atunci l-au calificat, fără să şovăie, o piesă interesantă pentru un muzeu al mijloacelor de transport. Antreprenorul Bollwies, patronul unei fabrici de paltoane de damă şi amator de curse, l-a sfătuit pe Otto să facă din ea o maşină de cusut. Dar Köster nu s-a sinchisit. El a demontat automobilul piesă cu piesă, ca pe un ceas de buzunar, şi a meşterit la el luni de zile până noaptea târziu. Apoi, într-o seară, descinse din el în faţa barului pe

care-l frecventam în mod obişnuit. Revăzând vehiculul, Bollwies aproape că leşină de râs, atât era de caraghios. Ca să se amuze, îi propuse lui Otto un pariu. Oferea două sute de mărci contra douăzeci dacă Köster accepta o întrecere cu noul său automobil tip sport; distanţa zece kilometri şi un kilometru avans pentru maşina lui Otto. Köster primi prinsoarea! Toţi izbucniră în râs, întrevăzând o distracţie colosală de pe urma pariului. Dar Otto merse mai departe: refuză kilometrul avans şi ridică pariul la o mie de mărci, fără ca un muşchi să i se mişte pe faţă. Bollwies, perplex, îl întrebă dacă nu-i cazul să-l ducă la o casă de nebuni. Drept care Köster puse doar motorul în mişcare. Cele două maşini demarară apoi imediat, spre a tranşa diferendul. Bollwies se întoarse după jumătate de oră, atât de turburat, de parcă văzuse pe dracu gol. Completă în tăcere cecul cu suma pierdută şi semnă şi un al doilea. Voia să cumpere automobilul, pe loc. Dar Köster îi râse în nas. Nu l-ar mai fi dat pentru tot aurul din lume. Dar pe cât de impecabil funcţiona motorul maşinii, pe atât de ponosit, arăta exteriorul; îi pusesem, pentru folosinţa de fiecare zi, o caroserie foarte demodată, care întâmplător se potrivise ca dimensiune; lacul era şters, aripile crăpate, şi capota fusese modernă acum vreo zece ani. Am fi putut rezolva totul mult mai bine; dar aveam un motiv să n-o facem.

Automobilul se numea Karl. Karl, năluca şoselei.

Karl gâfâia de-a lungul drumului.

— Otto, i-am atras eu atenţia, iată, se apropie o victimă.

În spatele nostru claxona nerăbdător un *Buick* puternic. Ne ajunse repede din urmă. Curând, radiatoarele se aflau unul lângă celălalt. Bărbatul de la volan ne aruncă o privire nepăsătoare. Măsură de sus până jos maşina noastră jerpelită. Apoi îşi întoarse capul, uitând în aceeaşi clipă de noi.

După câteva secunde fu însă silit să constate că

automobilul nostru se afla încă pe aceeaşi linie cu *Buick*-ul lui. Se înfipse mai bine în scaun, ne privi amuzat şi apăsă pe accelerator. Dar Karl nu se dădu bătut. Ca un foxterier mic şi iute în întrecere cu un dog, el ţinea în continuare piept strălucitoarei locomotive de nichel şi lac.

Omul apucă mai ferm volanul în mâini. Nu bănuia nimic. Şi un zâmbet dispreţuitor îi apăru pe buze. Era limpede: voia să ne demonstreze de ce-i în stare hărăbaia lui. Apăsă atât de puternic pe accelerator, încât ţeava de eşapament prinse să ciripească văratic ca o droaie de ciocârlii. Însă degeaba, nu reuşea să ne depăşească. Hâdul şi pricăjitul Karl se ţinea scai de ei, de parcă ar fi fost vrăjit. Străinul se holba de sus la noi. Nu putea concepe că la o viteză de peste o sută de kilometri pe oră nu poate scăpa de o rablă demodată. Se uita intrigat la indicatorul de viteză, de parcă ar fi fost defect. Apoi porni cu viteza maximă.

Maşinile goneau acum una lângă alta pe şoseaua lungă şi dreaptă. După câteva sute de metri, un camion veni cu zgomot asurzitor din direcţia opusă. *Buick*-ul fu nevoit să treacă în urma noastră, spre a-l evita. Dar de-abia reveni lângă Karl, când un automobil mortuar, cu panglicile funerare ale coroanelor fâlfâind în vânt, îl obligă să se încoloneze din nou după noi. Apoi, drumul rămase iarăşi liber.

Între timp, bărbatul de la volan se lepădase de îngâmfare; supărat, cu buzele strânse, şedea plecat înainte, cuprins de beţia vitezei, şi întreaga lui demnitate părea condiţionată de victoria asupra potaiei de lângă el.

Noi, în schimb, şedeam, nepăsători în aparenţă, pe locurile noastre. *Buick*-ul nici nu exista pentru noi. Köster privea calm şoseaua, eu mă uitam plictisit în sus, şi Lenz, cu toate că era un pachet de nervi, scoase un jurnal, prefăcându-se că în momentul acela nu există ceva mai important pentru el decât lectura.

După câteva minute ne făcu cu ochiul. Karl pierdu pe nesimţite din viteză, în timp ce *Buick*-ul i-o luă încet

înainte. Aripile sale late şi strălucitoare trecură pe lângă noi. Bubuind, ţeava de eşapament ne zvârli în faţă fum albăstrui. Încetul cu încetul, automobilul câştigă un avans de aproximativ douăzeci de metri – şi, după cum ne aşteptasem. Mutra proprietarului apăru în fereastra portierei, arborând un zâmbet triumfător. Era convins că ieşise învingător.

Dar străinul nu se mulţumi cu atât. Neputând să reziste dorinţei de a-şi lua revanşa, ne făcu semn cu mâna, să încercăm să-l ajungem din urmă. Gestul bărbatului sigur de victorie era în bătaie de joc.

— Otto, îl avertiză Lenz.

Dar n-ar fi trebuit să se obosească. În acelaşi moment; Karl se şi redresă. Compresorul începu să şuiere. Şi deodată, mâna care ne invita să-l ajungem dispăru din fereastra portierei – deoarece Karl răspundea prompt provocării: se apropia. Se apropia fără să poată fi oprit, câştiga ceea ce pierduse din viteză – şi acum, abia acum păream a lua cunoştinţă de existenţa automobilului străin. Am ridicat cu prefăcută nevinovăţie ochii întrebători spre omul de la volan; eram tare dornici să ştim de ce ne făcuse semn cu mâna. Dar el întoarse privirea cu îndărătnicie în cealaltă parte, şi Karl i-o luă înainte cu viteză maximă, plin de noroi, cu aripile despicând aerul.

Un pricăjit plin de rapăn, dar victorios.

— Excelent jucat, Otto! remarcă Lenz, adresându-i-se lui Köster. I-ai tăiat pofta de mâncare astă-seară.

În vederea unor asemenea întreceri nu schimbam caroseria maşinii. Era suficient să apară pe drum, că se şi găsea cineva să vrea s-o depăşească. Acţiona asupra celorlalte automobile ca o cioară cu aripile betege asupra unei cete de pisici înfometate. Provoca la întrecere cele mai paşnice maşini, încărcate cu o întreagă familie. Până când şi cei mai tihniţi bărboşi erau irezistibil cuprinşi de beţia vitezei odată ce vedeau jucând în faţa lor şasiul hodorogit al automobilului nostru. Căci cine ar fi bănuit că

în vechitura asta ilară bătea inima puternică a unui motor de curse?!

Lenz sublinia valoarea educativă a lui Karl. Învăţa oamenii să venereze puterea creatoare ce se ascunde mai întotdeauna sub un înveliş modest. Aşa se exprima Lenz, care susţinea despre el însuşi că ar fi ultimul romantic.

Ne-am oprit în faţa unui mic restaurant şi am coborât din maşină. Seara era frumoasă şi calmă. Brazdele ogoarelor arate băteau în violet. Muchiile de culoarea castanei străluceau poleite cu aur. Norii înotau ca uriaşe păsări flamingo pe cerul verzui, apărându-se de secera îngustă a Lunii în creştere. Un tufiş de alun legăna înserarea şi presimţirea în crengile sale, turburător de desfrunzite, dar înţesate deja de speranţa înmuguririi. Din micul restaurant răzbea până la noi aroma ficatului prăjit, în care se amesteca şi izul cepei. Ce plăcere!

Lenz intră în grabă, ademenit de miros. Se întoarse transfigurat.

— Veniţi să vedeţi cartofii prăjiţi! Să ne grăbim, altfel se duce ce-i mai bun!

În acea clipă se auzi venind o altă maşină. Am rămas ţintuiţi locului. Era *Buick*-ul. Se opri brusc lângă Karl.

— Hopa! făcu Lenz.

Pentru istorii de acest fel ne mai bătusem adesea. Străinul descinse din maşină. Era înalt şi voinic. Purta un raglan larg, maro, din păr de cămilă. Indispus, se uită cu coada ochiului la Karl. Îşi scoase apoi mănuşile groase, galbene şi se îndreptă spre noi.

— Ce model este maşina asta a dumneavoastră? îl întrebă el cu o mutră acră pe Köster, care se afla în imediata lui apropiere.

Toţi trei l-am privit un timp în tăcere. Ne lua, fără îndoială, drept mecanici în haine de sărbătoare, plecaţi clandestin cu maşina.

— Aţi spus ceva? întrebă într-un târziu Otto. De parcă

n-ar fi auzit bine, spre a-i da o lecţie de politeţe.

Străinul se înroşi.

— Am întrebat de maşina asta, explică el ursuz, fără a schimba tonul.

Lenz îşi îndreptă trupul. Nările nasului său mare fremătau. Ţinea tare mult la politeţe când era vorba de ceilalţi. Dar înainte de a ajunge să spună ceva, a doua portieră a *Buick*-ului se deschise fără de veste, ca împinsă de o mână nevăzută: un picior fin se strecură din maşină, urmat de un genunchi delicat, apoi coborî o fată şi se îndreptă încet spre noi. Surprinşi, ne-am uitat unul la celălalt. Nu ne dădusem seama că în maşină se mai afla cineva. Lenz îşi schimbă dintr-o dată atitudinea. Faţa sa pistruiată era numai zâmbet. Şi naiba ştie de ce, zâmbetul înflori şi pe feţele noastre.

Grăsanul ne privea uimit. Îşi pierduse siguranţa şi nu mai ştia cum să se poarte în noua situaţie.

— Binding, rosti el în sfârşit, înclinându-se uşor, ca şi cum propriul său nume i-ar fi oferit un sprijin.

Fata se afla acum foarte aproape de noi. Am devenit mai prietenoşi.

— Arată maşina, Otto, spuse Lenz aruncând o privire fugară spre Köster.

— Cu plăcere, zise Otto, răspunzându-i amuzat, în acelaşi fel.

— Tare aş vrea s-o văd! spuse Binding deja mai amabil. Trebuie să fie afurisit de rapidă. M-a scos din cursă cât ai zice peşte.

Se îndreptară amândoi spre locul de parcare, şi Köster ridică capota automobilului.

Fata nu-i întovărăşi. Rămase în penumbră, zveltă şi tăcută, lângă mine şi Lenz. Aşteptam ca Gottfried să profite de ocazie şi să pornească la atac. Îi plăceau astfel de situaţii. Dar acum părea să-i fi pierit graiul. El, care era în stare să facă curte rotindu-se ademenitor ca un cocoş de munte, acum sta mut, ţintuit locului, ca un călugăr carmelit în concediu.

— Scuzaţi-ne, vă rog, am spus în cele din urmă. N-am ştiut că eraţi în maşină. Altfel, sunt sigur că n-am fi jucat farsa de adineauri.

Fata mă privi.

— De ce nu? răspunse ea liniştită, cu o voce surprinzător de voalată. Doar n-aţi comis o crimă!

— Sigur că nu. Dar n-o putem considera nici ceva cinstit! Maşina asta atinge o viteză de aproximativ două sute de kilometri pe oră.

Fata se aplecă uşor înainte şi-şi băgă mâinile în buzunarele paltonului.

— Două sute de kilometri?

— Mai precis: o sută optzeci şi nouă, virgulă doi, cronometrat oficial, explică mândru Lenz, ca la comandă.

Fata izbucni în râs.

— Şi noi credeam că ia cam şaizeci-şaptezeci pe oră.

— Ei bine, am subliniat eu, n-aveţi de unde şti!

— Într-adevăr, confirmă ea, n-aveam de unde şti! Eram convinşi că *Buick*-ul e de două ori mai rapid ca maşina dumneavoastră.

— Da, am recunoscut, îndepărtând cu piciorul o creangă ruptă, dar avantajul nostru era prea mare. Şi domnul Binding s-a cam supărat pe noi.

Fata râse din nou.

— O clipă, desigur. Dar trebuie să ştii şi să pierzi, altfel cum am mai putea trăi?

— E adevărat...

Se aşternu tăcerea. M-am uitat la Lenz. Dar ultimul romantic îmi zâmbi doar cu subînţeles, strâmbă uşor din nas şi mă lăsă în pană. Mestecenii fremătau. În spatele casei, o găină începu să cotcodăcească.

— Minunată vreme! am spus într-un târziu, pentru a rupe tăcerea.

— Da, splendidă, aprobă fata.

— Şi atât de blândă! adăugă Lenz.

— Chiar neobişnuit de blândă, completai eu.

Din nou se aşternu tăcerea. Fata putea crede că

suntem nişte cretini, dar oricât mă străduiam, nu-mi mai venea nimic în minte. Lenz începu să adulmece.

— Mere coapte, constată el sentimental, se pare că la ficat se servesc şi mere coapte. O delicatesă!

— Incontestabil, l-am aprobat, blestemând în gând stângăcia noastră.

Köster şi Binding se înapoiară. În curs de câteva minute, Binding se metamorfozase. Părea acum unul dintre acei pasionaţi ai volanului pentru care suprema fericire era să întâlnească un specialist cu care să poată discuta despre maşini.

— Vreţi să cinăm împreună? întrebă el.

— Bineînţeles, răspunse Lenz.

Am intrat în restaurant. În uşă, Gottfried mi-a făcut cu ochiul, arătând spre fată.

— Băiete, una ca asta te îndeamnă să uiţi complet băbătia care dansa azi-dimineaţă.

Am ridicat din umeri.

— Se poate să ai dreptate, dar de ce m-ai lăsat atunci să mă bâlbâi, fără să-mi dai o mână de ajutor?

Izbucni în râs.

— Se cuvine să înveţi şi tu odată, bobocule!

— Nu mai am niciun chef să-nvăţ, i-am răspuns.

Ne-am apropiat de ceilalţi. Şedeau deja la masă. Patroana tocmai aducea ficatul şi cartofii prăjiţi. În deschidere ne oferi o sticlă mare de whisky.

Binding se dovedi o moară neferecată. Ştia surprinzător de multe despre automobile. Când auzi că Otto participase şi la curse, manifestă faţă de dânsul o simpatie fără margini.

L-am privit mai atent. Era un bărbat înalt şi corpolent, cu sprâncene groaseşi o faţă roşie, cam lăudăros, cam zgomotos şi probabil cu o inimă bună, ca toţi oamenii care reuşesc în viaţă. Ni-l închipuiam seara, înainte de culcare; contemplându-se serios, demn şi respectabil, într-o oglindă.

Fata şedea între mine şi Lenz. Îşi scoase mantoul. Purta un taior gri de stofă englezească. Şalul alb, legat în jurul gâtului, părea cravata unui costum de călărie. Părul castaniu şi mătăsos avea în lumina lămpii strălucirea chihlimbarului. Umerii erau foarte drepţi, dar ceva cam aduşi, mâinile înguste, foarte lungi şi mai curând osoase decât moi. Ochii mari imprimau chipului prelung şi palid o forţă aproape pătimaşă. Găseam că arată foarte bine, dar nimic mai mult.

Lenz, dimpotrivă, era acum foc şi pară. Se schimbase cu desăvârşire. Ciuful său blond strălucea ca penajul din creştetul unei pupeze. Lansa vertiginos idei, cu strălucirea explozivă a unui foc de artificii, acoperind, împreună cu Binding, discuţia. Eu asistam doar – simplu figurant care abia putea atrage atenţia asupra sa, oferind o farfurie cu mâncare sau ţigări. Şi ciocnind paharul cu Binding. Ceea ce făceam destul de des. Lenz se bătu deodată cu mâna pe frunte.

— Romul! Robby, adu-ne sticla păstrată pentru aniversarea zilei de naştere!

— Zi de naştere? Cine-i sărbătoritul? întrebă fata.

— Eu, am răspuns. Spectrul aniversării mă persecută de azi-dimineaţă.

— Te persecută? Deci nu vrei să te felicităm?

— Ba da, felicitările nu le refuz.

— Deci. Numai bine!

I-am ţinut o clipă mâna într-a mea, simţindu-i căldura uscată. Apoi am ieşit să aduc sticla de rom. Mare şi tăcută, noaptea învăluia minuscula clădire ce ne adăpostea. Banchetele de piele ale maşinii noastre erau umede. Nemişcat, am privit orizontul, unde lumina roşiatică a oraşului se reflecta pe cer. Mi-ar fi plăcut să mai întârzii afară, dar l-am auzit pe Lenz chemându-mă.

Binding nu suporta romul. Ne-am dat seama după al doilea pahar. Clătinându-se, ieşi în grădină. M-am ridicat şi m-am dus cu Lenz la tejghea. Ceru o sticlă de gin.

— Splendidă fată, nu-i aşa? zise el.

— Nu-mi dau seama. Gottfried, i-am răspuns. N-am privit-o cu prea multă stăruinţă.

Se uită un timp la mine cu ochii săi de un albastru irizat, apoi îşi legănă capul înfierbântat, în semn de dezaprobare.

— La ce mai trăieşti tu, puiule, ia spune?

— Asta aş vrea s-o ştiu şi eu, şi încă de mult, i-am răspuns.

Începu să râdă.

— Ţi-ar conveni, fireşte! Rostul vieţii nu-i chiar uşor de aflat. Acum însă vreau mai întâi să mă dumiresc în ce relaţii e fata cu grăsanul ăla – catalog ambulant de automobile.

Se duse pe urmele lui Binding în grădină. După câtva timp, reveniră amândoi la tejghea. Ceea ce aflase părea să-i fie pe plac, căci Gottfried, care în acest moment socotea că are cale liberă, se ataşă cu pasiune de Binding, sincer entuziasmat de perspectiva întrevăzută. Amândoi tăbărâră asupra unei noi sticle de gin şi o oră mai târziu se tutuiau.

Întotdeauna când era în bună dispoziţie, Lenz degaja un farmec irezistibil. Nici măcar ei însuşi nu-şi putea rezista. Acum îl copleşea pur şi simplu pe Binding şi nu după multă vreme amândoi începură să cânte afară, sub umbrar, cântece soldăţeşti. Între timp, ultimul romantic uitase cu desăvârşire de fată.

Am rămas în restaurant numai noi trei. Deodată, se făcu linişte. Se auzea doar ticăitul ceasului originar din Pădurea Neagră. Patroana strângea masa, privindu-ne matern. Culcat lângă sobă, câinele de vânătoare, cu blană castanie, se întinse. Din când în când, lătra în somn, încet, ascuţit, tânguitor. Afară, vântul trecea vuind pe lângă fereastră. Frânturi de cântece soldăţeşti îl acopereau şi aveam senzaţia că mica sală de restaurant se ridică, plutind cu noi prin noapte şi prin ani de-a lungul ţărmului amintirilor.

Era o atmosferă ciudată. Părea că timpul se oprise în

loc; încetase să curgă aidoma unui fluviu ce izvora şi se pierdea în întuneric – transformându-se într-un lac, în care se oglindea în tăcere viaţa. Ţineam în mână paharul. Romul scânteia. Gândurile mă purtau spre ceea ce însemnasem dimineaţă, în atelier, pe o foaie de hârtie. Mă lăsasem atunci cuprins de o uşoară tristeţe; acum o biruisem. Totul era egal – atâta timp cât trăiai. M-am uitat la Köster. Am auzit cum vorbea cu fata: dar n-am urmărit sensul cuvintelor. Simţeam strălucirea molatecă a primei beţii, care înfierbântă sângele şi pe care-o iubeam, deoarece conferea necunoscutului aureola aventurii. Afară, Lenz şi Binding cântau liedul *Pădurea din Argonne.* Lângă mine vorbea necunoscuta, vorbea aproape în şoaptă şi rar, cu vocea ei voalată, impresionantă, cam aspră. Mi-am băut paharul până la fund.

Ceilalţi doi se întoarseră în restaurant. Aerul proaspăt de afară îi mai trezise puţin. Ne pregăteam de plecare. Am ajutat fata să-şi îmbrace mantoul. Stătea aproape de mine, înălţându-şi mlădios umerii cu capul uşor pe spate, privind spre tavan, iar gura întredeschisă, înfloritǎ de un surâs care nu se adresa nimănui. Pentru un moment am lăsat mantoul în jos. Fusesem oare orb în seara asta? Să fi dormit? În clipa aceea am înţeles entuziasmul lui Lenz.

Se întoarse spre mine pe jumătate întrebător. Repede, am ridicat din nou haina, privind spre Binding, care mai sta lângă masă, roşu ca focul şi cu privirea încă sticloasă.

— Credeţi că o să poată conduce? am întrebat-o.

— Cred că da.

Continuam să o privesc.

— Dacă nu-i destul de stăpân pe volan, unul dintre noi poate să vă întovărăşească.

Îşi scoase pudriera şi o deschise.

— O să meargă, spuse ea. Conduce mult mai bine după ce bea.

— Mai bine şi probabil mai puţin prudent, am ripostat eu.

Mă privi peste marginea micuţei ei oglinzi.

— Să sperăm că totul va decurge normal, am adăugat. Exagerasem puţin, căci Binding se ţinea destul de bine pe picioare. Dar voiam să întreprind ceva pentru ca fata să nu plece încă. Îmi permiteţi să vă dau mâine un telefon ca să aflu cum a mers? am întrebat-o. Nu răspunse imediat. Ca iniţiatori ai chefului, avem o anumită răspundere, am continuat. Mai ales eu, cu romul destinat aniversării mele.

Ea începu să râdă.

— Bine, dacă vrei. Vest 2786.

Afară mi-am notat imediat numărul. Am privit cum demarează Binding şi am mai băut un ultim pahar. Apoi l-am pus în mişcare pe Karl. Gonea prin firava ceaţă primăvăratecă, tăindu-ne răsuflarea. Oraşul ne întâmpina incendiat şi legănându-se în negura din care apăru ca un vas luminat, multicolor, barul *La Freddy.* Am acostat. Coniacul curgea auriu, ginul avea sclipiri de acvamarin, dar romul era viaţa însăşi. Stăteam cocoţaţi ţeapăn pe scaunele de bar, şi-n acordurile sentimentale ale muzicii existenţa dobândea luminozitate şi vigoare, inundându-ne inimile. Uitată era dezolarea camerelor mobilate, care ne aşteptau pustii, uitată era disperarea existenţială: barul se transformă în puntea de comandă a vieţii, şi noi navigam vijelios spre ţărmul viitorului.

II

A DOUA ZI ERA DUMINICĂ. AM dormit până târziu, deşteptându-mă abia când soarele şi-a strecurat razele fierbinţi în patul meu. Am sărit în sus şi-am deschis larg şi zgomotos ferestrele. Afară era rece şi senin. Am pus spirtiera pe pervazul ferestrei şi-am început să caut cutia cu cafea. Gazda, doamna Zalewski, îmi îngăduise să-mi fac singur cafeaua, în cameră. Cea preparată de dânsa era prea slabă. Mai cu seamă după ce băuseşi cu o seară înainte.

Locuiam deja de doi ani în casa doamnei Zalewski. Cartierul îmi plăcea. Mereu se întâmpla câte ceva, deoarece *Casa Sindicatelor,* cafeneaua *Internaţional* şi localul *Armatei Salvării* erau în imediata apropiere. În faţa casei – un vechi cimitir, de mult închis. Copacii crescuseră ca într-un parc, şi când noaptea era liniştită, te puteai crede la ţară. Dar vacarmul se potolea destul de târziu, deoarece lângă cimitir era instalat, într-o piaţă, un bâlci cu carusele şi scrâncioburi.

Pentru doamna Zalewski, cimitirul însemna o sursă sigură de venituri. Îţi atrăgea atenţia asupra aerului curat şi a priveliştii şi pretindea o chirie mai mare. Dacă protestai, răspundea stereotip:

— Dar gândiţi-vă şi dumneavoastră: O poziţie ca asta!

M-am îmbrăcat foarte încet. Lipsa de grabă mă făcea să simt că e duminică.

M-am spălat, m-am plimbat încoace şi-ncolo prin cameră, am citit ziarul, mi-am făcut cafeaua, am stat la

fereastră uitându-mă cum se stropea strada, am ascultat cântul păsărilor din arborii mari ai cimitirului... faţă de monotonia lentă şi dulce a melodiilor de flaşnetă... din piaţa bâlciului, păsările cântau ca nişte cereşti flaute de argint... am ales o cămaşă din cele câteva şi o pereche de şosete, de parcă aş fi avut de douăzeci de ori pe atâtea, şi mi-am golit fluierând buzunarele... mărunţiş, un briceag, chei, ţigări... şi biletul cu numele şi numărul de telefon ale fetei. Patrice Hollmann. Un prenume ciudat... Patrice. Am pus biletul pe masă. Să se fi întâmplat abia ieri? Cât de îndepărtat în timp... aproape pierdut în ceaţa opalină a alcoolului părea totul. Ce minunat lucru e să bei... cât de repede apropie om de om... dar între noapte şi zori se căscau prăpăstii, care, măsurate în timp, însumau ani de zile.

Am pus biletul sub un teanc de cărţi. S-o chem?

Poate da... poate nu. Ziua, o astfel de situaţie dobândea alte aspecte decât seara. De fapt, eram tare mulţumit să mă bucur de linişte. Fusese destul zgomot în jurul meu în ultimii ani. „Nu te ataşa de nimic, mă avertiza Köster. De ceea ce te ataşezi, vrei să păstrezi. Şi de păstrat, nu poţi păstra.”

În această clipă, în camera învecinată se porni scandalul obişnuit de duminică. Am început să-mi caut pălăria, pe care trebuia s-o fi pus undeva în seara trecută, şi un timp am tras cu urechea. Erau soţii Hasse, care se certau la cuţite. Stăteau de cinci ani aici, într-o odăiţă. Nu erau oameni răi. Dacă ar fi avut o locuinţă cu trei camere, bucătărie pentru stăpâna casei şi în afară de asta un copil, foarte probabil că mariajul lor ar fi rămas fericit. Dar un apartament costa bani grei şi cine-şi putea permite – în vremurile astea nesigure – un copil? Împiedicându-se tot mereu unul de altul, femeia devenise isterică, iar bărbatul era veşnic chinuit de teama să nu-şi piardă micul său post, ceea ce ar fi pecetluit catastrofa. Avea patruzeci şi cinci de ani. Odată rămas fără slujbă, nimeni nu l-ar mai fi angajat. Asta era nenorocirea: înainte te prăbuşeai

încetul cu încetul, exista totuşi mereu posibilitatea de a te redresa; astăzi se deschidea însă în spatele fiecărei concedieri prăpastia şomajului fără sfârşit.

Tocmai încercam să mă strecor neobservat din cameră, când am auzit bătăi în uşă, şi Hasse intră poticnindu-se. Se prăvăli pe un scaun.

— Nu mai pot...

În realitate era un om blajin, cu umerii căzuţi şi o mustaţă firavă. Un modest şi conştiincios funcţionar. Dar tocmai oamenii ăştia se aflau astăzi în situaţia cea mai precară. De fapt, întotdeauna fusese aşa: modestia şi conştiinciozitatea nu sunt răsplătite decât în romane. În viaţă se profită de cei cu asemenea calităţi, iar mai apoi sunt îndepărtaţi. Hasse ridică mâinile.

— Gândiţi-vă şi dumneavoastră, din nou două concedieri în întreprinderea mea. Următorul o să fiu eu, ascultaţi ce vă spun, îmi vine rândul! Trăia de la o lună la alta sub imperiul acestui sentiment de teamă. I-am turnat un păhărel de rachiu. Tremura din toate mădularele. Îţi dădeai seama că într-o zi o să se prăbuşească. Mult nu mai putea rezista. Şi mereu reproşuri, şopti el.

Probabil că nevastă-sa îi imputa existenţa pe care o ducea alături de el. Avea patruzeci şi doi de ani, era cam plină şi trecută, dar bineînţeles nu atât de consumată ca soţul ei. O cuprinsese însă panica îmbătrânirii ce se apropia.

N-avea niciun rost să te amesteci.

— Ascultă, Hasse, i-am spus eu. Rămâi aici cât vrei. Trebuie să plec. Dacă preferi coniacul, sticla e în garderob. Aici e rom. Iată şi ziarele. Şi ieşi cu soţia după-masă în oraş. Poate mergeţi la cinema. Costă tot atât cât cheltuieşti stând două ore în cafenea, şi dumneata profiţi mai mult! Cuvântul de ordine astăzi este să uiţi, să nu te gândeşti la nimic!

L-am bătut pe umăr, simţindu-mi conştiinţa, destul de încărcată. Oricum, cinematograful nu strică niciodată. În întunericul sălii, oricine poate pluti pe aripile visului.

Alături, uşa era deschisă. Doamna Hasse plângea, de se auzea până în stradă. Am mai făcut câţiva paşi pe coridor. Uşa următoare era întredeschisă. Cineva trăsese cu urechea. Un nor de parfum ieşea din camera unde locuia Erna Bönig. Era secretară particulară. Mult prea elegantă pentru cât câştiga; dar o dată pe săptămână, şeful ei îi dicta până la ivirea zorilor. Într-un asemenea caz era foarte prost dispusă ziua următoare. În schimb, se ducea în fiecare seară la dans. Mărturisea că dacă nu şi-ar mai putea permite să danseze, viaţa n-ar mai valora pentru ea nici doi bani. Avea doi prieteni! Unul o iubea şi-i aducea flori. Pe celălalt îl iubea ea şi-i dădea bani.

Lângă Erna locuia contele Orlow, căpitan de cavalerie, emigrant rus, dansator profesionist într-un local, chelner, figurant de film şi jigolo cu tâmple sure. Cânta minunat la ghitară. În fiecare seară se ruga Maicii Domnului din Cazan să obţinu postul de şef de recepţie la un hotel de mâna a doua. Plângea uşor când se ameţea. Uşa următoare. Doamna Bender, soră de caritate într-un cămin de sugari. Avea cincizeci de ani. Bărbatul căzuse pe front, doi copii îi muriseră în 1918, de foame. Avea o pisică bălţată. Singura ei avere.

Apoi, Müller, fost consilier la curtea de conturi, pensionar, secretar al unei societăţi de filatelişti! O colecţie vie de timbre, încolo nimic. Om fericit.

Am bătut la ultima uşă.

— Ei bine, Georg, l-am întrebat, încă nimic?

Georg Block dădu din cap. Era student în anul II. Pentru a putea absolvi cele patru semestre, lucrase doi ani în mină. Dar banii economisiţi aproape se topiseră; mai avea cu ce să trăiască doar două luni. În mină nu mai putea fi vorba să se întoarcă – şomau în prezent prea mulţi mineri. Încercase în fel şi chip să găsească un loc de muncă. Timp de-o săptămână difuzase prospectele unei fabrici de margarină. Dar fabrica dăduse faliment. Scurt timp după asta, găsi de lucru ca distribuitor de ziare şi

răsuflă uşurat. După trei zile a fost acostat în zori de zi de doi oameni cu şepci, care s-au năpustit şi i-au făcut ferfeniţă ziarele, avertizându-l ca nu cumva să-şi mai vâre vreodată nasul într-o meserie în care n-are ce căuta. Existau destui şomeri în branşa lor. El recidivă totuşi a doua zi, cu toate că plătise din buzunar ziarele rupte. Cineva dădu cu bicicleta peste el şi-l trânti la pământ. Ziarele zburară în noroi. Şi toată povestea asta l-a costat două mărci. Se duse a treia oară şi se întoarse cu hainele numai zdrenţe şi faţa învineţită. Abia acum renunţă. Disperat, se închise în cameră şi începu să tocească nebuneşte, de parcă ar mai fi avut vreun rost. Mânca o dată pe zi. Şi-n fond era indiferent dacă şi-ar mai fi dat sau nu examenele în semestrele ce le mai avea de urmat, căci nici măcar după licenţă nu putea conta pe un post decât cel puţin peste zece ani.

I-am pus pe masă un pachet de ţigări.

— Lasă-te de treaba asta, Georgie. Şi eu am renunţat. Poţi s-o faci şi mai târziu.

El negă, dând din cap.

— Mi-am dat seama, atunci, după ce-am lucrat în mină. Pierzi cu totul deprinderea dacă nu ai continuitate, şi a doua oară nu mai reuşeşti.

Faţa palidă cu urechile clăpăuge şi ochii miopi, trupul deşirat cu pieptul îngust... fir-ar să fie...

— Succes, Georgie!

Nu mai avea nici părinţi.

Bucătăria. Un cap de mistreţ împăiat. O amintire de la răposatul Zalewski. Telefonul. Penumbră. Miros de gaz şi de untură râncedă. Uşa ce dă înspre coridor cu numeroasele cărţi de vizită, lângă butonul soneriei. Printre ele, şi a mea: „Robert Lohkamp, student în litere, sunaţi de două ori, lung“. Era îngălbenită şi murdară. Student în litere. Fusesem odată. Era mult de atunci. Am coborât scara, îndreptându-mă spre cafeneaua *Internaţional.*

Cafeneaua *Internaţional* era o hardughie lungă, afumată, întunecoasă, cu mai multe încăperi în fund. În faţă, lângă bar, se afla pianul. Era dezacordat, îi săriseră vreo două coarde şi-i mai lipseau câteva clape de fildeş; dar eu ţineam la cutia asta hârbuită, care-şi făcuse eroic datoria. Un an, cât fusesem angajat ca pianist în acest local, îmi împărtăşise soarta.

În camerele din fund ale cafenelei îşi ţineau adunările negustorii de vite: câteodată şi cei din piaţa bâlciului. În faţă şedeau prostituatele.

Localul era gol. Doar chelnerul Alois, cel cu platfus, era la bar.

— Ca de obicei? mă întrebă.

Am aprobat dând din cap. Mi-a adus un pahar de porto amestecat în porţii egale cu rom. M-am aşezat la o masă, privind în jur fără să gândesc la ceva. Un fuior de raze fumurii pătrunse pieziş prin fereastră. Stăruind pe sticlele cu diferite băuturi de pe rafturi, împrumută celei cu Cherry brandy scânteieri de rubin.

Alois spăla paharele. Pisica patronului se întinsese pe pian şi torcea. Mi-am permis să fumez o ţigară. Aerul te moleşea. Ciudată voce avea fata de ieri! Joasă, cam aspră, aproape răguşită şi totuşi blândă.

— Adu-mi câteva reviste, Alois, l-am rugat.

În clipa aceea, uşa scârţâi. Era Roza. Roza, prostituata cimitirului, denumită Iapa-de-Fier. Îşi datora porecla rezistenţei ei neobişnuite. Venise să bea o ceaşcă de cacao. Îşi permitea luxul ăsta în fiecare duminică, apoi pleca la Burgdorf, să-şi vadă copilul.

— Servus, Robert.

— Servus, Roza. Ce-ţi face fetiţa?

— Mă duc s-o văd. Ia priveşte ce-i duc!

Scoase dintr-un pachet o păpuşă cu obrajii roşii şi-o apăsă pe burtă. „Ma-ma“, orăcăi păpuşa. Roza radia.

— Minunat-! am spus.

— Şi-acum, bagă de seamă!

Aplecă păpuşa pe spate. Ochii i se închiseră cu un mic

zgomot.

— Extraordinar, Roza!

Mulţumită, ea împachetă din nou păpuşa.

— Te pricepi la chestii de-astea, Robert! Cândva o să fii un soţ bun.

— Cine ştie?! am spus eu cu îndoială în glas.

Roza îşi iubea copilul. Până acum trei luni, cât timp micuţa nu începuse să umble, a ţinut-o în odaia ei. Fusese posibil, în ciuda profesiei, deoarece camera dădea într-o debara. Seara, când venea cu vreun cavaler, îl lăsa să aştepte o clipă afară, sub un pretext oarecare, i-o lua repede înainte, împingea căruciorul în debara, închidea uşa şi poftea musafirul înăuntru. Dar în decembrie, fetiţa a trebuit prea des transportată din camera caldă în debaraua neîncălzită. Se îmbolnăvise şi tocmai când era cineva la Roza începea să plângă. Oricât de greu i-a venit, a fost nevoită să se despartă de copil. A încredinţat-o unei creşe costisitoare, unde trecea drept o onorabilă văduvă. Altfel, fetiţa n-ar fi fost primită.

Roza se ridică de la masă.

— Vii vineri, nu-i aşa?

Am dat din cap.

Ea mă privi.

— Ştiii doar despre ce-i vorba?

— Bineînţeles.

N-aveam habar, dar nici nu eram dispus să întreb ca să aflu. În anul în care cântasem la pian în local mă cam obişnuisem să procedez aşa. Era mai comod. După cum, din acelaşi motiv, tutuiam fetele. Altfel, nici n-ar fi fost posibil.

— Servus, Robert.

— Servus, Roza.

Am mai rămas un timp. Dar, n-am regăsit adevărata şi obişnuita tihnă aromitoare de pe vremea când cafeneaua *Internaţional* constituia pentru mine un fel de refugiu duminical. Am mai băut un rom, am mângâiat pisica şi apoi am plecat.

Toată ziua am hoinărit de colo-colo. Nu prea ştiam ce să încep şi n-aveam răbdare să stau locului mai mult timp. Târziu, după masă, m-am dus la atelier. Köster era acolo. Lucra la *Cadillac.* Îl cumpărase nu de mult, pe o nimica toată. Acum era pus la punct, şi Köster îi făcea retuşurile finale. Era o afacere, şi nădăjduia să realizăm un câştig. Eu mă îndoiam că vom reuşi. În vremurile astea grele, toţi cumpărau maşini mai mici, şi nu un autobuz ca ăsta!

— O să ne rămână în cârcă, Otto!

Köster însă se arăta foarte încrezător.

— Nu scapi de un automobil de clasă mijlocie, Robby, explică el. Se cumpără maşini ieftine, dar şi din cele foarte scumpe. Mai există oameni care au punga plină.

— Sau vor să dea impresia că au bani.

— Unde-i Gottfried? am întrebat.

— La nu ştiu ce reuniune politică...

— Nu mai spune! În ce scop?

Köster începu să râdă.

— Asta n-o mai ştie nici el. Probabil că-l nelinişteşte primăvara. Are nevoie de ceva nou.

— Se poate, am confirmat eu. Hai să-ţi dau o mână de ajutor!

Am meşterit la *Cadillac* până s-a lăsat înserarea.

— Ajunge pentru astăzi, spuse Köster.

Ne-am spălat.

— Ştii ce am aici? mă întrebă el, lovindu-şi portofelul cu degetele.

— De unde să ştiu?

— Bilete pentru meciul de box de asta-seară. Vii şi tu, nu-i aşa?

Am ezitat. M-a privit cu uimire.

— Stilling împotriva lui Walker. O să fie o luptă interesantă.

— Du-te cu Gottfried, i-am propus, gândindu-mă că sunt ridicol dacă refuz să-l însoţesc. Dar n-aveam niciun chef, eu însumi nu ştiam de ce.

— Ai alt program?

— Nu.

Se uită la mine.

— Mă duc acasă, i-am explicat. Am de scris scrisori şi alte chestii asemănătoare. Trebuie s-o fac şi p-asta...

— Nu te simţi bine? mă întrebă el îngrijorat.

— Da de unde?! Nici vorbă de aşa ceva. Poate că primăvara-i de vină!

— Bine... Cum vrei.

Am pornit agale spre casă. Dar odată ajuns în camera mea, n-am mai ştiut cum să-mi omor timpul. Nehotărât, o măsurăm în lung şi-n lat. Nu mai pricepeam de ce voisem să mă întorc aici. Într-un târziu am traversat coridorul să-i fac o vizită lui Georgie. Am dat nas în nas cu doamna Zalewski.

— Ia te uită! exclamă ea mirată. Dumneata acasă?

— Ar fi greu să contest, am ripostat eu cam iritat.

Îşi clătină buclele argintii.

— N-aţi ieşit în oraş? O adevărată minune!

N-am stat mult la Georgie. După un sfert de oră m-am întors la mine în cameră. M-am întrebat dacă n-ar fi cazul să beau ceva. Dar n-aveam poftă. M-am aşezat la fereastră şi am început să privesc afară. Înserarea plutea cu aripi de liliac peste cimitir. În spatele *Casei sindicatelor,* cerul avea culoarea verzuie a mărului crud. Felinarele erau deja aprinse. Dar cum nu era încă destul de întuneric, siluetele lor păreau că tremură de frig. Am căutat printre cărţile mele bileţelul cu numărul de telefon. La urma urmei, puteam s-o chem o dată. Îi promisesem oarecum. Era foarte probabil să nu fie acasă.

M-am dus în vestibul, unde era telefonul, am ridicat scoica neagră a receptorului şi-am cerut numărul. În timp ce aşteptam legătura am simţit căldura învăluitoare a unei firave speranţe. Fata era acasă. Şi deodată, cu vocea ei joasă, puţin cam aspră, pătrunse ca o nălucă în antreul doamnei Zalewski printre capete de zimbri, miros de untură şi zgomot de vase, şoptind şi răspunzând cu

întârziere, ca şi cum ar fi reflectat înainte de a articula fiecare cuvânt, alungând dintr-o dată toată nemulţumirea mea. Am agăţat receptorul după ce – în loc s-o întreb doar ce mai face – am fixat o întâlnire pentru poimâine. Ca printr-o minune, totul îmi păru mai puţin stupid. Ce nebunie! mi-am spus în sinea mea dând din cap în semn de mirare. Apoi am ridicat din nou receptorul şi l-am sunat pe Köster.

— Mai ai biletele, Otto?

— Le mai am.

— Bine. Totuşi, vreau să merg cu tine la meciul de box.

După spectacol am mai colindat o vreme oraşul cufundat în noapte.

Reclamele străluceau. În vitrine ardea lumina, fără niciun rost. Într-una din ele – manechine de ceară, goale, cu chipul vopsit. Aveau un aer fantomatic şi pervers totodată. În preajma lor sticleau bijuterii. Am trecut pe lângă un mare magazin, luminat ca o catedrală. Vitrinele erau ticsite de mătăsuri strălucitoare, multicolore. Oameni flămânzi, cu feţe palide, stăteau ghemuiţi în faţa unui cinematograf. În preajma lor îţi lua ochii vitrina unui magazin de coloniale. Conservele stivuite se înălţau ca tunuri de plumb, mere fragede se răsfăţau culcate în vată, un şir de gâşte grase se legănau spânzurate ca rufele pe frânghie, pâini rumene, rotunde te îmbiau printre cârnaţi tari, bine uscaţi; trandafiriu şi de un galben delicat strălucea buchetul muşchiuleţilor de porc afumat şi al pateurilor de ficat.

Ne-am aşezat pe o bancă în vecinătatea parcurilor. Era răcoare. Luna spânzura ca o lampă deasupra caselor. Era mult după miezul nopţii. În apropiere, muncitorii ridicaseră pe şosea un cort. Lucrau la linia de tramvai. Compresoarele şuierau şi jerbe de scântei ţâşneau ridicându-se peste siluetele întunecate, încordat aplecate asupra lucrului. Nu departe de ei fumegau, ca bucătăriile de campanie, cazane cu gudron.

Fiecare îşi torcea firul gândurilor sale.

— Cam ciudată o astfel de duminică, Otto, nu-i aşa?

Köster încuviinţă.

— De fapt, te bucuri odată ce a trecut, am observat gânditor.

Köster dădu din umeri.

— Poate pentru că ne-am obişnuit într-atât cu rutina zilelor de muncă, încât picul ăsta de libertate, ne stinghereşte!

Mi-am ridicat gulerul.

— E o incriminare la adresa vieţii noastre, Otto?

Mă privi zâmbind.

— Multe alte lucruri au încriminat-o, Robby.

— E adevărat, am recunoscut. Totuşi...

Lumina violentă a compresoarelor arunca scântei verzui peste asfalt. Cortul muncitorilor în care ardea lumina părea un colţ al unei patrii mici şi primitoare.

— Crezi că automobilul are să fie gata marţi? l-am întrebat pe Köster.

— Poate, răspunse el. Dar de ce vrei să ştii?

— Ei, doar aşa...

Ne-am ridicat şi-am pornit spre casă.

— Sunt cam bizar astăzi, am mărturisit eu.

— Ca fiecare câteodată, spuse Köster. Somn uşor, Robby.

— Noapte bună, Otto!

Ajuns acasă, am întârziat să mă culc. Dintr-o dată, camera nu mi-a mai plăcut deloc. Lustra era îngrozitoare, lumina mult prea stridentă, fotoliile uzate, linoleul dezolant de prozaic, lavoarul, patul, deasupra căruia atârna pictura cu lupta de la Waterloo... nu poţi primi aici un om onorabil... am constatat eu. Iar o femeie, nici vorbă. Cel mult o prostituată de la hotel *Internaţional.*

III

MARŢI DIMINEAŢA LUAM MICUL dejun în curte, în faţa atelierului nostru. *Cadillac*-ul era pus l-a punct. Lenz, cu o foaie de hârtie în mână, ne privea triumfător. Era şeful de publicitate al atelierului nostru şi tocmai ne citise anunţul redactat pentru vânzarea maşinii. Începea cu cuvintele: „Vacanţă pe coasta de sud în automobil de lux“ şi constituia un hibrid, situat între poem şi imn.

Köster şi cu mine am tăcut un timp. Era necesar să ne venim în fire după acest torent de fantezie luxuriantă. Lenz ne considera copleşiţi.

— Anunţu-i poetic şi elegant totodată, nu-i aşa? întrebă el cu mândrie nereţinută. În epoca lucidităţii trebuie să fii romantic, ăsta-i secretul! Contrastele se atrag,

— Nu atunci când e vorba de bani, am ripostat,

— Băiete, automobile nu cumperi ca să faci o investiţie, explică Gottfried, respingând argumentul. Le cumperi ca să cheltuieşti bani; şi-aici începe – cel puţin pentru omul de afaceri – romantismul. Pentru majoritatea, el încetează în acest moment. De ce părere eşti, Otto?

— Ştii... începu Otto precaut.

— La ce bun să lungim povestea? l-am întrerupt. Anunţul tău e potrivit pentru o cremă de faţă sau pentru o localitate balneară, dar nu pentru un automobil.

Lenz deschise gura ca să spună ceva.

— Un moment – am continuat. Pe noi ne consideri cu idei preconcepute. Îţi fac o propunere: să-l întrebăm pe Jupp. El e vocea poporului!

Jupp, un băiat de cincisprezece ani, era unicul nostru angajat pe un post aşa-zis de ucenic. El servea la pompa de benzină, pregătea micul dejun şi făcea seara curăţenie. Era mic de statură, avea faţa presărată cu pistrui şi urechile cele mai clăpăuge din câte văzusem. Köster susţinea că Jupp n-ar păţi nimic dacă ar cădea dintr-un avion. Datorită urechilor, ar reuşi să planeze uşor până ar atinge păunului.

L-am chemat la noi. Lenz îi citi anunţul.

— Te-ar interesa un astfel de automobil, Jupp? îi întrebă Köster.

— Un automobil? întrebă la rândul său Jupp.

Mă pufni râsul.

— Bineînţeles, un automobil, mârâi Gottfried. Doar nu o căruţă!

— Are accelerator, cutie de viteză sincronizată şi frâne hidraulice? se informă imperturbabil Jupp.

— Cretinule, e doar *Cadillac*-ul nostru! se răsti Lenz la el.

— Nu-i cu putinţă, răspunse Jupp zâmbind cu gura până la urechi.

— Vezi, Gottfried, zise Köster, ăsta-i romantismul de azi!

— Şterge-o şi vezi-ţi de pompă, afurisită progenitură a secolului al XX-lea!

Prost dispus, Lenz dispăru în atelier ca să redacteze totuşi mai tehnic anunţul, păstrându-i totodată elanul poetic.

Câteva minute mai târziu apăru pe neaşteptate, la poartă, inspectorul principal Barsig. L-am primit cu tot onorul. Inginer şi expert al Societăţii de asigurare *Phönix,* Bassig întruchipa omul important, de care depindea repartizarea reparaţiilor. Eram în relaţii excelente. Ca specialist, inginerul vădea o exigenţă diabolică, nelăsând să-i treacă nimic cu vederea, dar ca amator de lepidoptere era maleabil ca aluatul. Avea o colecţie serioasă şi noi îi dăruisem un fluture-sfinx cât toate zilele,

care se rătăcise noaptea în atelierul nostru. Barsig pălise şi devenise solemn în clipa în care i l-am oferit. Era un cap-de-mort, o mare raritate, care-i lipsea din colecţie. N-a uitat niciodată gestul nostru, şi de-atunci ne procura lucrări de reparaţii pe cât îi sta în putinţă. În schimb, noi îi păstram orice molie pe care reuşeam să punem mâna.

— Un vermut, domnule Bansig? îl întrebă Lenz, din nou bine dispus.

— Niciun strop de alcool înainte de apusul soarelui, replică Barsig. E un principiu pe care nu-l încalc niciodată.

— Principiile trebuie încălcate, altfel nu-ţi dau nicio satisfacţie, explică Gottfried, şi turnă vermutul. Ridic paharul în cinstea lepidopterelor sidefii, a celor de mălin negru şi a ochilor de păun.

Barsig ezită o clipă,

— Dacă vii cu asemenea argumente nu mai pot rezista, se resemnă el şi luă paharul. Dar în cazul ăsta, să închinăm şi în cinstea micilor ochi de bou. Surâse jenat, ca şi cum ne-ar fi relatat o poveste echivocă de amor. Am descoperit o nouă, varietate. Cu antene păroase!

— Nu mai spuneţi! făcu Lenz. Îmi scot pălăria. Dacă-i aşa, sunteţi un adevărat pionier, şi numele dumneavoastră va figura în istoria ştiinţelor naturii

Am mai băut cu toţii un pahar în cinstea antenelor păroase. Barsig îşi şterse mustaţa.

— Puteţi veni să luaţi *Ford*-ul. Aveţi aprobarea direcţiei să-i faceţi reparaţiile!

— Asta-i o veste mare, spuse Köster. Vine la ţanc. Şi cum stăm cu devizul?

— S-a aprobat şi devizul.

— Fără să taie nimic?

Bansig închise unul din ochi.

— La început n-au prea vrut ei. Dar până la urmă...

— Să bem în cinstea Societăţii de asigurare *Phönix,* propuse Leniz, şi umplu din nou paharele.

Barsig se ridică şi-şi luă rămas bun.

— Gândiţi-vă la femeia care se afla şi ea în *Ford*-ul

acela; a murit acum câteva zile. N-avea decât câteva răni provocate de parbriz. A pierdut, probabil, prea mult sânge.

— Ce vârstă avea? întrebă Köster.

— Treizeei şi patru, răspunse Barsig. Gravidă în luna a patra. Făcuse o asigurare de douăzeci de mii de mărci.

Am plecat imediat să aducem automobilul. Era al unui meşter brutar. Noaptea, pe jumătate beat, omul intrase cu maşina într-un zid. Fusese rănită numai nevastă-sa, el nu se alesese nici măcar cu o zgârietură.

Am dat de dânsul în garaj, unde ne pregăteam pentru remorcarea automobilului. Un timp s-a uitat în tăcere cum lucrăm. Părea cam dărâmat, avea spatele încovoiat şi gâtul scurt, iar capul uşor întins înainte. În penumbra garajului, culoarea cenuşiu-albicioasă a feţei, caracteristică tuturor brutarilor, îl făcea să pară un vierme mare şi trist. Se apropie încet.

— Când o să fie gata maşina? întrebă el.

— Aproximativ în trei săptămmi, îl informă Köster.

Arătă capota.

— Asta-i inclusă în cheltuielile de reparaţie, nu-i aşa?

— Cum să fie? întrebă Otto, N-a suferit nicio stricăciune.

Meşterul brutar făcu un gest de nerăbdare.

— Aşa-i. Dar o capotă nouă tot mi-ar pica bine. E doar o comandă destul de serioasă. Ne-am înţeles, nu-i aşa?

— Nu, răspunse Köster, n-am înţeles.

Înţelegea el prea bine. Brutarul voia să includă fraudulos în costul reparaţiilor o capotă nouă, pe care societatea de asigurare nu era obligată s-o plătească. Ne-am târguit un timp, certându-ne. Clientul ameninţă că renunţă la serviciile noastre şi că va cere un deviz de la un atelier mai binevoitor. În cele din urmă, Köster cedă. N-ar fi făcut-o, dacă n-am fi avut mare nevoie de bani.

— Ei bine, zâmbi cu gura strâmbă brutarul, atunci de ce n-aţi acceptat de la început? O să trec peste câteva zile

să aleg stofa. Mă gândesc la un bej. Culori pastel.

Am pornit motorul. Afară, Lenz îmi arătă pe banchetele maşinii pete mari, negre.

— Sângele soţiei sale moarte. Şi-a scos capital din accident. Bej! Culori pastelate. Îmi scot pălăria! Pe ăsta îl cred capabil să încaseze asigurare pentru doi morţi. Nevastă-sa era doar însărcinată!

Köster dădu din umeri.

— Îşi spune probabil că una n-are nicio legătură cu cealaltă.

— Nu-i exclus, acceptă Lenz. Se zice că există oameni pentru care aşa ceva constituie o consolarea în nenorocire. Nouă ne reduce însă câştigul exact cu cincizeci de mărci.

După amiază am găsit un pretext ca să mă întorc acasă. Fixasem întâlnirea cu Patrice Hollmann la orele cinci, dar nu divulgasem nimic camarazilor mei. Nu pentru că aş fi vrut să ascund faptul, dar aşa, dintr-o dată, mi se păru mie însumi cam neverosimil.

Îmi indicase o cafenea ca loc de întâlnire. N-o cunoşteam; auzisem doar că ar fi un local mic şi elegant. M-am dus acolo, fără să posed alte date. De cum am intrat, m-am dat speriat înapoi. Salonul era ticsit de femei care sporovăiau. Nimerisem într-o cofetărie frecventată de sexul frumos.

Cu mare greutate am reuşit să cuceresc o masă, care tocmai se eliberase. Am privit în jurul meu stingherit. În afară de mine, în local se mai aflau doi bărbaţi care nu-mi plăceau deloc.

— Cafea, ceai, ciocolată? mă întrebă chelnerul, proiectând de pe masă, cu şervetul, o ploaie de firimituri de cozonac pe costumul meu.

— Un coniac mare, am comandat.

Mi l-a adus. Dar odată cu el şi o întreagă societate feminină, care căuta locuri şi avea în fruntea ei o atletă matură, pe cap cu o pălărie mare, cu boruri largi, lăsate.

— Poftiţi patru locuri spuse chelnerul arătând spre masa mea.

— O clipă, am intervenit eu. Masa nu-i liberă. Aştept pe cineva.

— Nu se poate, domnule, spuse chelnerul. La ora asta nu se pot rezerva locuri.

M-am uitat la el. Apoi la atletă, care se afla acum foarte aproape de masă şi pusese deja posesiv mâna pe spătarul unui scaun, Privindu-i faţa, am renunţat să opun vreo rezistenţă. Să fi dat cu tunul, şi tot, n-ai fi putut schimba hotărârea acestei persoane de a pune mâna pe masă.

— Poţi să-mi aduci cel puţin încă un coniac? m-am răstit la chelner.

— Bineînţeles, domnule. Tot unul mare?

— Tot!

— S-a înţeles! se înclină. E o masă de şase persoane, domnule, îngăimă el scuzându-se.

— Bine, bine. Adu-mi odată coniacul!

Atleta părea să aparţină şi unui club al abstinenţilor. Se uita fix la paharul meu de parcă ar fi fost un peşte împuţit. Pentru a o înfuria, am mai comandat un pahar şi i-am înfruntat privirea. Deodată, toată povestea asta mi s-a părut ridicolă. Ce căutam aici? Şi ce voiam de la fata aceea? Nici nu ştiam măcar dacă o voi recunoaşte în zăpăceala şi sporovăiala din local. Nemulţumit, am dat pe gât coniacul.

— Salut, spuse cineva în spatele meu. M-am ridicat repede de pe scaun. Se afla în faţa mea, râzând. Văd că nu-ţi pierzi timpul!

Am pus pe masă paharul, pe care-l mai strângeam în mână. Brusc, m-am simţit încurcat. Fata arăta cu totul altfel decât o păstram în închipuire. Printre femeile bine hrănite care se îndopau cu cozonac, ea părea o amazoană zveltă, plină de prospeţime, tânără, strălucitoare, sigură de ea şi intangibilă. N-o să se lege nimic între noi doi, mi-am spus, şi am întrebat-o:

— De unde-ai apărut ca o nălucă? N-am încetat o clipă să privesc uşa!

Ea întinse mâna spre dreapta şi-mi arătă.

— Există şi o a doua intrare, pe acolo. Dar am cam întârziat. Aştepţi de mult?

— Nu prea. Cel mult de două-trei minute. Şi eu am venit abia acum.

Societatea feminină de la masa mea amuţise. Simţeam în spatele meu privirile dispreţuitoare a patru matroane solemne.

— Doreşti să rămânem aici? am întrebat-o.

Fata măsură dintr-o privire anturajul. Strâmbă uşor din nas şi mă privi amuzată.

— Mă tem că toate cafenelele sunt la fel!

Am scuturat capul.

— Goale îmi plac mai mult. Ăsta e un local infernal, în care te-alegi cu complexe de inferioritate. Cel mai bun lucru ar fi să mergem la un bar.

— La un bar? Există baruri deschise ziua-n amiaza mare?

— Ştiu eu unul, i-am răspuns. Este un local tare liniştit. Şi dacă-ţi place aşa ceva...

— Câteodată îmi place...

Mi-am înălţat privirea. În momentul acela n-am fost sigur de înţelesul vorbelor ei. N-aveam nimic împotriva aromei, dacă nu se îndrepta împotriva mea; dar conştiinţa mi-era încărcată.

— Să mergem deci, spuse fata.

Am făcut un semn chelnerului să vină.

— Trei coniacuri mari! strigă nenorocitul cu o voce de parcă voia să facă socoteala unui client dus pe cealaltă lume. Trei mărci treizeci!

Fata se întoarse spre mine.

— Trei coniacuri în trei minute! Asta zic şi eu ritmicitate!

— Două sunt de ieri!

— Ce mincinos! şuieră în spatele meu atleta.

Tăcuse timp îndelungat. M-am întors spre ea şi m-am înclinat.

— Sărbători fericite, doamnele mele!

Apoi am plecat grăbit. Afară, fata mă întrebă:

— Ai ceva de împărţit cu ele?

— Nimic deosebit. Numai că fac o impresie defavorabilă asupra gospodinelor onorabile.

— Şi mie mi se întâmplă la fel, adăugă ea.

Am privit-o. Îmi părea răsărită dintr-o altă lume. Nu-mi puteam închipui ce era şi cum trăia.

Barul constituia pentru mine un teren sigur. Când am intrat, Fred, barmanul, stătea în spatele tejghelei şi lustruia paharele de coniac. M-a salutat ca şi cum m-ar fi văzut pentru prima oară, ca şi cum n-ar fi trebuit să mă ducă acum două zile acasă. Avea stil şi o uriaşă experienţă.

Cu excepţia unei mese, localul era gol. Ca de obicei, masa era ocupată de Valentin Hauser. Îl cunoşteam din timpul războiului. Amândoi fusesem în aceeaşi companie, îmi adusese odată în prima linie o scrisoare; trecuse printr-un tir de baraj, crezând că ar fi de la maică-mea. Ştia că aşteptam o veste, deoarece mama fusese operată. Dar se înşelase: era doar o reclamă pentru apărătoare de cap din fibră de urzică. La întoarcere fusese rănit în picior.

Valentin moştenise câtva timp după sfârşitul războiului ceva avere. De atunci, o da pe gât. Susţinea că trebuie să sărbătorească fericirea de a fi scăpat teafăr. Nu-i păsa că trecuseră un număr de ani de-atunci. Explica că de fapt nici nu suntem în stare să sărbătorim cât se cuvine evenimentul. Era unul dintre oamenii cu o memorie înfiorătoare pentru tot ceea ce însemnase război. Noi ceilalţi uitasem multe, el îşi amintea însă fiecare zi, fiecare oră.

Mi-am dat seama că băuse deja mult; şedea în colţul său, cufundat în gânduri, complet absent la ce era în jur.

Am ridicat mâna.

— Salut, Valentin!

Se uită la mine şi dădu din cap.

— Salut, Robby!

Ne-am aşezat într-un colţ. Barmanul veni la masa noastră.

— Ce doreşti să bei? am întrebat-o pe fată.

— Poate un Martini, răspunse ea. Un Martini sec.

— Asta-i specialitatea lui Fred, am informat-o.

Fred îşi permise să surâdă.

— Mie ca de obicei, am adăugat.

În barul cufundat în penumbră era răcoare. Stăruia mirosul ginului şi al coniacului vărsat. Era o mireasmă aromată, asemănătoare celei de ienupăr şi pâine. Din plafon atârna macheta sculptată în lemn a unei corăbii cu pânze. Peretele din spatele barului era bătut în aramă. Lumina discretă a unui lampadar aprindea pe metal reflexe roşii, oglindind parcă văpaia unui foc subteran. Dintre micile aplice de fier forjat, erau aprinse doar două – una la masa lui Valentin, cealaltă la a noastră. Aveau abajururi de pergament galben, făcute din hărţi vechi, care-ţi sugerau înguste şi luminate segmente ale globului.

Mă simţeam uşor stânjenit şi nu prea ştiam cum să abordez discuţia. Căci nu cunoşteam aproape deloc fata, şi cu cât mă uitam la ea, cu atât îmi părea mai străină. Trecuse mult timp de când mă aflasem într-o situaţie asemănătoare; pierdusem obişnuinţa. Aveam mai multă experienţă în raporturile mele faţă de bărbaţi. Mai înainte, la cafenea, mă supărase zgomotul... Acum, în bar, mi se păru deodată că-i prea multă linişte. Fiecare cuvânt dobândea aici, învăluit de tăcerea din jur, atâta greutate încât nu prea reuşeai să vorbeşti cu naturaleţe. Aproape că doream să fi rămas la cafenea.

Fred aduse paharele. Am sorbit o înghiţitură. Romul era tare şi te înviora. Strânsese în el întreaga văpaie a soarelui. O băutură pe care puteai s-o bei cu încredere. Am golit paharul şi i l-am dat imediat lui Fred.

— Îţi place aici? am întrebat-o.

Fata dădu din cap.

— Mai mult decât în cofetăria din care am plecat?

— Urăsc cofetăriile, rosti ea.

— Atunci, de ce ai propus să ne întâlnim tocmai într-o cofetărie? am întrebat-o mirat.

— Nu ştiu. Îşi scoase pălăria. Nu mi-a dat altceva prin minte.

— Cu atât mai bine dacă-ţi place aici. Noi venim adesea. Seara, bomba asta se transformă într-un fel de cămin.

Începu să râdă.

— Nu-i cam trist?

— Nu, corespunde epocii noastre.

Fred îmi aduse al doilea pahar.

— Mai puse lângă el, pe masă, o havană verde.

— Din partea domnului Hauser.

Din colţul său, Valentin îmi făcu semn şi ridică paharul.

— 31 iulie 1917, Robby, spuse el, articulând cu greu cuvintele.

I-am răspuns şi-am ridicat de asemenea paharul.

Trebuia să bea întotdeauna în sănătatea cuiva; îl întâlnisem adesea seara, într-o cârciumă ţărănească, bând în cinstea lunii sau a liliacului. Apoi îşi aducea aminte de o zi oarecare petrecută în tranşee, o zi deosebit de grea, şi se simţea cuprins de un sentiment de recunoştinţă pentru că mai era încă în viaţă şi stătea la masa din barul lui Freddy.

— E prietenul meu, i-am explicat fetei. Un camarad de arme. Singurul om, din câţi cunosc, care a reuşit să convertească o mare nenorocire într-o mică fericire. Nu mai ştie ce să facă cu viaţa lui. Iată de ce se bucură de simplul fapt că mai trăieşte.

Se uită gânditoare la mine. O rază de lumină i se aşternuse pieziş pe frunte şi gură.

— Înţeleg foarte bine, spuse fata.

Am ridicat ochii.

— N-ar trebui să înţelegi. Eşti mult prea tânără ca să poţi pricepe!

Îmi răspunse surâzând. Era un surâs abia schiţat, care i se răsfrângea doar în ochi. Nu-i schimba aproape deloc expresia; i-o lumina doar, transfigurând-o.

— „Prea tânără!“ – ripostă ea –, asta nu-i decât o vorbă. După mine, nu eşti niciodată prea tânăr. Mai curând, mereu prea bătrân.

Am tăcut o clipă.

— S-ar putea aduce o mulţime de argumente împotrivă, i-am replicat, făcându-i lui Fred semn să-mi mai aducă ceva de băut. Fata era atât de sigură de ea şi se comporta cu atâta naturaleţe; eu, dimpotrivă, eram ca de lemn. Aş fi dorit din toată inima să pot purta o discuţie spumoasă, jucăuşă, o conversaţie aşa cum se cuvine, care îţi vine de obicei în minte post festum, după ce ai rămas din nou singur. Lenz ştia să întreţină o discuţie, eu dovedeam încă de la început stângăcie, astfel încât dialogul devenea greoi. Gottfried avea dreptate când spunea despre mine că din punct de vedere al conversaţiei sunt aproximativ la nivelul unui funcţionar de poştă.

Din fericire, Fred se arătă rezonabil. În locul degetarelor minuscule, îmi aduse acum, în mare viteză, un pahar cumsecade de vin, plin cu rom. În acest fel, nu mai era nevoit să alerge de la tejghea la masă şi nici nu se băga de seamă cât beam. Căci trebuia să beau, altminteri nu puteam scăpa de muţenia apăsătoare.

— Nu mai vrei încă un Martini? am întrebat-o pe fată.

— Dar dumneata ce bei?

— Rom.

Privea la paharul meu.

— Tot rom ai băut până mai adineaori.

— Da, am confirmat eu, de obicei beau rom.

Îşi scutură capul.

— Nu cred să aibă un gust bun.

— De mult nu mai ştiu dacă are vreun gust, i-am

mărturisit.

Fată mă privi.

— Atunci, de ce-l bei?

— Romul, am răspuns, bucuros de a fi găsit o temă de conversaţie, romul nu are nici în clin nici în mânecă cu gustul. Nu-i o simplă băutură... e mai mult un prieten. Un amic, care te face să iei lucrurile mai uşor. Metamorfozează lumea. Ăsta-i motivul pentru care-l bei. Am dat paharul la o parte. Să nu-ţi comand încă un Martini?

— Mai bine un rom, răspunse ea. Aş vrea să încerc şi eu o dată.

— Foarte bine, am acceptat, dar nu romul ăsta. Pentru început e prea greu. Adu un cocteil Baccardi! am strigat la Fred. Fred aduse paharele. Adăugă şi o farfurie cu migdale sărate şi boabe prăjite de cafea. Lasă-mi şi sticla aici, i-am spus.

Încetul cu încetul, totul prinse relief şi strălucire. Incertitudinea dispăru, cuvintele începură să curgă de la sine şi nu mai eram chiar atât de atent la fiecare vorbă. Am continuat să beau şi am simţit cum valul cel mare şi unduios se apropie şi mă cuprinde, cum ceasul gol al înserării se îmbogăţeşte cu imagini, cum cortegiul mut al viselor apăru fantomatic, acoperind sferele cenuşii şi indiferente ale existenţei. Pereţii barului se lărgiră şi deodată nu mai păru localul cunoscut, ci un colţ al lumii, un colţ de refugiu, o tranşee în penumbră, în jurul căreia vuia lupta eternă a haosului, tranşee în care stăteam ghemuiţi şi apăraţi, strânşi laolaltă în chip misterios, în clarobscurul timpului. Fata şedea ghemuită pe scaunul ei, străină şi enigmatică, aruncată parcă de soartă din cealaltă parte a universului. Mă auzeam vorbind, dar îmi părea o voce străină, aparţinând altuia care glăsuia în locul meu. Cuvintele nu mai aveau consistenţă reală, ele transgresau şi se îndreptau spre alte zone, mai colorate decât le puteau oferi micile întâmplări ale vieţii mele:

ştiam că ele nu mai exprimă adevărul, ştiam că se convertiseră în fantezie şi minciună, dar îmi era indiferent: adevărul era dezolant şi palid, doar simţirea şi reflexele viselor generau viaţa.

În vana de aramă a barului strălucea lumina. Din când în când, Valentin ridica paharul şi mormăia o dată din calendar. Afară curgea molcom fluxul străzii în chemarea de pasăre de pradă a automobilelor. Îşi trimitea strigătul ei înăuntru, cum deschidea cineva uşa. Şi striga ca o femeie bătrână, cicălitoare, geloasă.

Se înserase când am condus-o pe Patrice Hollmann acasă. M-am întors încet la bar. Pe neaşteptate, am simţit golul singurătăţii. Cădea o ploaie subţire. M-am oprit în faţa unei vitrine. Băusem prea mult, abia acum îmi dădeam seama. Nu că m-aş fi clătinat, dar simţeam foarte bine că întrecusem măsura.

Dintr-o dată, mi se făcu foarte cald. Mi-am descheiat paltonul şi mi-am dat pălăria pe ceafă. Afurisită treabă, căzusem din nou în cursă. Ce voi fi fost în stare să trăncănesc mai înainte? Nici nu îndrăzneam să mă gândesc serios. De altfel, nu-mi aminteam nimic, ceea ce era mult mai grav. Aici, pe strada rece, în vacarmul autobuzelor, totul apărea complet diferit de ceea ce se petrecuse în penumbra barului. M-am blestemat. Ce părere frumosă trebuie să-şi fi făcut fata despre mine! Căci îşi dăduse cu siguranţă seama. Ea nu băuse aproape nimic. Şi când şi-a luat rămas bun m-a privit atât de ciudat...

Dumnezeule! M-am întors, ciocnindu-mă în aceeaşi clipă de un bărbat mic şi gras.

— Ei bine! am exclamat furios.

— Cască ochii, sfeştoc de paie în călduri! latră grăsunul.

M-am uitat lung la el.

— N-ai prea văzut oameni la viaţa ta, continuă el să latre.

Mă găsise tocmai în dispoziţia potrivită.

— Oameni am mai văzut eu, dar butoiaşe cu bere care să iasă la plimbare nu, am ripostat.

Grăsunul n-avu nevoie să se gândească prea mult. Se opri şi se umflă în pene.

— Ştii ce, îmi aruncă în obraz, du-te la grădina zoologică! Cangurii visători n-au ce căuta pe stradă!

Mi-am dat seama că am de-a face cu un individ versat în invective rafinate. Era în joc onoarea mea, pe care, în ciuda depresiunii, trebuia s-o apăr.

— Ia-o din loc, avorton la şapte luni cu creier bolnav! l-am apostrofat, ridicând mâna în semn de binecuvântare.

Străinul nu luă însă în considerare îndemnul meu.

— Pune să-ţi facă injecţii cu beton la cerebel, corcitură de maimuţă zbârcită! mârâi el.

Eu l-am făcut platfus decadent. El mi-a zis cacadu năpârlit, eu spălător de cadavre fără serviciu. Mă consideră apoi, cu ceva respect, cap de bou canceros, iar eu pe el, pentru a pune capăt invectivelor, cimitir ambulant de fripturi la grătar. Chipul i se lumină deodată.

— Cimitir de fripturi... e reuşit! spuse el, n-o ştiam încă! O s-o introduc în repertoriul meu! Pe curând...

Şi-a scos pălăria şi ne-am despărţit însufleţiţi de-o stimă reciprocă.

Înjurăturile mă înviorase ră. Dar furia nu dispăruse. Mă cuprindea chiar din ce în ce mai mult, în raport direct cu procesul trezirii. Aveam impresia că sunt un prosop ud, stors. Încetul cu încetul, furia nu mai viză în exclusivitate persoana mea, ci se îndreptă împotriva a tot şi a toate... chiar şi împotriva fetei. Doar ea fusese motivul pentru care mă îmbătase ră. Mi-am ridicat gulerul paltonului. În ce mă priveşte, n-avea decât să creadă ce vrea, acum îmi era totuna... cel puţin ştia cu cine are de-a face. Ce se întâmplase, se întâmplase... după mine, toată povestea asta putea să se ducă dracului. Nu se mai putea schimba nimic. Poate că era chiar mai bine aşa...

M-am reîntors la bar şi de-abia acum m-am îmbătat de

toată frumuseţea.

IV

VREMEA DEVENI CALDA ŞI UMEDA. Câteva zile plouă. Apoi se lumină, soarele cald începu să plămădească seminţele vieţii, şi vineri dimineaţa cînd am venit la atelier am văzut-o pe Mathilda Stoss stând în curte, cu mătura încleştată sub braţ, pe faţă cu o expresie de hipopotam înduioşat.

— Priveşte şi dumneata, domnu Lohkamp, ce frumuseţe! De fiecare dată, o nouă minune!

Mirat, am rămas locului. Bătrînul prun de lângă pompa de benzină înflorise peste noapte.

Petrecuse întreaga iarnă desfrunzit şi strâmb; de crengile lui am atîrnat pneuri vechi şi am agăţat, ca să se usuce, canistre de ulei răsturnate; nu însemnase altceva decât un cuier comod pentru orice, de la cârpele de spălat până la capotă... acum câteva zile mai fluturau în jurul lui pantalonii noştri albaştri de in puşi la uscat; ieri nu observasem mai nimic... şi deodată, peste noapte, se transformase, ca printr-o vrajă, într-un strălucitor nor roz-alb, un nor de flori pastelate, ca şi cum s-ar fi rătăcit în curtea noastră murdară un roi de fluturi...

— Şi mireasma! exclamă Mathilda exaltată, dând ochii peste cap, mireasma e minunată... la fel ca cea a romului dumneavoastră.

Nu simţeam niciun parfum. Dar am înţeles imediat.

— Mireasma aduce mai degrabă cu cea a coniacului pentru clienţi, am susţinut eu.

Ea protestă cu energie.

— Domnu Lohkamp, trebuie să fi răcit. Poate că ai mata

şi polipi în nas. Polipi are astăzi aproape toată lumea. Nu, bătrâna Stoss are un miros de copoi, crede-mă, este o mireasmă de rom, de rom vechi.

— Ei bine, Mathilda...

I-am turnat un păhărel de rom şi m-am îndreptat spre pompa de benzină. Jupp era de pe acum la post. În faţa lui, într-o cutie ruginită de conserve, se răsfăţau câteva crengi înflorite, tăiate din prun.

— Ce-i cu asta? l-am întrebat mirat.

— Pentru doamne! mi-a explicat Jupp. Când le fac plinul, le dăruiesc câte o rămurea. Aşa am vândut cu nouăzeci de litri mai mult. Pomul ăsta valorează aur, domnule Lohkamp. Dacă nu l-am avea, ar trebui să fabricăm unul artificial.

— Eşti un bun negustor, băiete!

Jupp zâmbi. Soarele îi lumina urechile, care, în bătaia razelor, păreau rubinii vitralii de biserică.

— M-au şi fotografiat de două ori, dădu el raportul. Cu prunul în spate.

— Bagă de seamă, ai să ajungi actor de cinema! l-am tachinat; apoi m-am îndreptat spre şanţul de unde Lenz îşi făcu apariţia ieşind de sub *Ford.*

— Robby, spuse el, mi-a venit o idee. Să ne ocupăm de fata aia a lui Binding.

Am făcut ochi mari.

— Ce vrei să spui?

— Exact ceea ce am spus. De ce te holbezi aşa la mine?

— Nu mă holbez...

— Ba bine că nu. Da cum o chema pe fată? Pat şi mai cum?

— Nu ştiu, am răspuns eu.

Se ridică în picioare.

— Nu ştii? Doar ţi-ai scris adresa ei! Am văzut cu ochii mei!

— Am pierdut bileţelul.

— L-ai pierdut! Se apucă cu amândouă mâinile de părul

său blond, des ca peria. Iată pentru ce m-am ocupat atunci de Binding, afară, timp de o oră! Pierdut! În sfârşit, poate că şi-o mai aminteşte Otto!

— N-o mai ştie nici Otto.

Se uită la mine.

— Ce jalnic diletant! Cu atât mai rău! Nu-ţi dai seama că e o fiinţă minunată? Dumnezeule! Îşi ridică privirea spre ceruri. O dată ni se încrucişează calea cu o fată rasată, şi atunci salcia asta plângătoare pierde adresa!

— Nu mi s-a părut aşa de grozavă.

— Pentru că eşti un prost, replică Lenz, un cretin care nu are cunoştinţă de nimic ce depăşeşte nivelul femeilor de stradă de la cafeneaua *Internaţional*! Pianistule! Îţi repet: a fost un noroc, un mare noroc această fată. Bineînţeles, tu n-ai idee de aşa ceva! Te-ai uitat la ochii ei? Desigur că nu... nu te-ai uitat decât la paharul tău de rachiu...

— Tacă-ţi botul! l-am întrerupt, căci cu referirea la pahar zgândărise o rană deschisă.

— Şi mâinile, continuă el, fără să mă ia în seamă, mâini înguste şi lungi de creolă, la asta se pricepe Gottfried, poţi să mă crezi! Sfinte Sisoie! În sfârşit, o fată aşa cum trebuie să fie: frumoasă, naturală şi – ce-i mai important – care creează atmosferă – se întrerupse –, ştii tu măcar ce înseamnă atmosferă?

— Aer pe care-l pompezi într-un pneu, am explicat morocănos.

— Fireşte – spuse Lenz cu o milă dispreţuitoare –, aer, bineînţeles! Atmosferă, aură, strălucire, căldură, mister... ceea ce însufleţeşte frumuseţea şi-i dă viaţă... dar ce să mai vorbesc, atmosfera ta e aburul romului...

— Încetează acum, ori îţi dau cu cana în cap, l-am ameninţat,

Dar Gottfried continua să vorbească, şi eu nu m-am atins de el. N-avea idee de ce se întâmplase şi că fiecare cuvânt al lui mă lovea din plin. Mai cu seamă ceea ce spusese despre băut. Depăşisem deja acest punct

nevralgic şi mă consolasem; acum, el scormonea din nou totul. Nu înceta să tot laude fata, astfel încât în curând mă cuprinse senzaţia de a fi pierdut pentru totdeauna ceva extraordinar.

Supărat, m-am dus pe la orele şase la cafeneaua *Internaţional.* Era refugiul meu; Lenz îmi confirmase doar această stare de lucruri. Spre mirarea mea, în local era mare animaţie. Pe tejghea se aflau torturi şi cozonaci, iar Alois, cel cu platfus, gonea spre salonul din fund cu o tavă încărcată cu un serviciu de cafea. M-am oprit din mers. Cafea în cafetieră? În cazul ăsta, probabil că membrii unei întregi asociaţii zac sub masă beţi morţi.

Dar patronul mă puse la curent. Astăzi se sărbătorea, în salonul din fund, plecarea lui Lilly, prietena Rozei. Mi-am dus mâna la frunte. Bineînţeles, fusesem doar şi eu invitat! Eram chiar singurul bărbat, cum spusese semnificativ Roza; căci Kiki, care era şi el prezent, nu conta. Am ieşit încă o dată, repede, şi-am cumpărat un buchet de flori, un ananas, o jucărie pentru copil şi un pachet de ciocolată.

Roza mă primi cu zâmbetul unei doamne din înalta societate. Purta o rochie neagră decoltată şi trona în capul mesei. Dinţii ei de aur sclipeau. M-am interesat ce-i face fetiţa şi i-am dat pentru ea jucăria din celuloid şi ciocolata. Roza radia de bucurie.

M-am îndreptat cu florile şi ananasul spre Lilly.

— Cele mai sincere urări de fericire!

— Este şi o să rămână un cavaler! remarcă Roza. Şi-acum vino, Robby, şi aşază-te între noi două!

Lilly era cea mai bună prietenă a Rozei. Încheia o carieră strălucită. Reprezentase idealul inaccesibil al fiecărei femei de stradă obişnuite: să lucreze într-un hotel. O asemenea femeie nu face trotuarul... locuieşte la hotel şi-şi recrutează clienţii din rândul călătorilor. Majoritatea celor de felul ei nu ajung la o asemenea situaţie... n-au nici garderobă bogată, nici suficienţi bani

ca să-şi aştepte un timp amatorii. Lilly locuise, ce-i drept, doar în hoteluri de provincie. Dar strânsese în cursul anilor cam patru mii de mărci. Acum urma să se căsătorească. Logodnicul ei avea un mic atelier de instalaţii. Ştia totul despre ea şi-i era indiferent. În privinţa viitorului putea fi fără grijă: dacă vreuna dintre fetele astea se măritã, poţi avea încredere în dânsa. Ele ştiu ce înseamnă viaţa agitată şi sunt sătule de ea. Nu te înşală niciodată.

Lilly urma să se căsătorească luni. Astăzi, Roza îi pregătise sărbătorirea despărţirii. Erau de faţă toate fetele, pentru a fi încă o dată împreună cu Lilly. După căsătorie, ea nu mai putea veni aici.

Roza îmi turnă o ceaşcă de cafea. Alois intră cu un cozonac uriaş, îndesat de stafide, migdale şi garnisit cu coajă de lămâie verzuie fiartă în zahăr. Îmi puse pe farfurie o bucată cât toate zilele. Ştiam cum trebuie să mă comport. Am gustat şi am mimat uimire.

— Ei, fir-ar să fie! Cozonacul ăsta precis nu-i cumpărat din comerţ...

— E făcut de mine, mărturisi fericită Roza.

Ştia să gătească excelent şi-i plăcea să-i fie recunoscute meritele. Era neîntrecută mai cu seamă la prepararea gulaşului şi a cozonacului. Nu degeaba era originară din Boemia.

Mi-am aruncat ochii în jurul meu. Erau adunate aici, la masă, fiicele plăcerii, culegătoarele din via Domnului, cunoscătoare infailibile ale sufletului omenesc, soldaţii amorului. Wally, frumoasa căreia i se furase de curând, în timpul unei plimbări cu maşina, blana de vulpi polare... Lina cea cu piciorul de lemn, care mai avea încă amanţi... Fritzi, ticăloasa care-l iubea pe Alois, cel cu platfus, cu toate că ar fi putut avea de mult o locuinţă şi un prieten care s-o întreţină... Margot, cu obrajii îmbujoraţi, îmbrăcată mereu în haine de slujnică, atrăgând astfel bărbaţi eleganţi... Marion, cea mai tânără, strălucitoare şi lipsită de griji... Kiki, care nu trecea drept bărbat, pentru

că purta îmbrăcăminte feminină şi se farda... Mimi, nenorocita căreia bătutul străzilor, la cei patruzeci şi cinci de ani ai ei, îi venea din ce în ce mai greu, din cauza varicelor... câteva femei de la bar, dame de consumaţie pe care nu le cunoşteam... şi, în sfârşit, ca al doilea oaspete de onoare: mică, cu părul grizonat şi stafidită, Muttchen, mămica, confidenta tuturor, consolarea şi sprijinul călătorului nocturn, bătrânica de la cazanul cu cârnâciori din coltul străzii Nikolai. Bufet ambulant şi oficiu de schimb noaptea, Muttchen care, în afara cârnăciorilor de Frankfurt, mai vindea pe ascuns ţigări şi alte nimicuri şi care se lăsa tapată.

Cunoşteam regula jocului. Niciun cuvânt despre afaceri, nicio aluzie lipsită de delicateţă astăzi... date uitării teribilele performanţe ale Rozei, datorită cărora fusese poreclită Iapa-de-Fier. Discuţiile despre dragoste ale lui Fritzi cu comerciantul de vite Stefan Grigoleit... uitate dansurile lui Kiki în jurul coşului cu covrigi săraţi, în zorii zilei. Conversaţia de aici era demnă de orice reuniune de cucoane.

— E totul pregătit, Lilly? am întrebat-o.

Ea dădu din cap.

— Trusoul era de mult gata.

— Splendid trusou! adăugă Roza. Nu lipseşte nici cel mai mic milieu de dantelă!

— La ce-s bune milieurile de dantelă? am întrebat.

— Cum de nu ştii, Robby?

În ochii cu care Roza se uită la mine era atâta reproş, încât am declarat repede că bineînţeles ştiam. Milieuri de dantelă, huse croşetate erau – se înţelege de la sine – simbolul comodităţii mic-burgheze... Simbolul consfinţit al căsătoriei, al paradisului pierdut. Căci nu deveniseră femei de stradă din temperament, ci eşuaseră la marginea existenţei burgheze. Dorinţa lor tainică era patul conjugal, nu viciul. Dar n-ar fi recunoscut-o nicicând.

M-am aşezat la pian. Roza de-abia aşteptase clipa asta.

Îi plăcea muzica, cum de altfel le plăcea tuturor acestor fete. Acum, la despărţire, am mai cântat încă o dată toate şlagărele preferate ale ei şi ale lui Lilly. La început *Rugăciunea unei fecioare.* Titlul nu se prea potrivea cu localul, dar în fond nu era decât o piesă de virtuozitate cu multă zdrăngăneală. Apoi urmă *Cântecul de seară al păsărelelor, Alpii în văpaie, Când moare dragostea, Milioanele arlechinului* şi drept încheiere *Aş vrea să mă reîntorc în patrie,* care îi plăcea grozav de mult Rozei. Femeile de stradă sunt fiinţele cele mai dure şi cele mai sentimentale în acelaşi timp. Au cântat-o cu toate în cor. Kiki vocea a doua. Lilly se sculă să plece. Trebuia să-şi ia de undeva logodnicul. Roza o îmbrăţişă din toată inima.

— Curaj, Lilly. Nu te lăsa!

Plecă încărcată de daruri. Dracu să ştie, avea o faţă cu totul diferită de cea dinainte. Trăsăturile aspre, săpate pe chipul fiecăreia care are de-a face cu trivialitatea umană, dispăruseră; faţa-i devenise mai blândă, redobândise realmente ceva din aerul unei fete tinere.

Am rămas în faţa uşii şi i-am făcut cu mâna. Din senin, Mimi începu să plângă. Fusese şi ea măritată odată. Îi murise soţul în război, de pneumonie. Dacă ar fi căzut în luptă, ar fi avut dreptul la o pensie cât de mică şi n-ar mai fi trebuit să facă trotuarul. Roza o bătu pe spate.

— Haide, Mimi, fii tare! Vino să bem încă o ceaşcă de cafea!

Întreaga societate se întoarse în salonul întunecos al cafenelei *Internaţional,* ca găinile în coteţ. Dar atmosfera se destrămase.

— Mai cântă-ne ceva de încheiere, Robby, se rugă Roza. Ca să ne mai înveselim.

— De acord. O să vă cânt *Vechiul marş al camarazilor.*

Apoi mi-am luat şi eu rămas bun. Roza mi-a împachetat un cozonac şi mi l-a dat. L-am dăruit fiului lui Muttchen, care pregătea deja afară, ca în fiecare seară, cazanul pentru cârnăciori.

Meditam ce să fac în continuare. La bar nu voiam în niciun caz să mă duc. Nici la cinema. Să merg oare la atelier? Nehotărât, m-am uitat la ceas. Era opt. Köster trebuia să se fi întors la ora asta. Cu el de faţă, Lenz nu mai putea vorbi ore întregi despre fată. M-am îndreptat spre atelier.

Înăuntru era lumină; dar nu numai înăuntru... ci în întreaga curte. Köster rămăsese singur.

— Da ce s-a întâmplat aici, Otto? am întrebat. Nu cumva ai vândut *Cadillac*-ul?

Köster râse.

— Nu, Gottfried a făcut doar un pic de iluminaţie. Aprinsese amândouă farurile *Cadillac*-ului. Maşina era aşezată în aşa fel încât fascicolele de lumină treceau prin fereastră în curte, căzând pe coroana albă a prunului înflorit. O privelişte minunată, cum se oferea privirii pomul, parcă încărcat de nea. Iar în jurul lui, întunericul – o mare neagră – părea să vuiască.

— Splendid, am remarcat. Dar unde-i Gottfried?

— S-a dus să cumpere ceva de mâncare.

— O idee grozavă. Mă simt nu ştiu cum... Poate fiindcă mi-e foame.

Köster m-a aprobat.

— E întotdeauna bine să mănânci. Legea de fier a vechilor războinici. Şi eu am făcut astăzi după-amiază o ispravă – nu ştiu cum. L-am înscris pe Karl la curse.

— Cum? m-am mirat eu. Nu cumva pentru ziua de şase?

Dădu din cap.

— Dar pentru numele lui Dumnezeu, Otto, în ziua de şase iau startul numai aşii!

Dădu din nou din cap.

— În clasa maşinilor de sport Braumüller.

Mi-am suflecat mânecile.

— Atunci, la treabă, Otto! Să-i facem o baie generală de ulei favoritului nostru.

— Staţi, strigă ultimul romantic, care tocmai intra, mai

întâi să înfulecăm ceva.

Despachetă cina – brânză, pâine, cârnăciori afumaţi tari ca piatra şi scrumbii. Am mâncat înfometaţi ca o întreagă coloană de ţărani veniţi de la treierat şi-am băut bere foarte rece. Apoi l-am luat în primire pe Karl. Două ore l-am tot judecat, i-am controlat şi i-am uns toate lagărele. După aceea, Lenz şi cu mine am mai cinat o dată. Gottfried îndreptă reflectoarele cuprinzând în raza lor *Ford*-ul. După accident, unul din faruri rămăsese, din întâmplare, nevătămat. De pe şasiul îndoit în sus, privea acum pieziş spre înaltul cerului.

Lenz se întoarse mulţumit.

— Aşa, Robby, acum adu sticlele. Vrem să cinstim „Sărbătoarea copacului înflorit”.

Am pus pe masă coniacul, ginul şi două pahare.

— Dar tu? întrebă Gottfried.

— Eu nu beau nimic.

— Cum? De ce?

— Pentru că nu mai am niciun chef de blestematele astea de chiolhanuri!

Un timp, Lenz se uită lung la mine.

— Lui Prâslea al nostru i-a sărit o doagă, Otto. Se adresă el apoi lui Köster.

— Lasă-l dacă nu vrea, ripostă acesta.

Lenz îşi umplu paharul.

— Băiatul e de câtva timp într-o ureche.

— Asta n-ar fi nimic, am adăugat eu.

Mare şi roşie, luna apăru deasupra acoperişului fabricii de peste drum. O vreme, am adăstat în tăcere.

— Spune-mi, Gottfried – am reluat apoi discuţia –, tu eşti expert în materie de dragoste, nu-i aşa?

— Expert? Sunt doar maestru la acest capitol, răspunse Lenz cu modestie.

— Bine. Aş vrea să ştiu dacă întotdeauna te porţi prosteşte când iubeşti.

— Cum prosteşte?

— Ei, aşa, ca şi cum ai fi pe jumătate ameţit. Îi tot dai

cu gura, spui nerozii şi încerci să trişezi.

Lenz izbucni în râs.

— Dar, naivule, totul nu-i decât înşelătorie. O înşelătorie minunată a naturii. Uită-te la prun! Şi el încearcă tocmai acum să înşele. Se înfăţişează mai frumos decât va fi după aceea. Ar fi înfiorător dacă dragostea ar avea de-a face cu adevărul. Slavă Domnului că afurisiţii de moralişti nu pot subjuga totul!

M-am ridicat în picioare.

— Vrei să spui că fără un pic de înşelătorie nici nu se poate?

— Exact, copilaşule!

— Dar poţi deveni afurisit de ridicol înşelând!

Lenz zâmbi.

— Ţine minte un lucru, băiete: niciodată şi nicicând nu poţi apărea ridicol în ochii unei femei dacă întreprinzi ceva de dragul ei. Chiar atunci când joci cea mai stupidă piesă. Fă tot ce-ţi trăsneşte prin minte, dă-te peste cap, spune cele mai mari gogomănii, umflă-te-n pene ca un păun, cântă-i o serenadă... fereşte-te însă de un singur lucru: nu fi practic, nu fi rezonabil!

Mi se stârnise interesul.

— Ce spui la toate astea, Otto?

Köster râse.

— Cam aşa-i!

Se ridică şi deschise capota lui Karl. Mi-am adus sticla de rom, paharul şi le-am aşezat pe masă. Otto puse maşina în mişcare. Motorul duduia grav şi reţinut. Lenz îşi pusese picioarele pe pervazul ferestrei şi privea afară. M-am aşezat lângă el.

— Ai fost vreodată beat în tovărăşia unei femei?

— Adesea, răspunse el, fără să facă o mişcare.

— Şi?...

Se uită la mine cu coada ochiului.

— Vrei să spui, dacă mi s-a întâmplat să fi făcut vreo gafă? Nicio scuză, copile! Nicio vorbă. Trimite flori. Fără vreun rând. Doar flori. Ele acoperă totul. Până şi

mormintele.

M-am uitat la el. Nu se mişca. Ochii îi scânteiau în reflexul luminii albe de afară. Motorul mergea încă, duduind uşor, ca şi cum sub picioarele noastre s-ar fi cutremurat pământul.

— Acum aş putea bea ceva liniştit, am mărturisit în timp ce destupam sticla.

Köster opri motorul. Apoi i se adresă lui Lenz.

— Luna este destul de strălucitoare ca să poţi găsi un pahar, Gottfried. Renunţă la lumină. Mai cu seamă la farurile *Ford*-ului. Cu fascicolul ei oblic, bestia îmi aminteşte de război. Nu era de glumit noaptea, când prindeau un avion în raza lor.

Lenz dădu din cap.

— Şi mie chestia asta îmi aduce aminte – ei bine, indiferent...

Se ridică şi stinse farurile. Luna se ridicase peste acoperişul fabricii. Devenise din ce în ce mai strălucitoare şi atârna acum ca un lampion galben de ramurile prunului. Crengile se legănau uşor în adierea slabă a vântului.

— Ciudat, spuse Lenz după o vreme, de ce se ridică statui doar în amintirea diferitor oameni, şi nu în cinstea lunii sau a unui pom în floare...

M-am dus devreme acasă. Deschizând uşa coridorului, am auzit muzică. Era gramofonul Ernei Bönig, secretara. O voce limpede de femeie cânta încet. Apoi a urmat o scânteiere de viori în surdină şi un pizzicato de banjo. Şi iarăşi vocea, pătrunzătoare, tandră, ca şi cum ar fi izvorât din preaplinul fericirii. Am tras cu urechea, ca să înţeleg cuvintele. Aici, pe coridorul întunecos, între maşina de cusut a doamnei Bender şi geamantanele familiei Hasse; cântecul şoptit al femeii îţi strecura o emoţie stranie. Am privit capul porcului mistreţ împăiat de deasupra bucătăriei. Am auzit slujnica umblând cu vasele. „Cum de-am putut trăi fără tine?“ îngâna vocea, la câţiva paşi

distanţă, după uşă.

Am dat din umeri şi m-am dus în camera mea.

Din odaia vecină răzbătea ecoul unei discuţii violente. Peste câteva minute am auzit bătăi în uşă, şi Hasse şi-a făcut apariţia.

— Vă deranjez? întrebă el obosit.

— Nicidecum, l-am asigurat. Vrei să bei ceva?

— Aş prefera să nu beau. Vreau doar să stau puţin jos. Apatic, se uită fără să vadă. E bine de dumneata, mă invidie el, eşti singur...

— Să nu spui vorbă mare, i-am întors-o. Nu-i nicio fericire să stai aşa, de unul singur. Crede-mă...

Şedea în fotoliu, dărâmat. Ochii-i erau sticloşi în penumbra creată de reflexul felinarelor de afară. Umerii înguşti, căzuţi...

— Mi-am închipuit viaţa cu totul altfel, mărturisi el după un timp.

— Toţi ne-am închipuit-o altfel, l-am consolat.

După jumătate de oră se reîntoarse în camera lui, ca să se împace cu nevastă-sa. I-am dat câteva ziare şi o sticlă de Curaçao pe jumătate goală, care stătea de nu ştiu când sus, pe dulap, un lichid dezagreabil de dulce, dar foarte potrivit pentru el. Tot nu se pricepea la băutură.

Ieşi încet, aproape fără zgomot, o umbră printre umbre, ca şi cum ar fi încetat să existe. Am închis uşa după dânsul. De pe coridor se strecură în cameră frântura unei melodii, ca un batic multicolor... viori, banjouri în surdina... „Cum de-am putut trăi fără tine...”

M-am aşezat la fereastră. Afară, cimitirul se întindea paşnic în lumina albastră a lunii. Cuburile colorate ale reclamelor luminoase îşi înălţau reflexele peste vârfurile arborilor şi sfâşiau întunericul ce învăluia pietrele funerare. Lespezile erau tăcute şi fără teamă. Maşinile claxonau în imediata lor apropiere, iar lumina farurilor aluneca peste inscripţiile roase de vreme.

Am stat aşa timp îndelungat, gândindu-mă la diferite lucruri. Printre altele – şi cum ne-am întors atunci din

război, tineri şi fără credinţă, ca minerii dintr-o galerie prăbuşită. Voisem să desfăşurăm o ofensivă împotriva minciunii, a egoismului, a aviditătii, a inerţiei sufleteşti vinovate de ceea ce se întâmplase... am fost duri, neîncrezându-ne decât în camaradul de lângă noi şi în ceea ce nu ne înşelase niciodată: cerul, tutunul şi pâinea, arborele şi pământul... Dar ce se alesese din încrederea noastră? Totul se năruise, totul fusese falsificat şi dat uitării. Şi dacă nu puteai uita, nu-ţi mai rămânea decât neputinţa, disperarea, indiferenţa şi alcoolul. Epoca marilor vise umanitare, a viselor temerare apusese. Triumfau cei stăruitori. Triumfa corupţia. Mizeria.

„E bine de dumneata, eşti singur”, spusese Hasse. Suna foarte frumos... cine e singur nu poate fi părăsit. Dar câteodată, seara, edificiul artificial se surpa, viaţa se metamorfoza într-o melodie jalnică, obsedantă, într-un vârtej de nostalgie sălbatecă, de dorinţă, de tristeţe şi speranţă că vei ieşi din această stare de amorţire lipsită de sens, din monotonia absurdă a aceluiaşi cântec vechi de flaşnetă, absolut indiferent pe ce cale ai fi apucat. Ah, această biată dorinţă de a te bucura de un strop de căldură... nu putea fi oare satisfăcută de două mâini şi un chip care să te întâmpine cu simpatie? Sau şi acest liman al izbăvirii era doar înşelăciune, renunţare şi dezertare? Exista oare şi o altă realitate decât singurătatea?

Am închis fereastra. Nu, nu exista nimic altceva. Pentru tot ce nu era solitudine nu aveai, suficient, pământ sub picioare.

Dar dimineaţa următoare am plecat devreme şi, înainte de a mă duce la atelier, l-am trezit din somn pe proprietarul unei mici florării. Am ales un buchet de trandafiri şi i-am spus să-l trimită curând. Am avut un sentiment ciudat scriind încet pe cartea de vizită: „Patrice Hollmann”.

V

KÖSTER SE DUSESE ÎN COSTUMUL său cel mai ponosit la administraţia financiară. Voia să încerce să obţină o reducere a impozitelor, Lenz şi cu mine am rămas singuri în atelier.

— Hai, Gottfried, l-am îndemnat, să vedem de *Cadillac*-ul cel barosan.

Anunţul nostru apăruse cu o seară înainte. Astăzi puteam deci conta pe clienţi... dacă avea să vină careva. Era cazul deci să pregătim maşina.

Mai întâi am dat un lichid pentru lustru peste lac. Dobândi un luciu strălucitor şi părea să valoreze cu o sută de mărci mai mult. Apoi am turnat în motor cel mai consistent ulei care exista. Pistoanele nu mai erau perfecte şi făceau puţin zgomot. Defectul era atenuat de uleiul gros. Şi motorul „torcea” acum uşor şi lin. Am introdus ulei în cutia de viteze şi-n diferenţial, pentru ca să le atenuăm zgomotul.

Apoi am pornit maşina. În apropiere era o porţiune de stradă foarte proastă. Am trecut peste ea cu cincizeci la oră. Caroseria zornăia. Am micşorat presiunea din pneuri şi-am încercat încă o dată. Mergea mult mai bine. Am mai dezumflat puţin. Acum nu mai zornăia nimic.

Ne-am înapoiat, am uns capota, care scârţâia, i-am pus o garnitură de cauciuc, am umplut radiatorul cu apă fierbinte, pentru ca motorul să pornească la ţanc, şi-am stropit încă o dată dedesubtul maşinii cu petrol, pentru ca să strălucească pretutindeni. Apoi, Gottfried Lenz ridică mâinile spre cer.

— Acum pofteşte, client binecuvântat! Vino, încântător proprietar al unui portofel burduşit! Te aşteptăm precum mirele mireasa!

Mireasa se lăsa aşteptată. În această situaţie, am împins peste şanţ armăsarul pe roţi al meşterului brutar şi ne-am apucat să-i demontăm axul din faţă. Am lucrat câteva ore liniştit, fără prea multă vorbă. Apoi l-am auzit pe Jupp fluierând, din apropierea pompei de benzină, cântecul popular *Ia ascultă cine vine...*

Am ieşit din şanţ şi m-am uitat pe fereastră. Un individ scund, îndesat se tot învârtea în jurul *Cadillac*-ului. Părea un burghez înstărit.

— Ia te uită, Gottfried, am şoptit, să fie oare ăsta mireasa?

— Bineînţeles, răspunse Lenz după un foarte sumar examen. Priveşte-i faţa. Neîncrederea i s-a întipărit pe chip înainte de a fi întâlnit pe cineva. Hai, tabără pe el! Eu rămân aici, în rezervă. Vin dacă văd că nu te descurci singur. Ţine seama de şiretlicurile mele!

— Bine.

Am ieşit afară.

Străinul mă întâmpină cu privirea ochilor săi negri, inteligenţi. M-am prezentat.

— Lohkamp.

— Blumenthal.

Era primul şiretlic al lui Gottfried: modul cum te prezinţi. Susţinea că astfel se creează imediat o atmosferă mai intimă. Al doilea şiretlic era să începi foarte rezervat şi să-l asculţi pe client, spre a deschide focul la momentul oportun.

— Aţi venit pentru *Cadillac,* domnule Blumenthal? am tatonat terenul.

Blumenthal dădu afirmativ din cap.

— Este cel de colo, i-am explicat arătând spre maşină.

— Asta văd, replică Blumenthal.

I-am aruncat o scurtă privire. „Atenţie! mi-am spus în sinea mea. E o persoană perfidă!“

Am traversat curtea, am deschis portiera şi am pornit motorul. Apoi am tăcut, ca să-i permit lui Blumenthal să se uite la maşină. Cu siguranţă că va avea ceva de obiectat; şi-n acea clipă voiam să-mi încep ofensiva.

Dar Blumenthal nu se uita la *Cadillac.* Nu ridica nicio obiecţie. Tăcea şi el, comportându-se ca un magnat al petrolului. Trebuia, aşadar, să încep atacul la întâmplare.

Am început să descriu încet şi sistematic maşina, precum o mamă copilul, încercând să aflu în acelaşi timp dacă omul se pricepe la automobile. Dacă era specialist, trebuia să insist mai mult asupra motorului şi a şasiului... Dacă n-avea habar, să scot în valoare confortul şi accesoriile.

Dar nici în această situaţie nu s-a trădat cu nimic. M-a lăsat să vorbesc, până am avut senzaţia că sunt o moară neferecată:

— Pentru ce vă trebuie maşina? Pentru oraş, sau pentru călătorii? am întrebat în sfârşit, sperând să găsesc un punct de sprijin.

— Pentru diverse, declară Blumenthal.

— Aha! Şi doriţi să conduceţi dumneavoastră, sau veţi avea un şofer?

— Asta depinde.

Bărbatul răspundea ca un papagal. Părea să aparţină unui ordin călugăresc păstrător de taine sacre.

Pentru a-l antrena în discuţie, am încercat să-l determin să încerce orice componentă a maşinii. De obicei, clienţii puşi în această situaţie deveneau mai abordabili. Altfel, mi-era teamă că o să adoarmă de-a-npicioarelea.

— Capota poate fi mânuită foarte uşor la ditamai maşina, i-am explicat. Încercaţi şi dumneavoastră s-o închideţi. Veţi reuşi doar cu o mână.

Dar lui Blumenthal nu i s-a părut necesar să încerce. Susţinea că a văzut asta. Am închis portierele, trântindu-le zgomotos, şi am tras de mânere.

— N-au nici cel mai mic joc. Sunt fixe ca şi volanul, încercaţi şi dumneavoastră, ca să vă convingeţi...

Blumenthal n-a încercat. I se părea lucrul cel mai natural din lume. Teribil de dificil client!

I-am arătat ferestrele.

— E o jucărie să le ridici! Rămân fixate la orice înălţime. Nici nu se mişcă. Şi-n afară de asta, geam incasabil, am continuat eu, cuprins de-o uşoară disperare. Un avantaj apreciabil! Dincolo în atelier se află un *Ford...*

I-am relatat povestea cu soţia meşterului brutar, poveste pe care am mai înflorit-o puţin, adăugându-i şi un copil care pierise şi el în accident.

Dar Blumenthal avea o inimă asemănătoare cu o casă de bani.

— Geamuri incasabile au toate maşinile, mă întrerupse, asta nu-i nimic deosebit.

— Nicio maşină de serie n-are geamuri de sticlă incasabilă, am ripostat cu o severitate moderată. Cel mult la unele tipuri parbrizul. Dar în niciun caz geamurile mari, laterale.

Am făcut să răsune claxoanele şi-am trecut la descrierea confortului interior... a portbagajului, a banchetelor, a buzunarelor, a tabloului de bord... am intrat în cele mai mici amănunte, i-am întins domnului Blumenthal chiar bricheta şi m-am folosit de ocazie ca să-i ofer o ţigară, cu speranţa de a-i schimba dispoziţia... dar el refuză.

— Nu fumez, mulţumesc, refuză dânsul privindu-mă atât de plictisit, încât m-a cuprins deodată o bănuială îngrozitoare: poate că nici nu venise la noi, poate că se zăpăcise, poate că voia să cumpere cu totul altceva, o maşină de făcut butoniere sau un aparat de radio şi că, nehotărât încă, îşi pierdea timpul cu mine, înainte de a pleca mai departe,

— Să facem o cursă de probă, domnule Blumenthal, i-am propus foarte obosit de luptă.

— Cursă de probă? ripostă, ca şi cum aş fi vorbit despre lună.

— Da, o cursă de probă. Să vă convingeţi de ce e în

stare maşina. Aderă perfect la suprafaţa şoselei. Merge ca pe şine. Şi motorul ia viteză de zici că automobilul acesta mare e un fulg...

— Ah! Curse de probă... făcu o mişcare dispreţuitoare cu mâna. Cursele de probă nu demonstrează nimic. Ceea ce-i lipseşte maşinii observi de-abia după ce o cumperi.

„Bineînţeles, întruchipare a Satanei, mi-am spus plin de furie, doar nu-ţi închipui că am să-ţi servesc lipsurile pe tavă?“

— Ei bine, atunci renunţăm, m-am resemnat, pierzând orice speranţă; omul nu voia să încheie o tranzacţie, şi pace.

Dar în acea clipă, Blumenthal se întoarse pe neaşteptate, mă privi drept în ochi şi mă întrebă încet, distinct şi foarte ferm:

— Cât costă maşina?

— Şapte mii de mărci, i-am răspuns dintr-o suflare, fără să clipesc. O ştiam prea bine: un om ca ăsta nu trebuia să observe că reflectezi fie şi o fracţiune de secundă. Orice clipă de ezitare ar fi costat o mie de mărci, pentru care s-ar fi tocmit. Şapte mii de mărci, am repetat cu hotărâre, spunându-mi în gând: „Dacă oferi cinci mii, am încheiat târgul“.

Dar Blumenthal nu oferi nimic. Scoase numai un scurt gâfâit.

— Mult prea scump!

— Ăsta-i preţul! am ripostat, renunţând definitiv la afacere.

— Cum ăsta-i preţul? întrebă Blumenthal strecurând dintr-o dată o nuanţă de omenie în glas.

— Domnule Blumenthal, i-am replicat, aţi mai întâlnit în zilele noastre un om care să răspundă altfel când e vorba de preţ?

Mă privi cu atenţie. Apoi, ceva asemănător unui surâs fugar îi lumină chipul.

— E adevărat. Dar automobilul e mult prea scump.

Nu-mi venea să-mi cred urechilor. În sfârşit, ăsta era

tonul ce-mi plăcea. Tonul celui interesat să cumpere. Sau iarăşi aveam de-a face cu un nou şi afurisit vicleşug?

În acea clipă, un dandy extrem de elegant intră pe poartă. Scoase un ziar din buzunar, controlă din nou numărul casei şi se îndreptă spre mine.

— Aici este un *Cadillac* de vânzare?

Am dat din cap privind uimit la bastonul galben de bambus şi la mănuşile din piele de căprioară ale filfizonului.

— Îmi permiteţi să-l văd? întrebă el imperturbabil.

— Asta-i maşina, am spus, dar vă rog să aveţi puţină răbdare, mai am ceva treabă. Poate doriţi să luaţi loc înăuntru cât mai durează?

Filfizonul ascultă o clipă duduitul motorului, păru mai întâi nemulţumit, apoi chipul său exprimă aprobare şi se lăsă condus de mine în atelier.

— Idiotule! i-am aruncat eu cu un fel de mârâit, şi m-am înapoiat degrabă la Blumenthal.

— Dacă o să conduceţi maşina o să vă schimbaţi părerea asupra preţului, am reluat discuţia întreruptă. Puteţi dispune de ea când doriţi. Dacă vă convine, pot trece deseară să vă iau pentru o cursă de probă.

Dar între timp firavul său elan se spulberase. Blumenthal părea din nou statuia de granit a preşedintelui unei asociaţii corale.

— Lăsaţi, făcu dânsul, acum trebuie să plec. Dacă mă hotărăsc să fac o cursă de probă, pot să vă comunic la telefon.

Mi-am dat seama că pentru un moment nu mai era nimic de făcut. Omul acesta nu era unul care se lasă convins.

— Bine, am declarat, dar nu vreţi să-mi daţi numărul dumneavoastră de telefon ca să vă pot comunica exact cum stau lucrurile, deoarece mai există un amator?

Blumenthal se uită la mine foarte ciudat.

— Amatorii nu sunt încă cumpărători.

Scoase o cutie şi mi-o întinse. Iată că fumează! Şi încă

trabucuri Corona-Coronas... avea desigur bani cu grămada. Dar acum mi-era totuna. Am luat o ţigară de foi.

Mi-a dat prietenos mâna şi a plecat.

Am privit în urma lui şi l-am blestemat, în gând, dar cu convingere. Apoi m-am întors în atelier.

— Ei, cum ţi-a plăcut? mă întâmpină Gottfried Lenz. Filfizonul de adineauri. Am priceput că te aflai la strâmtoare şi-am vrut să-ţi dau o mână de ajutor. Ce fericire că Otto s-a schimbat aici când a plecat la administraţia financiară! I-am văzut costumul bun agăţat colo... l-am îmbrăcat într-o clipită, am ieşit glonţ pe fereastră şi-am reintrat în atelier în ipostaza unui cumpărător serios! Bine jucat, nu?

— Ba prost, i-am ripostat. Omul ăsta e mai şiret decât noi doi laolaltă! Uită-te la ţigara asta de foi! O marcă şi cincizeci bucata! Mi-ai gonit un miliardar!

Gottfried îmi luă ţigara de foi din mână, o mirosi şi şi-o aprinse.

— Ţi-am gonit un escroc. Miliardarii nu fumează astfel de ţigări de foi. Trag din alea de cinci bani bucata.

— Prostii, am protestat, escrocii nu se numesc Blumenthal. Îşi spun „conte Blumenau” sau ceva asemănător.

— O să se întoarcă, îşi dădu Lenz cu părerea, optimist ca-ntotdeauna, şi-mi suflă fumul ţigării mele de foi în nas.

— Nu unul ca el, am precizat cu convingere. Dar de unde ai făcut rost de bâta asta de bambus şi de mănuşi?

— Le-am împrumutat din magazinul *Benn et Co.* de peste drum. O cunosc pe vânzătoare, Poate că o să păstrez bastonul. Îmi place.

Mulţumit de sine, învârtea prin aer bâta aceea groasă.

— Gottfried, i-am spus. E păcat să-ţi pierzi timpul aici. Ştii ce? Angajează-te la varieteu! Acolo-i locul tău!

— V-a căutat cineva la telefon, mă anunţă Frida cea saşie, femeia de serviciu a doamnei Zalewski, la prânz,

când am trecut în fugă pe acasă.

M-am întors spre ea.

— Când?

— Să fie o jumătate de oră.. Era o doamnă.

— Ce-a spus?

— Că o să telefoneze deseară încă o dată. Da i-am zis imediat că n-are rost, fiindcă niciodată nu sunteţi seara, acasă.

M-am holbat la dânsa.

— Cum? Aşa i-ai spus? Doamne, dacă aş reuşi să te învăţ cum se vorbeşte la telefon!

— Ştiu să răspund la telefon, ripostă Frida cu indiferenţă. Şi la drept vorbind, seara chiar nu sunteţi niciodată acasă.

— Asta nu te priveşte pe dumneata, am ridicat eu glasul. Data viitoare o să-i spui că am găuri în ciorapi.

— Desigur că aş putea s-o fac, mă înfruntă Frida, privindu-mă plină de răutate cu ochii ei roşii, inflamaţi.

Eram vechi duşmani. Aş fi băgat-o cu mare plăcere în oala cu supă; m-am stăpânit însă, am scotocit în buzunare, i-am pus o marcă în palmă şi-am întrebat-o împăciuitor:

— Doamna n-a spus cine este?

— Nu! se încăpăţână Frida.

— Da ce fel de voce avea? Cam joasă şi profundă, ca şi cum ar fi puţin răguşită?

— Nu ştiu! declară Frida atât de flegmatic, de parcă n-ar fi încasat o marcă de la mine.

— Ce inel drăguţ ai pe deget, într-adevăr încântător, am căutat s-o flatez; şi-acum, încearcă să-ţi aduci aminte...

— Nu-mi amintesc! ripostă Frida, şi faţa ei radia de bucurie că mă vede necăjit.

— Atunci, spânzură-te, talpa-iadului! i-am strigat în faţă.

Seara, la orele şase fix m-am întors acasă. O scenă

obişnuită m-a întâmpinat de cum am deschis uşa. Pe coridor se afla doamna Bender, sora care îngrijea de sugari, înconjurată de toate doamnele pensiunii.

— Vino te rog încoace, mi se adresă doamna Zalewski.

Pricina adunării era un sugar de vreo şase luni, împodobit cu panglici. Doamna Bender îl adusese de la creşă într-un cărucior. Era un copil cu totul normal; dar doamnele se aplecau peste el cu o expresie de încântare nemărginită, de parcă ar fi fost primul sugar din lumea asta. Cloncăneau, pocneau din degete în faţa ochilor micii creaturi şi-şi ascuţeau buzele. Însăşi Erna Bönig participa, în chimonoul ei cu dragoni, la această orgie de maternitate platonică.

— Nu-i aşa că-i delicios? întrebă doamna Zalewski cu ochii împăienjeniţi.

— Asta n-o să poţi judeca aşa cum se cuvine decât peste douăzeci-treizeci de ani, i-am replicat, privind spre telefon; speram să nu fiu chemat tocmai în timp ce toată lumea era strânsă aici.

— Uită-te bine la el, mă îmbie doamna Hasse.

L-am privit. Un sugar ca oricare altul! Nu eram capabil să descopăr nimic deosebit la el. Cel mult mâinile minuscule şi faptul că ţi se părea neverosimil ca tu însuţi să fi fost odată tot atât de mic.

— Bietul copilaş, am spus, nu ştie încă ce-l aşteaptă! Tare aş vrea să ştiu cărui război o să-i pice în gheare.

— Sălbaticule, ripostă doamna Zalewski, n-ai nici pic de inimă?

— Mult prea multă, am subliniat, altfel nu mi-ar trece astfel de gânduri prin minte.

Acestea fiind zise, m-am retras în camera mea. Zece minute mai târziu, sună telefonul. Am auzit pronunţându-se numele meu şi-am ieşit din cameră. Bineînţeles, întreaga adunare era încă pe coridor! Ea nu părăsi terenul nici când am ridicat receptorul, nici când am auzit vocea Patriciei Hollmann mulţumindu-mi pentru flori. Ba dimpotrivă, sugarul, care părea să fie cel mai rezonabil

dintre toţi şi care se săturase de întreaga maimuţăreală, începu deodată să zbiere.

— Scuzaţi-mă, am spus disperat fetei, nu pot să înţeleg ce-mi spuneţi, aici urlă un sugaci; dar nu este al meu!

Cucoanele au început să sâsâie ca un cuib de şerpi uriaşi, pentru a linişti creatura ce plângea. Au reuşit foarte repede s-o facă să zbiere şi mai tare. Abia acum mi-am dat seama că era într-adevăr un copil deosebit, trebuia să aibă nişte plămâni cât toate zilele, altfel nu-mi puteam explica vocea atât de răsunătoare. Mă aflam într-o situaţie dificilă; săgetam cu priviri furioase complexul matern din faţa mea, în timp ce încercam să articulez în receptor cuvinte prietenoase. Din creştet până la nas eram furtună... de la nas până la bărbie – un peisaj însorit de primăvară; nu-mi explic cum de-am reuşit să fixez o întâlnire pentru seara următoare.

— Ar trebui să instalaţi o cabină telefonică izolată, i-am sugerat doamnei Zalewski.

Dar nici ea nu era cusută la gură.

— Adică cum? întrebă înţepată. Aveţi chiar atâtea de ascuns?

Am tăcut şi m-am grăbit să dispar. Nu-i bine să porneşti o ofensivă împotriva sentimentelor materne revoltate. Au întreaga morală a lumii de partea lor.

Seara urma să ne întâlnim la Gottfried. Am cinat într-o cârciumioară şi m-am îndreptat spre dânsul. În drum mi-am cumpărat, la cel mai elegant magazin de modă pentru bărbaţi, o splendidă cravată; ca să sărbătoresc ziua. Eram încă surprins cât de bine se desfăşuraseră lucrurile şi-mi juram ca mâine să fiu serios precum directorul general al unei instituţii de pompe funebre.

Camera lui Gottfried, plină de suveniruri aduse din America de Sud, merita osteneala de a fi văzută. Pe pereţi atârnau covoare colorate de rafie, câteva măşti, un craniu, vase de lut groteşti, suliţe şi – ca piesă de rezistenţă – o colecţie extraordinară de fotografii, care

ocupa un întreg perete... indiene şi creole – vietăţi de toată frumuseţea – bronzate, mlădioase, de-o graţie şi naturaleţe inexplicabile.

În afară de Lenz şi Köster, mai erau invitaţi Braumüller şi Grau. Ars de soare, arămiu, Theo Braumüller şedea rezemat de spătarul canapelei şi, entuziasmat, trecea în revistă colecţia de fotografii. Era pilot de curse la o fabrică de automobile şi vechi amic cu Köster. Pe ziua de şase avea să participe la cursa în care Köster înscrisese maşina Karl.

Masiv, buhăit şi destul de beat, Ferdinand Grau şedea la masă. De cum m-a văzut, m-a tras cu laba lui lată alături de el.

— Robby, îmi spuse cu voce păstoasă, ce-i cu tine printre rataţi? N-ai ce căuta aici. Pleacă. Salvează-te. Mai ai şanse!

M-am uitat spre Lenz. Mi-a făcut cu ochiul.

— Ferdinand e în formă. Îneacă în vin, de vreo două zile... o biată moartă. A vândut un portret şi-a încasat bani gheaţă.

Ferdinand Grau era pictor. Şi cu toate astea, de mult ar fi pierit de foame dacă n-ar fi avut o specialitate. Picta după fotografii portrete extraordinar de vii ale celor duşi pe cealaltă lume, pentru rude pline de pietate. Din astea trăia... şi trăia chiar foarte bine. Nimeni nu-i cumpăra peisajele excelente. Faptul acesta imprima conversaţiei sale un ton cam pesimist.

— De data asta a fost un hotelier, Robby, spuse el, un hotelier care şi-a moştenit mătuşa moartă. Portret în ulei, îngrozitor...

Se cutremură.

— Ia ascultă. Ferdinand, interveni Lenz, n-ai dreptul să foloseşti expresii atât de tari. Trăieşti doar de pe urma uneia dintre cele mai frumoase însuşiri omeneşti; pietatea.

— Prostii, ripostă Grau. Trăiesc de pe urma conştiinţei încărcate. Pietatea nu-i altceva decât conştiinţa

vinovăţiei. Vrei să te justifici pentru tot răul făcut sau dorit scumpei dispărute atâta timp cât era în viaţă. Îşi trecu încet mâna peste scăfârlia încinsă. De câte ori crezi tu că o fi dorit hotelierul moartea mătuşii sale?... Iată motivul pentru care m-a pus s-o pictez în culorile cele mai fine şi-a agăţat-o deasupra sofalei. O preferă în această ipostază. Pietate! Omul îşi aduce aminte de puţinele sale însuşiri bune abia în clipa când e prea târziu. E mişcat gindindu-se de câtă nobleţe ar fi putut da dovadă. Şi se consideră virtuos. Dar virtute, bunătate, generozitate... făcu un semn dispreţuitor cu laba sa puternică...sperăm să le găsim la alţii, ca să-i putem băga în cofă!

Lenz zâmbi maliţios.

— Vrei să dărâmi stâlpii de susţinere ai societăţii umane, Ferdinand!

— Stâlpii societăţii omeneşti sunt aviditatea, frica şi corupţia, ripostă Grau. Omul este rău, dar iubeşte binele... atunci când îl fac alţii... Îi întinse lui Lenz paharul. Aşa, şi-acum umple-l şi nu acapara conversaţia... mai lasă şi pe alţii să vorbească.

Am escaladat sofaua ca să mă apropii de Köster. Îmi venise deodată o idee.

— Otto, trebuie să-mi faci şi mie o favoare. Am nevoie mâine seară de *Cadillac.*

Braumüller îşi întrerupse studiul intensiv asupra unei dansatoare creole sumar îmbrăcată.

— Ai învăţat deja să iei curbele? se interesă el. Până acum aveam impresia că ştii să mergi numai drept înainte, dacă un altul îţi ţine locul la volan.

— Taci tu, Theo, i-am tăiat-o scurt, la cursa din şase ale lunii o să te facem bucăţele.

Braumüller leşina de râs.

— Ei, atunci cum rămâne, Otto? l-am întrebat curios.

— Maşina nu-i asigurată, Robby, preciză Köster.

— Am să mă târăsc ca un melc şi-am să claxonez ca un autobuz. Fac doar câţiva kilometri în oraş.

Otto coborî pleoapele, nelăsând să se întrevadă decât o

dungă strălucitoare, şi zâmbi.

— Bine, Robby, fie.

— Nu cumva ai nevoie de maşină ca să fii în ton cu noua ta cravată? întrebă Lenz, care se apropiase.

— Ţine-ţi gura! l-am repezit, dându-l la o parte.

Dar el nu se lăsă.

— Ia să văd, baby! şi pipăi mătasea. Splendid! Bobocul nostru face pe gigoloul! Am impresia că te duci la o vedere!

— Azi n-ai să reuşeşti să mă ofensezi, scamatorule, am ripostat eu.

— La o vedere? Ferdinand Grau ridică capul. Şi de ce să nu se ducă la o vedere? Se întoarse spre mine cu însufleţire. Du-te cu conştiinţa împăcată, Robby! Eşti făcut pentru asta. În dragoste e necesară o anumită naivitate. Tu o ai. Păstreaz-o. E un dar dumnezeiesc. Dacă ai pierdut-o o dată n-o poţi redobândi nicicând.

— Nu-ţi pune nimic la inimă, ricană Lenz. Nu-i nicio ruşine să fii născut prost. Ruşine e să mori prost.

— Taci, Gottfried. Grau îl dădu la o parte cu o mişcare a labei sale puternice. Nu-i vorba de tine, romantic de două parale! De tine nu-i păcat!

— Spune liniştit tot ce ai pe inimă, Ferdinand, îl provocă ironic Lenz. Asta uşurează întotdeauna sufletul.

— Eşti un chiulangiu, explică Grau, un chiulangiu patetic.

— Aşa suntem toţi, zâmbi maliţios Lenz. Trăim doar din iluzii şi credite.

— Exact, confirmă Grau, şi ne privi pe rând, pe sub sprâncenele sale stufoase. Trăim din iluzii ale trecutului şi din credite asupra viitorului. Apoi mi se adresă din nou. Naivitate am spus, Robby! Invidioşii o numesc prostie. Nu te simţi jignit din pricina asta. Nu-i un defect, ci un talent, o înzestrare.

Lenz vru să intervină, dar Ferdinand continuă să vorbească.

— Ştii la ce mă refer. Un suflet naiv, încă neros de

scepticism şi suprainteligenţă. Parsifal era mărginit. Dacă ar fi fost înţelept, n-ar fi cucerit niciodată potirul Graalului. Numai proştii învinge în viaţă; ceilalţi văd mult prea multe obstacole şi-şi pierd siguranţa încă înainte de a începe. În vremurile grele, naivitatea este cel mai de preţ bun... o mantie fermecată, ascunzând primejdiile în care supraînţeleptul se bagă singur, ca hipnotizat.

Bău o înghiţitură şi mă privi cu ochii săi uriaşi, albaştri, care păreau un colţ de cer pe chipul său zbârcit.

— Să nu râvneşti niciodată să ştii prea mult, Robby! Cu cât ştii mai puţin, cu atât viaţa e mai simplă. Ştiinţa te eliberează... dar te face nefericit. Hai să bem împreună în cinstea naivităţii, a prostiei şi a ceea ce le însoţeşte... a dragostei, a credinţei în viitor, a viselor despre fericire... a minunatei prostii, acest paradis pierdut...

Şi cum şedea aşa greoi şi mare, cufundat în gânduri şi în propria-i beţie, părea o colină singuratecă dominată de o invulnerabilă melancolie. Viaţa-i fusese stricată, şi el ştia că nu o mai poate reface. Locuia într-un atelier mare şi se încurcase cu menajera. Femeia era tenace şi vulgară, Grau, în schimb, în ciuda corpului său mătăhălos... sensibil şi dezechilibrat. Nu putea scăpa de ea, şi probabil că acum faptul îi devenise indiferent. Avea patruzeci şi doi de ani.

Cu toate că atinsese gradul lui obişnuit de beţie, simţeam un fior uşor şi ciudat văzându-l în această stare. Nu venea des şi bea aproape întotdeauna singur în atelierul său. Asta ducea la o distrugere rapidă.

Un surâs trecu pe faţa lui. Îmi puse un pahar în mână.

— Bea, Robby. Şi salvează-te. Gândeşte-te la ce ţi-am spus.

— Bine, Ferdinand!

Lenz învârti manivela gramofonului. Avea o grămadă de plăci şi ne puse câteva... evocând fluviul Mississippi, pe culegătorii de bumbac şi nopţile apăsătoare pe malul fluviilor albastre, tropicale.

VI

PATRICE HOLLMANN LOCUIA ÎNtr-un bloc mare al unui cvartal de case galbene, despărţit de stradă printr-un strat îngust de iarbă. Înaintea intrării se înălţa un felinar. Mi-am parcat *Cadillac*-ul chiar sub el. Părea, în lumina tremurândă, un elefant puternic de lac negru, strălucitor.

Îmi îmbogăţisem din nou garderoba. Pe lângă cravată, îmi cumpărasem o pălărie nouă şi o pereche de mănuşi, în plus, îmbrăcasem pardesiul lui Lenz, o „piesă" vestimentară splendidă, de culoare gri, din cea mai fină lână englezească. Astfel echipat, speram să pot risipi impresia de beţivan pe care fără îndoială că o produsesem întâia oară.

Am claxonat. De îndată, cele cinci ferestre suprapuse de pe scară se aprinseră ca o rachetă. Ascensorul începu să uruie. Îl văzui descinzând lin – -benă luminoasă lansată din înaltul cerului. Patrice Hollmann deschise uşa şi coborî cu iuţeală treptele. Purta o jachetă scurtă de blană şi o fustă strâmtă, maro.

— Allo!

Îmi întinse mâna.

— Sunt aşa de bucuroasă să ies la aer! Toată ziua am stat în casă.

Îmi plăcea strângerea ei de mână, a cărei apăsare era mai puternică decât te-ai fi aşteptat. Oamenii care îţi oferă o mână moale, ca un peşte mort, îmi erau nesuferiţi.

— De ce nu mi-ai spus asta mai devreme? i-am replicat.

— Chiar ai ia dispoziţie atâta timp?

— Nu! Dar aş fi putut să mă eliberez.

Respiră cu nesaţ.

— Aerul e încântător! Miroase a primăvară.

— Dacă-ţi face plăcere, putem să ne plimbăm în aer liber cât doreşti, să ieşim din oraş, să intrăm în pădure... Am adus o maşină.

I-am arătat *Cadillac*-ul cu nonşalanţa cu care aş fi semnalat existenţa unui *Ford.* Bun de dat la fier vechi.

— *Cadillac*-ul ăsta? Mă privea uluită. Este al dumitale?

— Pentru seara asta, da! Altminteri, aparţine atelierului nostru. L-am recondiţionat şi avem credinţa că va fi cea mai formidabilă afacere din viaţa noastră. Am deschis portiera. Doreşti să mergem să cinăm mai întâi la restaurantul *Strugurele*?

— Să cinăm, dar de ce tocmai la *Strugurele*?

M-am uitat mirat la dânsa. Nu cunoşteam niciun restaurant elegant în afară de *Strugurele.*

— Mărturisesc sincer, nu întrezăresc altă posibilitate. Mi se pare că acest *Cadillac* ne creează nişte obligaţii...

— Obligaţiile sunt agasante! replică dânsa râzând. La *Strugurele,* oamenii sunt plicticoşi şi afectaţi. Să mergem mai bine în altă parte.

Eram nehotărât. Visele mele de om serios se destrămau.

— În cazul acesta, trebuie să-mi propui un loc. Celelalte localuri pe care le cunosc sunt de un gen... mai viguros. Nu cred să fie vreunul potrivit pentru dumneata.

— De ce crezi asta?

— Aşa mi se pare mie.

Îmi aruncă o privire fugară.

— Putem încerca.

— Bine!

Am renunţat cu hotărâre la întregul program pe care-l premeditasem.

— Atunci, dacă nu ţi-e teamă, m-am hotărât, vom merge la Alfons!

— Alfons? Îmi place cum sună – răspunse dânsa. Şi apoi, în seara asta nu mai mi-e frică!

— Alfons are o braserie, am informat-o. E prieten bun cu Lenz.

Începu să râdă.

— Se pare că Lenz are prieteni pretutindeni.

Am aprobat-o.

— Şi-i face cu uşurinţă. Ai văzut cu Binding!

— Doamne-Dumnezeule, da! răspunse dânsa. Dragoste de la prima vedere.

Am pornit.

Alfons era un individ greoi, potolit. Avea pomeţi proeminenţi. Ochii mici. Purta mânecile cămăşii suflecate. Braţele împăroşate, de gorilă. Singur azvârlea afară din cârciuma lui pe cei care nu-i erau pe plac. Chiar pe membrii asociaţiei sportive *Credinţă Patriei.* Pentru clienţii foarte zurbagii, avea întotdeauna la îndemână, sub tejghea, un ciocan. Braseria era bine plasată. Chiar lângă spital. Alfons economisea astfel cheltuielile de transport! Cu laba lui păroasă, şterse tăblia mesei de brad, de culoare deschisă.

— Bere? ne întrebă el.

— Rachiu şi ceva de mâncare – am comandat eu.

— Şi doamna? făcu Alfons.

— Doamna doreşte şi ea un rachiu! veni răspunsul Patriciei Hollmann.

— E tare! exclamă Alfons. Avem varză acră şi cotlete de porc.

— Tăiat de dumneata?

— Bineînţeles!

— Fără îndoială că doamna ar dori ceva mai fin, Alfons!

— Nu vă faceţi griji! mă asigură Alfons. Priviţi mai întâi cotletele astea!

Îl puse pe chelner să aducă o porţie.

— A fost o scroafă splendidă... Premiată. De două ori a luat premiul întâi.

— În cazul ăsta, nimeni nu poate rezista, zise, spre

stupoarea mea, Patrice Hollmann, cu atâta siguranţă în glas, de parcă ar fi frecventat de ani de zile cârciuma asta ordinară.

Alfons îmi făcu cu ochiul.

— Atunci, două porţii?

Ea aprobă.

— Bine. Mă duc să le aleg eu însumi.

Se îndreptă spre bucătărie.

— Îmi retrag cuvintele. Nu mai am rezerve în ce priveşte localul. L-ai cucerit uluitor de repede pe Alfons. Să aleagă el însuşi porţiile! Nu face asta decât pentru cei mai credincioşi clienţi ai localului.

Alfons se întoarse.

— Am adăugat pentru dumneavoastră un cârnat proaspăt.

— Nu-i o idee de lepădat!

Alfons ne privea cu bunăvoinţă. Sosi rachiul. Trei pahare. Unul pentru Alfons.

— În sănătatea dumneavoastră, ne ură dânsul. Şi fie ca progeniturile noastre să aibă părinţi bogaţi!

Golirăm paharele dintr-o sorbitură. Nici fata nu gustă doar, ci dădu pe gât licoarea.

— În ordine! încheie Alfons, întorcându-se la tejghea.

— Îţi place rachiul? am întrebat-o.

Dânsa se scuturã.

— E puţin cam tare. Dar nu puteam să mă fac de râs în faţa lui Alfons.

Cotletele de porc erau la înălţime. Am devorat două porţii mari şi însăşi Patrice Hollmann a mâncat mai mult decât aş fi crezut-o în stare. Admiram felul în care îmi ţinea tovărăşie, cât de perfect se acomodase ambianţei. Fără să se lase rugată, mai bău un rachiu cu Alfons. Acesta îmi făcu pe ascuns cu ochiul, în semn de aprobare. Şi Alfons era un cunoscător!... Nu în ceea ce priveşte frumuseţea şi cultura... clar în mod sigur privitor la fondul uman şi valoarea adevărată.

— Dacă ai noroc, o să afli slăbiciunea lui Alfons.

— Mi-ar plăcea să i-o ştiu, răspunse dânsa, privindu-mă. Îţi dă impresia că n-are niciuna.

— Şi totuşi...

I-am arătat o masă de lângă tejghea.

— Acolo...

— Ce anume? Gramofonul?

— Nu gramofonul. Corurile. Alfons se dă în vânt după coruri; nu-l pasionează dansurile, muzica clasică... numai coruri. Coruri de bărbaţi, coruri mixte, toate discurile acelea sunt coruri. Iată-l că vine.

— A fost bun? ne iscodi Alfons.

— Ca la mama acasă! i-am răspuns.

— Şi părerea doamnei?...

— Cele mai bune cotlete din viaţa mea! declară cu aplomb doamna.

Alfons dădu din cap satisfăcut.

— Acum vreau, să ascultaţi discul meu cel nou. O să vă uluiască!

Se apropie de gramofon. Acul scârţâi, răsunară cu putere vocile pătrunzătoare ale unui cor bărbătesc intonând *Tăcerea în pădure.* Tăcere a dracului de gălăgioasă!

De la primele măsuri, freamătul sălii încetă cu desăvârşire. Alfons putea deveni periculos dacă cineva ar fi tulburat atmosfera de reculegere. În picioare, el îşi sprijinea de tejghea braţele păroase. Sub vraja muzicii, chipul său îşi schimba înfăţişarea. Devenea visător, atât de visător cât putea să devină o gorilă. Corurile acţionau asupra lui cu o putere de nedescris. Îl făceau blând ca un mieluşel. Chiar prins în toiul unei răfuieli... dacă auzea un cor bărbătesc, dădea drumul adversarului, ca şi cum ar fi fost atins de o baghetă magică, asculta şi se pregătea pentru împăcare. În alte timpuri, când era mult mai furios, nevastă-sa avea întotdeauna pregătit pe gramofon, gata oricând să-şi depene melodia, unul din discurile sale preferate. Când devenea periculos, apărând din spatele tejghelei cu ciocanul în mână, ea punea iute acul

gramofonului pe disc... şi Alfons lăsa să-i cadă ciocanul, asculta şi se liniştea. Între timp, stratagema încetase de a mai fi atât de necesară. Nevastă-sa îşi dăduse duhul. Portretul ei... un dar al lui Ferdinand Grau, care în schimb avea aici cont deschis... străjuia deasupra barului... iar Alfons îmbătrânise şi se mai potolise. Discul se termină. Alfons se apropie de masa noastră.

— Admirabil! am exclamat.

— Mai ales primul tenor! adăugă Patrice Hollmann.

— Într-adevăr! spuse Alfons, care pentru întâia oară păru să se însufleţească. Vă pricepeţi! Primul tenor are clasă mare.

Ne-am luat rămas bun de la dânsul.

— Salutări lui Gottfried! spuse el. Ar fi trebuit să vină să mă vadă.

Am ajuns în stradă. Înaintea casei, felinarele strecurau lumini şi umbre mişcătoare printre ramurile încâlcite ale unui copac bătrân. Crengile dobândiseră deja o strălucire verzuie şi, în lumina tremurătoare şi difuză care venea de jos, arborele părea mult mai puternic şi mai înalt. Ai fi spus că foşnitoarea lui coroană se pierdea în bolta crepusculară, ca o uriaşă mână încordată de dorinţa nestăvilită de a apuca cerul.

Patrice Hollmann tremura uşor.

— Ţi-e frig? am întrebat-o.

Ridică din umeri şi îşi retrase mâinile în mânecile scurtei de blană.

— Mi-a fost doar o clipă. Era tare cald înăuntru.

— Eşti îmbrăcată prea subţire, am remarcat. Serile sunt încă răcoroase.

Ea clătină din cap.

— Nu-mi plac hainele groase. Şi aş dori ca, în sfârşit, vremea să se încălzească. Urăsc frigul. Cel puţin în oraş.

— În *Cadillac* e cald, am prevenit-o. Am fost precaut şi am adus o pătură.

Am ajutat-o să se urce în maşină şi i-am aşternut

pătura pe genunchi. Şi-a tras-o şi mai sus.

— Excelent! Aşa este minunat. Frigul te întristează.

M-am instalat la volan.

— Vrei să ne plimbăm puţin?

— Cu plăcere.

— Încotro s-o luăm?

— Să străbatem încetişor străzile. Aşa, fără adresă.

— Foarte bine.

Am pus motorul în mişcare şi am pornit-o, domol şi fără ţintă, prin oraş. Era tocmai ora celei mai intense circulaţii de seară.

Motorul torcea atât de blând, încât ne strecuram aproape fără zgomot în mijlocul traficului. Vehiculul părea o corabie plutind într-o deplină tăcere pe canalele multicolore ale vieţii. Străzile tălăzuiau în faţa ochilor noştri portaluri strălucitoare, lumini, salbele felinarelor, blândul şi delicatul freamăt vesperal al existenţei, suava febră a nopţii străpunsă de benzi lucitoare, şi deasupra, între acoperişuri, imensa boltă cenuşie, asupra căreia oraşul îşi arunca reverberaţiile.

Fata stătea tăcută lângă mine. Răsfrânte de geamul maşinii, lumini şi umbre lunecau pe chipul ei. O priveam din când în când. Îmi amintea acum de seara când am văzut-o pentru prima oară... Faţa îi devenise mai serioasă, îmi părea mai străină decât înainte, dar foarte frumoasă. Era chipul ce mi-a rămas întipărit şi care nu mi-a dat pace de atunci. Aveam impresia că include ceva din misterul şi tăcerea pe care le conţin elementele apropiate de natură... copacii, norii, animalele... şi câteodată o femeie.

Am ajuns pe străzile liniştite ale periferiei. Vântul se înteţi. Părea să împingă noaptea înaintea lui. Am oprit maşina într-o piaţă mare, în jurul căreia dormeau, în grădiniţe, case mici. Patrice Hollmann făcu o mişcare ca şi cum s-ar fi trezit.

— E frumos! constată ea după o clipă. Dacă aş avea o

maşină, m-aş plimba aşa, încetişor, în fiecare seară. Să aluneci pretutindeni, în felul ăsta, îţi dă o senzaţie de ireal. Eşti treaz şi visezi în acelaşi timp. Cred că în asemenea momente nu simţi nevoia nici unei tovărăşii, seara...

Am scos din buzunar un pachet de ţigări.

— Seara simţi nevoia cuiva, nu-i aşa?

Încuviinţă.

— Da, seara. E ceva ciudat când se lasă seara.

Am deschis pachetul.

— Sunt ţigări americane. Îţi plac?

— Da, chiar le prefer celorlalte.

I-am oferit foc. O clipă, strălucirea caldă şi apropiată a chibritului lumină chipul ei şi mâinile mele, şi deodată îmi încolţi gândul nebun că de multă vreme aparţineam unul altuia. Am lăsat fereastra în jos, ca să iasă fumul.

— Acum vrei să conduci puţin? am întrebat-o. Te-ar amuza, sunt sigur.

Se întoarse spre mine.

— Aş vrea. Dar nu ştiu.

— Chiar nu ştii?

— Nu. N-am învăţat niciodată.

Am întrezărit ocazia favorabilă.

— Binding ar fi putut să te înveţe de multă vreme, i-am spus.

Izbucni în râs.

— Binding este prea îndrăgostit de maşina lui. Nu permite nimănui s-o atingă.

— E stupid! am izbucnit, fericit că am prilejul să lovesc în grăsunul de Binding. Am să te învăţ chiar acum să conduci. Vino!

Nesocotind toate recomandările lui Köster, am coborât pentru ca dânsa să se aşeze la volan. Deveni nervoasă.

— Dar crede-mă, nu pot să conduc.

— Poţi! i-am răspuns. Numai că nu ştii încă.

Am învăţat-o să pornească motorul şi să ambreieze.

— Iată! i-am spus. Şi acum, la drum,

— O clipă!

Îmi arată un autobuz care se târa singuratec de-a lungul străzii.

— N-ar fi bine să-l lăsăm să treacă?

— În niciun caz!

Am băgat maşina în viteza întâi şi am ambreiat.

— Dumnezeule! strigă Patrice Hollmann. Mergem!

— Ăsta-i rostul maşinii! Mai ales n-ai teamă! Accelerează uşurel. Am eu grijă de rest.

Ţinea mâinile încleştate pe volan şi privea strada cu încordare.

— Dumnezeule!... Mergem mult prea repede.

Am privit indicatorul de bord.

— Mergi exact cu douăzeci şi cinci pe oră. În realitate, asta înseamnă douăzeci. O medie orară bună pentru un alergător de fond!

— Mie mi se pare că mergem cu optzeci pe oră!

La capătul câtorva minute, ea depăşise teama de la început. Înaintam de-a lungul unei străzi largi şi drepte. *Cadillac*-ul mergea în zig-zag, ca şi cum rezervorul ar fi conţinut coniac, nu benzină, iar câteodată atingea în chip periculos trotuarul... dar în scurt timp, totul începu să decurgă foarte bine şi surveni ceea ce prevăzusem: am dobândit în ochii ei importanţă, deoarece, dintr-o dată, ne-am transformat în profesor şi elev; iar eu am profitat de situaţie.

— Fii atentă, i-am spus, uite un agent de circulaţie.

— Trebuie să opresc?

— Acum e prea târziu.

— Ce o să se întâmple dacă mă prinde? N-am carnet de conducere.

— O să ne bage pe amândoi la răcoare.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

Înspăimântată, dibuia frâna cu piciorul.

— Accelerează! am ţipat. Apasă puternic pe pedală! Trebuie să trecem iute şi trufaş pe lângă el. Cea mai bună apărare împotriva legii este obrăznicia.

Poliţaiul nici nu ne luă în seamă. Fata respiră uşurată...

— N-am ştiut până acum că agenţii de circulaţie pot să semene cu balaurii care scuipă flăcări! mi-a spus dânsa după ce am înaintat câteva sute de metri.

— Seamănă, mai ales când te răsteşti la ei.

Am apăsat încetişor pe frână.

— Iată o stradă laterală, încântător de pustie. Aici o să putem exersa cu adevărat. Mai întâi demarajul şi oprirea.

Patrice Hollmann blocă de câteva ori motorul. Îşi descheie scurta de blană.

— Treaba asta mă înfierbântă. Dar trebuie să învăţ.

Urmărea cu atenţie şi râvnă tot ce-i arătam. Apoi, scoţând scurte strigăte de emoţie, luă primele viraje. Se temea ca de dracu de farurile care ne veneau în întâmpinare şi se arăta foarte mândră când reuşea în chip fericit să treacă de ele. Curând, se născu în spaţiul mic abia luminat de becul tabloului de bord un sentiment de camaraderie, cum se stabileşte repede între cei absorbiţi de probleme tehnice şi practice, şi când, după o jumătate de oră, am schimbat locurile pentru drumul de întoarcere, eram mai apropiaţi decât dacă ne-am fi povestit unul altuia istoria vieţii noastre.

Am oprit maşina în dreptul străzii Nikolai. Eram chiar sub firma luminoasă a unui cinematograf. Jos, asfaltul avea un luciu stins, de purpură decolorată. O mare pată neagră de ulei strălucea lângă trotuar.

— Ei bine, ne-am câştigat pe deplin dreptul la un pahar. Unde ai vrea să mergem?

Patrice Hollmann stătu o clipă pe gânduri.

— La barul acela drăguţ cu corăbii, propuse dânsa.

Brusc, am fost cuprins de panică... În clipa asta, ultimul dintre romantici se găsea, cu siguranţă, în bar. Îmi închipuiam deja ce mutră o să facă.

— Ah, am intervenit în grabă, barul acela n-are nimic deosebit! Sunt multe alte localuri mai agreabile.

— Nu ştiu... Mi-a plăcut foarte mult acolo data trecută.

— Cu adevărat? am întrebat-o stupefiat. Ţi-a plăcut foarte mult data trecută?

— Da! răspunse ea râzând. Foarte mult!

„Aşa deci! gândii în sinea mea; şi eu, care-mi făcusem reproşuri că am dus-o acolo.“

— Dar cred că la ora asta este arhiplin! am căutat încă o dată să-i schimb gândul.

— Putem încerca! replică dânsa.

— Putem, desigur, am răspuns, gândindu-mă la felul cum trebuia să procedez.

De cum am ajuns la bar, am coborât repede din maşină.

— Dau o fugă să văd cum este. Mă întorc imediat.

Nu era niciun cunoscut înăuntru, în afară de Valentin.

— Spune-mi, te rog, l-am întrebat, Gottfried a trecut deja pe aici?

Valentin făcu un semn afirmativ.

— Cu Otto. Au plecat acum o jumătate de oră.

— Păcat! am spus răsuflând uşurat. Mi-ar fi făcut plăcere să-i văd.

M-am întors la maşină.

— Nu-i prea multă lume astăzi, am asigurat-o. Putem intra.

Dar din prudenţă, am pătruns cu *Cadillac*-ul pe o altă stradă şi l-am parcat după primul colţ, în umbra cea mai adâncă. Nici n-au trecut zece minute de când ne-am instalat, că la tejghea a şi apărut ciuful blond ca paiul al lui Lenz.

„Nenorocire! îmi spusei, curată nenorocire! Aş fi preferat să se întâmple câteva săptămâni mai târziu.“

Gottfried nu părea dornic să rămână acolo. M-am crezut salvat, când l-am văzut pe Valentin semnalându-i prezenţa mea. Plăteam preţul minciunii de adineauri! Expresia lui Gottfried când ne-a zărit ar fi fost o excelentă temă de studiu pentru un actor de cinema dornic să se perfecţioneze. Ochii, mari cât cepele, păreau că vor să iasă din orbite şi mă temeam să nu i se desprindă

maxilarul inferior. Păcat că niciun regizor nu se afla în acel moment la bar! Sunt convins că l-ar fi angajat pe Lenz fără nicio ezitare. Pentru roluri, de pildă, în care apare pe neaşteptate un şarpe de mare urlând la un matelot naufragiat. Gottfried şi-a revenit cât ai bate din palme. I-am aruncat o privire care-l implora să dispară. A răspuns acestei priviri printr-un rânjet infam, şi-a întins haina ca să îndepărteze cutele şi s-a îndreptat spre noi.

Ştiam ce mă aşteaptă, şi de aceea am atacat fără întârziere.

— Ai şi condus-o acasă pe domnişoara Bomblatt? l-am întrebat pentru a-l scoate imediat din cursă.

— Da! îmi răspunse fără să clipească şi nedezvăluind că până în clipa aceea nici n-auzise vreodată de domnişoara Bomblatt. Îţi transmite salutări şi ar dori să-i telefonezi mâine dimineaţă.

Bună ripostă! Am consimţit.

— O s-o chem. Sper că o să cumpere maşina.

Lenz deschisese deja gura. I-am tras una cu pantoful în fluierul piciorului, aruncându-i o privire atât de semnificativă, încât s-a oprit, cu zâmbetul pe buze. Am băut câteva pahare. Eu, doar *side-cars* cu multă lămâie. Nu voiam să mai fiu luat prin surprindere. Gottfried era foarte bine dispus.

— Tocmai am trecut pe la tine, spuse dânsul. Voiam să te iau cu mine. După aceea m-am dus la bâlci. Este acolo un carusel nou, nemaipomenit. Vreţi să mergem?

O privi pe Patrice Hollmann.

— Chiar acum! răspunse ea. Îmi plac caruselele mai mult decât orice.

— Atunci, să pornim imediat!

Eram bucuros să ies din local. Afară, totul devenea mai simplu.

Flaşnetari... avangarda cea mai înaintată a bâlciului Zumzet de blândă melancolie. Din când în când, un papagal, o maimuţică zgribulită, într-o jachetă de postav

roşu pe cuvertura de catifea uzată care acoperă tuburile de la orgă. Apoi vocile stridente ale vânzătorilor de pastă pentru lipit porţelan, diamante de tăiat sticla, miere din Turcia, baloane şi stofe pentru costume. Lumină rece, albastră, mirosul lămpilor de carbid. Prezicători, astrologi, tarabe cu turtă dulce, gheretele cu diferite atracţii... şi în sfârşit, răsunând de fanfare, pestriţe, strălucitoare, luminate ca palatele, turnurile mişcătoare ale caruselului.

— Înainte, copii!

Cu pletele răvăşite de vânt, Lenz se repezi spre tobogan. Acesta avea cea mai mare orchestră. La fiecare cursă, şase gornişti ieşeau din firide aurite, se învârteau în toate direcţiile, trâmbiţau, îşi învârteau instrumentele în aer, iar mai apoi se retrăgeau. Era formidabil!

Ne-am aşezat într-o nacelă cât toate zilele, în formă de lebădă, urcând şi coborând în mare viteză. Lumea sclipea şi aluneca, se clătina şi plonja într-un tunel negru, pe care l-am traversat cu un duduit de tobe, ca imediat după aceea să ne întâmpine din nou lumină şi trâmbiţe.

— Mai departe!

Gottfried se îndreptă spre un carusel zburător, cu dirijabile şi aeroplane. Am intrat într-un zepelin şi am făcut cu el trei turnante.

Gâfâind uşor, ne-am regăsit pe teren stabil.

— Şi acum, la covorul fermecat!

Covorul fermecat era o mare platformă luminoasă, puţin bombată către centru, care se învârtea din ce în ce mai iute şi pe care trebuia să-ţi menţii echilibrul. Gottfried se urcă pe el cu încă vreo douăzeci de persoane. Bătând nebuneşte step, obţinu un extraordinar succes. În cele din urmă, rămase singur cu o bucătăreasă care avea coapsele unui cal de tracţiune. Când situaţia deveni critică, cumătra cea şireată se aşeză pur şi simplu în centrul platformei, în timp ce Gottfried se învârtea dansând jur împrejurul ei. Ceilalţi fuseseră deja măturaţi de pe discul rotitor. Soarta îl lovi, în sfârşit, pe ultimul romantic, care se prăbuşi în braţele bucătăresei şi,

îmbrăţişat de dânsa, alunecă într-o latură.

Când s-a întors la noi, o ţinea deja de braţ şi-i spunea pur şi simplu Lina. Lina zâmbea ruşinată. El o întrebă cu ce-ar dori s-o trateze. Lina declară că pentru sete e bună berea. Dispărură împreună într-un cort cu dansatori bavarezi.

— Şi noi? Unde mergem acum? întreba Patrice Hollmann, ai cărei ochi scânteiau.

— În labirintul fantomelor! am spus eu arătându-i o baracă mare.

Labirintul era un drum presărat cu surprize. După numai câţiva paşi, pământul începea să se mişte, mâini te atingeau în întuneric, capete groteşti se iveau din colţuri, fantome urlau. Noi râdeam, dar o dată fata se trase brusc înapoi din faţa unui cap de mort, inundat de raze verzui. O clipă, am cuprins-o cu braţele, respiraţia ei mi-a atins obrazul, i-am simţit părul apăsându-mi gura... apoi a reînceput să râdă şi i-am dat drumul.

I-am dat drumul. Dar ceva din mine continua s-o ţină strâns. Plecasem de multă vreme din labirint, şi eu continuam să simt căldura umărului ei în braţele mele, părul mătăsos, delicata mireasmă de piersică a tenului. Mă feream s-o privesc. Dintr-o dată, devenise o alta pentru mine. Lenz ne aştepta. Era singur.

— Unde e Lina? l-am întrebat.

— Trage la măsea, răspunse el, făcând un semn cu capul către cortul bavarezilor. Cu un fierar.

— Condoleanţele mele!

— Ce prostie! strigă Gottfried. Mai bine să ne apucăm de o treabă serioasă, bărbătească.

Am intrat într-o gheretă, unde puteai să câştigi tot soiul de obiecte aruncând inele de ebonită pe cârlige.

— Aşa! îi spuse Lenz Patriciei Hollmann, dându-şi pălăria pe ceafă. Acum o să-ţi facem rost de zestre.

Aruncă cel dintâi un inel şi câştigă un ceas deşteptător, Am jucat la rândul meu şi am obţinut un urs de catifea.

Proprietarul gheretei ne înmână cele două obiecte şi

făcu multă zarvă ca să atragă noi clienţi.

— O să-ţi treacă cheful să mai clămpăneşti! rânji Gottfried câştigând o tigaie. Eu am obţinut un al doilea urs.

— Ce înseamnă să ai baftă! doar atât exclamă proprietarul barăcii, şi ne înmână obiectele câştigate. Individul nu ştia ce-l aşteaptă. Lenz fusese cel mai bun aruncător de grenade din companie, şi iarna, când nu prea găseai de lucru, ne antrenam aruncând pălăriile în tot soiul de cuiere. Pe lângă exerciţiile acelea, aruncatul acestor inele era un joc de copii. Fără mare greutate, Gottfried câştigă o vază de cristal, iar eu o jumătate de duzină de discuri. Patronul ni ie întinse fără să scoată un cuvânt şi îşi verifică pe urmă cârligele.

Lenz ochi, aruncă şi câştigă premiul al doilea – un serviciu de cafea. Aveam acum o grămadă de spectatori. Am aruncat în mare viteză trei inele pe acelaşi cârlig. Rezultatul? *Pocăinţa Sfintei Magdalena* într-o ramă aurită! Proprietarul barăcii se strâmbă ca la dentist şi refuză să ne mai lase să aruncăm. Am vrut să ne oprim, dar spectatorii scandalizaţi cerură vehement individului să ne dea voie să continuăm. Doreau să asiste la jefuirea gheretei. Reîntoarsă împreună cu fierarul ei, Lina făcea cel mai mare tapaj.

— Cum vine asta? Oamenii au dreptul să arunce greşit inelele – ţipă ea cu o voce stridentă –, dar nu au voie să nimerească?

Fierarul făcu să răsune un bubuit aprobator.

— Bine, spuse Lenz. Încă un tur fiecare.

Am jucat primul: un lighean cu cană şi savonieră. Veni apoi rândul lui Lenz. Luă cinci inele. Aruncă iute patru dintre ele pe acelaşi cârlig. Ca un bun actor, făcu o pauză înaintea celei de-a cincea aruncări şi scoase o ţigară. Trei spectatori se repeziră să-i ofere foc. Fierarul îl bătu pe umăr. De enervare, Lina îşi muşca batista. Apoi, Gottfried ochi şi lansă ultimul inel deasupra celorlalte, cu delicateţe, ca nu cumva să ricoşeze. Rămase agăţat.

Strigăte asurzitoare! Lenz câştigase premiul cel mare... un landou de copil cu pătură roz şi pernă dantelată. Patronul gheretei azvârli landoul afară, blestemând. Am stivuit într-însul toată prada noastră şi ne-am îndreptat către următoarea gheretă. Lina împingea landoul. Faptul inspiră fierarului asemenea glume deşucheate, încât am preferat să merg cu Patrice Hollmann ceva mai în urmă. În ghereta asta, inelele trebuiau aruncate pe sticle de vin. Dacă inelul încercuia gâtul, câştigai sticla. Am câştigat şase. Lenz privi etichetele şi le oferi fierarului. Mai era încă o gheretă de acelaşi gen. Dar probabil că proprietarul acesteia auzise, ceva, şi când am ajuns acolo ne-a spus că e închis. Fierarul vru să facă scandal. Văzuse că se poate câştiga bere. Dar noi l-am liniştit. Individul cu ghereta era ciung. Înconjuraţi de o escortă numeroasă, am ajuns la *Cadillac*-ul nostru...

— Şi acum? întrebă Lenz scărpinându-se în cap. Cel mai nimerit ar fi să legăm landoul în spatele automobilului.

— Bineînţeles! l-am aprobat. Numai că în acest caz ar trebui să te urci în el şi să veghezi să nu se răstoarne.

Patrice Hollmann se împotrivi. Se temea că Lenz ar putea să ia propunerea în serios.

— Bine! spuse Gottfried. În cazul ăsta, să facem ordine. Absolut obligatoriu să păstraţi cei doi urşi. De asemenea, discurile. Doriţi să reţineţi tigaia?

Fata făcu din cap un semn de refuz.

— Atunci, va intra în dotarea garajului. Robby, fost mare specialist în ochiuri la capac, pune mâna pe ea!... Serviciul de cafea?

Fata arătă spre Lina. Bucătăreasa roşi. Gottfried îi înmână piesele serviciului ca la împărţirea premiilor. Apoi veni rândul ligheanului de faianţă.

— Serviciul de spălat?... Pentru prietenul nostru, nu-i aşa? Poate să-i fie de folos în meseria lui. Deşteptătorul, de asemenea. Fierarii au somnul greu.

I-am dat lui Gottfried vaza de cristal. La rândul lui, i-a întins-o Linei. Aceasta a bâlbâit un refuz. Ochii ei nu se

mai dezlipeau de Magdalena cea pocăită. Credea că dacă va lua vaza, tabloul o să-i fie dăruit fierarului.

— Mă înnebunesc după artă! izbuti dânsa să îngaime. Era înduioşător de hulpavă şi, cuprinsă de turburare, îşi sugea degetele înroşite.

— Ce părere aveţi, domnişoară? întrebă Lenz întorcându-se cu gesturi largi.

Patrice Hollmann luă cromolitografia şi o dădu bucătăresei.

— E un tablou foarte frumos, Lina! spuse dânsa surâzând.

— Agaţă-l deasupra patului şi gândeşte-te la parabola pocăitei, adăugă Lenz. Lina luă tabloul, şi ochii îi lăcrimară. Avu un puternic sughiţ de mulţumire. Acum e rândul tău! se adresă Lenz, gânditor, landoului.

Cu toată bucuria pe care i-o provocase dobândirea Magdalenei, ochii Linei îşi recăpătară expresia de lăcomie. Fierarul spuse că nu poţi şti niciodată când o să ai nevoie de asemenea lucruri şi propria lui afirmaţie îl amuză atât de mult, încât lăsă să-i scape jos o sticlă. Dar Lenz nu vru să asculte nimic.

— Un moment. Am văzut ceva adineauri, spuse el, şi dispăru. Câteva minute mai târziu, reveni după landou şi plecă luându-l cu sine. Asta a fost! zise el, întors fără cărucior. Ne-am urcat în *Cadillac.*

— Parc-am fi de Crăciun? interveni Lina, bucuroasă de toate bulendrele primite.

La despărţire, ne întinse laba ei roşie. Fierarul ne luă pentru o clipă la o parte.

— Ascultaţi! Dacă vreodată o să aveţi nevoie să mutaţi cuiva fălcile... mă găsiţi în strada Leibniz nr. 16, în fundul curţii, etaj doi, stânga. Eventual, dacă e vorba de mai mulţi, vin şi cu întreaga mea asociaţie.

— De acord! i-am răspuns noi, punând motorul în mişcare.

Când am dat colţul dinspre marginea bâlciului, Gottfried ne arătă ceva prin geamul maşinii. Era landoul

pe care-l câştigasem cu un copil adevărat în el, şi alături o femeie palidă; buimăcită încă, examinându-l.

— E în ordine, nu-i aşa? întrebă Gottfried.

— Dăruieşte-i şi urşii! strigă Patrice Hollmann.

— Poate unul, fu de părere Lenz; pe celălalt trebuie să-l păstrezi dumneata.

— Nu, dă-i pe amândoi.

— Bine!

Lenz sări din maşină, azvârli jucăriile de pluş în braţele femeii şi o şterse în fugă, ca şi cum ar fi fost urmărit, înainte ca dânsa să-i fi putut adresa vreun cuvânt.

— Aşa! exclamă el gâfâind. Acum mi s-a făcut rău de propria mea generozitate. Pe mine lăsaţi-mă la *Internaţional.* Trebuie neapărat să beau un coniac.

El a coborât, eu am condus fata acasă. N-a mai fost ca data trecută. Stătea în canatul uşii, şi lumina felinarului îi juca pe faţă. Era foarte frumoasă. Aş fi vrut să rămân cu dânsa.

— Noapte bună! i-am urat. Somn uşor.

— Noapte bună!

Îmi întinse mâna şi apoi urcă scările. Am urmărit-o cu privirea, până când lumina s-a stins. Apoi am şters-o cu *Cadillac*-ul. Mă simţeam într-o situaţie neobişnuită. Nu era, ca de obicei, atracţia de o seară pe care o încerci pentru o femeiuşcă. De data asta era vorba de mai mult, de afecţiune. De tandreţe şi de dorinţa de a te dărui în întregime. De a te lăsa purtat... indiferent unde...

M-am dus la *Internaţional* să-l întâlnesc pe Lenz. Cafeneaua era aproape goală. Fritzi şedea într-un colţ cu prietenul ei Alois, chelnerul. Se certau. Gottfried stătea cu Mimi şi Wally, pe bancheta de lângă tejghea. Se purta foarte drăguţ cu ele două, chiar şi cu Mimi, biata femeie bătrână.

Nu peste mult timp, fetele plecară. Se duceau la treabă, Acum era momentul propice! Mimi se văita şi scâncea din pricina varicelor. M-am aşezat lângă Gottfried.

— Dă-i drumul! l-am îndemnat.

— De ce, puiule?... întrebă dânsul, spre marea mea surprindere. E foarte bine ce faci!

Eram încurajat de faptul că a luat totul atât de simplu.

— Aş fi putut să-ţi spun mai devreme...

— Ar fi fost o prostie! replică Lenz.

Am comandat un rom.

— Ştii, i-am spus, habar n-am cine este şi cu ce se ocupă. Nu ştiu mai mult nici despre ce înseamnă ea pentru Binding. Ţi-a spus ceva, data trecută?

Se uită la mine.

— Te interesează asta?

— Nu!

— Aşa am gândit şi eu. Apropo... pardesiul îţi vine bine.

Am simţit că roşesc.

— N-ai motive să roşeşti. Dreptatea e de partea ta, întreagă. Aş dori să pot face ca tine.

Am rămas tăcut o clipă.

— Cum vine asta, Gottfried? l-am întrebat, în sfârşit.

Mă privi din nou.

— Pentru că tot restul e murdărie, Robby. Pentru că astăzi nu există nimic care să merite să te osteneşti. Gândeşte-te la ce-ţi spunea ieri Ferdinand. Nu greşea prea mult burtosul mâzgălitor de cadavre. Hai, aşază-te în faţa acestei flaşnete şi cântă-mi câteva cântece soldăţeşti!

Am cântat la pian *Cei trei crini* şi *Pădurea din Argonne.* Melodiile răsunau lugubru în sala goală, dacă te gândeai la clipele în care le cântasem altădată.

VII

DOUĂ ZILE MAI TÂRZIU, KÖSTER ieşi grăbit din atelier.

— Robby, a telefonat Blumenthal ăla al tău! Trebuie să te duci la el, pe la unsprezece, cu *Cadillac*-ul! Vrea să faci o probă.

Am azvârlit cât colo şurubelniţa şi cheie englezească.

— Otto... Dacă s-ar prinde!

— Ce v-am spus? strigă Lenz de dedesubtul *Ford*-ului. Am prevăzut că o să se întoarcă. Să-l ascultaţi întotdeauna pe Gottfried!

— Tacă-ţi pliscul, situaţia e serioasă!... i-am strigat. Otto, cât poţi să laşi din preţ?

— Două mii de mărci. Două mii două sute, dacă nu se poate altfel. Două mii cinci sute, dacă trebuie neapărat. Două mii şase sute, dacă-ţi dai seama că ai de-a face cu un nebun. Dar spune-i că în cazul ăsta o să-l blestemăm în vecii vecilor!

— Bine!

Am făcut maşina lună. M-am urcat la volan. Köster îmi puse mâna pe umăr.

— Robby, gândeşte-te că ai purtat, ca soldat, şi alte bătălii. Apără până la ultima picătură de sânge onoarea garajului nostru. Mori în picioare, cu mâna pe portofelul lui Blumenthal!

— S-a înţeles! am zâmbit eu maliţios.

Lenz scoase din buzunar o medalie, pe care mi-o ţinu înaintea ochilor.

— Atinge amuleta mea, Robby!

— Dacă aşa vrei!

Am atins-o.

— Abracadabra. Şiva cel mare! imploră Gottfried. Binecuvântează această curcă plouată şi înzestreaz-o cu putere şi curaj! Stai! Mai bine ia amuleta!... Şi acum, scuipă de trei ori!

— De acord!

Am scuipat la picioarele lui şi am pornit, trecând pe dinaintea lui Jupp, care, emoţionat, mă salută cu furtunul de benzină.

În drum am cumpărat câteva garoafe şi am împodobit cu pricepere vaza de cristal a maşinii, sperând s-o înduioşez astfel pe consoarta lui Blumenthal. Din păcate, acesta mă primi în incinta biroului său, şi nu la domiciliu. A trebuit să aştept un sfert de oră.

„Scumpule, i-am spus în sinea mea, cunosc şiretlicul, n-o să mă îmblânzeşti lăsându-mă să aştept”, şi ca să-i aflu învârtelile, am iscodit o stenodactilografă drăguţă, pe care am corupt-o datorită garoafei de la butonieră.

Tricotaje, cifră de afaceri bună, nouă funcţionari, un om de treabă. Principalii concurenţi: Mayer şi fiul. Mayer fiul avea o limuzină roşie, marea *Essex,* cu două locuri... aici ajunsesem cu informaţiile, când Blumenthal mă chemă. Fără întârziere, a pus în bătaie artileria grea.

— Tinere, a început dânsul, n-am prea mult timp la dispoziţie. Preţul pe care l-ai cerut data trecută era desigur o dorinţă a visurilor dumitale! Hai, cu mâna pe inimă, cât costă maşina?

— Şapte mii de mărci! i-am răspuns.

El se întoarse.

— Atunci, nu mai avem ce discuta!

— Domnule Blumenthal, mai uitaţi-vă o dată la maşină...

— Nu-i nevoie! decise dânsul. Am văzut-o foarte bine data trecută...

— Există văzut şi văzut! am întors-o. Trebuie să cercetaţi detaliile. Lăcuitul, calitatea întâi executat de

firma Voll şi Ruhrbeck; preţ de cost – două sute cincizeci de mărci... Pneurile, noi! Conform catalogului de preţuri – şase sute de mărci, ceea ce face deja opt sute cincizeci. Tapiseria – din cea mai fină catifea reiată...

Schiţă un gest de refuz. Am luat-o de la capăt, cu şi mai mare stăruinţă. L-am îmbiat să cerceteze cu de-amănuntul somptuoasa trusă de unelte, pielea superbă a capotei, radiatorul cromat, modernele bare de protecţie – şaizeci de mărci perechea...

Aşa cum un copil tinde să fie tot mereu aproape de mama lui, doream şi eu să mă întorc lângă *Cadillac* şi încercam să-l conving pe Blumenthal să coboare. Ştiam că, asemeni lui Anteu, voi dobândi forţe noi atingând pământul. Teroarea abstractă a preţurilor se diminuează dacă poţi să arăţi ceva în schimb. Dar şi Blumenthal ştia că puterea lui îşi are rădăcinile îndărătul biroului. Îşi scoase ochelarii şi abia atunci începu să mă atace cu adevărat. Ne-am înfruntat precum tigrul şi pitonul. Pitonul era Blumenthal. Cât ai zice peşte, mi-a smuls o mie cinci sute de mărci. M-a cuprins o frică de moarte, mi-am băgat mâna în buzunar şi am strâns amuleta lui Gottfried.

— Domnule Blumenthal, i-am spus simţindu-mă aproape de capătul puterilor, este ora unu; desigur, trebuie să mergeţi la masă.

Voiam să ies cu orice preţ din această coşmelie, unde preţurile se topeau ca zăpada.

— Mănânc abia la orele două, explică Blumenthal imperturbabil. Dar ştii ce? Putem să facem acum călătoria de probă. Am respirat uşurat. Apoi, o să mai discutăm! adăugă el.

Respiraţia mi s-a oprit din nou. Am mers la locuinţa lui. Spre marea mea uimire, în maşină a devenit deodată un alt om. Mi-a povestit cu familiaritate anecdota cu împăratul Franz-Josef, pe care-o cunoşteam de mult. I-am plasat-o în schimb pe cea despre conducătorul de tramvai. Mi-a relatat-o pe cea a saxonului care s-a rătăcit, iar eu, imediat, am răspuns cu cea despre scoţienii

îndrăgostiţi... Abia în faţa locuinţei sale am redevenit serioşi. M-a rugat să aştept ca să-şi aducă soţia.

„Scumpul meu *Cadillac,* barosanule, am spus eu bătând uşor cu palma botul maşinii, în spatele acestor anecdote se ascunde în mod sigur o nouă drăcovenie. Dar fii liniştit! Te căpătuim noi. O să te cumpere! Când un ovrei se întoarce, se face afacerea. Când un creştin se întoarce, e încă departe de a încheia târgul. Face şase călătorii de probă ca să economisească o trăsură, şi apoi deodată îşi aduce aminte că în loc de maşină are nevoie de mobilă de bucătărie. Nu, nimic de zis, ovreii au ceva bun... ştiu ce vor. Dar îţi jur, bunul meu prieten: n-o să mai pun în gură picătură de alcool până la sfârşitul zilelor mele dacă mai las măcar o sută de mărci acestui urmaş direct al războinicului Iuda Macabeul!“

Îşi făcu apariţia doamna Blumenthal. Mi-am amintit de toate sfaturile lui Lenz şi am schimbat ipostaza de luptător cu cea de cavaler.

Blumenthal a reacţionat la această metamorfoză zâmbind mârşav. Omul ăsta era de fier! Ar fi trebuit să vândă locomotive, nu tricotaje.

Am aranjat lucrurile ca el să ia loc în fund, şi nevastă-sa lângă mine.

— Unde doriţi să mergeţi, doamnă? am întrebat-o eu topit.

— Unde vrei dumneata! răspunse ea surâzând matern.

Am început să sporovăiesc. Era o adevărată binefacere să ai lângă tine o fiinţă inofensivă. Vorbeam aşa de încet, încât Blumenthal nu putea înţelege mare lucru. În şoaptă însă, vorbeam mai degajat. Devenise destul de plicticos pentru dânsul să stea în spate.

Ne-am oprit. Am coborât şi mi-am privit duşmanul drept în faţă.

— În orice caz, trebuie să recunoaşteţi; maşina merge – atât de lin, că nici n-o simţi; ca unsă, domnule Blumenthal!

— Ce importanţă are asta, tinere, atunci când eşti

devorat de impozite? răspunse el cu o stranie amabilitate. Maşina asta mă grevează cu prea mari impozite. Ţi-o spun deschis.

— Domnule Blumenthal, am replicat, străduindu-mă să menţin acest ton, sunteţi un om de afaceri şi deci pot să discut fără ocolişuri. Nu-i vorba de impozite, ci de speze. Spuneţi-mi dumneavoastră, ce-i mai important astăzi în afaceri? Ştiţi foarte bine... nu mai e capitalul, ca altădată, ci creditul! Şi cum se obţine acest credit? Întotdeauna pe baza aparenţelor. Un *Cadillac* îţi asigură un lustru de seriozitate şi distincţie... înstărit, dar nu demodat... burghezie trainică... reclama vie a întreprinderii dumneavoastră!

Înveselit, Blumenthal se întoarse către nevastă-sa.

— Are o minte de ovrei, zău aşa... Tinere, continuă el pe acelaşi ton familiar, astăzi cea mai bună reclamă a unei întreprinderi solide este să porţi un costum jerpelit şi să mergi cu autobuzul. Dacă noi doi am avea banii ce n-au fost achitaţi încă pentru limuzinele astea elegante pe care le vedem trecând, ne-am putea retrage liniştit din afaceri. Ţi-o spun eu confidenţial!

L-am privit bănuitor. Unde voia să ajungă cu amabilitatea lui? Sau prezenţa soţiei îi potolea spiritul combativ? M-am hotărât să dau lovitura cea mare.

— În orice caz, un *Cadillac* este altceva decât un *Essex,* nu-i aşa, scumpă doamnă? Junele de la Mayer şi fiul are un *Essex,* dar pentru nimic în lume nu mi-ar plăcea hărăbaia aia bătătoare la ochi, de-un roşu aprins. L-am auzit pe Blumenthal suflând zgomotos şi am continuat grăbit: De altfel, această culoare vă avantajează nespus, scumpă doamnă! Un albastru mat, de cobalt, pentru o blondă...

Deodată, l-am văzut pe Blumenthal rânjind cu gura până la urechi.

— Mayer şi fiul... foarte bine... foarte bine, scânci el. Şi acum mai vii şi cu şmonţes[2]... şmonţes!

[2] Şmonţes *(idiş)*: fleacuri (n.tr.).

L-am privit. Nu mi-am crezut ochilor... era sincer! De îndată, am stăruit în aceeaşi direcţie:

— Domnule Blumenthal, permiteţi-mi! Pentru o femeie, şmonţesurile nu sunt niciodată şmonţes; sunt complimente care, din nefericire, devin tot mai rare în timpurile noastre jalnice. Femeia nu-i o mobilă de metal, ci o floare. Ea n-are ce face cu obiectivitatea! Ea solicită soarele voios pe care-l radiază fleacurile. Mai bine îi spui în fiecare zi lucruri drăguţe decât să munceşti toată viaţa pentru ea ca un animal de povară! V-o spun de asemenea confidenţial! Şi nu-i vorba de niciun şmonţes; am stabilit doar un principiu fizic: albastrul „se mariază“ cu galbenul-pai!

— Bine găsit, leule! spuse Blumenthal radios. Ascultă, domnule Lohkamp! Îmi dau seama că pot să-ţi mai „rup“ o mie de mărci...

M-am retras cu un pas. „Diavol perfid, am spus în sinea mea. Asta-i lovitura de care, mă temeam.” Mă şi vedeam lâncezind într-o viaţă de anahoret, plină de privaţiuni, şi am aruncat, doamnei Blumenthal o privire de ied martirizat.

— Dar, tată... spuse ea.

— Lasă, mamă! replică el. Deci, aş putea s-o fac... dar n-o fac. Felul cum ai dus tratativele mi-a plăcut. Puţintel cam fantezist, totuşi... şiretlicul cu Mayer şi fiul a fost ingenios. Mama dumitale este evreică?

— Nu.

— Ai lucrat în confecţii?

— Da!

— Aşadar, de acolo vine stilul dumitale! În ce branşă?

— A sufletului! i-am răspuns. Trebuia să devin profesor.

— Domnule Lohkamp, făcu Blumenthal, toată stima mea! Dacă vreodată ai să rămâi fără slujbă, cheamă-mă la felefon.

Completă un cec şi mi-l înmână. Nu-mi credeam ochilor! Plata înainte!... Un miracol!

— Domnule Blumenthal, am spus eu copleşit, permiteţi-

mi să vă ofer gratuit, odată cu maşina, două scrumiere de cristal şi un covoraş de cauciuc de prima calitate!

— Bine! făcu el. Iată că şi bătrânul Blumenthal primeşte o dată în viaţa lui ceva pe gratis!

Apoi mă invită pentru a doua zi la cină. Doamna Blumenthal îmi adresă un surâs matern.

— Avem ştiucă umplută! spuse dânsa blând.

— O delicatesă! am exclamat eu. Atunci, vă voi aduce şi limuzina. Mâine dimineaţă o înregistrăm pe numele dumneavoastră...

Am zburat spre atelier ca o rândunică. Dar Lenz şi Köster plecaseră la masă. A trebuit să-mi stăpânesc bucuria triumfului. Numai Jupp era acolo.

— Ai vândut-o? întrebă el.

— Ce n-ai da ca să ştii; puşlama?! Na, ţine un taler! Să-ţi construieşti un avion!

— Aşadar, ai vândut-o! rânji Jupp.

— Acum mă duc să mănânc, dar vai de pielea ta dacă ciripeşti celorlalţi ceva înainte de a mă întoarce!

— Domnule Lohkamp, mă asigură Jupp aruncând în aer moneda de argint, sunt mut ca peştele!

— Aşa şi arăţi! i-am replicat, demarând.

Când m-am întors, Jupp mi-a făcut un semn.

— Ce s-a întâmplat? L-am întrebat Nu ţi-ai ţinut gura?

— Domnule Lohkamp! Am ferecat-o! Zâmbi. Dar... Individul cu *Ford*-ul e înăuntru!

Am lăsat *Cadillac*-ul în curte şi am intrat în atelier. Meşterul brutar era acolo, aplecat asupra unui catalog cu mostre de culoare. Era îmbrăcat într-un pardesiu în carouri, cu o bandă lată îndoliată la rever. Lângă el o tânără drăguţă cu ochi negri, vii, îmbrăcată cu un pardesiu garnisit cu o blană jerpelită de iepure şi în picioare cu pantofi de lac prea mici. Discutau despre culoarea caroseriei. Bruneta dorea un roşu-aprins, strălucitor. Dar brutarul avea scrupule: cum asta, când era în doliu? El propuse un cenuşiu spălăcit bătând spre

gălbui.

— Ce naiba? ciripi îmbufnată bruneta. Un *Ford* trebuie să aibă o culoare bătătoare la ochi. Altfel, nu seamănă a nimic.

Ea ne implora cu privirea, ridica din umeri când brutarul se apleca, se bosumfla şi ne făcea cu ochiul. Un copil plin de viaţă. Se înţeleseră, în cele din urmă, fixându-se asupra unui verde-deschis.

Tânăra dorea o capotă de culoare deschisă. Dar brutarul ripostă cu energie. E necesar ca doliul să se exprime prin ceva. Se hotărî pentru o capotă de piele neagră. În felul acesta făcea încă o afacere, deoarece capota era gratuită, iar pielea costa mai mult decât pânza.

Cei doi au plecat împreună. Dar în curte se opriră din nou. De cum zări *Cadillac*-ul, bruneta se repezi:

— Priveşte, Puppi, asta-i o dată maşină! Uluitoare! Aşa ceva mi-ar plăcea! Într-o clipă, a deschis portiera şi s-a aruncat înăuntru, explodând de entuziasm. Ce banchete! Colosale! Ai spune că sunt fotolii de club! E altceva decât *Ford*-ul!

— Hai să mergem! făcu Puppi, prost dispus.

Lenz mă înghionti... Dorea să încerc să-i plasez maşina brutarului. L-am privit pe Gottfried de sus în jos şi am tăcut. Mă înghionti mai tare. L-am înghiontit şi eu, la rându-mi, cu forţă şi apoi i-am întors spatele.

Brutarul reuşi cu chiu, cu vai să-şi scoată podoaba brună din maşină şi plecă, puţin adus de spate şi supărat.

Am privit cuplul îndepărtându-se.

— Un om cu decizii prompte! am conchis. Maşina reparată... O nevastă nouă... Jos pălăria!

— Ei, se exprimă Köster, femeia asta o să-i mai facă multe bucurii!

Cei doi abia dădură colţul, că Gottfried explodă:

— Te-ai prostit, Robby? Să scapi o asemenea ocazie! Ar fi fost un joc de copil să porneşti tranzacţia.

— Subofiţer Lenz, încearcă să-ţi aduni mădularele când vorbeşti unui superior! Îţi închipui cumva că încurajez bigamia şi că „mărit” de două ori maşina?

Ce moment măreţ să vezi mutra lui Gottfried! Holba ochii cât cepele.

— Nu glumi cu lucrurile sfinte! bâigui el.

Nu l-am luat în seamă şi m-am întors către Köster:

— Otto, ia-ţi rămas bun de la pruncul nostru *Cadillac.* Nu ne mai aparţine. De azi înainte va oferi strălucirea sa comerţului cu indispensabili! Sper că va avea parte acolo de un trai bun. Mai puţin eroic decât la noi... dar mai sigur!

Am arătat cecul. Lenz era cât pe-aci să se prăbuşească,

— Dar nu este... ce?... Cum... deja achitată? şopti el cu o voce răguşită.

— Ce vă trece prin cap, începătorilor? Am spus fluturând cecul. Ghiciţi!

— Patru! strigă Lenz închizând ochii.

— Patru mii cinci sute! spuse Köster.

— Cinci mii! ţipă Jupp de lângă pompă.

— Cinci mii cinci sute! am urlat eu.

Lenz îmi smulse cecul.

— Imposibil! în mod cert e fără acoperire!

— Domnule Lenz, am spus cu demnitate, acest cec este atât de solvabil pe cât de nesolvabil eşti dumneata! Prietenul meu Blumenthal poate fi garantul unei sume de douăzeci de ori mai mare. Prietenul meu – înţelegi –, la care voi mânca mâine seară ştiucă umplută. Ia exemplu. Să legi prietenii, să obţii plata înainte şi să fii invitat la masă; iată ce înseamnă a vinde! Şi acum, rupeţi rândurile!

Gottfried îşi reveni cu greu. Încercă o ultimă lovitură:

— Anunţul meu... şi amuleta!

I-am întins medalia.

— Ia-ţi brelocul bun de atârnat la zgarda unui câine,

Am uitat complet de el!

— Ai făcut o vânzare perfectă, Robby! spuse Köster.

Mulţumită cerului, ne-am debarasat de harabaia asta. O să putem folosi teribil de bine gologanii!

— Îmi dai cincizeci de mărci avans?

— Îţi dau o sută. O meriţi.

— Nu vrei şi pardesiul meu gri ca avans? mă împunse Gottfried, îngustându-şi ochii.

— Ai poftă să poposeşti la spital, bastard trist şi indiscret? l-am întrebat în loc de orice răspuns.

— Gata pentru astăzi, copii! propuse Köster. Am câştigat destui bani pentru o singură zi. Să nu punem la încercare răbdarea Domnului. O să-l scoatem pe Karl şi o să ne antrenăm petru curse.

De mai mult timp, Jupp îşi părăsise pompa de benzină. Se ştergea pe mâini emoţionat.

— Domnule Köster, în cazul ăsta o să preiau din nou conducerea aici, nu-i aşa?

— Nu, Jupp, făcu Otto râzând. Vii cu noi!

Trecurăm întâi pe la bancă, pentru a încasa cecul. Lenz se linişti numai când văzu că era valabil. Mai apoi am şters-o cu o asemenea viteză, încât din ţeava de eşapament zburau scântei.

VIII

MĂ AFLAM FAŢĂ-N FAŢĂ CU proprietăreasa.

— Unde-i buba? mă întrebă madam Zalewski.

— Nicio bubă! Vreau doar să vă plătesc chiria.

Mai erau încă trei zile până la scandeţă, şi doamna Zalewski fu cât p-aci să leşine de mirare.

— Nu-i lucru curat, îşi dădu bănuitoare cu părerea.

— Fiţi fără grijă, am liniştit-o. Îmi puteţi împrumuta pentru astă-seară cele două fotolii, tapiţate cu brocart, din salonul dumneavoastră?

Gata de luptă, îşi propti mâinile în şoldurile pline.

— Iată că am ajuns şi aici! Nu vă mai place camera?

— Ba da. Dar fotoliile dumitale îmbrăcate în brocart îmi plac mai mult.

I-am explicat că e posibil să vină în vizită o verişoară şi că doresc să-mi aranjez cu acest prilej camera ceva mai frumos. Râse de i se cutremură pieptul.

— Verişoară, repetă ea dispreţuitor, şi când vine verişoara?

— Nu-i încă nimic sigur, dar dacă vine, atunci bineînţeles devreme, pe seară, la masă. Dar de ce credeţi că nu există verişoare, doamnă Zalewski?

— Există, cum să nu existe? replică ea. Dar nu împrumuţi pentru ele fotolii!

— Eu o fac totuşi. Ştiţi, am un sentiment familial foarte dezvoltat, i-am explicat.

— Se şi vede pe faţa dumitale! Sunteţi toţi la fel, nişte haimanale. Îţi dau fotoliile. Cât timp le ţii, pune-le pe cele

de pluş în salon.

— Mulţumesc. Mâine pun totul la loc. Şi covorul.

— Covorul? Se întoarse spre mine. Da cine a zis aici o vorbă despre covor?

— Eu. Şi dumneata, chiar acum. Mă privi indignată. Covorul merge cu fotoliile, i-am explicat. Doar sunt aşezate pe covor.

— Domnule Lolikamp, rosti cu prestanţă doamna Zalewski, nu întinde coarda prea tare! Toate au o măsură, asta era deviza răposatului Zalewski. Ai putea şi dumneata să-ţi pui la inimă vorba asta!

Ştiam că, în ciuda acestei devize, răposatul Zalewski îşi băuse sănătatea. Chiar nevastă-sa mi-o mărturisise în diferite alte ocazii. Dar asta n-o împiedica să-şi folosească bărbatul precum alţii Biblia: pentru a cita. Şi cu cât treceau mai mulţi ani de la moartea lui, cu atât îi atribuia mai multe. Se potrivea la orice... tot ca Biblia.

Îmi aranjam camera. După masă vorbisem la telefon cu Patrice Hollmann. Fusese bolnavă şi n-o mai văzusem de aproape o săptămână. Acum urma să ne întâlnim la orele, opt; îi propusesem să mâneăm la mine, apoi să mergem la cinema.

Fotoliile tapiţate cu brocart şi covorul făceau o impresie grozavă; dar, prin contrast, iluminaţia era îngrozitoare. Din acest motiv, am bătut la uşa familiei Hasse să împrumut o lampă de masă. Obosită, doamna Hasse şedea la fereastră. Bărbatul ei nu se întorsese încă. Zilnic lucra voluntar una până la două ore suplimentare, pentru ca, Doamne-fereşte, să nu fie concediat. În trăsăturile ei spongioase, îmbătrânite, puteai recunoaşte încă chipul oval al copilului de odinioară... al unui copil dezamăgit şi trist.

I-am spus ce doresc. S-a înviorat şi mi-a adus lampa.

— Ah! Da! zise ea suspinând, când mă gândesc... înainte...

Cunoşteam istoria. Era vorba de perspectivele pe care

le-ar fi avut dacă nu s-ar fi măritat cu Hasse. Ştiam povestea şi-n versiunea soţului. Dezvăluia perspectivele lui Hasse dacă ar fi rămas neînsurat. Era probabil cea mai răspândită poveste din lume. Şi cea mai lipsită de perspectivă.

Am ascultat-o o vreme, am răspuns folosind câteva banalităţi şi m-am dus la Erna Bönig, pentru a-i cere cu împrumut gramofonul.

Vorbind despre Erna, doamna Hasse o numea „persoana de lângă noi”. O dispreţuia pentru că o invidia. Mie mi-era foarte dragă. Nu-şi făcea iluzii în privinţa vieţii. Şi ştia că trebuie să te zbaţi dacă vrei să prinzi din zbor ceea ce numim cu toţii fericire. Mai ştia că trebuie s-o plăteşti dublu sau triplu. Fericirea era lucrul cel mai nesigur şi cel mai scump din lume.

Erna îngenunche în faţa unui geamantan şi-mi alese un număr de plăci.

— Vrei foxtroturi? mă întrebă ea.

— Nu, i-am răspuns, nu ştiu să dansez.

Îşi ridică mirată privirea spre mine.,

— Nu ştii să dansezi? Da ce faci diunneata când ieşi în oraş?

— Fac să joace vinul pe beregată. Alunecă precum untdelemnul!

Ea dădu mirată din cap.

— Un bărbat care nu ştie să danseze n-ar avea nicio şansă la mine.

— Ai principii foarte severe. Dar... mai există şi alte plăci. Ai pus nu de mult una foarte frumoasă... Era o voce de femeie şi un gen de muzică din Hawai...

— Ah, placa aia e minunată. „Cum de-am putut trăi fără tine...“ nu-i aşa?

— Exact. Ce le mai dă prin cap textierilor! Cred că sunt singurii romantici care supravieţuiesc.

Erna începu să râdă.

— De ce nu? Un astfel de gramofon este ca un album. Mai înainte, oamenii îşi scriau versuri în album... astăzi îşi

dăruiesc discuri. Dacă vreau să-mi amintesc de ceva, n-am decât să pun placa, şi trecutul reînvie.

Am cuprins cu privirea vrafurile de plăci răspândite pe podea.

— Judecând după grămada asta, Erna, ai o groază de amintiri!

Se ridică şi-şi aranjă şuviţele căzute ale părului ei roşcat.

— E adevărat, spuse ea – şi dădu un teanc de discuri la o parte cu piciorul –, dar aş prefera o trăire adevărată...

Am despachetat ce cumpărasem pentru cină şi-am pregătit totul cât de bine m-am priceput. Nu mă puteam aştepta la niciun ajutor de la bucătărie, deoarece eram pe picior de război cu Frida. Mi-ar fi răsturnat cel mult vreun pahar. Dar am reuşit şi singur; în scurt timp nu-mi mai recunoşteam camera în noua ei strălucire. Fotoliile, lampa, masa pusă... simţeam cum creşte în mine neliniştea aşteptării.

Am ieşit, cu toate că mai aveam încă o oră până la întâlnirea cu Pat. Afară, vântul bătea în rafale lungi, vuind pe la colţurile caselor. Felinarele erau de pe acum aprinse. Între case, înserarea se cuibărea albastră ca marea. Cafeneaua *Internaţional* plutea pe valurile ei ca o navă de război distrusă. Am intrat pentru o clipă.

— Iată-l şi pe Robert! făcu Roza.

— Da ce faci tu aici? N-ai ieşit încă la plimbare?

— E prea devreme.

Alois se apropie tiptil de noi.

— Unu mic? întrebă el.

— O porţie triplă, l-am corectat.

— Frumos mai începi! constată Roza.

— Am nevoie să prind puţin curaj, i-am explicat, şi-am dat romul pe gât.

— Ne cânţi ceva?

— N-am chef astăzi. Prea e vânt afară, Roza. Ce-ţi face fetiţa?

Surâse cu gura până la urechi, arătându-şi dinţii de aur.

— Să bat în lemn, bine. Mâine mă duc din nou s-o văd. Am avut încasări bune săptămâna asta. Pe ţapii ăştia bătrâni a început să-i trezească primăvara. Duc fetiţei şi un paltonaş nou. De lână roşie.

— Lână roşie... e ultimul răcnet al modei.

Roza strălucea de bucurie.

— Eşti un cavaler, Robby.

— Numai să nu te înşeli în privinţa asta. Hai, bea şi tu ceva cu mine. Anason, nu-i aşa?

Dădu din cap. Am ciocnit paharele.

— Spune-mi, Roza, ce crezi tu, în fond, despre dragoste?

Izbucni într-un râs zgomotos.

— Încetează cu asta, spuse apoi. Dragoste! Ah! Arthur al meu... când mă gândesc la golanul ăla, mi se înmoaie şi acum picioarele. Să-ţi spun ceva, Robby... Serios vorbind, viaţa omenească este prea lungă pentru dragoste. Pur şi simplu, prea lungă. Asta mi-a explicat-o Arthur când şi-a luat valea. Şi e adevărat. Dragostea-i minunată. Dar pentru unul dintre cei doi este întotdeauna prea lungă. Iar celălalt rămâne singur şi priveşte în gol. Ca şi cum şi-ar fi pierdut minţile.

— E limpede, am confirmat. Dar fără dragoste eşti, de fapt, doar un cadavru în vacanţă

— Urmează exemplul meu, replică Roza, fă-ţi rost de un copil. Ai ceva de iubit şi ţi-a asigurat totodată şi liniştea.

— Nu-i rea ideea. Iată ce-mi lipseşte!

Roza îşi legănă visătoare capul.

— Ce bătaie am mai mâncat de la Arthur... şi totuşi, dacă ar intra acum, aici, pe uşă, cu melonul aşezat strâmb pe cap, dat pe spate... omule, băiete, tremur numai când mă gândesc la asta!

— Hai să bem un păhărel în cinstea lui Arthur, am propus.

Roza începu să râdă.

— În cinstea craiului! Noroc!

Am băut paharul până la fund.

— La revedere, Roza. Şi succes în seara asta!
— Mulţumesc! La revedere, Robby!

Uşa de la intrare se deschise.
— Alo! făcu Patrice Hollmann, aşa de adâncit în gândini?
— Nu, deloc! Ce mai faci dumneata? Te simţi din nou bine? Ce-ai avut?
— Ah, nimic deosebit. Răceală şi un pic de febră.
Nu arăta nici bolnavă, nici suferindă. Dimpotrivă... ochii ei nu-mi păruseră niciodată atât de mari şi de strălucitori, faţa-i era uşor îmbujorată, mişcările mlădioase ca ale unui animal zvelt, frumos.
— Arăţi minunat, i-am spus. Perfect sănătoasă! Putem întreprinde o mulţime de lucruri.
— Ar fi tare plăcut, răspunse dânsa. Dar astăzi n-o să fie posibil, am ceva de rezolvat, care mă împiedică.
Am privit-o fără să realizez semnificaţia răspunsului.
— Nu poţi astăzi?
Ea dădu din cap.
— Din păcate, nu.
Tot nu înţelegeam. Credeam că se răzgândise să vină şi că refuza doar să cineze în camera mea.
— Am telefonat la dumneata, explică ea, ca să nu faci drumul degeaba. Dar erai deja plecat.
Acum, în sfârşit, am înţeles!
— Cu adevărat nu poţi? Eşti ocupată întreaga seară?
— Astăzi nu pot, Trebuie să mă duc undeva din păcate. Am aflat abia acum o jumătate de oră.
— Nu poţi amâna obligaţia?
— Nu, nu pot. Zâmbi, Este ceva asemănător unei afaceri.
Mă simţeam jignit. Prevăzusem totul, cu excepţia acestui refuz. Nu credeam o iotă din ceea ce spusese. O afacere... nu părea deloc preocupată de afaceri! Şi ce discuţii despre afaceri puteai purta seara? Problemele comerciale se rezolvă înainte de masă! Şi nu le afli abia

cu o jumătate de oră înainte. Nu voia, pur şi simplu, asta era totul.

Mă simţeam dezamăgit ca un copil. Abia acum mi-am dat seama cât de mult mă bucurasem în aşteptarea acestei seri. Eram supărat pe mine însumi pentru că mă lăsasem biruit de decepţie şi nu voiam ca ea să-şi dea seama de starea mea de spirit.

— Ei bine, am bravat, atunci, nu-i nimic de făcut. La revedere!

Se uită la mine cu ochi scrutători.

— Nu sunt atât de grăbită. Întâlnirea e fixată abia la nouă. Mai putem să ne plimbăm puţin. O săptămână întreagă n-am ieşit din casă.

— Bine, am spus eu fără niciun chef. O senzaţie de oboseală şi goliciune pusese pe neaşteptate stăpânire pe mine.

Am mers de-a lungul străzii. Seara era senină, şi stelele se strecuraseră sclipind printre acoperişuri. Am trecut pe lângă un mic parc în care se ascundeau, în umbră, câţiva arbuşti. Patrice Hollmann se opri.

— Liliac, spuse ea. Miroase a liliac! Dar e imposibil să fi înflorit, e mult prea devreme.

— Nu miroase a nimic, am ripostat.

— Ba da. Se aplecă peste grilaj.

— Este o daphne indica, doamnă, explică o voce aspră venind din întuneric.

Un grădinar de la municipiu, cu o şapcă cu cozoroc de alamă, sta rezemat de un copac. Se apropie clătinându-se uşor. Din buzunar îi ieşea, strălucitor, gâtul unei sticle.

— Am sădito chiar azi, explică el şi sughiţă înfiorător. Se află acolo.

— Mulţumesc, spuse Patrice Hollmann, şi mi se adresă: tot nu-i simţi parfumul?

— Ba da, acum miros ceva, i-am răspuns cu rea-voinţă. Rachiu vechi şi bun.

— Ai ghicit clasa una!

Bărbatul din umbră râgâi îngrozitor.

Simţeam foarte bine mireasma grea şi dulce ce plutea prin întunericul blând; dar nu eram dispus pentru nimic în lume s-o recunosc.

Fata râse şi îşi îndreptă spatele.

— Ce frumos e totul după ce ai stat atâta timp în casă! Îmi pare foarte rău că trebuie să plec. Binding... mereu grăbit, mă înştiinţează în ultimul moment... ar fi putut amâna totul pe mâine!

— Binding? am întrebat-o. Te întâlneşti cu Binding?

Ea dădu din cap.

— Cu Binding şi cu încă cineva. Şi acest cineva este important. O problemă financiară foarte serioasă. Îţi poţi închipui aşa ceva?

— Nu, nu-mi pot închipui.

Ea râse şi continuă să vorbească. Dar n-o mai ascultam. Binding... numele ăsta mă lovise ca un trăsnet. Nu m-am gândit că îl cunoştea de mult mai mult timp decât pe mine; mi-a apărut în faţa ochilor numai *Buick*-ul gigantic şi strălucitor, costumul scump al proprietarului şi portmoneul său plin. Biata mea cameră, cuminte şi împodobită! Dar ce iluzii hrănisem? Lampa familiei Hasse, fotoliile de la doamna Zalewski! Fata asta nu se potrivea deloc cu mine! Ce mare lucru era de capul meu? Un om de pe stradă care a împrumutat odată un *Cadillac,* un băutor stângaci, nimic mai mult! Unul ca mine... găseai pe toate drumurile. Vedeam cu ochii minţii pe portarul restaurantului *Strugurele* salutându-l pe Binding, zăream saloanele luminoase, încălzite, îngrijite, norii de fum de ţigară şi oameni eleganţi, auzeam muzică şi râsete... se râdea de mine. „Înapoi, m-a străfulgerat gândul, repede înapoi!“ O presimţire, o speranţă... atât fusese totul şi nimic mai mult! N-avea niciun sens să mă angajez în aşa ceva. Nu exista nicio altă soluţie decât să dau înapoi!

— Putem să ne vedem mâine seară, dacă vrei, spuse Patrice Hollmann.

— Mâine seară n-am timp, i-am răspuns.

— Sau poimâine, şau cândva săptămâna asta. N-am

nici un program în următoarele zile.

— O să fie dificil. Am primit astăzi o comandă urgentă şi, foarte probabil, vom fi nevoiţi să lucrăm întreaga săptămână până noaptea târziu.

Era o minciună, dar n-am putut altfel. Prea multă furie şi ruşine se strânseseră, pe neaşteptate, în mine.

Am traversat piaţa şi-am mers pe stradă, de-a lungul cimitirului. Din direcţia cafenelei *Internaţional* am văzut-o venind pe Roza. Cizmele ei înalte străluceau. Aş fi putut coti într-o stradă laterală, şi-n altă situaţie nu mă îndoiesc că aş fi făcut-o... dar acum am mers, drept înainte, în întâmpinarea ei. Roza trecu pe lângă mine ocolindu-mi privirea, ca şi cum am fi fost cu totul străini. Era de la sine înţeles: niciuna dintre fetele astea nu arăta pe stradă că te cunoaşte dacă însoţeai pe cineva.

— Bună, Roza, am salutat-o.

Se uită întâi la mine, apoi – mirată – la Patrice Hollmann, dădu repede din cap şi-şi văzu contrariată de drum. Câţiva paşi în urma ei, venea, balansându-şi poşeta, Fritzi, cu buzele violent fardate şi legănându-şi şoldurile. Indiferentă, privi prin mine ca prin geamul unei ferestre.

— Servus, Fritzi.

Aplecă imperial capul şi nu-şi trădă prin niciun semn uimirea, dar după ce trecu de noi am auzit-o iuţind paşii... voia să discute cazul cu Roza. Încă mai puteam s-o cotesc pe strada laterală, ştiind prea bine că urmau celelalte... era tocmai ora primului rond al patrulării nocturne. Dar, cu un fel de încăpăţânare, mergeam drept înainte... de ce să le ocolesc? Doar le cunoşteam mult mai bine decât pe fata de lângă mine cu grăsanul ei de Binding şi cu *Buick*-ul lui. Să-şi dea şi ea seama... să vadă cât se poate de clar.

Treceau toate pe sub şirul lung de felinare... Wally frumoasă, palidă, zveltă, elegantă, Lina cu piciorul de lemn, Ema cea voinică, Marion puişorul, Margot cu obrajii îmbujoraţi, Niki efeminatul, în haină de blană cenuşie, şi,

în sfârşit, asemănătoare unei bufniţe jumulite, Mimi, veterana cu varice. Le-am salutat pe toate, şi când am trecut pe la Muttchen, bătrânica cu cazanul de fiert cârnaţi, i-am strâns cordial mâna.

— Ai multe cunoştinţe pe-aici, constată Patrice Hollmann.

— De felul acesta da, am răspuns îmbufnat. Mi-am dat seama că mă privea.

— Cred că e timpul să ne întoarcem, spuse ea după un timp.

— Da. De acord.

Ne-am oprit în faţa uşii de la intrare.

— Rămâi cu bine. Îţi doresc distracţie plăcută.

Nu mi-a răspuns. Destul de anevoie mi-am desprins privirea de butonul soneriei de la uşă şi-am privit-o. Într-adevăr... nu-mi puteam crede ochilor... stătea în faţa mea şi, în loc să fie cu adevărat supărată, ochii-i scânteiau, şi gura schiţă un surâs, pentru ca apoi să izbucnească în râs şi să râdă din toată inima, fără să se sinchisească de ceva. Râdea pur şi simplu de mine.

— Ce copil, spuse ea. O, Doamne, ce copil eşti încă!

M-am uitat la dânsa fără să clipesc.

— Ei da... am recunoscut apoi; şi înţelegând deodată situaţia: mă socoteşti cam prostuţ, nu-i aşa?

— Dacă o spui chiar dumneata!

Era minunată aşa. Scăldată în lumina felinarelor, tânără, veselă, frumoasă.

Râse. Am făcut repede un pas înainte şi-am strâns-o în braţe... n-avea decât să creadă ce voia despre mine. Părul ei mi-a atins obrazul, faţa s-a apropiat tare de a mea, am simţit mirosul de piersică al pielii... i-am văzut ochii mărindu-se şi am simţit buzele ei pe gura mea...

Dispăru înainte de a-mi putea da seama ce se întâmplase. Ca ameţit, am urmărit-o cu privirea.

— Sfinte Dumnezeule! am exclamat cu voce tare.

Am făcut cale-ntoarsă şi-am trecut pe la cazanul lui

Muttchen.

— Dă-mi un cârnat mare, am rugat-o fericit.

— Cu muştar? întrebă Muttchen în şorţul ei curat şi alb.

— Cu foarte mult muştar!

Am mâncat cârnatul în picioare, savurându-l şi l-am rugat pe Alois să-mi aducă de la *Internaţional* un pahar de bere, afară, în stradă.

— Omul e o fiinţă ciudată, Muttchen, nu-i aşa?

— Aşa-i, replică ea cu ardoare. Vine ieri un domn, mănâncă o pereche de cârnăciori vienezi cu muştar, şi după aia n-are cu ce să-i plătească. Ei bine, era târziu, ţipenie de om prin împrejurimi, ce era să fac? Ştii cum se întâmplă... Îl las să plece. Şi închipuie-ţi, astăzi trece din nou, plăteşte vienezii şi-mi mai dă şi ceva pe deasupra.

— Un caracter de dinainte de război, Muttchen! Cum îţi merg altminteri treburile?

— Prost. Ieri şapte perechi de vienezi şi nouă cârnaţi groşi. Ştii, dacă n-ar fi fetele aş fi dat de mult faliment.

Fetele erau femeile de stradă, care-o ajutau pe Muttchen din toate puterile. Cum puneau mâna pe vreun client şi ocazia era propice, îl făceau să treacă prin faţa cazanului cu cârnaţi, îmbiindu-l să mănânce mai întâi o pereche, pentru ca bătrâna să câştige şi ea un ban.

— Acum nu va trece mult şi o să se încălzească, dar iarna, în umezeală şi frig... poţi să pui pe tine câte ţoale vrei, tot te alegi cu o răceală.

— Mai dă-mi un cârnat, am o poftă grozavă de viaţă. Şi cum stau lucrurile acasă?

Mă privi cu ochii ei mici, de-un albastru spălăcit.

— Aceeaşi poveste. Nu demult, a vândut patul.

Muttchen era măritată. Cu vreo zece ani în urmă, bărbatul ei sărise din mers într-un vagon de metro, căzuse şi fusese accidentat. A trebuit să i se amputeze ambele picioare. Nenorocirea a avut un efect ciudat asupra lui. Schilodului îi era atât de ruşine de nevastă-sa, încât nu mai dormea în acelaşi pat cu dânsa. La spital se mai obişnuise şi cu morfina. Asta i-a grăbit degringolada

fizică şi morală. Bărbatul care cincizeci de ani fusese normal devenise o zdreanţă cu apucături scârbavnice. În faţa femeilor era un schilod care credea că provoacă repulsie şi milă... şi nu putea îndura asta... faţă de bărbaţi era doar un om care avusese ghinion. Ca să-şi procure bani pentru morfină şi alte vicii, îi lua lui Muttchen tot ce găsea la dânsa şi vindea din casă ce putea. Dar Muttchen nu-l renega, cu toate că o bătea adeseori. Stătea în fiecare noapte până la orele patru în faţa cazanului de fiert cârnaţi. Ziua spăla rufe şi freca scări. Era mereu bolnavă şi cântărea nouăzeci de pfunzi; dar cu toate astea era întotdeauna prietenoasă. Credea că-i merge încă foarte bine. Câteodată, când se simţea nenorocit, bărbatul venea la ea şi-şi plângea norocul... Erau clipele ei cele mai frumoase.

— Mai ai încă postul ăla bun?

Am dat din cap afirmativ.

— Da, Muttchen. Acum câştig bine.

— Vezi să-l păstrezi.

— O să-mi dau silinţa, Muttchen!

Am ajuns acasă. În antreu stătea, parcă anume, Frida, servitoarea.

— Eşti un dulce copil, i-am spus purtat de un sincer imbold filantropic.

Făcu o mutră de parcă băuse oţet.

— Vorbesc serios, am continuat. Ce sens are să ne certăm mereu? Viaţa e scurtă, dominată de întâmplare şi plină de primejdii. Astăzi trebuie să fim uniţi. Hai să ne împăcăm, Frida!

Se făcu că nu vede mâna mea întinsă, bombăni ceva despre afurisiţii de beţivi şi dispăru trântind uşile.

Am bătut la Georg Block. O fâşie de lumină se strecura pe sub uşă. Tocea.

— Hai, Georgie, să înfulecăm ceva, l-am poftit.

Ridică nasul din carte. Chipul său palid se înroşi.

— Nu mi-e foame.

Credea că-l invit de milă şi nu voia să primească.

— Vino de vezi mai întâi despre ce-i vorba, i-am explicat. Altfel, se strică. Fă-mi plăcerea!

Trecând pe coridor, am observat că uşa Ernei Bönig era puţin crăpată. Din spatele ei răzbătea abia simţită o răsuflare.

Auzind cum la familia Hasse clanţa se mişcă foarte precaut şi uşa se întredeschide un centimetru, mi-am spus: „Aha! Va să zică întreaga pensiune o pândeşte pe vară-mea!“

În lumina crudă revărsată din plafoniera camerei mele se desfătau fotoliile îmbrăcate în brocart ale doamnei Zalewski. Lampa de masă a familiei Hasse arunca văpăi, ananasul sclipea, leberul extrafin, muşchiuleţul de porc roz-pal, sticla de cherry...

Şi în toiul cinei pe care o împărţeam cu Georgie, mut de mirare, se auzi o bătaie în uşă. Ştiam ce o să urmeze.

— Bagă de seamă, Georgie, i-am şoptit. Apoi, cu glas tare: intră.

În cadrul uşii îşi făcu apariţia doamna Zalewski. Plesnea de curiozitate. Prima oară în viaţa ei îmi aducea personal poşta, o imprimată, care mă îmboldea să adopt fără îmtârziere regimul vegetarian. Era grozav de gătită; din cap până-n picioare o doamnă din înalta societate, aparţinând trecutelor timpuri mai bune: o rochie de dantelă şi un şal cu franjuri, broşă-medalion cu portretul răposatului Zalewski. Surâsul mieros îi îngheţă deodată pe chip; uimită, se uită fix la Georgie, care se simţea stânjenit. Am izbucnit într-un râs maliţios. Ea îşi veni repede în fire.

— Aha, ţi-a tras clapa! constată plină de venin.

— Exact, am recunoscut, adâncit încă în contemplarea toaletei ei. Ce fericire că n-a răspuns invitaţiei!

Doamna Zalewski mă privi reprobativ.

— Şi-n cazul ăsta, îţi mai vine să râzi? Am spus-o întotdeauna: acolo unde altor oameni le bate o inimă, dumneata ai o sticlă de rachiu.

— Bine spus, am aprobat-o. Nu vreţi să ne faceţi un pic

cinstea, stimată doamnă?

Ezită. Dar tentaţia stârnită de curiozitate, dorinţa de a afla încă ceva învinse. Am destupat sticla de cherry.

Târziu, când totul s-a liniştit, mi-am luat paltonul şi o pătură, am traversat, strecurându-mă ca o umbră, coridorul spre telefon. Am îngenuncheat în faţa mesei pe care se afla aparatul, mi-am pus pătura şi paltonul în cap, am ridicat receptorul şi-am strâns cu mâna stângă partea de jos a paltonului. În acest fel, eram sigur că nimeni n-o să poată trage cu urechea. Căci pensiunea Zalewski avea nişte urechi enorm de lungi şi curioase. Am avut noroc. Patrice Hollmann era acasă.

— Te-ai întors de mult de la misterioasa dumitale întrevedere?

— Aproape de o oră.

— Păcat. Dacă aş fi ştiut...

Râse.

— Nu, n-ar fi schimbat cu nimic situaţia. Sunt în pat şi am din nou un pic de febră. Este foarte bine că m-am întors devreme acasă.

— Febră? Da ce fel de febră?

— Ah, nimic important. Ce-ai mai făcut în seara asta?

— M-am întreţinut cu proprietăreasa mea asupra situaţiei politice mondiale. Dar dumneata? Ai reuşit să rezolvi problema care te interesa?

— Sper să reuşesc.

În refugiul meu era o căldură tropicală. De aceea, de fiecare dată când îmi vorbea fata, dădeam la o parte cortina, inspiram în grabă aerul răcoros de afară şi o închideam de îndată ce începeam să vorbesc în pâlnia telefonului.

— Nu aveţi printre cunoştinţele dumneavoastră pe cineva cu numele de Robert?

Izbucni în râs.

— Nu cred...

— Păcat, mi-ar fi plăcut să aud cum îi pronunţaţi

numele. Nu vreţi să încercaţi totuşi?

Râse din nou.

— Doar aşa, în glumă, am îndemnat-o. De pildă: Robert e un prost!

— Robert e un copil...

— Pronunţi minunat, am lăudat-o. Şi-acum, să încercăm să spunem Robby. Deci: Robby e...

— Robby e un beţiv... spuse rar vocea blândă şi îndepărtată. Şi-acum, trebuie să dorm... am luat un hipnotic şi mi se învârteşte capul...

— Bine... noapte bună... Somn uşor...

Am pus receptorul în furcă şi-am dat paltonul şi pătura la o parte. Când m-am ridicat, am rămas înmărmurit. La un pas de mine – ca o stafie – consilierul pensionar din camera de lângă bucătărie.

Supărat, am bombănit ceva neinteligibil.

— Pst! făcu el, rânjind.

— Pst! i-am răspuns, drăcuindu-l în gând.

Ridică un deget.

— N-o să dau nimic în vileag... politic, nu-i aşa?

— Ce...? am zis eu mirat.

Îmi făcu cu ochiul.

— N-avea grijă! Eu însumi sunt de extrema dreaptă. Convorbire politică secretă, nu-i aşa?

Am înţeles.

— Politică la nivel înalt, am confirmat zâmbind.

Dădu din cap şi şopti:

— Trăiască majestatea-sa!

— De trei ori trăiască, ura! Dar să vorbim acum despre altceva. Ştiţi cumva cine a inventat telefonul?

Dădu mirat din cap.

— Nici eu, l-am consolat... dar trebuie să fi fost un om minunat.

IX

DUMINICĂ, ZI DE CURSE. ÎN ULtima săptămână, Köster se antrenase în fiecare zi. De seara şi până noaptea târziu l-am verificat pe Karl, l-am gresat şi pus la punct până la cel mai mic şurubel.

Acum ne aflam la depozitul de piese de schimb şi-l aşteptam pe Köster, care se dusese la linia de plecare.

Eram cu toţii de faţă: Grau, Valentin, Lenz, Patrice Hollmann şi mai cu seamă Jupp. Jupp în echipament de protecţie, cu ochelari şi cască de curse. Îl seconda pe Köster în cursă, deoarece trăgea cel mai puţin la cântar. Lenz avusese de fapt obiecţii. Susţinea că urechile uriaşe şi clăpăuge ale lui Jupp opuneau prea mare rezistenţă aerului; ori maşina ar fi pierdut douăzeci de kilometri din viteza la oră, ori am fi riscat să se transforme în avion.

— Cum de ai un prenume englezesc? o întrebă Gottfried pe Patrice Hollmann, care şedea lângă el.

— Mama era englezoaică. Şi ea se numea tot aşa. Pat.

— Ah! Pat e altceva! Se pronunţă mult mai uşor. Scoase o sticlă şi un pahar. Să închinăm pentru o bună camaraderie, Pat...

L-am privit cu uimire. În timp ce eu eram încă plin de nesiguranţă ori de câte ori mă adresam fetei, iată ce-şi permitea Lenz cu impertinenţă, ziua-n amiaza mare! Iar ea mai făcea şi haz şi-i spunea chiar pe nume – Gottfried!

Dar asta era floare la ureche în comparaţie cu comportarea lui Ferdinand Grau. Înnebunise complet şi n-o mai slăbea din ochi. Recita versuri sforăitoare şi declara că trebuie să-i facă portretul. Se şi aşezase pe o ladă şi

începuse să deseneze.

— Ascultă, Ferdinand, bătrâne corb funerar, i-am spus smulgându-i blocul din mână, nu te atinge de oamenii vii. Rămâi la cadavrele tale! Şi limitează-te la generalităţi. În privinţa fetei ăsteia sunt sensibil!

— O să beţi după aceea cu mine ce a rămas din mătuşa pe care-a moştenit-o hotelierul meu?

— Nu ştiu dacă tot ce a rămas. Dar un. Picior – sigur!

— Bine; în acest caz, am să te cruţ, băiete!

Păcănitul motoarelor se auzea de-a lungul pistei ca focul mitralierelor. Mirosea a ulei ars, a benzină şi a ricin. Miros excelent, minunat... excelent şi minunat răpăit de tobă al motoarelor!

Lângă noi, mentorii se agitau în boxele lor bine dotate. În ce ne priveşte, înzestrarea era slabă. Câteva scule, bujii, roţi cu cauciucuri de rezervă, pe care le primisem gratis de la o fabrică, câteva piese de schimb mai mici... asta era tot. Köster nu participa la concurs ca reprezentant al unei mărci de automobil. Trebuia să plătim totul din punga noastră. Din această cauză nu dispuneam de prea multe.

Otto se întoarse. În spatele lui se afla Braumüller, echipat deja pentru cursă.

— Ei bine, Otto, spuse dânsul. Dacă bujiile mele or să reziste astăzi, eşti un om pierdut! Dar n-o să ţină.

— Să vedem, răspunse Köster.

Braumüller îl ameninţă pe Karl.

— Fereşte-te de spărgătorul meu de nuci. „Spărgătorul de nuci“ era maşina nouă şi foarte solidă pe care o pilota Braumüller. Pleca în cursă drept favorită.

— Karl o să te pună pe fugă, Theo! îi strigă Lenz.

Braumüller vru să-i răspundă, ceva în vechea şi preacinstita limbă cazonă, dar vorba îi rămase în gât văzând-o pe Patrice Hollmann printre noi. Făcu ochi mari, zâmbi prosteşte şi o luă din loc.

— Succes deplin! strigă mulţumit Lenz.

Lătratul motocicletelor invadă pista. Köster trebuia să

se pregătească. Karl era înscris la categoria maşinilor tip sport.

— Nu prea avem cu ce te ajuta, Otto, am remarcat privind utilajul de care dispuneam.

Făcu un gest de refuz.

— Nici nu-i nevoie. Dacă Karl se prăbuşeşte, nu ajunge niciun atelier întreg.

— Să-ţi prezentăm panouri-indicatoare ca să ştii cum stai?

Köster refuză cu un gest.

— Pornim doar în grup. Aşa că o să-mi dau seama. Şi-apoi... Jupp o să aibă grijă.

Jupp confirmă cu convingere. Tremura de emoţie şi mânca întruna ciocolată. Dar asta era la dânsul doar o stare trecătoare. Odată cu semnalul de pornire îşi regăsea calmul de broască-ţestoasă.

— Deci, dă-i drumul şi noroc!

L-am împins pe Karl către linia de plecare.

— Vezi să nu rămâi în pană de la pornire, mortăciune scumpă! i se adresă Lenz mângâind tabla radiatorului. Nu-l decepţiona pe bătrânul tău tată, Karl!

Maşina demară. Am urmărit-o cu privirea.

— Ia te uită ce vechitură caraghioasă! exclamă deodată cineva lângă noi. Văzută din spate, domnule, parcă-i un struţ!

Lenz îşi îndreptă bustul.

— Te referi la maşina cea albă? întrebă el cu faţa congestionată, dar deocamdată foarte calm.

— Exact, îi ripostă dispreţuitor, peste umăr, un mecanic cât toate zilele din boxa învecinată, şi se grăbi să ofere o sticlă de bere tovarăşului său.

Lenz, bâlbâindu-se de furie, se pregătea să sară gardul de scânduri nu prea înalt. Slavă Domnului că încă nu dăduse drumul insultelor! L-am tras înapoi.

— Lasă prostiile. Avem nevoie de tine aici. De ce vrei cu tot dinadinsul să intri în spital?

Încăpăţânat ca un catâr, încerca să scape din

strânsoarea braţelor mele. Aşa era el: nu putea suporta nicio ofensă adusă lui Karl.

— Uită-te, te rog, m-am adresat Patriciei Hollmann, ţapul ăsta fără judecată pretinde că este ultimul romantic! Îţi vine oare să crezi că a scris cândva versuri?

Amănuntul avu un efect imediat. Era punctul vulnerabil al lui Gottfried.

— Cu mult înainte de război, se scuză el. Şi în afară de asta, băiete, nu-i ruşine să-ţi ieşi din minţi la curse. Nu-i aşa, Pat?

— Nu, nu-i ruşine să-ţi pierzi minţile.

Gottfried aprobă cu entuziasm:

— Ce vorbă mare!...

Tunetul motoarelor acoperi restul. Aerul vibra puternic. Se cutremurau cerul şi pământul. Câmpul gonea în faţa ochilor.

— Antepenultimul! mârâi Lenz. Bestia a ratat din nou startul!

— Nu-i nimic, l-am consolat, demaraju-i punctul slab al lui Karl. Porneşte încet dar mai apoi e irezistibil!

În vacarmul care se potolea răsunară difuzoarele. Nu ne venea a crede urechilor: Bürger, un concurent de talie, rămăsese pe loc la pornire.

Maşinile se apropiau duduind. În depărtare, pe pistă, zumzăiau ca lăcustele, creşteau şi goneau pe partea cealaltă, prin faţa tribunelor, spre curba cea mare. Mai erau încă şase, Köster fiind încă pe penultimul loc. Aşteptam pregătiţi. Zgomotul puternic şi ecoul mai slab ne parveneau din locul unde se luau virajele. Apoi, maşinile ţâşniră. Una în frunte... a doua şi a treia aproape împreună în spatele ei, şi apoi Köster. Câştigase avans la curbă şi se situa acum pe al patrulea loc.

Soarele ieşi dintre nori. Largi fâşii strălucitoare şi cenuşii brăzdară pista, deodată tărcată de lumini şi umbre ca blana unui tigru. Proiecţia întunecată a norilor alunecă peste mulţimea din tribune. Furtuna motoarelor ne năvălise tuturor în sânge ca o melodie obsedantă.

Lenz se tot foia... eu mestecam o ţigară, mărunţindu-i tutunul, Patrice Hollmann adulmeca vântul ca un mânz în zorii zilei. Doar Valentin şi Grau rămăseseră calmi, bucurându-se de soare.

Din nou pulsaţia trepidantă a automobilelor se înteţea, pe măsura apropierii de tribune. Ne uitam la Köster. El scutură din cap; nu voia să schimbe cauciucurile. Ieşind din curbă, câştigase un mic avans. Gonea foarte aproape de roata din spate a celei de-a treia maşini. Şi aşa se avântau amândoi în lunga linie dreaptă.

— Al naibii!

Lenz trase o duşcă din sticlă.

— S-a antrenat în manevra asta, i-am explicat Patriciei Hollmann. Avansul la curbă e specialitatea lui.

— Bei şi tu o înghiţitură din clondir, Pat...? o întrebă Lenz.

M-am uitat supărat la el. Gottfried îmi susţinu privirea, fără să clipească.

— Prefer un pahar, spuse ea. N-am învăţat încă să beau din sticlă!

— Se vede! Gottfried pescui un pahar. Astea sunt lacunele educaţiei moderne!

În tururile următoare, concurenţii continuară să se departajeze. Primii patru câştigaseră încetul cu încetul trei sute de metri avans. Köster, împreună cu al treilea concurent, bot la bot, dispărură în spatele tribunei. Apoi, maşinile se apropiară din nou, vuind. Am sărit în picioare. Unde rămăsese al treilea? Otto venea singur, în zbor, după celelalte două. Iată... în sfârşit, apăru vâjâind şi al treilea concurent. Cu pneurile din spate ferfeniţite. Lenz rânji, bucuros de necazul celuilalt; automobilul avariat se opri înaintea boxei de lângă noi. Mecanicul cel uriaş începu să înjure. Un minut mai târziu, maşina era din nou gata de pornire.

Tururile următoare nu aduseră nicio schimbare clasamentului. Lenz puse deoparte cronometrul şi calculă.

— Karl are încă rezerve, anunţă el după un timp.

— Mă tem că şi ceilalţi, am ripostat.

— Defetistule!

Îmi aruncă o privire nimicitoare.

Şi în timpul penultimului tur, Köster clătină capul în semn de refuz. Era dispus să rişte şi să nu schimbe cauciucurile. Nu se încinseseră atât de tare încât să nu mai poată rezista.

În timp ce automobilele intrară în ultimul tur de pistă, tensiunea – animal translucid – încleşta în gheara sa vastul autodrom şi tribunele.

— Bateţi în lemn, am recomandat eu punând mâna pe coada unui ciocan.

Lenz puse mâna pe capul meu. I-am îndepărtat-o. Zâmbi maliţios şi bătu în balustradă.

Vuietul crescu, transformându-se în clocot, clocotul în urlet, iar urletul în tunet, cânt ascuţit şi şuierător al maşinilor ce se lansau cu turaţie maximă. Braumüller luă curba în zbor, cel de-al doilea concurent acceleră din imediata lui apropiere, intră mai adânc în curbă, roţile din spate scrâşniră, stârniră un nor de praf şi pătrunseră mai spre interior, încercând probabil să facă depăşirea din această poziţie.

— Ai greşit-o! strigă Lenz.

Şi-n clipa aceea, Köster ţâşni după el ca o săgeată. Zbârnâind, maşina sa urcă până la marginea extremă a pistei... o clipă am rămas împietriţi, aveam impresia că o să iasă în afara ei... apoi motorul urlă, şi maşina săltă înainte.

— A intrat în curbă cu presiune maximă!

Lenz confirmă dând din cap.

— E o nebunie!

Stam aplecaţi peste barieră, înfierbântaţi de emoţie, întrebându-ne dacă va reuşi. I-am ajutat Patriciei Hollmann să se urce pe lada cu scule.

— Aşa vezi mai bine! Sprijină-te pe umărul meu! Bagă de seamă, o să-l ajungă şi pe cel din curbă.

— L-a şi întrecut! strigă ea. L-a depăşit!

— Se apropie de Braumüller! Doamne-Dumnezeule, sfinte Sisoie, a trecut de el şi se apropie de Braumüller!

Într-un nor furtunos, cele trei maşini ţâşniră depărtându-se şi apropiindu-se, iar noi strigam înnebuniţi, chiar Valentin şi vocea grozavă de bas a lui Grau se asociaseră acum corului nostru... actul dementţial al lui Köster reuşise; îl depăşise pe al doilea concurent în partea de sus a curbei, deoarece pilotul calculase greşit şi pierduse din viteză, luând virajul prea scurt; acum se arunca, asemeni unui uliu, asupra lui Braumüller, care, doar la douăzeci de metri înaintea lui, părea să aibă rateuri la aprindere.

— Dă-i bătaie, Otto! Dă-i bătaie! Înghite „Spărgătorul de nuci”! îi strigam, şi-i făceam semn cu mâna.

Automobilele dispărură în ultima turnantă. Cu voce tare, Lenz implora toţi zeii Asiei şi Americii de Sud să ne ajute, legănând amuleta.

Am scos-o şi eu pe-a mea din buzunar. Patrice Hollmann se rezema de umărul meu, faţa îi era îndreptată cercetător înainte, asemănător figurilor de la prora vechilor corăbii.

Soseau. Motorul lui Braumüller continua să se înece şi se bloca mereu. Am închis ochii. Lenz se întoarse cu spatele la pistă... voiam să corupem destinul. Un strigăt ne făcu să ne întoarcem. Am mai apucat să vedem cum Köster trece primul linia de sosire, cu un avans de doi metri.

Lenz îşi pierdu minţile. Aruncă sculele la pământ şi execută un salt acrobatic pe cauciucurile de schimb.

— Ce-ai spus dumneata adineauri? se adresă el mecanicului herculean de cum reveni la poziţia verticală. Vechitură?

— Ei, nu te răţoi la mine! răspunse mecanicul, prost dispus.

Şi pentru întâia oară de când îl cunoşteam, ultimul romantic nu răspunse cu un acces de furie la o ofensă, ci râse, şi de râs îl apucară toate năbădăile.

Îl aşteptam pe Otto. Avea încă treabă la direcţia curselor.

— Gottfried, rosti pe neaşteptate o voce răguşită în spatele nostru. Ne-am întors. Drept în faţa noastră – un munte de om, în pantaloni reiaţi prea strâmţi, jachetă pe talie şi melon negru.

— Alfons! strigă Patrice Hollmann.

— În persoană, recunoscu el.

— Am câştigat, Alfons! îi spuse fata.

— Grozav, grozav. În cazul ăsta, am sosit prea târziu, nu-i aşa?

— Tu nu vii niciodată prea târziu, Alfons, preciză Lenz.

— Voiam să vă aduc câte ceva de îmbucat. Friptură rece de porc şi costiţă afumată. Gata tăiate.

— Dă-ncoace şi stai jos, inimă de aur! spuse Gottfried. Îi dăm drumul imediat.

Desfăcu pachetul.

— Dumnezeule, se miră Patrice Hollmann, e pentru un întreg regiment!

— Asta n-o poţi şti decât după, îşi dădu Alfons cu părerea. De-altfel... am adus şi ceva rachiu de chimen. Scoase două sticle. Le-am şi destupat.

— Grozav, grozav, îl imită Patrice Hollmann.

El o privi plin de bunăvoinţă.

Karl se apropia bolborosind. Köster şi Jupp săriră din maşină. Jupp avea alura unui tânăr Napoleon. Urechile îi străluceau ca vitraliile bisericilor. Ţinea în braţe un uriaş pocal de argint, de un prost-gust înfiorător.

— E al şaselea, preciza Köster, râzând. De mirare că ăstora nu le mai dă şi altceva prin cap!

— Numai oala asta de lapte, întrebă Alfons realist, şi niciun sfanţ?

— Ba da, îl linişti Köster, sunt şi bani gheaţă!

— Ei, în cazul ăsta o să înotăm în bănet! zise Grau. Se întrezăreşte o seară de toată frumuseţea!

— La mine? întrebă Alfons.

— Chestie de onoare, ripostă Lenz.

— Supă de mazăre, cu burtă, picioare şi urechi de porc, anunţă Alfons, încât până şi Patrice Hollmann aborda o mutră plină de respect. Gratis, bineînţeles, adăugă el.

Braumüller se apropie, blestemându-şi ghinionul, în mână cu o grămadă de bujii ancrasate.

— Linişteşte-te, Theo! îi strigă Lenz. Ţi-ai asigurat primul loc la următorul concurs al cărucioarelor de copii.

— Îmi oferiţi, ca revanşă, coniac? întrebă Braumüller.

— Chiar în pahare de bere! precizează Grau.

— N-aveţi nicio şansă, domnule Braumüller, explică Alfons, care cunoştea situaţia. Nu l-am văzut niciodată făcut pe Köster.

— Nici eu nu l-am văzut încă niciodată pe Karl înaintea mea. Cu excepţia zilei de azi.

— Fii demn, îl sfătui Grau. Iată un pahar. Să bem pentru declinul culturii prin tehnică!

În clipa plecării am vrut să luăm cu noi ceea ce rămăsese din gustarea adusă de Alfons. Ar fi trebuit să ajungă încă pentru câteva persoane. Dar n-am mai găsit decât hârtia.

— Ei, fir-ar să fie... înjură Lenz. Aha! Arătă spre Jupp, care zâmbea jenat, cu mâinile pline şi burta umflată tobă.

— Şi ăsta-i un record!

După cina de la Alfons, Patrice Hollmann a avut, după părerea mea, prea mult succes. L-am surprins pe Grau propunându-i din nou să-i pozeze pentru portret. Ea îi replică râzând că durează prea mult; o fotografie ar fi mai comod.

— Asta-i de fapt specialitatea lui, am precizat răutăcios. Poate că te pictează după o fotografie.

— Ţine-ţi gura, Robby! răspunse Ferdinand imperturbabil, privind-o necontenit pe Pat cu ochii săi enormi, albaştri, de copil. Pe tine, alcoolul te face maliţios... pe mine mă face mai uman. Asta-i deosebirea dintre generaţiile noastre.

— E cu vreo zece ani mai mare ca mine, am precizat.

— Astăzi, asta reprezintă diferenţa de o generaţie, continuă Ferdinand. Diferenţă de-o viaţă! Diferenţă de un mileniu. Ce ştiţi voi, băieţi, despre existenţă?! Vouă vă este frică de propriile voastre sentimente. Nu scrieţi scrisori... ci telefonaţi; nu mai visaţi... ci plecaţi în weekend; sunteţi raţionali în dragoste şi iraţionali în politică... O generaţie vrednică de milă!

Nu-l ascultam decât cu o ureche: cu cealaltă trăgeam la ce spunea Braumüller. Clătinându-se uşor, tocmai îi explica Patriciei Hollmann că trebuie neapărat s-o înveţe să conducă automobilul. O să-i arate toate trucurile.

La următoarea ocazie l-am luat deoparte.

— E nesănătos pentru un sportiv, Theo, să se ocupe prea mult de femei.

— Nu-i cazul meu, preciză Braumüller, am o natură miraculoasă!

— Perfect. Atunci, o să-ţi spun ce este în mod sigur nesănătos chiar şi pentru tine: să capeţi una în cap cu sticla asta!

Zâmbi răutăcios.

— Bagă sabia în teacă, micule! Ştii după ce se cunoaşte omul de lume? După modul politicos în care se poartă când e beat. Şi ştii ce sunt eu?

— Un fanfaron!

Nu mă temeam că unul dintre ei va încerca să intervină serios: aşa ceva nu exista între noi. Dar nu ştiam prea bine ce simte fata... se putea foarte bine ca unul dintre ceilalţi să-i placă mai mult. Ne cunoşteam de prea puţin timp ca să fiu sigur. Şi, în definitiv, când poţi fi sigur?

— Nu vrei s-o ştergem englezeşte? am întrebat-o.

Dădu din cap afirmativ.

Am colindat străzile. Vremea era umedă. Fâşii de ceaţă argintii şi verzui se lăsau uşor peste oraş. Am luat mâna lui Pat şi-am băgat-o în buzunarul pardesiului meu. Am mers mult timp aşa.

— Obosită? am întrebat-o.

Dădu din cap zâmbind.

I-am arătat cafenelele pe lângă care treceam.

— Vrei să intrăm într-una?

— Nu. Nu vreau din nou într-un local.

Am mers mai departe şi-am ajuns la cimitir. Era ca o insulă liniştită în marea de piatră a clădirilor. Copacii foşneau. Nu le mai puteai vedea vârfurile. Am căutat o bancă liberă şi ne-am aşezat.

În faţa noastră, felinarele de la marginea străzii dobândiseră aureole tremurătoare, portocalii. Prin negura ce se lăsa tot mai deasă începu basmul cel mare al luminii.

Beţi de parfum, cărăbuşii zburau ameţiţi din tei, înconjurau felinarele şi se loveau, greoi, de geamurile umede. Ceaţa transforma obiectele înconjurătoare, înnobila şi descătuşa totul; hotelul de vizavi plutea ca un transatlantic cu cabinele luminate peste oglinda de smoală a asfaltului, umbra cenuşie a bisericii din spatele lui se metamorfozase într-o corabie fantomatică cu catarge înalte, ce se pierdeau în lumina roşiatic-argintie, şi-acum convoaiele de şlepuri ale caselor începură şi ele să se desprindă, să plutească în voia valurilor...

Stam tăcuţi unul lângă celălalt. Ceaţa făcea ca totul să pară ireal... până şi noi. Mă uitam la Pat... În ochii ei larg deschişi se reflecta lumina felinarelor.

— Vino, vino mai aproape de mine... i-am spus; altfel, ceaţa te va lua cu ea...

Îşi întoarse faţa spre mine. Surâdea, gura îi era întredeschisă, dinţii îi străluceau, ochii ei mă priveau cu mirare... dar mie îmi părea că nici nu mă observă... că zâmbetul ei trece dincolo de mine, adresându-se curentului argintiu, ca şi cum ar fi fost prinsă în chip misterios de foşnetul din vârfuri, de susurul umed care se prelingea pe trunchiuri, ca şi cum asculta o chemare întunecată, imperceptibilă de dincolo de copaci, de dincolo de lume, de parcă ar fi trebuit să se ridice şi să plece, prin ceaţă, fără ţel, dar sigură, şi să urmeze

chemarea sumbră, misterioasă a pământului şi a vieţii.

N-am să uit niciodată acest chip... n-am să uit niciodată cum s-a aplecat apoi spre mine, cum s-a transfigurat, cum a acumulat, în tăcere, tandreţe şi căldură, cu o seninătate calmă de parcă înflorea... niciodată n-am să uit cum buzele ei mi-au ieşit în întâmpinare, cum ochii ei s-au apropiat de ai mei, cum m-au privit întrebător, serios, mari şi strălucitori... şi cum s-au închis apoi încet, parcă în semn de predare...

Şi ceaţa cădea necontenit. Crucile de pe morminte abia se mai vedeau din smocurile dese de iarbă. Am strâns pardesiul în jurul nostru. Oraşul se scufundase parcă. Timpul murise...

Am rămas aşa vreme îndelungată. Încetul cu încetul, vântul începu să bată mai puternic, umbre treceau prin faţa noastră clătinându-se în aerul argintiu. Am auzit zgomot de paşi şi murmur potolit de voci. Apoi sunetul în surdină al chitarelor. Am ridicat capul. Umbrele s-au apropiat, s-au conturat nişte siluete sumbre care au format un cerc. Tăcere. Şi pe neaşteptate izbucni puternic un cântec:

„Isuse, Isuse, te căutăm...”

Am sărit brusc în picioare, încercând să ascult. Ce se întâmpla aici? Ne aflam oare pe Lună? Era un cor, un cor adevărat de femei, pe două voci.

„Păcătosule, păcătosule, ridică-te...“

răsuna prin cimitir, în cadenţa unui marş militar...

M-am uitat cu ochi mari la Pat.

— E nemaipomenit! m-am indignat.

„Vino pe calea căinţei..”

continuau să îngâne într-un ritm ceva mai vioi.

Deodată, am înţeles.

— Doamne-Dumnezeule! Armata salvării!

„Nu urma chemarea păcatului”,

te preveneau din nou umbrele, în cantilena ce se intensifica.

Ochii căprui ai fetei începură să scapere. Buzele îi fremătau, şi un tremur îi cuprinse umerii. Cântecul continuă fortissimo:

„Foc şi chin al iadului
Răsplătesc păcatul;
Fiu pierdut al omului,
Te cheamă fiul Domnului...”

— Linişte, pentru Dumnezeu! urlă deodată, de undeva din ceaţă, o voce iritată la culme, întrerupând litania.

O clipă de linişte – efect al surprizei. Dar Armata salvării era obişnuită cu necazurile. Corul răsună din nou, şi mai puternic.

„Ce ai de gând, singur pe lume?...”

se tânguia în unison.

— Să mă giugiulesc, fire-aţi să fiţi! strigă vocea, plină de năduf. Nici măcar aici nu eşti lăsat în pace?

„Unde înşelăciunea Satanei te-a momit...”

răsună răspunsul cu un elan neaşteptat.

— Baborniţele naibii, voi n-o să reuşiţi niciodată să mă momiţi, veni cu promptitudine, din ceaţă, replica.

Am izbucnit în râs. Nici Pat nu s-a mai putut stăpâni. Râdeam cu lacrimi de acest duel din cimitir. Armata salvării ştia că băncile sunt refugiul perechilor de

îndragostiţi care nu puteau găsi un ungher liniştit în larma oraşului. Acesta era motivul care determinase Armata salvării să dea o lovitură capitală. Făcea o razie duminicală ca să salveze sufletele. Pline de credinţă, pioase şi sonore, vocile neşcolite masacrau textul. Chitarele le acompaniau violent.

Cimitirul se însufleţi. Râsete şi strigăte veneau din ceaţă. Toate băncile păreau ocupate. Singuratecul rebel al dragostei dobândi sprijinul invizibil dar energic al celor ce gândeau ca şi el. Se formă un cor protestatar. Printre corişti erau probabil vechi militari care fuseseră incitaţi de cadenţa de marş a muzicii, căci după scurt timp se înălţa cântecul nepieritor:

„Am fost la Hamburg şi văzut-am
înfiorătoarea lume din jur...“

„O! încetează să te încăpăţânezi...“ se auzi din nou, strident, corul ascetelor, căci membrele Armatei salvării cu pălăriile lor cu boruri largi, fluturânde, păreau a fi intrat în mare panică.

Dar forţele răului au învins.

„Nu pot să-mi spun numele,
Căci sunt o femeie de stradă...“

răsunau glasurile răguşite, în chip de răspuns violent.

— Acum e timpul să plecăm, i-am spus Patriciei. Cunosc cântecul. Are mai multe strofe, din ce în ce mai decoltate. Haide s-o ştergem.

Am regăsit oraşul în zgomot, de claxoane şi uruit de roţi. Dar el rămânea un teritoriu vrăjit. Ceaţa transforma autobuzele în mari animale de basm, automobilele în pisici ce se furişau cu ochi fosforescenţi şi vitrinele în pestriţe peşteri ale iluziilor.

Am rămas de-a lungul străzii ce mărginea cimitirul şi-

am traversat piaţa bâlciului. Caruselele – turnuri în străluciri efervescente – se înălţau vuind de melodii în negura deasă, covorul fermecat azvârlea scânteieri de aur purpurii şi râsete, labirintul lucea în pâlpâiri albastre.

— Binecuvântat labirint! am şoptit.

— De ce binecuvântat? întrebă Pat.

— Am mai trecut, împreună, prin el.

Ea dădu din cap.

Mi se pare că e infinit de mult de-atunci.

— Să mai trecem o dată?

— Nu, am răspuns. Acum nu mai intrăm, Pat. Vrei să bei ceva?

Clătină din cap. Era minunat de frumoasă. Ceaţa părea o mireasmă uşoară care-o făcea şi mai strălucitoare.

— Nu eşti obosită? am întrebat-o.

— Nu, încă nu.

Am ajuns la tarabele unde se aruncau inele la ţintă.

Lămpi de carbid cu lumină albă, pătrunzătoare atârnau în faţa lor. Pat mă privi întrebător.

— Nu, i-am răspuns, astăzi nu. Nici măcar un singur inel. Chiar dacă ar fi să câştig pivniţele lui Alexandru cel Mare.

Am mers mai departe, traversând piaţa şi grădina publică a oraşului.

— Pe undeva pe-aproape trebuie să fie tufişul de daphne indica, spuse Pat.

— Da, îi simţi parfumul venind de departe, peste peluză. Foarte distinct. Nu-i aşa?

Se uită la mine.

— Aşa-i! răspunse ea.

— Trebuie să fi înflorit. Acum înmiresmează întreg oraşul!

Am privit prudent în dreapta şi-n stânga, căutând undeva o bancă liberă. Dar, fie din vina parfumului de daphne indica, a duminicii sau a noastră... n-am găsit niciuna. Toate erau ocupate. M-am uitat la ceas. Trecuse

de miezul nopţii.

— Hai, i-am spus, mergem la mine... o să fim singuri.

N-a răspuns nimic, dar am făcut cale-ntoarsă. Lângă cimitir ne aştepta o surpriză. Armata salvării primise întăriri. Corul avea acum patru rânduri. Nu erau numai surori, ci şi două rânduri de fraţi în uniformă. Cântată acum la patru voci, melodia nu mai răsuna strident, cum păruse mai înainte pe două, ci grav ca un cântec de orgă. În ritm de vals, vuia peste pietrele funerare:

„Ierusalime, paradisiac oraş...“

Opoziţia nu se mai auzea. Fusese anihilată.

— Perseverenţa, spunea fostul meu rector Hillermann, întotdeauna perseverenţa şi hărnicia valorează mai mult decât lipsa de disciplină şi genialitatea.

Am descuiat uşa. O clipă, am ezitat. Apoi am întors comutatorul. Gâtlejul prelung al coridorului se căsca galben şi hidos.

— Închide ochii, i-am şoptit lui Pat. Priveliştea nu prieşte decât celor cu nervi încercaţi.

Dintr-o dată am luat-o în braţe şi-am mers încet, cu pasul meu obişnuit, ca şi cum aş fi fost singur, trecând pe lângă geamantane şi maşini de gătit, până am ajuns în camera mea.

— Îngrozitor, nu? am spus jenat, neputându-mi lua ochii de la garnitura de pluş care se etala drept în faţă. Da, acum îmi lipseau fotoliile tapisate cu brocart ale doamnei Zalewski, covorul, lampa familiei Hasse...

— Nu-i chiar atât de îngrozitor, spuse Pat.

— Ba da, este, i-am ripostat, şi m-am îndreptat spre fereastră. În schimb, priveliştea este frumoasă. Poate că mutăm fotoliile la fereastră.

Pat se plimba prin cameră.

— Nu-i deloc rău. Şi în primul rând e aşa de cald...

— Ţi-e frig?

— Îmi place căldura, răspunse ea înălţându-şi puţin umerii. Detest frigul şi ploaia. Nici nu le pot suporta.

— Dumnezeule... şi am stat tot timpul afară, în ceaţă...

— Mi-e cu atât mai bine acum, aici...

Îşi îndreptă uşor trupul şi continuă să se plimbe, cu mersul ei frumos, prin cameră. Eram foarte turburat, repede m-am uitat de jur împrejur... Slavă Domnului, nu era mare dezordine. Întorcându-mă, am tras un şut papucilor de casă rupţi şi i-am expediat sub pat.

Patricia se înălţase pe vârfuri şi se uita deasupra garderobuiui. Acolo se afla un geamantan vechi, pe care mi-l dăruise Lenz. Era plin de etichete colorate din timpul călătoriilor sale aventuroase.

— Rio de Janeiro... citi ea, Manaos... Santiago... Buenos Aires... Las Palmas...

Împinse geamantanul la loc şi se apropie de mine.

— Ai fost în toate oraşele astea?

Am mormăit ceva lipsit de importanţă. Mă luă de braţ.

— Hai, vino şi povesteşte-mi de călătoriile tale, povesteşte-mi de toate aceste oraşe, trebuie să fie minunat să poţi călători atât de departe...

Şi eu?... O vedeam în faţa mea, frumoasă, tânără, plină de speranţă, un fluture pe care hazardul îl făcuse să se rătăcească în camera mea sordidă şi mizeră, în viaţa mea precară şi absurdă, lângă mine şi totuşi nu destul de aproape... o adiere, şi fluturele putea să se înalţe şi să-şi ia zborul... blamaţi-mă, eomdamnaţi-mă, n-am putut, n-am putut să spun nu, n-am fost în stare să mărturisesc că n-am fost niciodată acolo, în acel moment, nu...

Stăteam la fereastră, ceaţa se îndesea şi aluneca pe geamuri... şi eu simţeam, în spatele ceţii, stând din nou la pândă tăcerea, taina, trecutul, zilele umede de groază, pustiul, murdăria, zdrenţele unei existenţe ratate, descumpănirea, fanfaronada fără sens a unei vieţi care se pierdea în absurd... dar aici, în faţa mea, în umbră, uimitor de aproape, respiraţia calmă, prezentul de neconceput, căldura, viaţa limpede... trebuia s-o păstrez, trebuia s-o câştig...

— Rio... Am spus eu. Rio de Janeiro... un port ea în

basme. Marea se unduieşte în şapte arcuri în jurul golfului, şi oraşul se ridică alb şi strălucitor deasupra lui...

Am început să povestesc de oraşe cu temperaturi înalte şi câmpii nesfârşite, de valurile galbene de lut ale râurilor, de insule ce se întrezăresc şi despre crocodili, de pădurile care invadează străzile, înghiţindu-le, de strigătul jaguarului noaptea, când vaporul de pe fluviu trece prin exalaţia vaniliei, prin zăpuşeală, parfum de orhidee, putreziciuni şi întuneric. Auzisem toate astea de la Lenz, dar acum îmi părea că fusesem eu însumi acolo, atât de ciudat se împleteau amintirea şi dorul de ele cu năzuinţa de a aldăuga la harababura neînsemnată şi sumbră a vieţii mele un pic de strălucire, pentru a nu pierde acest chip de o enigmatică frumuseţe, această speranţă neaşteptată, această înflorire care mă fericea şi pentru care eu însumi eram, în sine, mult prea puţin. Mai târziu îi voi putea explica totul, mai târziu, când eu însumi voi fi devenit mai mult decât eram, mai târziu, când totul avea să fie mai sigur, mai târziu, dar nu acum...

— Manaos, am spus, Buenos Aires... şi fiecare cuvânt era o rugăminte şi o vrajă.

Noapte. Afară începuse să plouă. Picături blânde şi tandre. Nu mai cădeau în ropot, ca acum o lună, când întâlneau în calea lor doar crăcile nude ale teilor... acum susurau încet printre tinerele frunze flexibile, de-a lungul cărora se îngrămădeau şi se prelingeau pe trunchi în jos – sărbătoare mistică şi flux misterios spre rădăcini, de unde, renăscută, picătura se va înălţa din nou în sus, transformându-se ea însăşi în frunze, care vor aştepta din nou ploaia în nopţile de primăvară.

Se înstăpânise liniştea. Larma străzii amuţise... Un felinar singuratic pâipâia pe trotuar. Frunzele fragede ale arborilor, luminate de jos păreau aproape albe, aproape transparente, iar vârfurdle arborilor erau pânze strălucitoare, neîntinate, de corăbii.

— Ascultă ploaia, Pat...

— Ascult...

Era culcată lângă mine. Părul ei închis se detaşa cu puternic relief pe perna albă. Faţa părea foarte palidă sub noaptea pletelor. Luminat de undeva, un umăr scos mai în afară strălucea, ca bronzul mat, şi un fascicol îngust de lumină îi aurea braţul.

— Priveşte... spuse ea ridicând şi mâinile în lumină.

— Cred că e de la felinarul de afară, i-am spus.

Se aşeză în capul oaselor. Acum şi faţa se afla în lumina ce-i cădea peste umeri şi piept, galbenă ca reflexul lumânărilor de ceară, lumină care se schimbă, se strânse, deveni portocalie... cercuri albastre tremurătoare se amestecară şi dispărură, apoi un roşu cald ca o aureolă se ivi deodată în spatele ei, alunecă mai sus şi străbătu încet tavanul.

— Este reclama luminoasă pentru ţigări de vizavi.

— Vezi ce frumoasă e camera ta! spuse Pat.

— E frumoasă pentru că eşti tu aici. Şi n-o să mai fie niciodată camera de odinioară... pentru că ai trecut tu prin ea.

Stătea în genunchi, în pat, înconjurată de un halo albastru-pal.

— Dar... spuse ea, o să mai vin adesea aici... adesea.

Stăteam întins, liniştit şi o priveam. Vedeam totul ca printr-un vis molatec, limpede, relaxat, destins, calm şi foarte fericit.

— Ce frumoasă eşti aşa, Pat! Mult mai frumoasă decât în orice îmbrăcăminte!

Zâmbi şi se aplecă spre mine.

— Trebuie să mă iubeşti tare mult, Robby. Nu ştiu ce m-aş face fără dragoste! Ochii ei mă ţintuiau. Îşi apropiase faţa de a mea. Era o faţă plină de însufleţire, deschisă, inundată de o forţă pasionată. Trebuie să mă ţii strâns, şopti ea, am nevoie de cineva care să mă ţină strâns. Altfel, cad. Mi-e teamă.

— Nu pari deloc înspăimântată.

— Ba da. N-o arăt. Dar adesea mi-e teamă.

— O să te ţin strâns, i-am răspuns, mereu în starea de

vis şi trezie, în starea de somn cu ochii deschişi, în care pluteam. Am să te ţin strâns, aşa cum se cuvine, Pat. Ai să te minunezi.

Îmi înconjură faţa cu mâinile.

— Adevărat?

I-am confirmat dând din cap. Umerii ei dobândiră un licăr verzui, de parcă s-ar fi aflat în adâncuri. Am luat-o de mâini şi-am tras-o spre mine... un val strălucitor şi viu, un val dulce care creştea şi acoperea totul.

Dormea în braţele mele. Mă deşteptam adesea şi o priveam. Aveam senzaţia că noaptea nu se va sfârşi niciodată. Pluteam undeva, dincolo de vreme. Totul venise atât de repede, nici nu prea înţelegeam bine ce se întâmplase. Nu înţelegeam încă deloc că o fiinţă mă poate iubi. Pricepeam foarte bine că pot fi bun camarad cu un bărbat; dar nu-mi puteam închipui ce motiv ar fi determinat o femeie să mă iubească. Îmi spuneam că totul nu va dura decât o noapte, că sfârşitul va veni odată ce se va face ziuă.

Întunericul se risipea, gonit de zorile cenuşii. Stam nemişcat. Braţul trecut pe sub capul lui Pat îmi amorţise, nu-l mai simţeam. Dar nu m-am mişcat. Abia când ea se întoarse în somn şi se lipi de pernă, căutându-şi locul, am putut să-l desprind. M-am sculat foarte încet din pat, m-am spălat pe dinţi fără să fac zgomot şi m-am ras. Mi-am dat un strop de colonie pe păr şi pe ceafă. Era ciudată liniştea în camera cenuşie, eu cu gândurile mele, şi afară contururile întunecate ale copacilor. Când m-am întors, am văzut că Patrice deschisese ochii. Mă privea. M-am oprit.

— Vino, îmi spuse.

M-am dus la ea şi m-am aşezat pe pat.

— E totul încă adevărat?

— De ce întrebi?

— Nu ştiu. Poate pentru că a venit dimineaţa.

Se lumina încetul cu încetul.

— Trebuie să-mi dai acum lucrurile; spuse dânsa.

Am cules de pe jos lenjurile subţiri de mătase. Erau uşoare şi-atât de mici! Le ţineam în mână. „Până şi asta e altfel, mi-am zis. Cine poartă aşa ceva trebuie să fie cu totul altfel. Niciodată n-o să fiu în stare s-o înţeleg. Niciodată.”

I-am dat lucrurile. Mă cuprinse de gât şi mă sărută.

Apoi am condus-o acasă. N-am mai vorbit mult. Am mers unul lângă celălalt prin zorile arginitii. Camioanele cu lapte uruiau pe pavaj şi se distribuiau ziarele. În faţa unei case dormea un bătrân. Bărbia îi tremura, de parcă n-ar fi fost prinsă în articulaţii. Biciclişti cu coşuleţe pline cu chifle treceau pe lângă noi. Mirosul de pâine caldă, proaspătă inunda strada. Sus, deasupra noastră, un avion trecea prin tăriile albastre.

— Astăzi? am întrebat-o pe Pat înaintea uşii de la intrare. Surâse. La şapte? am vrut să ştiu.

Nu arăta deloc obosită. Era proaspătă, ca şi cum ar fi dormit mult. M-a sărutat la despărţire. Am rămas în faţa casei până am văzut aprinzându-se lumina în camera ei.

M-am întors. Pe drum mi-au venit în minte multe lucruri pe care ar fi trebuit să i le spun, multe cuvinte frumoase. Treceam pe străzi şi mă gândeam câte n-aş fi putut să-i spun, câte n-aş fi putut face dacă n-aş fi fost aşa cum eram. Am pornit-o spre hale. Căruţele cu legume, carne şi flori sosiseră deja. Ştiam că la piaţă poţi cumpăra cu aceiaşi bani de trei ori mai multe flori ca la prăvălie. Am cumpărat, de toţi banii pe care i-am mai avut la mine, lalele. Erau minunate, foarte proaspete, cu stropi de rouă în potire. Un braţ plin de flori. Vânzătoarea mi-a promis să le trimită acasă la Pat, pe la unsprezece. Zâmbi generos când fixă ora şi mai adăugă un buchet de violete cât toate zilele.

— Doamna se va bucura de ele cel puţin două săptămâni, spuse ea. Doar să pună din când în când un piramidon în apă.

Am dat din cap şi i-am plătit. Apoi m-am îndreptat încet

spre casă.

X

FORD-UL PE CARE-L REPARASEM se afla în atelier. Alte comenzi nu primisem. Trebuia să întreprindem ceva. Köster şi cu mine ne-am dus la o licitaţie. Voiam să cumpărăm un taxi. Taxiurile puteau fi întotdeauna revândute avantajos.

Sala unde se desfăşura licitaţia se afla într-o casă dosnică din partea de nord a oraşului. În afară de taxiuri se scoteau la licitaţie o grămadă de alte lucruri. O parte dintre acestea erau îngrămădite în curte. Paturi, mese cu picioare lipsă, o colivie aurită cu un papagal care striga „Salutare, dragă!“, un orologiu, cărţi, dulapuri, un frac vechi, scaune de bucătărie, veselă... toată mizeria unei existenţe care se dezagrega, se năruia.

Sosisem prea devreme. Agentul care conducea licitaţia nu se prezentase încă. Am scotocit printre lucrurile expuse şi m-am uitat la câteva cărţi... exemplare de ocazie, uzate, din clasicii greci şi latini, cu multe adnotări pe margine. Pe paginile îngălbenite şi desprinse nu se mai etalau versurile lui Horaţiu sau cântecele lui Anacreon, ci strigătul mizeriei şi disperarea unei vieţi pierdute. Proprietarul acestor cărţi găsise un refugiu în ele şi le păstrase până la capăt, iar cel care le abandonase aci era aproape de ruină,

Köster privea pe deasupra umărului meu.

— Trist, nu-i aşa?

Am încuviinţat, arătându-i celelalte obiecte.

— Şi astea de asemenea, Otto. Nu din amuzament sunt aduse aici scaune de bucătărie şi dulapuri.

Ne-am dus să vedem maşina, care se afla într-un colţ al curţii. Lacul exterior era ponosit şi decolorat, dar maşina curată, chiar şi sub aripi. Un individ îndesat, cu mâini late ce parcă-i atârnau, se învârtea prin apropiere şi se uita la noi cu o privire lipsită de expresie.

— Ai cercetat motorul? l-am întrebat pe Köster.

— Ieri, spuse el. Un pic ovalizat, dar excelent întreţinut. Am încuviinţat.

— Aşa mi s-a părut şi mie. Otto, maşina a fost spălată chiar în această dimineaţă. Şi asta n-a făcut-o agentul din sala de licitaţie.

Köster clătină din cap şi aruncă o privire către omul cel îndesat.

— Trebuie să fie proprietarul. Şi ieri era aici şi-şi curăţa maşina.

— Fir-ar al dracului! am exclamat. Omul ăsta are mutra unui câine zdrobit de automobil.

Un tânăr traversă oblic curtea, îndreptându-se spre maşină. Avea un pardesiu cu gaică şi degaja o energie dezagreabilă.

— Iată deci rabla! spuse el jumătate către noi, jumătate către individ şi lovi botul maşinii cu bastonul.

Am văzut o tresărire în pupilele proprietarului.

— N-are nimic, n-are nimic! ripostă cu mărinimie individul în pardesiu cu gaică. Oricum, lacul nu mai face nici doi bani! Bătrână hărăbaie! Locul ei e la muzeu, nu-i aşa? Râse zgomotos de propria-i glumă şi ne azvârli o privire satisfăcută. N-aveam chef de râs. Se întoarse către proprietarul maşinii. Cât speri să capeţi pe rabla asta? Omul înghiţi în sec şi tăcu. Preţ de fier vechi, înţelegi? behăi tânărul, în foarte bună dispoziţie, întorcându-se către noi. Îi interesează şi pe domnii? Cu voce scăzută: Putem cădea la învoială. Cumpărăm maşina pe o nimica toată şi facem câştigul pe din două. Pentru ce să lăsăm inutil gologanii unor indivizi de teapa ăstuia?... Aşadar: Guido Thiess de la Augeka.

Îşi învârti bastonul de bambus şi ne făcu cu ochiul,

familiar şi plin de sine. „Nu există secrete pentru această târâtură de douăzeci şi cinci de ani...“ am gândit în sinea mea plin de mânie, pentru că omul cel tăcut de lângă maşină îmi stârnea milă, şi i-am spus:

— Ar trebui să vă cheme altfel, nu Thiess!

— Ce idee! făcu el flatat.

Era probabil obişnuit cu complimentele la adresa dibăciei sale.

— Da, am continuat. Ar trebui să vă numiţi Mucosul. Guido Mucosul!

Se dădu înapoi.

— Am înţeles, spuse el în sfârşit... doi contra unul...

— Dacă-i aşa, voi merge singur cu dumneata, unde hotărăşti!

— Mulţumesc! răspunse Guido, glacial. Mulţumesc! – şi făcu cale-ntoarsă.

Bărbatul cel îndesat, cu obrazul răvăşit, rămase pe loc, ca şi cum toată afacerea nu l-ar fi afectat, şi privi: fix maşina.

— N-ar trebui s-o cumpărăm, Otto! am spus.

— În cazul ăsta, o s-o cumpere animalul acela cu gaică, Guido al tău! răspunse Köster. Şi nu-l mai putem ajuta pe omul ăsta.

— E adevărat! Totuşi... treaba nu-mi place!

— Ce ne place astăzi, Robby? Crede-mă: e mai bine pentru el să fim aici. Astfel, o să obţină poate ceva mai mult pe maşina lui. Dar îţi promit un lucru: dacă animalul cu gaică nu licitează, o să mă abţin şi eu.

Agentul sosi. Părea grăbit; fără îndoială, era copleşit de treabă. Aveau loc zilnic zeci de licitaţii. Cu gesturi domoale, începu să împrăştie deplorabilele vechituri. Manifesta umorul feroce şi intuiţia practică a omului care întreţine relaţii zilnice cu mizeria, fără să fie atins de dânsa.

Obiectele îşi luau zborul pe câţiva gologani. Negustorii cumpărau aproape totul. Ridicau nonşalant un deget sau dădeau din cap atunci când îi privea agentul. Dar alţi ochi

se agăţau uneori de privirea agentului., ochii de pe chipul unei femei copleşite de amărăciune, care, plini de speranţă şi de teamă, urmăreau gesturile negustorilor ca pe o decizie a divinităţii.

Trei persoane se angrenară în licitaţia taxiului. În primul rând Guido... cu trei sute de mărci. O ofertă de batjocură. Omul cel îndesat se apropiase. Îşi mişca în tăcere buzele. Ai fi zis că vrea să liciteze. Dar mâna îi recăzu. Se îndepărtă. Următoarea ofertă – patru sute de mărci. Guido oferi patru sute cincizeci. Se făcu o pauză. Agentul privi în jur.

— Patru sute cincizeci? O dată... de două ori...

Cu ochii holbaţi şi capul plecat, omul cu taxiul rămase ţintuit ca şi cum ar fi aşteptat o lovitură în ceafă.

— O mie! se auzi vocea lui Köster.

L-am privit,

— Valorează trei mii, murmură el. Nu suport să văd cum îl jupoaie pe omul ăsta.

Guido ne făcea semne disperate. Uitase de „mucos”, fiind vorba de afaceri.

— O mie o sută... chelălăi el, făcându-ne semn cu amândoi ochii. Dacă ar fi avut un ai treilea ochi, în spate, ne-ar fi făcut semn şi cu acela.

— O mie cinci sute! supralicită Köster.

Agentul îşi luă avânt. Mânuia ciocanul cu dexteritatea unui dirijor. Oricum, avea de-a face cu alte sume decât cu cele două, două mărci şi cincizeci de pfenigi dinainte!

— O mie cinci sute zece! anunţă Guido lac de apă.

— O mie opt sute! rosti Köster.

Guido îşi tamponă fruntea şi renunţă. Agentul ţopăia. Deodată, gândul m-a purtat spre Pat.

— O mie opt sute cincizeci! m-am auzit spunând fără să vreau. Surprins, Köster îşi întoarse capul. O să pun de la mine cele cincizeci de mărci! m-am grăbit eu să-l asigur. A fost... o precauţie!

El încuviinţă.

Agentul ne adjudecă maşina. Köster plăti pe loc.

— Aşa deci! spuse Guido, care, neresemnându-se să accepte înfrângerea, se apropiase de noi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat înainte. Am fi putut obţine hârbul cu o mie de mărci. L-am fi putut trage pe sfoară pe al treilea!

— Salutare, dragă! ţipă în spatele lui o voce metalică; era papagalul, pe care-l aduceaţi acum în colivia lui aurită.

— Mucosule! am completat eu,

Guido dispăru, ridicând din umeri.

M-am apropiat de fostul proprietar al maşinii. Lângă el şedea acum o femeie palidă.

— Iată... am început eu.

— Îmi dau seama... replică dânsul.

— Am fi preferat să nu ne amestecăm, am continuat, dar în cazul ăsta aţi fi obţinut mai puţini bani.

A încuviinţat, frământându-şi cu nervozitate mâinile.

— E o maşină bună, interveni el deodată, precipitat. E o maşină bună, merită preţul, fără discuţie, n-aţi plătit-o prea scump. Nu din cauza maşinii, fără îndoială, s-a întâmplat... cum să spun...

— Înţeleg prea bine!

— Nu ne alegem cu nimic din banii ăştia, explică femeia. Îi dăm pe toţi.

— O s-ajungem din nou la liman, mamă, o să se aranjeze! Femeia nu răspunse nimic. Scârţâie puţin când treci de la întâia la o doua, dar nu-i un defect, spuse omul. Scârţâia şi când era nouă. Ai fi spus că vorbeşte de un copil. De trei ani de când o avem, n-a fost nevoie de nicio reparaţie! Numai că... mai întâi am fost bolnav şi mai apoi m-a ruinat... un prieten.

— O canalie! făcu femeia, a cărei faţă se crispase.

— Lasă, mamă, spuse omul privind-o. O să mă pun din nou pe picioare. Nu-i aşa?

Femeia nu răspunse. Omul era lac de transpiraţie.

— Dă-mi adresa dumitale, spuse Köster, poate vom avea nevoie de un şofer.

Omul se grăbi s-o scrie cu greoaiele sale mâini cinstite.

M-am uitat la Köster. Ştiam amândoi că aşa ceva nu era cu putinţă decât printr-un miracol. Şi în vremea noastră nu se mai produc miracole. Decât când e vorba de prăbuşiri.

Vorbea întruna, ca într-un delir. Licitaţia se terminase. Rămăsesem numai noi în curte. Ne dădea sfaturi în ce priveşte punerea motorului în mişcare pe timp de iarnă. Neîncetat mângâia maşina. Apoi a tăcut.

— Hai acum, Albert! făcu femeia.

I-am strâns mâna. Plecară. Am aşteptat să se îndepărteze. Apoi am pornit motorul.

Ieşind, am văzut o bătrână mică de statură. Ţinea în braţe colivia aurită a papagalului, apărându-se împotriva unei cete de copii. Köster opri.

— Unde mergeţi? o întrebă el.

— Dumnezeule mare! N-am bani pentru cupea, răspunse dânsa.

— Nu-i nevoie de bani! făcu Otto. Azi e ziua mea, fac cinste.

Neîncrezătoare, femeia strângea colivia.

— După aceea o să mă obligaţi, totuşi, să vă plătesc cursa.

Am asigurat-o că nu se va întâmpla aşa ceva, şi ea s-a urcat în maşină.

— Pentru ce-ai cumpărat papagalul, mamă? am întrebat-o când a coborât.

— Pentru seara, a spus dânsa. Credeţi că seminţele costă scump?

— Nu. Dar cum vine asta „pentru seara“?

— Vorbeşte, răspunse ea privindu-mă cu bătrânii ei ochi limpezi. În felul ăsta, e cineva cu tine, cineva care vorbeşte!

— Înţeleg... am spus,

După-amiază, brutarul veni după *Ford*-ul lui. Părea amărât şi trist. Eram numai eu în curte.

— Vă place culoarea? l-am întrebat.

— Da, merge! făcu el privind maşina cu un aer nehotărât.

— Capota e foarte frumoasă!

— Bineînţeles.

Stătea acolo dând impresia că nu se poate hotărî sa plece. Mă aşteptam la o nouă încercare de a ne smulge gratuit ceva: un cric, o scrumieră sau un lucru asemănător. Dar nu era vorba de aşa ceva. Suflă zgomotos, mă privi cu ochii săi injectaţi şi spuse:

— Când mă gândesc... Acum câteva săptămâni era aici, în maşină, sănătoasă şi veselă.

Puţin mirat să-l văd înduioşându-se brusc, am presupus că mica şi bruna canalie care-l întovărăşise data trecută îl călca de pe acum pe nervi. Mai lesne decât dragostea, mânia îi face pe oameni sentimentali.

— Era o femeie bună, continuă el, o inimă de sfântă. Nu cerea niciodată nimic. Zece ani a purtat acelaşi pardesiu. Îşi croia singură bluzele şi tot restul. Şi gospodăria o făcea singură-singurică... fără servitoare!

„Aha, mi-am spus în sinea mea, fără îndoială că cea nouă nu-i seamănă.“

Brutarul începu, să-şi descarce sufletul. Îmi povesti cât de cumpătată fusese soţia lui. Era curios cum amintirea banilor economisiţi îl înduioşa pe acest popicar beţiv. N-a vrut nici să se fotografieze ca lumea; costa prea mult. Nu i-a rămas de la dânsa decât o fotografie de nuntă şi câteva instantanee.

Asta mi-a dat o idee.

— Ar trebui să comandaţi un frumos portret pictat al soţiei dumneavoastră – i-am sugerat. Aţi avea astfel ceva care să dureze veşnic. Fotografiile pălesc cu timpul... Există aici un artist care execută aşa ceva.

I-am explicat cu ce se ocupă Ferdinand Grau. Deveni de îndată suspicios şi-şi exprimă temerea că o să-l coste foarte scump. L-am liniştit... dacă aş merge cu dânsul, ar obţine o reducere. Vroia să se eschiveze. Dar nu l-am slăbit, spunându-i că dacă într-adevăr şi-a iubit soţia, n-

are dreptul să considere prea costisitoare o asemenea cheltuială. Până la sfârşit a acceptat. I-am telefonat lui Ferdinand Grau şi i-am explicat cum stau lucrurile. Apoi am plecat cu brutarul să luăm fotografiile soţiei sale.

Bruneţica ieşi din magazin şi se grăbi în întâmpinarea noastră. Se învârti în jurul *Ford*-ului.

— Roşu ar fi fost mai frumos, Puppi! Dar, bineînţeles, trebuia să faci după capu tău!

— Las-o baltă! spuse „Puppi“ posomorât.

Am urcat în salon. Bruneta ne-a urmat. Ochii ei neastâmpăraţi alergau pretutindeni. Brutarul deveni nervos. Nu voia să caute fotografiile în prezenţa ei.

— Lasă-ne singuri! îi spuse el cu grosolănie, într-un târziu.

Provocatoare, mişcându-şi sânii reliefaţi de puloverul care i se mula pe tors, părăsi încăperea. Brutarul scoase câteva fotografii dintr-un album de pluş verde şi mi le arătă. Nevastă-sa în rochie de mireasă, el alături de dânsa. Cu mustăţile lustruite, în furculiţă. Pe atunci ea râdea încă... Apoi alta o înfăţişa uscată, stoarsă de muncă, cu ochi temători, stând pe marginea unui scaun. Doar două mici imagini... dar însumau o viaţă întreagă.

— Merge! l-am asigurat. După ele, Grau poate realiza portretul.

Ferdinand Grau ne primi în redingotă. Avea o înfăţişare demnă, plină de solemnitate. Asta făcea parte din ritualul profesiei. Ştia că pentru mulţi oameni în doliu, respectul faţă de durerea lor era mai important decât durerea însăşi. Pe pereţii atelierului atârnau în rame aurite câteva portrete somptuoase în ulei. Dedesubtul lor – micile fotografii corespunzătoare. În felul ăsta. Toţi clienţii vedeau imediat ce poate să iasă dintr-un instantaneu, chiar şters.

Ferdinand îl conduse pe brutar prin atelier şi îl întrebă ce fel de portret i-ar plăcea mai mult. În loc de răspuns, brutarul întrebă dacă preţurile sunt în funcţie de mărime.

Ferdinand îl lămuri că nu-i o problemă de metri pătraţi, ci de execuţie. Drept care brutarul îşi manifestă preferinţa pentru cel mai mare format.

— Aveţi un gust ales! îl complimentă Ferdinand. Tabloul acesta este un portret al prinţesei Borghese. Face opt sute de mărci. Cu ramă.

Brutarul tresări.

— Şi fără ramă?

— Şapte sute douăzeci.

Brutarul oferi patru sute de mărci. Ferdinand îşi clătină capul leonin.

— Pentru patru sute de mărci puteţi avea cel mult capul din profil. Nicidecum un bust din faţă. Aşa ceva implică o muncă dublă.

Brutarul declară că se mulţumeşte cu un profil. Ferdinand îi atrase atenţia asupra faptului că amândouă fotografiile fuseseră luate din faţă. Nici măcar Tiţian n-ar putea picta un profil după aşa ceva. Pe brutar îl treceau năduşelile. Îi ghiceai deznădejdea de a nu fi fost suficient de prevăzător când s-au făcut fotografiile. Era nevoit să accepte că Ferdinand are dreptate... din faţă trebuia să picteze o jumătate de obraz în plus în raport cu profilul. Preţul mai ridicat se justifica.

Era teribil de nehotărât. Până în acest moment, Ferdinand fusese foarte rezervat. Acum începu să vorbească. Puternica sa voce de bas aluneca înnăbuşit prin atelier. Ca tehnician trebuia să recunosc perfecţiunea travaliului pe care-l desfăşura. Brutarul fu în scurtă vreme gata să capituleze, mai cu seamă când Ferdinand îi descrise efectul unui asemenea tablou somptuos asupra vecinilor răuvoitori.

— Bine, acceptă el. Dar o să-mi faceţi un rabat de zece la sută, fiindcă plătesc cu bani gheaţă.

— În ordine! replică Ferdinand. Zece la sută reducere şi trei sute de mărci avans pentru cheltuielile mele... culori şi pânză.

Discutară încă un moment, apoi căzură de acord şi

începură să vorbească despre realizarea concretă. Brutarul voia ca pe portret să se vadă un colier de perle şi o broşă de aur cu diamante. Nici urmă de aşa ceva pe fotografii.

— Bineînţeles, aprobă Ferdinand, voi picta bijuteriile soţiei dumneavoastră. Cel mai bine ar fi să mi le aduceţi într-o zi pentru o oră, ca ceea ce voi picta să semene cât mai bine.

Brutarul se congestiona la faţă.

— Nu le mai am. Sunt... sunt la rude.

— A! Bine! Dar asta n-are nicio importanţă. Broşa se aseamănă cu cea din tabloul de colo?

Brutarul făcu un semn afirmativ.

— Nu. Tocmai atât de mare.

— În ordine. O voi picta ca pe aceea din tablou. N-o să am nevoie de colier. Toate perdele se aseamănă.

Brutarul respiră uşurat.

— Şi când va fi gata tabloul?

— În şase săptămâni.

— Bine.

Brutarul îşi luă rămas bun.

Ferdinand şi cu mine am rămas din nou, pentru *o* clipă, singuri în atelier.

— Îţi trebuie şase săptămâni pentru asta? l-am întrebat.

— Ai înnebunit? Patru sau cinci zile. Dar nu pot să-i mărturisesc. Ar calcula cât câştig pe oră şi s-ar considera înşelat. Auzind de şase săptămâni e mulţumit. La fel ca în cazul portretului prinţesei Borghese. Aşa-i natura omenească, dragul meu Robby. Dacă i-aş fi spus că e chipul unei croitorese, portretul i s-ar fi părut mai puţin valoros. În rest, este al şaselea caz de soţii defuncte care poartă aceleaşi bijuterii pe care le vezi în tabloul acela. Ce înseamnă întâmplarea! O reclamă teribil de stimulatoare portretul acestei bune Louise Wolff!

Am privit în jur. De pe toţi pereţii mă fixau ochii feţelor imobile care putrezeau de multă vreme în mormânt.

Portrete care fie că nu fuseseră ridicate, fie că nu fuseseră plătite de rude... Fiinţe care cândva au trăit şi au sperat.

— Toată treaba asta nu te face să devii melancolic, Ferdinand?

Ridică din umeri.

— Nu. Mai degrabă cinic. Devii melancolic dacă te gândeşti la viaţă... cinic atunci când vezi cum trăiesc majoritatea oamenilor.

— Dar sunt unii care suferă profund.

— Desigur. Dar aceia nu comandă portrete pictate. Se ridică. În fond, Robby, e mai bine ca fiecare să posede încă toate importantele lui nimicuri care ne ridică moralul şi ne apără... Să fii singur, cu desăvârşire singur, lipsit de orice iluzie... asta-i preludiul nebuniei şi al sinuciderii.

Camera cea mare şi fără mobilă plutea în penumbră. De alături se auzea un du-te-vino de paşi uşori. Era menajera. Nu se arăta niciodată când unul dintre noi era acolo. Ne ura, deoarece îşi închipuia că îl instigăm pe Grau împotriva ei. Am plecat. Jos, zgomotul şi tumultul străzii îmi ieşiră în întâmpinare ca un flux fierbinte.

XI

ERAM ÎN DRUM SPRE PAT... PENtru întâia oară îi făceam o vizită. Până acum fusese doar ea la mine sau o luasem din faţa casei ei şi ne dusesem undeva în oraş. Dar totul se petrecuse ca şi cum n-ar fi fost decât ceva pasager. Voiam să ştiu mai multe despre ea. Voiam să aflu cum trăieşte.

Mi-am adus aminte că e prilejul cel mai nimerit să-i dăruiesc flori. Treabă uşoară; parcurile oraşului din spatele pieţei bâlciului erau ticsite de flori. Am sărit grilajul şi-am început să prad un tufiş de liliac alb.

— Ce faci acolo? răsună pe neaşteptate o voce energică.

Am ridicat ochii. Un bărbat cu faţa congestionată şi cu mustaţă căruntă, răsucită se holba indignat la mine. Nu era nici poliţist, nici paznic al parcului. Un ofiţer la pensie – recunoşteai asta de la o poştă.

— Ce fac aici nu-i greu de constatat, i-am răspuns politicos. Rup câteva crengi de liliac.

O clipă, omul amuţi.

— Nu ştii că parcurile aparţin municipiului? mârâi apoi cu indignare în glas.

M-a pufnit râsul.

— Desigur că ştiu! Sau bănuieşti că mă cred pe Insulele Canare?

Bărbatul se învineţi de furie. Mi-era teamă să nu facă o congestie.

— Ieşi imediat din grădină, afurisitule! strigă el cu o voce teribil de cazonă. Furi bunul obştesc! O să pun să te

aresteze.

Între timp rupsesem destul liliac.

— Atunci, prinde-mă, bunicule! l-am provocat pe bătrân; am sărit peste grilaj în cealaltă parte şi-am dispărut.

În faţa casei lui Pat mi-am controlat încă o dată costumul. Apoi am urcat scările, privind în jurul meu. Casă nouă, construcţie modernă, contrasta puternic cu baraca mea pretenţioasă şi deteriorată. Pe scări – mochetă roşie; nici aşa ceva nu exista la madaM Zalewski. De ascensor nici vorbă.

Pat locuia la etajul II. Pe uşă era fixată o placă de alamă oglindind conştiinţa de sine a locatarului: „Egbert von Hake, locotenent-colonel". Am privit-o îndelung. Instinctiv, mi-am îndreptat cravata înainte de a suna.

Fata în casă, cu boneţică albă şi o jucărie de şorţuleţ ca floarea, îmi deschise... nici cea mai mică asemănare între ea şi sluta noastră saşie, Frida. Deodată, nu m-am mai simţit în largul meu.

— Domnul Lohkamp? întrebă ea.

Am dat din cap.

Mă conduse printr-un mic vestibul şi deschise apoi o uşă. Nu m-aş fi mirat prea tare dacă m-aş fi trezit mai întâi în faţa locotenent-colonelului Egbert von Hake în uniformă de paradă şi aş fi fost supus unui interogatoriu... atât de puternic mă impresionaseră portretele unor generali care, cu pieptul încărcat de decoraţii, se uitau plini de înverşunare, de pe pereţii vestibulului, la civilul care eram eu. Dar Pat, cu mersul ei graţios, îmi şi ieşi în întâmpinare, şi camera se transformă brusc, devenind o insulă de căldură şi seninătate. Am închis uşa şi mai întâi am îmbrăţişat-o afectuos. Apoi i-am înmânat liliacul furat.

— Iată, i-am spus. Cu omagiile administraţiei municipale...

Puse crengile de liliac într-o vază de lut, de culoare deschisă, care se afla pe podea, în faţa ferestrei. Între timp mi-am aruncat ochii prin cameră. Culori delicate,

discrete, mobilă puţină, veche, frumoasă, un covor de-un albastru şters, perdele pastelate, fotolii mici, comode, tapisate cu catifea decolorată...

— Dumnezeule, cum de-ai găsit o astfel de cameră, Pat? De obicei, în camerele pe care le închiriază, oamenii pun doar vechituri scoase din uz şi cadourile nefolositoare primite la ziua lor de naştere.

Împinse cu grijă vaza cu liliac spre perete. Îi vedeam ceafa îngustă, curbată, umerii drepţi şi braţele puţin prea subţiri. Părea un copil aşa cum stătea îngenuncheată, un copil care trebuia apărat. Dar avea mişcările unei feline, şi când s-a ridicat de jos şi s-a lipit de mine nu mai era copil, ochii şi gura ei aveau din nou ceva din speranţa neliniştitoare şi misterul care mă turburau şi despre care crezusem că nu mai există în această lume păcătoasă.

Am luat-o de mâna. Era plăcut...

— Toate lucrurile astea sunt ale mele, Robby. Înainte, locuinţa a aparţinut mamei. După moartea ei am închiriat apartamentul, păstrându-mi numai două camere.

— Atunci, e a ta? am întrebat uşurat. Şi locotenent-colonelul Egbert von Halte e doar locatarul tău?

Ea clătină din cap.

— Nu mai este. N-am putut-o păstra. Am vândut celelalte mobile şi-am cedat complet apartamentul. Acum locuiesc aici în calitate de chiriaşă. Dar ce ai cu bătrânul Egbert?

— Nimic, mă încearcă doar o teamă firească faţă de poliţie şi de ofiţerii de stat-major. Datează încă din timpul milităriei.

Începu să râdă.

— Şi tatăl meu a fost maior.

— Maior e tocmai limita, am replicat.

— Îl cunoşti pe bătrânul Hake? întrebă Pat.

O bănuială îngrozitoare mă cuprinse dintr-o dată.

— E unul mic, sever, cu o faţă congestionată, mustaţă căruntă, pleoştită şi-o voce tunătoare? Unul care se plimbă mult prin parcurile oraşului?

— Aha! Pat se uită la liliac şi mă privi râzând.

— Nu, este unul înalt, palid, cu ochelari de baga!

— Atunci, nu-l cunosc.

— Vrei să ţi-l prezint? E foarte drăguţ.

— Ferească Dumnezeu! Aparţin pentru moment familiei mecanicilor şi doamnei Zalewski.

Cineva bătu la uşă. Fata în casă de mai înainte intră în cameră împingând un cărucior de servit. Porţelan delicat, alb, pe un platou de argint cozonac, pe un altul sandvişuri neverosimil de mici, şerveţele, ţigări şi nu mai ştiu ce... priveam uimit masa aceea joasă.

— Fie-ţi milă, Pat, am implorat-o. Asta-i ca-n filme! Încă de pe scară am observat că aparţinem unor pături sociale diferite. Gândeşte-te că sunt obişnuit să mănânc pe pervazul ferestrei în casa doamnei Zalewski, dintr-o hârtie pătată cu grăsime, cu fidela mea spirtieră alături. Fie-ţi milă şi iartă pe cel ce locuieşte într-o tristă cameră mobilată dacă în turburarea lui varsă o ceaşcă!

O pufni râsul.

— Asta nu ţi-e îngăduit. Mândria ta de specialist în motoare nu ţi-o permite. Trebuie să fii îndemânatec. Puse mâna pe toarta unei cafetiere. Vrei cafea, sau ceai?

— Cafea, sau ceai? Ai şi una, şi cealaltă?

— Da. Uită-te!

— Minunat! Ca în cele mai bune localuri. Acum lipseşte doar muzica!

Se aplecă într-o parte şi întoarse butonul unui mic radio portativ, pe care nici nu-l observasem.

— Deci ce doreşti: cafea, sau ceai?

— Cafea, doar cafea, Pat. Sunt de la ţară. Dar tu.pe bei?

— Beau cu tine cafea.

— Dar de obicei bei ceai?

— Da.

— Ei, vezi?

— Am şi început să mă obişnuiesc cu cafeaua. Vrei cozonac? Sau sandvişuri?

— Şi una, şi alta, Pat. Trebuie să profiţi de asemenea ocazii. După aceea am să mai beau şi ceai. Vreau să gust tot ceea ce îmi oferi aici la tine.

Ea râse şi-mi umplu farfuria cu vârf. Am protestat.

— Destul, destul! Gândeşte-te că ne aflăm în apropierea unui locotenent-colonel! Ofiţerii propovăduiesc cumpătarea la gradele inferioare.

— Numai în privinţa băuturii, Robby! Bătrânui Egbert are o adevărată slăbiciune pentru prăjiturile cu frişcă.

— Ba şi în privinţa confortului, am precizat. Ne-au dezobişnuit complet de el! Împingeam masa pe rotiţele de cauciuc, încoace şi încolo. Te tenta s-o faci. Aluneca pe covor fără zgomot. M-am uitat prin cameră. Totul se armoniza... Da, Pat, am adăugat, aşa au trăit strămoşii noştri.

— Ce tot îndrugi poveşti? mă întrerupse râzând.

— Nu-s poveşti. Este realitate.

— E doar o întâmplare că am aceste câteva lucruşoare, Robby.

Am clătinat din cap.

— Nu-i o întâmpiare. Şi nu este vorba de lucruri, ci de ceea ce se ascunde în spatele lor. Certitudinea... Asta n-o poţi pricepe. O pricepe doar acela care-n-o mai are.

Se uită la mine.

— Şi tu ai putea trăi la fel, dacă ai dori cu adevărat s-o faci!

I-am luat mâna.

— Dar nu vreau, Pat, asta este. Aş avea impresia că trişez. Noi ăştilalţi preferăm să trăim mereu pe picior de ducă. Ne-am obişnuit aşa. Asta-i epoca noastră...

— E şi foarte comod.

— Poate, am spus râzând. Şi-acum, dă-mi puţin ceai. Aş vrea să văd ce gust are.

— Nu, hotărî ea. Rămânem la cafea. Dar mai mănâncă ceva. Tot pe picior de ducă.

— O idee bună. Dar Egbert, pasionatul amator de prăjituri, nu se aşteaptă oare să-i mai lăsăm şi lui ceva?

— Poate. Dar e cazul să se aştepte şi la răzbunarea gradelor inferioare. Şi asta-i o cerinţă a epocii! Mănâncă liniştit tot, nu-i lăsa nimic!

Ochii îi străluceau şi arăta splendid.

— Pat, am întrebat-o, ştii cine pune capăt fără milă acestui mod de viaţă?

N-a răspuns, dar s-a uitat la mine.

— Tu! i-am explicat. Şi-acum să începem, fără regrete, atacul împotriva lui Egbert.

La prânz mâncasem numai o porţie de supă într-o cârciumă frecventată de şoferi. Iată de ce nu mi-a fost prea greu să înfulec tot ce mi-a oferit. Încurajat de Pat, am golit şi cafetiera.

Şedeam în faţa ferestrei şi fumam. Seara se cuibărea, roşie, pe acoperişuri.

— E frumos la tine, Pat. Înţeleg că poţi rămâne acasă săptămâni în şir, fără să-ţi scoţi nasul afară... până ce uiţi cu desăvârşire de tot ce se întâmplă în lume!

Zâmbi.

— A fost un timp când nu mai puteam spera să ies de aici.

— Când a fost asta?

— Cât timp am fost bolnavă.

— Asta-i altceva. Dar ce-ai avut?

— Nimic grav. Trebuia doar să stau culcată. Se pare că am crescut prea repede şi mi s-a dat prea puţin de mâncare. În timpul războiului şi după aceea nu prea aveai cu ce te hrăni.

Am aprobat-o, dând din cap.

— Şi cât timp ai stat în pat?

Ezită o clipă.

— Cam un an.

— Asta-i foarte mult!

Am privit-o cu atenţie.

— S-a terminat de mult. Dar atunci mi s-a părut o veşnicie. Odată, la bar, mi-ai povestit de prietenul tău Valentin. Că nu poate uita, acum, după război, ce fericire

este să trăieşti. Şi că în raport cu asta, tot restul îi este indiferent.

— Ai reţinut foarte exact, am lăudat-o.

— Pentru că îl înţeleg foarte bine. De atunci mă bucur de orice fleac. Îmi vine sa cred că sunt foarte superficială.

— Superficiali sunt doar oamenii care cred că nu sunt.

— Eu însă sunt cu siguranţă. N-am prea multă înţelegere pentru problemele mari ale vieţii. În schimb, pentru tot ce-i frumos. Liliacul ăsta e de ajuns ca să mă facă fericită.

— Asta nu înseamnă superficialitate... asta-i înţelepciunea cea de pe urmă.

— Nu-i cazul meu. Sunt superficială şi uşuratică.

— Aşa sunt şi eu.

— Nu ca mine. Ai vorbit mai înainte de escrocherie. *Eu* trăiesc ca un adevărat trişor.

— Mi-am închipuit! i-am răspuns.

— Ar fi trebuit de mult să mă mut în altă locuinţă, să am o ocupaţie şi să câştig bani. Dar am amânat mereu. Am vrut să trăiesc un timp după fantezia mea. Indiferent dacă era rezonabil. Şi aşa am şi făcut.

Am izbucnit în râs.

— Dar de ce mutra asta îndârjită, când vorbeşti despre viaţa ta?

— Pentru că fiecare îmi spune că e iresponsabil din partea mea... Mai bine să economisesc bruma de bani pe care o mai am şi să-mi caut de lucru, să-mi fac o situaţie. Dar eu doream să fiu despovărată de griji şi fericită, să fac ceea ce-mi trăsneşte prin cap. Era după moartea mamei şi după ce zăcusem atâta.

— Ai fraţi sau surori?

Dădu din cap, negativ:

— Nici nu mi-am putut închipui să ai.

— Şi tu crezi că am fost uşuratică?

— Nu, ai fost curajoasă.

— Ah, curajul... nu sunt prea curajoasă. Trăind, aşa, mi-a fost câteodată tare frică. Ca cineva care stă la teatru pe

un loc care nu-i al lui, dar de pe care totuşi nu se ridică.

— Deci ai fost curajoasă, am tras eu concluzia. Curaj ai doar când ţi-e şi frică. În afară de asta, ai judecat rezonabil. Altfel, banii tot s-ar fi topit. Aşa, cel puţin ai profitat de ei. Ce-ai făcut, în fond?

— De fapt, nimic deosebit. Am trăit, aşa, pentru mine.

— Toată stima! Ăsta-i cel mai rar şi cel mai bun lucru pe care-l poţi face.

Zâmbi.

— Acum o să se termine cu felul ăsta de viaţă. Curând, încep să lucrez.

— Ce te-ai hotărât să faci? E vorba de conversaţia ta de afaceri cu Binding?

Dădu din cap.

— Cu Binding şi doctorul Max Matuscheit, directorul magazinelor de gramofoane *Elektrola.* Vânzătoare cu cunoştinţe muzicale.

— Ei bine, altceva nu i-a putut da prin cap lui Binding?

— Ba da, replică Pat, dar n-am fost eu de acord.

— Nici nu l-aş sfătui să încerce. Când e vorba să începi?

— La întâi august.

— Ei, până atunci mai e. Poate că găsim altceva. În orice caz, poţi conta pe noi în calitate de clienţi.

— Ai gramofon?

— N-am, dar bineînţeles că o să-mi cumpăr neîntârziat unul. Deocamdată povestea asta nu-mi prea place.

— Mie îmi surâde, mărturisi Pat. Nu ştiu să fac nimic deosebit. Şi totul e mult mai simplu pentru mine de când ai apărut tu. Dar nici nu trebuia să-ţi vorbesc despre istoria asta. Se uită o clipă în ochii mei. Bine, Robby. Apoi se sculă de pe scaun şi se îndreptă spre un dulăpior. Ştii ce am aici? Rom pentru tine. Sper că e rom de bună calitate.

Puse un pahar pe masă şi mă privi nerăbdătoare.

— Romul e bun, îl simt de departe! Dar, Pat, nu e oare cazul să fii ceva mai econoamă acum? Ca să amâni puţin chestia cu gramofoanele?

— Nu, răspunse Pat..

— E bine şi aşa, m-am resemnat.

Romul era falsificat, de asta îmi dădeam seama după culoare şi aromă. Negustorul o înşelase, fără îndoială. Am băut.

— Excelent, i-am confirmat, mai dă-mi un pahar. De unde l-ai cumpărat?

— De la magazinul din colţ.

„Aha, mi-am zis, desigur, un afurisit magazin de delicatese.” Mi-am propus să intru cu o ocazie înăuntru şi să-i spun proprietarului de la obraz părerea mea,

— E timpul să plec, nu-i aşa, Pat?

Mă privi.

— Încă nu...

M-am apropiat de fereastră. Jos se aprindeau luminile.

— Arată-mi dormitorul tău, am rugat-o.

Deschise uşa şi aprinse lumina. Am rămas în prag şi am aruncat o privire înăuntru. Mă bântuiau tot felul de gânduri.

— Deci ăsta-i-patul tău, Patrice... am spus, în sfârşit.

Zâmbi.

— Dar al cui să fie, Robby?

— Într-adevăr! Mi-am ridicat privirea. Şi aici este telefonul. Acum cunosc şi acest amănunt. Am să plec. Rămâi cu bine, Pat.

Îmi cuprinse tâmplele cu mâinile ei. Ar fi fost minunai să fi putut rămâne acum aici, învăluiţi de înserare, aproape unul de celălalt, sub plapuma moale şi albastră din dormitor... dar ceva mă oprea. Nu era inhibiţie, nu era nici frică, şi nici prudenţă... pur şi simplu o foarte mare tandreţe, o tandreţe al cărei val stinse dorinţa.

— Rămâi cu bine, Pat, i-am spus. A fost foarte plăcut la tine. Mult mai plăcut decât poţi să-ţi imaginezi. Şi romul... faptul că te-ai gândit la asta...

Dar a fost atât de simplu... o nimica toată...

— Pentru mine n-a fost o nimica. Nu sunt obişnuit cu asemenea atenţii.

Camera mea închiriată de la madam Zalewski. Am stat un timp fără să fac ceva deosebit. Nu-mi plăcea deloc ca Pat să se simtă obligată faţă de Binding. Într-un târziu, am traversat coridorul şi m-am dus la Erna Bönig.

— Vin într-o problemă serioasă, Erna, am prevenit-o. Care-i situaţia pe piaţa forţei de muncă feminine?

— Ei bine, ripostă ea, ce întrebare, ce spadă rece împotriva unui piept lipsit de apărare! Dacă vrei să ştii, lamentabilă.

— Nimic de făcut? am întrebat-o.

— În ce branşă?

— Secretară, asistentă...

Mă opri.

— O sută de mii fără serviciu. Doamna are cunoştinţe deosebite?

— E foarte frumoasă.

— Câte silabe? întrebă Erna.

— Ce să fie?

— Câte silabe scrie pe minut? În câte limbi?

— N-am idee, am răspuns, dar ştii, aşa, ca înfăţişare...

— Dragul meu, replică Erna, îmi dau seama cum stau lucrurile... doamnă de familie bună, cunoscând zile mai fericite în trecut, este nevoită... şi aşa mai departe. Nicio şansă, îţi spun. Cel mult ca cineva să se intereseze de dânsa şi s-o angajeze pe acest considerent undeva. Ştii doar în ce scop. Dar dumneata nu urmăreşti asta...!?

— Ciudată întrebare! am răspuns.

— Mai puţin ciudată decât îţi închipui, spuse Erna cu puţină amărăciune în glas. Cunosc şi alte cazuri. Mi-am amintit istoria cu şeful ei. Dar vreau să-ţi dau un sfat, continuă ea. Încearcă să câştigi dumneata pentru amândoi. Asta-i cea mai simplă soluţie. Căsătoriţi-vă!

— Ar fi ceva, am recunoscut râzând. Aş vrea să am şi eu atâta încredere în mine.

Erna mă privi ciudat. În pofida vioiciunii, mi se păru îmbătrânită, puţin fanată.

— Vreau să-ţi spun ceva, continuă ea. Trăiesc bine şi am o mulţime de lucruri, din care unele nici nu-mi sunt de folos. Crede-mă însă... dacă ar veni cineva şi mi-ar propune să trăim împreună, aşa cum se cuvine, cinstit, aş părăsi tot ce am aici şi m-aş muta cu el, la nevoie, chiar într-o cămăruţă de mansardă.

Faţa ei redobândi expresia obişnuită.

— Ei, să trecem peste asta... fiecare om ascunde un strop de sentimentalism.

Prin fumul ţigării am văzut că-mi face cu ochiul.

— Am impresia că şi dumneata!

— Da de unde?! m-am apărat eu.

— Ei lasă, pune cel mai uşor stăpânire pe tine atunci când nici nu te aştepţi...

— Nu-i cazul meu. I-am răspuns.

Până la orele 8 am mai rezistat în camera mea... apoi m-am săturat de singurătate, m-am dus la bar, să văd pe indiferent cine.

Valentin se şi instalase acolo.

— Stai jos, spuse el. Ce vrei să bei?

— Rom, i-am răspuns. Începând de astăzi, am cu romul nişte relaţii cu totul speciale.

— Romul e laptele soldatului, se exprimă sentenţios Valentin. Arăţi bine astăzi, Robby.

— Cu adevărat?

— Da, mai tânăr.

— Şi asta-i ceva. Noroc, Valentine!

Am pus paharele pe masă şi ne-am uitat unul la celălalt. Apoi ne-a pufnit pe amândoi râsul.

— Bătrâne! spuse Valentin.

— Afurisit tovarăş de pahar! Ce bem acum?

— Încă un rom.

— Bine.

Fred ne turnă în pahare.

— Aşadar, noroc, Valentin!

— Noroc, Robby!

— Ce cuvânt minunat... noroc; nu-i aşa?

— E cuvântul cuvintelor.

L-am mai pronunţat de câteva ori. Apoi, Valentin plecă.

Am rămas locului. În afară de Fred nu mai era nimeni. Contemplam vechile hărţi luminate, corăbiile cu pânzele lor îngălbenite şi mă gândeam la Pat. Mi-ar fi plăcut s-o chem la telefon, dar m-am stăpânit. Nu voiam să mă gândesc atât la dânsa. Voiam să o consider ca pe un dar neaşteptat, care te face fericit, un dar primit care ţi se poate lua din nou... nimic mai mult. Nu voiam să-şi facă drum ideea că ar putea fi mai mult. Ştiam prea bine că orice dragoste include în sine premisa eternităţii ei şi că tocmai în falsitatea acestei premise îşi are izvorul eternul ei chin. Nu există nimic care să dăinuie. Nimic.

— Dă-mi încă un pahar, Fred! l-am rugat.

Intră un bărbat însoţit de o femeie. Băură un cobbler[3] la bar. Femeia părea obosită, bărbatul – dornic să o posede. Au plecat curând.

Mi-am băut coniacul. Poate ar fi fost mai bine dacă n-aş fi vizitat-o după-amiază pe Patrice. Mă obseda farmecul degajat de ceea ce o înconjura. Camera estompată în lumina amurgului, umbrele catifelate, albastre ale serii şi, ghemuită în fotoliu, fata frumoasă vorbind cu vocea ei sumbră şi aspră despre viaţa ei, despre dorinţa de a trăi. Afurisită treabă, deveneam sentimental! Dar nu se spulbera oare în căldura tandreţii ceea ce până în prezent fusese o aventură surprinzătoare, care te făcea să-ţi pierzi răsuflarea? Nu mă prinsese oare mai adânc decât ştiam şi voiam? Nu simţisem astăzi, tocmai astăzi, cât de mult mă schimbasem? De ce am plecat, de ce n-am rămas la ea, aşa cum dorisem de fapt? Ah! Fir-ar al naibii, nu eram dispus să mă gândesc la nimic. Fie ce-o fi, n-avea importanţă dacă aş fi înnebunit de durere pierzând-o, ea exista, acum era aici, tot restul mi-era indiferent şi putea să se ducă dracului! Ce importanţă avea să

[3] Cobbler (engl.); coctail din vin, şampanie şi apă minerală. (n. tr.).

conservi fărâma asta de viaţă?! Într-o bună zi, tot avea să vină fluxul cel mare să măture totul din cale.

— Vrei să bei un pahar cu mine, Fred?

— Oricând, răspunse el.

Am băut absint. Apoi am jucat zaruri pe alte două pahare. Am câştigat. Faptul mi-a displăcut. Din acest motiv, am continuat să jucăm. Dar am pierdut abia la a cincea partidă. Ce-i drept, de trei ori la rând.

— Sunt beat, sau tună afară? l-am întrebat pe Fred.

Fred ciuli urechile.

— Tună într-adevăr.

— E prima furtună în anul ăsta.

Am ieşit în prag şi-am privit la cer. Nu se vedea nimic.

Era doar cald, şi din când în când fulgera.

— Pe chestia asta, să mai bem un pahar, i-am propus lui Fred.

N-avu nimic împotrivă.

— Ce poşircă de lemn dulce! am spus dispreţuitor punând paharul gol din nou pe tejghea. Şi Fred era de părere că venise timpul să bem ceva mai tare... A propus kirsch[4] iar eu rom, Ca să nu ne certăm, am băut pe rând când una, când alta. Pentru ca Fred să nu aibă atâta de lucru cu turnatul, am folosit pahare foarte mari. Acum eram într-o dispoziţie grozavă. Din când în când ne uitam afară, să vedem dacă mai fulgeră. Ne-ar fi făcut plăcere să vedem spectacolul, dar n-aveam noroc... Fulgera tocmai atunci când ne aflam înăuntru. Fred mi-a povestit că e logodit cu fiica unui proprietar de restaurant automat. Voia să aştepte însă cu însurătoarea până la moartea bătrânului, ca să fie sigur că fata moşteneşte şi restaurantul. Am găsit că e un pic prea prudent, dar el m-a asigurat că bătrânul este o canalie de la care nu ştii la ce te poţi aştepta şi care ar fi în stare să lase restaurantul comunităţii metodiste. În această situaţie, am bătut în retragere. De altfel, Fred era destul de optimist. Bătrânul răcise, şi Fred presupunea că are gripă, şi gripa e o boală

[4] Kirsch (germ.); rachiu de vişine. (n. tr.)

foarte periculoasă. Din păcate, am fost nevoit să-i spun că gripa nu le vine de hac alcoolicilor şi că beţivi pe care-i suflă vântul prosperă adeseori şi se îngraşă cât timp sunt chinuiţi de această boală.

Fred mărturisi că-i este indiferent; dacă scapă de boală, poate nimeri însă sub roţile unui automobil. A trebuit să recunosc că există această posibilitate mai cu seamă pe asfaltul umed. Fred a ieşit imediat afară, să vadă dacă nu cumva începuse să plouă. Dar nu pica încă niciun strop; Tuna doar mai puternic. I-am dat să bea un pahar cu suc de lămâie şi m-am dus la telefon. În ultimul moment mi-am amintit că nici nu voiam să telefonez. Am făcut semn cu mâna aparatului şi-am vrut să-l salut scoţându-mi pălăria. Apoi am observat că nici n-o am pe cap.

Când m-am întors, am dat de Köster şi Lenz.

— Suflă să te miros! m-a îndemnat Gottfried.

M-am conformat.

— Rom, Kirsch şi absint, constată Lenz. Absint, porcule!

— Dacă-ţi închipui că sunt beat, te înşeli, l-am lămurit. De unde veniţi?

— De la o reuniune politică Dar lui Otto i s-a părut prea idiot. Ce bea Fred?

— Suc de lămâie.

Bea şi tu un pahar.

— Mâine, am replicat. Acum o să mănânc ceva în primul rând.

Îngrijorat, Köster nu mă slăbea o clipă din ochi.

— Nu te uita aşa la mine. Otto; m-am ameţit, pur şi simplu, din pricina poftei de viaţă. Nu de inimă rea.

— În cazul ăsta, totu-i în ordine, spuse el. Vino totuşi să mănânci cu noi.

La orele unsprezece eram din nou treaz de-a binelea. Köster propuse să vedem ce face Fred. Ne-am dus la bar şi l-am găsit ca mort, după tejghea.

— Duceţi-l dincolo, spuse Lenz, între timp o să servesc eu.

Împreună cu Köster, l-am reanimat pe Fred. I-am dat să bea lapte cald. Efectul n-a întârziat. L-am aşezat pe un scaun şi i-am recomandat să se mai odihnească o jumătate de oră. Lenz o să aibă grijă de toate. Cunoştea toate preţurile şi toate reţetele obişnuite de coctail. Jongla cu shakerul de parcă n-ar fi făcut toată viaţa lui altceva.

După o oră apăru şi Fred. Avea un stomac de struţ şi-şi revenea repede.

— Îmi pare rău, Fred, i-am spus, trebuia să fi mâncat ceva înainte.

— Acum mi-a trecut, mă linişti dânsul. Din când în când, nu-i rău să faci şi experienţa asta!

M-am dus la telefon şi-am chemat-o pe Pat. Tot ceea ce rumegasem în minte mai înainte îmi devenise cu totul indiferent. A răspuns.

— Într-un sfert de oră sunt în faţa porţii, i-am spus, şi-am agăţat receptorul. Mi-era teamă că ar putea fi obosită şi nu voiam să aud de aşa ceva. Doream s-o văd.

Pat a venit. În timp ce descuia uşa de la intrare, am sărutat geamul, acolo unde se profila capul ei. A vrut să-mi spună ceva, dar n-am lăsat-o să vorbească. Am sărutat-o şi-am mers împreună de-a lungul străzii, până am găsit un taxi. Tuna şi fulgera.

— Repede, că ne apucă ploaia! am prevenit-o.

Ne-am urcat în maşină. Primele picături căzură, pocnind, pe capotă. Din pricina pavajului prost, automobilul ne scutura. Era însă minunat, căci la fiecare zguduitură o simţeam pe Pat. Totul era minunat: ploaia, oraşul, băutura, totul, îmi apărea vast şi splendid. Mă simţeam în dispoziţia aceea excelentă, de o mare luciditate, pe care o dobândeşti după ce ai băut mult şi ţi-ai revenit. Reţinerile dispăruseră, noaptea era plină de vigoare şi strălucire, nimic rău nu se mai putea întâmpla, nimic nu mai era fals.

Când am coborât din maşină a început ploaia. În timp ce plăteam, asfaltul pătat de picături întunecate semăna

cu blana unei pantere... dar încă înainte de a ajunge la uşă, sub ropotul care se pornise dobândi scânteieri de negru şi argintiu. N-am aprins lumina. Fulgerele luminau camera. Furtuna se dezlănţuise chiar deasupra oraşului. Tuna neîncetat.

— Acum cel puţin putem să strigăm fără să ne temem că cineva o să ne audă! i-am spus lui Pat.

Fereastra părea cuprinsă de flăcări. O clipă, silueta neagră a copacilor din cimitir se profilă pe cerul albastru de sidef, pentru ca din nou să fie înghiţită de noapte... o clipă, silueta suplă a Patriciei pluti printre tenebre, fosforescentă, în faţa ferestrei: am cuprins-o de umeri, ea s-a cuibărit în braţele mele. I-am simţit gura, respiraţia şi însuşi glasul gândurilor a amuţit...

XII

ATELIERUL NOSTRU CONTINUA să fie gol ca un hambar înaintea secerişului. De aceea ne-am hotărât să nu revindem taxiul pe care-l cumpărasem la licitaţie, ci să-l exploatăm noi înşine. Lenz şi cu mine urma să-l conducem cu rândul. Köster putea foarte bine să se ocupe, împreună cu Jupp, de atelier, până pica ceva de lucru. Am dat cu zarurile cine să pornească primul la drum. Am câştigat, mi-am umplut buzunarele cu mărunţiş, mi-am luat actele, apoi am trecut încet pe străzi, în căutarea unui loc bun de staţionare. Încercam o senzaţie ciudată inaugurând prima mea ieşire! Orice idiot putea să mă oprească şi să-mi dea dispoziţii. Nu era o senzaţie prea plăcută. Alunecasem cam departe pe povârniş! Nu-mi dădeam prea bine seama de ce de această dată mă afecta mai mult decât de obicei. În sfârşit, poate că n-o să dureze o veşnicie şi, oricum, e mai bine decât să-ţi caute nod în papură un şef de birou bolnav de stomac şi să fii pus pe liber pentru că i-ai aruncat dosarele în cap!

M-am oprit la o staţie unde se aflau numai cinci maşini: era în faţa hotelului „Hanul din Waldeck“ în inima cartierului comercial. Puteam spera să pescuiesc repede un client. Am oprit motorul şi am coborât. Dintr-o maşină plasată înaintea mea apăru, îndreptându-se spre mine, un individ înalt, în manta de piele.

— Ia-o din loc, mârâi el.

L-am privit liniştit, socotind că un upercut l-ar doborî lesne dacă s-ar ajunge până acolo. Mantaua l-ar împiedica

să ridice destul de repede braţele.

— N-ai înţeles? întrebă mantaua de piele, scuipându-şi chiştocul la picioarele mele. Ia-o din loc. Suntem destui aici! Nu-i nevoie de încă unu!

Era limpede: ivirea unui nou concurent îl irita; dar aveam dreptul să staţionez acolo.

— Fac cinste cu câteva rânduri, i-am promis.

După socoteala mea, asta punea capăt incidentului. Aşa se obişnuia când erai nou. Se apropie un şofer tânăr.

— În ordine, colega... Lasă-l în pace, Gustav!

Dar ceva din atitudinea mea nu-i era pe plac lui Gustav. Ştiam ce anume. Simţea că are de-a face cu un novice în meserie.

— Număr până la trei... mă avertiză el.

Mă depăşea în înălţime cu un cap; pe asta se şi bizuia. Am înţeles că vorbele nu mai pot folosi la nimic. Devenise limpede: trebuia să plec, sau să-l pocnesc.

— Unu... începu să numere Gustav, descheindu-şi mantaua.

— Lasă-te de prostii! i-am spus făcând încă o tentativă de împăcare. Ar fi mai bine să dăm pe gât o duşcă.

— Doi... mormăi Gustav.

Am înţeles că vrea să mă facă zob.

— Şi cu unu face...

Îşi împinse şapca spre ceafă.

— Gura, idiotule! am ţipat deodată foarte tare.

Surprins, Gustav deschise gura şi înaintă cu un pas.

Exact cât trebuia ca să-mi fie la îndemână. L-am pocnit instantaneu. A fost ca o lovitură de ciocan, plasată cu elanul întregului corp. Köster mă învăţase. Nu ştiam să boxez după toate regulile artei. Socoteam că e inutil: de cele mai multe ori, totul era în funcţie de prima lovitură. Cea pe care o administrasem fusese bună. Gustav se prăbuşi.

— Nu-i strică, comentă şoferul cel tânăr. E un bătăuş înrăit!

L-am aşezat la volanul rablei sale.

— O să-şi revină de la sine.

Eram cam neliniştit. Grăbit, nu ţinusem cum trebuie degetul mare şi-l luxasem în timpul bătăii. Dacă Gustav îşi revenea, putea să mă cotonogească. I-am spus tânărului şofer cum stau lucrurile şi l-am întrebat dacă n-ar fi mai bine s-o şterg.

— Nu-i nevoie, spuse el, problema e rezolvată. Hai la cârciumă şi fă cinste. Nu eşti şofer de meserie, nu-i aşa?

— Nu...

— Nici eu. Sunt actor.

— Şi?

— Trebuie să trăieşti... ce să-i faci?... replică el râzând. Teatru... se joacă şi-aşa destul.

Eram cinci: doi mai în vârstă şi trei tineri. După un timp a apărut şi Gustav în local. S-a chiorât buimac la masa noastră şi apoi s-a apropiat. Cu mâna stângă am strâns legătura de chei din buzunar şi mi-am propus să mă apăr, cu orice preţ, până la ultima suflare.

Dar nu s-a ajuns până acolo. Gustav a tras cu piciorul un scaun la masa noastră şi, prost dispus, s-a prăbuşit în el. Birtaşul îi puse un pahar înainte. Sosi primul rând. Gustav îşi goli paharul. Se bău şi al doilea rând. Gustav se uită strâmb la mine. Ridică paharul.

— Noroc! îmi spuse, cu o mutră împuţită.

— Noroc! i-am replicat, şi-am dat pe gât paharul...

Gustav scoase un pachet cu ţigări. Mi-l întinse fără să mă privească. Am luat una şi i-am dat în schimb un foc. Apoi am comandat două porţii duble de rachiu de chimen. Le-am băut. Gustav se uită din nou cu coada ochiului la mine.

— Sălbaticule! îmi spuse, dar pe ton potrivit.

— Imbecilule! i-am răspuns pe acelaşi ton.

Se întoarse cu faţa spre mine.

— Lovitura a fost straşnică...

— Întâmplător...

I-am arătat degetul cel mare de la mână.

— Ghinion, făcu el râzând. Pe mine mă cheamă Gustav.

— Pe mine Robert.

— Bine. Atunci, totu-i în ordine, nu-i aşa, Robert? Am crezut că eşti un băieţaş care se ţine de fustele mă-sii.

— E-n ordine, Gustav.

Din acea clipă am devenit prieteni.

Maşinile înaintau lent. Actorul, căruia i se spunea Tommy, avu norocul să facă o cursă grozavă – până la gară. Gustav una de douăzeci de pfenigi, până la cel mai apropiat restaurant. Plesnea de ciudă, căci era obligat să se aşeze din nou la coadă pentru cei zece pfenigi câştigaţi. Mie mi-a scos în cale întâmplarea... o englezoaică bătrână, care voia să vadă oraşul. Ceva foarte rar. Am tot plimbat-o aproape o oră. La întoarcere mi-au mai picat câteva curse mai mici. La prânz, când ne-am regăsit cu toţii, în cârciumă şi am început să ne mâncăm tartinele cu pâine cu unt, aveam impresia că sunt şofer de când lumea. Meseria asta năştea un sentiment asemănător fraternităţii vechilor soldaţi. Oameni de toate profesiile imaginabile se întâlneau unul cu altul. Cel mult jumătate erau şoferi profesionişti, ceilalţi se apucaseră de meseria asta dintr-un motiv oarecare.

După masă am intrat foarte bine dispus în curtea atelierului nostru. Lenz şi Köster mă aşteptau.

— Fraţilor, cât aţi câştigat voi? i-am întrebat.

— Şaptezeci de litri de benzină, raportă Jupp.

— Şi-ncolo nimic?

Lenz se uită cu o expresie sălbatică spre cer.

— Ar trebui să plouă! Şi, ca urmare, o mică ciocnire pe asfaltul alunecos, chiar în faţa uşii atelierului! Niciun rănit! Doar o reparaţie frumuşică, bănoasă!

— Ia uitaţi-vă!

Am prezentat în palmă, la vedere, treizeci şi cinci de mărci.

— Extraordinar! făcu Köster. Din ăştia toţi, douăzeci sunt câştig net. Şi pe ăştia o să-i dăm gata astăzi. Trebuie să sărbătorim iniţierea ta ca şofer!

— Vrem să bem un bol de asprişoară.

— Un bol? am întrebat. Dar de ce un bol?

— Pentru că vine şi Pat.

— Pat?

— Nu căsca gura aşa de tare, spuse ultimul romantic, am şi aranjat totul. La şapte ne ducem s-o luăm de acasă. Dacă nu-ţi dă ţie prin minte, suntem siliţi să ne descurcăm singuri. În fond, ai cunoscut-o datorită nouă!

— Otto, m-am adresat eu lui Köster, ai văzut o obrăznicătură mai mare ca recrutul ăsta?

Köster râse.

— Da ce-ai la mână, Robby? O ţii cam strâmb!

— Luxată, cred.

Am relatat istoria cu Gustav. Lenz îmi examină mâna.

— Bineînţeles! Ca student în medicină ieşit la pensie şi bun creştin, o să ţi-o masez, în ciuda bădărăniilor tale. Hai cu mine, campionule de box!

Ne-am dus în atelier, unde Gottfried luă puţin ulei şi tăbărî pe mâna mea.

— I-ai spus lui Pat că sărbătorim prima zi ca şoferi pe taxi? l-am întrebat.

Fluieră printre dinţi.

— Te jenezi cumva, băiete?

— Tacă-ţi gura, m-am răstit, mai cu seamă pentru că avea dreptate. I-ai spus-o tu?

— Dragostea, explică Gottfried imperturbabil, e ceva măreţ. Dar alterează Caracterul.

— În schimb, singurătatea te face să-ţi pierzi tactul, eremitule vrednic de milă.

— Tactul e înţelegerea tacită de a trece cu vederea greşelile comune, în loc de a le corecta. Deci, un lamentabil compromis. Un veteran german nu se pretează la aşa ceva, băiete!

— Dar cum ai proceda în locul meu dacă cineva te-ar solicita să faci o cursă cu taxiul şi-ai vedea după aceea că acel cineva e Pat?

Zâmbi pe sub mustaţă.

— În niciun caz nu i-aş cere bani pentru cursă, fiule!

L-am îmbrâncit atât de tare, încât a căzut de pe scăunaşul său cu trei picioare.

— Caraghiosule! Ştii ce-am să fac? Am să mă duc s-o iau astă-seară de-acasă cu taxiul.

— Aşa-i bine! Gottfried ridică mâna în semn de binecuvântare. Numai să nu-ţi pierzi libertatea! E mai preţioasă decât dragostea. Asta o afli însă întotdeauna prea târziu. În ciuda acestui fapt, nu-ţi dau taxiul. Avem nevoie de el pentru Ferdinand Grau şi Valentin. O să fie o seară serioasă, dar măreaţă.

Ne-am instalat în grădina unei cârciumioare în afara oraşului. Luna umedă atârna ca o faclă roşie peste păduri. Candelabrele pale ale florilor de castan străluceau, parfumul liliacului te ameţea, şi pe masă, vasul mare de sticlă cu vinul mirosind a asprişoară părea, în lumina difuză a nopţii ce se lăsa, un opal de culoare deschisă, în care se concentra, albăstruie şi sidefie, ultima lumină a serii. Cerusem să fie umplut a patra oară.

Ferdinand Grau prezida. Pat şedea lângă el. Purta o orhidee roz-pal, pe care i-o dăruise.

Ferdinand pescui o muscă din vinul său şi-o puse cu precauţie pe masă.

— Priviţi-o, spuse el. Ce aripi! În comparaţie cu ele, orice brocart e o cârpă! Şi aşa o minunăţie trăieşte doar o zi, şi apoi piere. Se uită pe rând la noi toţi. Ştiţi care este cel mai înspăimântător lucru pe lumea asta, fraţilor?

— Un pahar gol, glumi Lenz.

Ferdinand îl desfiinţă cu un gest.

— Cel mai dezonorant lucru din lume pentru un bărbat, Gottfried, este să fie măscărici! Apoi ni se adresă din nou nouă. Cel mai înspăimântător lucru, fraţilor, este timpul. Timpul. Clipa pe care o trăim şi pe care n-o stăpânim niciodată.

Îşi scoase ceasul din buzunar şi-l ţinu în faţa ochilor lui Lenz.

— Iată, romanticule de trei parale! Maşina asta infernală care ticăie neîncetat, însoţindu-ne ireversibil în drumul nostru spre neant! Poţi opri o avalanşă, o deplasare de teren... dar timpul nu-l poţi opri în loc.

— Dar nici nu vreau, explică Lenz. Vreau să îmbătrânesc în pace. În afară de asta, îmi place variaţia.

— Omul nu suportă această idee, continuă Grau fără să-l ia în seamă. Nu este în stare s-o suporte. Iată de ce şi-a făurit un vis. Vis străvechi al omenirii, vis înduioşător şi fără de speranţă: eternitatea.

Gottfried râse.

— Cea mai periculoasă boală a omenirii, Ferdinand, este gândirea! O boală incurabilă!

— Dacă ar fi unica, ai fi nemuritor, replică Grau. Un conglomerat de hidraţi de carbon, calcar, fosfor şi un pic de fier, care poartă câtva timp, pe acest pământ, numele de Gottfried Lenz.

Gottfried surâse complezent. Ferdinand îşi scutură capul său leonin.

— Fraţilor, viaţa e o maladie, şi moartea începe odată cu naşterea. Fiecare respiraţie, fiecare bătaie de inimă înseamnă a muri. Puţin... un mic pas înspre moarte.

— Şi fiecare înghiţitură, ripostă Lenz. Noroc, Ferdinand! Câteodată e al naibii de uşor să mori.

Grau ridică paharul. Peste faţa sa mare trecu un surâs ca o furtună mută.

— Noroc, Gottfried, greier vesel pe torentul de dărimături al timpului. La ce s-o fi gândit când te-a creat forţa misterioasă care ne însufleţeşte?

— Problema asta să şi-o rezolve singură. De altfel, Ferdinand, n-ar trebui să vorbeşti cu atâta dispreţ despre asemenea lucruri. Dacă oamenii ar trăi veşnic, tu ai fi şomer, dragule şi bunule parazit al morţii!

Umerii lui Grau începură să salte. Râdea. Apoi i se adresă lui Pat:

— Ce părere ai despre sporovăială noastră, mică floare de lotus purtată de valuri neliniştite?

Mai târziu, mă plimbam, singur cu Pat, prin grădină. Luna se ridicase ceva mai sus, câmpiile pluteau într-o mare de argint. Umbrele copacilor se întindeau negre şi prelungi peste ea, asemănător unor sumbre indicatoare spre regatul incertitudinii. Am coborât până la lac, apoi ne-am întors. Pe drum am dat de Gottfried Lenz, care îşi luase un scaun de grădină şi-l aşezase adânc în tufişul de liliac. Acum şedea acolo şi doar moţul său blond şi ţigara i se vedeau strălucind din boschet. Jos, lângă el, se aflau un pahar şi bolul cu restul de asprişoară.

— Iată un loc bun! spuse Pat. În mijlocul tufelor de liliac!

— Nu-i rău deloc.

Gottfried se ridică.

— Încearcă şi dumneata.

Pat se aşează pe scaun. Chipul ei strălucea printre flori.

— Sunt nebun după liliac, mărturisi ultimul romantic. Dorul de ţară înseamnă pentru mine liliac. În primăvara anului 1934 am plecat valvârtej din Rio de Janeiro, pentru că mi-am amintit că acasă trebuia să înflorească liliacul. Când am ajuns era, bineînţeles, mult prea târziu. Râse. Aşa se întâmplă întotdeauna.

— Rio de Janeiro... Pat trase spre ea o creangă înflorită. Aţi fost împreună acolo?

Gottfried încremeni. Pe mine m-au cuprins fiori de groază.

— Uitaţi-vă la lună, am spus repede. În acelaşi timp i-am făcut lui Lenz semn cu piciorul, conjurându-l astfel.

În licărirea ţigării l-am văzut schiţând un surâs şi clipind din ochi. Eram salvat.

— Nu, n-am fost împreună, explică Gottfried. Eram singur pe atunci. Dar ce-ar fi dacă am mai bea un ultim pahar din bolul de asprişoară?

— Eu nu. Pat scutură din cap. Nu pot să beau atâta.

L-am auzit pe Ferdinand strigându-ne şi ne-am îndreptat spre el. Se postase cu toată masivitatea lui în

canatul uşii.

— Veniţi înăuntru, copii, ne îmbie el. Noaptea, natura îşi doreşte singurătatea. Oamenii n-au ce căuta noaptea pe cărările ei. Un ţăran sau un pescar e altceva; dar nu noi, locuitori ai oraşelor, cu instinctele anihilate. Puse mâna pe umărul lui Gottfried. Noaptea-i protestul naturii împotriva leprei civilizaţiei, Gottfried. Un om cumsecade nu suportă situaţia asta mult timp. Îşi dă seama că este ostracizat din cercul necuvântător al copacilor, al animalelor, al stelelor, al vieţii inconştiente. Prefigură acel surâs ciudat despre care nu ştiai niciodată dacă nu exprimă tristeţe. Veniţi înăuntru, copii! Să ne încălzim mâinile la focul amintirilor. Ah, ce timpuri minunate, când eram încă fire de pai sau salamandre, cu cincizeci-şaizeci de mii de ani înainte! Doamne, cum am mai decăzut de atunci!...

O luă pe Pat de mână.

— Dacă n-am avea acel pic de înţelegere pentru frumos, totul ar fi pierdut. Cu o mişcare delicată a labelor sale uriaşe, puse mâna ei pe braţul său. Stea argintie deasupra prăpastiei abrupte... vrei să bei un pahar cu un bărbat foarte bătrân?

Pat dădu din cap.

— Da, spuse ea. Tot ce doreşti.

Au intrat amândoi înăuntru. Privindu-i aşa, unul alături de celălalt, ai fi zis că Pat e fiica lui Ferdinand. Fiica zveltă, temerară şi tânără a unui uriaş obosit, supravieţuitor al unor timpuri preistorice.

La orele unsprezece ne-am întors. Valentin şi Ferdinand în taxiul pe care-l conducea primul. Noi ceilalţi l-am luat pe Karl. Noaptea era caldă, şi Köster a mai făcut un ocol, trecând prin câteva sate adormite la margine de drum, cu licăriri de lumină şi arareori cu lătrat de eâine. Lenz şedea în faţă, lângă Otto, cântând, Pat şi cu mine ne ghemuisem în spate.

Köster conducea dumnezeieşte. Lua curbele cu o uşurinţă uimitoare. Părea că se joacă, atât de sigur era pe

volan. Nu conducea brutal, ca majoritatea celor ce participau la curse. Puteai să dormi când vira pe serpentine, atât de lin conducea maşina. Nu-ţi dădeai seama niciodată de viteză.

Percepeam cu urechea zgomotul diferit pe care-l făceau cauciucurile în clipa în care trecea pe altfel de drum. Pe şoselele gudronate fluierau, pe cele cu caldarâm duduiau surd. Farurile goneau ca nişte hăitaşi de culoare gălbuie, prelung întinse în faţa noastră, scoţând brusc din întuneric o alee tremurătoare de mesteceni, un şir de plopi, stâlpi de telegraf ce ni se precipitau în faţă, case ghemuite şi parada muta a lizierelor pădurii. Ne întovărăşea deasupra capetelor noastre, uriaşă, însoţită de mii de stele, boarea argintie a Căii Lactee.

Viteza creştea. Am acoperit-o pe Pat cu pardesiele noastre. Mi-a surâs.

— Oare mă iubeşti? am întrebat-o.

Scutură din cap.

— Dar tu mă iubeşti?

— Nu. Ce fericire, nu-i aşa?

— O mare fericire.

— În cazul ăsta, nu ni se poate întimpla nimic!

— Nimic, spuse ea, şi îmi căută pe sub pardesiu mâna.

Şoseaua descria o linie curbă, care cobora spre terasamentul căii ferate. Şinele luceau. Departe de noi se vedea sclipind o lumină roşie. Karl urui mai tare şi ţâşni înainte. Era un rapid cu vagoane de dormit şi vagon-restaurant luminat ca ziua. Am recuperat distanţa şi curând alergam în aceeaşi linie. De la ferestre, călătorii ne făceau semn cu mâna. N-am răspuns. Am trecut înainte. M-am întors. Locomotiva scotea fum şi scântei. Pufăia neagră în noaptea albastră... O întrecusem... dar noi ne îndreptam spre oraş, ne întorceam la taxiurile noastre, la ateliere de reparat şi camere mobilate, pe când ea duduia, pe lângă flancurile pădurilor, ale câmpiilor şi ale râurilor, alerga spre depărtări, în aventura zărilor deschise.

Străzi şi case se apropiau clătinându-se. Karl se mai potolise, dar continua să scoată zgomote de animal sălbatic.

Köster a oprit în apropierea cimitirului. Nu ne-a dus nici la Pat, nici la mine, a oprit pur şi simplu undeva în apropiere, gândindu-se probabil că dorim să rămânem singuri. Am coborit împreună cu ea. Ceilalţi doi au pornit imediat mai departe, fără să privească înapoi. M-am uitat după ei. O clipă, am avut o senzaţie ciudată. Au plecat, camarazii mei s-au dus, şi eu am rămas. Am rămas. Am alungat acest gând.

— Haide, i-am spus lui Pat, care mă privea ca şi cum ar fi simţit ceva.

— Du-te şi tu cu ei, îmi zise dânsa.

— Nu mă duc.

— Ai dori totuşi să te duci cu ei...

— Da de unde?... am contrazis-o, ştiind totuşi că are dreptate. Vino...

Am mers de-a lungul cimitirului, încă puţin ameţit de vânt şi de cursă.

— Robby, aş prefera să mă duc acasă.

— De ce?

— Nu vreau să renunţi la ceva de dragul meu.

— Ce idee! am ripostat. La ce renunţ?

— La camarazii tăi...

— Nu renunţ deloc la ei... doar mâine dimineaţă îi văd din nou.

— Ştii prea bine la ce mă refer, adăugă ea. Înainte erai mult mai mult împreună cu ei.

— Pentru că nu existai tu, i-am explicat deschizând uşa.

Ea scutură din cap.

— Asta-i cu totul altceva.

— Bineînţeles că-i altceva. Slavă Domnului!

Am luat-o în braţe şi-am dus-o de-a lungul coridorului până în camera mea.

— Ai nevoie de camarazii tăi, îmi spuse ea foarte aproape de obrazul meu.

— Am nevoie şi de tine!

— Dar nu într-aşa măsură...

— Asta o să mai vedem...

Am împins uşa şi-am lăsat-o să-mi alunece din braţe. Mă ţinu strâns.

— Sunt un camarad foarte rău, Robby.

— Vreau să sper că e aşa. Nici nu vreau ca o femeie să-mi fie camarad. Vreau o iubită.

— Nu sunt nici măcar asta, murmură ea.

— Dar ce eşti?

— Niciuna, nici alta. Un fragment...

Asta-i cei mai bine, i-am răspuns. Incită imaginaţia. Pe asemenea femei le iubeşti o veşnicie. De cele desăvârşite te saturi repede. Şi de cele preţioase la fel. Dar de fragmente niciodată.

Erau orele patru dimineaţa. O condusesem pe Pat acasă şi mă întorceam la mine. Cerul se luminase puţin. Simţeai zorile.

Am mers de-a lungul cimitirului, am trecut de cafeneaua *Internaţional,* îndreptându-mă spre locuinţa mea. Lângă *Casa Sindicatelor* se deschise uşa unei taverne frecventate de şoferi şi o fată ieşi. Pălăriuţă mică, pardesiu roşu ponosit, cizme înalte de lac... aproape trecusem de ea când am recunoscut-o.

— Lisa...

— Bine că te mai vede omul! zise fata.

— De unde vii? am întrebat-o.

Făcu o mişcare cu mâna, arătând spre tavernă.

— Am aşteptat acolo. Mă gândeam că o să treci şi tu. E doar ora când te întorci acasă.

— Da, e adevărat...

— Vii cu mine? întrebă Lisa.

Am ezitat.

— Nu pot...

— Nu-i nevoie de bani, spuse ea repede.

— Nu-i vorba de asta, am replicat fără să mă gândesc,

am bani.

— Aşa... făcu ea cu amărăciune, şi se dădu un pas înapoi.

Am apucat-o de mână.

— Nu, Lisa...

Era firavă şi palidă pe strada pustie, mohorâtă. Aşa o întâlnisem cu ani înainte, când trăiam singur şi apatic, fără gânduri şi fără speranţă. La început fusese bănuitoare, ca toate fetele astea, dar după ce am stat de câteva ori de vorbă îmi arătase o încredere şi un ataşament emoţionante. Fusese o legătură ciudată... câteodată n-o vedeam cu săptămânile, apoi apărea deodată, indiferent unde, aşteptându-mă. Pe atunci, niciunul nu aveam nimic şi pe nimeni... şi în aceste condiţii, picul de căldură, atmosfera de intimitate pe care ni le puteam dărui însemnase pentru amândoi mai mult decât obişnuitul. Nu o mai văzusem de mult... iar de când o cunoscusem pe Pat, deloc.

— Unde-a i fost atâta timp, Lisa?

Dădu din umeri.

— N-are nicio importanţă. Am vrut doar să te revăd. Şi-acum, pot să plec.

— Dar cum te descurci?

— Lasă... spuse ea. Nu te obosi.

Buzele îi tremurau. Aveam impresia că-i flămândă.

— Fac încă câţiva paşi cu tine, i-am spus.

Sărmana ei faţă indiferentă, de femeie de stradă, se însufleţi, dobândind ceva copilăros. Pe drum, am cumpărat într-una din cârciumile care rămâneau deschise toată noaptea, pentru şoferi, câte ceva ca să aibă ce mânca. La început a refuzat şi abia când i-am spus că mie şi mie foame a acceptat. Dar a vegheat ca să nu fiu tras pe sfoară şi să nu mi se strecoare vreo bucăţică mai proastă. N-a vrut să mă lase să cumpăr o jumătate de pfund[5] de şuncă; era de părere că un sfert e de ajuns, dacă mai cumpăram şi cârnăciori de Frankfurt. Dar eu am

[5] Aproximativ două sute cincizeci de grame. (n. tr.)

stăruit să cumpăr două sute cincizeci de grame şi două cutii de cârnăciori.

Locuia într-o mansardă pe care şi-o aranjase puţin. O lampă de gaz se afla pe masă, şi lângă pat, în gâtul unei sticle, o lumânare. Pe pereţi – imagini scoase din reviste şi fixate cu pioneze. Pe comodă – câteva romane poliţiste, lângă ele – un vraf de fotografii pornografice. Mulţi vizitatori, mai cu seamă bărbaţi însuraţi, voiau să privească astfel de poze. Lisa le îndesă repede într-un sertar, din care scoase o faţă de masă ruptă, dar curată.

Am despachetat ceea ce cumpărasem. Lisa se schimbă între timp. Mai întâi îşi scoase rochia, cu toate că ştiam că o dor tare picioarele. Trebuia, doar, să umble atâta... Rămase numai în lenjeria ei neagră şi cu cizmele de lac până la genunchi.

— Ce zici de picioarele mele? întrebă ea.

— Clasa-ntâi, ca-ntotdeauna.

Mulţumită, se aşeză cu satisfacţie pe pat, ca să-şi desfacă şireturile.

— Costă o sută douăzeci de mărci cizmele astea, zise ea, şi mi le arătă. Cât timp îţi trebuie ca să câştigi banii ăştia, ele s-au şi stricat.

Luă un chimono din dulap şi o pereche de papuci de brocart, cam decoloraţi, rămaşi din zile mai bune. Surâse cu o uşoară nuanţă de vinovăţie. Voia să placă. Pe neaşteptate, am simţit în camera mică de mansardă cum mi se suie un nod în gât, de parcă mi-ar fi murit cineva.

Am mâncat împreună şi i-am vorbit cu menajamente. În ciuda acestui fapt, a observat că ceva se schimbase în raporturile noastre. În ochii ei se citea teama. Între noi nu existase altceva decât ce ne dăruise întâmplarea. Dar poate că tocmai asta obliga şi lega mai puternic decât orice altceva.

— Pleci? mă întrebă ea când m-am ridicat... ca şi cum de multă vreme s-ar fi temut de momentul despărţirii.

— Mai am încă o întâlnire...

Se uită la mine.

— Atât de târziu?

— O întâlnire de afaceri. Importantă pentru mine, Lisa. Trebuie să încerc să dau de cineva. De obicei, acum este la *Astoria.*

Nicio femeie nu are mai multă înţelegere pentru treburi de genul ăsta decât una de profesia Lisei. Dar niciuna nu se lasă minţită mai greu. Faţa Lisei deveni inexpresivă.

— Ai altă femeie...

— Dar, Lisa... noi doi ne-am văzut atât de puţin... e aproape un an... nu-ţi poţi închipui...

— Nu, nu mă refer la ce crezi. Ai o femeie pe care o iubeşti! Te-ai schimbat. O simt.

— Să vezi. Lisa...

— Ba da! Recunoaşte!

— Nu ştiu nici eu. Poate...

Se gândi un timp. Apoi dădu din cap.

— Da... da... bineînţeles... da proastă mai sunt... doar nu-i nimic între noi... Îşi trecu mâna peste frunte. Nu ştiu cum de-am putut să mă gândesc...

Trupul ei subţire stăruia în faţa mea emoţionant în slăbiciunea şi fragilitatea lui. Papucii de brocart... chimonoul... serile lungi şi serbede, amintirea...

— La revedere, Lisa...

— Pleci... nu mai rămâi puţin? Pleci... de pe acum...

Ştiam ce voia să spună. Dar nu puteam. Era ciudat, dar nu eram în stare, simţeam asta foarte bine. Nu mi se întâmplase niciodată aşa ceva. N-aveam concepţii exagerate despre fidelitate. Dar nu mai era pur şi simplu posibil. Am realizat deodată cât de departe eram de toate astea.

Stătea în cadrul uşii.

— Pleci... Alergă înapoi în cameră. Iată, ştiu, mi-ai pus aici sub ziar bani... nu vreau... la-i... ia-i şi pleacă...

— Trebuie să plec, Lisa.

— N-ai să mai vii niciodată.

— Ba da, Lisa...

— Nu, nu, n-ai să mai vii... o ştiu prea bine! Nici să nu

vii! Pleacă, pleacă odată...
O podidi plânsul. Am coborât scara fără să întorc capul,

Am mai colindat mult timp străzile. Era o noapte ciudată. Eram foarte treaz şi n-aş fi putut dormi. Am trecut pe lângă *Internaţional,* m-am gândit la Lisa şi la anii din urmă, la multe lucruri pe care le uitasem de mult, dar toate astea erau atât de departe, încât mi se părea că nu-mi mai aparţin. Apoi am trecut pe strada lui Pat. Vântul se înteţise, toate ferestrele casei ei erau cufundate în întuneric. Dimineaţa se furişa cu paşi cenuşii pe la uşi şi am pus capăt hoinăritului, ducându-mă acasă. „Doamne, mi-am spus, cred că sunt fericit.”

XIII

— N-AI NICIUN MOTIV S-O AS-cunzi pe doamna pe care o tot fereşti de ochii noştri, spuse madam Zalewski. Poate veni oricând la dumneata. Îmi place...

— Dar nici măcar n-aţi văzut-o, am protestat.

— Liniştеşte-te, am văzut-o, declară madam Zalewski cu emfază, şi îmi place – îmi place chiar foarte mult... dar... nu-i o femeie pentru dumneata!

— Cum aşa?

— M-am şi mirat cum de-ai dat de o asemenea fată în cârciumile dumitale. Dar, bineînţeles, cei mai mari beţivani...

— Ne depărtăm de subiect... am întrerupt-o.

— E o femeie – continuă ea punându-şi mâinile în şolduri – pentru un bărbat cu o situaţie prosperă, sigură. Într-un cuvânt: pentru un om bogat!

„Hait! Ai nimerit-o foarte bine! mi-am zis în sinea mea. Exact ceea ce-mi lipsea!“

— Asta se poate spune despre orice altă femeie, i-am întors-o iritat.

Îşi scutură micile ei bucle argintii.

— Ai să vezi! Viitorul o să-mi dea dreptate!

— Ah! Viitorul! Mi-am aruncat supărat butonii pe masă. Cine mai mizează astăzi pe viitor? De ce să te gândeşti la viitor de pe acum?

Madam Zalewski dădu îngrijorată din capu-i majestuos, în semn de dezaprobare.

— Ce ciudaţi sunteţi voi, toţi oamenii tineri. Urâţi

trecutul, dispreţuiţi prezentul, iar viitorul vă este indiferent. Asta n-o să se sfârşească bine.

— Ce înţelegi dumneata prin „a se sfârşi bine”? am întrebat-o. Ce se sfârşeşte bine presupune că înainte totul era rău. În cazul ăsta, e de preferat un sfârşit rău.

— Astea-s răstălmăciri talmudice, spuse madam Zalewski cu demnitate, şi se îndreptă hotărât spre uşă. Dar abia puse mâna pe clanţă, că rămase locului, ca bătută în cuie. Smoching, şopti ea cu răsuflarea tăiată de mirare, dumneata...?

Se uită cu ochi mari la costumul lui Otto Köster, atârnat pe uşa garderobului. Îl împrumutasem, pentru că voiam să merg seara, cu Pat, la teatru.

— Da, eu! i-am răspuns supărat. Capacitatea dumitale de a combina lucrurile este incomparabilă, stimată doamnă...

Se uită lung la mine. O întreagă furtună de gânduri trecu peste faţa ei grasă. Un surâs larg, complice şi amuzat le puse capăt.

— Aha, spuse. Şi apoi făcu încă o dată: Aha! Şi, deja afară din cameră, peste umăr, cu şiretenie epicureică, complet transfigurată de eterna bucurie pe care astfel de descoperiri le provoacă femeii: Aşa deci, aici am ajuns!

— Da, am ajuns şi aici, moaşă afurisită, am bombănit în spatele ei, din clipa în care am fost sigur că nu mă mai putea auzi.

Furios la culme, am aruncat jos pantofii mei noi de lac, cu cutie cu tot. Un bărbat bogat... de parcă n-aş fi ştiut-o.

M-am dus s-o iau pe Pat de acasă. Era în camera ei, gata îmbrăcată, şi mă aştepta. Aproape mi s-a tăiat răsuflarea când am văzut-o. Pentru prima oară de când o cunoşteam, purta o rochie de seară.

Era o rochie de brocart argintiu, care cădea suplu şi unduios de pe umerii ei drepţi, părea strâmtă, totuşi era îndeajuns de largă ca să nu stânjenească pasul ei lung şi frumos. În faţă era închisă până sus, dar spatele era

adânc decoltat, în formă de unghi ascuţit. În înserarea pală, albastră, Pat părea, în rochia ei, o faclă argintie, schimbată surprinzător dintr-o dată, solemnă şi foarte îndepărtată. Ca o umbră, fantoma doamnei Zalewski apăru în spatele ei, cu degetul ridicat.

— Bine că nu te-am cunoscut în rochia asta! i-am spus. N-aş fi îndrăznit nicicând să mă apropii de tine.

— Nu-mi prea vine să te cred, Robby. Surâse. Îţi place?

— Mă nelinişteşte să-ţi spun sincer. Eşti cu totul alta!

— Nu-i niciun motiv să te nelinişteşti. Doar rochiile pentru asta sunt făcute!

— Se prea poate. Pe mine mă cam contrariază. La asemenea rochie ţi-ar trebui un alt bărbat. Un bărbat cu bani mulţi.

Râse.

— Bărbaţii cu bani mulţi sunt în majoritatea cazurilor îngrozitori, Robby.

— Dar banii nu, am dreptate?

— Ai, răspunse Pat. Banii nu.

— E tocmai ce mi-am închipuit.

— Nu crezi că-i aşa?

— Ba da, i-am răspuns. De fapt, banii nu te fac fericit, dar îţi dau o teribilă senzaţie de siguranţă.

— Îţi asigură independenţa, dragă, ceea ce înseamnă mai mult... Dar dacă vrei, pot îmbrăca şi altă rochie.

— Exclus. Asta-i splendidă. De astăzi o să-i preţuiesc pe croitori mai mult decât pe filosofi! Oamenii ăştia creează frumuseţe. E de o sută de ori mai valoros decât cele mai profunde idei! Bagă de seamă, o să mă îndrăgostesc până la urmă de tine!

Pat râse. Prudent, am privit în jos, cercetându-mi costumul. Köster era mai voinic ca mine şi fusesem nevoit să strâng pantalonii, sus, cu ace de siguranţă, pentru ca să mi se potrivească întrucâtva. Slavă Domnului, îmi veneau.

Am luat un taxi şi ne-am dus la teatru. Cât a durat

drumul am fost destul de tăcut, fără să ştiu prea bine de ce. După ce am coborât şi-am plătit cursa, am privit ca hipnotizât la şofer. Avea ochii. Înroşiţi de nesomn, era nebărbierit şi părea foarte obosit. Luă banii cu nepăsare.

— Cât ai făcut astăzi? l-am întrebat în şoaptă.

Ridică ochii la mine.

— Merge... răspunse el distant; mă credea un curios oarecare.

O clipă, m-a stăpânit senzaţia că trebuie să mă aşez lângă el la volan şi să plec... apoi m-am întors. Pat mă aştepta, zveltă şi mlădioasă... peste rochia argintie – o jachetă scurtă de aceeaşi culoare, cu mânecile largi... frumoasă şi plină de nerăbdare.

— Vino repede, Robby, începe imediat!

În faţa intrării se înghesuiau o mulţime de oameni, Era o premieră importantă, teatrul era luminat de reflectoare, automobilele veneau domol unul după altul, femei în rochii de seară coborau împodobite strălucitor, bărbaţi în fracuri, cu feţe trandafirii, căptuşite cu un strat pufos de grăsime, râzând, bine dispuşi, cu un aer de superioritate, lipsiţi de griji... şi printre ei, pârâind şi gemând, taxiul rablagit, cu şoferul sleit de puteri.

— Dar vino odată, Robby! îmi strigă Pat radioasă şi emoţionată. Ai uitat ceva?

Am aruncat o privire duşmănoasă în jurul meu.

— Nu... i-am răspuns, n-am uitat nimic.

Apoi m-am dus la casă şi-am schimbat biletele. Am luat două locuri într-o lojă, deşi costau o avere. Nu voiam ca Pat să stea în rând cu oamenii aceştia atât de siguri de ei, care considerau că totul li se cuvine. Nu voiam să se amestece cu dânşii. Doream să fiu singur cu ea.

Trecuse mult timp de când nu mai fusesem la teatru. Nici nu m-aş fi dus dacă Pal n-ar fi dorit-o. Teatru, concerte; cărţi... pierdusem aproape toate aceste obiceiuri burgheze. Nu era timpul potrivit pentru aşa ceva. Politica era ea însăşi un suficient spectacol...

Împuşcăturile din fiecare seară ne ofereau un alt fel de concert... iar cartea uriaşă a nevoii exercita o atracţie mai puternică decât toate bibliotecile laolaltă.

Fotoliile şi stalul erau pline. Îndată ce ne-am găsit locurile, lumina s-a stins. Prin sală stăruia doar reflexul luminilor rampei. Muzica izbucni, făcând ca totul să plutească pe aripile ei.

Mi-am împins scaunul în colţul lojii. Din această poziţie nu eram obligat să văd nici scena, nici feţele palide ale spectatorilor. Ascultam doar muzica şi priveam chipul Patriciei. Acordurile melodioase răspândeau o adevărată vrajă. Ceva ce aducea cu vântul Sudului, cu o noapte caldă, cu o pânză umflată de vânt sub cerul înstelat. Părea cu totul ireală această transpunere muzicală a *Povestirilor lui Hoffmann.* Lărgea spaţiul şi-l colora, părea să vuiască în ea fluviul sumbru al vieţii, anulase legile gravitaţiei şi graniţele, nu rămăsese decât strălucire, melodie şi dragoste... nu puteai concepe deloc că nevoia, chinul, disperarea coexistă cu această muzică.

Lumina rampei proiecta luciri misterioase pe chipul Patriciei. Se abandonase muzicii, şi eu o iubeam, pentru că nu se rezemase de mine şi nu mă luase de mână, pentru că nici măcar nu mă privea, părând că nu se gândeşte deloc la mine, ba chiar că m-a uitat. Nu puteam să sufăr când se confundau lucrurile, uram acel instinct gregar care împingea pe unul către celălalt când frumuseţea şi vigoarea unei mari creaţii deveneau copleşitoare, uram privirile pierdute ale perechilor de îndrăgostiţi, acea suficienţă tâmpă a îmbrăţişării, acea fericire bovină necuviincioasă, care nu era în stare să se ridice deasupra propriului eu, uram întreaga poveste despre contopirea într-o singură fiinţă a celor ce se iubesc, deoarece găseam că în felul ăsta nu-şi puteau afirma în suficientă măsură personalitatea, că nu se puteau. Distanţa suficient de des unul de celălalt, pentru a se putea apropia din nou. Doar cel ce rămânea din când în când singur gusta fericirea de a fi împreună. Orice altă

situaţie risipea misterul, făcea să scadă tensiunea. Şi ce invada cu mai mare brutalitate sfera magică a singurătăţii decât răzvrătirea simţurilor, abandonul în profunzimea emoţiei, forţa elementelor naturii, furtuna, noaptea, muzica... şi dragostea?...

Lumina se aprinse. Am închis o clipă ochii. Spre ce liman mă purtaseră gândurile? Pat se întoarse spre mine. Mi-am dat seama că spectatorii se îngrămădeau spre ieşiri. Era antractul. Am întrebat-o pe Patrice:

— Nu vrei să ieşi şi tu?

Scutură din cap.

— Slavă Domnului! Nu pot suferi cum se holbează unii la alţii în foaier.

Am ieşit ca să-i aduc un pahar cu oranjadă. Bufetul era literalmente asediat. Muzica trezeşte în mulţi o ciudată poftă de mâncare. Cârnăciorii calzi dispăreau de parcă ar fi izbucnit flagelul foametei. „Ce afacere colosală ar fi fost pentru Muttchen!“ ziceam în sinea mea.

Mi-am croit drum până la tejghea şi-am pus mâna pe ultimul pahar de oranjadă, luându-l de sub nasul unui individ cu o mustaţă pleoştită, indignat de manierele mele.

Nu-şi stăpâni un mormăit de furie.

— Dumneata ai băut deja două pahare, am spus pentru a-l calma.

— Dar am o sete cât şapte! îmi replică el.

Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să-i ţin piept.

Să iei ceva unui semen este unul dintre cele mai vechi procedee din istoria omenirii... iată motivul pentru care asta îţi produce mereu aceeaşi satisfacţie. Omul nu excelează prin bunătate şi n-o să exceleze niciodată.

Când am ajuns cu paharul în lojă, cineva stătea în spatele scaunului lui Pat.

— E domnul Breuer, Robert, mi-l prezentă ea.

„Domnul Diavol”, gândii eu, şi-l privii prost dispus. Pat spusese Robert, nu Robby. Am pus paharul pe balustradă,

aşteptând ca omul să plece. Purta un smoching impecabil croit. Dar sporovăia despre regie şi distribuţie şi nici gând s-o şteargă. Pat mi se adresă:

— Domnul Breuer m-a întrebat dacă vrem să mergem după spectacol la *Cascada.*

— Dacă-ţi face plăcere, mergem.

Domnul Breuer ne informă că acolo s-ar putea eventual dansa. Era foarte politicos şi de fapt îmi plăcea foarte mult. Avea acea eleganţă dezagreabilă şi uşurinţă pe care nu le posedam şi despre care credeam că o impresionează pe Pat. Deodată... nu-mi venea să-mi cred urechilor... mi-am dat seama că o tutuia. Cu toate că puteau exista o mulţime de motive nevinovate ca să o facă, în acea clipă l-aş fi aruncat cu multă plăcere în fosa orchestrei.

Se auzi soneria. Muzicanţii îşi acordau instrumentele. Viorile urcau şi coborau, exersând scala.

— Ne-am înţeles deci, ne întâlnim la ieşire, spuse Breuer îndepărtându-se, în sfârşit.

— Cine-i pierde-vară ăsta?

— Nu-i un pierde-vară, e un băiat simpatie. O veche cunoştinţă.

— Am ceva împotriva vechilor cunoştinţe!

— Dragă, răspunse Pat, mai bine ascultă!

„*Cascada...* mi-am zis în gând numărându-mi banii, o afurisită de tavernă unde te jupoaie!“

Mânat de o curiozitate maladivă, m-am dus. La prevestirile sumbre ale doamnei Zalewski nu mai lipsea decât acest Breuer. Ne aştepta de pe acum, la ieşire.

Am chemat un taxi.

— Lasă. Nu te obosi, spuse Breuer, e destul loc în maşina mea.

— Bine.

Ar fi fost ridicol să mă comport altfel. Totuşi, ceva mă irita.

Pat cunoştea maşina lui Breuer. Era un *Packard* mare, parcat în diagonală vizavi de teatru. Se duse de-a dreptul

la ea.

— Ai revopsit-o, remarcă ea, oprindu-se în faţa maşinii.

— Da, în cenuşiu, preciză Breuer. Îţi place mai mult aşa?

— Mult mai mult!

Breuer mi se adresă.

— Ce părere aveţi?

— Nu ştiu cum a fost înainte, am remarcat.

— Neagră.

— Negru e o culoare foarte frumoasă.

— Nu încape îndoială. Dar un pic de variaţie nu strică! În sfârşit... la toamnă o să-mi iau una nouă!

Am pornit spre *Cascada.* Era un local de dans cu o orchestră excelentă.

— Pare plin până la refuz, am spus fericit, odată ce-am ajuns în faţa intrării.

— Păcat, zise Pat.

— Rezolv eu problema, ne asigură *Breuer.* Şi începu să ducă tratative cu patronul. Părea să fie un obişnuit al localului, căci ni se aduse o masă şi scaune; după câteva minute eram instalaţi în cel mai bun loc al sălii, din care puteai cuprinde cu privirea întregul ring de dans. Orchestra cânta un tango. Pat se rezemă de balustradă.

— E mult timp de când n-am mai dansat.

Breuer se ridică.

— Îţi stau la dispoziţie!

Pat se uită fericită la mine.

— Între timp am să comand ceva.

— Bine.

Tangoul a durat mult. În timpul dansului, Pat se uita din când în când la mine şi-mi zâmbea. Îi răspundeam dând din cap, dar nu mă simţeam în apele mele. Era foarte frumoasă şi dansa minunat. Din păcate, şi Breuer dansa bine, împreună formau o pereche splendidă. Evoluau în ritmul muzicii de parcă ar fi dansat de multe ori împreună. Am comandat o porţie dublă de rom. Cei doi reveniră la masă. Breuer salută câţiva cunoscuţi, astfel

încât am rămas o clipă singur cu Pat.

— De cât timp îl cunoşti pe junele ăsta?

— De mult. Dar de ce întrebi?

— Aşa, din curiozitate. Aţi fost adesea, aici, împreună?

Se uită la mine.

— Nu mai ştiu, Robby!

— Nu se poate să nu ştii, am continuat încăpăţânat, cu toate că înţelegeam ce vrea să spună.

Dădu din cap şi zâmbi. În acele clipe simţeam că o iubesc tare mult. Ţinea să-mi demonstreze că uitase tot ce fusese înainte de a intra eu în existenţa ei. Dar mă zgândărea un sentiment pe care-l consideram eu însumi ridicol, dar de care, în ciuda acestui fapt, nu puteam scăpa. Am pus paharul pe masă.

— Poţi să-mi răspunzi fără grijă. N-are nicio importanţă.

Mă privi din nou.

— Crezi că în altă situaţie am fi aici? mă întrebă ea.

— Nu, i-am răspuns ruşinat.

Orchestra începu din nou să cânte. Breuer se apropie.

— Un blues, îmi spuse el. E minunat. Nu vrei să-l dansezi?

— Nu!

— Păcat!

— Ar trebui să încerci o dată, Robby, interveni Patrice.

— Mai bine nu.

— Dar de ce nu? întrebă Breuer.

— Nu mă omor după dans, am răspuns ursuz. Nici n-am putut să învăţ. N-am avut timp pentru aşa ceva. Dar dansaţi dumneavoastră, am eu grijă să mă distrez.

Pat ezită.

— Dar, Pat... i-am spus, îţi face doar atâta plăcere!...

— Asta-i adevărat... dar te distrezi într-adevăr?

— Şi încă cum! I-am arătat paharul. Şi ăsta-i un fel de dans.

Au plecat spre ring. I-am făcut semn chelnerului şi mi-am golit paharul. Apoi, m-am apucat să număr migdalele sărate. Lângă mine stăruia umbra doamnei Zalewski.

Breuer a adus câteva cunoştinţe la masa noastră. Două femei frumoase şi un bărbat mai tânăr, cu un cap mic, complet chel. Mai târziu veni şi un al patrulea. Toţi subţirei, flexibili şi plini de încredere. Pat îi cunoştea pe toţi patru. Mă simţeam greoi, ca o buturugă necioplită. Până acum nu ieşisem decât singur cu Pat. Era prima oară când făceam cunoştinţă cu oameni pe care-i ştia de mai înainte. N-aveam nicio contingenţă cu ei. Se mişcau lejer şi cu naturaleţe, proveneau din sferele unei vieţi în care nu întâmpinai greutăţi şi unde vedeai doar ceea ce voiai să vezi... descindeau deci dintr-o altă lume. Dacă aş fi fost singur ori cu Lenz sau cu Otto Köster nu m-aş fi sinchisit câtuşi de puţin, mi-ar fi fost chiar indiferent. Dar era de faţă Pat, ea îi cunoştea, şi asta strica totul, mă paraliza şi mă obliga să compar.

Breuer propuse să mergem într-un alt local.

— Robby, mi se adresă Pat în timp ce ieşeam afară, n-ar fi mai bine să ne întoarcem acasă?

— Nu. De ce?

— Te plictiseşti.

— Nicidecum. De ce să mă plictisesc? Dimpotrivă. Şi ţie îţi face plăcere.

Se uită la mine, dar nu spuse nimic.

Am început să beau. Nu ca înainte, ci vârtos. Asta a atras atenţia chelului. Mă întrebă ce beau.

— Rom.

— Grog? se interesă el.

— Nu, rom, a urmat precizarea.

A încercat şi el, dar s-a înecat.

— Mii de draci, exclamă el admirativ, trebuie să fii obişnuit cu otrava asta!

Observaţia stârni şi interesul celor două femei. Pat şi Breuer dansau. Ea privea adesea spre masa noastră. Dar pe mine nu mă mai interesa. Ştiam că n-am dreptate, dar un demon pusese, aşa deodată, stăpânire pe mine. Mă irita şi faptul că atrăsesem atenţia celorlalţi asupra felului cum beam. N-aveam niciun chef să le impun cu

teribilisme de licean. M-am ridicat de la masă şi m-am îndreptat spre bar. Pat îmi părea cu totul străină. Să se ducă naibii cu toate cunoştinţele ei! Făcea parte din cercul lor. Ba nu, nu făcea parte!

Chelul mă urmă. Am băut împreună cu barmanul o votcă. Barmanii sunt o reală consolare. Te înţelegi cu ei pretutindeni în lumea asta, fără să fii nevoit să vorbeşti. Şi barmanul ăsta nu-şi făcea de ruşine breasla. Doar chelul era slab de înger. Voia să-şi descarce sufletul. Îl interesa o oarecare Fifi... Dar i-a trecut repede. Îmi destăinui că Breuer este de ani de zile îndrăgostit de Pat.

— Nu mai spune! mi-am exprimat uimirea.

Râse pe înfundate. I-am închis gura cu o partidă de Oyster. Dar ceea ce mi-a spus mi s-a înfipt în minte. Mă înfuria faptul că mă băgasem într-o asemenea poveste. Mă înfuria că nu puteam rămâne indiferent şi mă înfuria că nu băteam cu pumnul în masă. Dar undeva în mine simţeam voluptatea rece a impulsului distructiv îndreptat nu împotriva altora, ci împotriva mea.

În curând, chelul începu să gângăvească şi dispăru. Eu am rămas la bar. Deodată, am simţit un piept tare, pietros lipindu-se de braţul meu. Era una dintre femeile pe care le adusese Breuer. Se aşeză foarte aproape de mine. Ochii ei oblici, de un verde-cenuşiu, mă măsurară pe îndelete. Era o privire la care realmente nu aveai ce răspunde... nu-ţi rămânea decât să treci la fapte.

— E minunat să poţi bea aşa, spuse ea după un timp.

Nu i-am răspuns. Întinse mâna după paharul meu. O mână ca o şopârlă, o mână uscată şi vânoasă, strălucind de bijuterii. Se mişca foarte încet, parcă se târa. Am înţeles despre ce era vorba. O ţicnită desfrânată... „Scap eu repede de tine, mi-am spus în sinea mea. Mă subevaluezi, puicuţo, pentru că îţi dai seama că sunt necăjit. Dar te înşeli amarnic. Cu femeile mă descurc eu, doar dragostea îmi dă de furcă. Ceea ce mă întristează este visul ce nu-şi găseşte împlinire.”

Femeia începu să vorbească. Avea o voce spartă,

stridentă. Am observat că Pat se uită la noi. Dar nu m-am sinchisit. Nu mă sinchiseam nici de femeia de lângă mine. Mi se părea că mă scufund într-un hău fără sfârşit, lunecos. Nu avea nicio legătură cu Breuer şi cunoştinţele lui. Nici măcar cu Pat. Era senzaţia sinistră că realitatea trezeşte dorinţe, dar nu le poate împlini; că dragostea începe în sufletul unui om, dar că nu se sfârşeşte în el; şi că poţi întâlni reunit totul: omul, dragostea, fericirea, viaţa... şi că – fapt îngrozitor – este totdeauna prea puţin şi se împuţinează cu cât pare mai mult. M-am uitat cu coada ochiului spre Pat. Trecea în rochia ei argintie, tânără şi frumoasă, o strălucitoare flacără vie; o iubeam, şi dacă-i spuneam „Vino”, ea venea, niciun obstacol nu exista între noi doi, ne apropiam unul de altul cât le este cu putinţă oamenilor să o facă – totuşi, câteodată totul se întuneca şi mă chinuia în chip misterios, n-o puteam desprinde din înlănţuirea lucrurilor, n-o puteam scoate din perimetrul existenţei care domnea peste noi şi în noi, impunându-ne legile ei, viaţa şi moartea, strălucirea dubioasă a prezentului ce se precipita încontinuu în neant, iluzia strălucitoare a simţirii, pe care o pierdeai posedând-o. Niciodată n-o puteai opri, niciodată. Niciodată nu puteai rupe lanţul zăngănitor al timpului, niciodată nu puteai converti neliniştea în seninătate, căutarea în calm, căderea în sprijin. N-o puteam desprinde nici măcar de întâmplare, de ceea ce fusese înainte de a o cunoaşte, de miile de gânduri, de amintiri, de ceea ce o modelase înainte să fi apărut eu. Nici măcar cunoştinţelor astea de aici nu puteam s-o smulg...

Lângă mine, femeia vorbea cu vocea ei spartă. Căuta un tovarăş pentru o noapte, un crâmpei de viaţă străină, pentru a se biciui, pentru a uita, pentru a uita de sine şi de certitudinea mult prea dureroasă că nimic nu dăinuie, nici ea, nici partenerul, cel mai puţin un cuplu. Nu urmărea, în realitate, acelaşi lucru ca şi mine? Un tovarăş pentru a uita de singurătate, un camarad pentru a suporta absurditatea existenţei?

— Vino, să ne întoarcem la ceilalţi, m-am adresat femeii. Ceea ce doreşti dumneata... ca şi ceea ce doresc eu este fără de speranţă...

Mă privi o clipă. Apoi îşi dădu capul pe spate şi începu să râdă.

Ne-am mai dus încă la câteva localuri de noapte. Breuer se încălzise, devenise vorbăreţ şi optimist. Pat, dimpotrivă, mai tăcută. Nu-mi punea întrebări, nu-mi făcea reproşuri, nu încerca să-mi dea explicaţii, era pur şi simplu prezentă, dansa din când în când, şi atunci părea că pluteşte printr-o ceată de marionete şi caricaturi ca o frumoasă corabie, zveltă şi tăcută. Câteodată îmi zâmbea.

Plictisul barurilor de noapte îşi punea amprenta cenuşiu-gălbuie pe pereţi şi pe chipuri. Orchestra părea să cânte sub un catafalc de sticlă. Chelul bea cafea. Femeia cu mâini ca şopârla privea fix în gol. Breuer cumpără de la o florăreasă moartă de oboseală trandafiri şi-i împărţi între Pat şi cele două femei. Pe bobocii întredeschişi străluceau picături de rouă mici şi transparente.

— Hai să dansăm o dată împreună, îmi spuse Pat.

— Nu... i-am răspuns, gândindu-mă, la mâinile care o atinseseră în această seară aici, nu, şi îmi dădeam seama cât eram de nenorocit şi de caraghios.

— Ba da, insistă ea, şi ochii i se întunecară.

— Nu, am ripostat, nu, Pat.

Apoi am ridicat cu toţii ancora.

— Vă duc acasă, se oferi Breuer.

— Bine.

Avea în maşină un pled, pe care-l puse pe genunchii Patriciei. Păru deodată foarte palidă şi obosită. La plecare, femeia care se aşezase lângă mine la bar îmi strecură în mână un bileţel. M-am prefăcut că n-am observat nimic şi m-am urcat în maşină. Pe parcurs m-am uitat pe fereastră. Pat şedea nemişcată într-un colţ. Nu-i auzeam nici măcar respiraţia. Breuer s-a oprit întâi la ea. Ştia

unde stă, fără s-o fi întrebat. Pat coborî. Breuer îi sărută mâna.

— Noapte bună, i-am urat, fără să mă uit la dânsa.

— Unde să te las? mi se adresă Breuer.

— La următorul colţ de stradă.

— Vă duc cu plăcere acasă, replică el ceva cam repede şi prea politicos.

Voia să mă împiedice să mă întorc. Am reflectat dacă e cazul să-l pălmuiesc. Dar îmi era mult prea indiferent ca s-o fac.

— Bine, atunci du-mă la barul *Freddy.*

— Te mai lasă să intri la ora asta?

— Foarte drăguţ din partea dumitale că-mi porţi de grijă, dar te asigur că intru oriunde vreau.

Dar după ce am spus-o mi-a părut rău. Fără îndoială, se crezuse colosal şi foarte subtil întreaga seara. N-avea rost să-i distrug o astfel de iluzie.

Mi-am luat rămas bun de la el mult mai amabil decât de la Pat.

Era încă destulă lume la bar. Lenz şi Ferdinand Grau jucau pocher cu Bollwies, proprietarul unei fabrici de confecţii, şi cu câţiva inşi.

— Asază-te şi tu... spuse Gottfried. Astăzi e zi de pocher.

— Nu, i-am răspuns.

— Uită-te aici, spuse el arătându-mi un vraf de bancnote. Fără cacealmale. Pluteşte un fluid de avuţie în aer.

— Bine, am acceptat, fă cărţile!

Cu o pereche de rigi am dat impresia că am care de valeţi!

— Ia te uită! Pare să fie şi noaptea cacealmalelor, chiar în afara jocului, remarcă Ferdinand întinzându-mi peste masă o ţigară.

Nu intrasem cu intenţia să rămân. Dar acum simţeam teren mai solid sub picioare. Nu eram într-o dispoziţie

grozavă. Dar regăsisem aici vechea şi cinstita mea patrie.

— Adu-mi o jumătate de sticlă de rom! i-am strigat lui Freddy.

— Bea-l cu vin de Porto, mă sfătui Lenz.

— N-am timp pentru experienţe. Vreau să mă îmbăt.

— În cazul ăsta, bea lichior. V-aţi certat?

— Da de unde!

— Lasă, băiete! Nu căuta să-l induci în eroare pe bătrânul tău Lenz, care cunoaşte toate adâncurile sufletului. Spune da şi bea.

— Cu o femeie nu te poţi certa. Cel mult poţi să te superi pe ea.

— Sunt nuanţe prea rafinate pentru orele trei noaptea. Dacă vrei să ştii, eu m-am certat cu fiecare dintre ele. Când nu te mai cerţi, se termină curând...

— Bine, am schimbat vorba, cine dă cărţile?

— Tu, spuse Ferdinand Grau. Cred că te-a cuprins melancolia, Robby! Nu te lăsa copleşit! Viaţa-i frumoasă, dar imperfectă. De altfel, tragi cacealmale teribile pentru starea în care te afli... Două rigi... ce obrăznicie!

— Am văzut cândva o partidă unde se mizaseră şapte mii de franci pe două rigi, spuse Freddy, de la bar.

— Franci elveţieni, sau francezi? întrebă Lenz.

— Elveţieni.

— Norocul tău, replică Gottfried. Cu franci francezi n-ai fi putut întrerupe jocul.

Am mai jucat pocher încă o oră. Am câştigat destul de mult. Bollwies pierdea încontinuu. Beam, dar nu reuşeam să mă îmbăt, mă durea doar capul. Vălurile castanii, fluturânde nu apăreau. Totul dobândea contururi mai precise. Stomacul mă ardea.

— Acum termină cu băutul şi mănâncă ceva, spuse Lenz. Fred, dă-i un sandviş şi câteva sardele. Strânge-ţi banii, Robby!

— Încă un tur.

— Bine. Ultimul tur. Dublăm miza?

— Dublăm, au zis ceilalţi.

Am păstrat fără nicio logică decarul de treflă şi riga şi-am cerut trei cărţi. Am primit valet, damă, as. Am câştigat, bătându-l pe Bollwies, care avea în mână care de optari. Se înfurie grozav. Înjurând, îmi plăti o grămadă de bani.

— Vezi, spuse Lenz, e noaptea fluidelor!

Ne-am aşezat la bar. Bollwies se interesă de Karl. Nu putea uita că Otto Köster învinsese automobilul său sport. Stăruia să-l cumpere pe Karl.

— Vorbeşte cu Otto, îi spuse Lenz. Cred însă că mai curând ţi-ar vinde o mână.

— Să nu exagerăm, răspunse Bollwies.

— Tu nu înţelegi asta, replică Lenz, tu, fiu al secolului XX, veşnic cu gândul la afaceri!

Ferdinand Grau râdea. Fred la fel. Până la sfârşit am râs cu toţii. Dacă nu râdeai de secolul al XX-lea nu-ţi rămânea altceva de făcut decât să te împuşti. Dar nu puteai râde mult timp. De fapt, era de plâns.

— Ştii să dansezi, Gottfried?

— Bineînţeles. Doar am fost odată profesor de dans. Ai şi uitat?

— A uita... lasă-l să uite, spuse Ferdinand Grau. Uitarea e secretul tinereţii eterne. Îmbătrâneşti doar datorită memoriei. Uităm mult prea puţine lucruri.

Lenz interveni:

— Nu, se uită întotdeauna doar ce n-ar trebui uitat!

— Poţi să mă înveţi? am insistat.

— Să dansezi? Într-o seară, băiete! Ăsta-i tot necazul tău?

— N-am necazuri, ci dureri de cap!

— Boala secolului nostru, Robby, observă Ferdinand. Cel mai bine ar fi să ne naştem fără cap.

Am mai intrat la cafeneaua *Internaţional.* Alois tocmai voia să tragă obloanele.

— Mai e cineva înăuntru? l-am întrebat.

— Rosa.

— Hai să bem toţi trei un păhărel.

— S-a făcut.

Rosa şedea lângă bar şi tricota nişte ciorăpei de lână pentru fetiţă. Mi-a arătat modelele. Terminase de acum o jacheţică.

— Cum merge treaba? am întrebat-o.

— Prost. Toţi împuşcă francul.

— Să-ţi împrumut ceva bani? Ia priveşte... am câştigat la pocher.

— Banii câştigaţi la joc aduc noroc, zise Rosa, scuipă bancnotele şi le băgă în geantă.

Alois aduse trei pahare. Apoi, când veni şi Fritzi, încă unul.

— Stingerea, spuse el. Sunt mort de oboseală.

Stinse lumina. Am plecat. La uşă, Rosa îşi luă rămas bun de la noi. Fritzi îl luă de braţ pe Alois. Mergea proaspătă şi dezinvoltă, în timp ce lângă ea, el îşi târşâia picioarele pe asfalt. Am rămas locului şi m-am uitat după ei. Am văzut cum Fritzi se apleacă spre chelnerul murdar şi strâmb şi-l sărută. Indiferent, el s-a ferit. Şi pe neaşteptate, nu ştiu cum s-a întâmplat, în timp ce-mi plimbam privirea peste strada pustie, peste casele cu ferestrele întunecate şi cerul rece al nopţii, mă copleşi, buimăcindu-mă ca lovitura puternică a unui pumn, un dor nebun de Patrice. Nu mai înţelegeam nimic... nu mai mă înţelegeam pe mine însumi, nici de ce mă purtasem aşa, nu mai înţelegeam întreaga seară, nu mai înţelegeam nimic.

Rezemat de zidul unei case, am stat un timp privind în gol. Nu pricepeam de ce mă comportasem aşa. Intrasem într-o poveste care îmi întunecase judecata şi mă făcuse nedrept, ceva care mă azvârlise dintr-o extremă în alta, distrugând tot ceea ce construisem cu greu.

Stăteam dezorientat, neştiind ce să fac. Nu voiam să mă întorc acasă... starea mea de spirit s-ar fi înrăutăţit. Într-un târziu, mi-am adus aminte că la Alfons mai era încă deschis. M-am îndreptat într-acolo. Intenţionam să

rămân până în zori. Alfons n-a spus nimic când m-a văzul intrând. M-a măsurat dintr-o privire şi a continuat să-şi citească ziarul. În afară de mine nu mai era nimeni în bar. Mă gândeam la Pat. Mereu şi mereu la dânsa. Mă gândeam la felul cum mă purtasem. Îmi aminteam brusc de fiecare amănunt. Totul se întorcea împotriva mea. Numai eu eram de vină. Mă comportasem ca un nebun. Priveam fix masa. Sângele îmi vuia în cap. Eram îndârjit şi furios pe mine însumi şi cu totul descumpănit. Eu şi numai eu stricasem totul.

Pe neaşteptate, răsună un zgomot de sticlă sfărâmată. Spărsesem cu toată forţa un pahar.

— Şi asta-i o distracţie! spuse Alfons ridicându-se de pe scaun.

Mi-a scos cioburile din mână.

— Îmi pare rău, i-am spus. A fost un act necugetat, un moment de rătăcire.

Aduse vată şi plasture.

— Du-te la fete, mă sfătui el, e mai bine.

— Lasă, i-am replicat. Mi-a trecut. A fost un acces de furie.

— De furie scapi distrându-te, nu iritându-te, îmi explică Alfons.

— Asta-i, dar trebuie şi să poţi.

— Chestie de exerciţiu. Dar voi toţi vreţi imposibilul. Timpul rezolvă orice.

Puse la gramofon placa cu *Miserere* din *Trubadurul.* Se lumina repede de ziuă.

M-am dus acasă. Alfons îmi mai dăduse să beau un pahar mare de Fernet-Branca. Simţeam în cap bătaia surdă a unor ciocane. Strada nu-mi mai părea netedă. Umerii îmi erau ca de plumb. Îmi făcusem suma.

Am urcat încet scara şi-am căutat în buzunar cheia. În semiîntuneric am auzit respiraţia unei fiinţe. Ceva vag, nedefinit, se ghemuise pe treapta de sus a scării. Am făcut doi paşi.

— Pat... am şoptit fără să înţeleg ceva. Pat... ce faci aici?

Se mişcă.

— Cred că am dormit un pic...

— Bine, dar cum ai intrat?

— Ştii doar că am cheia de la intrare...

— Nu la asta mă refer. Vreau să spun... Beţia se risipi, am văzut treptele uzate ale scării, peretele coşcovit, rochia argintie, pantofii fini, strălucitori... mă refer la faptul că te afli aici...

— Asta mă întreb şi eu...

Se ridică şi se întinse ca şi cum ar fi fost cel mai firesc lucru din lume să se afle, noaptea târziu, aici pe scară. Apoi începu să adulmece.

— Lenz ar spune acum... coniac, rom, cherry, absint...

— Plus Fernet-Branca, am mărturisit înţelegând abia acum. Dumnezeule, Pat, eşti o fată extraordinară, şi eu un idiot înfiorător!

Am descuiat uşa, am ridicat-o dintr-o dată şi-am dus-o în braţe de-a lungul coridorului. Se cuibărise la pieptul meu, un cocor argintiu, o pasăre obosită... am întors capul într-o parte, ca să nu-mi simtă respiraţia duhnind a alcool, şi mi-am dat seama: în ciuda faptului că surâdea, era cuprinsă de un tremur.

Am instalat-o într-un fotoliu, am aprins lumina şi-am adus un pled.

— Dacă mi-ar fi dat prin cap, Pat... în loc să bat drumurile şi să-mi pierd timpul prin baruri aş fi... ah! prostul de mine... ţi-am telefonat de la Alfons şi-am fluierat în faţa casei tale... am crezut că nu vrei, pentru că nu răspundem...

— De ce n-ai venit după ce m-ai condus acasă?

Asta aş vrea să ştiu şi eu...

— E mai bine dacă pe viitor îmi dai şi cheia apartamentului, ca să nu mai fiu nevoită să aştept afară.

Zâmbea, dar buzele îi tremurau şi-am înţeles în clipa aceea ce însemna pentru ea... întoarcerea la mine,

aşteptarea şi tonul curajos şi degajat pe care-l arborase...

— Pat... am rostit repede, cu totul deconcertat, Pat, tremuri de frig, trebuie să bei ceva, am văzut la Orlow lumină, mă duc repede la el, ruşii ăştia au întotdeauna ceai, mă întorc imediat. Am simţit cum un val cald urcă în mine. N-am să uit niciodată hotărârea ta, i-am spus din uşă, şi-am parcurs repede coridorul.

Orlow nu se culcase încă. Şedea în faţa icoanei Maicii Domnului din colţul camerei, sub care ardea o candelă. Ochii îi erau înroşiţi. Micul samovar de pe masă scotea aburi.

— Vă rog să mă scuzaţi, i-am spus, o întâmplare neprevăzută... puteţi să-mi daţi un pic de ceai fierbinte?

Pentru ruşi, întâmplări de acestea nu reprezintă nimic neobişnuit. Mi-a dat două pahare, zahăr şi o farfurie plină de fursecuri.

— Sunt tare bucuros că-ţi pot fi de folos, mărturisi el, îmi permiţi să-ţi ofer... am fost şi eu adesea în situaţii asemănătoare... câteva boabe de cafea de ronţăit...

— Vă mulţumesc, vă mulţumesc din toată inima. Le primesc cu plăcere...

— Dacă mai ai nevoie de ceva, spuse el, şi în această clipă atitudinea sa era foarte frumoasă, nu mă culc încă; mă bucură dacă...

Pe coridor am strivit boabele de cafea în gură, ele tăiau mirosul de alcool. Pat şedea lângă lampă şi se pudra. Am rămas o clipă în uşă. M-a impresionat s-o văd cu câta atenţie se uita în oglinjoara ei în timp ce-şi trecea puful peste tâmple.

— Bea un pic de ceai, e tare fierbinte. Luă ceaşca. O priveam cum bea. Dracu ştie ce-a fost astă-seară, Pat.

— Ştiu eu prea bine! replică dânsa.

— Adevărat? Eu nu ştiu!

— Nici nu-i necesar, Robby. Ştii de pe acum niţel cam mult pentru a fi într-adevăr fericit.

— Se poate. Dar nu prea merge ca, de când te cunosc, să devin din ce în ce mai copilăros.

— Ba dimpotrivă! E chiar mult mai bine decât să devii din ce în ce mai rezonabil!

— E un punct de vedere. Ai o metodă bună de a mă scoate din încurcătură. Cred însă că s-au strâns prea multe!

Puse ceaşca pe masă. Stam rezemat de pat şi aveam senzaţia că mă întorsesem dintr-o lungă şi grea călătorie acasă.

Ciripit de păsări. Afară, pe coridor, se închise o uşă. Era doamna Bender, îngrijitoarea de sugari. M-am uitat la ceas. Peste o jumătate de oră, Frida se instala în bucătărie şi nu mai puteam ieşi neobservaţi. Pat dormea încă. Respira adânc şi regulat. Era păcat să o trezesc. Dar eram nevoit s-o fac.

— Pat...

Murmură ceva în somn.

— Pat... am chemat-o, blestemând în gând toate camerele mobilate din lume. Pat... e târziu. Trebuie să te îmbraci.

Deschise ochii şi zâmbi, caldă de somn, ca un copil. Eram mereu surprins cât de senină era dimineaţa când se deştepta din somn şi-mi plăcea tare mult această trăsătură a firii ei. Eu nu mă deşteptam niciodată bine dispus.

— Patrice, doamna Zalewski îşi perie de pe acum proteza...

— Astăzi rămân la tine...

— Aici?

— Da...

M-am ridicat din pat.

— E o idee grozavă... dar îmbrăcămintea ta... rochia şi pantofii sunt de seară...

— În cazul acesta, rămân până deseară...

— Şi acasă?...

— Telefonăm că am rămas undeva peste noapte.

— Se face... Ţi-e foame?

— Încă nu.

— Pentru orice eventualitate, o să şterpelesc repede câteva chifle proaspete. Sunt atârnate afară, la uşa coridorului. Acum mai am încă timp să le iau.

Când am reintrat în cameră, Pat stătea la fereastră. Purta doar pantofii ei argintii. Lumina blândă a zilei ce începea îi cădea ca un val peste umeri.

— Am uitat tot ce s-a întâmplat ieri, Pat, nu-i aşa?

Confirmă dând din cap, fără să se întoarcă.

— O să evităm pur şi simplu prezenţa celorlalţi. Dragostea adevărată nu suferă pe nimeni. Aşa n-o să ne mai certăm şi n-o să mai facem crize de gelozie. Şi Breuer ăsta să se ducă dracului, cu întreaga lui societate, nu-i aşa?

— Da, răspunse ea, dar împreună cu doamna Markowitz.

— Doamna Markowitz? Da cine mai e şi asta?

— Cea cu care ai stat la bar, la *Cascada.*

— Aha, am făcut, deodată destul de bine dispus, aha. Doamna aceea!

Mi-am scotocit buzunarele.

— Ia te uită. Tot a folosit la ceva povestea aia. Am câştigat o grămadă de bani la pocher. Avem cu ce să ieşim astă-seară în oraş, nu-i aşa? Doar noi doi. Aşa cum se cuvine! Ceilalţi nu mai există pentru noi. Eşti de acord?

Dădu din cap.

Soarele răsărea în spatele acoperişului Casei Sindicatelor.

Ferestrele începură să sclipească. Părul Patriciei era plin de lumină şi umerii păreau de aur.

— Ce spuneai că învârteşte Breuer ăsta? Mă refer la profesie!

— E arhitect.

— Arhitect, am repetat cam mirat, căci mi-ar fi plăcut să nu fie nimic. Ei, arhitect! Ce mare lucru, nu-i aşa, Pat?

— Da, dragă.

— Nimic deosebit, nu-i aşa?

— Nimic, răspunse Pat convinsă, şi se întoarse râzând,

absolut nimic. Un rahat.

— Şi camera asta nu-ţi pare prea mizerabilă. Pat? Alţii au, bineînţeles...

— E minunată camera asta, mă întrerupse Pat. Este o cameră într-adevăr splendidă şi nu ştiu alta mai frumoasă, iubitule!

— Şi eu. Pat, am defectele mele şi nu sunt decât un şofer de taxi. Dar...

— Eşti un amor, un hoţ de chifle, un băutor de rom şi-un iubit!

Dintr-o săritură, se agăţă de gâtul meu.

— Prostule, cât de frumoasă e viaţa!

— Doar alături de tine, Pat! Crede-mă!

Dimineaţa se căţăra pe scările cerului minunată şi strălucitoare.

Jos, în cimitir, pe pietrele funerare, treceau valuri uşoare de ceaţă învolburate de vânt. Vârfurile copacilor se scăldau de pe acum în plină lumină. Din coşurile caselor se ridica vârtejul fumului. Distribuitorii anunţau apariţia primelor ziare, iar noi ne-am culcat ca să mai gustăm din somnul uşor de dimineaţă, acea veghe la porţile visului, unul în braţele celuilalt, sorbindu-ne respiraţia, într-o contopire ciudată. Apoi, pe la nouă am telefonat, dându-mă drept consilierul Burkhard, colonelului Egbert von Hake, apoi lui Lenz, ca să-mi preia cursele cu taxiul.

M-a întrerupt imediat.

— Lasă, băiete, amicul tău Gottfried nu-i degeaba un cunoscător al variaţiilor sufletului omenesc. Am prevăzut situţia asta. Distracţie plăcută, inimă de aur!

— Tacă-ţi gura, i-am răspuns fericit.

La bucătărie am explicat că m-am simţit rău şi că rămân până la prânz în pat. De trei ori am fost nevoit să resping atacul îngrijorat al doamnei Zalewski, care-mi oferea ceai de muşeţel, aspirină şi comprese. Apoi am reuşit s-o introduc pe Patrice, pe furiş, la baie, şi am fost lăsaţi în pace.

XIV

PESTE O SĂPTĂMÂNA, BRUTARUL îşi făcu, pe neaşteptate, apariţia în curte, cu *Ford*-ul său.

— Robby, du-te să vezi despre ce-i vorba, mă îndemnă Lenz, aruncând prin fereastră o privire plină de venin. Fără îndoială că acest Cassanova de patiserie vine să reclame ceva.

Brutarul părea mai curând posomorât.

— Maşina are ceva? l-am întrebat.

El scutură din cap.

— Dimpotrivă, merge grozav. Doar este ca şi nouă acum!

— Cu siguranţă! am confirmat, privindu-l cu un interes sporit.

— Iată... începu el. În sfârşit... Aş dori o altă maşină. Mai mare... Privi jur împrejur. N-aveaţi atunci un *Cadillac*?

Am înţeles de îndată ce se întâmplase. Bruneta cu care trăia îl pusese cu botul pe labe.

— Da, *Cadillac*-ul! am reluat cu entuziasm. Trebuia să fi profitat de ocazie! Era o splendoare! Şi-a schimbat stăpânul pentru şapte mii de mărci. Aproape pe gratis!

— Eh, chiar pe gratis...

— Ba chiar pe gratis! am repetat cu emfază, gândindu-mă ce trebuia să fac mai departe. Pot să mă informez, am spus mai apoi. Poate că cel care-a cumpărat-o are nevoie de bani. Se întâmplă adesea în zilele noastre! Un moment.

M-am dus în atelier şi am povestit repede ce s-a întâmplat. Gottfried se năpusti:

— Băieţi, de unde putem face rost iute de un alt *Cadillac*?

— Asta-i treaba mea! am zis eu. Ai grijă mai degrabă de brutar, să nu ne scape între timp.

— S-a înţeles!

Gottfried o luă din loc.

I-am telefonat lui Blumenthal. Nu-mi făceam mari speranţe, dar întotdeauna trebuie să încerci. Era la birou.

— Aţi dori să vindeţi *Cadillac-ul* dumneavoastră? l-am întrebat fără înconjur.

Blumenthal începu să râdă.

— Am un client, am continuat, care ar plăti cu bani gheaţă până la ultima centimă.

— Cu bani gheaţă... făcu Blumenthal după o secundă de gândire; pentru vremea noastră, e un cuvânt înzestrat cu cea mai pură poezie.

— Asta-i şi părerea mea! am încuviinţat, devenind deodată foarte întreprinzător. Atunci, putem discuta problema?

— De discutat se poate discuta oricând! făcu Blumenthal.

— Bine! Când aş putea să vă văd?

— Azi după masă am timp! Să zicem la ora două, aici, în biroul meu.

— Bine!

Am pus receptorul în furcă.

— Otto! am exclamat foarte agitat. N-aş fi crezut-o niciodată, dar mi se pare că se întoarce *Cadillac-ul* nostru.

Köster îşi abandonă hârtiile.

— Cu adevărat? Vrea să-l vândă?

Am încuviinţat şi m-am uitat prin fereastră la Lenz, cum îi împuia capul brutarului.

— O cârmeşte greşit! am spus cu vădită îngrijorare. Vorbeşte prea mult. Brutarul e un munte de suspiciune. Trebuie convins prin tăcere. Mă duc să-l schimb pe Gottfried.

Köster izbucni în râs.

— Noroc, Robby!

Am ieşit, făcându-i cu ochiul... Dar nu mi-am crezut urechilor. Lui Gottfried nici nu-i trăsnise prin cap să ridice în slăvi, prematur, virtuţile *Cadillac*-ului; pur şi simplu îi explica brutarului, cu înflăcărare, cum îşi coc indienii din America de Sud turta de mălai. L-am privit cu recunoştinţă, apoi m-am întors către brutar:

— Din păcate, nu vrea să vândă...

— De asta m-am temut şi eu! interveni cu promptitudine Lenz, ca şi cum am fi fost înţeleşi dinainte.

Am ridicat din umeri.

— Păcat... Dar e de înţeles.

Nehotărât, brutarul rămase pe loc. I-am aruncat o privire lui Lenz.

— N-ai putea să mai încerci o dată? întrebă el fără să zăbovească.

— Tocmai asta o să şi fac! i-am răspuns. A acceptat totuşi să stea de vorbă cu mine peste puţin timp. Unde aş putea să vă întâlnesc după aceea? l-am întrebat pe brutar.

— Voi fi aici pe la patru... O să mai trec o dată...

— Bine! În mod sigur am să obţin un răspuns definitiv. Sper ca lucrurile să se aranjeze până-la urmă.

Brutarul a dat din cap a încuviinţare. Apoi s-a urcat în *Ford*-ul său şi a şters-o.

— Ţi-a luat Dumnezeu minţile! izbucni Lenz de îndată ce interlocutorul nostru dispăru după colţul străzii. Întâi să-l reţin cu forţa pe individ, ca mai apoi tu să-l laşi să-ţi scape!

— Logică şi psihologie! i-am întors-o, bătându-l pe umăr. Nu înţelegi nimic în treaba asta, bunul meu Gottfried...

Mi-a îndepărtat mâna.

— Psihologie... făcu el dispreţuitor. Cea mai bună psihologie este norocul chior! Şi ăsta a fost cazul. Individul n-o să se mai întoarcă niciodată...

— O să se întoarcă la ora patru!

Gottfried mă învrednici cu o privire plină de compătimire.

— Pariezi? m-a provocat.

— Cu plăcere, i-am răspuns, dar o să pierzi! Cunosc genul ăsta de oameni mai bine decât tine. Trebuie doar încă puţin „încălzit”. Şi apoi, nu pot să-i vând un lucru care nu mai este al nostru!

— Ah, Dumnezeule, dacă-i vorba numai de atât!... spuse Gottfried înălţându-şi capul. N-ai s-ajungi vreodată la ceva în viaţă, copilaş! Tocmai cu asemenea lucruri se fac adevăratele afaceri... Vino să-ţi ţin un curs gratuit despre viaţa economică modernă.

După masa de prânz am plecat la Blumenthal. Eram ca un ied care trebuie să-l viziteze pe jupânul lup... Soarele încingea asfaltul şi cu fiecare pas simţeam micşorându-se pofta de a intra în frigarea lui Blumenthal. Cel mai bine era să termin cât mai repede.

— Domnule Blumenthal, i-am spus de cum am intrat, nedându-i răgaz să scoată vreo vorbuliţă, vă fac îndată o propunere interesantă. Aţi plătit pe *Cadillac* cinci mii cinci sute de mărci... vă ofer şase mii, dacă reuşesc să-l vând. Asta o să se hotărască în seara asta.

Blumenthal trona în spatele biroului şi tocmai mânca un măr. Se opri din mâncat şi mă privi o clipă.

— Bine! fornăi el, după care continuă să ronţăie.

Am aşteptat până a aruncat cotorul în coşul cu hârtii.

— Aşadar, sunteţi de acord? l-am întrebat.

— O clipă!

Scoase un alt măr din sertarul biroului.

— Vrei şi dumneata unul?

— Mulţumesc, nu acum...

Muşcă zgomotos din carnea fructului.

— E bine să mănânci multe mere, domnule Lohkamp. Merele prelungesc viaţa! În fiecare zi câteva mere... şi nu mai ai niciodată nevoie de doctor!

— Nici măcar dacă îmi rup un braţ?

Rânji, azvârli cel de-al doilea cotor şi se ridică.

— În cazul ăsta, n-o să-ţi rupi niciun braţ!

— E practic! am replicat, aşteptând ce o să urmeze.

Discuţia asta despre mere îmi stârnea bănuieli. Blumenthal luă o cutie cu trabucuri dintr-un mic dulap şi mi-o întinse. Erau ţigările de foi pe care le cunoscusem.

— Şi astea prelungesc viaţa? l-am întrebat.

— Nu, o scurtează... Se compensează cu merele...

Expiră un nor de fum, apoi mă privi de jos în sus, cu capul aplecat într-o parte, ca o pasăre gânditoare.

— A compensa, domnule Lohkamp, a compensa mereu, iată întregul secret al vieţii!

— Când poţi s-o faci...

Clipi din ochi.

— Da, *a putea,* ăsta este secretul. Ştim prea mult şi putem prea puţin. Pentru că ştim prea mult!

Izbucni în râs.

— Iartă-mă... filosofez întotdeauna puţin după ce mă ridic de la masă!

— Este cel mai bun prilej! am remarcat... Aşadar, compensaţia se va face şi pentru *Cadillac,* nu-i aşa?

Ridică o mână.

— Un moment!

Supus, am plecat capul. Blumenthal şi-a dat seama, şi asta i-a stârnit râsul.

— Nu-i ceea ce gândeşti! Voiam doar să-ţi fac un compliment. Mă iei prin surprindere de cum treci pragul, dai cărţile pe faţă!... Bine calculat pentru bătrânul Blumenthal! Ştii la ce m-am aşteptat?

— Că o să încep oferindu-vă patru mii cinci sute de mărci.

— Exact! Dar ai fi dat greş. Vrei să-l vinzi cu şapte mii, nu-i aşa?

Prudent, am ridicat din umeri.

— De ce neapărat cu şapte mii?

— Pentru că ăsta a fost primul preţ pe care mi l-ai cerut.

— Aveţi o memorie extraordinară!

— În ce priveşte cifrele. Numai pentru cifre. Din nefericire. Atunci, ca să terminăm: îţi dau maşina pentru şase mii!

Am bătut palma în semn de învoială.

— Slavă Domnului! am exclamat cu un sentiment de uşurare. E prima afacere după multă vreme. *Cadillac*-ul s-ar părea, ne poartă noroc.

— Şi mie! făcu Blumenthal. Câştig şi eu cinci sute de mărci din treaba asta.

— Da... Dar de ce îl vindeţi atât de repede? Nu vă mai place?

— Simplă superstiţie! declară Blumenthal. Nu refuz nicio afacere din care câştig...

— Ce superstiţie nemaipomenită!

Îşi legănă chelia lucioasă.

— Dumneata nu crezi, dar e adevărat. Ca să nu dau greş în alte treburi. Să refuzi astăzi o afacere înseamnă să sfidezi destinul... Şi nimeni nu-şi mai poate permite aşa ceva!

La patru jumătate, Gottfried Lenz, cu o mutră grăitoare, aşează dinaintea mea, pe masă, o sticlă de gin goală.

— Aş vrea să mi-o umpli, copilaş! Plină ochi! Îţi aminteşti de rămăşagul nostru?

— Îmi amintesc, am spus, dar e prea devreme.

Fără un cuvânt, Gottfried îmi băgă ceasul lui sub nas.

— Patru şi jumătate, am constatat. Poate că-i ora oficială. Oricine poate să întârzie... De altfel, sunt dispus să pariez două contra una... dublând miza!

— De acord! încuviinţă solemn Gottfried. Cum s-ar zice, patru sticle de gin care nu mă costă nimic. Asta se numeşte eroism pe poziţii pierdute. Glorios, copilaş, dar în acelaşi timp greşit.

— Să avem răbdare.

Nu eram nici pe departe atât de sigur pe cât voiam să las impresia. Dimpotrivă, presupuneam de pe acum că

brutarul nu va mai veni. Ar fi trebuit să-l reţin dimineaţă. Nu te puteai bizui pe dânsul.

Când sirena fabricii de arcuri, din faţă, sună ora cinci, Gottfried puse pe masă, în tăcere, încă trei sticle goale. Apoi se sprijini de fereastră şi mă privi.

— Mi-e sete! spuse el apăsat, după un timp.

În clipa aceea am auzit din stradă zgomotul de neconfundat al unui motor de *Ford.* Imediat apoi, maşina brutarului viră ca să intre la noi.

— Dacă ţi-e sete, iubitul meu Gottfried, m-am adresat plin de demnitate, fugi iute de-mi cumpără cele două sticle de rom, preţul pariului pe care l-am câştigat. Ai dreptul, gratuit, la o duşcă. Îl vezi afară pe maistrul brutar? Psihologie, băieţaş. Şi acum, strânge de pe masă sticlele astea goale de gin. Mai apoi, poţi s-o iei din loc cu taxiul. Eşti încă prea crud pentru afacerile delicate... Salutare, fiule!

Am ieşit şi i-am relatat brutarului că probabil vom putea obţine maşina. Clientul cerea şapte mii cinci sute de mărci, dar fără îndoială, până la urmă, o să accepte şapte mii, bani gheaţă.

Brutarul mă asculta atât de distrat, încât m-a cuprins mirarea.

— Trebuie să-i telefonez din nou la ora şase! i-am spus în cele din urmă.

— La şase?

Brutarul se trezi din torpoare.

— La şase trebuie să... Se întoarse deodată către mine. Vreţi să mă întovărăşiţi?

— Unde? l-am întrebat surprins.

— La prietenul dumneavoastră, pictorul. E gata tabloul.

— A, la Ferdinand Grau! încuviinţă.

— Haideţi! Mai apoi putem să vorbim despre maşină.

— Foarte bine! am exclamat. Dar e destul de departe. Cel mai bine ar fi să plecăm de îndată.

Ferdinand Grau arăta prost. Avea o figură de un

cenuşiu-verzui, întunecată, buhăită. Ne-a primit la uşa atelierului. Brutarul abia s-a uitat la dânsul. Era ciudat de nesigur şi emoţionat.

— Unde este? a întrebat pe nerăsuflate.

Ferdinand făcu un gest spre fereastră. Tabloul era acolo, pe un şevalet. Brutarul intră repede şi rămase nemişcat, foarte aproape de portret. După o clipă, îşi scoase pălăria. Se grăbise atât de tare, încât uitase de asta până atunci.

Ferdinand continua să stea lungă uşă, cu mine.

— Cum îţi merge, Ferdinand? l-am întrebat.

Schiţă un gest nedesluşit.

— S-a întâmplat ceva?

— Ce vrei să se fi întâmplat?

— Arăţi prost...

— Nimic altceva?

— Nu, i-am răspuns, nimic altceva...

Îşi puse mâna sa mare pe umărul meu şi surâse cu chipul unui bătrân Saint-Bernard.

Am aşteptat încă un moment. Apoi ne-am îndreptat spre brutar. Am fost surprins privind tabloul. Capul era foarte reuşit. După fotografia de la nuntă şi celălalt instantaneu foarte şters, Ferdinand pictase o femeie încă tânără, care privea înainte cu nişte ochi serioşi, puţin neliniştiţi.

— Da, spuse brutarul fără să se întoarcă, e într-adevăr dânsa!

A spus-o mai mult pentru sine decât. Pentru noi şi mi s-a părut că nici n-a băgat de seamă că dăduse grai gândului.

— Aveţi lumină suficientă? întrebă Ferdinand.

Brutarul nu răspunse.

Ferdinand se apropie de el ca să întoarcă puţin şevaletul. Apoi reveni şi îmi făcu semn să-l întovărăşesc în micuţa cameră învecinată cu atelierul.

— N-aş fi crezut-o în vecii vecilor! făcu el uluit. Vânătorul ăsta de chilipiruri înduioşat! Plânge!

— O dată înduioşarea cuprinde pe fiecare! am comentat eu. Numai că pentru individul ăsta e prea târziu...

— Prea târziu! repetă Ferdinand. Întotdeauna prea târziu. Aşa-i în viaţă, n-ai ce să-i faci, Robby!

Păşea încet încoace şi-ncolo.

— Să-l lăsăm o clipă singur. În răstimpul ăsta putem juca o partidă de şah.

— Ai o inimă de aur! i-am spus.

S-a oprit din mers.

— Ce vrei să spui? Asta nu-i ţine nici de cald, nici de frig. Dacă ar trebui să ne gândim fără încetare la lucrurile astea, nicio fiinţă omenească n-ar mai avea dreptul să râdă, Robby...

— Ai încă o dată dreptate! am spus. Atunci, să facem repede o partidă.

Am aranjat piesele şi am început să jucăm. Ferdinand câştiga foarte lesne. M-a făcut mat cu o tură şi un nebun, fără ajutorul reginei.

— E ciudat, am spus, dai impresia că n-ai dormit de trei zile şi joci ca un pirat!

— Joc întotdeauna bine când sunt melancolic, răspunse Ferdinand.

— Dar de ce eşti melancolic?

— Uite-aşa... Pentru că se înnoptează. Un om normal este întotdeauna prins de melancolie când se lasă seara. Fără vreun motiv special. Se întâmplă...

— Dar numai când eşti singur, am adăugat.

— Bineînţeles. Ceasul umbrelor. Ceasul singurătăţii. Ora când coniacul are eel mai bun gust.

Se duse să caute o sticlă şi două pahare.

— N-ar fi cazul să ne întoarcem la brutar? l-am întrebat.

— Îndată.

Umplu paharele,

— În sănătatea ta, Robby!... Pentru că odată trebuie să dăm cu toţii ortul popii.

— În sănătatea ta, Ferdinand! Pentru că deocamdată

suntem încă în viaţă!

— Câteodată, spuse el, nici n-a lipsit mult ca să fie trecut hotarul... Un motiv ca să mai tragem o duşcă.

— Bine.

Am revenit în atelier. Se întunecase. Cu umerii lăsaţi, brutarul stătea tot în faţa portretului. Părea jalnic şi rătăcit în uriaşa cameră goală şi am avut impresia că se împuţinase.

— Doriţi să împachetez portretul? întrebă Ferdinand.

Tresări.

— Nu...

— Atunci, vi-l trimit mâine.

— N-ar putea să mai rămână aici? se interesă şovăitor brutarul.

— Dar de ce? făcu Ferdinand cu surprindere, apropiindu-se. Nu vă place?

— Ba da... dar aş dori totuşi să-l las aici...

— Nu înţeleg...

Brutarul înălţă rugător ochii spre mine. Am priceput... Îi era teamă să agaţe tabloul la el acasă, din pricina canaliei cu părul negru. Poate că îi era ruşine s-o aducă pe moartă acolo.

— Ferdinand, am intervenit eu, tabloul poate foarte bine să rămână aici dacă e plătit...

— Bineînţeles...

Uşurat, brutarul scoase carnetul de cecuri. S-au apropiat amândoi de masă.

— Vă mai datorez patru sute de mărci? întrebă brutarul.

— Patru sute douăzeci, preciză Ferdinand. Cu rabat cu tot. Doriţi o chitanţă?

— Da, răspunse brutarul. Cum se obişnuieşte...

În tăcere, completară cecul şi chitanţa. Am rămas lângă fereastră, privind jur împrejur. În ramele lor aurite, chipurile portretelor refuzate şi neplătite străluceau pe pereţi în penumbra înserării. Părea o adunare fantomatică

de dincolo de lume şi toţi aceşti ochi nemişcaţi dădeau impresiei că fixează tabloul de lângă fereastră, care urma acum să li se alăture şi asupra căruia înserarea arunca o ultimă sclipire de viaţă. Stăruia o impresie stranie... cele două siluete care scriau aplecate asupra mesei, umbrele şi toate aceste chipuri tăcute.

Brutarul se duse din nou spre fereastră. Ochii injectaţi se asemănau cu nişte bile de sticlă, gura era întredeschisă, buza inferioară atârna, lăsând să i se vadă dinţii înnegriţi; o imagine caraghioasă şi tristă... La etajul de deasupra cineva începu să cânte la pian un exerciţiu oarecare, mereu acelaşi. Sunetul era ascuţit şi obsedant. Ferdinand Grau rămăsese aproape de masă. Îşi aprinse o ţigară. Flăcăruia chibritului îi lumină chipul. Cufundată în semiobscuritate, încăperea păru uriaşă şi puternic înălbăstrită la lumina micii scăpărări roşiatice.

— Se mai poate face vreo modificare la portret? întrebă brutarul.

— Ce anume?

Ferdinand Grau se apropie. Brutarul arătă bijuteriile.

— Se poate scoate asta?

Era vorba de broşa mare de aur pe care a cerut-o în mod deosebit atunci când a comandat tabloul.

— Desigur! spuse Ferdinand. Chiar strică obrazului. Portretul nu are decât de câştigat dacă o facem să dispară.

— Asta cred şi eu.

Şovăi o clipă.

— Cât m-ar costa?

Ferdinand îmi aruncă o privire.

— Nimic! răspunse el binevoitor. Dimpotrivă, dumneavoastră vi se cuvine un rest. Vor fi mai puţine elemente pe tablou.

Surprins, brutarul înălţă capul. Un moment, dădu impresia că s-a prins. Dar mai apoi spuse hotărât:

— A, nu, lăsaţi!... aţi pictat-o totuşi.

— Este exact...

Am plecat. Pe scară, privindu-i spatele încovoiat, m-am înduioşat de brutar şi de faptul că propria lui conştiinţă i-a imputat înşelătoria cu broşa. Nu prea îmi făcea plăcere ca tocmai în această dispoziţie sufletească să încep tocmeala eu *Cadillac*-ul. Dar mi-am spus că o parte din tristeţea sa, fără îndoială sinceră în ce priveşte pe soţia decedată, fusese provocată doar de faptul că bruneta pe care o oploşise la dânsul era o canalie şi m-am simţit din nou gata de atac.

— Putem aranja treaba la mine, mi-a spus brutarul când am ieşit.

Am făcut un semn de încuviinţare. Îmi convenea de minune. Fără îndoială, brutarul credea că va fi mai puternic între cei patru pereţi ai săi... dar eu mă bizuiam pe ajutorul brunetei. Aceasta ne aştepta de acum în faţa uşii.

— Vă felicit din toată inima! am spus înainte ca brutarul să fi putut deschide gura.

— Pentru ce? întrebă ea repede, privindu-mă cu ochii-i ageri.

— Pentru *Cadillac*-ul dumneavoastră, am răspuns eu imperturbabil.

— Scumpete!

Dintr-o săritură, se agăţă de gâtul brutarului.

— Dar încă n-am...

Încerca să se desprindă din braţele ei, ca să-i poată explica. Dar dânsa nu ceda, răsucindu-se în jurul lui ca să-l împiedice să vorbească. Rând pe rând vedeam, privind peste umărul brutarului, strâmbătura vicleană şi batjocoritoare a femeii, şi deasupra umărului ei capul de vierme alb al brutarului, care, dojenitor, protesta zadarnic. În sfârşit, reuşi să se elibereze.

— N-am încheiat încă târgul! gâfâi dânsul.

— Ba da, am spus cu multă cordialitate, suntem înţeleşi! Iau asupra mea tocmeala pentru cele cinci sute de mărci. N-o să plătiţi pentru *Cadillac* niciun pfenig peste

şapte mii de mărci! Vă convine?

— Bineînţeles! sări iute bruneta. Este într-adevăr un preţ convenabil, scumpete!

— Ajunge!

Brutarul ridică mâna.

— Dar ce te-a apucat? ţipă dama. Mai întâi eşti gata să cumperi maşina, şi acum nu mai vrei!

— Ba da, vrea! am intervenit eu. Am pus totul la punct...

— Ei bine, atunci... scumpete... pentru ce...

Se lipea strâns de el. Brutarul încercă din nou să se desprindă, dar dânsa îşi apăsa sânii rotunjori pe braţul bărbatului. Chipul acestuia era iritat; dar rezistenţa îi slăbea.

— *Ford*-ul... începu el.

— Intră, evident, în socoteală.

— Pentru patru mii de mărci.

— Ăsta-i preţul lui iniţial? l-am întrebat eu prietenos.

— Trebuie scăzut din socoteală preţul lui de patru mii de mărci! declară ritos brutarul. Găsise acum punctul de contraatac, după lovitura-surpriză de la început. Maşina e ca nouă...

— Nouă..., am continuat, după reparaţia aceea nemaipomenită.

— Chiar dumneavoastră aţi recunoscut azi-dimineaţă...

— Azi-dimineaţî era altceva. Există nou şi nou... după cum cumperi sau vinzi. Pentru patru mii de mărci ar trebui ca *Ford*-ul dumneavoastră să aibă barele de protecţie din aur!

— Patru mii de mărci, sau stricăm târgul! spuse încăpăţânat brutarul. Din nou îşi revenise şi părea stăpânit de dorinţa recuperării a ceea ce pierduse datorită slăbiciunii de adineauri.

— Atunci, la revedere! am replicat întorcându-mă spre brunetă. Îmi pare rău, scumpă doamnă, dar nu pot lucra în pagubă. Nu câştigăm nimic de pe urma *Cadillac*-ului, ca atare nu ne putem permite să recuperăm un *Ford* vechi,

la un preţ astronomic! Rămâneţi cu bine!

Dânsa mă reţinu. Ochii îi scânteiau. Se aruncă asupra brutarului.

— Tu însuţi ai spus de o sută de ori că *Ford*-ul nu mai face doi bani! scrâşni ea. Şi ochii-i începură să lăcrimeze.

— Două mii de mărci! am spus eu. Două mii de mărci, cu toate că pentru noi echivalează cu o sinucidere.

Brutarul tăcea.

— Hai, vorbeşte, spune ceva! De ce stai fără să deschizi gura? şuieră bruneta.

— Mă duc să aduc *Cadillac*-ul, am încheiat eu. În timpul ăsta, puteţi discuta problema între dumneavoastră.

Am avut senzaţia că cel mai bun lucru era să dispar. Bruneta avea să-mi facă jocul.

Peste o oră m-am întors cu *Cadillac*-ul. Mi-am dat seama imediat că cearta se terminase cel mai simplu din lume. Brutarul părea mototolit şi o mică pană din fulgii patului îi atârna de haină... Dimpotrivă, bruneta jubila, îşi sălta sânii şi arbora un surâs satisfăcut şi perfid. Se schimbase, şi acum purta o rochie de mătase, diafană, care se mula foarte tare pe trup. Pe ascuns, mi-a făcut cu ochiul şi mi-a dat să înţeleg prin semne că totul se aranjase.

Am făcut o plimbare de probă. Bruneta s-a tolănit confortabil pe scaunul încăpător, trăncănind fără încetare. Aş fi avut chef s-o zvârlu afară, dar mai aveam nevoie de dânsa. Brutarul, mai degrabă melancolic, stătea lângă mine. Arborase, cu anticipare, doliu pentru banii lui şi, dintre toate, acesta e doliul cel mai sincer.

Ne-am întors acasă la brutar şi am intrat înăuntru. A părăsit camera ca să-şi caute banii. Acum părea un om bătrân şi am observat că îşi cănea părul. Bruneta îşi lunecă mâinile de-a lungul rochiei.

— Am pus bine ţara la cale, nu-i aşa?

— Da, am aprobat-o cu scârbă.

— Vreau o sută de mărci comision...

— Asta era, aşadar! am spus eu.

— Zgârcitul ăsta de ţap bătrân! şuşoti ea confidenţial, apropiindu-se de mine. E plin de bani, dar ca să-l faci să cheltuie o para... Nici nu vrea măcar să-şi facă testamentul. Bineînţeles, totul o să revină copiilor, şi eu o să rămân, cu buzele umflate. Nu-i chiar aşa de vesel cu boşorogul.

Se apropie şi mai tare de mine, cu sânii provocatori.

— Aşadar, spuse ea, o să trec mâine pe la dumneata pentru cele o sută de mărci. La ce oră eşti de găsit?... Sau ţi-ar conveni să vii aici? Râse scurt. Mâine după masă o să fiu singură.

— Am să vi le trimit, i-am tăiat-o.

Continuă să râdă.

— Adu-le chiar dumneata; sau ţi-e teamă?

Fără îndoială, mă credea timid şi voia să-mi dea de înţeles cât mai clar cu putinţă despre ce era vorba.

Nu mi-e teamă, i-am replicat, dar n-am timp. Tocmai mâine trebuie să mă duc la doctor. Un vechi sifilis, înţelegeţi? Aşa ceva îţi amărăşte întreaga viaţă.

Făcu atât de repede un pas înapoi, încât aproape se împiedică de un fotoliu de pluş. În clipa aceea, brutarul reveni în cameră. Aruncă brunetei o uitătură bănuitoare. Apoi îmi numără banii pe masă. Număra încet, ezitând. În timpul ăsta, umbra lui se mişca pe tapetul cu trandafiri şi număra şi ea. În timp ce scriam chitanţa mă gândeam că scena asta se mai jucase o dată astăzi. Numai că în locul meu fusese Ferdinand Grau. Cu toate că n-avea nicio însemnătate, faptul mi s-a părut neobişnuit.

Am fost bucuros când am ieşit afară. Era o atmosferă caldă, de vară. *Cadillac*-ul strălucea la marginea străzii.

— Ei bine, prietene, îţi mulţumesc! m-am adresat maşinii lovindu-i uşor botul. Reînnoieşte-ţi cât mai curând isprăvile!

XV

SCÂNTEIETOARE ŞI PLINA DE LUmină, dimineaţa străjuia câmpiile. Aşezaţi la marginea unui luminiş, Pat şi cu mine luam micul dejun. Obţinusem două săptămâni concediu şi mă aflam cu ea în drum spre mare.

În faţa noastră staţiona pe şosea un mic şi vechi *Citroën.* Îl luasem în contul *Ford*-ului obţinut de la brutar, şi Köster mi-l împrumutase pe perioada concediului. Îţi făcea impresia unui asin răbdător, atât era de încărcat cu geamantane.

— Să sperăm că n-o să se prăbuşească pe drum, am spus cu îngrijorare.

— N-o să se prăbuşească, mă linişti Pat.

— De unde ştii?

— Ştiu. Aşa. Pentru că este concediul nostru.

— Posibil. Dar eu mai ştiu în ce tristă stare e axul din spate. Mai cu seamă cu încărcătura asta.

— E unul dintre fraţii lui Karl. O să reziste.

— Un frate foarte rahitic.

— Nu-l vorbi de rău, Robby... e cel mai frumos automobil pe care-l cunosc în momentul de faţă.

— Vino lângă mine, Pat!

— Ce doreşti?

— Greu de ghicit!

Am rămas câtva timp întinşi, unul lângă altul, pe pajişte. Dinspre pădure, vântul adia cald şi blând. Mirosea a răşină şi a ierburi.

— Spune-mi, Robby, întrebă Pat după un răstimp, ce fel

de flori sunt cele de acolo, de lângă pârâu?

— Anemone, i-am răspuns, fără să mă uit.

— Dar, dragul meu, nu-i cu putinţă, anemonele sunt mai mici; şi afară de asta, înfloresc doar primăvara.

— E adevărat. Atunci, sunt râjnice.

Scutură din cap.

— Ştiu cum e râjnica. Asta nu se aseamănă deloc cu ea!

— Atunci, sunt cucute.

— Dar, Robby! Cucuta e albă. Nu roşie!

— În cazul ăsta, nu mai ştiu nimic! Până acum dacă eram întrebat, mă descurcam cu aceste trei flori. Întotdeauna s-a crezut că e vorba de una dintre cele trei.

Ea începu să râdă.

— Păcat. Dacă aş fi ştiut asta, m-aş fi declarat mulţumită de când ai pomenit de anemone.

— Cucuta, am precizat, cucuta mi-a adus cele mai multe succese.

Se ridică în capul oaselor.

— E foarte nostim! Ai fost întrebat chiar atât de des?

— Nu chiar aşa des. Şi în împrejurări diferite.

Îşi sprijini mâinile de pământ.

— De fapt, este ruşinos să trăieşti pe acest pământ şi să nu ştii aproape nimic despre el. Nici măcar câteva denumiri.

— Nu te necăji, i-am spus, este mult mai ruşinos să nu ştii la ce bun trăieşti pe pământ. În situaţia asta, câteva nume în plus sau în minus nu mai contează.

— Asta-i părerea ta! Dar cred că o spui din lene.

M-am întors spre ea.

— Bineînţeles. Dar asupra lenii nu s-a reflectat însă destul. Ea este izvorul întregii fericiri şi capătul oricărei filosofii. Vino, culcă-te din nou lângă mine. Omul stă prea puţin culcat. Stă tot mereu în picioare sau jos. Asta nu-i sănătos pentru sentimentul de plăcere animalică. Doar în poziţie orizontală eşti complet împăcat cu tine însuţi.

Se auzi apropiindu-se şi trecând pe lângă noi bâzâitul

unei maşini.

— Un *Mercedes* mic, am precizat, fără să mă ridic. De patru cilindri.

— Mai vine unul, completă Pat.

— Da. Îl şi aud. Un *Renault.* Are capota ca un rât de porc?

— Exact.

— Atunci, e un *Renault...* Ascultă însă, acum vine ceva serios! O *Lancia!* Asta o să le ajungă din urmă pe celelalte două ca lupul pe miei! Ascultă-i, te rog, motorul! Parcă-i o orgă!

Automobilul trecu ca vântul.

— Despre maşini ştii mai mult decât trei nume, nu-i aşa? întrebă Pat.

— Bineînţeles. Şi în cazul ăsta, ele corespund realităţii.

Pat izbucni în râs.

— Faptul ăsta-i trist sau nu?

— Nu-i deloc trist. E doar firesc. Câteodată prefer o maşină bună unor câmpii împestriţate cu flori!

— Inimă împietrită a secolului XX! Nu eşti deloc sentimental...

— Ba da, te-ai convins cu automobilele.

Se uită la mine.

— Şi eu la fel. Zise Pat.

Din brădet se auzea glasul cucului. Pat începu să numere.

— De ce numeri?

— Nu ştii ce se spune? De câte ori cântă cucul, atâţia ani mai ai de trăit.

— Aşa-i, ştiu. Dar mai există şi altă credinţă. Când auzi cucul cântând, să-ţi numeri zornăind banii. Atunci se înmulţesc.

Mi-am scos mărunţişul, din buzunar şi l-am făcut să zornăie puternic în palme.

— Aşa eşti tu, spuse Pat, râzând. Eu vreau să trăiesc, şi tu vrei bani.

— Ca să am cu ce trăi, i-am replicat. Un idealist autentic doreşte să aibă bani. Banii constituie libertatea turnată în monedă. Şi libertate înseamnă viaţă.

— Paisprezece, numără Pat. Te-am auzit exprimându-ţi mai înainte o altă părere!

— Aceea era din epoca întunecată a vieţii mele. N-ar trebui să se vorbească cu dispreţ despre bani. Banii determină pe multe femei să se îndrăgostească. Iar pe de altă parte dragostea naşte în mulţi bărbaţi aviditatea. Banii, deci favorizează idealurile... şi dragostea materialismul.

— Eşti în vervă astăzi, remarcă Pat. Treizeci şi cinci...

— Bărbatul – am continuat să-i explic – devine avid de bani mânat de dorinţele femeii. Dacă n-ar exista femeia, n-ar exista nici bani, şi bărbaţii ar fi o seminţie eroică. În tranşee nu erau femei... şi faptul că cineva poseda undeva ceva avere nu juca niciun rol... ceea ce conta era doar bărbăţia lui. Nu-i o pledoarie în favoarea tranşeelor... ci doar pune dragostea în adevărata ei lumină. Amorul trezeşte instinctele maligne ale bărbatului... dorinţa de posesiune, de onoruri, de câştig şi de siguranţă. Nu degeaba dictatorilor le plac colaboratorii însuraţi... În această situaţie sunt mai puţin periculoşi. Nu degeaba preoţii catolici sunt celibatari... altfel, n-ar fi ajuns niciodată misionari atât de îndrăzneţi.

— Eşti într-o vervă grozavă astăzi, remarcă Pat admirativ. Cincizeci şi doi.

Mi-am băgat banii din nou în buzunar şi mi-am aprins o ţigară.

— Nu vrei să termini odată cu număratul? Ai trecut cu mult peste şaptezeci de ani.

— O sută, Robby! E o cifră apreciabilă. Atât aş vrea să trăiesc.

— Toată stima, ăsta zic şi eu curaj! Dar ce vrei să faci cu atâţia ani?

Îmi aruncă o privire fugară.

— Asta rămâne de văzut. Părerile mele despre viaţă

diferă de ale tale.

— Nu încape îndoială. De altfel, se spune că doar primii şaptezeci sunt cei mai dificili. După aceea, totul se simplifică.

— O sută, anunţă Pat în timp ce ne pregăteam de plecare.

Marea ne ieşi în întâmpinare ca o enormă şi argintie pânză de corabie. Cu mult înainte de a o vedea, i-am simţit boarea sărată... orizontul se lărgea şi devenea din ce în ce mai luminos... apoi, deodată, ea se dezvălui ochilor noştri, neliniştită, puternică, nesfârşită.

Şoseaua descria o curbă care trecea foarte aproape de ţărm. Apoi venea o pădure, şi în spatele ei un sat. Am întrebat de casa unde urma să locuim. Era situată puţin dincolo de sat. Adresa ne-o dăduse Köster. După război locuise un an încheiat acolo.

Era o vilă mică, izolată. Luând un viraj elegant, am oprit *Citroën*-ul în faţa vilei şi-am claxonat. O faţă latră apăru la o fereastră, ne privi timp de o secundă şi dispăru.

— Să sperăm că nu-i domnişoara Müller.

— Mi-e indiferent cum arată, spuse Pat.

Uşa se deschise. Slavă Domnului, nu era domnişoara Müller. Era servitoarea. Domnişoara Müller, proprietăreasa casei, îşi făcu apariţia un minut mai târziu. O doamnă cu păr argintiu, delicată, cu înfăţişare de fată bătrână. Purta o rochie neagră închisă până la gât, şi o broşa de aur în formă de cruce.

— Pune-ţi pentru orice eventualitate ciorapii, Pat, i-am şoptit după ce-am aruncat o privire asupra broşei. Apoi m-am dat jos din maşină. Cred că domnul Köster ne-a anunţat.

— Da, mi-a telegrafiat că veniţi. Mă examină cu atenţie. Ce face domnul Köster?

— Ah! Destul de bine... în măsura în care poate să-ţi meargă bine în zilele noastre.

Ea dădu din cap şi continuă să mă examineze.

— Îl cunoaşteţi de mult?

„Mă supune unui adevărat interogatoriu”, mi-am spus, şi am informat-o de când îl cunoşteam pe Otto. Păru mulţumită. Pat se apropie. Îşi pusese ciorapii. Privirea domnişoarei Müller se îmblânzi. Patrice părea să se bucure în faţa ei de mai multă trecere decât mine.

— Mai aveţi camere libere pentru noi?

— Dacă telegrafiază domnul Köster aveţi oricând asigurată camera, explică domnişoara Müller uitându-se cam dispreţuitor la mine. Vă dau cea mai frumoasă cameră, declară ea uitându-se la Pat.

Pat zâmbea. Domnişoara Müller zâmbea şi ea.

— O să v-o arăt, se oferi gazda.

Una lângă alta, au pornit pe aleea îngustă ce ducea printr-o grădiniţă. Veneam în urma lor şi păream cantitate neglijabilă, căci domnişoara Müller se adresa în exclusivitate Patriciei.

Camera pe care ne-o arătă se afla la parter. Avea o intrare separată, din grădină. Asta îmi plăcea tare mult: Era destul de mare, luminoasă şi primitoare. Într-o latură, într-un fel de nişă, erau două paturi.

— Cum vă place? întrebă domnişoara Müller.

— Foarte frumoasă, spuse Pat.

— Chiar splendidă, am adăugat eu, ca să intru în graţiile proprietăresei. Dar unde este cealaltă?

Domnişoara Müller se întoarse încet spre mine.

— Cealaltă? Care cealaltă? Vreţi altă cameră? Nu vă place asta?

— Este minunată, i-am replicat, dar...

— Dar? repetă domnişoara Müller cam înţepată. Din păcate, n-am altă cameră mai bună. Ca asta.

Voiam tocmai să-i explic că avem nevoie de două camere, când ea adăugă:,

— Soţia dumneavoastră o consideră foarte frumoasă...

„Soţia dumneavoastră... “ Am avut impresia că m-am dat un pas înapoi. Dar nu mă mişcasem din loc. Am aruncat o privire spre Pat, care, rezemată de fereastră, îşi stăpânea cu greu râsul văzându-mă în această situaţie.

— Soţia mea, desigur... am spus privind ţintă la crucea de aur de la gâtul domnişoarei Müller. Nu era nimic de făcut, nu-mi stătea în putinţă s-o lămuresc. Ar fi leşinat, scoţând un strigăt. Suntem însă obişnuiţi să dormim în două camere, am adăugat. Adică... fiecare într-una.

Domnişoara Müller dădu reprobator din cap.

— Două dormitoare când eşti căsătorit... asta-i moda cea nouă...

— Nicidecum, am spus înainte de a-i da răgazul să devină bănuitoare. Dar soţia mea are un somn foarte uşor. Iar eu, din păcate, sforăi cam tare.

— Aşa, sforăiţi! făcu domnişoara Müller că şi cum s-ar fi putut gândi la această posibilitate mai de mult.

Acum mă temeam că îmi va da o cameră sus, la etajul II; dar căsătoria părea să însemne pentru ea ceva sfânt. Deschise uşa unei mici camere învecinate în care nu era decât un pat,

— Minunat! Exact ceea ce trebuie! Dar nu cumva deranjez pe altcineva?

Voiam să ştiu dacă eram singuri la parter.

— Nu deranjaţi pe nimeni, explică domnişoara Müller, care îşi pierdu brusc demnitatea. În afară de dumneavoastră nu mai locuieşte nimeni aici. Celelalte camere sunt toate libere. Tăcu o clipă, apoi se reculese. Doriţi să luaţi masa aici, sau în sufragerie?

— Aici.

Dădu din cap şi ieşi.

— Ei, doamnă Lohkamp, m-am adresat Patriciei, Iată în ce poveste ne-am băgat. Dar n-am avut curajul, diavoliţa asta are ceva clerical. Se pare că nici nu-i sunt pe plac. E ciudat, pentru că altminteri am întotdeauna succes la doamne în vârstă.

— Nu-i o doamnă în vârstă, Robby, ci o domnişoară bătrână foarte drăguţă.

— Drăguţă? am ridicat din umeri. Dar oricum, are ţinută. Să nu ai nicio cameră închiriată şi să vorbeşti chiar aşa de sus...

— N-a fost chiar distantă...

— Faţă de tine nu.

Pat râse.

— Mie mi-a plăcut foarte mult. Acum, hai să ne aducem geamantanele şi să scoatem costumele de baie.

Înotasem o oră, şi acum stăteam întins pe plajă, la soare. Pat era încă în apă. Cascheta ei albă de baie apărea din când în când prin volbura albastră a valurilor. Câţiva pescăruşi strigau.

Acolo unde cerul părea că se uneşte cu marea trecea încet un vapor, scoţând nori de fum.

Soarele ardea. Topea orice rezistenţă, convertind-o într-o abandonare somnolentă, golită de gânduri. Am închis ochii şi m-am întins cât eram de lung. Nisipul fierbinte scârţâia. Zgomotul fluxului slab îmi răsuna în urechi. Îmi amintea de ceva, de o zi în care stătusem întins ca acum...

Fusese în vara anului 1917. Compania noastră era pe atunci în Flandra şi pe neaşteptate am obţinut câteva zile de permisie la Ostende. Meyer, Holthoff, Breyer, Lütgens, eu şi încă câţiva. Cei mai mulţi dintre noi nu mai fuseseră încă la mare, şi aceste puţine zile. Această pauză aproape de neconceput între moarte şi iarăşi moarte se transformă într-o dăruire sălbatică... ne dăruiam soarelui, nisipului, mării. Rămâneam toată ziua pe plajă, ne întindeam trupurile la soare... căci a fi gol, fără uniformă, a nu fi încărcat cu arma însemna aproape pace... Zburdam pe plajă şi ne avântam mereu în mare, ne simţeam membrele, respiraţia, mişcările cu întreaga intensitate pe care bucuria vieţii ţi-o oferea pe atunci. Uitam de tot în acele ceasuri şi voiam să uităm totul. Dar seara, în amurg, după apusul soarelui, când umbre cenuşii apăreau la orizont, aşternându-se pe întinsul pal al mării, atunci se amesteca şi un alt ton în vuietul fluxului, devenea mai puternic, acoperindu-l până la urmă ca o ameninţare surdă: tunetul tunurilor de pe front. În

asemenea clipe se întâmpla ca o tăcere albă să pună capăt conversaţiilor, şi capetele să se ridice spra a asculta, iar pe figurile fericite ale băieţilor obosiţi de joacă să reapară dintr-o dată masca aspră a soldatului, pe care stăruiau încă impresionant, doar pentru o clipă, mirarea, melancolia, concentrând tot ceea ce rămânea nespus: curaj şi amărăciune, aviditatea de a trăi, voinţa de a-şi îndeplini datoria, disperarea, speranţa şi misterioasa tristeţe a celor destinaţi să piară tineri. Câteva zile mai târziu începu marea ofensivă, şi de la 3 iulie compania nu mai număra decât treizeci şi doi de oameni, Meyer, Holthoff şi Lütgens căzuseră în luptă.

— Robby! strigă Pat.

Am deschis ochii. A trebuit o clipă să mă gândesc unde mă aflu. Întotdeauna eşti desprins de realitate dacă te laşi furat de amintiri din timpul războiului. Celelalte amintiri nu au acelaşi efect.

M-am ridicat. Pat ieşea din apă. Mergea tocmai pe traiectoria descrisă de soare pe mare, o aură sclipitoare i se prefira peste umerii ei şi era atât de inundată de lumină, încât părea o siluetă întunecată. Cu fiecare pas pe care-l făcea pe plajă creştea mai înaltă în strălucirea puternică a razelor, până când soarele acelei după-amiezi târzii îi încununa capul cu o aureolă.

Am sărit în picioare, atât de neverosimil, ca venind dintr-o altă lume, îmi părea acum tabloul ce se înfăţişa ochilor... cerul nemărginit, albastru, albele coame înspumate ale mării şi frumoasa siluetă fină dinaintea lor... ca şi cum aş fi fost singur pe lume, şi din ape ar fi apărut prima femeie.

O clipă, am simţit imensa forţă calmă a frumuseţii şi mi-am dat seama că era mai puternică decât întregul trecut sângeros, că trebuia să fie mai puternică, că altfel lumea s-ar sfârşi, că s-ar sufoca în îngrozitoarea ei rătăcire. Şi mai tare simţeam că exist, pur şi simplu că trăiesc, că o am pe Pat, că trăiesc, că învinsesem groaza, că aveam ochi şi mâini şi gânduri şi sângele fierbinte în

vine şi totul era o minune de neînţeles.

— Robby! mai strigă Pat încă o dată, şi-mi făcu semn cu mâna.

Am strâns halatul ei de baie de pe jos şi i-am ieşit repede înainte.

— Ai stat mult prea mult în apă!

— Mi-e foarte cald, spuse ea gâfâind.

I-am sărutat umărul umed.

— La început trebuie să fii mai rezonabilă.

Scutură din cap şi mă privi radioasă.

— Am fost destul timp rezonabilă.

— Adevărat?

— Bineînţeles. Mult prea mult timp. Vreau să fiu şi eu, în sfârşit, ceva mai nebună. Râse şi-şi lipi obrazul de al meu. Hai să fim nebuni, Robby! Să nu ne gândim la nimic, absolut la nimic, decât la noi şi la soare, la vacanţă şi la mare!

— De acord, am spus, şi am luat prosopul. Mai întâi să te şterg bine. Cum se explică însă că eşti de pe acum atât de bronzată?

Îmbrăcă halatul de baie.

— E o amintire din anul în care am fost rezonabilă. Trebuia să stau lungită la soare în fiecare zi, pe balcon. Şi să mă culc la orele opt. Astă-seară, la orele opt o să fac încă o baie în mare.

— O să vedem. Omul e întotdeauna grozav când ia hotărâri. Nu însă şi când e vorba să le pună în aplicare. Contradicţia asta îi dă un farmec aparte.

Seara n-a mai avut loc niciun fel de baie în mare. Am mai mers până spre sat, şi în amurg am făcut o plimbare cu *Citroën*-ui... apoi Pat s-a simţit deodată foarte obosită şi a vrut să se întoarcă acasă. Observasem adesea la ea trecerea bruscă de la o vitalitate cuceritoare la o neaşteptată extenuare. N-avea multă putere şi nici rezerve de energie... totuşi, nu-ţi lăsa această impresie. Consuma mereu întreaga forţă de care dispunea, şi în

asemenea clipe părea inepuizabilă în tinereţea ei mlădioasă... dar deodată venea clipa în care chipul ei pălea şi cearcăne adânci i se aşterneau sub ochi... Atunci era la capătul puterilor. Oboseala n-o cuprindea cu încetul, ci îşi punea amprenta pe chipul ei de la o secundă la alta.

— Să mergem acasă, Robby! mă imploră, şi vocea îi era mai joasă ca de obicei.

— Acasă? La domnişoara Müller cu crucea de aur pe piept? Cine ştie ce idei i-or mai fi venit diavoliţei între timp.

— Acasă, Robby! insistă Pat, şi se rezemă obosită de umărul meu. Este la noi acasă!

Am ridicat o mână de pe volan şi i-am cuprins umerii. Am mers aşa, încet, prin înserarea albastră, ceţoasă, şi când în sfârşit am zărit ferestrele luminate ale casei, ce părea un animal întunecat tupilat în marginea netedă a depresiunii, am avut într-adevăr impresia că ne întoarcem acasă.

Domnişoara Müller ne aştepta deja. Se schimbase şi purta acum în locul rochiei negre de lână una tot neagră, de mătase, croită la fel de puritan. Schimbase crucea cu o emblemă, care reunea inima, ancora şi crucea... simbolul religios al credinţei, speranţei şi dragostei.

Se arătă mult mai prietenoasă decât după-amiază şi ne întrebă dacă procedase bine pregătindu-ne pentru cină ouă, friptură rece şi peşte afumat.

— Ei, da... am făcut eu.

— Nu vă place? Sunt cambule proaspăt afumate.

Se uită la mine cam temătoare.

— Ba da, i-am răspuns cu răceală.

— Cambule afumate de curând... trebuie să fie excelente, comentă Pat privindu-mă cu reproş. O cină cum ţi-o doreşti pentru prima zi petrecută la mare, domnişoară Müller. Dacă am mai putea bea şi un ceai fierbinte...

— Desigur, bineînţeles! Ceai fierbinte de tot! Cu

plăcere! Spun fetei să aducă totul imediat.

Uşurată, domnişoara Müller plecă repede, foşnindu-şi rochia de mătase.

— Într-adevăr nu-ţi place peştele? mă întrebă Pat.

— Ba bine că nu! Cambule! De zile întregi visez un asemenea peşte!

— Şi-n cazul ăsta faci o mutră solemnă? E un pic cam tare!

— Trebuia să-i plătesc cu aceeaşi monedă primirea de azi după-masă.

— Doamne-Dumnezeule! Pat începu să râdă. Nu treci nimic cu vederea! Eu am uitat de mult!

— Ea nu. Nu uit aşa repede!

— Ar trebui însă, replică Pat.

Servitoarea intră cu tava. Cambulele aveau pielea de culoarea topazului auriu şi miroseau delicios a mare şi fum. Domnişoara Müller mai adăugase şi câteva crevete proaspete.

— Încep să uit! am exclamat, purtat de-o undă de entuziasm. De altfel, încep să-mi dau seama că mi-e o foame de lup.

— Şi mie la fel. Dar dă-mi, te rog, repede un strop de ceai fierbinte. E ciudat, dar mi-e frig. Şi-afară e destul de cald.

Am privit-o. Cu toate că surâdea, era palidă.

— Să nu mai discutăm despre statul prea mult în apă, am hotărât eu, şi am întrebat slujnica: Este cumva aici un pic de rom?

— Ce să fie?

— Rom. O băutură în sticle.

— Rom?

— Da.

— N-avem.

Se holbă la mine; avea o faţă lipsită de expresie, rotundă ca o lună din aluat dospit.

— N-avem, spuse încă o dată.

— Bine, i-am zis, nu-i nimic. Rămâi cu bine. Dumnezeu

să te aibă în paza sa.

Se făcu nevăzută.

— Ce fericire, Pat, că avem prieteni care privesc lucrurile în perspectivă! Lenz mi-a băgat repede în maşină, azi de dimineaţă, încă înainte de plecare, un pachet destul de greu. Hai să vedem ce-i înăuntru!

Am adus pachetul din maşină. Era o lădiţă conţinând două sticle de rom, una de coniac şi alta cu vin de Porto. Le-am ridicat în sus.

— Şi încă rom St. James! Poţi să te bizui pe băieţi!

Am destupat sticla şi i-am turnat Patriciei mai mult decât un strop de rom în ceai. Am văzut în acelaşi timp cum îi tremură uşor mâna.

— Ţi-e într-adevăr atât de frig?

— Mi-a fost o clipă doar. Acum mă simt mai bine. Romul e bun. Dar o să mă bag curând în pat.

— Bagă-te imediat, draga mea, am sfătuit-o, am să împing masa până la pat şi-o să mâncăm aşa.

S-a lăsat convinsă. I-am mai adus o pătură de pe patul meu şi-am aranjat masa.

— Nu vrei să-ţi fac un grog cumsecade, Pat? Grogul e mai bun. Pot să-l prepar repede.

Refuză scuturând capul.

— Mă simt din nou bine.

Am privit-o. Arăta într-adevăr mai bine. Ochii îi străluceau, gura era foarte roşie, şi faţa dobândise un luciu mat.

— E uimitor ce efect rapid are! am remarcat. Fără îndoială e romul.

Ea zâmbi.

— E şi patul, Robby. Îmi revin cel mai bine când stau culcată. Patul e refugiul meu.

— Ciudat. Aş înnebuni dacă ar trebui să mă bag atât de devreme în pat. Singur, bineînţeles.

Pat începu să râdă.

— Pentru o femeie, lucrurile se schimbă.

— Poate... Dar tu nu eşti femeie.

— Dar ce sunt?

— Nu ştiu. Dar nu eşti femeie. Dacă ai fi o femeie adevărată, normală, nu te-aş putea iubi.

Mă privi.

— Eşti oare capabil să iubeşti?

— Ei, am exclamat, asta-i cam mult pentru cină! Mai ai şi alte întrebări de felul ăsta?

— S-ar putea. Dar răspunde-mi la asta.

Mi-am turnat un păhărel de rom.

— În sănătatea ta, Pat. Poate că ai dreptate. Poate că noi toţi nu mai suntem în stare să iubim. Vreau să spun, aşa ca altădată. Dar nu e mai rău. E doar altfel. Nu ne mai manifestăm ca odinioară.

Cineva bătu la uşă. Domnişoara Müller îşi făcu apariţia. Avea în mână o carafă minusculă, în care se clătina un pic de lichid.

— V-am adus romul.

— Vă mulţumesc, i-am spus privind degetarul de sticlă. E foarte amabil din partea dumneavoastră, dar noi ne-am descurcat deja.

— Oh! Doamne! se uită speriată la cele patru sticle de pe masă. Beţi aşa de mult?

— Doar ca doctorie, am replicat blând, evitând privirea Patriciei. Recomandată de medic. Am un ficat cam uscat, domnişoară Müller. Dar nu vreţi să ne faceţi cinstea?

Am deschis sticla de porto.

— În sănătatea dumitale! Să aveţi casa plină de oaspeţi!

— Vă mulţumesc foarte mult! oftă, se înclină uşor şi bău ca o pasăre. Pentru o vacanţă frumoasă! Apoi îmi adresă un zâmbet complice. Da-i foarte tare. Şi bun.

Surprins de această metamorfoză, era să scap paharul din mână. Obrajii domnişoarei Müller se împurpurară, ochii începură să-i scapere şi se porni să vorbească vrute şi nevrute, lucruri care nu ne interesau. Pat o asculta cu o răbdare îngerească. În sfârşit, mi se adresă:

— Deci domnului Köster îi merge bine?

Am făcut un gest afirmativ.

— Era întotdeauna atât de tăcut! spuse ea. Adesea, nu scotea zile întregi o vorbă. Mai e şi acum tot aşa?

— Acum mai vorbeşte din când în când.

— A stat aici un an întreg. Şi era tot timpul singur.

— De! am continuat, într-o asemenea situaţie vorbeşti din ce în ce mai puţin.

Confirmă cu seriozitate şi se uită spre Patrice.

— Sunteţi desigur foarte obosită.

— Puţin, răspunse Pat.

— Ba foarte obosită, am adăugat.

— Atunci, să vă las, spuse ea speriată. Noapte bună! Somn uşor!

Plecă ezitând.

— Cred că i-ar fi plăcut să mai rămână încă. Ciudat, aşa dintr-o dată, nu?

— Biata de ea! Cu siguranţă că în fiecare seară rămâne singură cu grijile ei.

— Da, fără îndoială... Dar cred că, judecând în general, m-am purtat frumos cu ea.

— Desigur. Pat îmi mângâie mâna. Deschide puţin uşa, Robby.

M-am dus şi-am deschis-o. Afară se mai înseninase şi un fascicol argintiu cădea pe cărăruie şi intra până în cameră. Era ca şi cum grădina abia aşteptase să se deschidă uşa... atât de puternic pătrunse înăuntru mireasma nocturnă a florilor; parfumul suav al micşunelelor, rezedelor şi al trandafirilor umplu întreaga cameră.

— Priveşte, am spus, arătându-i splendoarea de afară.

Puteai vedea, în lumina din ce în ce mai puternică a lunii, întreaga grădină. Spre margine, florile aveau tijele curbate, frunzele dobândiseră culoarea argintului oxidat, şi florile, strălucitoare în culorile lor diferite ziua, scânteiau acum în tonuri şterse, pastelate, misterios şi delicat. Strălucirea astrului selenar şi noaptea le furaseră vigoarea culorilor... dăruindu-le în schimb un parfum mai

plin şi mai dulce decât avuseseră vreodată ziua.

Mă uitam spre Patrice. Delicat, prelung, fragil, capul cu părul închis se odihnea pe perna albă. Nu avea vigoare... dar deţinea şi ea secretul fragilităţii, secretul florilor din asfinţit în lumina aeriană a selenei.

Se ridică puţin.

— Sunt într-adevăr foarte obosită, Robby. E foarte grav?

M-am aşezat lângă patul ei.

— Nicidecum. Ai să dormi bine.

— Dar tu n-ai chef să te culci aşa devreme.

— Am să mai dau o raită pe plajă.

Făcu un gest cu capul şi se întinse din nou. Am rămas un timp lângă dânsa.

— Lasă uşa deschisă peste noapte, spuse ea somnoroasă. E ca şi cum ai dormi în grădină...

Începu să respire mai adânc. M-am sculat încet şi-am ieşit în grădină. Lângă gardul de lemn m-am oprit să fumez o ţigară. De aici puteam privi în cameră. Halatul de baie al Patriciei era atârnat pe speteaza unui scaun, rochia şi puţinele ei lucruri zăceau aruncate deasupra halatului şi pe podea, în faţa scaunului pantofii. Unul se răsturnase. Uitându-mă la toate aceste lucruri mă cuprinse un sentiment ciudat de siguranţă. Mă gândeam că acum cineva este şi va fi lângă mine, că nu trebuie să fac decât câţiva paşi pentru a o vedea şi a fi în preajma ei, astăzi, mâine... poate mult timp...

Poate, mi-am zis, poate... mereu acest cuvânt, fără de care nu te mai puteai descurca! Îmi lipsea certitudinea... certitudinea care lipsea oriunde, oricui.

Am pornit spre plajă, spre mare şi spre vânt, spre acel vuiet surd, care răbufnea ca îndepărtate bubuituri de tun.

XVI

STĂTEAM PE PLAJĂ ŞI PRIVEAM cum apune soarele. Pat nu mă întovărăşise. Nu se simţise bine în cursul dimineţii. Când a început să se însereze m-am ridicat ca să mă întorc acasă. Dincolo de pădure am văzut apropiindu-se în goană slujnica domnişoarei Müller. Îmi făcea cu mâna şi striga ceva. N-am înţeles nimic; vântul şi marea vuiau prea tare... I-am făcut şi eu semn să se oprească, pentru că veneam în întâmpinarea ei. Dar a continuat să alerge, ducând mâinile la gură.

— Doamna... am înţeles, repede...

Am început să alerg.

— Ce s-a întâmplat?

Gâfâia.

— Repede... soţia... nenorocire...

Am luat-o la fugă de-a lungul drumului nisipos, trecând prin pădure spre casă. Portiţa de lemn a grădinii avea piedica pusă, am sărit peste ea şi-am dat buzna în cameră. Patrice era întinsă pe pat, cu pieptul plin de sânge şi mâinile crispate; din gură îi izvora un val roşu. Lângă ea domnişoara Müller cu prosoape şi un vas cu apă.

— Ce s-a întâmplat? am strigat, dând-o la o parte.

Ea spuse ceva.

— Daţi-mi un pansament! Unde-i rana?

Domnişoara Müller mă privea, şi buzele îi tremurau.

— Nu-i nicio rană...

M-am ridicat.

— O hemoptizie, spuse ea.

Am avut impresia unei lovituri de ciocan în moalele capului.

— O hemoptizie?

Am sărit în sus şi i-am luat din mână vasul cu apă.

— Aduceţi gheaţă, repede puţină gheaţă!

Am muiat prosopul în apă şi i l-am pus Patriciei pe piept.

— N-avem gheaţă în casă, se scuză domnişoara Müller.

M-am întors spre dânsa. Se dădu înapoi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, faceţi rost de gheaţă, trimiteţi la cea mai apropiată cârciumă şi telefonaţi imediat medicului.

— Ştiţi doar că nu avem telefon...

— Afurisită treabă! Unde-i postul cel mai apropiat?

— La Massmann.

— Duceţi-vă la ei! Repede! Chemaţi de urgenţă primul medic. Cum îl cheamă? Unde stă?

Mai înainte ca ea să fi pronunţat vreun nume, am împins-o afară.

— Repede, repede, aleargă cât poţi! La ce distanţă e?

— Trei minute, spuse, femeia şi plecă în grabă.

— Nu uita să aduci gheaţa! i-am strigat.

Dădu din cap şi începu să alerge.

Am adus apă şi-am muiat din nou prosopul. Nu îndrăzneam s-o ating pe Pat. Nu ştiam dacă trebuie să stea culcată în poziţia aceea, eram disperat că nu ştiam singurul lucru pe care ar fi trebuit să-l ştiu: dacă să-i pun perne sub cap, sau s-o las întinsă orizontal.

Horcăi, apoi se ridică şi un nou val de sânge o podidi pe gură. Respira greu, gemând, şi-n ochi i se citea o spaimă animalică, se înecă, tuşi, şi sângele ţâşni încă o dată. Când o susţineam, când o lăsam în voie, cu mâna sub umărul ei, simţeam convulsiile ce-i scuturau dureros spatele chinuit... păru să dureze infinit de mult, apoi se lăsă moale pe pernă...

Domnişoara Müller reveni. Se uita la mine ca la o stafie.

— Ce trebuie să facem? am strigat.

— Doctorul vine numaidecât, şopti ea, gheaţă pe piept şi dacă poate în gură...

— Să-i ridicăm capul, sau s-o culcăm orizontal? Spune odată, pentru Dumnezeu!

— Lăsaţi-o aşa... vine imediat...

Am pus bucăţile de gheaţă pe pieptul Patriciei, bucuros că pot face ceva, iar restul l-am fărâmiţat pentru comprese. Şi nu vedeam nimic decât gura ei dulce, iubită şi schimonosită, această gură unică, această gură însângerată...

Am auzit venind o bicicletă şi am sărit în sus. Era medicul.

— Pot să vă dau o mână de ajutor?

Scutură din cap şi-şi despachetă trusa. Stăteam foarte aproape de el, lângă pat, înconjurând stâlpii tăbliei.

Ridică privirea. M-am dat un pas înapoi, fără a înceta să-l privesc. Examina coastele Patriciei. Ea gemea.

— Este periculos?

— La cine se trata soţia dumitale? întrebă el în loc de răspuns.

— Cum? La cine se trata? am bâlbâit.

— La ce doctor? făcu el nerăbdător.

— Nu ştiu... nu, nu ştiu nimic... nu cred...

Se uită la mine.

— Ar trebui să ştiţi...

— Dar nu ştiu. Nu mi-a spus niciodată nimic.

Se aplecă spre Patrice şi o întrebă. Ea vru să răspundă, dar tusea îi fu acoperită de un val roşu. Doctorul o ajută, Pat muşca aerul, respiraţia îi deveni şuierătoare.

— Jaffé, şopti ea horcăind.

— Felix Jaffé? Profesorul Felix Jaffé? întrebă medicul. Ea confirmă cu o zbatere a pleoapelor. Doctorul mi se adresă: Poţi să-i telefonezi? E mai bine să-l consultăm.

— Da, bineînţeles. Imediat. Vă chem după aceea, Jaffé?

— Felix Jaffé, spuse doctorul. Cereţi numărul lui la informaţii.

— O să scape? am mai întrebat.

— Trebuie să oprim hemoptizia! răspunse el.

Am apucat mâna slujnicei şi-am început să fug de-a lungul drumului. Mi-a arătat casa în care se afla telefonul. Am sunat. O mică societate bea cafea şi bere. Mi-am rotit privirea fără să înţeleg cum oamenii aceştia pot bea, în timp ce Pat sângera. Am cerut o convorbire urgentă şi am aşteptat la aparat. În timp ce ascultam în întunericul zumzăitor vedeam prin perdeaua uşii o parte nebuloasă şi totuşi precisă a celeilalte camere... Zării balansându-se o chelie, pe care reflexele luminii o făcea să pară galbenă, îmi apăru o broşă detaşându-se de pe taftaua neagră a unei rochii puse pe corset, o bărbie dublă cu un pince-nez şi-o frizură cât un turn... o mână osoasă, bătrână, cu vine umflate, care bătea toba pe masă... nu voiam să văd, dar parcă eram lipsit de apărare, totul pătrundea în pupila mea ca o lumină prea puternică.

În sfârşit, cineva răspunse la telefon. Am cerut să vorbesc cu profesorul.

— Îmi pare rău, spuse infirmiera, profesorul Jaffé a plecat în oraş.

Inima a încetat o clipă să-mi bată, apoi i-am simţit loviturile puternice ca ale unui ciocan de forjă.

— Unde poate fi? Trebuie să-i vorbesc imediat!

— Nu ştiu. Poate a mai trecut pe la clinică.

— Vă rog, telefonaţi la clinică. Aştept la aparat. Mai aveţi desigur unul.

— Un moment. Zumzetul reîncepu, întunericul fără de sfârşit, peste care spânzura doar firul subţire de metal, se lăsă din nou. Am tresărit. Lângă mine, într-o colivie acoperită, un canar începu să ciripească. Vocea infirmierei se auzi din nou.

— Profesorul Jaffé a plecat puţin mai înainte de la clinică.

— Unde s-a dus?

— N-aş putea să vă spun, domnule!

Se terminase. M-am sprijinit de perete.

— Allo! spuse infirmiera, mai sunteţi încă la aparat?

— Da... Ascultă-mă, soră, nu ştii când se întoarce?

— N-are o oră anume.

— Nu vă spune niciodată? Ar trebui. Dacă se întâmplă ceva, să poată fi găsit.

— Este un medic la clinică.

— Nu puteţi... nu, n-ar avea niciun sens, n-ar şti nici el... bine, soră, i-am spus obosit de moarte. Dacă vine profesorul Jaffé, roagă-l să cheme imediat aici. I-am dictat numărul. Dar vă rog, de urgenţă!

— Puteţi avea toată încrederea, domnule.

Repetă numărul şi închise telefonul.

Am rămas aşa, singur. Capetele care se clătinau, chelia, broşa, cealaltă cameră erau foarte departe de mine, păreau ceva strălucitor şi elastic care îşi schimbă dimensiunea. Am privit în jurul meu. Terminasem ce aveam de făcut aici. Nu-mi rămânea decât să cer acestor oameni să mă cheme când o să mi se telefoneze. Dar nu mă puteam hotărî să las telefonul din mână. Era ca şi cum aş fi scăpat o posibilitate de salvare. Deodată, am găsit soluţia. Am ridicat receptorul şi-am cerut numărul lui Köster. Trebuia să fie acasă. Nu se putea altfel.

Şi iată că din clocotul zgomotos al nopţii se auzi vocea calmă a lui Otto. În acea clipă mi-am redobândit calmul şi i-am spus tot ce se întâmplase. Am simţit că-şi nota încă de pe acum câte ceva.

— Bine, iau maşina şi plec imediat să-l caut. Te chem la telefon. Fii liniştit! Dau eu de el!

A trecut. Să fi trecut? O clipă, lumea s-a oprit în loc. Groaza se sfârşise. Am alergat înapoi spre casă.

— Ei bine, întrebă medicul, l-ai găsit?

— Nu, dar am dat de Köster.

— Köster? Nu-l cunosc. Ce-a spus? Cum a tratat-o?

— Să o trateze? N-a tratat-o. Köster îl caută.

— Pe cine?

— Pe Jaffé.

— Dumnezeule, dar cine-i acest Köster?

— Ah... scuzaţi-mă. Köster e prietenul meu. Îl caută pe

profesorul Jaffé. Eu n-am putut da de el.

— Păcat, spuse doctorul, şi se ocupă din nou de Pat,

— O să-l găsească! l-am încredinţat. Dacă nu şi-a dat duhul, o să-l găsească.

Doctorul mă privi ca şi cum ar fi avut de-a face cu un ieşit din minţi. Apoi ridică din umeri.

Lumina lămpii încălzea camera. Am întrebat dacă pot fi de folos cu ceva. Medicul îmi făcu semn din cap că nu. Priveam pe fereastră. Pat horcăia. Am închis fereastra şi m-am postat în uşă. Observam drumul.

Deodată, am auzit strigând.

— Telefonul!

M-am întors spre doctor.

— Telefonul. Să mă duc?

Medicul se ridică repede.

— Nu. Mă duc eu. Sunt mai în măsură să mă informez. Rămâi aici. Nu ai nimic altceva de făcut. Mă întorc imediat.

M-am aşezat lângă patul Patriciei.

— Pat, i-am vorbit în şoaptă, suntem cu toţii aici. Avem noi grijă. N-o să ţi se întâmple nimic. Nu se poate să ţi se întâmple ceva. Profesorul vorbeşte în clipa asta la telefon. Ne spune ce avem de făcut. Sunt sigur că mâine o să vină chiar el. O să te îngrijească. Ai să te faci bine. De ce nu mi-ai spus niciodată că mai eşti încă bolnavă? Picul ăsta de sânge nu-i grav, Pat. O să ţi-l redăm. Köster l-a găsit pe profesor. Acum, totul e bine, Pat.

Medicul se întoarse.

N-a fost profesorul...

M-am ridicat în picioare.

— A fost Lenz, un prieten al dumitale.

— Köster nu l-a găsit?

— Ba da. I-a dat indicaţii. Prietenul dumitale Lenz mi le-a transmis, la telefon. Foarte limpede şi chiar foarte corect. Prietenul dumitale e medic?

— Nu, cândva a vrut însă să devină. Şi Köster?...

Doctorul se uită la mine.

— Lenz a telefonat că prietenul dumitale Köster a pornit spre noi acum câteva minute împreună cu profesorul.

Am fost nevoit să mă sprijin de ceva.

— Otto, am rostit, Otto!

— Vezi, adăugă medicul, ăsta-i singurul punct în care a greşit. Mi-a spus că în două ore va fi aici. Cunosc drumul. Au nevoie, chiar dacă merg foarte repede, de peste trei ore. Oricum...

— Doctore, poţi să contezi pe Köster, am ţinut să-l asigur. Dacă a spus două ore, atunci e în două ore aici.

— Imposibil. Drumul e întortocheat şi e noapte.

— Aveţi răbdare şi o să vedeţi.

— Oricum... dacă o să fie aici... e mai bine să vină...

N-am mai putut suporta. Am ieşit afară. Era ceaţă.

Marea vuia în depărtare. Din pomi picau stropi. Am privit în jurul meu. Nu mai eram singur. Dincolo de linia orizontului, la sud duduia acum un motor. Dincolo de ceaţă, Otto Köster gonea peste străzile întunecate, farurile împroşcau lumină, cauciucurile ţiuiau, două mâini erau încleştate pe volan, doi ochi sfredeleau rece şi stăpânit întunericul: ochii prietenului meu...

Mai târziu am auzit de la Jaffé cum se desfăşurase totul.

Imediat după ce l-am chemat, Köster a telefonat lui Lenz să fie gata de drum. Apoi l-a luat pe Karl şi-a gonit împreună cu Lenz spre clinica lui Jaffé. Sora şi-a exprimat presupunerea că profesorul s-a dus undeva să mănânce. I-a indicat lui Köster câteva localuri unde eventual putea fi găsit. Köster a pornit în căutare. Trecea peste semnalele de oprire... nu lua în seamă agenţii de circulaţie. Conducea maşina prin traficul intens de parcă ar fi călărit un cal. În al patrulea local l-a găsit pe profesor. Jaffé şi-a adus imediat aminte. A lăsat mâncarea pe masă şi-a plecat împreună cu cei doi. S-au dus mai întâi la locuinţa acestuia pentru a lua lucrurile necesare. A

fost singurul drum pe care Köster l-a parcurs repede, dar nu în goană. Nu voia să-l înspăimânte pe profesor. Între timp, Jaffé a întrebat unde se află Pat. Köster a indicat o localitate situată la patruzeci de kilometri. Voia să fie sigur că profesorul acceptă deplasarea. Restul a urmat de la sine. În timp ce îşi pregătea trusa, Jaffé i-a explicat lui Lenz ce anume să telefoneze. Apoi s-a urcat în maşină, lângă Köster.

— Este periculos? a întrebat Köster.

— Da, a venit prompt răspunsul lui.

Din acea clipă, Karl s-a transformat într-o nălucă albă. Dintr-o săritură a luat startul şi a început să gonească. Se strecura printre vehicule, trecea cu două roţi pe trotuar, pătrundea ca fulgerul în direcţia interzisă prin străzile cu sens unic, căutând cel mai scurt drum pentru a ieşi din oraş.

— Ai înnebunit? i-a strigat profesorul. Köster a trecut oblic ca o săgeată pe sub barele înalte ale unui autobuz, a încetinit o clipă, apoi a accelerat din nou, făcând motorul să urle.

— Micşorează viteza, a strigat medicul, cui foloseşte dacă avem un accident?

— N-o să avem niciun accident.

— Dacă continui aşa, peste două minute.

Köster a smucit maşina spre stânga, trecând pe lângă un tramvai.

— N-o să avem niciun accident. Avea de parcurs o stradă lungă. L-a privit pe doctor. Ştiu prea bine că trebuie să vă aduc întreg şi sănătos. Aveţi încredere în mine, sunt stăpân pe volan.

— La ce bun viteza asta dementă? Nu câştigi decât câteva minute!

— Nu, a răspuns Köster evitând un camion încărcat cu piatră, avem de parcurs două sute patruzeci de kilometri.

— Ce spui?

— Da... Maşina a reuşit să se strecoare între o dubă a poştei şi un autobuz. N-am vrut să v-o spun înainte.

— Ar fi fost totuna, a bombănit Jaffé, nu-mi dozez ajutorul medical în funcţie de kilometri. Du-ne la gară. Ajungem mai repede cu primul tren.

— Nu. Köster se afla la periferia oraşului. Vântul îi smulgea cuvintele din gură. M-am interesat... trenul pleacă prea târziu...

S-a uitat încă o dată la Jaffé, şi medicul trebuie să fi citit ceva pe faţa lui.

— Pentru numele lui Dumnezeu! a bombănit el. E prietena dumitale?

Köster a negat. Nu i-a mai răspuns. Depăşise grădiniţele pensionarilor, situate dincolo de oraş, şi ajunsese pe şosea. Conducea cu viteză maximă. Doctorul se ghemuise în faţa parbrizului îngust. Köster i-a oferit casca lui de piele. Claxonul striga fără întrerupere. Din păduri răspundea ecoul. Prin sate, Köster încetinea doar forţat de împrejurări. În urma duduitului răsunător al ţevii de eşapament, şirurile de oase se uneau ca fâşii de umbre; maşina aluneca printre ele, le târa în raza gălbuie a farurilor, croindu-şi în vârtejul lor de lumină un drum înainte, prin noapte.

Cauciucurile începură să geamă, să sfârâie... să urle... să şuiere... Motorul dădea acum maximum de randament... Köster se aplecase înainte, întregul său trup nu era decât o enormă ureche, o sită care filtra duduiturile şi şuierăturile, mereu la pândă să surprindă orice zgomot ciudat, orice frecare sau alunecare suspectă care putea ascunde o pană sau moartea.

Şoseaua se umezise. Maşina s-a clătinat şi a derapat pe o porţiune noroioasă. Köster a fost nevoit să încetinească. În schimb, a început să ia mai strâns virajele. Nu mai conducea sub imperiul raţiunii, ci purtat de instinct. Farurile nu luminau decât jumătate din curbă. În clipa în care maşina cotea, curba rămânea cufundată în întuneric, invizibilă. Köster s-a ajutat cu proiectorul, dar raza era firavă. Medicul nu scotea un cuvânt. Deodată, aerul a început să tremure în faţa farurilor, a căpătat nuanţa

argintului oxidat, transformându-se în văluri de negură. A fost singura clipă în care Jaffé l-a auzit pe Köster înjurând. O clipă mai târziu se aflau într-o mare de ceaţă.

Köster a stins farurile. Înotau ca printr-o vată străbătută de umbre, de copaci, de fantome fără contur, într-o mare lăptoasă; nu mai exista şosea, nu mai exista decât hazard şi aproximaţie, umbre care creşteau şi dispăreau în urletul motorului.

Când după zece minute a ieşit din ceaţă, chipul lui Köster era îmbătrânit. S-a uitat la Jaffé şi a mormăit ceva. Apoi a pornit cu viteză maximă mai departe, ghemuit, rece, din nou stăpân pe sine...

Atmosfera sufocantă din cameră ne apăsa ca plumbul.

— N-a încetat încă? am întrebat.

— Nu, răspunse medicul.

Pat se uită la mine. I-am surâs. Şi surâsul se prefăcu în grimasă.

— Încă o jumătate de oră, am spus.

Medicul îşi ridică ochii.

— Încă o oră şi jumătate, dacă nu chiar două.

Ploua! Picăturile se prelingeau în susur pe frunzele şi tufişurile grădinii. Am privit afară fără să văd ceva. Cât trecuse oare de când ne sculam noaptea şi ne ghemuiam printre micsandre sau tufişuri de micşunele ruginii, iar Pat fredona cântecele care ne fermecaseră copilăria? Cât trecuse oare de când pe cărăruia ce lucea albă în lumina lunii Pat alerga zveltă ca o căprioară de-a lungul gardului viu?...

Am ieşit afară pentru a suta oară. N-avea niciun sens, o ştiam prea bine; dar scurta aşteptarea. Se lăsase ceaţă. Am înjurat; cunoşteam ce înseamnă asta pentru Köster. O pasăre ţipă prin negură.

— Tacă-ţi gura! i-am strigat. Mi-am adus aminte de poveştile cu păsări prevestitoare de moarte. Prostii, am rostit cu voce tare, dar, în ciuda acestei convingeri, am simţit cum mă cuprind fiori de gheaţă.

Se auzi de undeva zumzetul unei insecte... dar nu se apropia... nu se apropia deloc. Răsuna regulat şi uşor... înceta... apoi pornea din nou... şi iarăşi... deodată am început să tremur... nu era o insectă, ci o maşină foarte puternică, care intra cu turaţie maximă în viraje. Stăteam împietrit, reţinându-mi răsuflarea, ca să aud mai bine: din nou... din nou... zumzetul ascuţit ca al unei viespi înfuriate. Şi acum mai puternic, distingeam foarte limpede zgomotul compresorului: tensiunea ajunsă la punctul ei cel mai de sus se prăvăli în infinit, îngropând adânc frica, groaza... m-am dat înapoi, sprijinindu-mă de uşă, şi-am spus:

— Sosesc! Doctore, Pat, sosesc! Îi aud de pe acum!

Întreaga seară doctorul mă considerase cam ieşit din minţi. Se ridică de pe scaun şi ascultă.

— Probabil o altă maşină, spuse el într-un târziu.

— Nu, cunosc motorul

Se uită iritat la mine. Părea că se consideră specialist în automobile. Era răbdător şi precaut ca o mamă faţă de Pat; dar când era vorba de automobile, mă fulgera cu privirea de după ochelarii săi şi ştia totul mai bine.

— Imposibil, ripostă el scurt, şi reintră în cameră.

Am rămas afară. Tremuram de emoţie.

— Karl! Karl!

Acum, bătăile surde alternau cu cele răsunătoare... maşina trebuia să fi ajuns în sat şi probabil gonea cu o viteză dementă printre case. Urletul motorului se mai potoli; venea acum din spatele pădurii... apoi crescu frenetic, jubilând, o săgeată luminoasă trecu prin ceaţă... farurile... un tunet... medicul stătea uluit lângă mine, pe neaşteptate lumina ce se apropia vertiginos ne orbi şi, cu o zguduitură bruscă, maşina se opri în faţa porţii. Am alergat în întâmpinarea lor. Profesorul tocmai cobora. Nu mă luă în seamă, ci se îndreptă direct spre medic. În urma lui venea Köster.

— Cum se simte? mă întrebă el.

— Mai sângerează.

— Se întâmplă, zise el, n-ai de ce să fii îngrijorat. Încă nu.

Am tăcut şi l-am privit.

— Ai o ţigară? mă întrebă Köster.

I-am oferit una.

— Bine că ai venit, Otto!

Fuma trăgând adânc în piept.

— Am socotit că-i mai bine aşa.

— Ai băgat maşina în foarte mare viteză.

— A mers. De furcă mi-a dat doar o porţiune cu ceaţă.

Ne-am aşezat amândoi pe bancă, unul lângă celălalt, şi am aşteptat.

— Crezi că scapă? l-am întrebat.

— Bineînţeles. O hemoptizie nu înseamnă pericol.

— Nu mi-a spus niciodată un cuvânt despre boală. Köster dădu din cap. Trebuie să scape, Otto!

Nu-şi ridică privirea.

— Mai dă-mi o ţigară, Robby, am uitat să mi le iau pe ale mele.

— Trebuie să scape, am repetat; altfel, totul nu-i decât un mare rahat.

Profesorul ieşi afară. M-am ridicat în picioare.

— Afurisit să fiu dacă mai pornesc vreodată cu dumneata la drum! i se adresă lui Köster.

— Scuzaţi-mă, explică Otto, este soţia prietenului meu.

— Aşa... făcu Jaffé privindu-mă.

— Scapă? l-am întrebat.

Mă cercetă cu atenţie. Am întors capul.

— Crezi că aş rămâne atâta timp aici, lângă voi, dacă n-aş şti că scapă?

Mi-am încleştat dinţii. Am strâns pumnii. Mi-au dat lacrimile.

— Iertaţi-mă... totul a venit atât de repede...

— Nu-i niciodată destul de repede, remarcă Jaffé, şi zâmbi.

— Nu mi-o lua în nume de rău, Otto, că mă smiorcăi.

Mă cuprinse pe după umeri şi mă împinse spre uşă.

— Intră înăuntru. Dacă profesorul îţi dă voie.

— M-am potolit, pot să intru?

— Da, dar să nu vorbiţi, răspunse Jaffé, şi doar o clipă. Nu are voie să se agite.

N-am văzut nimic decât o lumină plutind în apă. Am clipit din ochi. Scânteietoare, lumina oscila. Nu îndrăzneam să-mi şterg lacrimile, ca Pat să nu observe cumva că plâng, pentru că în ce o privea lucrurile stăteau prost, am încercat să surâd celor patru pereţi, apoi m-am întors repede.

— A fost bine că aţi venit s-o vedeţi? întrebă Köster.

— Da, spuse Jaffé, a fost bine.

— Pot să vă duc mâine dimineaţă înapoi.

— Nici nu mă gândesc, se apără Jaffé.

— Am să conduc mai potolit.

— Vreau să mai rămân o zi aici, să o ţin sub observaţie. Patul dumitale e liber? mi se adresă profesorul. Am dat din cap. Perfect! Dacă-i aşa, dorm aici. O să găsiţi cameră în sat?

— Da. Să vă fac rost de o periuţă de dinţi şi de o pijama?

— Nu-i nevoie. Am tot ce-mi trebuie. Sunt întotdeauna pregătit pentru asemenea situaţii. Chiar dacă nu sunt gata să particip la curse.

— Iertaţi-mă, spuse Köster, înţeleg foarte bine că sunteţi supărat.

— Nu sunt, răspunse Jaffé.

— Şi-apoi, îmi pare rău că nu v-am spus de la început adevărul.

Jaffé râse.

— Aveţi o părere proastă despre medici. Şi-acum, duceţi-vă liniştiţi la culcare. Rămân eu aici.

Am luat în grabă câteva lucruri pentru Köster şi pentru mine. Ne-am dus în sat.

— Eşti obosit? l-am întrebat.

— Nu, hai să mai intrăm undeva.

După o oră m-a cuprins neliniştea.

— Dacă a rămas aici, este cu siguranţă în pericol, Otto. De ce ar fi făcut-o altfel?...

— Cred că l-a îndemnat prudenţa. Ţine mult la Pat. Mi-a spus-o, când veneam încoace. A îngrijit-o şi pe mama ei...

— Era şi dânsa...

— Nu ştiu, răspunse Köster în grabă, poate să fi fost şi altceva. Nu vrei să ne culcăm?

— Culcă-te tu, Otto! Aş vrea să mai văd... numai de la distanţă...

— Bine. Merg cu tine.

— Să-ţi spun ceva, Otto. Îmi place tare mult vara, când e cald, să dorm afară. Nu-ţi strica rostul tău. Eu am făcut-o adesea în ultimul timp.

— Dar e umed.

— N-are importanţă. Ridic capota lui Karl şi mă cuibăresc în maşină.

— De acord. Şi mie îmi place să dorm sub cerul liber.

Mi-am dat seama că nu pot scăpa de dânsul. Am luat câteva pături şi perne şi ne-am dus spre Karl. Am desfăcut curelele şi-am dat spetezele scaunelor rabatabile spre spate. Aşa puteai sta culcat foarte comod.

— Mai bine decât pe front, remarcă Köster.

Pata gălbuie a ferestrei lucea prin aerul ceţos. De câteva ori am văzut umbra lui Jaffé în faţa geamului. Am fumat o cutie întreagă de ţigări. Apoi lumina se stinse. Rămase aprinsă doar veioza de pe noptieră.

— Slavă Domnului!

Ploaia se prelingea pe capotă. Sufla un vânt slab. Se lăsa frig.

— Poţi să iei şi pătura mea, Otto.

— Nu, lasă, mi-e destul de cald.

— Un tip fără cusur Jaffé, nu-i aşa?

— Extraordinar. Cred că-i foarte capabil.

— Fără îndoială.

M-am trezit brusc dintr-un somn superficial şi agitat. Vremea era înnorată şi rece. Köster se trezise deja.

— N-ai dormit, Otto?

— Ba da.

Am ieşit din maşină şi m-am furişat pe cărarea din grădină spre fereastră. Am zărit-o pe Patrice culcată, cu ochii închişi. O clipă, m-am temut că murise. Am văzut-o însă mişcându-şi mâna dreaptă. Era foarte palidă, dar nu mai sângera. Apoi făcu din nou o mişcare. În aceeaşi clipă, Jaffé, care dormea în al doilea pat, deschise ochii. M-am dat repede la o parte. Eram cu inima împăcată; profesorul veghea.

— Cred că-i bine s-o ştergem, ca să nu vadă că l-am supravegheat.

— E totul în ordine înăuntru? întrebă Otto.

— Da, după cât poţi vedea. Profesorul are somnul aşa cum trebuie. Doarme în răpăitul tobelor, dar se trezeşte când un şoricel îi ronţăie bucăţica de pâine.

— Am putea face o baie, propuse Köster. Aerul e minunat aici.

Se întinse.

— Du-te, i-am spus.

— Vino şi tu, răspunse el.

Cerul cenuşiu se sparse, lăsând să pătrundă fâşii portocalii. La orizont, perdeaua de nori se ridică, şi-n spatele ei apăru un verde transparent ca mărul văratec.

Ne-am aruncat în mare şi-am înotat în apa străbătută de reflexele roşii şi cenuşii.

Apoi ne-am întors. Domnişoara Müller se sculase de acum. Tăia pătrunjel în grădină. Tresări când îmi auzi glasul. Jenat, am încercat să-i explic că înjurasem ieri mult prea mult. Ea începu să plângă.

— Biata doamnă! Aşa de frumoasă şi atât de tânără!

— O să împlinească o sută de ani, i-am răspuns iritat pentru că plângea de parcă Pat ar fi fost pe moarte. Pat avea să trăiască. Dimineaţa proaspătă, vântul, viaţa strălucitoare din mine, biciuită de mare, totul îmi spunea că Pat nu poate să moară. Ar fi murit doar dacă eu mi-aş fi pierdut speranţa. Köster, camaradul meu, era aici; eu,

camaradul lui Pat... de asemenea; mai întâi trebuia; să murim *noi.* Atâta timp cât noi suntem în viaţă, o vom salva. Aşa fusese întotdeauna. Atâta vreme cât trăia Köster, eu nu puteam muri. Şi atâta timp cât noi doi eram în viaţă, Pat nu putea muri.

— Trebuie să-ţi porţi smerit crucea, spuse bătrâna domnişoară cu un pic de reproş pe faţa ei bronzată, ridată ca un măr copt.

Probabil că se referea la înjurăturile mele.

— Smerit? am întrebat-o. De ce smerit? Nu ajută la nimic. În viaţă totul se plăteşte îndoit şi întreit. De ce să te complaci în smerenie?

— Totuşi, totuşi... e mai bine.

„Smerit, mi-am spus în gând. Cu ce schimbă umilinţa lucrurile? Lupta, lupta e singura cale în această bătălie, din care până la urmă ieşi învins. Să lupţi pentru puţinul pe care-l iubeşti. Smerit poţi fi la şaptezeci de ani.“

Köster schimbă câteva cuvinte cu domnişoara Müller. Curând, ea zâmbi din nou şi-l întrebă ce doreşte să mănânce la prânz.

— Vezi, îmi explică Otto, ăsta-i un dar al bătrâneţii. Lacrimi şi zâmbet... poţi trece uşor de la una la alta. Fără probleme. Asta ne-am putea dori-o şi noi cu anticipare, făcu el gânditor.

Ne-am plimbat în jurul casei.

— Fiecare clipă de somn e o binecuvântare, i-am spus lui Köster.

Ne-am dus din nou în grădină. Domnişoara Müller ne pregătise micul dejun. Am băut cafeaua fierbinte. Soarele răsări. Se încălzi repede. Frunzele copacilor scăpărau de lumină şi umezeală. Dinspre mare se auzeau strigătele pescăruşilor. Domnişoara Müller puse un buchet de trandafiri pe masă.

— O să i-l dăm mai târziu, spuse ea.

Trandafirii miroseau a zid de grădină şi evocau farmecul copilăriei.

— Ştii, Otto, am senzaţia că am fost eu însumi bolnav,

i-am mărturisit. Nu mai suntem ca înainte. Ar fi trebuit să fiu mai calm. Mai rezonabil. Cu cât eşti mai stăpânit, cu atât poţi ajuta mai mult.

— Nu reuşeşti întotdeauna, Robby. Am avut şi eu perioade de astea. Cu cât trăieşti mai mult, cu atât devii mai nervos. Ca un bancher care necontenit îşi vede subţiindu-se capitalul.

În clipa aceea se deschise uşa. Jaffé ieşi afară în pijama.

— E bine, bine, îmi făcu el semn când văzu că a fost cât pe ce să răstorn masa cu micul dejun; atât de bine cât e cu putinţă.

— Pot să intru s-o văd?

— Încă nu. Acum e slujnica în cameră. S-o spele şi aşa mai departe...

I-am turnat o ceaşcă de cafea. Clipea privind la soare, şi i se adresă lui Köster.

— De fapt, trebuie să vă fiu recunoscător. Aşa, am mai ieşit şi eu cel puţin o zi din clinică.

— Aţi putea-o face mai des, spuse Köster. Plecaţi seara şi vă întoarceţi a doua zi.

— Să poţi numai, să poţi! răspunse Jaffé. Aţi observat că trăim într-o epocă a autodistrugerii umane? Că, fără să ştim de ce, ne abţinem să facem o mulţime de lucruri pe care le-am putea face? Munca a devenit astăzi o problemă atât de monstruoasă, pentru că mulţi oameni care au dreptul să se bucure de ea sunt împiedicaţi s-o facă, încât ea striveşte tot restul. Ce frumos este aici! De câţiva ani n-am mai văzut marea. Am două maşini, o casă cu zece camere şi destui bani... dar cu ce mă aleg din toate astea? Ce reprezintă în comparaţie cu dimineaţa asta de vară sub cerul liber? Munca... o obsesie sumbră... întovărăşită mereu de iluzia că mai târziu va fi altfel. Nu va fi niciodată altfel. Ciudat ce poţi face din viaţa ta!

— Mi se pare că medicul e unul dintre puţinii oameni care ştiu pentru ce trăiesc, am spus. Ce să mai spună, în cazul ăsta, un contabil?

— Dragă prietene, replică Jaffé, este o eroare să presupui că toţi oamenii au aceeaşi sensibilitate.

— E adevărat, confirmă Köster, dar oamenii n-au întotdeauna o profesie pe măsura sensibilităţii lor.

— Aşa-i, răspunse Jaffé. Probleme complicate. Îmi făcu semn cu capul. Acum... dar cu calm, nu o atinge, nu o lăsa să vorbească...

Era întinsă în pat, fără vlagă, ca frântă. Faţa îi era albă, cearcăne adânci, albastre i se aşternuseră sub ochi, gura n-avea pic de culoare. Doar ochii erau mari şi strălucitori. Mult prea mari şi prea strălucitori.

I-am luat mâna. Era rece şi vlăguită.

— Pat, vechi şi drag tovarăş, i-am spus jenat, şi-am vrut să mă aşez lângă ea, când am descoperit la fereastră mutra de cocă dospită a servitoarei, care se uita curioasă la mine. Închide uşa după dumneata, i-am spus supărat.

— Trebuie să trag perdelele, răspunse ea.

— Bine, trage-le şi ieşi apoi afară.

Trase perdelele galbene. Dar tot nu se mişca. Încet, începu să le prindă cu ace.

— Ascultă, aici nu suntem la teatru. Şterge-o repede.

Se întoarse flegmatică spre mine.

— Mai întâi mi se spune să le prind bine, apoi să le las aşa.

— I-ai spus tu să le prindă? am întrebat-o pe Pat.

Îmi făcu semn că da.

— Îţi face rău lumina de af ară?

Scutură din cap.

— Prefer să nu mă vezi astăzi chiar aşa de bine...

— Pat, am spus speriat, n-ai voie să vorbeşti încă! Dar dacă ăsta este singurul motiv...

Am deschis uşa, şi slujnica a dispărut, în sfârşit. M-am întors către Pat. Nu mă mai simţeam stânjenit. Dimpotrivă, eram chiar mulţumit de manevra slujnicei. Îmi ajutase să trec peste primul moment dificil. Căci era o încercare insuportabilă s-o văd pe Patrice zăcând în felul

ăsta.

M-am aşezat lângă pat.

— Patrice, în curând o să te faci bine...

Mişcă buzele.

— Chiar mâine...

— Chiar mâine nu, dar în câteva zile. Atunci ai să te poţi scula şi o să plecăm acasă. Nu trebuia să venim aici, aerul e prea aspru pentru tine...

— Ba da, şopti ea, doar nu sunt bolnavă, Robby! N-a fost decât un accident...

M-am uitat la ea. Să nu fi ştiut într-adevăr că era bolnavă? Sau nu voia să ştie? Ochii ei priveau plini de nelinişte.

— Nu trebuie să-ţi fie frică... şopti ea.

N-am înţeles din prima clipă ce voia să spună şi de ce era atât de important ca tocmai eu să nu am teamă. Am văzut doar că era neliniştită, ochii aveau o expresie deosebit de chinuită şi pătrunzătoare. Şi deodată m-am luminat. I-am pătruns gândul. Credea că o să-mi fie teamă de ea pentru că e bolnavă.

— Dumnezeule, Pat, să fie ăsta motivul că nu mi-ai spus niciodată nimic? Nu mi-a răspuns, dar mi-am dat seama că aşa era. Afurisită treabă! Drept cine mă iei? M-am aplecat peste dânsa. Stai complet liniştită, fără să faci nicio mişcare.

Am sărutat-o. Buzele îi erau uscate şi fierbinţi. Când m-am ridicat, am văzut că plânge. Plângea în tăcere, cu ochii larg deschişi şi faţa imobilă. Lacrimile şiroiau pur şi simplu.

— Pentru Dumnezeu, Pat...

— Sunt fericită, spuse ea.

Stăteam şi o priveam. Fusese doar un cuvânt, dar un cuvânt pe care nu-l auzisem niciodată. Cunoscusem femei, dar întotdeauna erau întâlniri fugare, aventuri, câteodată o oră de distracţie, într-o seară de solitudine, fuga de propriul eu, de disperare, de neant. Nici nu dorisem să fie altfel, căci învăţasem că nu te poţi bizui

decât pe tine însuţi şi cel mult pe un camarad. Acum mi-am dat dintr-o dată seama că puteam să însemn ceva pentru o fiinţă pur şisimplu fiindcă existam şi că era fericită ştiindu-mă alături de dânsa. Când o spui pare foarte simplu, dar când reflectezi asupra acestui lucru e o chestie colosală, care realmente n-are limite. Este ceva care te poate destrăma şi schimba cu desăvârşire. Este dragoste şi încă, ceva în plus. Ceva pentru care merită să trăieşti. Bărbatul nu poate trăi doar pentru dragoste. Dar se poate consacra unei fiinţe omeneşti.

Am vrut să spun ceva, dar n-am fost în stare. E greu să găseşti cuvintele potrivite atunci când ai într-adevăr ceva de spus. Şi chiar dacă le-ai găsit, ţi-e ruşine să le pronunţi. Toate aceste vorbe aparţin încă secolelor trecute. Epoca noastră n-a găsit încă cuvintele adecvate pentru sentimentele ce-o însufleţesc. Poate fi doar camaraderie... orice alt sentiment este fals.

— Pat, am şoptit, vechi şi bun camarad...

În acea clipă a intrat în cameră Jaffé. Şi-a dat imediat seama de situaţie.

— Grozavă treabă, bombăni el, mi-am închipuit!

Am vrut să-i răspund ceva, dar, fără multă vorbă, m-a dat afară.

XVII

DOUĂ SĂPTĂMÂNI MAI TÂRZIU,

Pat se-ntremase într-atât, încât ne puteam întoarce. Făcusem bagajele şi-l aşteptam pe Gottfried Lenz. El urma să ia maşina. Pat şi cu mine voiam să mergem cu trenul.

Era o zi caldă, lăptoasă. Norii ca de vată stăteau nemişcaţi pe cer, aerul fierbinte tremura deasupra dunelor, şi marea se întindea plumburie în lumina puternică, scânteietoare.

Gottfried a sosit după prânz. Am văzut încă de departe capul lui blond strălucind în spatele gardului viu. Abia când a cotit-o pe drumul de acces spre vila domnişoarei Müller am observat că nu era singur: lângă el s-a ivit imitaţia miniaturală a unui concurent de cursă automobilistică – o caschetă uriaşă în carouri, aşezată cu cozorocul în spate, nişte ochelari protectori imenşi, o salopetă albă şi o pereche impunătoare, rubinie de urechi.

— Doamne-Dumnezeule, dar ăsta-i Jupp! am spus eu surprins.

— În persoană, domnule Lohkamp! răspunse tânărul zâmbind.

— Dar în ce costumaţie! Ce s-a întâmplat cu tine?

— Doar se vede, mi-a explicat Lenz vesel, strângându-mi mâna. Îl formăm ca pilot pentru cursele de automobile. De opt zile îi dau lecţii de conducere. M-a implorat să-l iau astăzi cu mine.. O bună ocazie ca să parcurgă primul lui traseu de mare distanţă.

— Am să fac eu faţă la chestia asta, domnule Lohkamp! a confirmat Jupp plin de avânt.

— Şi încă cum! Gottfried zâmbi pe sub mustaţă. N-am văzut în viaţa mea un tip mai posedat de diavolul depăşirii. La prima lecţie a încercat deja cu taxiul nostru bătrânel să întreacă un *Mercedes* cu compresor. Un mic drac împieliţat!

Jupp transpira de fericire şi-l privea pe Lenz cu adoraţie.

— Credeam că pot să-i vin de hac păsăroiului acela care se umfla în pene, domnule Lenz! Voiam să-l fentez la curbă, ca domnul Köster.

Mi-a venit să râd.

— Ai luat-o tare de la început, Jupp. Gottfried se uita cu mândrie paternă la elevul său.

— Până una-alta, pune mâna pe valize şi du-le la gară.

— Singur? Jupp exploda aproape de încordare. Îmi daţi voie să fac toată bucata până la gară singur, domnule Lenz?

Gottfried încuviinţă, şi Jupp o zbughi în casă.

Am expediat valizele. Apoi ne-am dus s-o luăm pe Pat şi am mers la gară. Am sosit cu un sfert de oră prea devreme. Peronul era pustiu. Numai ici-colo se vedea câte un bidon de lapte.

— Daţi-i drumu, am spus. Altfel, ajungeţi prea târziu acasă.

De la volan, Jupp m-a privit jignit.

— Asemenea observaţii nu-ţi plac, nu-i aşa? l-a întrebat Lenz.

Jupp şi-a întins gâtul.

— Domnule Lohkamp, a răspuns cu reproş în glas, am calculat exact toată treaba. Fără să forţăm, la ora opt suntem la atelier.

— Foarte bine! Lenz îl bătu pe umăr. Provoacă-l la un pariu, Jupp. Pe-o sticlă de apă minerală.

— Apă minerală nu, a răspuns Jupp, dar un pachet de

ţigări pun oricând la bătaie.

M-a fixat provocator.

— Dar ştii că drumurile sunt cam proaste? l-am întrebat.

— Totu-i pus la socoteală, domnu Lohkamp.

— Ai luat în consideraţie şi curbele?

— Nu-mi pasă de curbe. Am nervii tari.

— Bine, Jupp, am spus grav; atunci, punem rămăşag. Dar domnul Lenz n-are voie să se atingă de volan tot drumul.

Jupp a dus mâna la inimă.

— Pe cuvântul meu de onoare!

— Bine, bine. Dar ia spune, ce tot strângi acolo în pumn?

— Cronometrul meu. Pe drum vreau să măsor timpul. Sunt curios cât scoate bolidul la oră.

Lenz zâmbea amuzat.

— Dar, fraţilor, Jupp este echipat clasa-ntâi! Cred că *Citroën*-ul ăsta bătrân şi cuminte tremură deja din toţi pistonii de spaima lui.

Jupp n-a auzit ironia. Trăgea agitat de caschetă.

— Atunci, s-o pornim, domnu Lenz, da? Pariu-i pariu.

— Bineînţeles, micule compresor! La revedere, Pat! Pe curând, Robby! Gottfried s-a urcat în maşină. Aşa, Jupp, acum arată tu doamnei cum demarează un om de lume şi viitor campion mondial!

Jupp a coborât ochelarii de curse pe ochi, ne-a făcut semn cu mâna ca un şofer experimentat şi a pornit-o sigur de el, în viteza întâi, pe pavajul bolovănos, spre şosea.

Am mai stat o vreme cu Pat pe o bancă în faţa gării. Soarele alb, incandescent tăia o fâşie lată din peretele de lemn care închidea peronul. În aer plutea un miros de răşină şi sare. Pat a lăsat capul pe spate şi a închis ochii. Stătea nemişcată, cu faţa întoarsă spre soare.

— Eşti obosită? am întrebat-o.

A clătinat din cap.

— Nu, Robby.

— Uite că vine trenul, am spus.

Locomotiva se apropia şuierând, neagră, minusculă şi pierdută în imensitatea tremurătoare. Am urcat. Trenul era aproape gol. S-a pus în mişcare pufăind. Fumul negru şi gros al locomotivei a rămas imobil în aer. Peisajul se derula lent: satul cu acoperişurile sale cafenii de paie, livezile cu vaci şi cai, pădurea şi apoi, blândă şi adormită în vâlceaua dinapoia dunelor, casa domnişoarei Müller.

Pat stătea lângă mine la geam şi privea într-acolo. La o cotitură, calea ferată se apropia mai mult de locuinţă, şi ferestrele camerelor noastre se ofereau privirii cu mare claritate. Fiind deschise, se vedea aşternutul alb expus la soare.

— Uite-o pe domnişoara Müller! exclamă Pat.

— Da, într-adevăr.

Stătea în faţa intrării şi ne făcea semn cu mâna. Pat şi-a scos batista şi a fluturat-o pe geam.

— Pe a ta n-o vede, am spus, e prea mică şi transparentă. Uite, ia-o pe a mea.

A luat-o şi a fluturat-o. Domnişoara Müller îşi agita frenetic braţul în semn de rămas bun.

Treptat, trenul a ieşit în câmp liber. Casa s-a pierdut în depărtare, şi dunele au rămas în urmă. Încă o vreme, în spatele lizierei negre a pădurii sclipea, din când în când, marea. Sclipea blând, ca un ochi obosit de veghe nesfârşită. Apoi a urmat verdele-auriu al lanurilor ce se întindeau în unduirea dulce a spicurilor până departe de orizont.

Pat mi-a înapoiat batista şi s-a aşezat într-un colţ. Am ridicat geamul. „Gata, m-am gândit, slavă Domnului, a trecut! N-a fost decât un vis! Un vis urât şi blestemat.”

Am sosit în oraş puţin înainte de ora şase. Am oprit un taxi şi am încărcat bagajele. Apoi m-am îndreptat spre locuinţa lui Pat.

— Urci cu mine? m-a întrebat.

— Bineînţeles.

Am condus-o sus, apoi am coborât din nou cu liftul, pentru a urca bagajele împreună cu şoferul. Când m-am întors, Pat se afla încă în vestibul. Stătea de vorbă cu locotenent-colonelul von Halle şi cu soţia acestuia.

Am intrat în cameră. Era începutul unei înserări transparente. Pe masă se afla o glastră cu trandafiri de un roşu pal. Pat se îndreptă spre fereastră şi privi afară. Apoi se întoarse spre mine.

— De fapt, cât timp am fost plecaţi, Robby?

Exact optsprezece zile.

— Optsprezece zile! Mie mi se pare mult mai mult.

— Şi mie. Dar aşa se întâmplă întotdeauna când scapi pentru o vreme de acasă.

A dat din cap.

— Nu asta am vrut să spun...

A deschis uşa balconului şi a ieşit pe terasă. De perete era sprijinit un şezlong pliat, alb. L-a tras spre dânsa şi l-a privit în tăcere.

Când a revenit în cameră, expresia de pe faţa ei se schimbase, şi ochii-i erau întunecaţi.

— Uită-te la trandafiri, am spus. Sunt de la Köster. Iată şi cartea lui de vizită.

A luat cartea de vizită, apoi a pus-o înapoi, pe masă. A privit trandafirii, dar mi-am dat seama că de-abia îi observa. Era cu gândurile tot la şezlong. Crezuse că a izbutit deja să scape de el, şi acum era poate pe cale să redevină o parte componentă a vieţii ei.

Am lăsat-o în pace şi n-am mai spus nimic. N-avea niciun rost s-o distrag de la gândurile ei. Trebuia s-o scoată singură la capăt şi era mai bine dacă se întâmpla acum, când eram şi eu de faţă. Oricât ai fi vorbit, n-ai fi putut obţine, în cel mai bun caz, decât o mică amânare, dar până la urmă tot ar fi izbucnit, şi poate că atunci ar fi fost mult mai greu.

A stat o vreme lângă masă, cu mâinile sprijinite şi faţa

înclinată. Apoi a ridicat capul şi m-a privit. N-am rostit o vorbă. A înconjurat încet masa şi mi-a pus mâinile pe umeri.

— Ei, draga mea, am rostit.

S-a sprijinit de mine. Am ţinut-o strâns.

— Ne apucăm de treabă, ce zici?

A încuviinţat dând din cap. Apoi, cu un gest al mâinii, şi-a dat părul pe spate.

— A fost doar o clipă... Robby.

— Aşa e.

Cineva a bătut la uşă. Fata din casă a adus ceaiul.

— Ce bine! a izbucnit Pat.

— Vrei ceai? am întrebat-o.

— Nu, cafea; o cafea bună, tare.

Am mai stat jumătate de oră. Pat părea din ce în ce mai obosită. Vedeam asta după ochii ei.

— Ar trebui să dormi puţin, i-am propus.

— Şi tu?...

— Mă duc acasă şi mă întind şi eu puţin. Peste două ore vin şi te iau la masă.

— Eşti şi tu obosit? m-a întrebat, cu îndoială în glas.

— Da, puţin. A fost cald în tren. Şi mai trebuie să trec şi pe la atelier.

N-a mai stăruit. Era extenuată şi pica de somn. Am culcat-o în pat şi am învelit-o. A adormit imediat. Am aşezat glastra cu trandafiri lângă ea şi am pus şi cartea de vizită a lui Kostar alături, să aibă la ce se gândi când se va trezi. Apoi am plecat.

Pe drum m-am oprit în faţa unei cabine telefonice. Am hotărât să-l chem pe Jaffé imediat. De acasă era dificil. Acolo trebuia să mă aştept ca toţi chiriaşii să tragă cu urechea.

Am ridicat receptorul şi am cerut numărul clinicii. După un timp, a venit Jaffé la aparat.

— Aici Lohkamp, am spus, şi mi-am dres glasul. Ne-am întors. Am sosit acum o oră.

— Aţi venit cu maşina? întrebă Jaffé.

— Nu, cu trenul.

— Aşa, şi cum merge?

— Bine, am răspuns.

A stat o clipă pe gânduri.

— O voi examina pe domnişoara Hollmann mâine. Mâine dimineaţă la ora unsprezece. Vreţi să-i transmiteţi?

— Nu, am răspuns. Nu vreau să ştie că v-am chemat. Cu siguranţă că ea vă va telefona mâine. Poate-i spuneţi atunci.

— Bine, facem aşa. O să-i spun eu.

Cu un gest reflex, am împins la o parte cartea de telefon groasă şi slinoasă. Se afla pe un pupitru mic, de lemn. Deasupra, pe perete, erau mâzgălite cu creionul numere de telefon.

— Atunci, pot să trec pe la dumneavoastră mâine după-amiază? am întrebat. Jaffé nu mi-a răspuns. Aş vrea să ştiu în ce stare se află, am continuat.

— Mâine nu vă voi putea spune încă nimic, a răspuns Jaffé. Trebuie s-o ţin sub observaţie cel puţin o săptămână. De abia atunci am să vă explic cum stau lucrurile.

— Mulţumesc. Continuam să fixez pupitrul din faţa mea. Cineva desenase ceva acolo. O fată grasă cu o pălărie mare de pai. „Ella eşti o gâscă!“ scria dedesubt. Trebuie să mai facă ceva anume între timp? am întrebat.

— Am să văd asta mâine. Dar cred că acasă este îngrijită destul de bine.

— Nu ştiu. Am auzit că vecinii vor să plece săptămâna viitoare într-o călătorie. Atunci, o să rămână singură, numai cu fata din casă.

— Aşa? Bine. Am să vorbesc mâine cu ea şi despre asta.

Am împins cartea de telefon, acoperind cu ea desenul de pe pupitru.

— Credeţi că ea... că un asemenea acces se mai poate repeta?

Jaffé a ezitat o clipă.

— E desigur posibil, dar improbabil. Am să vă pot răspunde abia după ce o examinez atent. Am să vă dau un telefon.

— Bine, mulţumesc.

Am agăţat receptorul. Ajuns afară, am mai zăbovit o vreme pe stradă. Era praf şi zăpuşeală. Apoi m-am dus acasă.

În uşă m-am ciocnit cu doamna Zalewski. Ieşea din camera doamnei Bender, ca proiectată dintr-o gură de tun. Când m-a zărit s-a oprit brusc.

— Ce? V-aţi şi întors?

— După cum vedeţi. E ceva nou pe-aci?

— Pentru dumneavoastră nimic. Nici măcar corespondenţă. Dar doamna Bender s-a mutat.

— Ce spuneţi? Dar de ce?

Doamna Zalewski şi-a înfipt mâinile în şolduri.

— Pentru că nemernici sunt pretutindeni. S-a mutat la azilul creştin. Cu pisica şi cu întreaga ei avere de douăzeci şi şase de mărci.

Mi-a povestit că între timp creşa în care doamna Bender fusese infirmieră dăduse faliment. Directorul, un preot, făcuse speculaţii la bursă. Doamna Bender fusese concediată şi pierduse şi salariul restant pe două luni.

— Şi a găsit altceva? am întrebat absent.

Doamna Zalewski m-a privit doar, fără să-mi răspundă.

— Desigur că n-a putut să găsească, am precizat.

— I-am spus că poate să rămână să locuiască aici. Cu plata chiriei nu-i nicio grabă. Dar n-a vrut.

— Oamenii săraci sunt de obicei cinstiţi, am conchis eu. Dar acum cine se mută aici?

— Familia Hasse. Le vine mai ieftin decât camera pe care au avut-o până acum.

— Şi camera lor?...

A ridicat din umeri.

— O să vedem. Nu am prea multe speranţe să găsesc

pe cineva.

— Dar când se eliberează?

— Mâine. Familia Hasse a şi început să se mute,

— De fapt, cât costă camera? Am întrebat: îmi venise deodată o idee.

— Şaptezeci de mărci.

— Mult prea scump, am remarcat lucid, dar interesat.

— Cu cafeaua de dimineaţă, două cornuri şi unt din belşug?

— Cu atât mai mult. Cafeaua de dimineaţă făcută de Frida trebuie s-o scădeţi. Cincizeci, niciun pfenig în plus.

— Vreţi cumva s-o închiriaţi dumneavoastră? a întrebat doamna Zalewski.

— Poate.

M-am dus în cămăruţa mea şi am privit gânditor la uşa ce făcea legătura cu camera în care locuise familia Hasse. Pat în pensiunea Zalewski! Nu, era greu de imaginat! Totuşi, după un timp am trecut dincolo şi am bătut la uşă.

Înăuntru era doamna Hasse. Şedea cu o pălărie pe cap, în mijlocul camerei pe jumătate golită şi se pudra în faţa oglinzii.

Am salutat-o, uitându-mă totodată prin încăpere. Era mai mare decât crezusem. Se vedea abia acum, când o parte din mobile fuseseră scoase. Tapetele erau uni, luminoase şi destul de noi, lemnăria – proaspăt vopsită, şi balconul – foarte mare şi frumos.

— Aţi auzit probabil deja ce pretinde acum de la mine, spuse doamna Hasse. Să mă mut în camera individei de dincolo! Ce ruşine!

— Ruşine? am întrebat.

— Da, ruşine! a izbucnit iritată. Ştiţi doar că nu ne puteam suferi, şi acum Hasse mă obligă să mă mut în camera ei, fără balcon Şi numai cu o singură fereastră. Doar pentru că este mai ieftin. Vă puteţi închipui cum jubilează ea acolo, în azilul creştin!

— Nu cred că jubilează.

— Ba da, jubilează, infirmiera aia prefăcută, mâţa aia

blândă îşi râde acum în pumni. Iar alături, cocota aceea, Erna Bönig! Şi putoarea de pisici!

Am privit-o surprins. O mâţă cu pumni, care râde? Era ciudat: omul creează imagini noi, plastice, numai când înjură. Cât de etern invariabile sunt expresiile iubirii – şi cât de variată în schimb gama înjurăturilor!

— Dar pisicile sunt animale foarte curate şi frumoase, am contrazis-o. De altfel, tocmai vin din camera aceea. Nu miroase a pisici.

— Aşa? a replicat doamna Hasse duşmănos, aranjându-şi pălăria; asta depinde de nas. Dar n-am de gând să mişc un deget. Să-şi care el singur mobila dincolo! Eu ies în oraş! Măcar atât să am din viaţa asta de câine!

S-a ridicat. Faţa ei buhăită tremura de furie atât de tare, încât împrăştia un nor de pudră. Am observat că-şi vopsise buzele cu un roşu violent şi că era tare împopoţonată. Mirosea ca o întreagă parfumerie când a părăsit încăperea.

Am privit uluit în urma ei. Apoi am mai studiat o dată, cu atenţie, camera. M-am gândit unde s-ar putea aşeza mobila lui Pat. Dar m-am oprit curând. Pat aici, mereu aici, în apropierea mea – nu-mi puteam închipui una ca asta! Ideea nici nu mi-ar fi venit dacă Pat ar fi fost sănătoasă. Însă aşa, am deschis uşa şi am măsurat balconul. Dar apoi am dat din cap şi m-am întors în cămăruţa mea.

Când am intrat în camera ei dormea încă. M-am aşezat încet într-un fotoliu lângă pat, dar ea, a deschis imediat ochii.

— Îmi pare rău că te-am trezit, am spus.

— Ai fost tot timpul aici? m-a întrebat.

— Nu. Tocmai m-am întors.

S-a întins şi şi-a culcat obrazul pe mâna mea.

— Asta-i bine. Nu-mi place să fiu privită când dorm,

— Înţeleg. Nici mie nu-mi place. Nu voiam să te privesc. Dar nici să te trezesc n-am vrut. Nu doreşti să mai dormi

un pic?

— Nu, am dormit destul. Mă scol imediat.

Cât timp s-a îmbrăcat am trecut în camera de alături. Afară se întuneca încet. De la o fereastră deschisă de vis-à-vis, un patefon orăcăia marşul *Hohenfriedberg.* Un bărbat cu chelie şi bretele manevra aparatul. Se foia prin cameră şi, în acordurile muzicii, făcea exerciţii de gimnastică. Chelia lui strălucea în semiîntuneric ca o lună agitată. Îl urmăream indiferent. Mă simţeam obosit şi trist.

Pat a intrat. Arăta minunat, proaspătă şi plină de elan.

— Arăţi formidabil! am spus uimit.

— Şi mă simt foarte bine, Robby. De parcă aş fi dormit o noapte întreagă. Mă refac repede.

— Da, aşa-i. Uneori merge atât de repede, încât nici n-ai timp să-ţi dai seama.

S-a sprijinit uşor de umărul meu şi m-a privit.

— Prea repede, Robby?

— Nu, poate la mine prea încet. De multe ori sunt puţin prea lent, Pat.

A zâmbit.

— Lentoarea este fermă. Şi fermitatea e un lucru bun.

— Sunt ferm ca un dop de plută pe apă, i-am replicat.

A dat din cap.

— Eşti mult mai ferm decât crezi. De fapt, eşti cu totul altfel decât crezi. Rareori am văzut pe cineva care să se judece pe sine atât de greşit ca tine.

M-am desprins de umărul ei.

— Da, dragostea mea, am spus dând din cap, asta într-adevăr aşa e. Şi acum, hai să mergem la masă. Unde ai vrea să te duc? am întrebat.

— La Alfons. Trebuie să revăd totul. Am senzaţia că am fost plecată o veşnicie.

— Bine! am încuviinţat. Dar te simţi în stare să faci faţă? La Alfons nu te poţi duce fără poftă de mâncare. Ne-ar da afară.

A râs.

— Chiar mi-e o foame de lup.

— Atunci, s-o pornim!

M-am simţit deodată pătruns de o mare bucurie.

Intrarea noastră la Alfons a fost triumfală. Ne-a salutat, apoi a dispărut imediat şi a reapărut împodobit cu un guler alb şi o cravată cu picăţele verzi. Nici pentru împăratul german nu ar fi făcut-o. Era chiar puţin stingherit din cauza acestui semn nemaipomenit de decadenţă.

— Hai, Alfons, spune, ce bunătăţi ai? a întrebat Pat proptindu-şi mâinile pe masă.

Alfons zâmbi pe sub mustaţă, îşi umflă buzele şi strânse pleoapele.

— Sunteţi cu noroc! Azi avem raci! A făcut un pas înapoi, pentru a sesiza mai bine efectul. Era de zile mari. Şi cu un pahar de vin nou de Mosela, a şoptit extaziat, şi a mai făcut un pas înapoi. A obţinut aplauze frenetice, care au venit în mod ciudat şi dinspre uşă. Acolo, tocmai apăru, cu părul blond vâlvoi şi nasul ars de soare, mutra zâmbitoare a ultimului romantic.

— Gottfried? a strigat Alfons. Tu? în carne şi oase? Doamne, ce zi! Vino la pieptul meu!

— Ia fii atentă acum, i-am şoptit lui Pat.

Cei doi s-au aruncat unul în braţele celuilalt. Bătăile lui Alfons pe spatele lui Lenz răsunau cu sonoritatea loviturilor dinte-o potcovărie.

— Hans, ţipă apoi după chelner, adu Napoleonul!

L-a târât pe Gottfried la tejghea. Chelnerul a adus o sticlă mare şi prăfuită. Alfons a umplut două pahare.

— Să trăieşti, Gottfried, puşlama blestemată!

— Noroc, Alfons, bătrâne puşcăriaş cu inimă de aur!

Amândoi şi-au băut paharele dintr-o sorbitură.

— A-ntâia! a spus Gottfried. Un coniac de milioane.

— O ruşine să-l dai pe gât în halul ăsta. A confirmat Alfons.

— Dar cum să bei încet, când eşti bucuros? Hai să mai

luăm unul!

A turnat şi a ridicat paharul.

— Mă, trădător afurisit!

Lenz râse.

— Bătrânul şi iubitul meu Alfons!

Ochii lui Alfons se umeziră.

— Încă unul, Gottfried, spuse el mişcat.

— Dă-i drumu! Lenz îi întinse paharul. Am să mă las de coniacul ăsta abia când n-o să mai fiu în stare să ridic capul de pe podea.

— Asta-i o vorbă înţeleaptă!

Alfons turnă al treilea rând.

Lenz se întoarse la masă gâfâind uşor. Îşi scoase ceasul.

— Am sosit la opt fără zece cu *Citroën*-ul la atelier. Ce părere aveţi?

— Un record, răspunse Pat. Trăiască Jupp! Şi eu o să-i fac cinste cu un pachet de ţigări.

— Iar tu primeşti o porţie de raci în plus! a declarat Alfons, care venise imediat pe urmele lui Gottfried. Apoi ne-a înmânat un fel de ştergare. Scoateţi-vă până una-alta hainele şi legaţi-vă astea de gât! Doamna permite, nu-i aşa?

— Cred chiar că-i necesar, adăugă Pat.

Alfons aprobă încântat.

— Sunteţi o femeie rezonabilă, ştiam asta. Racii trebuie mâncaţi în tihnă. Fără teamă de pete. Zâmbi. Dumneavoastră primiţi bineînţeles ceva mai elegant.

Chelnerul Hans aduse un halat de bucătărie alb ca neaua. Alfons îl despături şi o ajută să-l îmbrace,

— Vă vine foarte bine, o lăudă el.

— Tare, tare, răspunse ea râzând.

— Mă bucur că ţineţi minte asta, spuse Alfons binevoitor. Te încălzeşte la inimă.

— Alfons! Gottfried îşi înnodase şervetul după ceafă aşa fel încât cele două colţuri stăteau cu vârfurile în sus. Deocamdată, aici arată mai degrabă a salon de frizerie.

— Se schimbă imediat. Dar întâi puţină artă.

Alfons se îndreptă spre patefon. Peste câteva clipe bubui corul pelerinilor din *Tannhäuser.* Am ascultat în tăcere.

Abia se stinsese ultimul acord, că s-a şi deschis uşa bucătăriei, şi chelnerul Hans apăru cu un castron, mare cât o cadă de copil. Aburea şi era plin de raci. Răsuflând din greu, l-a aşezat pe masă.

— Adu-mi şi mie un şervet, ceru Alfons.

— Vrei să mănânci cu noi, iubitule? îi strigă Lenz. Ce onoare!

— Dacă doamna nu are nimic împotrivă.

— Ba îmi face chiar plăcere, Alfons.

Pat îşi mută scaunul, şi Alfons se aşează lângă dânsa.

— Bine că stau lângă dumneavoastră! spuse puţin intimidat. Sunt destul de priceput la prepararea lor. Pentru o doamnă, asta e cam plictisitor.

Scoase din castron un rac pentru ea şi începu să-l desfacă cu o viteză uluitoare. Cu mâinile sale uriaşe, realiza asta atât de iscusit şi de elegant, încât ei nu-i mai rămânea decât să mănânce bucăţile apetisante oferite pe furculiţă.

— Vă place? întrebă dânsul.

— Minunat! şi ridică paharul. În sănătatea dumitale, Alfons.

Acesta ciocni solemn cu dânsa şi-şi goli încet paharul. Aş fi preferat ca Pat să bea ceva fără alcool. A simţit privirea mea.

— Noroc, Robby, spuse ea.

Era încântătoare, strălucea de bucurie.

— Noroc, Pat, i-am răspuns, şi mi-am golit paharul.

— Nu e formidabil aici? a întrebat continuând să mă privească.

— Fantastic! Mi-am turnat din nou. Noroc, Pat!

Faţa i se lumină.

— Noroc, Robby! Noroc, Gottfried?

Am băut.

— Bun vin! remarcă Lenz.

— Graacher Abtsberg de anul trecut, explică Alfons. Mă bucur că-l apreciezi!

Scoase încă un rac din castron şi-i întinse lui Pat foarfecele desfăcut.

Ea refuză.

— Pe acesta trebuie să-l mănânci dumneata, Alfons. Altfel, rămâi nemâncat.

— Mai târziu. Sunt în schimb mult mai rapid decât ceilalţi.

— Dacă-i aşa, de acord.

Luă foarfecă. Alfons radia de plăcere şi continua s-o servească. Părea o bufniţă mare şi bătrână care hrăneşte un puişor mic şi alb.

La urmă am mai băut toţi câte un Napoleon şi apoi ne-am luat rămas bun de la Alfons. Pat era fericită.

— A fost minunat! spuse ea. Îţi mulţumesc mult de tot, Alfons. A fost într-adevăr minunat.

I-a întins mâna, Alfons a mormăit ceva şi i-a sărutat-o. De mirare, Lenz făcu nişte ochi cât cepele.

— Mai treceţi pe la noi, cât de curând, spuse Alfons. Şi tu, Gottfried!

Afară, sub felinar, stătea – mic şi părăsit – *Citroën*-ul.

— Ah! exclamă Pat, şi se opri; faţa i se contractă.

— După performanţa de azi, l-am botezat Hercule! Gottfried deschise portiera. Să vă duc acasă?

— Nu, spuse Pat.

— Aşa mai zic şi eu! Atunci, unde mergem?

— La bar. Nu-i aşa, Robby? – s-a întors spre mine.

— Bineînţeles, am acceptat eu, bineînţeles că mergem şi la bar.

Am străbătut străzile foarte încet. Era o seară caldă, cu cer senin. Oamenii stăteau la mese în faţa cafenelelor. De departe răzbătea o melodie. Pat stătea lângă mine. În clipa aceea nu-mi părea verosimil că e bolnavă, mă cuprinse un val de căldură, dar o clipă pur şi simplu nu

mi-a venit să cred.

La bar i-am întâlnit pe Ferdinand şi pe Valentin. Ferdinand era într-o dispoziţie excelentă. S-a ridicat şi a venit în întâmpinarea lui Pat.

— Diana reîntoarsă din păduri, spuse el.

Ea a zâmbit. A cuprins-o pe după umeri.

— Zeiţă brună şi cutezătoare a vânătorii, cu arcul argintiu, ce bem?

Gottfried îndepărtă braţul lui Ferdinand.

— Oamenii exaltaţi sunt lipsiţi de tact. Doamna se află în compania a doi domni, probabil că încă n-ai observat, gorilă dezlănţuită.

— Romanticii nu pot fi decât o suită – niciodată o companie, explică Grau imperturbabil.

Lenz zâmbi şi i se adresă lui Pat:

— Am să vă prepar acum ceva special. Un cocteil-colibri. Specialitate braziliană.

Se îndreptă către tejgheaua barului, amestecă diferite lichide şi apoi aduse cocteilul.

— Cum e? întrebă dânsul.

— Cam slab, cu Brazilia lui cu tot, răspunse Pat.

Gottfried râse.

— Şi de fapt e foarte tare. Făcut cu rom şi votcă.

Am văzut dintr-o privire că n-avea nici rom, nici votcă: era suc de fructe, lămâie, suc de roşii şi poate o picătură de Angostura. Un cocteil fără alcool. Dar, din fericire, Pat n-a observat nimic.

A băut trei colibri mari, şi eu vedeam cât de bine se simte că nu este tratată ca un om bolnav. O oră mai târziu am plecat cu toţii, numai Valentin rămase pe loc. Lenz pusese totul la cale. L-a băgat pe Ferdinand în *Citroën* şi a luat-o din loc. În felul ăsta cream impresia că Pat şi cu mine plecăm odată cu ceilalţi, şi nu mai devreme. Era totul foarte înduioşător, dar pentru o clipă m-am simţit totuşi al dracului de prost.

Pat m-a luat de braţ. Păşea alături de mine cu mersul ei elegant şi suplu, simţeam căldura mâinii ei, vedeam cum

lumina felinarelor alunecă pe chipul ei expresiv. Nu, nu puteam să înţeleg că era bolnavă, numai în timpul zilei puteam pricepe, dar seara nu, când viaţa era mai tandră, mai caldă, mai plină de promisiuni.

— Mai trecem puţin pe la mine? am întrebat-o.

A dat din cap afirmativ.

Coridorul pensiunii noastre era luminat.

— Ce dracu s-o fi întâmplat? m-am minunat eu. Aşteaptă un moment.

Am deschis şi am aruncat o privire. Coridorul, slab luminat, se întindea ca o uliţă îngustă de periferie. Uşa camerei în care locuise doamna Bender era larg deschisă, şi acolo ardea lumina. Ca o mică furnică neagră, Hasse bâjbâia pe gang, încovoiat sub greutatea unei lămpi cu picior şi cu abajur de mătase roz. Se muta.

— Bună seara, am spus. Aşa de târziu, şi mai lucraţi încă?

Şi-a ridicat faţa palidă cu mustaţa blajină şi neagră.

— Am venit abia acum o oră de la birou. Şi nu-mi pot muta lucrurile decât seara.

— Soţia dumneavoastră nu-i acasă?

A dat din cap.

— E la o prietenă. Slavă Domnului, are acum o prietenă de care abia se mai desparte.

A zâmbit candid şi mulţumit şi a plecat bâjbâind. Am condus-o pe Pat înăuntru.

— Cred că-i mai bine dacă nu aprindem lumina. Ce zici? am întrebat-o când am ajuns în camera mea.

— Ba da, scumpule. O dată, scurt de tot, şi apoi poţi s-o stingi iar.

— Eşti nesăţioasă, am spus, inundând paradisul de pluş pentru o clipă cu o lumină violentă, pe care am stins-o iar, în mare grabă.

Ferestrele erau deschise, şi dinspre copacii de afară pătrundea aerul răcoros al nopţii ca dintr-o pădure.

— Ce plăcut! spuse Pat, şi se ghemui în colţul canapelei de la fereastră.

— Găseşti într-adevăr că-i plăcut aici?

— Da, Robby. Ca într-o uriaşă grădină de vară. Minunat!

— Te-ai uitat cumva la camera de alături când am trecut? am întrebat-o.

— Nu. De ce?

— Terasa splendidă din stânga ţine de camera aceea. E acoperită în întregime, şi vis-à-vis nu stă nimeni. Dacă ai locui în ea, nici măcar nu ţi-ar trebui costum pentru băile tale de soare.

— Da, dacă aş locui în ea.

— Poţi, dacă vrei, am spus în treacăt. Doar ai văzut că odaia se eliberează peste câteva zile.

M-a privit zâmbind.

— Crezi că asta ar fi bine pentru noi? Să fim tot timpul împreună, atât de aproape unul de celălalt...

— Nici n-am fi tot timpul împreună, am replicat. Dimineaţa nu sunt deloc acasă. Şi seara lipsesc de multe ori. Dar atunci când am fi împreună n-ar mai trebui să stăm prin localuri sau să ne despărţim atât de repede de parcă am fi doar în relaţii de vizită.

Se mişcă puţin în colţul unde se aciuise.

— Sună ca şi cum te-ai fi gândit deja la asta, scumpule.

— E adevărat, am recunoscut. Toată seara m-am gândit.

Şi-a îndreptat bustul.

— Vorbeşti serios, Robby?

— La naiba, Sigur că da, am spus, tot n-ai observat încă?

A tăcut o clipă.

— Robby, a continuat apoi cu o voce ceva mai joasă, cum de ţi-a venit ideea asta tocmai acum?

— Mi-a venit acum, am replicat mult mai violent decât intenţionam, pentru că am simţit deodată că a sosit momentul hotărâtor şi că este în joc mult mai mult decât camera, mi-a venit pentru că în ultimele săptămâni am văzut cât de minunat este să fim tot timpul împreună. Nu

mai pot să suport întâlnirile astea fugare! Vreau să mă bucur mai mult de tine! Vreau să fii întotdeauna cu mine. M-am săturat de jocul rafinat al dragostei disimulate, îmi repugnă, n-am nevoie de el. Te vreau pur şi simplu pe tine şi numai pe tine, niciodată n-am să mă satur de tine şi nu vreau să mă lipsesc de prezenţa ta nici măcar o clipă.

I-am auzit respiraţia. Stătea ghemuită în colţul ferestrei, îşi cuprinsese genunchii cu mâinile şi tăcea. Încet, lumina roşie a reclamei a urcat din spatele copacilor de vis-à-vis şi a aruncat un reflex mat pe pantofii ei de culoare deschisă. Apoi a trecut pe fustă şi pe mâini.

— Poţi să râzi de mine, am adăugat.

— Să râd? a replicat.

— Da, pentru că tot spun, vreau! La urma urmei, trebuie să vrei şi tu.

A ridicat privirea.

— Ştii că te-ai schimbat, Robby?

— Nu.

— Ba da. Chiar tu ai spus-o. Vrei! Nu mai pui atâtea întrebări. Pur şi simplu vrei.

— Asta nu-i cine ştie ce schimbare. Tu tot mai poţi să spui nu, oricât aş vrea eu.

Deodată, s-a aplecat spre mine.

— De ce aş spune nu, Robby? şopti ea cu o voce foarte caldă şi tandră. Doar vreau şi eu.

Mirat, i-am cuprins umerii. Părul, ei mi-a atins faţa.

— E adevărat, Pat?

— Sigur că da, scumpule.

— Ei, drace, am spus, mi-am imaginat că o să fie mult mai greu.

A dat din cap.

— Depinde numai de tine, Robby.

— Aproape că încep şi eu să cred, am mărturisit, încă uimit.

M-a cuprins pe după gât.

— Uneori e atât de plăcut să nu te gândeşti la nimic... Să nu trebuiască să faci totul singur. Să te poţi bizui pe cineva. Ah, scumpule, de fapt, totul e atât de simplu, cu condiţia să nu-ţi complici singur viaţa.

Pentru o clipă a trebuit să-mi încleştez fălcile. Tocmai ea să mi-o spună!

— Aşa e, am spus. Apoi: aşa e, Pat.

Dar nu era deloc aşa.

Am mai stat o vreme lângă fereastră.

— Aducem toate lucrurile tale aici, am hotărât eu. Să nu duci lipsă de nimic. Ne cumpărăm şi un cărucior pentru servit ceaiul. Frida o să înveţe să-l manevreze.

— Doar avem unul, scumpule. Al meu.

— Cu atât mai bine. Atunci, chiar de mâine dimineaţă încep antrenamentele cu Frida.

Şi-a sprijinit capul de umărul meu. Am simţit că era obosită.

— Vrei să te conduc acum acasă? am întrebat-o.

— Imediat. Mă-ntind numai un moment.

Stătea nemişcată pe pat, fără să scoată o vorbă, de parcă ar fi dormit. Dar ochii-i erau deschişi şi din când în când se oglindea în ei reflexul reclamelor luminoase, care alunecau pe pereţi şi pe plafon asemenea unei aurore boreale multicolore. Afară se aşternuse liniştea. De alături se desluşea din când în când bocănitul lui Hasse de sub rămăşiţele speranţelor, ale căsniciei şi probabil ale vieţii sale.

— Ar trebui să rămâi chiar de azi. Am mai adăugat.

S-a ridicat.

— Azi nu, scumpule.

— Aş prefera să rămâi aici.

— Mâine.

S-a sculat şi a umblat încet prin camera întunecată. M-am gândit la ziua în care rămăsese pentru prima oară la mine şi umblase la fel de liniştit prin lumina cenuşie a zorilor pentru a se îmbrăca. N-am priceput ce era, dar avea ceva înduioşător de firesc şi aproape zguduitor, ca

un gest venind din timpuri foarte îndepărtate, apuse, ca supunerea tăcută la o poruncă pe care nimeni n-o mai cunoaşte.

A revenit din întuneric lângă mine şi mi-a luat faţa între mâini.

— A fost frumos la tine, scumpule. Foarte frumos. E bine că exişti, că te am.

N-am răspuns nimic. Nu puteam răspunde.

Am dus-o acasă şi apoi m-am întors la bar. Köster era acolo.

— Stai jos, mi-a ordonat. Ce mai faci?

— Nu prea bine, Otto.

— Vrei să bei ceva?

— Dacă aş bea, ar trebui să beau mult. Şi nu vreau asta. Trebuie să mă descurc şi aşa. Dar aş putea să fac altceva. Gottfried a ieşit cu taxiul?

— Nu.

— Bine, atunci mai pornesc pentru câteva ore în cursă.

— Cobor cu tine, a spus Köster.

Am scos maşina şi mi-am luat rămas bun de la Otto. Apoi m-am dus la staţie. Înaintea mea aşteptau două maşini. Mai târziu au venit şi Gustav şi Tommy, actorul. Maşinile din faţa mea au plecat, şi puţin mai târziu mi-a venit şi mie un client. O fată tânără care voia să meargă la *Vineta.*

Vineta era o bombă foarte populară, cu ring de dans, telefon la masă, poştă pneumatică şi alte asemenea fleacuri pentru provinciali. Era amplasată într-o stradă întunecoasă, puţin izolată faţă de celelalte localuri.

Ne-am oprit. Fata a cotrobăit prin gentuţă şi mi-a întins o bancnotă de cincizeci de mărci. Am ridicat din umeri.

— Îmi pare rău, dar n-am mărunt.

Portarul se apropiase.

— Cât face? a întrebat fata.

— O marcă şaptezeci.

S-a adresat portarului.

— Eşti bun să dai dumneata banii pentru mine? O să ţi-i restitui la casă.

Portarul i-a deschis larg portiera şi s-a dus cu ea la casă. Apoi s-a întors.

— Ţine.

I-am numărat.

— Nu-i decât o marcă şi cincizeci.

— Termină cu prostiile, sau n-ai ieşit încă din scutece? Douăzeci de pfenigi e taxa portarului pentru serviciu. Hai, şterge-o!

Existau locuri unde se dădea portarului bacşiş. Dar atunci când el îţi făcea rost de un client, şi nu atunci când veneai tu cu unul.

— Pentru asta nu sunt destul de copt, am spus, scoate banii!

— Pot să-ţi aranjez mutra, a mârâit. Ridică ancora, sunt aici de mai multă vreme ca tine.

Nu-mi păsa de cei douăzeci de pfenigi. Dar n-aveam niciun chef să mă las tras pe sfoară.

— Lasă şi scoate restul, am spus.

Portarul a lovit atât de repede, încât n-am apucat să mă feresc. Aşezat, tot nu-l puteam evita. M-am lovit cu capul de volan. Ameţit, l-am ridicat. Îmi vuia ca o tobă, şi din nas îmi picura sânge. Portarul stătea proptit în faţa mea.

— Mai vrei una, cadavru ambulant?

Într-o fracţiune de secundă, mi-am apreciat şansele! N-aveam ce să fac. Tipul era mai tare ca mine. Ca să-i vin de hac trebuia să-l iau prin surprindere. De pe scaun, nu puteam lovi, n-aveam forţă. Şi până aş fi ieşit din maşină m-ar fi buşit de trei ori. L-am privit. Duhnea a bere.

— Încă una, şi te vede nevastă-ta pe năsălie. Continuam să mă uit la el. Nu făceam nicio mişcare.

Stam cu ochii pironiţi pe această faţă lătăreaţă. O devoram cu privirea. Îmi dădeam seama unde trebuie să lovesc. Fierbeam de mânie. Dar nu m-am mişcat. Vedeam faţa aproape de tot, cu o claritate excesivă, ca printr-o

lupă uriaşă, fiecare fir de barbă, pielea roşie, aspră, poroasă.

Din întuneric străluci cascheta unui poliţai.

— Ce s-a întâmplat aici?

Portarul şi-a strâmbat faţa într-un rânjet servil.

— Nimic, domnule sergent.

Omul ordinii s-a uitat la mine.

— Nimic, am spus la rându-mi.

De la portar, privirea i-a alunecat din nou spre mine.

— Dar sângerezi.

— M-am lovit.

Portarul a făcut un pas înapoi. Mă privea batjocoritor. Credea că mi-e frică să-l denunţ.

— Atunci, dă-i drumu, mi s-a adresat poliţistul,

Am apăsat pe accelerator şi m-am întors la staţie.

— Dumnezeule, cum arăţi! exclamă Gustav.

— Numai nasul, am replicat, şi am relatat toată istoria.

— Hai cu mine la cârciumă, spuse Gustav. Nu degeaba am fost caporal la sanitari. Ce porcărie să dai într-un om care nu se poate apăra?!

M-a dus în bucătăria cârciumii, a cerut nişte gheaţă şi m-a doftoricit o jumătate de oră.

— Nici măcar cu un cucui n-o să te alegi, mă linişti el.

În sfârşit, m-a lăsat din mână.

— Ei, cum stai cu ţeasta? Bine, nu-i aşa? Atunci, să nu mai pierdem vremea.

A intrat Tommy.

— E vorba de portarul cel mare de la *Vineta*? E cunoscut ca bătăuş. Din păcate, n-a încasat-o încă niciodată.

— O s-o încaseze acum, spuse Gustav.

— Da, dar de la mine, am replicat.

Gustav m-a privit nemulţumit.

— Până ce ieşi tu din maşină...

— M-am gândit la o şmecherie. Dacă nu-i vin de hac, mai ai tot timpul să intervii.

— Fie.

Mi-am pus şapca lui Gustav şi am luat şi maşina lui, ca portarul să nu se prindă imediat. De văzut, şi aşa nu putea să vadă prea mult. Strada era extrem de întunecoasă.

Am ajuns la faţa locului. Nu se vedea ţipenie de om. Gustav ieşi din maşină cu o bancnotă de douăzeci de mărci în mână.

— Fir-ar să fie, n-am mărunt! Portar, poţi să-mi schimbi? Unu şaptezeci face? Dă-i mata, până una-alta.

Se prefăcu că merge la casă. Portarul se apropie tuşind şi-mi întinse o marcă şi cincizeci. Am rămas cu mâna întinsă.

— Ia-o din loc! mârâi el.

— Scoate restul, jigodie împuţită! i-am aruncat în faţă.

Rămase o clipă ca împietrit.

— Băiete, şopti el apoi lingându-şi buzele, de asta o să-ţi pară rău luni de zile!

Îşi luă avânt. Lovitura m-ar fi dat gata. Dar eram pregătit; m-am întors şi m-am ghemuit, iar pumnul adversarului a lovit cu întreaga-i forţă pe gheara de oţel a manivelei mele, pe care o ţinusem ascunsă în mâna stângă. Cu un urlet, portarul sări înapoi, scuturându-şi mâna de durere. Şuiera ca o maşină cu aburi şi stătea descoperit, fără gardă.

Am ţâşnit din maşină.

— Mă recunoşti? i-am pufnit în faţă, şi l-am pocnit la plex.

Se prăbuşi.

— Unu, începu Gustav să numere dinspre casă, doi, trei.

La cinci, portarul s-a ridicat, cu ochii împăienjeniţi.

Ca şi rândul trecut, am văzut faţa lui, aproape de tot, cu toată claritatea, această faţă sănătoasă, lătăreaţă, imbecilă, ordinară, acest individ întreg, sănătos, robust, porcul ăşta care niciodată nu va fi bolnav de plămâni, şi am simţit deodată cum o ceaţă roşie îmi inundă creierul şi

ochii şi m-am năpustit şi am lovit şi am lovit şi am lovit. În numele a tot ce se adunase în mine în aceste zile şi săptămâni, am lovit în faţa aceea sănătoasă, lătăreaţă, behăitoare până ce am fost oprit cu forţa.

— Îl omori, omule! strigă Gustav.

Am privit în jurul meu. Plin de sânge, portarul se sprijinea de zid. S-a îndoit, a căzut şi, ca o insectă uriaşă, scânteietoare în uniforma sa, a început să se târască în patru labe spre intrare.

— Ăsta n-o să mai poată bate prea curând, spuse Gustav. Dar acum haideţi s-o ştergem înainte să vină cineva! Asta-i de acum provocare de grave leziuni corporale.

Am aruncat banii pe caldarâm, am urcat în maşină şi am pornit.

— Şi mie îmi curge sânge, am întrebat, sau asta-i marfa portarului?

— E iar nasul tău, mi-a explicat Gustav. Ţi-a plasat o stângă de toată frumuseţea.

— Nici nu mi-am dat seama. Gustav râse. Ştii, am spus, acum mă simt mult mai bine.

XVIII

TAXIUL NOSTRU ERA PARCAT ÎN faţa barului. Am intrat ca să-l schimb pe Lenz şi să iau cheia şi actele maşinii: Gottfried m-a însoţit.

— Ţi-au ieşit ceva parale azi? l-am întrebat.

— Nu prea. Ori sunt prea multe taxiuri, ori prea puţini oameni care le folosesc. Dar ţie cum ţi-a mers?

— Prost. Mi-am pierdut toată noaptea şi n-am încasat măcar douăzeci de mărci.

— Vremuri grele! Gottfried ridică din sprâncene. Ei, asta înseamnă că nu eşti prea grăbit pe ziua de azi. Ce zici?

— Nu, de ce?

— Poţi să mă duci o bucată de drum.

— Bine. Ne-am urcat. Dar unde vrei să mergi? l-am întrebat.

— La catedrală.

— Ce spui? Mă-nşală oare auzul? Am înţeles catedrală?

— Nu, fiule, nu te-a înşelat. Chiar catedrală. L-am privit uimit. Nu te mai mira şi dă-i drumu! m-a îndemnat Gottfried.

— Fie!

Am pornit. Catedrala se afla în partea veche a oraşului, într-o piaţă deschisă. Înconjurată de casele clericilor. Am oprit în faţa portalului principal.

— Dă-i înainte, a insistat Gottfried. Ocoleşte-o jur împrejur.

M-a pus să opresc în faţa unei intrări mici din spatele clădirii şi a coborât.

— Petrecere frumoasă! i-am urat eu. Presupun că vrei să te spovedeşti.

— Vino cu mine, mă îndemnă el.

Am râs.

— Azi nu. Mi-am făcut deja rugăciunea de dimineaţă. Asta-mi ajunge pentru toată ziua.

— Nu vorbi prostii, băieţaş! Urmează-mă. În elanul meu de generozitate, vreau să-ţi arăt ceva.

L-am urmat curios. Am trecut prin uşa aceea mică şi am ajuns direct în galeriile boltite. Formau un pătrat mare, compus din lungi arcade sprijinite pe latura interioară de coloane de granit cenuşii. Încadrau o grădină. În mijloc se ridica o cruce înaltă, roasă de vreme, cu figura lui Cristos. Pe laturi erau înşirate basoreliefuri de piatră reprezentând etapele durerosului calvar. Înaintea fiecărei imagini se afla o băncuţă veche de rugăciuni. Sălbăticită, grădina înflorise exuberant.

Gottfried arătă spre câteva uriaşe tufe de trandafiri albi şi roşii.

— Uite ce-am vrut să-ţi arăt! Le recunoşti?

M-am oprit surprins.

— Sigur că le recunosc, i-am răspuns. Deci de-aici ai cules trandafirii, bătrân jefuitor de biserici!

Pat se mutase cu o săptămână în urmă la doamna Zalewski, şi Lenz îi trimisese în prima seară, prin Jupp, un buchet uriaş de trandafiri. Erau atât de mulţi, încât Jupp fusese nevoit să coboare de două ori şi de fiecare dată se întorsese cu braţele pline. Îmi bătusem deja capul ca să aflu de unde le şterpelise Gottfried, întrucât îi cunoşteam principiul de a nu cumpăra flori. În grădinile publice nu văzusem niciodată asemenea trandafiri.

— Bună idee! am spus cu admiraţie. Ce-i poate trece omului prin cap!

Gottfried zâmbi.

— Grădina asta-i o adevărată mină de aur! Mi-a pus solemn mâna pe umăr. Din clipa asta te consider asociat! Mă gândesc că acum îţi pică bine!

— De ce tocmai acum?

— Pentru că grădinile publice sunt cam golaşe la ora asta. Şi presupun că ele au fost până acum singurul tău loc de recoltat. Nu-i aşa?

Am încuviinţat.

— Şi în afară de asta, mai explică Gottfried, vine acum timpul în care trebuie să te defineşti fie ca burghez, fie ca adevărat cavaler. Burghezul devine cu atât mai lipsit de atenţii faţă de o femeie, cu cât o cunoaşte mai bine. Cavalerul dimpotrivă. Făcu un gest larg cu mâna. Cu ajutorul acestora poţi deveni un cavaler de-a dreptul turburător!

Am râs.

— Toate-s bune, Gottfried, dar ce se întâmplă dacă te prind? E greu s-o ştergi de aici, iar oamenii credincioşi sunt înclinaţi să socotească aşa ceva o pângărire a locurilor sfinte.

— Dragă băiete, replică Lenz, vezi tu pe cineva pe aici? De la război încoace, oamenii se duc la întruniri politice, şi nu la biserică.

Era adevărat.

— Dar cum e cu pastorii? am întrebat.

— Nu le pasă lor de flori, altfel grădina ar fi mai bine îngrijită. Şi bunul Dumnezeu n-are nimic împotrivă dacă faci cuiva o bucurie dăruindu-le. El nu-i meschin.

— Ai dreptate! Am privit bătrânele tufe uriaşe. Câteva săptămâni am scăpat de griji cu astea, Gottfried.

— Şi pentru mai mult. Ai noroc. E o specie de trandafiri foarte rezistentă, care înfloreşte timp îndelungat, îţi ajung cel puţin până în septembrie. Şi mai apoi apar ochiul-boului şi crizantemele. Vino să ţi le arăt chiar acum.

Am traversat grădina. Trandafirii răspândeau un parfum ameţitor. Roiuri de albine zburau ca un nor zumzăitor din floare-n floare.

— Uită-te la ele, i-am atras atenţia oprindu-mă în loc. De unde or fi venind? Tocmai aici, în mijlocul oraşului? Doar nu există prin apropiere niciun stup. Sau poate

pastorii au aşa ceva pe acoperişurile lor?

— Nu, frate, mi-a răspuns Lenz. Vin fără îndoială de la vreo gospodărie ţărănească. Dar îşi cunosc drumul. Mi-a făcut cu ochiul. Noi nu, ce părere ai?

Am ridicat din umeri.

— Poate că totuşi. Cel puţin o bucată mică. Cât se poate. Tu nu?

— Nu. Nici nu vreau să ştiu. Ţelurile dau vieţii o amprentă burgheză.

Am privit spre turnul înalt al catedralei. Verde ca mătasea, se profila pe cerul albastru infinit de bătrân şi liniştit, străbătut de zborul rândunelelor.

— Ce linişte e aici! am spus.

Lenz a încuviinţat.

— Da, bătrâne, aici îţi dai seama că de fapt nu ţi-a lipsit decât timpul pentru a deveni un om bun, aşa-i?

— Timpul şi liniştea, am răspuns. Şi liniştea.

A râs.

— Prea târziu! N-am mai putea suporta liniştea. Să-i dăm drumu deci! Înapoi în vacarm!

L-am depus pe Gottfried şi m-am întors la staţie. Am trecut pe lângă cimitir. Ştiam că Pat stă acum în şezlongul ei pe balcon şi am claxonat de câteva ori. Dar nu s-a arătat nimeni, şi am mers mai departe. În schimb, am văzut-o ceva mai încolo pe doamna Hasse înotând într-un fel de pelerină de tafta de-a lungul străzii şi dispărând după colţ. M-am luat după dânsa ca s-o întreb dacă vrea s-o duc undeva. Când am ajuns la intersecţie, am văzut că se urca într-o maşină care se oprise după colţ. Era o limuzină de tip Mercedes, destul de rablagită, din anul ’23, care a pornit imediat, huruind. La volan era un bărbat cu un nas ca un cioc de raţă şi un costum cu carouri bătător la ochi. Am privit destul de mult timp în urma maşinii. Iată ce se întâmplă când o femeie stă toată ziua singură acasă! Îngândurat, am mers la staţie şi m-am plasat în şirul taxiurilor care aşteptau. Soarele dogorea pe

acoperişul maşinii. Nu avansam decât foarte încet. Moţăiam şi încercam să dorm. Dar imaginea doamnei Hasse nu-mi ieşea din minte. Sigur, era cu totul altceva, dar în fond şi Pat stătea toată ziua singură.

Am coborât şi m-am dus în faţă, la maşina lui Gustav.

— Ţine şi bea, m-a îndemnat el întinzându-mi un termos. Minunat de rece. Invenţia mea! Cafea cu gheaţă. Cu toată căldura asta, rămâne ore întregi rece.

Da, Gustav e un tip practic!

Am luat un pahar şi l-am golit.

— Dacă eşti un tip atât de practic, ia spune-mi cum poţi găsi ceva distractiv pentru o femeie care e mult timp singură.

— E foarte simplu! Gustav mă privea cu superioritate. Robert, omule! Un copil sau un câine. Întreabă-mă ceva mai greu!

— Un câine! am spus surprins, la naiba, da, un câine! Ai dreptate! Cu un câine nu eşti niciodată singur!

I-am oferit o ţigară.

— Ascultă, ai întâmplător vreo idee în legătură cu aşa ceva? O javră trebuie să se găsească acum la un preţ de nimic.

Gustav a dat din cap cu un reproş adânc.

— Robert, tu într-adevăr nu-ţi dai încă seama ce prieten ai în mine! Viitorul meu socru este al doilea secretar la asociaţia crescătorilor de grifoni-dobermani! Evident că poţi să iei un pui, pe gratis chiar, cu un pedigré de prima clasă. Avem şase pui fătaţi de curând. Bunica lor e Hertha de Toggenburg, căţea premiată.

Gustav era un om norocos. Cunoscut crescător de dobermâni, tatăl logodnicei sale era şi proprietarul restaurantului *La noua chilie a sihastrului.* Logodnica lui Gustav mai avea şi un atelier de plisat. Gustav poseda deci o situaţie excelentă. Mânca şi bea pe gratis la socru, iar logodnica îi spăla cămăşile şi i le călca. Se ferea de însurătoare. Căci într-un asemenea caz lui i-ar fi revenit sarcina să le poarte de grijă.

I-am explicat lui Gustav că un doberman nu mi se pare a fi tocmai potrivit. E prea mare şi nu-mi inspiră încredere. Gustav reflectă o clipă.

— Vino cu mine, îmi spuse el. Să încercăm să ne tocmim. Am o idee. Numai să nu te bagi în vorbă.

— De acord.

M-a dus la un mic magazin. În vitrină acvarii pline de alge. Într-o ladă se ghemuiau câţiva cobai jalnici. Lateral erau agăţate colivii în care cintezoi, botgroşi şi canari se agitau fără întrerupere.

Ne-a întâmpinat un bărbat scund, cu picioarele strâmbe, îmbrăcat într-o jachetă tricotată, de lână maro. Ochi apoşi, pielea cenuşie, un nas roşu strălucitor ca un lampion: băutor de bere şi rachiu.

— Ia zi, Anton, ce mai face Asta? a întrebat Gustav.

— Premiul doi şi menţiune specială la Koln, răspunse Anton.

— Infamie! se indignă Gustav. De ce nu premiul întâi?

— L-au dat lu Udo Blankenfels, mârâi Anton. Să mori de râs, nu alta! Cu picioarele alea dindărăt...

Din fundul prăvăliei se auzea lătrat şi scheunat. Gustav se porni într-acolo şi aduse doi terieri mici pe care-i ţinea de ceafă. În stânga unul alb-negru, în dreapta altul maro-roşcat. Cu mâna în care-l ţinea pe cel maro-roşcat mi-a făcut un semn imperceptibil. L-am privit: da.

Era un câine minunat, jucăuş. Picioarele drepte, pieptul puternic, capul pătrat, inteligent şi agresiv.

Gustav le-a dat drumul.

— Ce corcitură ciudată! spuse el arătând spre cel maro-roşcat. De unde l-ai mai cules şi pe ăsta?

Anton pretindea că i-l dăduse o doamnă care plecase în America de Sud. Gustav izbucni într-un râs neîncrezător. Anton prezentă jignit un arbore genealogic, care ajungea până la arca lui Noe. Gustav refuză şi îşi arătă interesul faţă de cel alb-negru. Anton ceru o sută de mărci pentru cel maro-roşcat. Gustav îi oferi cinci. Nu-i plăcea străbunicul. Cârti şi în legătură cu coada. Nici urechile nu

erau cum trebuie. Alb-negrul, da, acela era straşnic.

Stăteam într-un colţ şi ascultam. Deodată, cineva îmi apucă pălăria. M-am întors surprins. O maimuţă mică, cu blana gălbuie şi o expresie tristă, stătea puţin încovoiată în colţ, pe stinghia ei. Avea ochi negri, rotunzi şi buzele amărâte ale unei femei bătrâne. În jurul burţii era prinsă cu o curea de piele, de care era fixat un lanţ. Mâinile mici, negre şi înfiorător de asemănătoare cu ale omului.

Am rămas locului, fără să fac o mişcare. Încet, maimuţa s-a apropiat, alunecând pe stinghia ei. Se uita la mine necontenit, nu bănuitor, ci cu o privire ciudată, reţinută. În sfârşit, şi-a întins precaut mâna. I-am oferit un deget. S-a dat, înapoi, dar pe urmă l-a apucat. Încercam o senzaţie ciudată: mâna aceea răcoroasă de copil care-mi strângea degetul. Era ca şi cum un biet om mut, rătăcit în corpul acela încovoiat, ar căuta scăpare. Nu puteai suporta prea mult timp ochii aceia, în care se cuibărise o tristeţe de moarte.

Răsuflând din greu, Gustav reveni din pădurea de arbori genealogici.

— Deci s-a făcut, Anton, primeşti în schimb un pui de doberman fătat de Hertha. E cea mai formidabilă afacere din viaţa ta! Apoi s-a întors spre mine. Vrei să-l iei acum cu tine?

— Dar cât costă?

— Nimic. L-am schimbat pe dobermanul pe care ţi l-am făcut adineauri cadou. Da, Gustav ştie să aranjeze lucrurile! Gustav e un băiat de aur.

Am convenit să vin să iau câinele mai târziu, când îmi voi termina cursele.

— Ştii pe ce-ai pus mâna? m-a întrebat Gustav după ce-am ieşit. Ceva rar de tot. Un terier irlandez. Calitatea întâi. Fără niciun defect. Şi cu un asemenea arbore genealogic, că tu, omul lui Dumnezeu, nici n-ai voie să te uiţi la el, pentru că altfel trebuie să faci de fiecare dată plecăciuni înainte de a te adresa animalului.

— Gustav, am spus, mi-ai făcut un mare servici. Vino cu

mine să bem cel mai vechi coniac pe care-l putem găsi.

— Azi nu! a răspuns Gustav. Azi trebuie să am mâna sigură. Seara mă duc la clubul meu să joc popice. Făgăduieşte-mi că ai să vii odată cu mine. Numai lume bună acolo, chiar şi un secretar-general al poştelor.

— Vin, i-am promis. Chiar dacă secretarul-general al poştelor nu e de faţă.

Puţin înainte de ora şase, m-am întors la atelier. Köster mă aştepta.

— Jaffé te-a căutat azi după masă la telefon. A cerut să-l chemi.

Pentru o clipă, mi s-a oprit respiraţia.

— A spus ceva, Otto?

— Nu, nimic deosebit. Numai că până la ora cinci e la consultaţie. După aceea la spitalul Dorothea. Va trebui deci să-l chemi acolo.

— Bine.

M-am dus în birou. Era cald şi înăbuşitor, dar pe mine mă treceau fiori reci, şi receptorul îmi tremura în mână.

„Prostii”, mi-am spus, şi mi-am sprijinit braţul de masă. A durat mult până am obţinut legătura cu Jaffé.

— Aveţi timp? m-a întrebat.

— Da.

— Atunci, veniţi imediat până la mine. Mai stau o oră. Am vrut să-l întreb dacă s-a întâmplat ceva cu Pat. Dar n-am avut curajul.

— Perfect, l-am asigurat, în zece minute sunt acolo. Am pus receptorul în furcă şi am dat imediat un telefon acasă. A răspuns servitoarea. Am întrebat de Pat.

— Nu ştiu dacă e acasă, spuse Frida morocănos. Mă duc să văd.

Aşteptam. Capul mi-era greu şi fierbinte. A durat o eternitate. Apoi am auzit paşi şi vocea lui Pat.

— Robby?

Am închis, o clipă ochii.

— Cum te simţi, Pat?

— Bine. Stăteam pe balcon şi citeam. O carte emoţionantă.

— Aşa, o carte emoţionantă, am repetat eu. Mă bucur. Am vrut să-ţi spun doar că azi vin ceva mai târziu. Ai terminat deja cartea?

— Nu, sunt cam la mijloc. Mai am câteva ore de citit.

— Până atunci voi fi acasă. Şi acum, continuă-ţi lectura. Am rămas o clipă pe loc fără să schiţez niciun gest.

Apoi m-am ridicat.

— Otto, am spus, pot să-l iau pe Karl?

— Bineînţeles. Dacă vrei, vin cu tine. N-am nicio treabă aici.

— N-are rost. Nu-i nimic grav. Am dat deja telefon acasă.

„Ce lumină! m-am gândit în clipa în care Karl s-a avântat pe stradă, ce asfinţit minunat îşi coboară lumina deasupra acoperişurilor! Cât de plină şi de dulce e viaţa!“

A trebuit să-l aştept câteva minute pe Jaffé. O soră m-a condus într-o încăpere mică, în care zăceau răspândite nişte reviste vechi. Câteva ghivece cu plante agăţătoare stăteau pe pervazul ferestrei. Erau mereu aceleaşi reviste cu coperţile maro şi mereu aceleaşi plante triste; le găseai doar în anticamerele medicilor şi ale spitalelor.

Jaffé a intrat. Purta un halat alb ca neaua, proaspăt călcat. Dar când s-a aşezat lângă mine am observat pe partea interioară a mânecii sale drepte urma minusculă a unei picături de sânge. Văzusem în viaţa mea mult sânge, clar pata aceasta mică m-a paralizat mai mult decât un vraf de bandaje îmbibate de sânge. Dispoziţia mea optimistă se stinse.

— V-am făgăduit să vă spun în ce stare se află domnişoara Hollmann, începu Jaffé.

Am încuviinţat şi m-am uitat la faţa de masă. Avea un model multicolor de pluş. Priveam ţintă la hexagoanele îmbinate şi încercam senzaţia dementă că totul va fi bine dacă voi rezista şi nu voi clipi până ce Jaffé va continua.

— Acum doi ani a stat şase luni la sanatoriu. Ştiţi, asta?

— Nu, i-am răspuns, şi am continuat să mă uit la faţa de masă.

— După aceea, situaţia ei se ameliorase. Am examinat-o acum minuţios. La iarnă trebuie internată din nou acolo. Nu poate rămâne aici în oraş.

Tot mai priveam la hexagoane. Se contopeau şi începeau să danseze.

— Când trebuie să plece? am întrebat.

— Toamna. Cel mai târziu la sfârşitul lui octombrie.

— Prin urmare, n-a fost o hemoptizie trecătoare?

— Nu.

Am ridicat privirea.

— Cred că nu trebuie să vă spun, a continuat Jaffé, că această boală e cu totul imprevizibilă. Acum un an părea să stagneze, cicatrizarea se produsese şi era de prevăzut că procesul acesta va continua. Tot aşa cum s-a redeschis acum, poate să se oprească iar în mod surprinzător. Nu spun asta în mod gratuit – într-adevăr aşa este. Eu însumi am cunoscut procese de vindecare miraculoase.

— Dar şi înrăutăţiri?

M-a privit.

— Da, bineînţeles.

A început să-mi dea amănunte. Erau afectaţi ambii lobi pulmonari, cel din dreapta mai puţin, cel din stânga mai puternic. Apoi s-a întrerupt şi a sunat după o soră.

— Adu-mi, te rog, mapa mea.

Sora i-a adus-o. Jaffé a scos din ea două clişee mari. A îndepărtat de pe ele coperţile foşnitoare şi le-a ţinut în lumina ferestrei.

— Aşa le vedeţi mai bine. Acestea sunt radiografiile.

Vedeam vertebrele unui spate pe placa transparentă şi cenuşie, omoplaţii, claviculele, cavităţile articulare ale braţelor şi boltitura plată a coastelor. Dar vedeam mai mult de-atât; vedeam un schelet. Întunecat şi fantomatic se detaşa dintre umbrele estompate, contopite ale fotografiei. Vedeam scheletul lui Pat. Scheletul lui Pat.

Jaffé trasa cu penseta diferite linii şi decolorări pe placă şi le explica. Nici n-a observat că nu-l mai urmăream. Conştiinciozitatea omului de ştiinţă pusese stăpânire pe el. La urmă s-a întors spre mine.

— Aţi înţeles?

— Da, am răspuns.

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă el.

— Nimic. Nu prea suport să văd lucrurile astea.

— A, da. Şi-a aranjat ochelarii. Apoi a reintrodus fotografiile în mapă şi m-a privit cercetător. Nu vă frământaţi degeaba.

— Nici n-o fac. Dar e o nedreptate strigătoare la cer! Milioane de oameni sunt sănătoşi! De ce tocmai ea?

Jaffé tăcu o vreme.

— Nimeni nu poate răspunde la această întrebare, spuse el într-un târziu.

— Da, am continuat exasperat deodată şi cu o furie oarbă, nimeni nu poate răspunde la această întrebare! Sigur că nu! Nimeni nu poate să dea un răspuns la nenorocire şi moarte! La dracu! Nici măcar nu se poate face ceva împotriva lor!

Jaffé m-a privit mult timp fără să răspundă.

— Iertaţi-mă, am spus, dar n-am darul de a-mi clădi iluzii. Ăsta-i blestematul adevăr.

Continua să mă privească.

— Mai aveţi puţin timp? a întrebat.

— Da, i-am răspuns. Destul.

S-a ridicat.

— Acum trebuie să fac vizita medicală de seară. Aş dori să veniţi cu mine. Sora o să vă dea un halat alb. Pacienţii vor crede că sunteţi asistentul meu.

Nu ştiam ce urmăreşte, dar am luat halatul pe care mi-l întindea sora.

Am mers de-a lungul nesfârşitelor coridoare. Prin ferestrele largi pătrundea luciul roz al înserării. Era o lumină blândă, estompată, care plutea parcă în irealitate. Câteva ferestre erau larg deschise. Parfumul teilor înfloriţi

se revărsa înăuntru.

Jaffé a deschis o uşă. Ne-a întâmpinat un miros înăbuşitor de putreziciune. O femeie cu un păr minunat, de culoarea aurului vechi, în care lumina se prindea în reflexe scânteietoare, ridică istovită mâna. Avea o frunte nobilă, boltită.

Sub ochi însă începea un bandaj. Ajungea până în dreptul gurii. Jaffé îl desfăcu cu grijă. Am văzut că femeia nu mai avea nas. În locul lui – o rană roşie, acoperită cu o crustă lipicioasă, în care se vedeau două găuri. Jaffé a acoperit-o iar cu bandajul.

— Merge bine, a spus prietenos, şi s-a îndreptat spre ieşire.

A tras uşa în urma lui. Afară m-am oprit o clipă şi am privit în lumina dulce a înserării.

— Veniţi, m-a îndemnat Jaffé, şi a pornit-o spre camera următoare. Ne întâmpină horcăitul fierbinte şi sacadat al unui om cu febră foarte mare. Era un bărbat cu o faţă plumburie presărată cu nişte pete roşii, ciudat de aprinse. Gura era larg deschisă, ochii bulbucaţi şi mâinile se agitau neistovit pe cuvertură. Omul zăcea în nesimţire. Graficul temperaturii indica fără excepţie patruzeci de grade. O soră stătea lângă pat şi citea. Când a intrat Jaffé, a pus cartea la o parte şi s-a ridicat. Doctorul s-a uitat la grafic şi a ridicat trist din umeri.

— Dublă pneumonie şi pleurezie. Luptă ca un taur, de o săptămână. Recidivă. Era aproape vindecat. A început să lucreze prea devreme, Nevastă şi patru copii. N-are nicio şansă.

A ascultat respiraţia şi a examinat pulsul. Sora i-a dat o mână de ajutor. Cartea i-a căzut pe jos, Am ridicat-o şi am constatat că era o carte de bucate. Bărbatul din pat cu mâinile ca nişte gheare zgâria neîntrerupt cuvertura. Era singurul zgomot care se auzea în cameră.

— Rămâneţi peste noapte aici, ordonă Jaffé sorei.

Am ieşit. Asfinţitul roz îşi intensificase coloritul. Umplea acum coridorul ca un nor.

— Blestemată lumină! am exclamat.

— De ce? întrebă Jaffé,

— Nu se potrivesc una cu cealaltă.

— Ba da, mă contrazise Jaffé, se potrivesc.

O femeie horcăia în camera următoare. Fusese internată în cursul după-amiezii, fiindcă înghiţise o foarte mare doză de veronal. Soţul ei suferise un accident cu o zi înainte. Îşi fracturase şira spinării şi fusese transportat acasă, deplin conştient şi urlând. Murise în cursul nopţii.

— Scapă? am întrebat.

— Probabil.

— La ce bun?

— Am avut în ultimii ani cinci cazuri asemănătoare, îmi spuse Jaffé. Numai una a încercat pentru a doua oară să-şi pună capăt vieţii. Cu gaze. A murit. Dintre celelalte, două s-au recăsătorit.

În camera următoare zăcea un bărbat paralizat de doisprezece ani. Avea o piele gălbuie, barbă neagră, rară şi nişte ochi foarte mari, liniştiţi.

— Cum merge? Întrebă Jaffé.

Bărbatul făcu un gest imprecis. Apoi arătă spre fereastră.

— Uitaţi-vă la cer! Vine ploaia, o simt. Zâmbea. Se doarme mai bine când plouă.

În faţa lui, pe pătură, un joc de şah din piele cu figuri care se puteau fixa pe tablă, o grămadă de ziare şi câteva cărţi.

Am mers mai departe. Am văzut o femeie tânără cu ochi înspăimântaţi şi buze vinete, sfâşiată de o naştere grea... un copil degenerat cu picioarele subţiri, răsucite şi un hidrocefal... Un bărbat fără stomac... o bătrână ca o bufniţă, care plângea pentru că rudele ei nu se sinchiseau de ea; li se părea că moare prea încet; o oarbă care credea că-şi va redobândi vederea; un copil sifilitic, cu o eczemă sângeroasă, şi tatăl lui, care şedea pe marginea patului; o femeie căreia i se extirpase în cursul dimineţii ai doilea sân; o alta contorsionată din pricina unui

reumatism articular... o a treia căreia i se operaseră ovarele... un muncitor cu rinichii zdrobiţi. Cameră cu cameră continua aşa, cameră cu cameră te izbea aceeaşi privelişte: trupuri chinuite, zguduite de convulsii, chipuri aproape stinse, imobile, o succesiune nesfârşită de tristeţe adâncă, de spaimă, resemnare, durere, disperare, speranţă, mizerie; şi de fiecare dată când se închidea o uşă, coridorul era brusc plin de acea lumină trandafirie a înserării ireale, de fiecare dată după groaza camerelor mici şi dezolante venea acest nor tandru ţesut din luciul blând-auriu, despre care nu se putea spune dacă e o batjocură înfiorătoare, sau o mângâiere supranaturală. Jaffé se opri la intrarea în sala de operaţii. O lumină puternică străpungea geamurile din sticlă mată ale uşii. Două surori intrară cu un cărucior pe care era întinsă o femeie. I-am întâlnit privirea. Nici nu mă vedea. Privea undeva, spre un orizont nedefinit. Am avut o tresărire în faţa acestor ochi plini de curaj şi de linişte interioară.

Pe faţa lui Jaffé apăru deodată o expresie de oboseală.

— Nu ştiu dacă a fost potrivit, spuse, dar n-ar fi avut niciun rost să vă liniştesc cu vorbe. Tot nu m-aţi fi crezut. Acum aţi văzut că mulţi dintre oamenii aceştia sunt mai grav bolnavi decât Pat Hollmann. Unii dintre ei numai au nimic decât speranţa. Dar cei mai mulţi trec prin asta. Se vindecă. Asta am vrut să vă arăt.

Am încuviinţat.

— Aţi procedat corect, l-am asigurat.

— Acum nouă ani de zile mi-a murit soţia. Avea douăzeci şi cinci de ani. Nu fusese bolnavă niciodată. Gripă. Făcu o mică pauză. Înţelegeţi de ce vă spun toate acestea?

Am încuviinţat din nou.

— Nu poţi şti nimic dinainte. Cel bolnav de moarte poate supravieţui celui sănătos. Viaţa e un lucru ciudat?

Ridurile de pe faţa lui se accentuară. O soră îi spuse ceva pe şoptite. Îşi îndreptă spatele şi făcu un semn cu capul spre sala de operaţii.

— Trebuie să intru. Nu-i arătaţi lui Pat că sunteţi îngrijorat. Ăsta-i lucrul cel mai important. Sunteţi în stare?

— Da, am răspuns.

Îmi strânse mâna şi, trecând repede împreună cu sora pragul uşii de sticlă, pătrunse în sala scăldată într-o lumină violentă.

Am coborât încet mulţimea aceea de scări. Cu cât coboram, cu atât se întuneca mai tare, aşa încât la etajul întâi se aprinsese deja lumina electrică. Când am ieşit apoi în stradă, am văzut cum amurgul trandafiriu se mai ridică o dată spre orizont, ca sub impulsul unei expiraţii adânci. Imediat după aceea se stinse, şi cerul deveni cenuşiu.

O vreme, am rămas nemişcat în maşină, privind în gol. Apoi m-am adunat şi m-am întors la atelier. Köster mă aştepta în faţa uşii. Am parcat maşina în curte şi am coborât.

— Ştiai? l-am întrebat.

— Da, mi-a răspuns. Dar Jaffé voia să ţi-o spună el însuşi.

Am încuviinţat.

Köster mă privea.

— Otto, am spus, nu sunt un copil şi ştiu că nu e încă totul pierdut. Dar poate că totuşi îmi va fi greu să nu mă trădez dacă rămân astă-seară singur cu Pat. Mâine o să meargă. Până atunci îmi revin. Mergem azi cu toţii undeva?

— Bineînţeles, Robby. M-am gândit deja la asta şi i-am dat de veste lui Gottfried.

— Atunci, mai dă-mi-l o dată pe Karl. Mă duc acasă să o iau pe Pat, şi apoi, peste o oră, vin după voi.

— Bine.

Am pornit. În strada Nikolai mi-am adus aminte că uitasem de câine. Am întors ca să-l iau.

Prăvălia nu era luminată, dar uşa stătea deschisă. Anton şedea în fundul prăvăliei, pe un pat de campanie. Avea o sticlă în mână.

— Gustav m-a tras pe sfoară, spuse, duhnind ca o rachierie.

Terierul sări în întâmpinarea mea, mă mirosi şi îmi linse mâna. Ochii săi scânteiau verzui în raza oblică de lumină ce venea dinspre stradă. Anton se sculă. Se clătină şi deodată începu să plângă.

— Căţeluşul meu, acum pleci şi tu... toţi pleacă... Thilde moartă... Minna dispărută... ia spuneţi-mi, pentru ce mai trăieşte unul ca mine?

Asta-mi mai lipsea! Becul electric mic şi dezolant pe care-l aprinse, foşnetul imperceptibil al broaştelor-ţestoase şi al păsărilor, şi bărbatul scund şi buhăit din prăvălia asta!

— Barosanii, ăia da, ăia ştiu – dar ia spuneţi: unul ca mine de ce mai trăieşte? De ce mai trăim noi, slăbănogii, domnule?

Maimuţa scoase un vaiet şi sări ca o dementă de ici-colo pe stinghia ei. Umbra ei mare sărea şi ea pe perete.

— Coco, suspină bărbatul cel scund, care băuse de unul singur în întuneric, vino, unicul meu prieten.

Îi întinse sticla. Maimuţa o apucă.

— Distrugeţi animalul dacă îi daţi să bea! i-am avertizat.

— Şi ce dacă? se bâlbii el; câţiva ani mai mulţi sau mai puţini la capătul unui lanţ e totuna, totuna, domnule!

Am luat câinele, care se strângea prietenos lângă mine, şi am plecat. Suplu, cu mişcări lungi şi unduitoare, alergă spre maşină.

Ajuns acasă, am urcat prudent, ţinând câinele de lesă. Pe coridor m-am oprit şi m-am uitat în oglindă. Faţa-mi era neschimbată. Am bătut la uşa Patriciei, am întredeschis-o şi am lăsat câinele să intre.

Am rămas afară, ţinând lesa, în aşteptare. Dar în locul vocii lui Pat am auzit-o pe neaşteptate pe cea a doamnei Zalewski.

— Doamne-Dumnezeule!

Am răsuflat uşurat şi m-am uitat înăuntru. Îmi fusese frică doar de primul minut când m-aş fi aflat singur faţă-n faţă cu Pat. Acum, totul devenise uşor. Doamna Zalewski constituia un paraşoc pe care te puteai bizui. Trona majestuos la masă, cu o ceaşcă de cafea alături şi nişte cărţi de joc etalate într-o ordine misterioasă. Ghemuită lângă ea şi cu ochi strălucitori, Pat lăsa să i se ghicească viitorul.

— Bună seara, am spus deodată, foarte bucuros.

— Uite-l că vine, spuse doamna Zalewski foarte demn. Pe un drum de seară scurt, iar lângă el – un domn negru pe vârful casei.

Câinele se smulse de lângă mine şi o zbughi, lătrând, în cameră.

— Doamne, strigă Pat, ăsta-i un terier irlandez!

— Tot respectul, am spus. Acum câteva ore nu cunoşteam speţa asta.

S-a aplecat, şi câinele se avântă spre dansa.

— Dar cum îl cheamă, Robby?

— N-am idee. Probabil Coniac sau Whisky, sau aşa ceva, după gustul ultimului său stăpân.

— E al nostru?

— În măsura în care o fiinţă vie poate să fie proprietatea alteia.

Era transfigurată de bucurie.

— O să-i spunem Billy, Robby! Mama mea a avut unul când era fetiţă. Mi-a povestit de multe ori despre el. Îl chema şi pe acela tot Billy!

— Atunci, am nimerit bine.

— Nu face murdărie în cameră? întrebă doamna Zalewski.

— Are un arbore genealogic princiar, am răspuns, şi prinţii nu fac murdărie în cameră.

— Fac cât timp sunt mici. Dar ce vârstă are?

— Opt luni. Asta înseamnă şaisprezece ani la oameni.

— N-are înfăţişarea unui animal care respectă curăţenia, declară doamna Zalewski.

— Trebuie spălat o dată, asta-i tot.

Pat se sculă şi cuprinse cu braţul umerii doamnei Zalewski. O priveam uluit.

— Mi-am dorit dintotdeauna un câine, spuse ea. Putem să-l păstrăm, nu-i aşa? Sper să nu aveţi nimic împotrivă,

Mătuşa Zalewski se fâstâci pentru prima dată de când o cunoşteam.

— Ei, în sfârşit, treacă de la mine, răspunse. Doar era scris şi în cărţi. O surpriză din partea unui domn care vine în casă.

— Scria în cărţi şi că ieşim astă-seară? am întrebat.

Pat începu să râdă.

— N-am ajuns până acolo, Bobby. Eram abia la fine.

Doamna Zalewski se ridică şi strânse cărţile pe dos.

— Poţi să crezi, poţi să nu crezi în toate astea sau poţi să le răstălmăceşti cum făcea Zalewski. La el, nouarul de pică se nimerea întotdeauna ca un semn rău deasupra elementului lichid. De aceea credea că trebuie să se ferească de apă. Şi de fapt era vorba despre ţuică şi bere de Pilsen.

După ce doamna Zalewski a ieşit, i-am spus, strângând-o în braţe:

— Pat, e minunat când vin acasă să te găsesc aici! De fiecare dată este din nou o surpriză pentru mine. Când urc ultimele trepte ale scării şi deschid uşa, îmi bate inima de teamă că ar putea să nu fie adevărat.

M-a privit zâmbind. Nu răspundea aproape niciodată când îi spuneam asemenea lucruri. Nici n-aş fi putut să-mi închipui şi nici să suport dacă mi-ar fi răspuns ceva asemănător. Credeam că o femeie nu trebuie să spună unui bărbat că-l iubeşte. Dar ochii ei strălucitori de fericire spuneau mult mai mult decât orice fel de cuvinte.

Am ţinut-o mult timp în braţe, aspirându-i căldura pielii şi parfumul uşor al părului – o ţineam strâns, şi pentru mine nu mai exista nimic în afară de dânsa, tenebrele dispăreau, ea era aici, trăia, respira şi nimic nu era

pierdut.

— Chiar ieşim, Robby? întrebă foarte aproape de obrazul meu.

— Cu toţii împreună, am spus. Şi Köster, şi Lenz. Karl e deja în faţa uşii.

— Dar Billy?

— Desigur, Billy merge cu noi. Ce-o să facem altfel cu resturile cinei? Sau ai mâncat cumva?

— Nu, încă nu. Te-am aşteptat.

— Nu trebuie să mă aştepţi. Niciodată. E îngrozitor să aştepţi ceva.

A scuturat din cap.

— Nu poţi înţelege, Robby. Îngrozitor este să nu ai ce aştepta.

A aprins lumina dinaintea oglinzii.

— Trebuie să-ncep să mă îmbrac, altfel n-o să fiu gata. Nu te-mbraci şi tu?

— Mai târziu, am spus, eu sunt gata cât ai bate din palme. Mai lasă-mă să stau puţin aici.

Am chemat câinele la mine şi m-am aşezat în fotoliul de lângă fereastră. Îmi plăcea să stau aşa liniştit şi s-o privesc pe Pat în timp ce se îmbrăca. Niciodată nu simţeam cu mai multă acuitate secretul etern al feminităţii decât în această deplasare lentă în faţa oglinzii, în această examinare gânditoare, în această scufundare totală în sine, în această alunecare în inconştientul instinctual al speţei. Nu-mi imaginam că o femeie se poate îmbrăca pălăvrăgind şi râzând – şi dacă totuşi o făcea, îi lipseau misterul şi farmecul indescifrabil a ceea ce se sustrage mereu cunoaşterii. Iubeam la Pat mişcările-i moi şi totuşi suple în faţa oglinzii, era minunat să vezi cum îşi strângea părul sau cum ducea atent şi precaut un creion de sprâncene ca o săgeată la tâmple. Avea atunci ceva dintr-o căprioară, dintr-o panteră suplă şi dintr-o amazoană înaintea luptei. Uita de tot ce-o înconjura, faţa-i devenea gravă şi concentrată, atentă şi

tăcută o apropia de imaginea din oglindă şi în timp ce se-nclina aproape de tot spre dânsa, ai fi zis că acolo nu era o imagine, ci că în amurgul realităţii şi al mileniilor două femei se priveau semeţ şi scrutător, cu o uitătură foarte veche şi atotştiutoare. Prin fereastra deschisă, adierea proaspătă a serii pătrundea dinspre cimitir în cameră. Stăteam nemişcat, nu uitasem nimic din după-amiaza aceea, îmi aminteam foarte exact de tot, dar când priveam spre Pat, atunci simţeam cum peste tristeţea copleşitoare care se scufundase ca o piatră în mine trecea un val de sălbatecă speranţă, simţeam cum ele se amestecă ciudat, cum una se transformă în alta, tristeţea, speranţa, vântul, seara şi fata cea frumoasă între oglinda luminată şi candelabre. Da, pentru o clipă am avut deodată sentimentul straniu că acestea toate constituiau într-un sens mai adevărat şi foarte profund viaţa şi poate chiar fericirea: dragostea cu atâta melancolie, teamă şi tăinuită cunoaştere.

XIX

STĂTEAM LA STAŢIE ŞI AŞTEPtam. Gustav s-a apropiat cu taxiul lui şi s-a aşezat în spatele meu.

— Ce face potaia, Robert? m-a întrebat.

— O duce minunat, i-am răspuns.

— Dar tu?

Am făcut un gest de lehamite.

— Şi eu aş duce-o minunat dacă aş câştiga mai mult. Imaginează-ţi, azi n-am făcut decât două curse a câte cincizeci de pfenigi!

A dat din cap.

— Da, e din ce în ce mai rău. Totul e din ce în ce mai rău. Cine ştie unde o să ajungem?!

— Şi tocmai acum ar trebui să câştig bani! Tocmai acum! Mulţi bani.

Gustav şi-a scărpinat bărbia.

— Mulţi bani! Apoi m-a privit. În mod cinstit n-ai cum să faci mulţi bişatri, Robert. Numai prin speculaţii. Ce-ai zice de pariuri? Azi sunt curse. Cunosc un birou de mâna întâi. Am luat deunăzi o cotă de douăzeci şi opt la unu pariind, pe Aida.

— Nu mă interesează mijloacele. Principalul e să existe o şansă.

— Ai mai pariat vreodată?

— Nu.

— Înseamnă că poţi să ai bafta începătorului. Se poate face ceva cu ea. S-a uitat la ceas. O luăm din loc? Ajungem taman la timp.

— Bine!

De când cu câinele, aveam mare încredere în Gustav.

Agenţia de pariuri era o încăpere destul de spaţioasă. În dreapta se afla o tutungerie, în stânga totalizatorul. Vitrina era înţesată cu ziare de sport verzi şi trandafirii şi cu anunţurile dactilografiate ale curselor. Paralel cu unul dintre pereţi – o tejghea cu ustensile de scris. În spatele tejghelei, trei bărbaţi se agitau febril. Unul ţipa la telefon, altul alerga de colo-colo cu nişte buletine, şi al treilea, fără veston, cu mânecile cămăşii suflecate, cu pălăria împinsă mult spre ceafă, morfolind între dinţi o ţigară groasă şi neagră de foi, stătea în spatele unui ghişeu şi nota mizele. Avea o cămaşă de un violet ţipător.

Spre surprinderea mea, domnea o animaţie deosebită. Erau aproape numai oameni simpli, apoi câteva prostituate şi câţiva proxeneţi. Chiar lângă uşă, ne-a oprit un bărbat cu jambiere murdare, cenuşii, cu pălărie tare cenuşie şi cu redingotă jerpelită, de aceeaşi culoare.

— Von Bieling! Domnii doresc ceva ponturi? Pronosticuri absolut sigure!

— Pe lumea cealaltă, replică Gustav, care în agenţie îşi schimbase brusc expresia.

— Numai cincizeci de pfenigi, insistă Bieling. Cunosc personal pe antrenori. Mai de mult, adăugă el văzând că îl privesc.

În acest timp, Gustav studia programul alergărilor.

— La ce oră aveţi rezultatele de la Auteuil? strigă spre ghişeu.

— Ora cinci, orăcăi funcţionăraşul.

— Filomena, târfă ticăloasă, mormăi Gustav. Mârţoagă excelentă când pista-i desfundată. Transpira deja de emoţie. Care-i următoarea cursă? întrebă dânsul.

— Hoppegarten, spuse cineva lângă el.

Gustav continua să studieze programul.

— Pentru început, mizăm câte două mărci pe victoria lui Tristan, îmi explică.

— Dar te pricepi la de-alde astea? l-am întrebat.

— Dacă mă pricep? răspunse Gustav. Cunosc copita fiecărui cal.

— Şi pariaţi pe Tristan? interveni un oarecare. Harnica Lizica, omule, asta-i singura şansă! Îl cunosc personal pe Johnny Burns.

— Şi eu, replică Gustav, sunt chiar proprietarul grajdului căruia îi aparţine Harnica Lizica. Ştiu deci mai bine.

Strigă mizele noastre către omul de la ghişeu. Am primit un tichet şi ne-am aşezat în sala unde se aflau câteva mese şi scaune. În jurul nostru răsunau fel de fel de nume. Câţiva lucrători vorbeau despre caii de curse din Nisa, doi funcţionari de poştă consultau buletinul meteorologic din Paris, şi un birjar lăuda vremurile când fusese concurent la cursele de trap. Numai un bărbat gras, cu părul ca peria, stătea indiferent la masa lui şi mânca sandviş după sandviş. Alţi doi, sprijiniţi de perete, îl urmăreau cu lăcomie. Aveau în mână câte-un tichet, dar feţele lor erau atât de trase, de parcă n-ar mai fi pus de câteva zile nimic în gură.

Telefonul sună strident. Cu toţii am ciulit urechile. Funcţionăraşul anunţă nume. Despre Tristan niciun cuvânt.

— La naiba! spuse Gustav roşind. A câştigat Solomon. Cine şi-ar fi imaginat? Poate dumneata? îl întrebă pe cel cu Harnica Lizica. Şi mata eşti printre cei plasaţi în coadă.

Bieling apăru printre noi.

— Domnilor, dacă m-aţi fi ascultat pe mine v-aş fi sfătuit să mizaţi pe Solomon. Numai pe Solomon! Doriţi cumva ca la următoarea cursă...

Gustav nici nu-l luă în seamă. Se calmase şi era cufundat într-o discuţie de specialitate cu susţinătorul Harnicei Lizica.

— Vă pricepeţi la cai? mă întrebă Bieling.

— Niciun pic, i-am răspuns.

— Atunci, pariaţi! Pariaţi! Dar numai azi, adăugă în şoaptă, şi apoi niciodată. Ascultaţi-mă pe mine. Pariaţi – e

absolut indiferent pe cine: Regele Lear sau Molia Argintie, poate şi L'heure Bleue. Nu vă cer nimic. Îmi daţi ceva doar dacă câştigaţi.

Bărbia-i tremura de patima jocului. Cunoşteam regula de la pocher: începătorii câştigă adeseori.

— Bine, am spus, care cal?

— Pe care vreţi. Pe care vreţi.

— L'heure Bleue nu sună rău, am spus; atunci, zece mărci pe L'heure bleue.

— Ai înnebunit? întrebă Gustav.

— Nu, am spus.

— Zece mărci pe gloaba asta, care ar fi trebuit de mult transformată în cârnaţi?

Cel care-l făcuse adineauri pe Gustav hingher îi ţinea acum isonul.

— Ia te uită! Mizează pe L'heure Bleue! Domnule, e o vacă, nu un cal. Vis de Mai alergând în două picioare l-ar întrece când vrea! Câştigător?

Bieling mă privea rugător şi-mi făcea semne.

— Câştigător, am spus.

— Comandă-ţi sicriul, grohăi dispreţuitor Harnica Lizica.

— Omule! Şi Gustav se uita la mine de parcă m-aş fi transformat într-un hotentot. Gipsy II, asta ştie orice prunc încă din pântecele mamei.

— Rămân la L'heure Bleue, am spus.

Ar fi fost împotriva tuturor principiilor mele secrete de cavaler al norocului ca să mai schimb acum ceva.

Omul cu cămaşa violetă îmi înmână tichetul. Gustav şi Harnica Lizica mă priveau ca pe un bolnav de ciumă bubonică. Se îndepărtară de mine cu ostentaţie şi se înghesuiră la ghişeu, cu un râs batjocoritor, dar şi cu expresia stimei reciproce ce şi-o poartă doi specialişti, ca să parieze pe Gipsy II şi Vis de Mai.

În momentul acela, cineva se prăbuşi. Era unul dintre bărbaţii aceia slabi care stătuseră în picioare lângă masă. Alunecă de-a lungul peretelui şi căzu, lovindu-se puternic de podea. Cei doi funcţionari de poştă îl ridicară şi-l

aşezară pe un scaun. Faţa-i devenise cenuşie. Gura – larg deschisă.

— Doamne! strigă una dintre prostituate, o femeie solidă, negricioasă, cu părul lins şi fruntea joasă, careva să aducă un pahar cu apă!

Eram mirat cât de puţin le păsa oamenilor de cel leşinat. Cei mai mulţi au aruncat în treacăt o privire şi şi-au văzut mai departe de pariuri.

— Se-ntâmplă des, spuse Gustav. Şomeri. Joacă până la ultima leţcaie. Speră în lovitura cea mare: o sută la unu.

Birjarul aduse de la tutungerie un pahar cu apă. Prostituata cea negricioasă îşi umezi batista şi tamponă fruntea şi tâmplele omului. Acesta oftă şi deschise brusc ochii. Era sinistru să-i vezi deodată reapărând pe faţa aceea complet stinsă – ca şi cum o altă fiinţă, necunoscută, ar fi privit curios şi rece prin deschizăturile înguste ale unei măşti rigide, cenuşii.

Fata luă paharul şi-i dădu bărbatului să bea. Îl ţinea în braţe ca pe un copil. Apoi luă un sandviş de pe masa individului cu părul ca peria, care continua indiferent să ronţăie.

— Ia şi mănâncă, dar încet, încet, nu-mi muşca degetul... aşa, şi acum mai bea.

Individul de la masă se uită după sandvişul lui, dar nu spuse nimic. Faţa celuilalt se mai coloră puţin. Un timp mai mâncă, apoi încercă să se ridice. Fata îl sprijini până la uşă. Acolo aruncă pe furiş o privire în urmă şi-şi deschise poşeta.

— Ţine. Şi acum, ia-o din loc şi mai bine mănâncă decât să te ţii de pariuri.

Un proxenet care tot timpul stătuse cu spatele la dânsa se-ntoarse. Avea faţa unei păsări de pradă, cu urechile clăpăuge, purta o caschetă sport şi pantofi de lac.

— Ce i-ai dat? întrebă el.

— Nişte mărunţiş.

O lovi cu cotul în piept.

— O fi fost mai mult. Altă dată mă-ntrebi pe mine.

— Las-o mai moale, Ede, spuse altul.

Prostituata îşi scoase o oglinjoară şi-şi făcu buzele.

— N-am dreptate? întrebă Ede.

Prostituata nu răspunse.

Sună telefonul. Îl urmăream pe Ede şi nu eram atent.

— Asta se cheamă baftă, l-am auzit deodată pe Gustav izbucnind. Domnilor, asta-i mai mult decât baftă, ăsta-i un noroc porcesc. Mă bătu pe umăr. Ai încasat o sută optzeci de mărci, omul lui Dumnezeu! Căluţul tău cu nume ciudat a câştigat.

— Nu mai spune! Vorbeşti serios? l-am întrebat.

Bărbatul cu ţigara morfolită şi cu cămaşă violent colorată încuviinţă morocănos şi-mi luă tichetul.

— Cine v-a vândut pontul?

— Eu, zise Bieling grăbit, cu un zâmbet teribil de umil şi parcă în aşteptare; se înghesui în faţă, făcând o plecăciune.

— Eu, dacă permiteţi – legăturile mele.

— Ei, omule.

Şeful nici nu-l învrednici cu o privire şi-mi înmână banii. O clipă, în încăpere domni o tăcere absolută. Toată lumea se uita la noi. Chiar şi imperturbabilul mâncăcios îşi înălţă capul.

Am băgat bancnotele în buzunar.

— Să nu continuaţi! îmi şopti Bieling. Opriţi-vă!

Pe faţă îi apăruseră pete roşii. l-am pus zece mărci în palmă. Surâzător, Gustav mă lovi în coaste.

— Vezi, ce ţi-am spus? E destul să-l asculţi pe Gustav. Şi strângi banii cu toptanul!

Am evitat să-i amintesc fostului sanitar-fruntaş de Gipsy II. Dar, după cât se pare, şi-a adus singur aminte.

— Să mergem, îmi spuse, azi nu-i o zi favorabilă artiştilor.

La ieşire, cineva îmi atinse braţul. Era Harnica Lizica.

— Pe ce-aţi paria la cursa memorială Maslowski? întrebă cu o lăcomie respectuoasă.

— Numai pe Tannenbaum, am spus, şi am plecat cu

Gustav la cea mai apropiată bodegă, ca să bem un pahar în sănătatea lui L'heure Bleue. O oră mai târziu pierdusem din nou treizeci de mărci. Nu putusem rezista. Dar apoi m-am oprit. La plecare, Bieling mi-a întins un prospect.

— Dacă o să vă trebuiască vreodată ceva! Sau cunoscuţilor dumneavoastră. Eu sunt reprezentant comercial. Era o reclamă pentru aparate de proiecţie. Cumpăr şi haine vechi! strigă el în urma mea. Plata în numerar!

La ora şapte m-am întors la atelier. Karl se afla în curte, şi motorul lui duduia.

— Bine că ai sosit, Robby, strigă Köster, tocmai voiam să ieşim ca să-l încercăm. Urcă.

Toţi angajaţii firmei aşteptau plini de nerăbdare. Otto adusese maşinii câteva modificări şi îmbunătăţiri, deoarece voia să participe peste două săptămâni la o cursă de coastă. Acum trebuia să facem prima probă.

Am urcat. Jupp stătea lângă Köster, cu uriaşii săi ochelari protectori pe nas. Ar fi murit de tristeţe dacă nu l-am fi luat cu noi. Lenz şi cu mine ne-am aşezat în spate.

Karl o porni nebuneşte. Odată ajunşi la şoseaua din afara oraşului, am accelerat la o sută patruzeci pe oră. Lenz şi cu mine ne înclinam adânc pe scaunele din faţă; era un curent să-ţi smulgă capul, nu alta! Plopii se năpusteau de o parte şi de alta a drumului, cauciucurile şuierau, şi vuietul minunat al motorului ne pătrundea în oase ca ţipătul sălbatec al libertăţii.

Un sfert de oră mai târziu am zărit în faţa noastră un punct negru, care creştea repede. Era o maşină destul de puternică. Rula cu optzeci până la o sută de kilometri pe oră. N-avea o stabilitate prea grozavă şi aluneca încoace şi-ncolo. Drumul era destul de îngust. De aceea, – Köster reduse viteza. Când am ajuns cam la o sută de metri de ea, am văzut deodată cum se apropie un motociclist pe un drum lateral din dreapta, apoi cum dispare repede în

spatele gardului viu dinaintea intersecţiei.

— La dracu! Ce se-ntâmplă? strigă Lenz.

În aceeaşi clipă, motociclistul pătrunse în şosea, la douăzeci de metri în faţa maşinii. Probabil că subapreciase viteza acesteia şi încerca acum să treacă, descriind o buclă prin faţa ei. Maşina o cârmi puternic spre stânga, pentru a-l evita, dar motocicleta alunecă şi ea spre stânga. Maşina viră apoi din nou spre dreapta şi atinse cu aripa motocicleta, care se răsturnă. Motociclistul se prăbuşi pe şosea, cu capul înainte. Maşina derapă, nu reuşi să se redreseze, doborî indicatorul, îşi sparse unul din faruri şi se zdrobi, trosnind, de un copac.

Totul se petrecuse în câteva secunde. În clipa următoare ne apropiarăm încă în viteză mare, cauciucurile scrâşniră, Köster îl introduse pe Karl, ca pe un cal, între motociclist, motocicletă şi maşina care bloca drumul şi din care ieşea fum, în stânga atingând aproape mâna celui prăbuşit, şi în dreapta spatele maşinii, apoi ambală motorul şi-l redresă pe Karl. Frânele scârţâiră şi se lăsă tăcere.

— Bună manevră, Otto! spuse Lenz.

Am alergat către maşina accidentată şi i-am smuls portiera. Motorul mergea încă. Köster scoase cheia de contact. Zgomotul motorului se stinse şi auzirăm gemete.

Toate geamurile limuzinei erau sparte. În semiîntunericul din interior am desluşit chipul însângerat al unei femei. Lângă dânsa, un bărbat zăcea strivit între volan şi scaun. Am scos întâi femeia şi am culcat-o pe caldarâm. Faţa-i era plină de tăieturi, în care se zăreau câteva cioburi, dar sângele curgea molcom. Mai proastă era starea braţului drept. Mâneca taiorului ei alb se înroşise, şi din ea se scurgeau picături. Lenz tăie mâneca. Ţâşni un şuvoi purpuriu, apoi continuă să sângereze mai puţin abundent, după pulsaţiile inimii. Era secţionată artera. Lenz făcu din batista sa un garou.

— Scoateţi bărbatul, aici mă descurc singur, spuse dânsul. Trebuie să ne grăbim spre spitalul cel mai

apropiat.

Ca să-l scoatem pe bărbat a fost necesar să demontăm speteaza. Din fericire, aveam cu noi destule scule şi a mers foarte repede. Şi bărbatul sângera, şi părea să i se fi rupt câteva coaste. După ce l-am ajutat să iasă, s-a prăbuşit cu un ţipăt. Era rănit şi la genunchi. Dar pentru moment nu-i puteam fi de vreun folos.

Köster îl aduse pe Karl cu spatele foarte aproape de locul accidentului. Femeia avu un şoc şi scoase un ţipăt de spaimă când văzu că maşina se apropie în felul acesta, cu toate că rula foarte încet. Am aşezat speteaza unui scaun din faţă în poziţie orizontală, şi am reuşit astfel să-l întindem pe bărbat. Femeia am plasat-o pe un scaun din spate. M-am aşezat lângă dânsa pe scara maşinii, şi Lenz a făcut la fel de cealaltă parte, supraveghindu-l pe bărbat.

— Rămâi aici, Jupp, şi păzeşte maşina noastră, spuse Lenz.

— Dar unde-i motociclistul? am întrebat.

— A şters-o în timp ce ne-am ocupat de accidentaţi, explică Jupp.

Am pornit-o încetişor. În apropierea satului învecinat era un sanatoriu. Îl remarcasem de multe ori trecând cu maşina pe acolo. Se profila alb şi scund, pe vârful unui deal. După câte ştiam, era un fel de ospiciu particular pentru pacienţi foarte înstăriţi şi nu prea bolnavi – sigur însă că acolo se găsea un medic şi pansamente pentru primul ajutor.

Am urcat cu maşina dealul şi am sunat. O soră foarte drăguţă ne întâmpină. Păli când văzu sângele şi se îndepărtă în fugă. Imediat apăru o alta, mult mai în vârstă.

— Îmi pare rău, spuse dânsa repede, dar nu suntem pregătiţi pentru accidente. Duceţi-vă la spitalul Virchow. Nu-i departe.

— O oră de drum, spuse Köster.

Sora îi privi cu răceală.

— N-avem ce trebuie pentru aşa ceva. Şi nu-i nici medic.

— Atunci, încălcaţi legea, interveni Lenz. Instituţiile particulare de felul acesteia trebuie să aibă în permanenţă un medic. Îmi daţi voie să folosesc telefonul dumneavoastră? Vreau să vorbesc cu direcţia poliţiei şi cu redacţia ziarului local...

Sora deveni şovăitoare.

— Cred că nu e cazul să vă faceţi griji, spuse glacial Köster. O să fiţi bine plătite pentru ajutor. Înainte de toate avem nevoie de o targă şi anunţaţi-l pe medic. Sora mai ezita încă. Legea vă obligă, de asemenea, să aveţi o targă şi cantităţi suficiente de pansament, adăugă Lenz.

— Da, da, răspunse ea în grabă, vizibil dezarmată de atâtea cunoştinţe. Trimit imediat pe cineva.

Dispăru.

— E culmea! am exclamat.

— Poate să ţi se-ntâmple şi la spitalul orăşenesc, răspunse Gottfried calm. Întâi banii, apoi birocraţia, şi la urmă abia ajutorul.

Ne-am întors la maşină şi am ajutat femeia să coboare. Nu scotea niciun cuvânt; îşi privea doar mâinile. Am condus-o într-o mică încăpere de consultaţii de la parter. Apoi sosi şi targa pentru bărbat. L-am ajutat să se ridice. Gemu.

— O clipă.

L-am privit. Închise ochii.

— Aş dori ca nimeni să nu afle, spuse dânsul cu greutate.

— N-aveţi nicio vină, răspunse Köster. Am văzut de aproape cum a avut loc accidentul şi vă stăm cu plăcere la dispoziţie, ca martori.

— Nu-i vorba de asta. Din alte motive nu vreau să se afle. Mă-nţelegeţi.

Privea spre uşa prin care ieşise femeia.

— Atunci, sunteţi la locul potrivit, explică Lenz. E o clinică particulară. Numai că trebuie să facem să dispară

maşina dumneavoastră, înainte ca poliţia s-o găsească.

Bărbatul se ridică într-o rână.

— Aţi fi atât de amabili să-mi mai faceţi şi acest serviciu? Să chemaţi pe cineva de la un atelier de reparaţii? Şi daţi-mi, vă rog, adresa dumneavoastră! Vreau... vă sunt îndatorat.

Köster îl opri cu un semn,

— Ba da, spuse omul, aş vrea să ştiu...

— E simplu de tot, zise Lenz. Chiar noi avem un atelier şi suntem specialişti în maşini ca a dumneavoastră. O luăm chiar acum cu noi, dacă sunteţi de acord, şi-o punem la punct. În felul acesta, ne facem reciproc un serviciu.

— Cu plăcere, spuse bărbatul. Iată adresa mea. O să vin chiar eu să iau maşina. Sau trimit pe cineva.

Köster băgă cartea de vizită în buzunar şi-l transportarăm pe targă înăuntru. Între timp, medicul, un bărbat tânăr, sosise. Spălase sângele de pe faţa femeii, şi acum se vedeau tăieturile adânci. Femeia se ridică pe braţul teafăr şi se privi în nichelul lucios al unui vas de pe masa de pansare.

— Oh! oftă dânsa, lăsându-se pe spate.

În ochi i se citea o spaimă fără margini.

Am mers în sat şi am împrumutat de la fierar un dispozitiv de remorcat şi un cablu, făgăduindu-i în schimb douăzeci de mărci. Dar era neîncrezător şi voia să vadă maşina. L-am luat cu noi şi am făcut cale-ntoarsă.

În mijlocul străzii, Jupp făcea semne cu mâna. Dar noi observasem imediat despre ce era vorba. Un *Mercedes* vechi cu capota înaltă staţiona la marginea drumului şi patru oameni erau pe cale să remorcheze maşina avariată.

— Am sosit tocmai la timp, spuse Köster.

— Sunt fraţii Vogt, interveni fierarul. O bandă periculoasă. Locuiesc pe-aproape. Ce le cade ăstora în mână nu le mai scapă.

— O să vedem, spuse Köster.

— Le-am explicat totul, domnule Köster, şopti Jupp. Concurenţă murdară. Vor ca atelierul lor să facă reparaţiile.

— Bine, Jupp. Până una-alta, rămâi aici.

Köster se îndreptă spre cel mai înalt dintre cei patru şi îl abordă. Îi demonstră că maşina ne aparţine.

— Ai ceva solid la tine? l-am întrebat pe Lenz.

— Numai o legătură de chei, şi aceea îmi trebuie mie. Ia o cheie mică.

— Mai bine nu, am declinat eu oferta, asta ar putea provoca grave leziuni corporale. Păcat că am pantofi atât de uşori. Altfel, loviturile cu piciorul ar fi lucrul cel mai bun.

— Sunteţi alături de noi? îl întrebă Lenz pe fierar. Aşa, am fi patru contra patru.

— Ferească sfântu! Ca ăştia să-mi distrugă mâine şandramaua? În ce mă priveşte, nici cu unii, nici cu alţii.

— Şi asta-i adevărat, zise Gottfried.

— Eu vreau să iau parte, declară Jupp.

— Îndrăzneşte numai! l-am avertizat. Tu să stai de pază, atâta tot.

Fierarul se îndepărtă de noi, pentru a-şi sublinia mai clar absoluta neutralitate.

— Tacă-ţi fleanca, l-am auzit apoi imediat pe cel mai mare dintre fraţii Vogt mârâind spre Köster. Cine vine primul, macină primul! Gata! Şi acum, luaţi-o din loc!

Köster îi explică încă o dată că maşina e a noastră. Se oferi chiar să-l ducă pe Vogt la sanatoriu, ca să se intereseze acolo. Acesta zâmbi dispreţuitor. M-am apropiat împreună cu Lenz.

— Poate vreţi să ajungeţi şi voi la spital? întrebă Vogt.

Köster nu răspunse, dar se apropie de maşină. Ceilalţi trei fraţi se ridicară. Erau acum foarte aproape unul de altul.

— Ia daţi-mi cablul de remorcat, ni se adresă Köster.

— Măi omule, replică cel mai mare dintre fraţii Vogt.

Era cu un cap mai înalt decât Köster.

— Îmi pare rău, spuse Köster, dar vom lua maşina cu noi.

Lenz şi cu mine ne-am apropiat şi mai mult, cu mâinile în buzunare. Köster se aplecă spre maşină. În aceeaşi clipă, Vogt îi trase un picior, dar Otto, care se aşteptase la asta, în aceeaşi clipă îi apucă piciorul şi-l răsturnă. Apoi sări în sus şi-l lovi atât de puternic în burtă pe fratele care tocmai ridica manivela, încât acesta îşi pierdu echilibrul şi căzu la rândul lui. În clipa următoare, Lenz şi cu mine ne-nfipserăm la ceilalţi doi. Am primit chiar de la început o lovitură în faţă. Nu era cine ştie ce, dar nasul începu să-mi sângereze şi am ratat următoarea lovitură, care a ocolit bărbia grasă a celuilalt; la rându-mi, primii o a doua lovitură, la ochi, şi căzui atât de prost, încât Vogt îmi arse încă una, la stomac, când eram deja jos. Mă apăsă pe asfalt şi mă strânse de gât. Mi-am încordat muşchii ca să nu mă poată sugruma şi am încercat să mă chircesc şi să mă rostogolesc ca să-l îndepărtez cu picioarele sau să-i ating pântecul. Dar Lenz şi Vogt erau încăieraţi pe picioarele mele şi nu reuşeam să mă eliberez. Răsuflăm din ce în ce mai greu, cu toate că aveam muşchii încordaţi, dar prin nas, care-mi sângera, nu reuşeam să trag aer. Treptat, totul deveni ceţos în jurul meu, mutra lui Vogt tremură în faţa ochilor mei ca gelatina şi nişte umbre negre păreau să-mi învăluie craniul. Pe pragul de a-mi pierde cunoştinţa, am mai apucat să-l văd pe Jupp lângă mine; îngenunchease în şanţ şi urmărea calm şi atent zbaterile mele, şi când interveni un moment de acalmie, care i se păru favorabil, lovi cu un ciocan la încheietură mâna lui Vogt. După a doua lovitură, Vogt îmi dădu drumul şi de jos încerca furios să-l prindă pe Jupp, care, retras cu jumătate de metru, îi administră cu sânge rece o a treia lovitură magistrală pe degete şi apoi una în cap. Am reuşit să mă ridic, m-am năpustit asupra lui Vogt şi am început la rândul meu să-l strâng de gât. În acea clipă răsună un urlet ca din gură de şarpe şi apoi un vaiet.

— Dă-mi drumu, dă-mi drumu!

Era cel mai vârstnic dintre fraţi. Köster îi răsucise braţul la spate şi i-l smucise în sus. Vogt căzuse la pământ, cu capul înainte, şi Köster, îngenuncheat acum pe spatele lui, continua să-i răsucească braţul. Totodată i-l împingea cu genunchiul, tot mai înspre ceafă. Vogt urla, dar Köster ştia că trebuie să-l scoată cu totul din luptă ca să avem linişte. Cu o smucitură, îi luxă braţul şi abia atunci îi dădu drumul. Vogt rămase o vreme întins la pământ. Am ridicat privirea. Unul dintre fraţi mai era în picioare, dar urletele celuilalt îl paralizaseră pur şi simplu.

— Luaţi-o din loc, altfel mai începem o dată, îi spuse Köster.

În semn de adio, l-am mai plesnit pe Vogt al meu cu capul de caldarâm şi apoi i-am dat drumul. Lenz stătea în picioare lângă Köster. Haina îi era ruptă. Dintr-un colţ al gurii îi curgea sânge. Lupta părea nedecisă, căci, deşi sângera, adversarul lui era tot în picioare. Înfrângerea celui mai mare dintre fraţi hotărâse soarta bătăliei. Ceilalţi nu mai îndrăzneau să scoată o vorbă. Îl ajutară pe cel mare să se ridice şi se îndreptară spre maşina lor. Cel teafăr se mai întoarse o dată, să ia cricul. Se uită chiorâş la Köster, ca şi cum l-ar fi văzut pe Diavolul în persoană. Apoi, *Mercedes*-ul porni huruind.

Deodată, reapăru fierarul.

— Asta le ajunge, spuse el. Aşa ceva nu li s-a mai întâmplat de mult. Cel mare a fost deja la pârnaie, pentru omor din imprudenţă.

Nimeni nu-i răspunse. Brusc, Köster se scuturã.

— Ce porcărie! spuse el. Apoi se-ntoarse. Să-i dăm drumul!

— Am şi sosit, răspunse Jupp aducând dispozitivul de remorcare.

— Ia vino-ncoace, i-am spus. De azi eşti subofiţer şi ai voie să fumezi trabuce.

Am urcat maşina pe dispozitivul de remorcare şi am

fixat-o, cu ajutorul cablului, de Karl.

— Nu crezi că treaba asta o să-i dăuneze? l-am întrebat pe Köster. În fond, Karl e un cal de curse, şi nu un măgar de samar.

A dat din cap.

— Drumul nu-i lung, şi strada e dreaptă.

Lenz s-a aşezat în maşina avariată, şi am pornit încet. Mi-am lipit batista de nas şi priveam peste câmpuri soarele care apunea. Domnea o linişte atotcuprinzătoare şi imperturbabilă şi simţeai că naturii îi era absolut indiferent ce făcea pe pământ această mulţime răutăcioasă de furnici numită omenire. Important era că acum norii se transformau treptat într-un lanţ de munţi aurii, că umbrele violete ale asfinţitului fluturau tăcute dinspre orizont, că ciocârliile reveneau din imensitatea cerului la brazdele lor şi că noaptea se lăsa încet.

Am intrat în curte la noi. Lenz a coborât din maşina avariată şi şi-a scos cu un gest larg pălăria în faţa ei.

— Te salut, binecuvântată mesageră a cerului! Ai sosit aci cu o ocazie tristă, dar, după o apreciere superficială făcută de ochi tandri, tu ai să ne aduci un câştig de trei până la trei mii cinci sute de mărci. Şi acum, daţi-mi un pahar mare de rachiu şi o bucată de săpun, trebuie să scap de familia Vogt!

Am băut cu toţii câte-un pahar, apoi ne-am apucat să demontăm maşina cât se putea de repede. De multe ori nu era suficient ca proprietarul să dispună efectuarea reparaţiei; adesea apărea ulterior şi societatea de asigurări pentru a duce maşina într-un atelier cu care avea contract. Cu cât progresam cu reparaţia, cu atât era mai bine. Cheltuielile pentru remontare se ridicau atunci atât de mult, încât era mai convenabil să lase maşina la noi. Se făcuse de acum noapte când ne-am oprit.

— Mai ieşi azi cu taxiul? l-am întrebat pe Lenz.

— Exclus, răspunse Gottfried. Niciodată nu trebuie să râvneşti prea mult la bani. Maşina îmi ajunge pentru azi.

— Mie nu, am spus. Dacă nu mergi, am să fac de la

unsprezece la două turul barurilor de noapte.

— Mai bine las-o baltă, spuse zâmbind Gottfried. Priveşte-te în oglindă. În ultima vreme n-ai prea avut noroc cu nasul. Pătlăgica ta n-o să ademenească pe nimeni să se urce în taxi. Du-te liniştit acasă şi pune-ţi comprese!

Avea dreptate. Într-adevăr, nu mergea cu nasul meu. De aceea, mi-am luat rămas bun şi am plecat spre casă. Pe drum m-am întâlnit cu Hasse şi ultima bucată am făcut-o împreună. Arăta prăfuit şi jigărit.

— Aţi slăbit, i-am spus.

Încuviinţă şi-mi povesti că seara nu mănâncă mai nimic. Soţia lui pleacă aproape în fiecare zi la prietenii pe care i-a descoperit şi se întoarce întotdeauna târziu. E mulţumit că ea se distrează, dar seara n-are chef să facă de mâncare pentru el singur. Şi nici nu-i prea este foame. Se simte mult prea obosit.

Îl priveam din profil, în timp ce mergea încovoiat alături de mine. Poate chiar credea ce spunea, dar era totuşi jalnic să-l asculţi. Siguranţa zilei de mâine, ceva bani ar fi salvat această căsnicie, viaţa asta blândă şi modestă. Mă gândeam că existau milioane de oameni în aceeaşi situaţie şi că nu era vorba decât de puţină certitudine şi de ceva bani. Existenţa se redusese, într-un mod înfiorător, la lupta meschină pentru supravieţuire. Mă gândeam la încăierarea din după-amiaza aceea, la ceea ce văzusem în ultimele săptămâni, mă gândeam la tot ce făcusem şi apoi la Pat şi am avut brusc senzaţia că toate acestea nu se potriveau între ele. Discrepanţa era prea mare, viaţa devenise prea murdară ca să încapă în ea fericirea; aceasta nu putea să dureze, nu mai puteai crede într-însa. Era o staţie de tranzit, dar nu un liman.

Am urcat scara şi am descuiat uşa. Hasse se opri în vestibul.

— Atunci, la revedere...

— E cazul sa mâncaţi ceva astăzi, l-am sfătuit.

Dădu din cap, zâmbi discret, de parcă ar fi vrut să-şi ceară scuze, şi intră în camera lui goală, întunecoasă. L-am urmărit cu privirea. Apoi mi-am continuat drumul prin coridorul îngust. Deodată, am auzit un cântec abia şoptit. M-am oprit ca să ascult. Nu era gramofonul Ernei Bönig, cum crezusem la început, ci vocea Patriciei. Era singură în camera ei şi cânta. Am privit spre uşa în spatele căreia dispăruse Hasse, m-am aplecat iar şi am ascultat, după care mi-am împreunat brusc mâinile. La dracu! Chiar dacă era doar o staţie de tranzit şi nu un liman, chiar dacă era o asemenea discrepanţă încât nu puteai să crezi într-însa – sau tocmai pentru că nu puteai să crezi în ea –, fericirea era de fiecare dată uluitor de nouă şi copleşitoare!

Pat nu observase sosirea mea. Stătea pe jos, în faţa oglinzii, şi încerca o pălărie, o bonetă mică, neagră. Lângă ea pe covor se afla lampa. Un clarobscur cald, arămiu învăluia întreaga cameră şi numai faţa ei era scăldată în lumină. Îşi apropiase un scaun de pe care atârna o fâşie de mătase. Pe scaun scânteia o foarfecă.

Am rămas nemişcat lângă uşă şi am privit cu câtă seriozitate lucia la bonetă. Îi plăcea să stea pe jos şi uneori seara o găseam adormită în vreun ungher al camerei, cu o carte şi cu câinele lângă dânsa.

Şi acum câinele era lângă dânsa şi începuse să mârâie. Pat ridică privirea şi mă văzu prin oglindă. Zâmbi şi mi se păru că întregul univers se luminează. Am străbătut camera, m-am oprit în spatele ei. Şi, după toată mizeria acelei zile, mi-am apropiat buzele de pielea caldă şi catifelată a gâtului.

Îşi scoase boneta neagră.

— Am transformat-o, iubitule! Îţi place?

— E o pălărie absolut minunată, am asigurat-o.

— Dar nici nu te uiţi măcar! Am tăiat borul din spate şi l-am ridicat în faţă.

— Văd foarte bine, am spus cu obrazul cufundat în

părul ei, e o pălărie în faţa căreia modistele pariziene ar păli de invidie!

— Doamne, Robby! Râzând, mă dădu la o parte. N-ai habar de problemele astea! Observi măcar din când în când ce am pe mine?

— Observ fiecare amănunt, i-am declarat aşezându-mă pe jos, lângă ea, puţin în umbră, din cauza nasului.

— Adevărat? Atunci, spune-mi: în ce eram îmbrăcată aseară?

— Ieri?

M-am gândit, constatând că într-adevăr nu ştiam.

— Mă aşteptam la asta, scumpule! De altfel, tu nu ştii aproape nimic despre mine.

— E adevărat, i-am răspuns, dar tocmai aşa e frumos. Cu cât oamenii ştiu mai mult unul despre celălalt, cu atât se înţeleg mai puţin. Şi cu cât se cunosc mai bine, cu atât se simt mai înstrăinaţi. Uită-te numai la familia Hasse. Ştiu totul unul despre celălalt şi se detestă mai rău decât cei care n-au nimic comun.

Îşi puse mica bonetă neagră pe cap şi o probă în faţa oglinzii.

— Ceea ce spui acum nu este adevărat decât pe jumătate, Robby.

— Aşa-i cu toate adevărurile, am replicat. Nu ajungem niciodată mai departe. De aceea suntem oameni. Şi aşa facem destule prostii cu jumătăţile noastre de adevăruri. Cu adevăruri întregi nici n-am putea trăi.

Îşi scoase pălăria şi o puse la o parte. Apoi se întoarse. Acum îmi văzu nasul.

— Dar ce-i asta? întrebă speriată.

— Un fleac. Aparenţele înşală. Am lucrat sub maşină şi mi-a căzut ceva pe el.

Mă privi cu neîncredere.

— Cine ştie unde ai fost iar?! Nu-mi spui niciodată nimic. Ştiu tot atât de puţin despre tine cât ştii şi tu despre mine.

— Aşa-i mai bine.

Aduse un vas cu apă şi un şervet şi-mi puse o compresă. Apoi mă mai privi o dată.

— S-ar zice că ai primit o lovitură. Şi gâtul ţi-e zgâriat. Ai avut probabil vreo aventură, scumpule.

— Aventura cea mare a zilei de azi se află încă înaintea mea, i-am spus.

Surprinsă, îşi înălţă ochii.

— Aşa târziu, Robby? Ce mai ai de gând să faci?

— Rămân aici! am răspuns, aruncând compresa şi luând-o în braţe. Rămân toată seara cu tine!

XX

LUNA AUGUST FUSESE CALDĂ ŞI senină, şi chiar în septembrie, vremea rămăsese încă aproape vărătecă; dar apoi, spre sfârşitul lui septembrie, începu să plouă, zile în şir, norii stăteau îngrămădiţi deasupra oraşului, ploaia se prelingea de pe acoperişuri, vântul sufla furtunos, şi într-o duminică dimineaţă când m-am trezit şi m-am dus la fereastră am văzut în copacii din cimitir pete galbene ca sulful şi primele ramuri desfrunzite.

Am rămas un timp lângă fereastră. O ciudată senzaţie mă dominase în aceste luni de când revenisem de la mare: fusesem tot timpul, clipă de clipă, conştient că odată cu toamna Pat trebuia să plece, dar am ştiut asta aşa cum ştim multe lucruri: că anii trec, că îmbătrânim, că nu trăim veşnic. Prezentul fusese mai puternic, el alungase mereu toate aceste gânduri, şi câtă vreme Pat se afla încă aici şi copacii aveau frunzişul verde, cuvinte ca toamnă, plecare şi despărţire fuseseră doar umbre palide la orizont, care însă intensificau bucuria de a ne şti aproape unul de celălalt, bucuria de a fi încă împreună.

Priveam afară la cimitirul inundat de ploaie şi la pietrele funerare acoperite de frunze murdare, ruginii. Ceaţa, vietate lividă, supsese peste noapte seva verde din frunzele copacilor; obosite şi vlăguite, ele atârnau de crengi, fiecare rafală de vânt care se năpustea asupra lor smulgea pe câte unele şi le purta cu sine – şi ca o durere ascuţită, paralizantă, am simţit deodată, pentru prima oară, că despărţirea era aproape, că devenea reală, tot

atât de reală ca şi toamna care se furişase printre vârfurile copacilor, lăsându-şi în urmă galbena-i trenă.

Mi-am încordat auzul ca să răzbat prin liniştea camerei de alături. Pat dormea încă. M-am îndreptat spre uşă şi am rămas puţin în pragul ei. Dormea liniştit şi nu tuşea. O clipă, am fost cuprins de o speranţă neaşteptată... mia-m imaginat că astăzi sau mâine Jaffé va telefona ca să-mi spună că nu mai trebuie să plece... dar apoi mi-am adus aminte de nopţile în care am auzit hârâitul uşor al respiraţiei ei, râcâitul acela regulat şi înnăbuşit care se distingea din când în când, ca zgomotul unui fierăstrău subţire şi foarte îndepărtat, şi speranţa s-a stins tot atât de brusc cum se aprinsese.

M-am întors la fereastră şi, nemişcat, am privit ploaia. Apoi m-am aşezat la masă şi am început să-mi număr banii. Am calculat cât timp i-ar putea ajunge lui Pat, dar m-a cuprins tristeţea şi i-am pus la loc în sertar.

M-am uitat la ceas. Nu era încă şapte. Mai aveam cel puţin două ore până se trezea Pat. M-am îmbrăcat repede, ca să mai ies puţin cu maşina. Oricum, era mai bine decât să rămân în cameră, singur cu gândurile mele.

M-am dus la garaj, am luat taxiul şi am străbătut încet străzile. Se zăreau puţini oameni. În cartierele muncitoreşti. Casele se înşiruiau sărăcăcioase şi pustii ca nişte mari cazărmi vechi şi triste. Faţadele erau coşcovite şi murdare, ferestrele opace priveau mohorât în dimineaţă, şi tencuiala care se desprindea de pe ziduri descoperea în multe locuri găuri adânci, galben-cenuşii, ca roase de ulcer.

Am străbătut oraşul vechi şi am ajuns la catedrală. În faţa micii intrări am oprit maşina şi am coborât. Prin uşa grea de stejar străbătea ca prin vis muzica de orgă. Era tocmai ora slujbei de dimineaţă, şi după acordurile cunoscute – ilustrau Calvarul – mi-am dat seama că până la terminarea slujbei şi plecarea credincioşilor mai dispuneam de cel puţin douăzeci de minute.

Am intrat în grădina dintre arcade. Era scăldată într-o lumină cenuşie. Tufele de trandafiri musteau în ploaie, dar cele mai multe erau încă în floare. Impermeabilul meu, destul de larg, putea ascunde privirilor ramurile pe care le tăiam. Cu toate că era duminică, n-a trecut nimeni şi am reuşit fără incidente să duc primul braţ de trandafiri la maşină. Apoi m-am întors ca să mai iau unul. Abia-l băgasem sub impermeabil, când am auzit pe cineva apropiindu-se de arcade. Am strâns cu braţul buchetul lângă corp şi m-am oprit, de parcă m-aş fi rugat, în faţa unui basorelief înfăţişând o etapă a Calvarului.

Paşii se apropiară, şi în loc să-şi continue drumul, se opriră. Mă trecură toate căldurile. Am privit foarte adâncit în gânduri imaginea de piatră, mi-am făcut cruce şi am trecut încet spre următoarea etapă, care se afla ceva mai departe de arcade. Din nou răsunară paşi în urma mea şi din nou se opriră. Nu ştiam ce să fac. Nu puteam să-mi continui imediat drumul; trebuia să stau cel puţin cât durau zece *Ave Maria* şi un *Tatăl nostru* – altfel, m-aş fi dat imediat de gol. M-am oprit deci şi, ca să văd ce se-ntâmplă, am ridicat prudent privirea, cu o expresie contrariată, de parcă mi-aş fi simţit turburată reculegerea.

Am văzut faţa rotundă şi prietenoasă a unui preot şi am răsuflat uşurat. Mă credeam deja salvat, pentru că ştiam că nu mă va întrerupe din rugăciune, dar în aceeaşi clipă am observat că, din nefericire, ajunsesem la ultima etapă a Calvarului. Chiar dacă m-aş fi rugat cât se poate de încet, tot trebuia să termin în câteva minute, şi după cât se pare, el tocmai asta aştepta. N-avea niciun rost să mai lungesc comedia. M-am îndreptat deci încet şi absent spre ieşire.

— Bună dimineaţa, spuse preotul. Binecuvântat fie Isus Cristos!

— Amin! am răspuns... E salutul bisericesc al catolicilor.

— Se-ntâmplă destul de rar să găseşti pe cineva aici la ora asta, spuse prietenos, privindu-mă cu ochi albaştri,

luminoşi, de copil. Murmurai ceva nedefinit. Şi e păcat că lumea trece atât de rar pe aici, continuă puţin amărât. Mai ales pe bărbaţi nu-i vezi aproape niciodată rugându-se în faţa Calvarului. De aceea mă bucur că eşti aici şi de aceea am intrat în vorbă cu dumneata. Cu siguranţă că ai o rugăminte deosebită, din moment ce ai venit atât de devreme şi pe un timp ca ăsta...

„Într-adevăr, aş dori să-ţi vezi de drum”, mi-am zis în gând, încuviinţându-i spusele cu o înclinare a capului. După cum se părea, nu observase nimic în legătură cu florile. Acum trebuia să scap cât mai repede de el, înainte de a-şi da seama.

Îmi zâmbi din nou.

— Sunt pe cale să-mi rostesc rugăciunea. Am să cuprind în rugăciunea mea rugămintea dumitale.

— Mulţumesc, spusei, surprins şi stingherit totodată.

— E vorba de mântuirea sufletului unui răposat? mă întrebă el.

O clipă, l-am privit înmărmurit, şi florile începură să alunece.

— Nu, mă grăbii să răspund lipindu-mi braţul de mantaua de ploaie.

Mă privea întrebător şi fără vreo bănuială, cu ochii săi limpezi. Aştepta probabil să-i spun despre ce este vorba. Dar nu-mi trecea nimic potrivit prin cap şi nici nu voiam să-l mint mai mult decât era necesar. De aceea, continuam să tac.

— Mă voi ruga deci ca Dumnezeu să-i vină în ajutor unui necunoscut, spuse el în cele din urmă.

— Da, dacă sunteţi atât de bun... Vă mulţumesc foarte mult.

Zâmbind, mă opri cu un gest al mâinii.

— Nu trebuie să-mi mulţumeşti. Suntem cu toţii în mâna Domnului. Mă privi încă o clipă, îşi înclină puţin capul şi mi se păru că ceva trecuse peste faţa lui. Ai încredere, continuă dânsul. Bunul Dumnezeu te va ajuta. Întotdeauna ne ajută, chiar dacă uneori nu-l înţelegem.

Apoi dădu din cap în semn de rămas bun şi plecă.

L-am petrecut cu privirea până ce am auzit uşa închizându-se în urma lui. „Da, mi-am zis, dacă ar fi atât de simplu. Ajută, totdeauna ajută. Dar l-a ajutat oare pe Bernhard Wiese când urla de durere în pădurea Houtholster din pricina unei împuşcături în abdomen? L-a ajutat pe Katezinsky, care a căzut la Handzaeme, lăsând o soţie bolnavă şi un copil pe care nici măcar nu-l văzuse? I-a ajutat pe Müller, pe Leer şi Kemmerich, l-a ajutat pe micul Friedmann, pe Jürgens, pe Berger şi milioane de alţi oameni? Fir-ar al dracului, a curs totuşi prea mult sânge în lume ca să mai ai încredere în tatăl nostru cel din ceruri.”

Am dus florile acasă, apoi am lăsat maşina la atelier şi m-am întors pe jos. Din bucătărie venea miros de cafea proaspătă şi am auzit-o pe Frida trebăluind. Nu ştiu de ce, dar mirosul de cafea m-a înseninat puţin. Cunoşteam asta din timpul războiului – nu lucrurile mari sunt cele care-ţi aduceau consolare, ci întotdeauna cele mici, nesemnificative.

Nici nu închisesem bine uşa coridorului, că Hasse ieşi valvârtej din camera lui. Faţa-i era galbenă şi umflată, ochii înroşiţi şi măriţi de nesomn; arăta de parcă ar fi dormit îmbrăcat. Când mă văzu, o imensă decepţie se aşternu pe faţa lui.

— Ah, dumneata eşti, murmură.

L-am privit surprins.

— Aşteptaţi pe cineva la ora asta?

— Da, spuse încet, pe soţia mea. Încă nu s-a întors acasă. N-aţi văzut-o cumva?

Am dat din cap.

— N-am fost plecat decât o oră.

— Mă gândeam numai... poate că din întâmplare, totuşi, aţi văzut-o.

Am ridicat din umeri.

— Probabil că vine mai târziu. N-aţi căutat-o la telefon?

M-a privit puţin intimidat.

— S-a dus aseară la prietenii ei. Nu ştiu exact unde locuiesc.

— Le ştiţi cumva numele? Se poate întreba la informaţii.

— Am încercat deja. La informaţii nu figurează.

Se uită la mine ca un câine bătut.

— Era întotdeauna atât de misterioasă în legătură cu oamenii aceia, şi dacă o întrebam se supăra imediat. Atunci, am lăsat-o în pace. Eram mulţumit că are puţină societate. Spunea mereu că nici măcar de atâta lucru nu-i doream să se bucure din tot sufletul.

— Poate mai vine, l-am liniştit. Sunt chiar sigur de tot că va veni curând. Aţi dat telefon – numai aşa, din precauţie – la urgenţă şi la poliţie?

Făcu un semn afirmativ.

— Peste tot. Nu ştiau nimic.

— Ei, vedeţi?! am exclamat. Atunci, n-aveţi motive să vă îngrijoraţi. Poate că aseară nu s-a simţit prea bine, şi atunci a rămas peste noapte. Aşa ceva se mai întâmplă din când în când. Cred că peste o oră, două o să sosească.

— Credeţi?

Uşa de la bucătărie se deschise, şi Frida îşi făcu apariţia cu o tavă în mână.

— Pentru cine-i asta? am întrebat-o.

— Pentru domnişoara Hollmann, răspunse dânsa uşor iritată, ca întotdeauna când mă vedea.

— Dar s-a trezit deja?

— Cred şi eu, replică Frida cu promptitudine, altfel n-ar fi putut să sune după micul dejun.

— Dumnezeu te aibă în paza sa, Frida! am binecuvântat-o. Dimineaţa eşti uneori o dulceaţă de fată. Ai putea cumva să te depăşeşti şi să-mi faci şi mie cafeaua?

A mârâit ceva şi s-a îndepărtat pe coridor, mişcându-şi dispreţuitor fundul. Ştia s-o facă grozav de bine. Era singura fiinţă la care am văzut vreodată atâta

expresivitate în această parte a corpului.

Hasse aşteptase. M-am simţit deodată ruşinat când întorcându-mă l-am văzut lângă mine atât de resemnat şi de tăcut.

— În două-trei ore, neliniştea dumneavoastră o să se spulbere, l-am asigurat întinzându-i mâna.

Nu mi-a strâns-o, ci m-a privit într-un fel ciudat.

— N-am putea merge s-o căutăm? întrebă încet.

— Dar nici măcar nu ştiţi unde e.

— Totuşi s-ar putea să dăm de ea, repetă. Dacă am lua maşina dumitale?... evident, o să plătesc tot, adăugă grăbit.

— Nu-i vorba de asta. Numai că n-are niciun rost. Unde ne-am putea duce? De altfel, la ora aceasta nici nu poate fi pe stradă.

— Nu ştiu, spuse tot aşa de încet. Cred doar că ar fi cazul s-o căutăm.

Frida se întoarse cu tava goală.

— Acum trebuie să plec, m-am scuzat. Cred că vă faceţi degeaba probleme. Cu toate acestea, m-aş bucura să vă pot ajuta, dar domnişoara Hollmann trebuie să părăsească în curând oraşul şi doresc tare mult să petrec ziua de azi împreună cu dânsa. Poate că e ultima duminică în care mai e aici. Sunt sigur că mă înţelegeţi.

Mă înţelese şi-mi păru rău de el cum sta aşa neajutorat în faţa mea, dar eram nerăbdător să o revăd pe Patrice.

— Dacă vreţi totuşi să plecaţi imediat în căutare, puteţi lua un taxi din faţa casei, dar nu vă sfătuiesc. Mai bine mai aşteptaţi puţin... ca să-l pot chema pe prietenul meu Lenz şi să porniţi împreună.

Aveam impresia că nici nu mă ascultă.

— N-aţi văzut-o azi-dimineaţă? întrebă deodată.

— Nu, i-am răspuns mirat. Doar v-aş fi spus-o de mult.

Dădu din nou din cap, şi apoi, fără un cuvânt, cu un aer absent, se întoarse în camera lui.

Pat fusese deja la mine în cameră şi găsise trandafirii. Mă primi râzând.

— Robby, sunt desigur cam naivă. Frida mi-a explicat că trandafirii proaspeţi primiţi duminica dimineaţa la această oră trebuie să fie de furat. Nu încape îndoială. Mi-a mai spus de asemenea că la florăriile din împrejurimi nu se găseşte această specie de trandafiri.

— Crezi ce doreşti, m-am apărat. Important este să-ţi facă plăcere.

— Acum mai mult decât oricând, scumpul meu. Doar i-ai dobândit înfruntând pericole.

— Ei, şi încă ce pericole! Mă gândeam la preot. Dar de ce te-ai sculat, aşa devreme?

— N-am mai putut să dorm. Am visat. Nu prea frumos.

Am privit-o cu atenţie. Arăta obosită şi avea cearcăne la ochi.

— De când ai coşmaruri? Credeam că asta-i specialitatea mea.

Dădu din cap.

— Ai observat că vine toamna?

— La noi, asta se cheamă vară târzie, am replicat. Doar mai înfloresc trandafirii. Plouă, asta-i tot ce văd.

— Plouă, repetă Pat. Plouă de mult prea multă vreme. Uneori, când mă trezesc noaptea, mi se pare că sunt pur şi simplu înecată în toată ploaia asta.

— Trebuie să vii noaptea la mine. Atunci n-o să te mai bântuie asemenea gânduri. Dimpotrivă, este chiar plăcut să fii în doi când afară e întuneric şi plouă.

— Poate că ai dreptate, răspunse Pat, strângându-se lângă mine.

— Îmi place când plouă duminica. Abia atunci îţi dai seama cât de bine ne este. Suntem împreună, avem o cameră caldă şi frumoasă şi o zi liberă înaintea noastră – găsesc că toate astea nu-s de lepădat.

Faţa i se lumină.

— Da, o ducem bine, nu-i aşa?

— Găsesc că-i minunat. Când mă gândesc cum era înainte... Doamne-Dumnezeule! N-aş fi crezut niciodată că o să-mi mai fie vreodată atât de bine.

— Îmi place când spui asta. Când te aud sunt de îndată convinsă că este aşa. Trebuie s-o spui mai des.

— N-o spun destul de des?

— Nu.

— Se poate, am recunoscut. Cred că nu sunt prea tandru. Nu ştiu de ce, dar pur şi simplu nu pot. Şi totuşi, aş vrea foarte mult să fiu mai tandru.

— Nu-i nevoie, dragul meu, te înţeleg şi aşa. Deşi uneori simt nevoia să aud şi asemenea cuvinte.

— De acum încolo am să ţi le spun la fiecare prilej. Chiar dacă am să-ţi par cam stupid.

— Ei, stupid, replică ea. În dragoste nu există stupiditate.

— Slavă Domnului! Altfel, rezultatul ar fi îngrozitor.

Am luat micul dejun împreună, apoi Pat se întinse din nou ca să se odihnească. Jaffé îi recomandase acest lucru.

— Rămâi aici? mă întrebă de sub plapumă.

— Dacă vrei...

— Aş vrea, dar nu trebuie neapărat.

M-am aşezat pe marginea patului ei.

— N-am vrut să spun asta. Îmi amintesc însă că înainte nu-ţi plăcea când cineva te privea în timp ce dormeai.

— Înainte da... dar acum mi-e frică uneori singură...

— Şi eu am simţit teama asta. La infirmerie, după o operaţie. Atunci mi-a fost teamă să dorm noaptea. Rămâneam mereu treaz şi citeam, sau lăsam gândurile să alerge aiurea, şi abia când se lumina de ziuă adormeam... Dar asta trece cu timpul.

Îşi culcă faţa pe mâna mea.

— Ţi-e teamă că nu te mai întorci, Robby...

— Da, am recunoscut, dar te întorci întotdeauna şi trece. Sunt cea mai bună dovadă. Te întorci de fiecare dată, chiar dacă nu în acelaşi loc.

— Asta e, murmură somnoroasă, cu ochii pe jumătate închişi. De asta mi-e şi mie teamă. Dar tu stai de pază, nu-i aşa?

— Stau de pază, am liniştit-o mângâindu-i fruntea şi

părul, care părea şi el obosit.

Respiră adânc şi se întoarse pe o parte. Puţin după aceea, dormea profund.

M-am aşezat din nou la fereastră, privind ploaia ce cădea neîncetat. Gonită de vânt, trecea acum, asemeni unor văluri cenuşii, prin faţa geamurilor, şi casa părea o mică insulă în imensitatea mohorâtă. Eram neliniştit, căci rareori se întâmpla ca Pat să fie de dimineaţă descurajată şi tristă. Dar apoi m-am gândit că în urmă cu câteva zile fusese încă vioaie şi veselă şi că poate totul se va schimba când se va trezi din nou. Ştiam că se gândeşte mult la boala ei şi mai ştiam de la Jaffé că situaţia nu se ameliorase, dar văzusem în viaţa mea atât de mulţi morţi, încât orice boală însemna pentru mine viaţă încă şi speranţă. Ştiam că se poate muri din cauza unei răni – şi în domeniul acesta aveam o experienţă bogată –, dar tocmai de aceea îmi venea greu să cred că şi o boală cu leziuni invizibile poate fi periculoasă. Asta mă ajuta întotdeauna să depăşesc foarte repede crizele de disperare.

Cineva bătu la uşă. M-am dus să deschid. Era Hasse. I-am făcut semn să tacă şi am ieşit pe coridor.

— Iartă-mă! bâigui el.

— Intră te rog, l-am îndemnat, deschizând uşa camerei mele.

Hasse se opri în prag. Faţa parcă i se micşorase. Era alb ca varul.

— Voiam să-ţi spun doar că nu mai are rost s-o căutăm, murmură aproape fără să mişte buzele.

— Intră te rog, am insistat, domnişoara Hollmann doarme şi am timp destul.

Avea o scrisoare în mână şi arăta ca unul care a fost lovit de un glonte, dar continuă să creadă că n-a fost decât un pumn.

— Mai bine citeşte-o dumneata, se rugă dânsul întinzându-mi scrisoarea.

— Ai băut deja cafeaua? l-am întrebat.

Negă scuturându-şi capul.

— Citiţi scrisoarea...

— Da, dar între timp ai putea bea ceva...

Am ieşit să vorbesc cu Frida. Apoi am citit scrisoarea. Era de la doamna Hasse şi nu cuprindea decât câteva rânduri. Îl înştiinţa că vrea să-şi trăiască viaţa. De aceea, n-o să se mai întoarcă. Întâlnise pe cineva care o înţelege mai bine decât Hasse. N-are niciun rost ca el să întreprindă ceva; în orice caz, nu se va întoarce. Şi pentru el e mai bine aşa. Nu mai trebuie să-şi bată capul dacă-i va ajunge sau nu salariul. O parte din lucruri şi le luase, cât priveşte pe celelalte va găsi o ocazie.

Era o scrisoare clară şi realistă. Am împăturit-o şi i-am înapoiat-o lui Hasse. Mă privea de parcă totul depindea de mine.

— Ce e de făcut? mă întrebă.

— Bea mai întâi cafeaua şi mănâncă ceva, l-am sfătuit. N-are niciun rost să te frământi şi să-ţi distrugi sănătatea. După asta o să ne gândim. Încearcă mai întâi să te calmezi şi mai apoi vei lua cea mai bună hotărâre.

Ascultător, goli ceaşca. Mâna-i tremura şi nu putu să mănânce nimic.

— Ce e de făcut? mă întrebă încă o dată.

— Absolut nimic. Aşteaptă să vezi cum evoluează lucrurile. Schiţă o mişcare. Dar ce-ai dori să faci? am tatonat eu terenul.

— Nu ştiu. Nu pot să-nţeleg.

Am tăcut. Era greu să-i spui ceva. Puteai cel mult să-l linişteşti. Singur trebuia să găsească soluţia. Era de presupus că dragostea pentru soţia lui se stinsese, dar se obişnuise cu ea. Şi pentru un contabil obişnuinţa putea să însemne mai mult decât dragostea.

După un timp începu să spună lucruri incoerente, care dezvăluiau cât de descumpănit era. Apoi începu să-şi facă reproşuri. Nu rosti un singur cuvânt împotriva femeii. Încerca să se convingă că vina era a lui.

— Hasse, ceea ce spui e absurd, am intervenit. În probleme de felul ăsta nu există vinovăţie sau nevinovăţie. Dânsa te-a părăsit, nu dumneata pe dânsa. Nu-i cazul să-ţi faci imputări.

— Ba da, replică privindu-şi mâinile. N-am reuşit.

— Ce?

— Am ratat totul. E o vină când ratezi.

Am privit uimit mica siluetă jalnică ghemuită în fotoliul de pluş roşu.

— Hasse, spusei apoi liniştit, aşa ceva poate fi un motiv, dar nu o vină. Şi de fapt, până acum ai reuşit.

Dădu violent din cap.

— Nu, nu-i adevărat. Am înnebunit-o cu veşnica mea spaimă de concediere. Şi nici măcar n-am realizat ceva! Ce i-am putut oferi? Nimic.

Se scufundă într-o melancolie sumbră. M-am ridicat şi am adus sticla de coniac.

— Să bem ceva, spusei, nimic nu-i încă pierdut. Înălţă capul. Nimic nu-i pierdut încă, am repetat. Pierzi o fiinţă abia când moare.

Încuviinţă grăbit şi se repezi la pahar. Dar îl aşeză la loc pe masă fără să fi băut.

— Ieri m-au înaintat şef de birou, şopti. Contabil principal şi şef de birou. Procuristul m-a înştiinţat aseară. M-au avansat pentru că în ultimele luni am făcut mereu ore suplimentare. S-au comasat două birouri. Celălalt şef de birou a fost concediat. Leafa mi s-a mărit cu cincizeci de mărci. Se uită la mine, şi în ochi i se citea disperarea. Credeţi că ar fi rămas dacă ar fi ştiut?

— Nu, i-am răspuns.

— Cincizeci de mărci în plus. Puteam să i le dau. Cu banii ăştia ar fi putut să-şi cumpere în fiecare lună ceva. Am şi o mie două sute de mărci depuşi la casa de economii! La ce bun am mai economisit? Îi ţineam pentru ea, dacă ne-ar fi mers rău. Şi acum m-a părăsit fiindcă am economisit pentru dânsa.

Rămase iar cu privirea aţintită în gol.

— Hasse, cred că lucrurile astea nu se leagă între ele aşa cum gândeşti. N-are rost să te frământi. Important este să rezişti următoarele câteva zile. După aceea o să ştii mai bine ce ai de făcut. Poate că în seara asta sau mâine soţia se va întoarce. Doar se gândeşte şi dânsa la fel ca şi dumneata la toate treburile astea.

— Nu se mai întoarce!

— N-ai de unde şti.

— Dacă i s-ar putea transmite că am acum leafă mai mare, că am putea să ne luăm concediu şi să facem o călătorie cu banii economisiţi...

— Cu siguranţă că vei avea prilejul să-i spui toate astea. Doar nu te desparţi aşa, cu una, cu două.

Mă mira că nici nu-i trecuse prin gând că ar putea fi la mijloc un alt bărbat. Dar probabil că nu ajunsese încă până acolo. Deocamdată se gândea doar că-l părăsise soţia şi tot restul plutea într-un fel de ceaţă difuză. Mi-ar fi plăcut să-i spun că poate după câteva săptămâni se va bucura de plecarea ei, dar în starea lui de dezorientare o asemenea afirmaţie ar fi fost o brutalitate inutilă. Pentru un sentiment rănit, adevărul este îndeobşte crud şi aproape insuportabil.

Am mai stat o vreme de vorbă – numai ca să-i dau posibilitatea să se descarce. N-am ajuns însă la niciun rezultat – se-nvârtea în cerc, dar am avut impresia că se mai liniştise. A băut chiar un coniac. Apoi am auzit de alături glasul Patriciei.

— Un moment! m-am scuzat ridicându-mă.

— Da, răspunse Hasse ca un elev ascultător, ridicându-se şi dânsul.

— Rămâi te rog, mă întorc imediat.

— Scuză-mă...

— Mă-ntorc imediat, am repetat, şi apoi am deschis uşa camerei lui Pat.

Stătea dreaptă în pat şi arăta odihnită, bine dispusă.

— Am dormit minunat, Robby! Probabil că-i trecut de ora prânzului.

— Ai dormit exact o oră, am corectat-o, arătându-i ceasul.

Se uită la cadran.

— Cu atât mai bine. Înseamnă că mai avem o mulţime de timp la dispoziţie. Mă scol imediat.

— Bine. Mă-ntorc peste zece minute.

— Ai vreo vizită?

— Hasse, răspunsei. Dar nu durează mult.

M-am întors în camera mea, dar Hasse nu mai era acolo. Am deschis uşa ce dădea în coridor, şi culoarul era gol. Am înaintat pe coridor până la uşa lui şi am bătut. N-a răspuns. Când am deschis uşa, l-am văzut stând în faţa dulapului. Câteva sertare erau scoase.

— Hasse, ia un somnifer, l-am sfătuit, culcă-te şi trage un pui de somn. Acum eşti surescitat.

Se-ntoarse încet spre mine.

— Mereu singur, seară de seară. Să rămân mereu singur, ca aseară, încearcă numai să-ţi imaginezi...

I-am spus că asta o să se schimbe şi că mulţi oameni rămân seara singuri. Nu mi-a răspuns nimic inteligibil. L-am sfătuit din nou să se odihnească şi i-am repetat că e posibil ca totul să se termine cu bine, ca soţia să se întoarcă în acea seară acasă. Dădu din cap şi-mi întinse mâna.

— Diseară mai trec o dată să văd ce faci, i-am spus, şi apoi l-am părăsit.

Eram bucuros că pot pleca de acolo.

Pat stătea cu ziarul în faţă.

— Am putea merge azi la muzeu, Robby, propuse dânsa.

— La muzeu? făcui eu mirat.

— Da, e o expoziţie de covoare persane. Probabil că n-ai fost prea des la muzeu.

— Niciodată! am răspuns. Ce să fac acolo?

— Ai dreptate, spuse râzând.

— N-are-a face. M-am ridicat. Când plouă se poate face câte ceva pentru cultură.

Ne-am îmbrăcat şi am ieşit. Aerul de afară era minunat. Mirosea a pădure şi a umezeală. Când am trecut prin faţa *Internaţionalului* am zărit-o prin uşa deschisă pe Rosa, lângă tejghea. Avea în faţă ceaşca ei cu cacao, fiindcă era duminică. Pe masă – un pacheţel. Ca de obicei, voia probabil să iasă din oraş şi să meargă la copil. Nu mai trecusem de mult pe la *Internaţional* şi mi se părea ciudat că Rosa stătea ca-ntotdeauna, impasibilă, la locul ei. În viaţa mea se petrecuseră atâtea schimbări, încât socoteam că trebuia să se fi întâmplat peste tot la fel.

Am ajuns la muzeu. Crezusem că vom fi aproape singurii vizitatori, dar, spre surprinderea mea, am găsit foarte multă lume. Am întrebat un paznic dacă aglomeraţia asta are vreo explicaţie specială.

— Nu, mi-a răspuns dânsul, aşa-i întotdeauna în zilele când intrarea e liberă.

— Vezi? exclamă Pat. Mai există o mulţime de oameni pe care-i interesează lucrurile astea.

Paznicul îşi împinse chipiul spre ceafă.

— Nu-i chiar aşa, doamnă. Aştia-s aproape toţi şomeri. Nu vin ei de dragul artei, ci pentru că n-au nimic mai bun de făcut. Şi aici au măcar ceva de văzut.

— Explicaţia asta o pricep mai bine! am spus.

— Şi acum încă nu-i nimic, adăugă paznicul. Să vedeţi iarna! Atunci e o adevărată invazie. Din cauză că sălile sunt încălzite.

Ne-am dus în sala unde erau expuse covoarele. O încăpere liniştită, puţin retrasă. Prin ferestrele înalte se vedea o grădină în care se înălţa un platan uriaş. Era în întregime galben şi împrumuta un reflex gălbui luminii care pătrundea în sală.

Covoarele erau superbe: două cu motive animaliere datând din secolul şaisprezece, câteva din Ispahan, altele poloneze, de mătase roz-gălbui cu bordura verde ca smaraldul. Vechimea şi soarele le conferiseră o patină blândă, aşa încât păreau nişte uriaşe imagini pastelate, de basm. Înnobilau atmosfera încăperii, creând o armonie

atemporală, pe care n-ar fi reuşit niciodată s-o exprime nişte picturi. Fereastra cu frunzişul autumnal al platanului conturat pe fundalul cerului gri-deschis se adăuga exponatelor, alcătuind, parcă, un covor natural.

Am stat o vreme în admiraţie şi apoi ne-am dus să vizităm alte săli ale muzeului. Între timp mai intraseră mulţi oameni, şi acum se vedea limpede că de fapt erau străini locului. Cu feţele palide şi costumele jerpelite, străbăteau încăperile puţin intimidaţi, cu mâinile la spate. Ochii lor vedeau cu totul altceva decât picturile Renaşterii şi figurile calme de marmură ale eroilor antichităţii. Mulţi se aşezaseră pe băncile tapisate în roşu şi înşirate de-a lungul pereţilor. Obosiţi, stăteau cu oarecare stânjeneală, gata să se scoale imediat dacă ar fi venit cineva să-i izgonească. Pe feţele lor se putea citi nedumerirea că odihna pe băncile tapisate nu costă bani. Erau obişnuiţi să nu primească nimic pe gratis.

Domnea o linişte adâncă în toate încăperile acelea şi, cu tot numărul mare al vizitatorilor, nu se auzea aproape nicio şoaptă; dar mie totuşi mi se părea că asist la o luptă crâncenă şi tăcută a unor oameni deja înfrânţi, dar care nu voiau să se dea bătuţi. Fuseseră izgoniţi de la munca lor, îndepărtaţi de aspiraţiile şi meseria lor – acum veneau în lăcaşul tăcut al artei, pentru a nu se prăbuşi în apatie şi disperare. Se gândeau la pâine, neîncetat la pâine şi la o slujbă, dar veneau aici ca să scape pentru câteva ore de obsesiile lor – şi printre impecabile busturi romane. Şi graţia infinită a albelor statui feminine din vechea Eladă se plimbau de colo-colo, cu mersul târşit şi umerii încovoiaţi ai unor oameni fără ţel – contrast zguduitor, imagine dezolantă a ceea ce omenirea putuse realiza în opoziţie cu ceea ce nu putuse să rezolve în mii de ani: culmea artei neperisabile şi în acelaşi timp insuficientă pâine pentru fiecare fiinţă omenească.

După-amiază ne-am dus la cinema. Când am ieşit, cerul se limpezise. Era verzui şi foarte transparent. Pe străzi şi

în magazine se aprinseseră de acum luminile. Mergeam încet spre casă, uitându-ne la vitrine.

M-am oprit în faţa geamurilor puternic luminate ale unui mare magazin de blănuri. Serile erau deja răcoroase, şi în vitrine se vedeau grămezi mari de vulpi argintii şi haine călduroase de iarnă. O privii pe Pat; purta tot scurta ei de blană, şi de fapt era îmbrăcată mult prea subţire.

— Dacă aş fi acum eroul din film aş intra aici şi ţi-aş alege un palton, i-am spus Patriciei.

Ea zâmbi.

— Care anume?

— Pe acesta – i l-am arătat pe cel care mi se părea cel mai călduros.

Începu să râdă.

— Ai gusturi alese, Robby. E nurcă canadiană, foarte frumoasă.

— O vrei?

Îmi aruncă o privire.

— Ştii cât costă o asemenea blană, scumpule?

— Nu, dar nici nu vreau să ştiu. Prefer să-mi imaginez că pot să-ţi dăruiesc tot ce vreau. De ce s-o poată face numai alţii?

Mă privi cu atenţie.

— Dar nu vreau o asemenea blană, Robby.

— Ba da, şi o vei avea! Să nu mai vorbim despre asta. Mâine trimitem pe cineva după ea.

Zâmbi.

— Mulţumesc, scumpule, spuse Pat, şi mă sărută în plină stradă. Acum e rândul tău. Se opri în faţa unui magazin cu articole bărbăteşti.

— Fracul acela! Îţi trebuie la blana mea de nurcă. Şi jobenul de colo. Oare cum ţi-ar sta cu joben?

— Aş arăta ca un coşar.

M-am uitat la frac. Stătea expus într-o vitrină tapisată eu catifea cenuşie. Am privit mai atent. Era chiar magazinul în care cumpărasem o cravată, astă-primăvară, prima oară când am ieşit împreună cu Pat

numai în doi şi când mă îmbătasem. Simţii deodată un nod în gât. Nu ştiu de ce. Primăvara... atunci nu bănuiam încă nimic.

Luai pentru o clipă mâna fragilă a lui Pat şi o lipii de obrazul meu.

— Îţi mai trebuie ceva la blană, spusei apoi, o nurcă singură e ca o maşină fără motor. Două sau trei rochii de seară...

— Rochii de seară, repetă dânsa oprindu-se în faţa marilor vitrine, rochii de seară, e adevărat... pe astea le refuz mai greu...

Am ales trei rochii încântătoare. Vedeam cum acest joc o înviorează pe Pat. Era foarte atentă, căci avea o slăbiciune pentru rochiile de seară. Am ales imediat şi accesoriile potrivite, şi ea deveni din ce în ce mai vioaie. Ochii-i străluceau.

—Stăteam lângă dânsa, o ascultam râzând şi mă gândeam ce lucru blestemat este să iubeşti o femeie şi să fii sărac.

— Vino, spusei până la urmă, cu un fel de veselie disperată, dacă începi un lucru trebuie să-l termini.

Am dus-o în faţa unui magazin de bijuterii.

— Vezi brăţara aceea de smaralde! Şi cele două inele şi cerceii! Să nu mai lungim vorba. Smaraldele ţi se potrivesc cel mai bine.

— Atunci, o să-ţi ofer ceasul acela de platină şi perlele pentru cămaşă.

— Şi eu ţie întregul magazin! Mai puţin nici nu intră în discuţie...

Râse şi, răsuflând adânc, se sprijini de mine.

— Ajunge, scumpule, ajunge! Mai cumpărăm doar câteva valize, mergem la agenţia de voiaj şi apoi ne facem bagajele ca să plecăm departe de acest oraş, de această toamnă, de această ploaie.

„Da, mă gândeam, da, pe dumnezeul meu, şi să te însănătoşeşti repede.“

— Dar unde plecăm? am întrebat. În Egipt? Sau mai

departe? În India sau China?

— Undeva la soare, dragostea mea, undeva la soare. În sud, la căldură. Spre alei de palmieri şi stânci, case albe pe malul mării, şi agave. Dar poate că plouă şi acolo, poate că plouă pretutindeni.

— Atunci, ne continuăm drumul, până dăm de un loc unde nu mai plouă. La tropice, în mările Sudului...

Stăteam în faţa ferestrelor luminoase ale agenţiei de voiaj ce asigura traficul pe linia Hamburg – America. În mijloc – macheta unui vapor. Plutea pe valuri albastre de carton, iar ca fundal se înălţa, uriaşă, fotografia impresionantă a zgârie-norilor din Manhattan. Mari hărţi multicolore, pe care traseele maritime fuseseră însemnate cu roşu, erau suspendate în vitrină.

— Mergem şi în America, spuse Pat. O să vizităm Kentucky şi Texas şi New York şi San Francisco şi Hawai. Apoi mai departe: în America de Sud, Mexic, Canalul Panama, Buenos Aires. Şi ne întoarcem prin Rio de Janeiro.

— Da...

Mă privea încântată.

— N-am mai fost pe acolo, am mărturisit. Te-am minţit atunci.

— Ştiu asta, răspunse dânsa.

— Ştii?

— Ei, Robby! Evident că ştiu. Am ştiut din prima clipă.

— Atunci eram puţin cam nebun. Nesigur, prost şi nebun. De aceea am minţit.

— Şi acum?...

— Acum sunt şi mai mult. Vezi bine. Am arătat spre vaporul din vitrină. De ce dracu nu putem merge şi noi cu ei?

Zâmbi şi mă luă de braţ.

— Ah, dragul meu, de ce nu suntem bogaţi? Am şti atât de bine ce să facem cu banii! Există doar atât de mulţi oameni bogaţi pe care nu-i preocupă decât birourile sau băncile lor.

— Tocmai de aceea sunt bogaţi. Dacă noi am fi bogaţi e sigur că n-am rămâne multă vreme.

— Aşa cred şi eu. Cu siguranţă am pierde banii în vreun fel.

— Poate că temându-ne să nu-i pierdem, nici nu ne-am bucura de ei. Azi, a fi bogat este o adevărată meserie. Şi nu una prea uşoară.

— Bieţii bogaţi! spuse Pat. Atunci, poate că e mai bine să ne închipuim că am fost bogaţi şi că am pierdut totul. Ai dat faliment acum o săptămână şi a trebuit să vinzi totul... casa noastră şi bijuteriile mele şi maşinile tale. Ce zici de asta?

— E chiar verosimil în timpurile astea, i-am răspuns.

Râse.

— Atunci, vino! Sărmani faliţi, mergem acum în mica noastră cameră de la pensiune şi ne istorisim isprăvi din înfloritoarele vremuri apuse.

— Excelentă idee!

Am străbătut încet străzile, peste care se lăsa înserarea. Se aprindeau din ce în ce mai multe lumini, şi când am ajuns lângă cimitir am văzut zburând prin văzduhul verzui un avion cu hublourile puternic luminate. Străbătea singuratic şi imperial cerul limpede şi înalt ca o minunată pasăre a dorului dintr-un basm străvechi. Ne-am oprit şi l-am urmărit cu privirea până s-a topit la orizont.

Nu trecuse decât o jumătate de oră de când ne întorsesem, că cineva bătu în uşa camerei mele. Crezând că este tot Hasse, m-am dus să-i deschid. Era însă doamna Zalewski. Părea turburată.

— Veniţi repede, îmi şopti.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Hasse!

Am privit-o întrebător. Ridică din umeri.

— S-a închis în camera lui şi nu răspunde.

— O clipă!

— M-am întors şi i-am spus lui Pat să se odihnească

puţin, că am ceva de discutat cu Hasse.

— Bine, Robby. De altfel, mă simt un pic obosită.

Am urmat-o pe doamna Zalewski. În faţa uşii lui Hasse se adunase aproape întreaga pensiune. Erna Bönig, în chimonou cu balauri multicolori şi cu părul, care acum două săptămâni fusese încă blond-platin, acum roşu... consilierul de la curtea de conturi, cel care colecţiona timbre poştale, într-o haină de casă cu tăietura militărească... Orlow, palid şi calm, abia reîntors de la un ceai dansat... Georgie, bătând nervos în uşă şi strigându-l pe Hasse cu voce scăzută... şi, în sfârşit, Frida, uitându-se şaşiu de emoţie, teamă şi curiozitate.

— De cât timp baţi la uşă, Georgie? am întrebat.

— De mai bine de un sfert de oră, explodă Frida congestionată la faţă. Şi e acasă, n-a mai ieşit deloc de la prânz, a umblat de colo-colo fără întrerupere, mereu dus şi-ntors, şi apoi nu s-a mai auzit nimic...

— Cheia e în broască, constată Georgie. E închis pe dinăuntru.

M-am uitat la doamna Zalewski.

— Trebuie să împingem cu ceva cheia şi să deschidem. Mai aveţi una?

— Mă duc să caut legătura de chei, se oferi Frida neobişnuit de serviabilă. Poate că se potriveşte vreuna.

Am cerut o sârmă şi cu ajutorul ei am învârtit cheia în broască, împingind-o afară. A căzut cu zgomot în partea cealaltă. Frida scoase un ţipăt pătrunzător şi-şi acoperi ochii.

— Şterge-o cât mai departe, i-am apus, şi apoi am încercat cheile.

Una se potrivea. Am deschis şi am împins uşa. Camera era cufundată în întuneric, şi în prima clipă nu distingeai nici urmă de Hasse. Cele două paturi se profilau cenuşii, scaunele erau goale, uşile dulapului închise.

— E acolo! şuieră Frida, care se înghesuise iar în faţă, peste umărul meu. Respiraţia ei fierbinte, duhnind a ceapă, îmi atinse obrazul. Acolo în fund; lângă fereastră!

— Nu, exclamă Orlow, oare înaintase câţiva paşi în cameră, şi acum se întorcea. Mă împinse şi trase uşa după noi. Apoi se adresă celorlalţi. E mai bine să plecaţi. Poate că nu-i potrivit să priviţi aşa ceva.

Vorbea rar în germana sa guturală cu accent rusesc şi continuă să stea în faţa uşii.

— Dumnezeule! bâigui doamna Zalewski, şi se dădu îndărăt.

Erna Böning făcu şi ea câţiva paşi înapoi. Numai Frida încercă să-şi croiască drum şi să apuce clanţa. Orlow o împinse la o parte.

— E mai bine să plecaţi... repetă dânsul.

— Domnule! se răsti deodată consilierul de la curtea de conturi luându-şi avânt. Cum vă permiteţi? Ca imigrant...

Nepăsător, Orlow îl fixă cu privirea.

— Imigrant... Imigrant sau nu... asta nu contează în cazul de faţă.

— E mort, nu-i aşa? şuieră Frida.

— Doamnă Zalewski, am intervenit, şi eu sunt de părere că este mai bine ca aici să rămâneţi numai dumneavoastră, poate Orlow şi cu mine.

— Chemaţi imediat un medic, spuse Orlow.

Georgie ridică deja receptorul. Toată scena nu durase nici cinci secunde.

— Eu nu mă mişc de aici, declară consilierul, roşu de furie. În calitatea mea de cetăţean german, am dreptul...

Orlow ridică din umeri şi deschise din nou uşa. Apoi aprinse lumina electrică. Femeile se dădură înapoi cu un ţipăt. Cu faţa albăstruie, cu limba neagră între dinţi, Hasse atârna de fereastră.

— Tăiaţi funia! am strigat.

— N-are rost, spuse Orlow încet, cu o voce aspră şi tristă. Cunosc asta... faţa asta... e mort de câteva ore...

— Să încercăm măcar...

— Mai bine nu. Să vină întâi poliţia.

În acelaşi moment se auzi soneria. Sosise medicul care locuia alături. Aruncă doar o privire asupra trupului

subţire şi încovoiat.

— Nu mai e nimic de făcut, declară el. Cu toate astea, să încercăm să-i facem respiraţie artificială. Chemaţi imediat poliţia şi daţi-mi un cuţit.

Hasse se spânzurase cu un şnur de mătase roz de la un capot al soţiei. Îl prinsese foarte iscusit de un cârlig deasupra ferestrei. Şnurul era uns cu săpun. Se urcase probabil pe bordura ferestrei, de pe care apoi îşi dăduse drumul. Avea mâinile crispate, şi chipul arăta îngrozitor. Era ciudat ca în împrejurările date să observ un astfel de amănunt, dar m-a surprins faptul că purta alt costum decât cel de dimineaţă. Cel mai bun pe care-l avea, un costum de camgarn albastru, îl cunoşteam. Se bărbierise şi purta lenjerie curată. Pe masă, înşirate într-o ordine pedantă, paşaportul, un carnet de economii, patru bancnote de câte zece mărci şi ceva mărunţiş. Alături – două scrisori: una adresată soţiei, şi cealaltă poliţiei. Lângă scrisoarea pentru soţie se mai aflau un portţigaret de argint şi verigheta.

Meditase probabil îndelung şi-şi făcuse ordine în toate problemele. În cameră domnea o curăţenie impecabilă, şi când am scotocit mai atent am găsit pe scrin ceva bani şi un bilet pe care scria: „Restul chiriei pentru luna în curs”. Îi pusese în aşa fel încât să fie limpede pentru oricine că nu au nicio legătură cu moartea sa.

Se auzi soneria şi îşi făcură apariţia doi funcţionari în civil. Medicul, care tăiase între timp şnurul, se ridică.

— Mort, declară el. Sinucidere, fără nicio îndoială.

Funcţionarii nu răspunseră. Cercetară cu atenţie întreaga cameră după ce închiseseră uşa. Scoaseră câteva scrisori dimtr-un sertar şi comparară scrisul cu cel al scrisorilor de pe masă. Cel mai tânăr dintre ei dădu din cap.

— Cunoaşte cineva motivul?

Am povestit ce ştiam. Dădu iar din cap şi-şi notă numele şi adresa mea.

— Putem să-l luăm de aici? întrebă medicul.

— Am chemat o maşină a salvării de la Charité, răspunse funcţionarul cel tânăr.

—Trebuie să sosească din moment în moment.

Am aşteptat. Era linişte în cameră. Medicul îngenunchease lângă Hasse. Îi descheiase hainele şi îi freca pieptul cu un prosop, făcând încercări de reanimare. Nu se acuzea decât sinistrul şuierat al aerului care intra în şi ieşea din plămânii morţi.

— Al doisprezecelea săptămâna asta, spuse funcţionarul cel tânăr.

— Din acelaşi motiv? am întrebat.

— Nu, aproape toţi din cauza şomajului. Două familii, una cu trei copii. Cu gaz metan, desigur. Familiile recurg aproape întotdeauna la gaz.

Sosiră oamenii cu targa. Odată cu ei se furişă în cameră şi Frida. Cu un fel de lăcomie, se uita la prăpăditul trup al lui Hasse. Transpira şi faţa i se acoperise de pete roşii.

— Ce cauţi aici? o întrebă cu asprime funcţionarul mai în vârstă.

— Să depun şi eu mărturie, se bâlbâi dânsa.

— Afară! strigă funcţionarul.

Hasse fu acoperit cu o pătură şi scos din cameră. Apoi au plecat şi cei doi funcţionari, luând cu ei documentele.

— A depus banii pentru înmormântare, spuse cel mai tânăr. Îi vom preda unde trebuie. Dacă vine soţia, spuneţi-i vă rog să se prezinte la comisariatul de poliţie din cartier. I-a lăsat moştenire banii. Pentru moment, puteţi ţine în păstrare celelalte lucruri?

Doamna Zalewski dădu din cap.

— Tot n-o să mai pot închiria camera...

— În ordine.

Funcţionarul salută şi plecă. Am ieşit şi noi. Orlow închise uşa cu cheia şi i-o înmână doamnei Zalewski.

— Cel mai bun lucru ar fi să se vorbească cât mai puţin despre povestea asta, am avertizat-o eu.

— Asta-i şi părerea mea, spuse doamna Zalewski.

— Mă gândesc mai ales la dumneata, Frida, am completat.

Frida se trezi dintr-un fel de absenţă mentală. Ochii-i străluceau. Nu răspunse.

— Dacă scoţi un cuvânt în faţa domnişoarei Hollmann, s-a zis cu tine!

— Asta o ştiu şi singură, replică obraznic Frida. Biata doamnă e mult prea bolnavă pentru aşa ceva!

Ochii ei scăpărau. A trebuit să mă stăpânesc ca să nu-i trag o palmă.

— Bietul Hasse! suspină doamna Zalewski.

Întregul coridor era cufundat în beznă.

— Aţi fost destul de nepoliticos cu contele Orlow, m-am adresat consilierului. Nu vreţi să-i spuneţi câteva cuvinte de scuză?

Bătrânul se uită la mine cu o privire fixă. Apoi explodă.

— Un german nu-şi cere scuze! Şi mai ales unui asiatic.

Trânti cu zgomot uşa în urma lui.

— Dar ce-a păţit colecţionarul de timbre? am întrebat surprins. Doar era întotdeauna blând ca un miel!

— De câteva luni participă la toate reuniunile electorale, explică Georgie din întuneric.

— Aşadar, asta-i explicaţia!

Orlow şi Erna Bönig plecaseră deja, când doamna Zalewski începu deodată să plângă.

— Nu puneţi prea mult la inimă, încercai s-o liniştesc. Acum nu mai putem face nimic.

— E prea înfiorător, suspină dânsa. Trebuie să mă mut. N-am să pot uita niciodată!

— Ba o să uitaţi, am asigurat-o. O dată am văzut câteva sute de oameni care arătau aşa. Englezi asfixiaţi într-un atac cu gaze. Şi-am uitat totuşi.

Mi-am luat rămas bun de la Georgie şi m-am dus în camera mea. Se întunecase. Fără să vreau, m-am uitat spre fereastră înainte de a aprinde lumina. Apoi am tras cu urechea la camera lui Pat. Dormea. M-am îndreptat spre dulap, am luat o sticlă de coniac şi mi-am umplut un

pahar. Era coniac de bună calitate şi mă bucuram că-l am în casă. Am pus sticla pe masă. Hasse fusese ultimul căruia îi turnasem din ea. M-am gândit că ar fi fost mai bine să nu-l las singur. Eram abătut, dar nu puteam să-mi reproşez nimic. Trecusem prin atâtea, încât ştiam că trebuie fie să-ţi reproşezi totul, fie să nu-ţi reproşezi nimic. Fusese neşansa lui Hasse că totul se întâmplase tocmai într-o duminică. În orice altă zi a săptămânii s-ar fi dus la birou şi poate că ar fi reuşit să depăşească impasul.

Am mai băut un coniac. N-avea niciun rost să mă frământ. Nimeni nu ştie ce-l aşteaptă. Nimeni nu ştie dacă pe cel pe care-l deplânge astăzi nu-l va invidia mâine.

Am auzit mişcare în camera lui Pat şi am trecut dincolo. Mă întâmpină privindu-mă cu ochii ei mari deschişi.

— E exasperant ce se întâmplă cu mine, Robby. Iar am dormit adânc.

— Dar nu văd niciun rău în asta.

— Nu. Se ridică sprijinindu-se într-un cot. Nu vreau să dorm atât de mult.

— De ce nu? Uneori aş vrea să dorm fără întrerupere timp de cincizeci de ani.

— Dar nu doreşti să fii cu cincizeci de ani mai bătrân!

— Nu ştiu. Asta nu poţi s-o ştii dinainte.

— Eşti trist?

— Nu. Dimpotrivă. Tocmai am hotărât că e cazul să ne îmbrăcăm şi să mâncăm ceva pe cinste. Numai ceea ce îţi place foarte mult. Şi o să ne şi ameţim puţin.

— Asta-mi convine. Nu face cumva parte din marele nostru faliment?

— Da, şi asta face parte.

XXI

LA MIJLOCUL LUI OCTOMBRIE m-a chemat Jaffé. Era zece dimineaţa, dar, din pricina vremii mohorâte, la clinică ardea încă lumina. Se amesteca cu amurgul înceţoşat de afară într-un clarobscur artificial, bolnăvicios.

Jaffé stătea singur în spaţiosul lui cabinet de consultaţii. La intrarea mea îşi înălţă capul chel şi lucitor. Morocănos, arătă spre ferestrele mari în care batea ploaia.

— Ce părere ai de vremea asta blestemată?

Am ridicat din umeri.

— Să sperăm că o să înceteze curând.

— Asta nu se mai opreşte.

Tăcu şi mă privi. Luă un creion de pe masă, îl cercetă, ciocăni cu el în tăblia mesei şi-l puse iar la loc.

Îmi dau seama de ce m-aţi chemat. Drept răspuns, Jaffé mormăi ceva de neînţeles. Am aşteptat o clipă. Apoi am continuat: Probabil că Pat trebuie să plece în curând

— Da...

Jaffé se uita încruntat în jos.

— Mă hotărâsem pentru sfârşitul lui octombrie. Dar cu vremea asta... Întinse din nou mâna după creionul de argint.

O rafală de vânt azvârli cu putere picurii de ploaie în ferestre. Răsuna ca un tir îndepărtat de mitralieră.

— Când consideraţi că ar trebui să plece? am întrebat.

Mă privi deodată drept în faţă.

— Mâine!

O clipă, am simţit că-mi fuge pământul de sub picioare.

Aerul era ca de vată şi mi se lipea de plămâni. Apoi mi-am revenit, încercând să vorbesc cât se poate de calm, dar îmi auzeam vocea venind de foarte departe şi aveam impresia că altcineva întreabă în locul meu.

— S-a înrăutăţit dintr-o dată atât de mult?

Jaffé dădu violent din cap şi se ridică în picioare.

— Dacă starea i s-ar fi agravat atât de repede n-ar fi putut să plece deloc, explică el supărat. Numai că e mai bine să plece. Pe o vreme ca asta, fiecare zi e un pericol. Dacă răceşte sau face ceva asemănător...

Luă câteva scrisori de pe masă.

— Am pregătit totul. Nu trebuie decât să vă urcaţi în tren. Pe medicul-şef al sanatoriului îl cunosc încă de pe vremea studenţiei. E foarte priceput. L-am informat exact asupra cazului.

Îmi înmână scrisorile. Le-am luat, dar nu le-am băgat în buzunar. Mă privi, apoi se apropie şi-şi puse mâna pe braţul meu. Era uşoară că o aripă de pasăre. Nici n-o simţeam.

— E greu, spuse încet, cu voce schimbată, ştiu. De aceea am şi amânat cât s-a putut.

— Nu-i greu...

Mă opri cu un gest al mâinii.

— Lăsaţi...

— Nu, n-am vrut să spun asta. Vreau să ştiu doar un singur lucru: se mai întoarce de acolo?

Jaffé tăcu o clipă. Ochii săi întunecaţi şi înguşti licăreau în lumina turbure, gălbuie.

— De ce vrei să ştii asta acum? întrebă după un timp.

— Pentru că altfel e mai bine să nu plece.

Ridică repede privirea.

— Ce tot îndrugi, omule?

— Altfel, e mai bine să rămână aici.

Se uită fix la mine.

— Îţi dai pe deplin seama ce-ar însemna asta? întrebă încet şi aspru.

— Da. Ar însemna să nu moară singură. Şi ştiu ce-

nseamnă asta.

Jaffé ridică umerii, ca şi cum l-ar fi pătruns frigul. Apoi se îndreptă încet spre fereastră şi se uită în ploaie. Când se-ntoarse, faţa-i era ca o mască. Se opri în faţa mea, aproape de tot.

— Câţi ani ai? mă întrebă.

— Treizeci, i-am răspuns.

Nu ştiam unde vrea să ajungă.

— Treizeci, repetă cu o intonaţie ciudată, ca şi cum ar fi vorbit singur, fără să fi înţeles ce i-am spus. Treizeci, Doamne-Dumnezeule!

Se îndreptă spre masa de scris, unde se opri, mic şi ciudat de absent, cu totul pierdut lângă mobila aceea uriaşă şi strălucitoare.

— Am aproape şaizeci de ani, spuse fără să mă privească, dar n-aş putea face aşa ceva. Aş încerca totul, fără încetare, chiar dacă aş şti sigur că e inutil.

Am tăcut. Jaffé părea să fi uitat de tot ce-l înconjoară. Făcu un gest, şi obrazul îşi pierdu expresia de până atunci. Surâse.

— Sunt aproape sigur că acolo sus o să suporte bine iarna.

— Numai iarna?

— Sper că la primăvară o să se poată întoarce.

— A spera, ce înseamnă a spera?

— Totul, replică Jaffé. Întotdeauna totul. Acum nu-ţi pot spune mai mult. În rest e vorba doar de posibilităţi. Trebuie să vedem mai întâi cum o să evolueze situaţia acolo sus. Dar sper din toată inima că la primăvară o să se poată întoarce.

— Cu adevărat?

— Da. Ocoli masa de scris şi împinse cu piciorul un sertar deschis, atât de violent, încât se auziră zăngănind nişte pahare. La naiba, omule, doar îmi pare şi mie rău că trebuie să plece, murmură dânsul.

Intră o soră. Jaffé îi făcu semn să plece, dar femeia, îndesată, greoaie, cu o faţă de buldog sub părul cenuşiu,

nu se urni.

— Mai târziu, mârîi Jaffé, vino mai târziu!

Sora ne întoarse spatele supărată. Când ieşi, stinse lumina electrică. Cenuşie şi lăptoasă, ziua se revărsă dintr-o dată în încăperea spaţioasă. Jaffé păli brusc.

— Zgripţuroaică afurisită! De douăzeci de ani vreau s-o dau afară. Dar e mult prea capabilă. Se-ntoarse spre mine. Ei bine?...

— Plecăm astă-seară, i-am spus.

— Astăzi?

— Da. Dacă trebuie, atunci mai bine azi decât mâine. Am s-o însoţesc. Câteva zile pot lipsi din oraş.

Încuviinţă şi-mi întinse mâna.

Drumul până la uşă mi se păru interminabil. Afară m-am oprit. Mi-am dat seama că am încă scrisorile în mână. Ploaia se prelingea pe ele. Am îndepărtat stropii de ploaie şi am băgat plicurile în buzunarul de la piept. Apoi am privit jur împrejur. Un autobuz oprise chiar în faţa casei. Era plin şi o mulţime de oameni se revărsau din el. Câteva fete în impermeabile negre, lucitoare, glumeau cu conductorul. Era tânăr, şi dinţii lui albi, strălucitori contrastau cu faţa oacheşă. „Dar nu-i posibil, mi-am spus, toate astea nu pot fi adevărate! Atâta viaţă în jur, şi Pat trebuie să plece!“ Autobuzul demară claxonând. Roţile lui împrăştiară un val de apă peste trotuar. Am pornit-o mai departe, ca să-i dau de veste lui Köster şi să iau biletele de tren.

La prânz am ajuns acasă. Rezolvasem totul şi telegrafiasem la sanatoriu.

— Pat, am strigat-o încă din uşă, poţi să împachetezi totul până diseară?

— Trebuie să plec?

— Da. Da, Pat.

— Singură?

— Nu. Mergem împreună. Te întovărăşesc până acolo. Culorile îi reveniră în obraji.

— Şi când trebuie să fiu gata?

— Trenul pleacă la zece seara.

— Te mai duci undeva acum?

— Nu. Rămân aici până termini.

Respiră uşurată,

— Atunci, e simplu. Robby. Ne apucăm imediat de treabă?

— Mai avem timp.

— Vreau să începem imediat. Aşa, terminăm mai repede.

— Bine.

Am strâns repede cele câteva lucruri pe care voiam să le iau cu mine, şi în jumătate de oră eram gata. Apoi m-am dus dincolo, la doamna Zalewski, şi i-am comunicat că vom pleca în aceeaşi seară. Am căzut de acord să eliberez camera Patriciei până la întâi noiembrie, dacă nu se ivea mai repede vreo ocazie ca s-o închirieze. Încercă să se lanseze într-o discuţie mai lungă, dar am părăsit-o în mare grabă.

Pat îngenunchease în faţa cufărului. În jur erau atârnate rochii, pe jos era întinsă lenjeria şi tocmai îşi împacheta pantofii. Mi-am amintit că tot aşa îngenunchease ca să despacheteze când s-a mutat în această cameră şi mi s-a părut că de atunci trecuse o veşnicie, şi totuşi parcă ar fi fost ieri.

Ridică privirea.

— Iei şi rochia argintie cu tine?

Dădu din cap.

— Dar ce ne facem cu toate celelalte lucruri, Robby? Cu mobila?

— Am vorbit deja cu doamna Zalewski. Cât încape, iau în camera mea. Restul îl dăm în păstrare la o întreprindere de transporturi. De acolo le luăm când te întorci.

— Când o să mă întorc, repetă dânsa.

— Da, la primăvară, când o să te întorci bronzată.

Am ajutat-o să împacheteze, şi când afară a început să

se întunece terminasem. Era ciudat: mobilele se aflau în acelaşi loc, numai dulapurile şi sertarele erau golite, şi cu toate astea, camera păru deodată rece şi tristă. Pat se aşează pe divan. Arăta obosită.

— Vrei să aprind lumina?

Mă opri cu o mişcare a capului.

— Mai aşteaptă puţin.

M-am aşezat lângă ea.

— Vrei o ţigară?

— Nu, Robby. Să stăm puţin.

M-am ridicat şi m-am dus la fereastră. Afară, flacăra felinarelor pâlpâia neliniştită în ploaie. Vântul răscolea copacii. Rosa trecu încet prin faţa casei. Cizmele ei înalte străluceau. Purta un pachet sub braţ şi se îndrepta spre *Internaţional.* Probabil că erau andrelele şi lâna cu care tricota ceva pentru copilaşul ei. Fritzi şi Marion o urmară, amândouă în impermeabile noi, albe, strânse pe talie. După câteva clipe, Mimi, jerpelită şi istovită, se strecură în urma lor.

M-am întors. Se-ntunecase atât de tare, încât nu mai puteam zări silueta Patriciei. Îi auzeam doar respiraţia. În spatele copacilor din cimitir, reclamele luminoase începură să arunce una câte una licăriri obosite. Cea pentru ţigări se întinse peste acoperişurile caselor, asemenea unui cordon roşu de decoraţie, cercurile albastre şi verzi ale firmelor producătoare de vinuri începură să ţâşnească, iar contururile distincte ale reclamelor pentru fulgi de săpun se aprinseră şi ele. Lumina lor arunca un reflex mat şi difuz prin ferestre, pe pereţi şi pe plafon. Acesta se plimba de colo-colo, şi camera îmi păru deodată un mic clopot de imersiune pierdut pe fundul mării, în jurul căruia vuiau perdelele de ploaie şi la care mai ajungea doar din mari depărtări o licărire palidă a lumii multicolore.

Se făcuse ora opt. Afară răsună un claxon.

— E Gottfried cu taxiul! am strigat; a venit să ne ia la

masă.

M-am ridicat, m-am îndreptat spre fereastră şi i-am strigat că venim. Apoi am aprins lumina de la noptieră şi am trecut în camera mea. Mă simţeam grozav de dezorientat. Am luat sticla de rom şi am tras repede pe gât o duşcă. Apoi m-am aşezat într-un fotoliu, privind fix tapetul. După un timp m-am sculat din nou şi m-am dus la chiuvetă, ca să mă pieptăn. Am uitat s-o mai fac când mi-am descoperit deodată faţa în oglindă. Am examinat-o cu o curiozitate rece. Mi-am schimonosit gura într-un rânjet. Oglinda îmi întoarse rânjetul livid şi crispat.

— Tu... am rostit cu voce joasă.

M-am întors în camera Patriciei.

— Pornim, dragă? am întrebat-o.

— Da, dar vreau să mai intru o dată în camera ta.

— De ce? Magherniţa aia veche...

— Rămâi aici, mă-ntrerupse Pat. Mă întorc imediat.

Am aşteptat o vreme, apoi m-am dus după ea. Stătea în mijlocul camerei şi când m-a zărit a tresărit. N-o mai văzusem niciodată aşa. Părea că viaţa i se stinsese. N-a durat, decât o secundă, apoi a zâmbit din nou.

— Vino! Acum putem să mergem.

În uşa bucătăriei ne aştepta doamna Zalewski. Îşi agita cârlionţii cărunţi şi purta broşa cu răposatul Zalewski pe rochia de mătase neagră.

— Ţine-te tare, i-am şoptit lui Pat, o să te îmbrăţişeze.

În clipa următoare, Pat dispăru deja la pieptul uriaş.

Faţa impunătoare de deasupra ei fremăta. Peste câteva secunde, Pat ar fi fost complet inundată; când doamna Zalewski plângea, ochii ei se aflau sub presiune ca sticlele de sifon.

— Scuzaţi, am intervenit, trebuie să plecăm îndată. Timpul ne presează.

— Vă presează timpul? Doamna Zalewski îmi aruncă o privire nimicitoare. Trenul pleacă abia peste două ore! Probabil că între timp vrei s-o îmbeţi pe biata copilă.

Pat nu-şi putu stăpâni un zâmbet.

— Nu, doamnă Zalewski. Vrem doar să ne luăm. Rămas bun de la ceilalţi.

Mătuşa Zalewski dădu neîncrezătoare din cap.

— Vă uitaţi la tânărul acesta ca la o garafă de aur, domnişoară Hollmann. Şi de fapt el e, în cel mai bun caz, o sticlă de ţuică poleită.

— Frumoasă imagine! am remarcat.

— Copila mea... Doamna Zalewski fu din nou cuprinsă de înduioşare. Întoarce-te cât mai repede! Camera îţi stă oricând la dispoziţie. Dacă însuşi împăratul ar sta într-însa, l-aş obliga să se mute când te întorci.

— Vă mulţumesc, doamnă Zalewski, spuse Pat. Vă mulţumesc frumos pentru tot. Şi pentru ghicitul în cărţi. N-am să uit nimic.

— Mă bucură. Şi odihneşte-te bine, ca să te însănătoşeşti.

— Da, am să încerc. La revedere, doamnă Zalewski. La revedere, Frida.

Am plecat. Uşa coridorului se închise în urma noastră. Casa scării zăcea în semiobscuritate; câteva becuri se arseseră. În tăcere, Pat cobora scările cu paşi uşori. Aveam impresia că se terminase o permisie şi că acum, în dimineaţa cenuşie, ne îndreptam spre gară ca să plecăm pe front.

Lenz deschise uşa taxiului.

— Fiţi atenţi, ne preveni dânsul.

Maşina era plină de flori. Două pachete uriaşe de trandafiri albi şi roşii ocupau locurile din spate. Cunoşteam provenienţa: grădina catedralei.

— Sunt ultimii, explică Lenz mulţumit de sine. M-au costat un mic efort. A trebuit să stau de vorbă mai mult timp cu un preot.

— Unul cu nişte ochi limpezi, albaştri, de copil? am întrebat.

— Aha, prin urmare despre tine era vorba, frate! făcu Gottfried. Mi-a povestit de tine. A fost teribil de dezamăgit când şi-a dat seama ce ascundeau pioasele tale rugăciuni

la Calvarul Mântuitorului. Crezuse că sporeşte din nou cucernicia în rândul populaţiei masculine.

— Şi te-a lăsat s-o ştergi aşa, cu florile?

— S-a lăsat convins. Până la urmă, m-a ajutat chiar să le culeg.

Pat râse.

— Chiar aşa?

Gottfried zâmbi.

— Desigur. Era formidabil să-l priveşti pe sfinţia-sa sărind în semiîntuneric după crengile cele mai înalte. Dobândise spirit competitiv. Mi-a povestit că la liceu fusese un bun fotbalist. Mijlocaş dreapta, dacă nu mă-nşel.

— Ai dus un preot în ispită, l-ai făcut să calce porunca „Să nu furi!“ Asta o să te coste câteva secole de infern. Dar unde-i Otto?

— S-a dus înainte, la Alfons. Că acolo mergem să mâncăm, nu-i aşa?

— Bineînţeles, răspunse Pat.

— Atunci, să-i dăm drumu!

Alfons ne aştepta, îmbrăcat cu jachetă, pantaloni de catifea reiată şi cravată gri-argintie.

— Te însori? îl întrebă uluit Lenz.

— Nu, dar cunosc protocolul, declară Alfons, sărutând mâna Patriciei.

Cusăturile costumului prea strâmt plesneau, reliefând proeminenta sa musculatură.

— Dă-ne de băut ceva tare, bâlbâi Lenz.

Îşi freca ochii, ca şi cum ar fi avut halucinaţii. Alfons îşi îndreptă bustul şi făcu majestuos un semn către picoloul Hans. Acesta aduse o tavă cu pahare.

— Pofi să spui ce vrei, Gottfried, dar înainte de masă nimic nu-i mai bun ca rachiul de chimen.

— Îmi place mai mult o votcă de bună calitate! replică Lenz.

— Doamna?

Alfons se întoarse spre Pat.

— Încă din 1916 ne certăm pe tema asta. Disputa a început înaintea Verdunului, şi băiatul ăsta nu vrea să asculte glasul raţiunii. Acestea fiind zise, fiţi bineveniţi, şi în sănătatea dumneavoastră!

Am băut.

— Rachiul ăsta de chimen e delicios! exclamă Pat. Parcă ar fi lapte proaspăt de la stână.

— Mă bucur că vă place. Puţini oameni se pricep la rachiu de chimen.

Alfons luă sticla de pe tejghea.

— Încă un păhărel?

— Da, acceptă Pat. Încă unul.

Alfons turnă rachiul.

— Alunecă!...

Făcu cu ochiul, plin de înţelegere. Pat îşi goli paharul şi se uită la mine. I l-am luat din mână şi l-am întins către Alfons.

— Dă-mi şi mie!

— O luăm cu toţii de la capăt, declară Alfons. Iar apoi – iepure cu varză roşie şi mere coapte.

— În sănătatea ta, Pat! i-am urat. În sănătatea ta, camarad credincios.

La sfârşit ne puse la patefon un cor al cazacilor de pe Don. Era un cântec tare blând, în care corul vibra înăbuşit, ca o orgă îndepărtată, în timp ce înălţa o voce solitară şi limpede. Aveam impresia că uşa se deschisese fără zgomot, lăsând să intre un om bătrân şi obosit care s-a aşezat tăcut la o masă ca să asculte cântecul tinereţii sale.

— Copii, spuse Alfons când corul descrescu în intensitate şi se stinse cu un suspin, copii, ştiţi la ce mă gândesc de fiecare dată când ascult asta? La Ypres în 1917, Gottfried, atunci în martie, la seara aceea cu Bertelsmann...

— Da, spuse Lenz, îmi aduc aminte, Alfons. Era seara cireşilor...

Alfons încuviinţă.

Köster se ridică.

— Cred că e timpul să plecăm. Se uită la ceas. Da, trebuie să mergem.

— Încă un coniac, interveni Alfons. Un Napoleon veritabil. Doar l-am adus special pentru voi!

Am băut coniacul şi ne-am pregătit de plecare.

— La revedere, Alfons! spuse Pat. M-am simţit întotdeauna foarte bine aici. Îi întinse mâna.

Alfons roşi. Îi strângea mâna între labele lui mari.

— Dacă vreodată o să aveţi nevoie... daţi-mi de veste. O privi foarte încurcat. Acum vă socotim de-ai noştri. N-aş fi crezut niciodată ca o femeie să poată fi camarad cu noi.

— Mulţumesc, exclamă Pat, mulţumesc, Alfons! N-ai fi putut să-mi spui ceva mai frumos. La revedere şi numai bine.

— La revedere! Pe curând!

Köster şi Lenz ne-au condus la gară. Am oprit un moment în faţa casei noastre şi m-am dus după câine. Jupp transportase deja geamantanele la gară.

Am ajuns tocmai la timp. Abia ne-am urcat, că trenul a şi pornit-o. Când locomotiva s-a pus în mişcare, Gottfried a scos din buzunar o sticlă învelită şi mi-a întins-o prin fereastră.

— Robby, ţine asta. Întotdeauna e bun aşa ceva la drum.

— Mulţumesc, beţi-o voi astă-seară. Eu am tot ce-mi trebuie.

— la-o, răspunse Lenz, din asta n-ai niciodată destul. Mergând paralel cu trenul, care pornise, îmi aruncă sticla.

— La revedere, Pat! strigă el. Când dăm faliment aici, venim cu toţii acolo sus, la tine. Otto ca schior, eu ca profesor de dans, Robby ca pianist. Atunci, împreună cu tine o să formăm o trupă şi o să colindăm din hotel în hotel.

Trenul luă viteză, şi Lenz rămase în urmă. Pat se aplecă pe fereastră şi făcu semne cu mâna până ce gara dispăru după o curbă. Apoi se întoarse. Era foarte palidă, şi ochii

ei aveau o strălucire umedă. Am luat-o în braţe.

— Hai să bem ceva. Te-ai comportat minunat.

— Dar nu mă simt deloc minunat, spuse încercând să zâmbească.

— Nici eu. Tocmai de aceea trebuie să bem ceva.

Am deschis sticla şi i-am dat un pahar de coniac.

— E bun?

Făcu semn că da şi se sprijini de umărul meu.

— Ah, dragostea mea, ce o să se mai întâmple cu noi?

— Nu trebuie să plângi. Am fost atât de mândru de tine că n-ai plâns deloc azi...

— Dar nici nu plâng, se opuse scuturând capul, în timp ce lacrimile-i şiroiau pe faţa trasă.

— Hai, mai bea puţin, i-am spus strângând-o lângă mine. Primul moment e mai greu, apoi lucrurile se aranjează ca de la sine.

Dădu din cap.

— Da, Robby. Nu trebuie să te sinchiseşti de lacrimile mele. Îmi trece imediat, şi e mai bine dacă nu mă priveşti. Lasă-mă singură câteva minute, o să-mi revin.

— Dar de ce? Ai fost toată ziua atât de curajoasă, încât acum poţi să plângi liniştită cât vrei.

— N-am fost deloc curajoasă. Numai că tu n-ai observat.

— Poate, dar tocmai ăsta e adevăratul curaj.

Încercă să zâmbească.

— De fapt, la ce bun, Robby?

— Pentru că nu trebuie să te declari înfrântă. I-am mângâiat părul. Cât timp nu te resemnezi, eşti mai tare decât soarta.

— Eu n-am curaj, scumpule, murmură dânsa. N-am decât spaimă. O spaimă jalnică în faţa spaimei celei mari de pe urmă.

— Tot curaj se cheamă, Pat.

Se sprijini de mine.

— Ah, Robby, tu nici nu ştii ce-i spaima.

— Ba da, ştiu.

Se deschise uşa. Conductorul ceru biletele. I le-am dat.

— Biletul pentru vagonul de dormit e al doamnei? întrebă dânsul.

Am confirmat.

— Atunci, trebuie să mergeţi în vagonul de dormit, se adresă el lui Pat. Biletul nu-i valabil pentru celelalte compartimente.

— Bine.

— Şi câinele trebuie dus în vagonul de bagaje. Câinii călătoresc numai în vagonul de bagaje.

— De acord. Dar unde-i vagonul de dormit?

— La dreapta, al treilea vagon. Cel de bagaje e în faţă de tot.

Plecă. O lanternă mică se legăna pe pieptul lui. Ai fi spus că parcurge galeriile unei mine.

— Atunci, hai să ne mutăm, Pat. Pe Billy am să-l strecor pe furiş la tine. N-are ce căuta în vagonul de bagaje.

Pentru mine nu cumpărasem tichet la vagonul de dormit. Nu-mi păsa dacă o să-mi petrec noaptea într-un colt de compartiment. Pe deasupra era şi mai ieftin.

Jupp transportase bagajele Patriciei în vagonul de dormit. Compartimentul era o cuşetă plăcută, lambrisată cu lemn de mahon. Pat avea locul de jos. L-am întrebat pe conductor dacă cel de sus e ocupat.

— Da, de la Frankfurt încolo.

— Când ajungem la Frankfurt?

— La două jumate.

I-am dat un bacşiş şi s-a retras la locul său, în fundul vagonului.

— Mă-ntorc în jumătate de oră cu câinele.

— Dar n-o să meargă, conductorul rămâne în vagon.

— O să meargă. Numai să nu închizi uşa pe dinăuntru.

M-am întors în compartimentul meu, trecând prin faţa conductorului, care m-a urmărit cu privirea. La următoarea staţie am coborât cu câinele şi am mers de-a lungul peronului până am trecut de vagonul de dormit. La

vagonul următor am aşteptat până a coborât conductorul ca să stea la taifas cu şeful de tren. Apoi am urcat din nou, am traversat coridorul până la vagonul de dormit, ajungând astfel la Pat fără ca cineva să mă fi văzut.

Purta o manta moale, albă şi arăta minunat. Ochii-i străluceau.

— Acum mă simt în formă, Robby, spuse dânsa.

— Foarte bine! Dar nu vrei să te-ntinzi? E grozav de strâmt aici. Pe urmă mă aşez şi eu pe marginea patului.

— Da, dar... ezită, arătând spre patul de sus. Dacă ne trezim deodată cu preşedinta uniunii pentru salvarea fetelor pierdute?...

— Până la Frankfurt mai e o bună bucată de drum, am liniştit-o. Am eu grijă. N-o să adorm.

Puţin timp înainte de a ajunge la Frankfurt m-am întors în compartimentul meu. M-am aşezat în colţul de la geam şi am încercat să adorm. Din Frankfurt se urcă un bărbat cu o barbă de focă, care-şi despachetă imediat valiza şi începu să mănânce. Înfuleca atât de zgomotos, încât n-am reuşit să aţipesc. Ospăţul dură aproape o oră. Apoi, bărbosul se şterse la gură, se-ntinse şi-ncepu un concert cum nu auzisem niciodată în viaţa mea. Nu era un simplu sforăit; era un oftat sfâşietor, întrerupt când şi când de sughiţuri bruşte şi de gâlgâieli prelungi. N-am putea descoperi vreo ordine sonoră sistematică în infinita varietate a zgomotelor pe care le producea. Din fericire, la cinci şi jumătate individul a coborât din vagon.

Când m-am trezit, afară totul era alb. Ningea cu fulgi mari, şi compartimentul era scăldat într-o lumină ireală. Trenul traversa munţii. Era aproape ora nouă. M-am întins şi m-am dus apoi să mă spăl şi să mă rad. Când m-am întors am găsit-o pe Pat în compartiment. Părea odihnită, proaspătă.

— Ai dormit bine?

Dădu din cap afirmativ.

— Şi cum e bătrâna zgripţuroaică din compartimentul

tău?

— Tânără şi frumoasă. O cheamă Helga Guttmann şi merge la acelaşi sanatoriu ca şi mine.

— Nu mai spune?!

— Da, Robby. Dar tu n-ai dormit cum trebuie, asta se vede. Ai nevoie de un mic dejun substanţial.

— Cafea, cafea cu puţin cherry.

Ne-am dus la vagonul-restaurant. Deodată, am fost cuprins de bună dispoziţie. Perspectivele îmi apăreau mai puţin sumbre decât în seara precedentă.

Helga Guttmann ocupase deja o masă. Era o fată zveltă, vioaie, tip de meridională.

— E ciudat că s-a nimerit să mergeţi la acelaşi sanatoriu, am observat eu.

— Nu-i deloc ciudat, răspunse fata.

Am privit-o întrebător. Începu să râdă.

— În perioada asta, păsările migratoare se regrupează. Acolo... arătă spre un colţ al vagonului-restaurant... toţi cei de la masa aceea merg într-acolo.

— De unde ştii?

— Îi cunosc de anul trecut. Acolo sus ne ştim unul pe altul.

Chelnerul aduse cafeaua.

— Daţi-mi şi un cherry dublu, am cerut.

Simţeam nevoia să beau ceva. Şi deodată, totul îmi apăru atât de simplu! Oamenii de aici mergeau la sanatoriu, chiar pentru a doua oară, şi asta nu-i impresiona mai mult decât o simplă plimbare. Era o prostie să-ţi fie frică. Pat va reveni aşa cum au revenit toţi aceşti oameni. N-am stat să mă gândesc că de fapt acum ei se duceau din nou acolo sus; îmi ajungea să ştiu că există întoarcere şi că din clipa revenirii ai în faţă un an întreg. Într-un an se pot întâmpla multe lucruri. Trecutul ne învăţase să facem planuri numai pe perioade scurte.

Am ajuns după-amiază târziu. Se înseninase, soarele strălucea auriu pe întinderile acoperite de omăt, şi cerul

era de un albastru cum nu mai văzusem de multe săptămâni. Gara era înţesată. Cei veniţi în întâmpinare făceau semn cu mâna, şi cei ce soseau le răspundeau din tren. Helga Guttmann fu primită de o femeie blondă, veselă, însoţită de doi bărbaţi cu pantaloni bufanţi de culoare deschisă. Era emoţionată şi nerăbdătoare de parcă s-ar fi întors acasă după o lungă absenţă.

— La revedere, pe curând, sus! ne strigă dânsa urcându-se împreună cu prietenii ei într-o sanie.

Oamenii se risipiră repede, şi câteva minute mai târziu ne aflam singuri pe peron. Un hamal se apropie de noi.

— La care hotel? întrebă dânsul.

— La sanatoriul Waldfrieden, i-am răspuns.

Dădu din cap că a înţeles şi făcu semn unui birjar. Cei doi aşezară valizele într-o sanie vopsită în albastru-deschis, trasă de doi cai albi. Caii aveau la cap panaşuri colorate, iar aburii respiraţiei le înconjurau boturile ca nişte nori sidefii.

Am urcat.

— Vreţi să vă duc la teleferic, sau mergeţi cu sania? întrebă birjarul.

— Cât facem cu sania?

— Jumătate de oră.

— Atunci, cu sania.

Birjarul plescăi din limbă şi o pornirăm. Drumul traversa satul şi continua urcând în serpentine. Sanatoriul se afla pe un platou deasupra satului. O clădire întinsă, albă, cu lungi şiruri de geamuri. În faţa fiecăreia – un balcon. Pe acoperiş – un steag fâlfâind în adierea vântului. Mă aşteptasem să arate a spital, dar, cel puţin la parter, semăna mai mult cu un hotel. În şemineul din sala mare ardea focul, iar la câteva mese fuseseră aduse serviciile de ceai.

Ne-am prezentat la birou. Un om de serviciu ne-a adus bagajele de afară, şi o doamnă mai în vârstă ne-a informat că Pat va ocupa camera 79. Am întrebat dacă pot să închiriez şi eu pentru câteva zile o cameră. A

scuturat din cap.

— În sanatoriu nu, dar în clădirea anexă se poate.

— Unde se află anexa?

— Chiar alături.

— Bine; atunci, daţi-mi o cameră acolo şi spuneţi să mi se ducă bagajele.

Am urcat cu un ascensor silenţios la etajul al doilea. Sus, clădirea semăna mai mult a spital. Un spital foarte confortabil, e drept, dar oricum un spital. Coridoare albe, uşi albe, totul strălucitor – sticlă, nichel şi curăţenie. O şoră-şefă ne luă în primire.

— Domnişoara Hollmann?

— Da, răspunse Pat, camera 79, nu-i aşa?

Sora-şefă încuviinţă, o luă înainte şi deschise o uşă.

— Iată camera dumneavoastră!

Era o cameră luminoasă, de mărime mijlocie, în care se revărsau, printr-o fereastră mare, razele soarelui pe cale să apună. Pe masă, într-o glastră, se răsfăţa un buchet de flori galbene şi roşii, iar afară strălucea diamantin întinderea de zăpadă, în care satul se tupila ca sub o plapumă uriaşă şi moale.

— Îţi place? am întrebat-o pe Pat.

M-a privit o clipă.

— Da, spuse apoi.

Omul de serviciu aduse geamantanele.

— Când trebuie să merg la consultaţie? o întrebă Pat pe soră.

— Mâine dimineaţă. Cel mai bine ar fi să vă culcaţi devreme azi, ca să fiţi odihnită.

Pat îşi scoase paltonul şi-l puse pe patul alb, deasupra căruia era fixat un grafic de temperatură.

— Camera n-are telefon? am întrebat eu.

— Există un racord, răspunse sora. Se poate branşa un aparat.

— Mai trebuie să rezolv ceva? întrebă Pat.

Sora dădu din cap.

— Azi nu. Abia mâine, după consultaţie, se stabileşte

totul. Consultaţia e la ora zece. Am să vin să vă iau.

— Mulţumesc, spuse Pat.

Sora plecă. Omul de serviciu mai aştepta încă la uşă. I-am dat un bacşiş şi a plecat şi dânsul. Deodată, în cameră s-a aşternut liniştea. Pat stătea la fereastră şi se uita afara. Capul ei se contura în linii negre pe fondul de o albeaţă orbitoare.

— Eşti obosită?

Se-ntoarse.

— Nu.

— Pari totuşi obosită.

— Sunt altfel obosită decât crezi tu, Robby. Dar pentru felul ăsta de oboseală mai am tot timpul.

— Vrei să te schimbi? Sau mai coborâm pentru o oră? Cred c-ar fi mai bine să coborâm.

— Da. E mai bine.

Am mers cu liftul silenţios, şi jos, în holul cel mare, ne-am aşezat la una dintre măsuţe. Puţin mai târziu a venit Helga Guttmann cu prietenii ei. S-au aşezat la masa noastră. Helga părea emoţionată şi cuprinsă de o veselie excesivă, dar mă bucuram că e cu noi şi că Pat are de acum câţiva cunoscuţi. E întotdeauna greu să treci de prima zi.

XXII

M-AM ÎNTORS ACASĂ DUPĂ O saptămână. De la gară m-am dus direct la atelier. Se înserase când am sosit; tot mai ploua şi mi se părea că trecuse un an de când plecasem cu Pat.

Köster şi Lenz erau în birou.

— Ai picat la ţanc, mă-ntâmpină Gottfried.

— Dar ce s-a întâmplat? am întrebat.

— Lasă-l măcar să intre, spuse Köster.

Mi-am luat şi eu un scaun şi m-am aşezat lângă ei.

— Cum se simte Pat? întrebă Otto.

— Bine. Pe cât e cu putinţă. Dar povestiţi-mi ce se întâmplă pe-aici.

Era vorba de maşina avariată. O reparasem şi o predasem în urmă cu două săptămâni. Ieri, Köster plecase să ia banii. Între timp, proprietarul maşinii dăduse faliment, şi maşina fusese inventariată printre obiectele poprite ce urma să fie scoase la licitaţie.

— Doar nu-i nimic, am remarcat. Noi n-avem de-a face decât cu societatea de asigurări.

— Aşa am crezut şi noi, replică scurt Lenz, dar maşina nu-i asigurată.

— Ei, fir-ar să fie! E adevărat, Otto?

Köster confirmă.

— Am aflat-o abia azi.

— Pentru asta l-am oblojit pe tipul ăla ca nişte surori de caritate şi ne-am mai şi bătut pentru hârb, mârâi Lenz. Ca să fim acum în pagubă cu patru mii de mărci.

— Cine putea să prevadă aşa ceva? am spus.

Lenz izbucni în râs.

— E prea de tot!

— Ce ne facem acum, Otto? l-am întrebat.

— Am notificat creanţa noastră la sindicul falimentului. Dar mă tem că n-o să ne alegem cu cine ştie ce.

— O să fim nevoiţi să-nchidem taraba, cu asta o să ne alegem, spuse Gottfried. Şi secţia financiară ne strânge de gât cu impozitele.

— Nu-i exclus, recunoscu Köster.

Lenz se ridică.

— Calmul şi ţinuta demnă în situaţii dificile sunt mândria soldatului!

Deschise dulapul şi scoase sticla cu coniac.

— Cu coniacul ăsta putem avea şi o comportare eroică, am adăugat. Dacă nu mă-nşel, e ultima noastră sticlă de calitate.

— Comportarea eroică, tinere, se potriveşte în vremuri grele, replică Lenz dojenitor. Noi însă trăim vremuri de disperare. Aşadar, singura comportare potrivită este umorul.

Îşi goli paharul.

— Aşa, şi acum o să încalec bătrâna noastră Rozinantă şi o să plec să fac rost de ceva mărunţiş.

Traversă curtea întunecată şi porni cu taxiul. Köster şi cu mine am mai rămas câteva minute.

— Curat ghinion, Otto! Avem al dracului de mult ghinion în ultimul timp!

— M-am obişnuit să nu gândesc mai mult decât e absolut necesar. Şi asta-i încă prea mult. Cum a fost acolo sus?

— Dacă n-ar fi fost boala puteai spune că e un adevărat paradis. Zăpadă şi soare. Înălţă capul. Zăpadă şi soare. Sună cam neverosimil, nu crezi?

— Da, al naibii de neverosimil. Acolo sus, totu-i neverosimil.

Mă privi.

— Ce ai de gând să faci astă-seară?

Am ridicat din umeri.

— Până una-alta, am să-mi duc valiza acasă.

— Mai trebuie să plec pentru o oră. Vii mai târziu la bar?

— Sigur că da. Ce-aş putea face altceva?

Mi-am luat valiza de la gară şi am dus-o acasă. Am deschis uşa cât se poate de încet, pentru că n-aveam chef să vorbesc cu nimeni. Am reuşit să trec fără să cad în ghearele doamnei Zalewski. O vreme am stat în camera mea. Pe masă erau scrisori şi ziare. Scrisorile conţineau numai prospecte. N-aveam pe nimeni care să-mi scrie. „De acum însă voi avea pe cineva“, mi-am spus.

Mai apoi m-am sculat, m-am spălat şi m-am schimbat. Nu mi-am despachetat însă valiza. Lăsam înadins asta pentru mai târziu, când aveam să mă reîntorc acasă. Nici în camera Patriciei nu m-am dus, cu toate că ştiam că nu locuia nimeni într-însa. M-am furişat tiptil pe coridor şi am răsuflat uşurat când am ajuns în stradă.

M-am dus la *Café International* ca să mănânc ceva. Chelnerul Alois mă salută la intrare.

— Nu v-am mai văzut de mult.

— Aşa-i. Dar până la urmă, toţi ne-ntoarcem de unde am plecat.

Rosa şedea cu celelalte fete în jurul unei mese mari. Se adunaseră aproape toate; era pauza dintre cele două runde ale racolării de clienţi.

— Dumnezeule, e Robert! exclamă Rosa. Un musafir rar.

— Nu mă-ntreba prea multe, am implorat-o. Principalul e că sunt iar aici.

— Cum aşa? Ai să vii mai des de-acum încolo?

— Aşa se pare.

— Nu pune la inimă, căută dânsa să mă consoleze uitându-se la mine. Totu-i trecător.

— Ai dreptate. Asta-i adevărul cel mai sigur de pe lume.

— Evident, continuă Rosa. Şi Lilly a simţit-o pe pielea

ei.

— Lilly? Abia acum am remarcat că stătea lângă Rosa. Ce cauţi aici? Eşti doar căsătorită şi-ar trebui să stai acasă, în atelierul vostru de instalaţii.

Lilly nu mi-a răspuns.

— Atelier de instalaţii! şuieră Rosa sarcastic. Cât a avut bani, totul a fost în regulă. Lilly-n sus şi Lilly-n jos, n-avea nicio importanţă trecutul. Exact şase luni a durat toată minunea! După ce i-a stors ultimul sfanţ, domnul acela, care devenise cineva datorită banilor ei. N-a mai vrut să aibă de soţie o târfă.

Pufăi dispreţuitor.

— Evident, dintr-o dată s-a trezit că nu ştiuse nimic! Era teribil de surprins aflându-i trecutul! Atât de teribil, încât ăsta i-a fost motivul de divorţ. Dar banii, bineînţeles, s-au dus.

— Erau mulţi? am întrebat.

— Patru mii de mărci. Nu-i o nimica toată! Gândeşte-te cu câţi derbedei a trebuit să se culce ca să-i strângă!

— Patru mii de mărci! am exclamat. Din nou cifra asta... Parc-ar stărui în atmosferă.

Rosa mă privi fără să-nţeleagă.

— Mai bine cântă-ne ceva, propuse dânsa, să ne schimbe dispoziţia.

— De acord – mai ales că suntem iar cu toţii împreună.

M-am aşezat la pian şi am cântat câteva şlagăre. În timp ce cântam, mă gândeam că pentru plata sanatoriului banii lui Pat nu ajung decât până pe la sfârşitul lui ianuarie şi că trebuie să câştig mai mult decât până acum. Loveam mecanic clapele şi-o vedeam în apropiere, pe banchetă, pe Rosa, care asculta transportată, iar lângă ea faţa palidă a lui Lilly, împietrită de imensa decepţie, o faţă mai rece şi mai neînsufleţită decât dacă ar fi fost moartă.

Un ţipăt mă trezi din sumbra meditaţie. Rosa tresărise brusc din visare şi se ridicase. Stătea dreaptă în spatele mesei, pălăria-i alunecase într-o parte, ochii-i erau larg

deschişi, şi încet, fără ca ea să observe, cafeaua se prelingea din ceaşca răsturnată pe masă în poşeta deschisă.

— Arthur, bâigui ea, Arthur, tu eşti cu adevărat?

Am încetat să mai cânt. Intrase un bărbat uscăţiv, cu mişcări dezordonate, cu o pălărie tare, dată mult pe ceafă. Avea un ten gălbui, bolnăvicios, un nas mare şi un cap mic, ţuguiat.

— Arthur, mai bâiguia încă Rosa. Tu?

— Ei, cine altul? mârâi Arthur.

— Dumnezeule, dar de unde vii?

— De unde-aş putea să vin? De pe stradă, şi am intrat pe uşă.

Pentru un om care revine după o atât de îndelungă absenţă, Arthur nu se dovedea prea amabil. L-am privit cu curiozitate. Deci, acesta era idolul legendar al Rosei! Tatăl copilului ei. Arăta ca şi cum tocmai ar fi ieşit din închisoare. Nu reuşeam să descopăr la dânsul nimic care să fi justificat dragostea oarbă a Rosei. Sau poate că tocmai asta era. Era ciudat să vezi de cine se lăsau prinse în capcană aceste foarte încercate cunoscătoare de bărbaţi! Fără să-ntrebe pe cineva, Arthur înşfăcă un pahar cu bere care se afla pe masă în apropierea Rosei şi-l goli. Pe gâtul lui subţire cu tendoane proeminente, mărul lui Adam urca şi cobora, ca un ascensor. Rosa îl privea cu încântare.

— Mai vrei una? întrebă dânsa.

— Se-nţelege, mormăi Arthur. Dar mai mare.

— Alois! Fericită, Rosa făcu semn chelnerului. Mai vrea o bere!

— Se vede, declară impasibil Alois, umplându-i paharul.

— Şi micuţa! Arthur, nici n-ai văzut-o încă pe micuţa Elvira!

— Gura! Pentru prima oară, Arthur se însufleţi. Ridică braţul într-un gest de refuz. Să nu mă baţi la cap cu de-alde astea! Nu-i treaba mea! Am vrut să te scap atunci de plod. L-aş fi făcut îngeraş dacă... Se cufundă într-o neagră

meditaţie. Acuma, ăsta-nghite şi-nghite, bineînţeles, la bani...!

— Nu-i chiar un dezastru, Arthur. Şi apoi, e o fată.

— Costă şi ea, spuse Arthur dând pe gât al doilea pahar de bere. Poate găsim şi noi vreo femeie nebună şi bogată s-o adopte. În schimbul unei despăgubiri frumuşele, bineînţeles. Asta ar fi şpilul cel mai bun. Se trezi din reflexiile sale. Ai *cash*[6] la tine?

Rosa îşi deschise în grabă poşeta pătată de cafea.

— Numai cinci mărci, Arthur. Doar n-aveam de unde bănui că ai să apari. Acasă însă am mai mult.

Ca un paşă, Arthur băgă banii în buzunarul vestei.

— Sigur că nu poţi să câştigi nimic dacă stai aici cu fundul pe sofa, mirii prost dispus.

— Hai că mă duc, Arthur. Dar la ora asta nu pică mai nimic. Oamenii sunt la cină.

— Şi mărunţişu-i bun! declară Arthur.

— Mă duc!

— Atunci... Arthur schiţă un salut. Mai trec pe la douăşpe.

Cu mişcările lui dezordonate, părăsi încăperea. Rosa privi încântată în urma lui. Arthur, nu se uită înapoi şi lăsă uşa deschisă.

— Măgaru! înjură Alois închizând uşa.

Rosa ne privi plină de mândrie.

— Nu-i aşa că-i un tip colosal? Nu-l doboară nimic. Unde o fi stat tot timpul ăsta?

— Doar se vede după pielea lui, observă Wally. La răcoare. O scârbă patentată!

— Nu-l cunoşti...

— Mi-ajunge ce-am văzut, spuse Wally.

— N-ai habar. Rosa se sculă. Ăsta-i un bărbat adevărat. Nu o cârpă. Ei bine, eu o iau din loc. Vă pup, copii!

Întinerită şi plină de elan, ieşi legănându-şi şoldurile, în sfârşit, exista iar cineva care să-i bea banii şi s-o mai şi bată după aceea. Era fericită.

---

[6] Bani-gheaţă *(în engleză, în original)*.

O jumătate de oră mai târziu. Plecară şi celelalte. Numai Lilly, cu faţa ei împietrită, rămase pe loc. Am mai zdrăngănit ceva la pian, apoi am mâncat o tartină cu unt şi am plecat şi eu. Era insuportabil să stai mai mult timp aşa numai cu Lilly.

Am hoinărit pe străzile ude şi întunecoase. În dreptul cimitirului se postase o unitate din armata salvării. Acompaniaţi de trâmbiţe şi trompete, cântau despre paradisul ceresc. M-am oprit. Deodată, am avut senzaţia că nu mai pot suporta să fiu singur, fără Patrice. Mă uitam la pietrele cimitirului, care străluceau stins, zicându-mi că acum un an am fost mult mai singur şi că atunci nici măcar n-o cunoşteam pe Pat, că acum ea există pentru mine, chiar dacă nu e lângă mine, dar consideraţiile astea nu-mi erau de vreun folos. Mă simţeam dezorientat şi foarte abătut. Până la urmă, am urcat în camera mea, să văd dacă nu cumva venise vreo scrisoare de la ea. Era o prostie să presupui că ar fi putut sosi, şi nici nu sosise... dar, cu toate astea, am urcat.

Când am plecat din nou l-am întâlnit pe Orlow la uşă. Purta un smoching sub paltonul deschis şi era în drum spre hotelul în care dădea lecţii de dans. L-am întrebat dacă auzise între timp ceva despre doamna Hasse.

— Nu, mi-a răspuns dânsul. N-a mai trecut pe-aici. Nici la poliţie n-a fost. E mai bine dacă nu se mai întoarce.

Mergeam împreună pe stradă. La colţ staţiona un camion cu saci cu cărbuni. Şoferul ridicase capota şi trebăluia la motor. Apoi s-a urcat în cabină. Tocmai când am trecut pe lângă camion a pornit motorul şi l-a ambalat puternic. Orlow tresări. M-am uitat la el. Devenise alb ca varul.

— Nu vă simţiţi bine? l-am întrebat.

Zâmbi cu buzele strânse şi negă dând din cap.

— Nu... dar uneori mă sperii dacă aud pe neaşteptate zgomotul ăsta. Când tatăl meu a fost împuşcat în Rusia au dat drumul afară la un motor de camion, ca să nu se-audă împuşcăturile. Dar, noi le-am auzit.

Zâmbi iar, de parcă ar fi vrut să-şi ceară scuze.

— Cu mama nu s-au mai omorât atâta cu firea. Au împuşcat-o în zorii zilei, într-o pivniţă. Noaptea, fratele meu şi cu mine am reuşit să fugim. Mai aveam încă diamante. Dar fratele meu a murit de frig pe drum.

— De ce-au fost împuşcaţi părinţii dumitale? l-am întrebat.

— Înainte de război, tatăl meu fusese comandantul unui regiment de cazaci care participase la înnăbuşirea unei răscoale. Ştia ce-l aşteaptă. Găsea, cum se spune, că-i în regulă. Mama gândea altfel.

— Şi dumneata?

Schiţă un gest obosit, de parcă ar fi trecut cu buretele peste tot.

— S-au petrecut atâtea de-atunci...

— Da. Asta e. Mai mult decât poate să cuprindă o biată ţeastă de om.

Am ajuns în faţa hotelului unde lucra. O doamnă care tocmai coborâse dintr-un *Buick* se năpusti asupra lui cu strigăte de bucurie. Foarte grasă şi elegantă, avea faţa inexpresivă a unei blonde de patruzeci de ani care nu cunoscuse greutăţile vieţii şi nu-şi făcuse niciodată probleme.

— Scuzaţi-mă, spuse Orlow adresându-mi o privire aproape imperceptibilă, afacerile...

Se-nclină în faţa blondei şi-i sărută mâna.

La bar i-am găsit pe Valentin, Köster şi Ferdinand Grau. Lenz a sosit ceva mai târziu. M-am aşezat la masa lor şi am comandat o jumătate de sticlă de rom. Mă simţeam încă al dracului de rău.

Masiv şi greoi, Ferdinand şedea într-un colţ, cu faţa întunecată şi ochii albaştri, limpezi de tot. Băuse de acum destul de mult.

— Ei, micuţule Robby, spuse bătându-mă pe umăr, ce se-ntâmplă cu tine?

— Nimic, Ferdinand, şi tocmai asta-i rău!

Mă fixă câteva clipe.

— Nimic, spuse mai apoi, nimic? Asta-i foarte mult! Neantul este oglinda în care se recunoaşte lumea.

— Bravo! strigă Lenz. Nemaipomenit de original, Ferdinand!

— Tu să taci, Gottfried.

Ferdinand întoarse spre el capul lui uriaş.

— Un romantic ca tine e doar un saltimbanc patetic la marginea vieţii. O-nţelege mereu greşit şi şi-o reprezintă ca atare. Ce ştii tu despre neant, superficialule?!

— Destul ca să-mi doresc să rămân un superficial, declară Lenz. Oamenii cumsecade respectă neantul, Ferdinand. Nu-l scormonesc ca o cârtiţă.

Grau îl privi cu ochi mari.

— Noroc, spuse Gottfried.

— Noroc, dop de plută! replică Ferdinand.

Îşi goliră paharele.

— Mi-ar plăcea să fiu un dop de plută, am intervenit golindu-mi paharul. Aşa, unul care pluteşte, oricât de învolburate sunt apele, şi care iese întotdeauna la suprafaţă. Măcar câtva timp.

— Renegatule! Ferdinand se înfundă în fotoliu cu atâta forţă, încât acesta trosni. Vrei să dezertezi? Să trădezi fraternitatea?

— Nu, nu vreau să trădez nimic. Dar aş vrea să nu dăm mereu greş.

Ferdinand se aplecă mult înainte. Faţa lui mare şi sălbatecă fu străbătută de o tresărire.

— Aparţii în schimb unui ordin, frate – ordinului celor care nu reuşesc, care nu se descurcă, celor cu dorinţe fără ţel, cu aspiraţii fără obiect, cu dragoste fără viitor, cu disperare fără raţiune.

Surâse.

— Fraternităţii secrete a celor care preferă să eşueze în mizerie decât să facă carieră, care preferă să se joace cu viaţa, s-o fărâmiţeze, s-o piardă decât să falsifice sau să uite imaginea intangibilă, imaginea, frate, de neşters, săpată în inimă, atunci în orele, în zilele şi nopţile în care

nu mai exista nimic altceva decât viaţa faţă-n faţă cu moartea.

Ridică paharul şi-i făcu un semn lui Fred, care se afla la bar.

— Dă-mi de băut.

Fred aduse sticla.

— Să vă mai pun o placă la patefon?

— Nu, spuse Lenz. Aruncă-ţi naibii gramofonul şi adu nişte pahare mai mari. Stinge apoi jumătate din lumini, pune câteva sticle pe masă şi cară-te în biroul tău.

Fred încuviinţă şi stinse plafonierele. Nu mai ardeau decât lămpile cele mici cu abajururi de pergament, pe care erau pictate hărţi vechi. Lenz umplu paharele.

— Noroc, copii. Să ciocnim pentru că trăim! Pentru că respirăm! Pentru că simţim viaţa atât de puternic, încât nici nu mai ştim ce să facem cu ea!

— Aşa e, spuse Ferdinand. Numai nefericitul ştie ce-i fericirea. Fericitul nu-i decât o marionetă a elanului vieţii. Nu face decât s-o ilustreze, dar nu o posedă. Lumina nu străluceşte în lumină, ci doar în întuneric. Să ciocnim pentru întuneric! Cine a cunoscut furtuna nu mai are ce face cu o maşină de imitat fulgere. Blestemată fie furtuna! Binecuvântată fărâma noastră de viaţă! Şi pentru că o iubim, să n-o drămuim. S-o facem praf! Beţi, copii! Există stele care mai luminează-n fiecare noapte, cu toate c-au explodat în urmă cu mii de ani-lumină! Beţi cât mai e timp! Trăiască nefericirea! Trăiască întunericul!

Îşi umplu un pahar mare cu coniac şi-l dădu pe gât.

Simţeam sângele înfierbântat de rom pulsându-mi cu putere în tâmple. M-am sculat încet şi m-am dus în biroul unde era Fred. Dormea. L-am trezit şi i-am cerut să-mi facă legătura la telefon cu sanatoriul.

— Poţi aştepta aici, mi-a spus el. La ora asta nu durează mult.

Cinci, minute mai târziu, sună telefonul; aveam legătura cu sanatoriul.

— Aş vrea să vorbesc cu domnişoara Hollmann, am

spus.

— O clipă, vă dau legătura cu secţia.

Sora-şefă ridică receptorul.

— Domnişoara Hollmann doarme deja.

— N-are telefon în cameră?

— Nu.

— N-aţi putea s-o treziţi?

Vocea ezită.

— Nu. N-are voie să se scoale azi din pat.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu. Trebuie doar să stea câteva zile în pat.

— Sunteţi sigură că nu s-a întâmplat nimic?

— Da, dar aşa-i întotdeauna la-nceput. Trebuie întâi să stea în pat şi să se obişnuiască.

Am agăţat receptorul.

— Prea târziu, nu-i aşa? întrebă Fred.

— Ce vrei să spui? îmi arătă ceasul.

— E aproape miezul nopţii.

Aşa-i. Nici n-ar fi trebuit să dau telefon.

M-am întors şi-am continuat să beau.

La două ne-am despărţit. Lenz i-a dus pe Valentin şi pe Ferdinand cu taxiul acasă.

— Vino, îmi spuse Köster punând motorul lui Karl în funcţiune.

— Lasă, pot să fac câţiva paşi pe jos, Otto.

Mă privi.

— Mai ieşim puţin din oraş.

— De acord.

Am urcat în maşină.

— Condu tu, spuse Köster.

— E o prostie, Otto. Nu pot să conduc, sunt criţă.

— Dă-i drumu! Pe răspunderea mea.

— Ai să vezi, am mai apucat să spun aşezându-mă la volan.

Motorul dudui. Mâinile îmi tremurau pe volan. Străzile se ondulau, casele se clătinau, şi felinarele stăteau înclinate în ploaie.

— Nu merge, Otto, am să mă ciocnesc de ceva.

— Ciocneşte-te! replică dânsul.

L-am privit. Faţa-i era senină, încordată şi oglindea stăpânire de sine. Se uita la strada din faţa noastră. M-am proptit în speteaza scaunului şi-am strâns volanul mai puternic. Mi-am muşcat buzele şi-am închis ochii. Treptat, strada îmi apăru cu mai multă claritate.

— Încotro, Otto?

— Dă-i drumul. Să ieşim din oraş.

Am ajuns la şoseaua care ducea în afara oraşului.

— Faza mare! ordonă Köster.

Strada betonată se-ntindea cenuşie în faţa noastră. Ploaia încetinise, dar picăturile mă loveau peste faţă ca nişte alice. Vântul sufla în rafale puternice, şi norii atârnau foarte jos. Deasupra pădurii se destrămau, lăsând să se strecoare o lumină argintie. Mintea înceţoşată mi se limpezi. Vuietul motorului îmi pătrundea prin braţe în tot corpul. Simţeam maşina şi forţa ei. Exploziile din cilindri îmi îndepărtau amorţeala surdă din cap. Simţeam pistoanele ca nişte pompe în sângele meu. Am accelerat. Maşina zbura de-a lungul şoselei.

— Mai repede, mă îndemnă Köster.

Cauciucurile începură să şuiere. Copacii şi stâlpii de telegraf zburau ca nălucile pe lângă noi. Un sat trecu ca vuietul năprasnic al unei furtuni. Mahmureala se evaporase.

— Apasă pe accelerator, spuse Köster.

— O să mai pot frâna? Şoseaua-i udă.

— Ai să-ţi dai tu seama. Înaintea curbelor treci în viteza a treia şi apoi accelerează.

Motorul urla. Aerul îmi biciuia obrazul. M-am ghemuit în spatele parbrizului. Şi deodată am pătruns în trepidaţia maşinii, m-am contopit cu ea, o singură tensiune, o vibraţie înaltă, simţeam roţile sub picioarele mele, simţeam pământul, şoseaua, viteza, cu o smucitură ceva îşi redobândi poziţia iniţială, noaptea urla şi şuiera, alungând din mine tot ce era străin acestei senzaţii,

buzele mi se strânseseră, mâinile deveniră crampoane şi nu mai eram decât mişcare şi viteză, inconştient dar în acelaşi timp cu atenţia foarte încordată.

La o curbă, maşina derapă pe roţile din spate. Am redresat-o o dată, de două ori şi-am accelerat. Pentru o clipă, totul fusese suspendat ca un aerostat, apoi maşina s-a repus pe roţi.

— Bine, spuse Köster.

— Erau frunze ude, am explicat simţind căldura şi relaxarea care-ţi inundă întreaga fiinţă după trecerea unui pericol.

Köster dădu din cap.

— De astea trebuie să te fereşti toamna, la curbele din pădure. Vrei o ţigară?

— Vreau.

Ne-am oprit să fumăm.

— Acum putem să ne-ntoarcem, spuse Köster.

Am condus până în oraş şi am coborât.

— Mi-a prins bine, Otto. Am trecut peste momentul greu.

— Data viitoare îţi arăt altă tehnică de trecere prin curbe. Întoarcerea pe loc cu frânele. Dar nu se poate face decât când străzile sunt mai uscate.

— Bine, Otto. Noapte bună.

— Somn uşor, Robby.

Karl porni în trombă. Am pătruns în casă. Eram foarte obosit, dar îmi redobândisem calmul, iar tristeţea se risipise.

XXIII

LA ÎNCEPUTUL LUI NOIEMBRIE am vândut *Citroën*-ul. Banii ne-au ajuns ca să menţinem un timp atelierul în funcţiune, dar situaţia noastră se înrăutăţea pe zi ce trecea. Iarna, oamenii-şi lăsau maşinile la garaj, pentru a economisi benzina şi impozitul, iar reparaţii ne picau din ce în ce mai rar. De bine, de rău ne mai scotea din încurcătură taxiul, dar câştigul era prea mic pentru trei oameni, şi de aceea am acceptat cu bucurie propunerea patronului de la *Internaţional* ca începând din decembrie să cânt iar seara la pian în localul lui. Norocul îi surâsese în ultima vreme: asociaţia negustorilor de vite închiriase salonul din fund al *Internaţionalului* ca sediu pentru reuniunile lor săptămânale: le urmase exemplul negustorilor asociaţia de cai, şi la urmă Societatea partizanilor incinerării. În felul acesta puteam să las taxiul pe seama lui Lenz şi a lui Köster, şi pe deasupra îmi convenea; de multe ori nu ştiam cum să fac să treacă serile.

Pat îmi scria regulat. Aşteptam nerăbdător scrisorile ei, dar nu-mi puteam imagina cum o duce, şi uneori, în săptămânile sumbre şi murdare de decembrie, când nici măcar la prânz nu se lumina ca lumea, mi se părea că am pierdut-o de mult şi că totul se terminase. Simţeam că e o eternitate de când plecase şi nu-mi puteam imagina că se va mai întoarce vreodată. Apoi veneau seri când mă invada un dor sălbatic şi sfâşietor şi când nu mai exista altă ieşire decât să beau cu prostituatele şi cu negustorii de vite până la ivirea zorilor.

Proprietarul obţinuse permisiunea să ţină localul deschis în seara de Crăciun. Urma să aibă loc o mare petrecere pentru burlacii din toate asociaţiile. Stefan Grigoleit, preşedintele asociaţiei negustorilor de vite, specializat în comerţul de porci, oferi doi purceluşi de lapte şi câteva picioare de porc. Era de doi ani văduv şi având un suflet bun voia să petreacă sărbătorile în societate.

Proprietarul făcuse rost de un brad înalt de patru metri, care fu instalat lângă tejghea. Rosa, care se pricepea ca nimeni altul să realizeze o atmosferă intimă şi familiară, acceptă să împodobească pomul. Marion şi Kiki, care aveau un deosebit simţ al frumosului, o ajutară. Au folosit o grămadă de globuri colorate, de lumânări şi de beteală, dar până la urmă pomul arătă într-adevăr minunat. Ca o atenţie la adresa lui Grigoleit, au fost fixate în pom câţiva purcei de marţipan roz.

După-amiază m-am întins ca să dorm câteva ore. Când m-am trezit se întunecase. A trebuit să mă dezmeticesc întâi ca să-mi dau seama dacă era seara, sau dimineaţa. Visasem, dar nu-mi aminteam ce. Reveneam de foarte departe şi mi se părea că mai aud încă cum se-nchide o uşă neagră în urma mea. Apoi mi-am dat seama că cineva bate în uşă.

— Cine-i acolo? am strigat.

— Eu, domnule Lohkamp!

Am recunoscut vocea doamnei Zalewski.

— Intră. Uşa-i deschisă.

Clanţa scârţâi şi în uşă am zărit-o pe doamna Zalewski obturând cu trupul ei lumina gălbuie din coridor.

— A sosit doamna Hasse, îmi şopti. Vino repede. N-am tăria să-i spun.

N-am făcut nicio mişcare. Trebuia întâi să-mi adun gândurile.

— Trimite-o la poliţie.

— Domnule Lohkamp!

Doamna Zalewski ridică rugător mâinile.

— Nu-i nimeni în casa. Trebuie să mă ajuţi. Doar eşti suflet de creştin!

Se profila în canatul uşii ca o umbră neagră, unduitoare.

— Destul! am exclamat supărat. Am să vin.

M-am îmbrăcat şi am ieşit. Doamna Zalewski mă aştepta afară.

— Ştie deja ceva?

Negă dând din cap şi-şi lipi batista de buze.

— Dar unde-i?

— În fosta ei cameră.

În uşa bucătăriei stătea Frida, transpirată de emoţie.

— Poartă o pălărie plină de pene şi are şi-o broşă cu diamante! şopti dânsa.

— Ai grijă ca bucătăreasa asta necioplită să nu tragă cu urechea, i-am spus doamnei Zalewski, şi am intrat în cameră.

Doamna Hasse stătea la fereastră. S-a întors repede la intrarea mea. Evident, se aşteptase să vadă pe altcineva. Era o tâmpenie, dar nu m-am putut împiedica să-i privesc mai întâi pălăria şi broşa. Frida avusese dreptate: pălăria era somptuoasă. Broşa mai puţin. Femeia se împopoţonase ca cineva care vrea cu ostentaţie să arate altuia ce bine-i merge. În ansamblu nu arăta rău, oricum mai bine decât în anul pe care-l petrecuse aici.

— Hasse mai lucrează şi în seara de ajun, nu-i aşa? întrebă sarcastic.

— Nu mai lucrează.

— Dar unde-i? În concediu?

— Ce mai vrei de la el?

— Să-mi iau lucrurile. Să ne socotim. La urma urmei, o parte din ceea ce are îmi aparţine.

— Nu mai trebuie să te socoteşti. Acum îţi aparţine totul.

Mă privi nemişcată.

— E mort, am adăugat.

Aş fi vrut să i-o spun altfel. Cu menajamente şi o

pregătire prealabilă. Dar nu ştiam cum să procedez. Mi-era şi mintea turbure după somnul de după-amiază, somnul acela care te apropie atât de mult de sinucidere.

Doamna Hasse stătea în mijlocul camerei, şi-n clipa când i-am comunicat vestea, în mod ciudat şi cu toată claritatea am realizat că nu se va lovi de nimic dacă se va prăbuşi. Era straniu, dar într-adevăr nu vedeam nimic altceva şi nici nu gândeam altceva.

Dar nu se prăbuşi. Rămase în picioare, uitându-se la mine.

— Aşa, spuse, aşa...

Numai penele de pe pălăria ei tremurară. Şi deodată, fără să-mi pot da seama ce se-ntâmplă, am văzut cum femeia aceasta împopoţonată şi parfumată îmbătrâneşte sub ochii mei. Ca şi cum timpul s-ar fi năpustit, biciuind-o cu forţa unei furtuni dezlănţuite, fiecare secundă acţiona devastator, ca un an întreg. Încordarea se frânse, triumful se nărui, faţa se descompuse. Ridurile apărură ca nişte viermi, şi când bâjbâi cu precauţie după un scaun, când se aşeză ca şi cum s-ar fi temut să nu spargă ceva, ai fi spus că ai în faţă un alt om... atât părea de obosită, descompusă şi bătrână.

— De ce-a suferit? întrebă, aproape fără să mişte buzele.

— S-a întâmplat pe neaşteptate.

Nu mă asculta. Îşi privea mâinile.

— Şi acum ce mă fac? murmură. Ce mă fac?

Am aşteptat un timp. Nu mă simţeam în apele mele.

— Probabil că ai pe cineva la care să te poţi duce, am rupt până la urmă tăcerea. Ar fi mai bine să nu rămâi aici. De altfel, cred că nici n-ai vrut să rămâi...

— Dar acum nu-i acelaşi lucru, replică fără să ridice privirea. Acum ce mă fac?

— Cu siguranţă că ai pe cineva care te aşteaptă. Du-te la el şi discutaţi despre toate astea. Iar după Crăciun treci pe la comisariatul de poliţie. Acolo sunt depuse lucrurile răposatului şi carnetul de economii. Trebuie să te prezinţi

acolo ca să poţi ridica banii.

— Bani, bani, murmură apatic. Ce fel de bani?

— Destul de mulţi. Cam o mie două sute de mărci.

Înălţă capul. Ochii ei căpătară deodată o expresie dementă.

— Nu, ţipă, nu-i adevărat!

N-am învrednicit-o cu vreun răspuns.

— Spune-mi că nu-i adevărat, şopti.

— Poate că nu-i adevărat. Dar poate că i-a strâns pentru zile negre.

Se ridică. Era dintr-o dată complet schimbată. Mişcările-i deveniseră rigide ca de jucărie mecanică. Îşi apropie obrazul de al meu.

— Da, e adevărat, şuieră, simt că-i adevărat. Nemernicul! Ah, nemernicul! Mă face să trec prin câte am trecut, şi apoi aflu că de fapt... Dar am să-i iau şi am să-i risipesc, toţi, într-o seară, am să-i arunc. În stradă, ca să se-aleagă praful de ei! Să nu mai rămână nimic, nimic.

Am tăcut. Mie-mi ajungea. Trecuse de primul moment greu, ştia că Hasse nu mai trăieşte, n-avea decât să se descurce singură. Probabil că o să se mai prăbuşească o dată, când o să afle că se spânzurase, dar asta o privea. Hasse nu putea fi readus printre cei vii de dragul ei.

Acum plângea. Lacrimile se revărsau ca o cascadă. Plângea cu sughiţuri ascuţite şi penibile, ca un copil. O ţinu aşa o vreme. Aş fi dat mult să pot fuma o ţigară. Nu suportam să văd pe cineva plângând.

În sfârşit, încetă. Îşi şterse faţa, scoase cu un gest mecanic pudriera şi se pudră fără să se uite în oglindă. Apoi băgă cutia de argint la loc, dar uită să-nchidă poşeta.

— Nu mai ştiu nimic, spuse cu vocea frântă. Nu mai ştiu nimic. Cred că a fost un soţ bun.

— Într-adevăr, a fost un soţ bun.

I-am dat adresa comisariatului de poliţie şi i-am spus că la ora asta e închis. Socoteam că-i bine. Să nu se ducă imediat. Îi ajungea pentru azi.

După plecarea ei, doamna Zalewski a ieşit din salon.

— Nu mai e suflet de om în casa asta? am întrebat, furios pe mine însumi.

— Numai domnul Georgie. Ce-a spus?

— Nimic.

— Cu atât mai bine.

— Depinde. Câteodată nu-i mai bine.

— Nu mi-e milă de ea, declară energic doamna Zalewski. Niciun pic.

— Mila-i cel mai inutil articol de pe lume, am spus mânios. Este reversul bucuriei simţite la necazul altuia, ca să ştii. Dar cât e ceasul?

— Şapte fără un sfert.

— La şapte aş vrea să-i telefonez domnişoarei Hollmann. Dar să nu tragă nimeni cu urechea. Credeţi că se poate?

— Doar în casă nu-i nimeni în afară de domnul Georgie. Pe Frida am expediat-o deja acasă. Dacă vrei, poţi să stai în bucătărie. Cordonul telefonului ajunge până acolo.

— Bine.

Am bătut la uşa lui Georgie. Trecuse mult timp de când nu-l mai vizitasem. Stătea chircit la masa lui de scris şi arăta al dracului de prost. În jur – o grămadă de hârtii rupte.

— Bună, Georgie, dar ce faci acolo?

— Inventarul, răspunse cu un zâmbet chinuit. De Crăciun e o treabă cât se poate de potrivită.

M-am aplecat să ridic de pe jos o hârtie. Era dintr-un caiet studenţesc înţesat de formule chimice.

— De ce l-ai rupt? am întrebat.

— Nu mai are niciun rost, Robby.

Arăta foarte slăbit. Urechile-i erau ca de ceară.

— Ce-ai mâncat azi?

Făcu un gest de lehamite.

— Nu contează. Şi nici nu-i vorba despre asta. Despre mâncare. Dar pur şi simplu nu mai rezist. Trebuie s-o las

baltă.

— E aşa de rău?

— Da, oftă.

— Georgie, am reluat liniştit, uită-te la mine. Nu crezi că şi eu mi-am dorit altceva decât să fiu pianist într-un bordel ca hotelul *Internaţional?*

Îşi frământa mâinile.

— Ştiu, Robby. Dar asta nu mă consolează. Pentru mine, studiul era totul. Iar acum mi-am dat seama că n-are niciun rost. Că nimic nu are rost. Şi atunci de ce să trăieşti?

Cu toate că arăta atât de mizerabil şi cu toate că lua lucrurile foarte în serios, m-a pufnit râsul.

— Prostule, ce lucru colosal ai descoperit! Crezi că eşti singurul în posesia acestui adevăr grozav? Sigur că n-are niciun rost! Dar nici nu trăim pentru un rost anume. Nu-i chiar aşa de simplu. Hai, îmbracă-te. Mergi cu mine la *Internaţional.* Trebuie să sărbătorim că te-ai făcut om mare. Până acum n-ai fost decât un biet şcolar. Vin să te iau în jumătate de oră.

— Nu.

Era la pământ.

— Ba da. Fă-o pentru mine. Nu vreau să fiu singur azi. Mă privi plin de îndoială.

— Treacă de la mine! spuse apoi fără tragere de inimă. La urma urmei, tot nu contează.

— Ei, vezi? am exclamat. Pentru început, e o deviză destul de bună.

La ora şapte am cerut legătura cu Pat. De la această oră se percepea doar jumătate din tariful obişnuit şi puteam aşadar să vorbesc de două ori mai mult. M-am aşezat pe masa din vestibul şi am aşteptat. Nu voiam să mă duc la bucătărie. Acolo mirosea a fasole verde şi nu voiam nici măcar la telefon s-o asociez pe Pat cu acest iz. Un sfert de oră mai târziu, am obţinut legătura. Pat a venit imediat la aparat. Când i-am auzit atât de aproape

vocea caldă, învăluitoare şi puţin ezitantă am fost atât de emoţionat, încât aproape n-am mai putut să vorbesc. Simţeam un fel de tremur în mine, pe care, cu toată silinţa, nu mi-l puteam stăpâni.

— Doamne-Dumnezeule, Pat, eşti chiar tu?

Râse.

— Dar de unde vorbeşti, Robby? De la birou?

— Nu, sunt la doamna Zalewski şi stau pe masă. Cum te simţi?

— Bine, dragul meu.

— Te-am trezit?

— Nu. Stăteam la fereastră, în halatul meu alb. Afară ninge.

Deodată, cu ochii minţii am recompus clar imaginea făpturii ei. Vedeam zborul învolburat al fulgilor, capul alungit şi brun, umerii drepţi şi puţin aduşi în faţă, pielea bronzată...

— Dumnezeule, Pat, dacă n-ar fi banii ăştia blestemaţi m-aş urca pe loc într-un avion şi chiar în seara asta aş ateriza la tine.

— Ah, scumpul meu...

Amuţi. Auzeam doar nişte zgomote îndepărtate şi-un zumzet pe fir.

— Mai eşti la telefon, Pat?

— Da, Robby. Dar nu-mi mai spune asemenea lucruri. M-a cuprins ameţeala.

— Şi eu sunt al dracului de ameţit, i-am răspuns. Povesteşte-mi ce faci acolo toată ziua.

Începu să vorbească, dar curând n-am mai ascultat ce-mi spune. Nu-i auzeam decât vocea, şi-n timp ce stăteam ghemuit în vestibulul întunecat, între capetele de mistreţ şi bucătăria cu iz de fasole verde, mi se păru că se deschide uşa şi pătrunde un val de căldură şi de lumină, mângâietor şi colorat, plin de vise, de dorinţă şi de tinereţe. Mi-am sprijinit picioarele de masă, mi-am aşezat obrazul în palme, am privit capetele de mistreţi şi uşa uzată care dădea în bucătărie... dar cu toate acestea se

făcu deodată vară, vântul adie, seara coborî deasupra lanurilor de spice şi o lumină verde inundă drumurile ce străbăteau codrii.

Vocea tăcu. Am tras mult aer în piept.

— Ce plăcut e să pot vorbi cu tine, Pat! Şi astă-seară ce faci?

— Astă-seară e o mică petrecere. Începe la opt. Tocmai mă-mbrăcam.

— Ce îmbraci? Rochia argintie?

— Da, Robby. Rochia argintie, în care m-ai purtat pe coridor.

— Şi cine te însoţeşte?

— Nimeni. Petrecerea-i aici în sanatoriu, în holul de jos. Doar ne cunoaştem cu toţii.

— Trebuie să-ţi fie greu să nu mă înşeli. În rochia argintie.

Izbucni în râs.

— În rochia asta, chiar că nu. Îmi aminteşte de prea multe lucruri.

— Şi mie. Am văzut ce efect are. Dar nici nu vreau să ştiu prea precis. Poţi să mă înşeli, numai să nu ştiu. După aceea, când o să te întorci va fi ca un vis uitat, care a trecut.

— Ah, Robby, făcu ea încet, cu o voce mai gravă decât înainte. Nu pot să te-nşel. Mă gândesc mult prea mult la tine. N-ai de unde să ştii cum e aici sus. O strălucitoare şi frumoasă închisoare. Te prefaci pe cât posibil că nu-ţi dai seama, asta-i tot. Când mă gândesc la camera ta nu ştiu uneori ce să mă mai fac, şi atunci mă duc la gară şi privesc trenurile care vin din vale şi mă gândesc că sunt mai aproape de tine dacă mă urc într-un compartiment sau mă prefac că am venit să-ntâmpin pe cineva.

Îmi muşcam buzele. N-o auzisem încă niciodată vorbind în felul acesta. Fusese întotdeauna sfioasă, şi ataşamentul ei se desluşea mai degrabă dintr-un gest sau o privire decât din cuvinte.

— Am să caut să vin să te văd, Pat.

— Vorbeşti serios, Robby?

— Da, poate la sfârşitul lui ianuarie.

Ştiam că era foate puţin probabil, pentru că începând din februarie trebuia să facem rost şi de banii pentru sanatoriu, dar i-am spus-o ca să aibă la ce să se gândească. Mai târziu nu va fi prea greu s-o amân până când va sosi momentul întoarcerii ei în oraş.

— Cu bine, Pat. Petrecere frumoasă. Fii veselă, şi atunci voi fi şi eu vesel. Fii veselă astă-seară.

— Da, Robby, astă-seară sunt fericită.

L-am luat pe Georgie şi ne-am dus la *Café Internaţional.* Maghernița veche şi afumată era de nerecunoscut. Lumânările bradului răspândeau o lumină blândă, care se reflecta în sticlele, paharele, în nichelul şi cuprul barului. În rochii de seară şi împodobite cu bijuterii false, fetele stăteau în jurul unei mese şi erau pline de nerăbdare.

Fix la ora opt intră corul unit al asociaţiilor negustorilor de vite. Coriştii se aşezară lângă intrare după voci: la dreapta primul-tenor, la extrema stângă al doilea bas. Stefan Grigoleit, negustorul de porci văduv, scoase un diapazon, dădu tonul, şi corul se porni pe patru voci:

Sfântă noapte, revarsă în inimi pacea cerului,
Dăruieşte odihnă pelerinului,
Mângâiere blândă durerii lui.
Stelele se-aprind
Şi scânteiază-n depărtări albastre.
Vreau cu drag să vin la tine,
Spre ceruri.

— Înduioşător, oftă Rosa ştergându-şi ochii.

Ultimele acorduri ale cântecului se stinseră. Răsunară aplauze furtunoase. Corul se-nclină, în semn de mulţumire. Stefan Grigoleit îşi şterse transpiraţia de pe frunte.

— Beethoven rămâne Beethoven, declară el.

Nimeni nu-l contrazise. Stefan îşi băgă batista în buzunar.

— Şi-acum, să pornim la atac!

Masa fusese pusă în sala cea mare de reuniuni. În mijlocul mesei tronau în toată splendoarea, pe tăvi de argint, deasupra unor mici spirtiere, cei doi purcei de lapte, rumeni şi bine prăjiţi. În bot aveau câte-o lămâie, pe spate purtau mici brazi cu lumânări aprinse şi nu se mai mirau de nimic.

Alois apăru într-un frac revopsit, un cadou al proprietarului. Aduse şase mici ulcioare cu rachiu Steinhäger şi ne turnă în pahare. Odată cu el sosi şi Potter de la societatea de incinerări, care şi în seara de ajun avusese de lucru.

— Pace pe pământ! strigă el plin de emfază.

Îi întinse mâna Rosei şi luă loc lângă dânsa. Stefan Grigoleit, care fără să zăbovească îl invitase pe Georgie la masă, se ridică în picioare şi ţinu cea mai reuşită şi cea mai scurtă cuvântare a vieţii sale. Ridică paharul, în care sclipea rachiul de ienupăr, aruncă în jur o privire plină de încântare şi strigă:

— Noroc!

Apoi se aşeză din nou, şi Alois aduse răciturile de porc, varza acră şi cartofii. Proprietarul sosi cu sonde mari de sticlă pline cu bere aurie de Pilsen.

— Mănâncă-ncet, Georgie, i-am şoptit. Stomacul tău trebuie să se obişnuiască întâi cu carnea grasă.

— Mai întâi eu trebuie să mă obişnuiesc cu toate, mi-o întoarse el privindu-mă.

— Asta merge repede. E de ajuns să nu faci mereu comparaţii, şi atunci e în ordine.

Dădu din cap şi se aplecă iar peste farfurie.

La capătul mesei izbucni o ceartă. Se auzi vocea ascuţită a lui Potter. Voise să ciocnească cu unul dintre invitaţi, negustorul de ţigări Busch, dar acesta îl refuzase, argumentând că nu vrea să bea ca să poată mânca mai

mult.

— Asta-i o tâmpenie, vociferă Potter. La mâncare trebuie să bei! Cine bea poate să mănânce mai mult.

— Prostii! mârâi Busch. Era un bărbat slab şi înalt, cu ochelari de baga pe nasul turtit.

Potter îşi ieşi din pepeni.

— Prostii? Asta mi-o spui mie, bufniţă chioară?

— Linişte! strigă Stefan Grigoleit. Fără scandal în noaptea de Crăciun!

Ceru să i se explice despre ce este vorba şi pronunţă un verdict solomonic. Litigiul trebuia rezolvat printr-o probă. În faţa celor doi combatanţi fură aşezate mai multe castroane de aceeaşi mărime, cu carne, cartofi şi varză. Erau porţii uriaşe. Potter avea dreptul să bea după poftă inimii, Busch trebuia să se abţină. Pentru a da întrecerii mai mult farmec, se puseră pariuri. Grigoleit le ţinea evidenţa.

Potter se înconjură cu o salbă de halbe cu bere, printre care sclipeau ici-colo, ca nişte mici diamante, păhărele cu rachiu Steinhäger. Pariurile-l favorizau cu 3:1. Apoi, Grigoleit dădu semnalul.

Busch mesteca înverşunat, aplecat adânc deasupra farfuriei. Potter combătea într-o atitudine relaxată, dreaptă. După fiecare înghiţitură trăgea o duşcă în sănătatea lui Busch, care-i întorcea o privire plină de ură.

— Mi se face rău, îmi şopti Georgie.

— Hai să ieşim.

L-am condus la toaletă şi m-am aşezat în vestibul ca să-l aştept. Mirosul dulceag al lumânărilor se amesteca cu trosnetul şi parfumul acelor de brad care ardeau.

Şi deodată mi se păru că aud paşii uşori, îndrăgiţi, că simt răsuflarea ei caldă şi văd doi ochi aproape de tot...

— Fir-ar să fie! am spus ridicându-mă. Ce-o fi cu mine?

În aceeaşi clipă a ajuns până la mine un concert de răcnete.

— Potter! Bravo, Aloysius!

Societatea de incinerări repurtase victoria.

În sala de reuniuni se fuma şi se servea coniac. Încă mai şedeam lângă bar. Fetele se apropiară şuşotind misterios.

— Dar ce-i cu voi? le-am întrebat.

— Avem şi noi de împărţit daruri, răspunse Marion.

— Aşa deci...

Sprijinindu-mi capul de bar, mă întrebam ce-o fi făcând Pat. În clipa aceea îmi imaginam holul sanatoriului, focul din şemineu şi pe Pat împreună cu Helga Guttmann şi alţi câţiva pacienţi la una dintre mesele de lângă fereastră. Trecuse atât de mult timp... Uneori mă gândeam că s-ar putea să mă trezesc într-o dimineaţă şi să constat că totul s-a şters, că trecutul a fost uitat, înghiţit, înecat. Nu mai exista certitudine... nici amintirea nu era ceva sigur.

Sună un clopoţel. Ca un cârd de păsări speriate, fetele alergară spre sala de biliard. Rosa era acolo cu clopoţelul, îmi făcu semn să vin şi cu. Pe masa de biliard, sub un brad mic, se rânduiau câteva farfurii acoperite cu hârtie de mătase. Pe fiecare era un bilet cu un nume, dedesubt un pacheţel cu cadourile pe care şi le făceau fetele. Rosa aranjase totul. Fiecare trebuise să-i dea cadourile pe care le oferea, şi ea le plasase în farfurii.

Fetele turuiau emoţionate, grăbite ca nişte copii să vadă ce primiseră.

— Tu nu vrei să-ţi iei farfuria? mi se adresă Rosa.

— Ce farfurie?

— A ta. Ai primit şi tu daruri.

Într-adevăr, un bileţel purta numele meu în două culori – roşu şi negru. Caligrafiat în toată regula. Mere, nuci, portocale... de la Rosa un pulover lucrat de mână, de la patroană un papion verde, culoarea ierbii, de la Kiki o pereche de şosete roz de mătase vegetală, de la frumoasa Wally o curea de piele, de la chelnerul Alois o jumătate de sticlă de rom, de la Marion, Lina şi Mimi împreună o jumătate de duzină de batiste, şi de la patron două sticle de coniac.

— Copii, am spus, copii, dar nu m-am aşteptat la aşa

ceva!

— E o surpriză! strigă Rosa.

— Absolut!

Stăteam încurcat şi emoţionat până la lacrimi.

— Copii, ştiţi când am primit ultima oară daruri de Crăciun? Nici eu nu-mi mai amintesc. Trebuie să fi fost înainte de război... Iar eu n-am nimic pentru voi!

Bucuria pricinuită de reuşita surprizei izbucni zgomotos.

— Pentru că ne-ai cântat mereu câte ceva, spuse Lina roşind.

— Ei bine, cântă-ne ceva. Ăsta o să fie darul tău, propuse Rosa.

— Tot ce vreţi voi, am acceptat. Tot ce vreţi.

— *Din vremea tinereţii mele!* strigă Marion.

— Nu, ceva vesel, se opuse Kiki.

Majoritatea se pronunţă împotriva lui. De altfel, nu se bucura de prea multă autoritate bărbătească. M-am aşezat la pian şi i-am dat drumul. Toată lumea mă acompania în cor.

*Din vremea pierdută-a tinereţii_*
Răsună-un cânt îndepărtat.
Cât de departe e pe calea vieţii
Ce fost-am altădat!

Patroana stinse lumina electrică. Doar lumânările răspândeau pâlpâirea lor blândă. Robinetul de bere susura lin ca un izvor de pădure, şi Alois cel cu platfus se foia în spatele oaspeţilor ca un Pan întunecat. Am atacat strofa a doua. Cu ochi strălucitori şi chipuri de mic-burgheze respectabile, fetele înconjurară pianul – dar ce să vezi? cine izbucni într-un plâns de ţi se rupea inima? Kiki. Kiki cel cu covrigii săraţi, Kiki din Luckenwalde.

Uşa de la marea sală de reuniuni se deschise încet. Îngânând melodios, bărbaţii din cor intrară în şir indian şi se aşezară în spatele fetelor. În frunte păşea Grigoleit,

trăgând dintr-o ţigară neagră, braziliană.

Când mi-am luat bun rămas, lumea plină părea să-mi fie;
Acum, când m-am întors, a devenit cu totul pustie.

Cântecul corului mixt se stinse încet.

— Ce frumos! exclamă Lina.

Rosa aprinse artificiile. Fâşâiau şi aruncau scântei.

— Aşa, şi-acum ceva vesel! strigă Rosa. Trebuie să-l înveselim pe Kiki.

— Şi pe mine! exclamă Grigoleit.

La unsprezece sosiră Köster şi Lenz. Am luat loc împreună cu palidul Georgie la o masă lângă bar. Georgie a trebuit să mănânce câteva felii de pâine uscată ca să-şi vină în fire. Nu trecu mult, şi Lenz se avântă în vânzoleala negustorilor de vite. Un sfert de oră mai târziu, apăru cu Grigoleit la bar. Îşi înlănţuiră braţele şi băură bruderşaft.

— Stefan! spuse Grigoleit.

— Gottfried! replică Lenz, şi amândoi dădură pe gât paharul de coniac.

— Îţi trimit mâine un pachet cu lebăr şi caltaboş, Gottfried. E-n regulă?

— E-n regulă! Lenz îl bătu pe umăr. Eşti un băiat bun, bătrâne!

Stefan radia.

— Ştii să râzi aşa de minunat! exclamă el entuziasmat. Îmi place când cineva ştie să râdă. Eu mă-ntristez prea uşor. Ăsta-i defectul meu.

— Şi al meu, spuse Lenz. Tocmai de aceea râd. Vino, Robby, bea un pahar cu noi în sănătatea nesfârşitului râs universal!

M-am alăturat celor doi.

— Dar ce-i cu micuţul ăla? întrebă Stefan arătând spre Georgie. Pare groaznic de trist.

— Nu-i greu să-l faci fericit, am intervenit. Are nevoie

doar să găsească de lucru.

— Imposibil, răspunse Stefan. În zilele noastre...

— Face orice.

— Azi, toţi fac orice.

Stefan se mai dezmetici.

— Băiatului îi ajung doar şaptezeci şi cinci de mărci pe lună.

— Prostii! Cu atâta nu se descurcă.

— Ba se descurcă, spuse Lenz.

— Gottfried, i se adresă Grigoleit, sunt un bătrân beţiv. Dar munca-i ceva serios. Nu poţi să i-o dai cuiva azi, şi mâine să i-o iei înapoi. Aşa ceva e mai rău decât să îndemni pe cineva să se căsătorească, şi a doua zi să-i sufli nevasta. Dar dacă băiatul e cinstit şi se descurcă cu şaptezeci şi cinci de mărci, are baftă. Poate să vină marţi la ora opt la mine. Îmi trebuie un om de alergătură pentru comisioanele asociaţiei şi care să mă ajute în treburi de felul ăsta. Din când în când o să-i mai pice câte-un pachet cu carne. Şi-o să se mai întremeze un pic.

— Pe cuvântul tău? întrebă Lenz

— E cuvântul lui Stefan Grigoleit!

— Georgie, vino puţin încoace, l-am strigat.

Începu să tremure când află despre ce e vorba,

M-am aşezat din nou la masa lui Köster.

— Ascultă, Otto, ai fi dispus, dacă s-ar putea, să iei viaţa de la capăt?

— La fel cum a fost?

— Da.

— Nu, spuse Köster,

— Nici eu!

XXIV

TREI SĂPTAMÂNI MAI TÂRZIU, într-o seară rece de ianuarie. Stăteam la *Internaţional* şi jucam douăzeci-şi-unu. Localul era gol. Nici măcar animatoarele nu veniseră. Întregul oraş părea în fierbere. Afară treceau necontenit coloane. Unele intonau marşuri militare răsunătoare, altele cântau *Internaţionala;* şiruri nesfârşite de demonstranţi treceau în tăcere, purtând pancarte mari. Revendicau muncă şi pâine. Paşii aceia mulţi răsunau pe asfalt ca mersul implacabil al unui orologiu uriaş. După-amiază avusese loc o ciocnire între grevişti şi poliţie, în cursul căreia fuseseră rănite douăsprezece persoane. Păzitorii ordinii publice se aflau de câteva ore în alertă. Sirenele maşinilor poliţieneşti răsunau strident pe străzi.

— S-a terminat cu liniştea! spuse patronul trăgând şaisprezece. De la război încoace n-am mai avut linişte. Şi doar asta ne-am dorit cu toţii: linişte. E o lume nebună!

Am tras şaptesprezece şi am încasat potul.

— Lumea nu-i nebună, am spus eu. Oamenii sunt nebuni.

Alois, care stătea în spatele patronului şi se uita la joc, avu obiecţii.

— Nu-s nebuni. Doar lacomi. Se invidiază unul pe altul. Şi întrucât există prea mult din toate, majoritatea n-au nimic! Nu-i de vina decât proasta repartiţie.

— Aşa-i, am aprobat pasând la două cărţi. Dar povestea asta durează de câteva milenii.

Proprietarul îşi dădu cărţile pe faţă şi mă privi ezitând.

Avea cincisprezece. Apoi mai luă o carte – un as – şi o scrânti. I-am arătat cărţile mele. Nu totalizasem decât douăsprezece puncte şi ar fi câştigat cu cele cincisprezece.

— Dă-o dracului! înjură. Ce bluf nemaipomenit! Credeam că ai cel puţin optsprezece.

Alois behăi.

Am băgat banii în buzunar. Proprietarul căscă şi se uită la ceas.

— Aproape ora unşpe. Zic să-nchidem. Tot nu mai vine nimeni.

— Uite că mai vine unu, făcu Alois.

Se deschise uşa. Era Köster.

— Ceva nou pe-afară, Otto?

Dădu din cap.

— O ciocnire în sălile Borussia. Doi grav răniţi, câteva zeci de persoane cu leziuni uşoare şi aproximativ o sută de arestaţi. Două schimburi de focuri în nordul oraşului. Un poliţist mort. Nu ştiu câţi răniţi. Ei şi tărăboiul o să înceapă abia după ce vor lua sfârşit mitingurile cele mari. Ai terminat aici?

— Da. Tocmai voiam să-nchidem.

— Atunci, vino cu mine.

M-am uitat la patron, care mi-a făcut semn că pot să plec.

— În consecinţă, vă salut, am spus.

— Salut, replică tărăgănat patronul. Aveţi grijă ce faceţi.

Am plecat. Afară mirosea a zăpadă. Manifeste zăceau pe stradă, asemenea unor mari fluturi albi, morţi.

— Gottfried a dispărut, spuse Köster. S-a dus la una din întrunirile alea. Am auzit că vor să le împrăştie şi cred că azi o să fie latră rău. Ar fi bine să-l prindem înainte de terminarea întrunirii. Cum bine ştii, nu-i prea potolit din fire.

— Ştii cumva unde poate fi?

— Nu ştiu exact. Dar cu siguranţă la una din întrunirile

principale. Trebuie să trecem pe la fiecare. Gottfried nu-i greu de recunoscut după moţul lui lucitor.

— Bine.

Ne-am aşezat în maşină şi am pornit-o în cea mai mare viteză spre sala celei mai apropiate întruniri.

Un camion cu poliţişti staţiona în stradă. Erau echipaţi pentru atac. Ţevile carabinelor luceau mat în lumina felinarelor. Steaguri multicolore atârnau la ferestre. În faţa intrării se înghesuiau câţiva bărbaţi în uniformă. Aproape toţi erau foarte tineri.

Am cumpărat două bilete şi am intrat în sală, refuzând broşuri, adeziuni şi liste de subscripţie. Sala, arhiplină, era bine luminată, ca cei care ar fi încercat să turbure întrunirea să poată fi uşor reperaţi. Ne-am oprit lângă intrare, şi Köster, care avea ochi foarte buni, începu să examineze şirurile de oameni.

La tribună vorbea un bărbat îndesat şi puternic. Avea o voce răsunătoare, care răzbătea până în cele mai îndepărtate colţuri ale sălii. O voce care convingea fără să urmăreşti prea atent ce spune. Şi ceea ce spunea era uşor de înţeles. Cu dezinvoltură, omul se plimba de colo-colo pe podium, gesticulând. Din când în când lua o înghiţitură de apă sau plasa câte-o glumă. Dar apoi se oprea brusc şi, cu faţa întoarsă spre public, urla cu o voce schimbată, pătrunzătoare, fraze care biciuiau, adevăruri cunoscute de toţi despre mizerie, foamete, şomaj. Era un crescendo care-i electriza pe ascultători şi care culmina vehement cu sentinţa „Aşa nu mai poate continua! Totul trebuie să se schimbe!“

Publicul aplauda frenetic, bătea din palme şi striga ca şi cum deja totul s-ar fi schimbat. Vorbitorul aştepta. Faţa-i strălucea. Şi apoi veniră – ample, convingătoare, irezistibile – făgăduieli peste făgăduieli; ploua cu promisiuni. Deasupra mulţimii de capete luă naştere, boltindu-se multicolor, un paradis feeric; era o loterie cu toate numerele câştigătoare şi în care fiecare-şi găsea

fericirea proprie, dreptul propriu şi răzbunarea proprie.

M-am uitat la auditoriu. Erau oameni de diferite profesiuni: contabili, mici meseriaşi, funcţionari, câţiva muncitori şi multe femei. În sala încinsă, şiruri întregi, cu feţele apropiate, înotau împreună în această mare de vorbe şi – lucru ciudat: oricât de deosebiţi ar fi fost, feţele lor aveau aceeaşi expresie absentă, aceeaşi privire visătoare îndreptată spre o fata-morgana imprecisă, învăluită în ceaţa depărtării. Era în această privire goliciune, dar în acelaşi timp o imensă aşteptare, care anula totul: critică, îndoială, contradicţii şi întrebări. Cel de la înălţimea tribunei ştia tot; avea pentru fiecare întrebare un răspuns, pentru fiecare nevoie un ajutor. Era bine să-ţi pui soarta în mâinile lui. Era bine să ai pe cineva care gândeşte pentru tine. Era bine să poţi crede.

Köster mă-nghionti. Lenz nu era aici. Îmi făcu semn cu capul spre ieşire. Am încuviinţat şi am părăsit sala. Oamenii de ordine ne priviră sumbru şi bănuitor. La intrare, o orchestră aştepta semnalul ca să intre în sală. În urma ei – o pădure de steaguri şi însemne.

— Se pricep la de-alde astea, ce zici? întrebă Köster când am ajuns afară.

— Clasa întâi. Ca şef de publicitate cu vechi state de serviciu, pot să apreciez.

Câteva străzi mai încolo se ţinea a doua întrunire politică. Altfel de steaguri, altfel de uniforme, o altă sală, dar în rest – totul asemănător. Pe feţe – aceeaşi expresie de speranţă nesigură şi credulitate oarbă. O masă acoperită cu un material alb în faţa şirurilor de scaune. La masă – secretarii partidului, comitetul de conducere, câteva domnişoare bătrâne, foarte aferate. Vorbitorul, un tip de funcţionar, era mai slab decât cel pe care-l auzisem înainte. Avea un limbaj incolor, îngrămădea în discursul lui cifre şi mărturii probante. Avea dreptate în tot ce spunea, şi cu toate astea era mai puţin convingător decât cel dinainte, care nu dovedea nimic, ci se mulţumea să afirme. Secretarii de partid moţăiau obosiţi la masa

prezidiului; asistaseră la sute de asemenea întruniri.

— Vino, spuse Köster după puţin timp. Nu-i nici aici. De fapt, nici nu mă aşteptam să-l găsim la întrunirea asta.

Ne-am continuat drumul. Aerul era proaspăt şi rece după atmosfera înăbuşitoare din sălile supraaglomerate. Maşina zbura de-a lungul străzilor. Am trecut pe lângă canal. Felinarele aruncau reflexe gălbui, uleioase în apa întunecată, care clipocea lovindu-se de malurile betonate. Un şlep negru aluneca încet. Se zăreau luminile roşii şi verzi ale semnalizatoarelor. Lătratul unui câine sfâşie tăcerea, apoi un bărbat trecu prin faţa luminilor şi dispăru într-un tambuchi care azvârli pentru o clipă o rază aurie. Dincolo de canal se înălţau, scăldate în lumină, casele din cartierul vestic. Un pod se arcuia peste canal. Autobuze, maşini şi tramvaie îl traversau fără încetare. Arăta ca un şarpe strălucind în mii de culori peste apa neagră şi leneşă.

— Cred că-i mai bine să lăsăm maşina aici şi să facem ultima bucată pe jos, spuse Köster după un timp. E mai puţin bătător la ochi.

L-am parcat pe Karl sub un felinar, în dreptul unei cârciumi. O pisică albă o zbughi fără zgomot când am coborât. Câteva prostituate cu şorţuri dinainte pălăvrăgeau sub bolta unei porţi; au tăcut la trecerea noastră. Ghemuit într-un colţ, un flaşnetar dormea. O femeie bătrână răscolea gunoiul de la marginea străzii.

Am ajuns la un bloc uriaş şi murdar cu locuinţe de închiriat, având multe clădiri dosnice, curţi şi pasaje. La parter – câteva magazine, o brutărie, un centru de colectare a zdrenţelor şi a fierului vechi. În faţa primului pasaj staţionau două camioane cu poliţişti.

Într-un colţ al primei curţi – un stand din şipci de lemn, pe care erau suspendate câteva hărţi astronomice imense. Un individ cu turban înălţat pe un mic podium stătea în faţa unei mese pline cu hârtii. Deasupra capului său atârna o pancartă „Astrologie, Chiromanţie, Prezicerea viitorului – Horoscopul dumneavoastră pentru

cincizeci de pfenigi”. O mulţime de oameni se înghesuiau în jurul lui. Lumina violentă a unei lămpi de carbid cădea pe faţa galbenă, ridată. Le vorbea spectatorilor, care îl priveau tăcuţi – cu aceeaşi expresie pierdută, absentă, dornică de minuni, pe care o văzuserăm mai înainte la auditorii întrunirilor cu steaguri şi orchestre.

— Otto, i-am spus lui Köster, care mergea în faţa mea, acum ştiu ce vor oamenii. Nu-i interesează politica. Ei caută un substitut pentru religie.

Se întoarse spre mine.

— Bineînţeles. Vor să creadă iar în ceva. Nu contează în ce. De aceea sunt atât de fanatici.

Am ajuns în cea de-a doua curte, unde se afla localul de întrunire. Toate ferestrele erau luminate. Deodată, un zgomot venind din interior ajunse până la noi. În acelaşi moment, ca la un semnal, un grup de tineri în vindiacuri zvâcni dintr-un gang întunecos, traversă curtea şi, trecând pe sub ferestre, se năpusti spre uşa localului. Cel din frunte o deschise violent şi cu toţii pătrunseră înăuntru.

— Un detaşament al trupelor de asalt, şopti Köster. Vino aici, lângă perete, în spatele butoaielor de bere.

Din sală răbufni un zgomot infernal. Instantaneu, un geam sări în ţăndări, şi cineva zbură afară. Imediat după asta, uşa fu smulsă din ţâţâni şi mulţi oameni se rostogoliră afară; primii se împiedicară şi căzură, ceilalţi se prăbuşiră peste ei. O femeie ţipă după ajutor şi alergă pe sub bolta porţii. Urmă alt grup. Indivizi „înarmaţi” cu picioare de scaune şi căni de bere se loveau furios. Un tâmplar uriaş se desprinse de grup, se depărtă puţin de ceilalţi şi ori de câte ori vedea capul unui adversar îl lovea fulgerător cu braţul său lung, azvârlindu-l înapoi în învălmăşeală. Făcea treaba asta cu atâta calm, de parcă ar fi tăiat lemne.

Un alt ghem se rostogoli în exterior, şi deodată apăru, la numai un metru de noi, moţul galben al lui Gottfried în mâinile unui mustăcios, cuprins de o furie sălbatică,

Köster se aplecă şi dispăru în mulţime. Câteva secunde mai târziu, mustăciosul îi dădu drumul lui Gottfried şi cu o expresie de profundă uluială, aruncă braţele în sus, prăbuşindu-se în mulţime ca un copac smuls din rădăcină. Imediat după aceea l-am zărit pe Köster târându-l de guler pe Lenz şi trăgându-l în afara învălmăşelii.

Lenz se zbatea.

— Otto, lasă-mă să mă întorc un moment! spuse el gâfâind.

— Fără nerozii! îi strigă Köster. Poliţia trebuie să apară din moment în moment! Dă-i drumu, ieşim prin spate.

Am traversat curtea, îndreptându-ne spre o uşă laterală, întunecată. Nu era timp de pierdut. În acelaşi moment răsunară fluierături, căştile negre ale poliţiştilor licăriră, şi locul aprigei dispute fu înconjurat. Ca să nu fim târâţi la secţie, am urcat în goană nişte scări. De la o fereastră a coridorului am urmărit desfăşurarea evenimentelor. Poliţiştii lucrau foarte eficace. Blocară drumul, împrăştiară grupurile, despărţiră pe combatanţi şi începură imediat să-i încarce în camioane. Primul fu tâmplarul, care, uluit, încerca zadarnic să explice ceva. În spatele nostru se deschise o uşă. În cămaşă de noapte, o femeie cu picioare subţiri, desculţă, cu o lumânare în mână, îşi scoase capul afară.

— Ai venit? întrebă morocănoasă.

— Nu, spuse Lenz, care-şi revenise.

Femeia trânti uşa. Lenz lumină tăblia cu lanterna lui de buzunar, să vadă numele locatarului Maistrul zidar Gerhard Peschke era cel aşteptat.

Jos, lucrurile intrau în normal. Poliţia se retrase, şi curtea se goli. Am mai aşteptat puţin, apoi am coborât scara. În spatele unei uşi plângea un copil. Plângea în întuneric, încet şi sfâşietor.

— Bine face! spuse Gottfried. Plânge cu anticipaţie.

Am traversat curtea din faţă. Astrologul, abandonat de toţi, stătea în faţa hărţilor lui cereşti.

— Domnii, nu doresc un horoscop? Sau să le citesc

viitorul în palmă?

— Dă-i drumul, spuse Gottfried întinzându-i mâna.

Astrologul o examina câteva clipe.

— Staţi prost cu inima, spuse el convingător. Sentimentele dumneavoastră sunt puternice, linia raţiunii e foarte scurtă, în schimb aveţi talent muzical. Visaţi mult, dar nu sunteţi potrivit ca soţ. Cu toate acestea, văd aici trei copii. Sunteţi o fire calculată şi abilă, există tendinţa de a deveni taciturn şi o să atingeţi optzeci de ani.

— Aşa-i, declară Gottfried. Asta a spus-o şi domnişoara mama mea: „Cine-i rău, trăieşte mult“. Morala e o invenţie a oamenilor, nu o consecinţă a vieţii.

Îl plăti pe astrolog, apoi ne văzurăm de drum. Strada era goală. O pisică neagră ne tăie drumul. Lenz arătă spre felină.

— De fapt, ar trebui să facem cale-ntoarsă.

— Lasă, i-am spus, adineauri am văzut una albă, aşa că se compensează.

Am mers de-a lungul străzii. Pe partea cealaltă, din sens opus, veneau patru băieţi tineri. Unul purta ghetre noi din piele galbenă, ceilalţi – un fel de cizme militare. Se opriră ca să ne privească.

— El e! strigă deodată cel cu ghetrele, şi traversă strada gonind spre noi.

În clipa următoare răsunară două împuşcături, tânărul sări într-o parte şi toţi patru o şterseră cât putură de repede. L-am văzut pe Köster gata-gata s-o pornească pe urmele lor. Se întoarse însă, cu o mişcare ciudată, întinse braţele, scoase un sunet scurt şi sălbatic, încercând să-l prindă pe Gottfried Lenz, care se prăbuşi greu pe asfalt.

O clipă, am crezut că se-mpiedicase numai; apoi am văzut sângele. Köster îi desfăcu în grabă haina, îi smulse cămaşa... sângele ţâşnea gros. Am apăsat batista mea pe rană.

— Rămâi aici, mă duc după maşină! strigă Köster, şi-o luă la goană.

— Gottfried, am exclamat, mă auzi?

Obrazul lui devenea cenuşiu. Ochii-i erau pe jumătate închişi. Pleoapele – nemişcate. Cu o mână îi sprijineam capul, cu cealaltă apăsam batista pe locul care sângera. Am îngenuncheat lângă el şi am încercat să-i ascult respiraţia, dar nu se auzea nimic, fără glas era totul, străzile fără sfârşit, casele în şir, fără capăt, noaptea infinită... doar sângele picura lin şi egal pe asfalt şi ştiam că toate astea se mai întâmplaseră cândva, că nu pot fi adevărate.

Köster se apropie cu viteza maximă. În grabă, răsturnă speteaza scaunului din stânga. L-am ridicat cu grijă pe Gottfried şi l-am întins pe cele două scaune. Am sărit în maşină, şi Köster a pornit în trombă. Ne-am îndreptat spre cel mai apropiat post de prim ajutor. Köster a frânat cu băgare de seamă.

— Du-te şi vezi dacă găseşti un medic. Altfel, trebuie să mergem mai departe.

M-am năpustit în interiorul clădirii. Un sanitar mi-a ieşit în întâmpinare.

— E vreun medic pe-aici?

— Da. Aţi adus pe cineva?

— Da. Daţi-mi o mână de ajutor. O targă.

L-am ridicat pe Gottfried pe targă şi l-am dus înăuntru. Medicul ne aştepta.

— Puneţi-l aici!

Arătă spre o masă întinsă. Am depus targa pe ea. Medicul trase o lampă de sus, luminând corpul de aproape.

— Despre ce-i vorba?

— Foc de revolver.

Luă un tampon de vată, şterse sângele, examină pulsul lui Gottfried, îl ascultă. Apoi se ridică.

— Nu mai e nimic de făcut!

Köster îl fixă nedumerit.

— Glontele a intrat lateral de tot. Nu poate fi atât de rău!

— Sunt două gloanţe! spuse medicul.

Şterse din nou sângele. Ne-am apropiat. Atunci am văzut că lateral, sub rana care sângera din abundenţă, era alta – o mică gaură întunecată în regiunea inimii.

— Trebuie să fi murit aproape instantaneu, spuse medicul.

Köster şi-a îndepărtat bustul. Se uită la Gottfried. Medicul acoperi rănile cu tampoane, peste care lipi fâşii de leucoplast.

— Vreţi să vă spălaţi? mă întrebă.

— Nu, i-am răspuns.

Faţa lui Gottfried era acum galbenă şi trasă. Gura uşor schimonosită, ochii pe jumătate închişi, unul mai mult decât celălalt. Ne privea. Ne privea fără încetare.

— Cum s-a întâmplat? întrebă medicul.

Nimeni nu-i răspunse. Gottfried ne privea. Ne privea fără încetare.

— Poate să rămână aici, declară medicul.

Köster nu se mişcă.

— Nu. Îl luăm cu noi!

— Asta nu se poate, se opuse medicul. Trebuie să anunţăm poliţia. Şi secţia de criminalistică. Trebuie făcut imediat totul pentru a-l descoperi pe făptaş.

— Pe făptaş?

Köster se uita la medic ca şi cum n-ar fi înţeles ce spune.

— Bine, îngăimă apoi. Mă duc cu maşina să aduc poliţia.

— Puteţi să daţi un telefon. Aşa, o să vină mai repede.

Köster dădu încet din cap.

— Nu. Am să mă duc să-i aduc.

După ce a ieşit am auzit cum îl porneşte pe Karl. Medicul îmi oferi un scaun.

— Nu vreţi să luaţi loc până atunci?

— Mulţumesc, i-am răspuns, dar am continuat să stau în picioare. Lumina violentă mai cădea pe pieptul însângerat al lui Gottfried. Medicul ridică lampa puţin mai

sus.

— Cum s-a întâmplat? mai întrebă o dată.

— Nu ştiu. Trebuie să fi fost o confuzie.

— A făcut războiul? întrebă medicul.

Am dat din cap.

— Se vede după cicatrice, spuse el. Şi după braţul ciuruit de gloanţe. A fost rănit de mai multe ori.

— Da. De patru ori.

— O infamie, interveni sanitarul. Toţi golanii ăia mai erau în scutece pe atunci.

N-am răspuns nimic. Gottfried mă privea. Mă privea mereu.

A trecut mult timp până s-a întors Köster. Era singur. Medicul puse la o parte ziarul pe care-l citise.

— Au sosit poliţiştii? întrebă el. Köster se opri. Nu auzise întrebarea. A sosit poliţia? mai întrebă medicul o dată.

— Da... replică Köster, poliţia... trebuie să-i telefonăm să vină.

Medicul s-a uitat la el, dar n-a spus nimic. S-a dus apoi la telefon. Câteva minute mai târziu, sosiră doi poliţişti. Se aşezară la o masă, şi unul dintre ei îşi nota datele personale ale lui Gottfried. Nu ştiu de ce, dar mi s-a părut stupid, acum, când era mort, să spun cum îl cheamă, când s-a născut şi unde domiciliază. M-am uitat la capătul creionului negru, pe care poliţistul îl umezea din când în când cu buzele, şi i-am răspuns în mod mecanic.

Celălalt poliţist începu imediat să întocmească un proces-verbal. Köster îi dădea informaţiile necesare.

— Poţi să-mi spui cam cum arăta făptaşul? întrebă poliţistul.

— Nu, replică Köster. N-am fost atent la asta.

L-am privit. Mă gândeam la ghetrele galbene şi la uniforme.

— Nu ştii din ce partid politic făcea parte? N-ai văzut insignele sau uniforma?

— Nu, declară Köster. N-am văzut nimic înainte de împuşcătură. Iar apoi m-am ocupat numai de... se opri o clipă... de camaradul meu.

— Faceţi parte din vreo organizaţie politică?

— Nu.

— Am întrebat pentru că ai spus că era camaradul dumitale...

— E camaradul meu din război.

Poliţistul se-ntoarse spre mine.

— Dumneata poţi să-l descrii pe asasin?

Köster nu mă slăbea din priviri.

— Nu, am răspuns. Nici eu n-am văzut nimic.

— Curios lucru, constată poliţistul.

— Eram prinşi într-o discuţie şi nu dădeam atenţie la ce se întâmplă. De altfel, totul s-a petrecut atât de repede!...

Poliţistul oftă.

— Nu prea sunt şanse să-i prindem.

Îşi încheie procesul-verbal.

— Putem să-l luăm cu noi? întrebă Köster.

— De fapt... Poliţistul îl privi pe medic. Cauza decesului a fost stabilită cu certitudine?

Medicul încuviinţă.

— Am completat deja fişa.

— Dar proiectilul unde-i? Trebuie să iau proiectilul cu mine.

— Gloanţele sunt în corp. Ar trebui să...

Medicul ezită.

— Am nevoie de amândouă. Trebuie să văd dacă sunt trase din aceeaşi armă.

— Da, murmură Köster la o privire a medicului.

Sanitarul aranjă targa şi coborî lampa. Medicul îşi luă instrumentele şi cu o pensetă scormoni rana. Găsi repede primul glonte, nu pătrunsese prea adânc. Pentru extragerea celui de-al doilea trebui să lărgească rana. Îşi trase mănuşile de cauciuc, apoi puse mâna pe bisturiu şi pe clame. Köster făcu repede un pas spre targă şi închise ochii lui Gottfried, care rămăseseră întredeschişi. M-am

întors cu spatele când am auzit mişcarea abia perceptibilă a bisturiului. O clipă, am vrut să mă năpustesc la medic şi să-l împing la o parte. Mi se păruse că Gottfried e doar leşinat şi că medicul abia acum e pe cale să-l ucidă cu adevărat... dar apoi mi-am revenit. Văzusem prea mulţi morţi ca să mă mai pot înşela.

— Iată-l, spuse medicul, şi se ridică. Şterse proiectilul şi-l înmână poliţistului. E la fel. Din aceeaşi armă, nu-i aşa?

Köster se apropie şi se uită atent la cele două proiectile mici care licăreau stins, rostogolindu-se în palma poliţistului.

— Da, murmură dânsul.

Poliţistul le împachetă în hârtie şi le băgă în buzunar.

— De fapt, nu-i reglementar, adăugă, dar dacă vreţi să-l luaţi acasă... situaţia-i clară, nu-i aşa, domnule doctor? Medicul încuviinţă. Doar sunteţi şi medic legist, continuă poliţistul, aşa că... dacă vreţi... trebuie numai să... s-ar putea să mai vină mâine o comisie...

— Ştiu, recunoscu Köster. N-o să ne atingem de nimic.

Poliţiştii plecară. Medicul acoperise din nou rănile lui Gottfried şi le lipise cu leucoplast.

— Cum vreţi să procedaţi? întrebă. Puteţi să luaţi targa. Numai să o restituiţi mâine în cursul zilei.

— Da, mulţumesc, spuse Köster. Hai Robby!

— Pot să vă dau o mână de ajutor, se oferi sanitarul.

Am refuzat.

— Ne descurcăm şi singuri.

Am luat targa, am dus-o afară şi-am aşezat-o pe cele două locuri din stânga, care erau acum în acelaşi plan cu spateaza culcată. Sanitarul şi medicul ieşiră şi se uitară la noi. L-am acoperit pe Gottfried cu paltonul lui şi am pornit. După un timp, Köster se-ntoarse spre mine.

— Mai trecem o dată pe strada aceea. Aşa am făcut şi adineauri. Dar era încă prea devreme.

— Poate că acum au pornit-o la drum.

Începuse să ningă încet. Köster conducea maşina

aproape fără zgomot. Debraia şi de multe ori stingea chiar motorul. Nu voia să fie auzit, cu toate că cei patru pe care-i căutam n-aveau de unde să ştie că avem maşină. Alunecam în linişte – fantomă albă prin zăpada care cădea tot mai deasă. Am scos din lada de scule un ciocan şi l-am pus la îndemână, ca la nevoie să pot sări din maşină şi să lovesc imediat. Am trecut pe strada pe care se-ntâmplase. Sub un felinar stăruia încă pata neagră de sânge. Köster stinse farurile. Înaintam aproape de trotuar şi supravegheam mişcarea de pe stradă. Nu se zărea ţipenie de om. Numai dintr-o bodegă încă deschisă răzbătură voci.

Köster opri la intersecţie.

— Rămâi aici, îmi spuse, vreau să văd dacă nu sunt în bodegă.

— Merg cu tine.

Îmi aruncă o privire pe care-o cunoşteam de pe vremea când pleca singur în recunoaştere.

— N-am să mă socotesc cu el în bodegă. Acolo mai poate să-mi scape. Vreau doar să văd dacă-i înăuntru. Dacă e, îl aşteptăm. Rămâi aici cu Gottfried.

Am încuviinţat, şi el a dispărut în viscol. Fulgi îmi zburau în faţă şi mi se topeau pe piele. Deodată, n-am mai putut suporta să-l ştiu pe Gottfried acoperit, de parcă n-ar mai fi fost de-al nostru, şi i-am descoperit faţa. Zăpada cădea acum şi pe obrazul, pe ochii şi pe gura lui, dar nu se topea. Am înlăturat zăpada cu batista şi l-am acoperit din nou cu mantaua.

Köster se întoarse.

— Ai dat de el?

— Nu.

Se urcă în maşină.

— Să dăm o raită şi pe celelalte străzi. Am senzaţia că o să-i întâlnim dintr-o clipă în alta.

Motorul urlă, dar redeveni imediat tăcut. Ne furişam tiptil din stradă-n stradă prin noaptea albă, în care fulgii se învolburau. La curbe îl ţineam pe Gottfried ca să nu

alunece şi din când în când opream la o sută de metri de vreo bodegă, Köster alerga cu paşi mari până acolo şi se uita înăuntru. Era mânat de o hotărâre gravă şi rece. Nu se gândea să pună mai întâi la adăpost trupul lui Gottfried. De două ori s-a hotărât s-o facă şi tot de-atâtea ori a renunţat, temându-se că s-ar putea ca cei patru să treacă tocmai atunci prin apropiere.

Am văzut deodată – departe, în faţa noastră, pe o stradă lungă şi aproape pustie – un grup în întuneric. Köster a oprit imediat motorul şi ne-am apropiat fără zgomot, cu luminile stinse. Oamenii nu ne auziră. Stăteau de vorbă.

— Sunt patru, i-am şoptit lui Köster.

În aceeaşi clipă, maşina porni urlând, străbătu ultimii două sute de metri în cea mai mare viteză, sări pe jumătate pe trotuar şi se opri scrâşnind la un metru de cei patru oameni, care scoaseră ţipete de spaimă. Köster ieşise pe jumătate din maşină, trupul lui era un arc de oţel, gata să se repeadă, şi faţa-i era neînduplecată ca moartea.

Aveam în faţă patru oameni mai în vârstă nevinovaţi. Unul dintre ei era beat. Începu să ne înjure. Köster nu răspunse. Ne-am continuat drumul.

— Otto, n-o să punem azi mâna pe ei. Nu cred că au curajul să iasă din casă.

— Da, poate că ai dreptate, spuse după un timp, şi schimbă direcţia maşinii.

Am mers la locuinţa lui. Avea intrare separată, aşa încât n-a trebuit să trezim pe nimeni. Coborând din maşină, l-am întrebat:

— De ce n-ai vrut să dai poliţiei semnalmentele? Ne-ar fi ajutat să-l găsim. Şi doar l-am văzut amândoi destul de bine.

Köster mă privi drept în ochi.

— Pentru că o să rezolvăm noi singuri treaba asta, fără ajutorul poliţiei. Crezi că eu – vocea i se gâtui, deveni înnebunită şi înspăimântătoare – o să-l dau pe mâna

poliţiei? Ca să scape cu câţiva ani de închisoare? Doar ştii cum se sfârşesc toate procesele astea! Derbedeii ştiu că se vor găsi judecători indulgenţi. Nu se poate aşa ceva! Chiar dacă poliţia l-ar dibui, aş declara că nu e el, ca să-mi cadă mie în gheare! Gottfried e mort, şi unul ca el în viaţă? Aşa ceva nu se poate!

Am ridicat targa din maşină şi-am dus-o prin viscol şi vânt în casă. Ai fi spus că suntem în Ţările de Jos şi ducem în spatele frontului un camarad mort în tranşee.

Am cumpărat un sicriu şi un loc de veci la cimitirul comunal. Gottfried îmi spusese odată că incinerarea nu-i pentru soldaţi, că el ar vrea să fie înmormântat în pământul pe care trăise. Era o zi însorită, limpede când l-am condus pe ultimul drum. L-am îmbrăcat în vechea sa uniformă de front, cu mânecile sfâşiate de schije de grenade şi cu pete spălăcite de sânge. Am închis singuri sicriul şi l-am coborât pe scări. Venise puţină lume. Ferdinand, Valentin, Alfons, barmanul Fred, Georgie, Jupp, doamna Stoss, Gustav, Stefan Grigoleit şi Rosa.

În faţa intrării cimitirului a trebuit să aşteptăm. Alte două convoaie funerare trebuia să intre înaintea noastră.

Unul cu o maşină mortuară neagră, celălalt cu cai drapaţi în negru şi argintiu. O mulţime de oameni îndoliaţi purtau conversaţii animate:

Am ridicat sicriul de pe maşină şi l-am coborât noi înşine, cu ajutorul unor funii. Groparul era mulţumit, căci avea destulă treabă cu celelalte morminte. Chemasem şi un preot. Nu ştiu ce-ar fi spus Gottfried de asta, dar Valentin socotise că aşa e bine. E adevărat că-l rugasem pe preot să nu ţină nicio cuvântare, ci să citească numai un pasaj din *Biblie.* Era un bătrân miop. Când s-a apropiat de groapă s-a împiedicat de un bolovan şi s-ar fi prăbuşit dacă Köster şi Valentin nu l-ar fi ţinut. Dar *Biblia* şi ochelarii, pe care tocmai voia să şi-i pună se rostogoliră în mormânt. Încremenit, preotul privi în urma lor.

— Nu vă necăjiţi, părinte, îl linişti Valentin, vă despăgubim noi.

— Nu-i din cauza cărţii, răspunse preotul încet, dar nu mă pot lipsi de ochelari.

Valentin rupse o creangă din gardul viu al cimitirului. Apoi îngenunche pe marginea mormântului şi reuşi să prindă ochelarii de ramă şi să-i scoată dintre coroanele de flori. Rama era de aur. Poate că de aceea preotul ţinuse să şi-i recapete. *Biblia* alunecase lateral, lângă sicriu, şi singura posibilitate de recuperare ar fi fost ridicarea sicriului la suprafaţă, ca mai apoi cineva să coboare după cartea sfântă în groapă. Nici preotul nu voia acest lucru. Jenat, se bâţâia de pe un picior pe celălalt.

— Să spun în schimb câteva cuvinte? întrebă dânsul.

— Lăsaţi, părinte, spuse Ferdinand. Acum are întregul Testament lângă dânsul.

Pământul reavăn mirosea puternic. O larvă albă se strecura printr-un bulgăre. Când groapa va fi din nou acoperită cu pământ, ea va continua să trăiască acolo jos, se va transforma în crisalidă, şi anul viitor va străpunge bulgărele şi va ieşi la lumină. Gottfried însă murise. Dispăruse de pe faţa pământului. Stăteam la mormântul lui, ştiam că trupul, părul, ochii lui erau acolo, supuse deja metamorfozei, dar încă acolo, şi cu toate acestea el plecase, pentru a nu se mai întoarce niciodată. Era de neconceput. Pielea noastră era caldă, gândurile noastre treze, inima noastră pulsa sângele prin artere, eram aceiaşi ca şi ieri, nu pierdusem pe neaşteptate un braţ, vederea sau auzul, totul era ca înainte, îndată vom părăsi cimitirul, şi Gottfried Lenz va rămâne aici şi nu vom mai fi niciodată împreună. Era de neconceput.

Bulgării căzură cu un zgomot sinistru pe sicriu. Groparul ne dăduse cazmale, şi acum Valentin, Köster, Alfons şi cu mine îl îngropam pe Gottfried, aşa cum mai îngropasem mulţi camarazi. Prin creier îmi răsună un vechi cântec soldăţesc, un cântec soldăţesc vechi şi trist, pe care-l cântasem de multe ori:

Pădure din Argonne, pădure din Argonne,

Curând vei fi un loc de veci.

Alfons aduse o cruce simplă de lemn, neagră, o cruce cum se vedeau cu sutele de mii pe interminabilele şiruri de morminte din Franţa. Am aşezat-o la căpătâiul mormântului şi am agăţat pe ea vechea cască de război a lui Gottfried.

— Să mergem, spuse la sfârşit Valentin, cu voce răguşită.

— Da, răspunse Köster, rămânând pe loc.

Niciunul dintre noi nu s-a mişcat. Valentin ne privi pe toţi la rând.

— Pentru ce? spuse încet. Pentru ce oare? La dracu! Nimeni nu-i răspunse. Valentin schiţă un gest de oboseală. Hai să mergem!

Am parcurs drumul pietruit spre ieşire. La poartă ne aşteptau Fred, Georgie şi ceilalţi.

— Ştia să râdă atât de grozav! spuse Stefan Grigoleit, şi lacrimile-i alunecară pe chip, pe care se citea o furie neputincioasă.

Am privit înapoi. Nimeni nu venea în urma noastră.

XXV

ÎNTR-O ZI DE FEBRUARIE STĂteam pentru ultima oară, împreună cu Köster, în atelierul nostru. Fuseserăm nevoiţi să-l vindem, şi acum îl aşteptam pe agentul de licitaţie să scoată mobilierul şi taxiul în vânzare. Köster avea oarecare şanse să fie angajat în primăvară, ca pilot de curse, de către o marcă de automobile de rangul doi. În ce mă priveşte, rămâneam la *Café Internaţional,* cu intenţia de a-mi găsi de lucru şi în cursul dimineţii, ca să câştig mai mult.

În curte se adunaseră de acum câteva persoane. Sosise şi agentul care urma să conducă licitaţia.

— Nu te duci, Otto? l-am întrebat.

— Ce rost are? Toate lucrurile sunt afară, şi el ştie despre ce e vorba.

Köster arăta obosit. Nu bătător la ochi, dar dacă îl cunoşteai bine puteai să-ţi dai seama. Chipul lui avea atunci o expresie mai concentrată şi mai dură decât de obicei. Seară de seară era pe drumuri, străbătând mereu acelaşi cartier. Cunoştea de mult numele ucigaşului lui Gottfried, dar nu-l putea găsi, pentru că, de frica poliţiei, acesta îşi schimbase domiciliul şi se ascundea într-un loc necunoscut. Alfons aflase toate amănuntele. Şi dânsul pândea. Era însă posibil ca huliganul să fi părăsit oraşul. Dar n-avea de unde să ştie că Köster şi Alfons îl caută. Îl aşteptau să se întoarcă atunci când avea să se simtă în siguranţă.

— Otto, am să ies să văd ce se întâmplă.

— Bine.

M-am dus în curte. Bancurile de lucru şi celelalte obiecte ale noastre erau îngrămădite în mijloc. La dreapta, lângă zid, era parcat taxiul. Îl spălasem. Am privit pernele şi cauciucurile. Gottfried poreclise maşina „buna noastră vacă de muls“. Nu era uşor să te desparţi de ea.

Cineva mă bătu pe umăr. M-am întors surprins. Un tânăr antipatic ferchezuit, într-un palton cu gaică, se proţăpise în faţa mea. Făcea cu ochiul şi-şi învârtea bastonul de bambus prin aer.

— Salut! Noi doi ne cunoaştem!

O bănuială mi se-nfiripă în minte.

— Guido Thiess de la *Augeka.*

— Ei, vezi? confirmă Thiess, mulţumit de sine. Doar ne-am întâlnit în faţa aceleiaşi rable. Eraţi cu un tip foarte nesuferit. Cât pe-aci să-i trag vreo două palme.

Fără să vreau, m-am strâmbat la gândul că fusese cât pe-aci să-l pălmuiască pe Köster. Thiess interpretă grimasa drept un zâmbet şi la rândul său dezveli o dantură cariată.

— Să ştergem cu buretele. Guido nu-i ranchiunos. Te-a costat atunci un preţ enorm hârbul ăsta. Ai mai scos ceva din el?

— Da. E o maşină bună.

Thiess behăi.

— Dacă m-ai fi ascultat, ai fi câştigat mai mult. Şi eu de asemenea. Dar să ştergem cu buretele. Ce-a fost a fost. Azi însă, o să lucrăm mână-n mână. Cu cinci sute de mărci, n-avem probleme; punem laba pe vechitură. Nici dracu n-o să liciteze. De acord?

Am priceput. Credea că am revândut atunci maşina şi nu ştia că atelierul e al nostru. Dimpotrivă, credea chiar că acum vrem să redobândim maşina.

— Maşina valorează la ora asta o mie cinci sute! am apreciat. Fără să mai pun la socoteală autorizaţia de a o folosi ca taxi.

— Întocmai, aprobă Guido aferat. Urcăm până la cinci

sute. Adică eu... Dacă ni se adjudecă, îţi dau urgent trei sute cincizeci de mărci bani gheaţă.

— Nu pot, am refuzat. Am client pentru maşină.

— Poate că...

Voia să-mi facă alte propuneri.

— N-are niciun rost...

M-am îndreptat către mijlocul curţii. Acum ştiam că are mână liberă să urce până la o mie două sute.

Agentul începu licitaţia. Întâi mobilierul. N-am obţinut mare lucru pe el. Nici pe scule. Apoi veni rândul taxiului. Prima ofertă fu de trei sute de mărci.

— Patru sute, spuse Guido.

— Patru sute cincizeci, oferi după o lungă ezitare un bărbat în salopetă.

Guido urcă la cinci sute. Agentul de licitaţie privi jur împrejur. Bărbatul în salopetă tăcu. Guido îmi făcu cu ochiul şi ridică patru degete.

— Şase sute, am oferit.

Guido dădu din cap şi urcă la şapte sute. Eu continuai să licitez. Disperat, Guido mă urma. La o mie îmi făcu semne de implorare şi-mi arătă cu degetele că mai pot câştiga o sută. Oferi o mie zece. La o mie o sută se congestionă la faţă şi, cu ostilitate, scrâşni:

— O mie o sută zece.

Am urcat la o mie o sută nouăzeci, aşteptând din partea lui o ofertă de o mie două sute. Atunci intenţionam să mă opresc.

Dar Guido se înfuriase pentru că, neacceptându-i propunerea, se vedea scos din competiţie. Oferi deodată o mie trei sute. Mi-am făcut rapid socoteala. Dacă într-adevăr ar fi vrut să cumpere, s-ar fi oprit la o mie două sute. Acum ridica numai preţul licitaţiei, ca să se răzbune. După discuţia noastră credea că sunt dispus să merg până la o mie cinci sute, şi în ce-] privea nu întrevedea niciun pericol.

— O mie trei sute zece, am anunţat.

— O mie patru sute, oferi Guido repede.

— O mie patru sute zece, m-am lansat ezitând; mi-era teamă să nu rămân cu maşina.

— O mie patru sute nouăzeci!

Guido mă privi triumfător şi cu ironie. Credea că mi-a stricat complet socotelile.

I-am susţinut privirea şi am tăcut. Agentul întrebă dacă oferă cineva mai mult o dată, de două ori, apoi ridică ciocanul. În clipa în care îi adjudecă lui Guido maşina, expresia de triumf a acestuia se transformă într-o uluire fără margini. Buimăcit, se apropie de mine.

— Credeam că vrei să..

— Nu, i-am retezat-o.

Îşi reveni şi se scărpină în cap.

— Blestemată afacere! O să-mi fie greu să explic firmei de ce-am luat-o la preţul ăsta. Credeam că o să mergi până la o mie cinci sute. Fie... de data asta, măcar ţi-am suflat rabla de sub nas.

— Aşa şi trebuia să faci, i-am răspuns.

Guido nu înţelese. Abia când îl văzu pe Köster apropiindu-se pricepu deodată totul şi-şi smulse părul din cap.

— Dumnezeule mare, maşina-i a voastră? Măgar ce sunt, măgar mare! Ce plasă am luat! Dus de nas! Guido, omule, tocmai ţie să ţi se-ntâmple să cazi mesa la un şiretlic vechi de când lumea! În sfârşit, să ştergem cu buretele! Cei mai mari şmecheri se-ncurcă întotdeauna la trucurile cele mai cunoscute! Ne scoatem noi pârleala data viitoare!

Se aşeză la volan şi demară. Ne-am uitat în urma maşinii şi nu ne-am simţit prea grozav.

După-amiaza sosi Mathilde Stoss. Trebuia să-i achităm salariul pe ultima lună. Köster îi dădu banii şi îi propuse s-o recomande ca femeie de serviciu noului proprietar al atelierului. Reuşisem să i-l plasăm şi pe Jupp. Dar Mathilde dădu din cap.

— Nu, domnu Köster, eu mă retrag. Mi-au îmbătrânit

oasele.

— Dar ce-o să faci de-acum încolo? am întrebat.

— Mă duc la fata mea. E căsătorită la Bunzlau. Aţi auzit de Bunzlau?

— Nu, Mathilde.

— Nici domnul Köster nu cunoaşte localitatea?

— Nu, nici eu, doamnă Stoss.

— Curios, spuse Mathilde, nimeni nu ştie de Bunzlau.

Am întrebat deja pe mai mulţi. Şi fata mea e căsătorită acolo de doisprezece ani. Cu un grefier.

— Atunci, trebuie să existe şi Bunzlau. Poţi fi sigură. Dacă există în orăşel un grefier!

— Cred şi eu. Totuşi, e curios că nu cunoaşte nimeni localitatea, ce părere aveţi?

I-am dat dreptate.

— De ce n-ai trecut în toţi anii aceştia niciodată pe acolo? am întrebat.

Mathilde zâmbi misterios.

— Era o chestie la mijloc. Dar acum m-au chemat la copii. Au deja patru. Şi micul Eduard o să meargă cu mine.

— Cred că la Bunzlau e un rachiu pe cinste, am continuat. De prune, sau aşa ceva...

Mathilde făcu un gest de refuz.

— Tocmai aici e buba. Ginerele meu e abstinent. Ăştia-s oameni care nu beau absolut nimic.

Köster aduse ultima sticlă din rafturile goale.

— Dacă-i aşa, doamnă Stoss, trebuie să bem împreună un păhărel de adio.

— Nu vă refuz, spuse Mathilde.

Köster puse paharele pe masă şi le umplu. Mathilde înghiţi romul cu o asemenea viteză, de parcă-ar fi curs într-un ciur. Buza superioară îi tremură puternic, şi mustata se zbârli.

— Încă unul? am întrebat.

— Nu vă refuz.

Mai bău un pahar mare cu rom, apoi îşi luă rămas bun.

— Numai bine la Bunzlau! i-am urat.

— Mulţumesc frumos. E curios totuşi că nimeni n-are habar de orăşel, nu-i aşa? nu-i aşa?

Ieşi legănându-se. Am mai zăbovit în atelierul pustiu fără să ne găsim locul.

— De fapt, am putea să plecăm şi noi, spuse Köster.

— Da. În fond, nu mai avem ce face aici.

Am încuiat cu cheia şi am plecat. Ne-am dus după Karl. Îl adăpostisem într-un garaj din apropiere; nu fusese vândut cu celelalte lucruri. Am trecut pe la bancă şi poştă, unde Köster depuse banii în contul falimentului.

— Acum mă duc să mă culc, spuse la ieşire. Eşti de găsit mai târziu?

— Mi-am luat liber pentru toată seara.

— Bine; atunci trec să te iau pe la opt.

Am cinat într-o cârciumioară de la marginea oraşului. La întoarcere, în timp ce străbăteam primele străzi, am avut pană la un cauciuc din faţă. L-am schimbat. Karl nu mai fusese spălat de mult, aşa încât m-am cam murdărit.

— Otto, ar trebui să mă spăl pe mâini.

În apropiere era o cafenea mare. Am intrat şi ne-am aşezat la o masă lângă intrare. Spre surprinderea noastră, localul era plin ochi. Cânta o orchestră compusă din femei şi era mare animaţie. Fetele din orchestră purtau pălării colorate de hârtie, o parte dintre clienţi erau costumaţi, serpentine zburau de la o masă la alta, în aer pluteau baloane, chelnerii fugeau de colo-colo cu tăvi supraîncărcate şi toată încăperea era plină de mişcare, de râsete şi de gălăgie.

— Dar ce se petrece pe-aici? întrebă Köster.

O blondă din apropiere scutură un nor de confetti peste capetele noastre.

— Ce, aţi picat din lună? întrebă ea râzând. Nu ştiţi că azi începe carnavalul?

— Aşadar, asta e! am exclamat. Ei, până una-alta, să mă spăl pe mâini.

Trebuia să traversez întregul local ca să ajung la lavabou. M-au oprit din drum câteva minute nişte beţivani care încercau să ridice pe masă o femeie ca să le cânte. Femeia se opunea ţipând; masa se răsturnă şi odată cu ea căzu întreg grupul. Am aşteptat până s-a eliberat trecerea, dar deodată m-am oprit, ca lovit de trăsnet. Am rămas locului, încremenit; localul dispăru ca prin farmec, zgomotul, muzica încetată să mai existe; doar nişte siluete vagi alunecau pe lângă mine. Limpede şi clar se contura doar o masă, o singură masă, şi în faţa ei un tânăr cu o tichie aşezată strâmb pe cap, cu braţul pe după umerii unei fete ameţite de băutură; avea ochi sticloşi, cu o expresie tâmpă, buze foarte subţiri, şi de sub masă ieşeau nişte ghetre galbene de piele, lustruite, ţipătoare...

Un chelner se ciocni de mine. Ca turtit de băutură, am făcut câţiva paşi şi m-am oprit din nou. Un val de căldură m-a potopit, cu toate că tremuram din tot corpul. Mâinile-mi erau transpirate. Abia acum i-am zărit şi pe ceilalţi de la masă. Îi auzeam cum cântă în cor, provocator, un cântec a cărui cadenţă o băteau pe masă, cu paharele de bere. Din nou cineva se ciocni de mine.

— Ce stai în drum? mă apostrofă individul.

Mi-am continuat maşinal drumul, am dat de lavabou, m-am spălat pe mâini, constatând cu întârziere că apa îmi opărise aproape mâinile. Apoi m-am întors.

— Ce-i cu tine? întrebă Köster.

N-am fost în stare să-i răspund.

— Nu te simţi bine?

Am dat din cap, uitându-mă spre masa alăturată, de unde blonda ne arunca ocheade. Deodată, Köster păli. Pleoapele i se strânseră. Se înclină mult înainte.

— Este el? întrebă încet.

— Da.

— Unde?

Din ochi, i-am indicat direcţia.

Köster se ridică încet. Părea un şarpe care se

pregăteşte de atac.

— Fii atent, Otto. Nu aici!

Mă opri cu un gest scurt al mâinii şi înaintă încet. Eram gata să mă năpustesc după el. O femeie îi îndesă pe cap o bonetă din hârtie roşie şi verde şi i se agăţă de gât, Se scutură de dânsa fără s-o atingă, şi femeia se holbă uluită în urma lui. Făcu înconjurul localului, după care se întoarse.

— A plecat.

M-am ridicat şi m-am uitat prin sală. Köster avea dreptate.

— Crezi că m-a recunoscut? l-am întrebat.

Köster ridică din umeri. Abia acum observă boneta de hârtie de pe capul lui şi o îndepărtă cu o singură mişcare.

— Nu pricep – mi-am exprimat surprinderea. Doar n-am stat mai mult de două-trei minute în lavabou.

— Ai fost plecat mai mult de-un sfert de oră.

— Ce spui? M-am mai uitat o dată la masa aceea. Şi ceilalţi au şters-o! Mai era o fată cu ei, a dispărut şi dânsa. Dacă m-ar fi recunoscut, ar fi luat-o din loc singur.

Köster făcu semn chelnerului.

— Mai este şi o altă ieşire?

— Da, dincolo, pe partea cealaltă, spre strada Hardenberg.

Köster scoase o monedă din buzunar şi i-o dădu chelnerului.

— Hai să mergem! mi se adresă.

— Păcat, spuse râzând blondina de la masa alăturată. Nişte cavaleri atât de sobri!

O rafală de vânt ne izbi la ieşire. Ni s-a părut rece ca gheaţa după fumul gros şi fierbinte din local.

— Du-te acasă, mă sfătui Köster.

— Erau mai mulţi, am replicat urcându-mă lângă el în maşină.

Karl o porni, în trombă. Am cercetat toate străzile din jurul cârciumii, am investigat din ce în ce mai departe, dar n-am descoperit nimic. În sfârşit, Köster se opri.

— Ne-a scăpat, spuse dânsul. Dar nu face nimic. Acum o să punem noi mâna pe el.

— Otto, ar trebui să renunţăm.

S-a uitat la mine.

— Gottfried a murit, am argumentat mirându-mă singur de cuvintele pe care le rosteam. Cu asta n-o să-l putem învia.

Köster continua să mă privească.

— Robby, începu, el rar de tot, nu mai ştiu câţi oameni am ucis. Dar îmi aduc aminte perfect cum am doborât un tânăr englez. Mitraliera de bord i se defectase şi nu mai putea face nimic. Avionul meu era la câţiva metri în spatele lui şi-i vedeam limpede de tot faţa speriată, de copil, cu ochii plini de spaimă. Era primul lui zbor – asta am aflat-o mai târziu – şi n-avea mai mult de optsprezece ani. Şi în această faţă speriată, neajutorată, drăguţă de copil, am tras, de la numai câţiva metri, cu mitraliera un snop de cartuşe. Ţeasta i-a plesnit ca o coajă de ou. Nu-l cunoşteam pe băiat şi nu-mi făcuse niciun rău. Am avut nevoie de mult timp ca să-mi revin, de mult timp ca să-mi liniştesc conştiinţa cu acel blestemat „Războiu-i război”. Dar îţi spun: dacă nu-l omor pe cel care fără motiv l-a împuşcat pe Gottfried ca pe un câine, atunci ceea ce am făcut cu englezul a fost o crimă înspăimântătoare, înţelegi?

— Da, înţeleg.

— Şi acum, cară-te acasă. Trebuie să termin odată cu afacerea asta. E ca un zid. Nu pot să merg mai departe până nu-l îndepărtez.

— Nu plec, Otto. Dacă lucrurile stau aşa, trebuie să rămânem împreună.

— Prostii, spuse el nerăbdător. N-am nevoie de tine.

Văzând că vreau să vorbesc, ridică mâna.

— Am eu grijă. O să-l dibui când va fi singur, fără ceilalţi, singur de tot! Nu-ţi fie teamă.

Nerăbdător, mă împinse de pe scaun şi porni maşina imediat. Ştiam că nimic nu-l mai poate opri. Ştiam şi de

ce nu m-a luat cu el. Se gândea la Pat. De Gottfried nu s-ar fi despărţit.

M-am dus la Alfons. Era singurul om cu care puteam sta de vorbă. Voiam să mă sfătuiesc ce să întreprindem. Dar Alfons nu era acasă. O fată somnoroasă mi-a spus că plecase cu o oră înainte, la o întrunire. M-am aşezat la o masă ca să-l aştept.

Localul era gol. Doar un bec mic ardea deasupra tejghelei. Fata se reîntoarse la locul ei ca să-şi continue somnul. Mă gândeam la Otto şi la Gottfried, priveam strada mângâiată de razele lunii pline, ce se cocoţa încet deasupra acoperişurilor, mă gândeam la mormântul cu crucea neagră de lemn şi cu casca de oţel în vârf şi deodată mi-am dat seama că plâng. Mi-am şters lacrimile.

După un timp am auzit paşi repezi şi uşori. Uşa care dădea în curte se deschise, şi Alfons pătrunse în încăpere. Faţa îi strălucea, din pricina transpiraţiei.

— Alfons, eu sunt.

— Vino repede!

L-am urmat în camera din dreapta, situată în spatele barului. Alfons scoase dintr-un dulap două truse sanitare vechi, din timpul milităriei.

— Poţi să mă pansezi? întrebă scoţându-şi fără zgomot pantalonii.

Avea o rană la coapsă.

— S-ar zice că-i o rană superficială, provocată de glonte, am observat.

— Asta şi este, mârâi Alfons. Hai, pansează-mă odată!

— Alfons, unde-i Otto? l-am întrebat ridicându-mă.

— De unde vrei să ştiu? bombăni apăsându-şi marginile rănii.

— N-aţi fost împreună?

— Nu.

— Nu l-ai văzut?

— Habar n-am. Desfă al doilea pansament şi pune-l deasupra. Nu-i decât o zgârietură.

Tot mormăind, continuă să se preocupe de rană.

— Alfons, pe cel cu Gottfried... ştii tu... l-am văzut astă-seară, şi Otto s-a luat după el.

— Ce spui? Otto? Deveni imediat atent. Unde este? Nu mai are niciun rost! Trebuie s-o ia din loc.

— Nu vrea s-o ia din loc.

Alfons aruncă foarfecă.

— Du-te după el! Ştii unde e? Să se ascundă. Spune-i că treaba cu Gottfried s-a rezolvat. L-am dibuit mai repede decât voi! Doar se vede! A tras, dar l-am lovit peste mână. Apoi am tras eu. Unde-i Otto?

— Undeva prin preajma străzii Mönke.

— Slavă Domnului. Nu mai stă de mult acolo. Dar spune-i totuşi lui Otto să dispară.

M-am dus la telefon şi-am chemat staţia de taxiuri unde stătea Gustav de obicei. L-am găsit.

— Gustav, am spus, poţi să vii până la intersecţia Wiesenstrasse cu Piaţa Bellevue? Dar repede! Te aştept.

— S-a făcut. În zece minute sunt acolo.

Am pus receptorul în furcă şi m-am întors la Alfons. Îmbrăca altă pereche de pantaloni.

— N-am ştiut că sunteţi pe drum, spuse dânsul. Avea încă faţa udă. Era mai bine dacă aţi fi mâncat undeva. Pentru alibiuri. S-ar putea să vă întrebe. Nu se ştie niciodată...

— Gândeşte-te mai bine la tine, l-am întrerupt.

— N-am probleme! Vorbea mai repede decât de obicei. Am fost singur cu el. L-am aşteptat în camera lui. Într-o baracă. Fără vecini. Legitimă apărare. A tras de cum am intrat. N-am nevoie de alibi. Dacă vreau, pot să fac rost de-o duzină.

Mă privea. Stătea pe un scaun, întorsese spre mine faţa lui lată şi umedă, cu părul lipit, de transpiraţie, cu gura mare cuprinsă de un rictus, şi privea aproape cu neputinţă de suportat, atât de mult chin, atâta durere şi dragoste curată şi fără speranţă se citeau în ochii lui.

— Acum, Gottfried o să-şi găsească liniştea, spuse încet

şi răguşit. Simţeam că n-avea pace... înainte.

Stăteam tăcut în faţa lui.

— Acum du-te, îmi spuse.

Am ieşit prin salon. Fata tot mai dormea. Respira zgomotos. Afară, astrul selenar se înălţase mai sus şi lumina puternic. Am ajuns în Piaţa Bellevue. Ferestrele caselor străluceau ca nişte oglinzi în bătaia razelor lunii. Vântul încetase. Era linişte.

Gustav sosi după câteva minute.

— Ce s-a întâmplat, Robert?

— Ni s-a furat maşina astă-seară. Cineva zicea că a văzut-o în jurul străzii Mönke. Vrei să mă duci până acolo?

— Desigur! Gustav se aprinse. S-au înmulţit teribil furturile! În fiecare zi câteva maşini. Dar de cele mai multe ori se plimbă până li se termină benzina, şi pe urmă le abandonează.

— Da, probabil că aşa s-a întâmplat şi cu a noastră.

Gustav îmi mărturisi că o să se însoare în curând. E un copil pe drum şi nu mai are cum să scape. Am străbătut strada Mönke, apoi străzile laterale.

— Uite-o! strigă deodată Gustav.

Maşina era parcată într-o stradă dosnică, întunecată. Am coborât, am scos cheia mea de contact şi-am pornit motorul.

— E-n regulă, Gustav, Îţi mulţumesc că m-ai adus până aici.

— Nu vrei să luăm undeva un păhărel? mă întrebă el.

— Nu, astăzi nu. Mâine. Acum trebuie să plec cât de repede.

Am băgat mâna în buzunar ca să-i plătesc cursa.

— Ai înnebunit? făcu el.

— Mulţumesc, Gustav. Nu vreau să te mai reţin. La revedere.

— Ce-ar fi să stăm la pândă ca să punem mâna pe tipul care-a şterpelit-o?

— Nu, nu, ăsta a şters-o de mult. Am devenit deodată teribil de nerăbdător. La revedere, Gustav.

— Mai ai benzină?

— Da, destulă. M-am asigurat. Noapte bună!

Plecă. Am aşteptat puţin şi apoi am pornit în aceeaşi direcţie. Am ajuns în strada Mönke şi am străbătut-o încet, în viteza a treia până la capăt. Apoi, când am întors, mergând în sens invers, am dat, la colţ, de Köster.

— Ce-nseamnă asta?

— Urcă, am spus repede. Nu mai are niciun rost să stai aici. Alfons ştia şi el. L-a... l-a dibuit el.

— Şi?

— Da, am spus.

Köster urcă fără să spună un cuvânt. Nu s-a aşezat la volan. Stătea lângă mine, puţin chircit, şi eu conduceam.

— Mergem la mine?

Dădu din cap ca semn că acceptă. Am accelerat, înaintând paralel cu canalul. Apa şerpuia – fâşie lată de argint. Hangarele de pe celălalt mal somnolau, cufundate într-o umbră deasă, iar de-a lungul străzilor de un albăstriu tremurător cauciucurile alunecau ca peste o zăpadă invizibilă. Masivele turnuri baroce ale catedralei se înălţau în spatele şirurilor de acoperişuri. Răsfrângeau sclipiri verzi şi argintii pe bolta înaltă şi fosforescentă, de care luna părea suspendată ca un glob uriaş.

— Mă bucur, Otto, că s-a întâmplat aşa.

— Eu nu, spuse dânsul.

La doamna Zalewski mai ardea lumina. Când am descuiat uşa, tocmai ieşea din salonul ei.

— A sosit o telegramă pentru dumneata.

— O telegramă? am întrebat surprins. Eram încă cu gândul la ce se întâmplase în seara aceea. Apoi am înţeles, şi am alergat în cameră. Telegrama se afla în mijlocul mesei, de un alb orbitor în lumina violentă. I-am rupt banderola, am deschis-o, inima mi s-a strâns, literele au început să se amestece, să dispară şi să revină, am răsuflat adânc, totul s-a oprit în loc şi i-am întins telegrama lui Köster.

— Slavă Domnului! Credeam deja că...

Nu conţinea decât trei cuvinte: „Robby, vino repede”.

Am luat din nou în mână foaia de hârtie. Uşurarea pe care-o simţisem mai înainte dispăru. Mă cuprinse din nou teama.

— Ce poate fi, Otto? Doamne, de ce nu dă amănunte? S-o fi întâmplat ceva?

Köster puse telegrama pe masă.

— Când ai vorbit ultima dată cu ea?

— Acum o săptămână. Nu trebuie să fie mai mult.

— Telefonează-i. Dacă e ceva, plecăm imediat. Cu maşina. Ai mersul trenurilor?

Am cerut legătura cu sanatoriul şi am adus mersul trenurilor din salonul doamnei Zalewski. Köster îl consultă, în timp ce eu aşteptam să mi se dea legătura.

— Următorul tren într-acolo pleacă abia mâine la prânz. Ar fi mai bine să mergem cu maşina cât mai departe cu putinţă. Oricând putem prinde un tren din urmă. În felul ăsta, câştigăm sigur câteva ore. Ce zici?

— Da, ai dreptate.

Nu-mi imaginam cum aş putea suporta orele de lâncezeală din tren.

Telefonul sună. Köster trecu în camera mea, cu mersul trenurilor la el. Era sanatoriul. Am întrebat de Pat. După un moment, sora-şefă îmi spuse c-ar fi de dorit ca Pat să nu vină la aparat.

— Ce are? am strigat.

— A avut acum câteva zile o hemoptizie. Şi azi puţină temperatură.

— Spuneţi-i că vin! am strigat. Cu Köster şi cu Karl. Plecăm imediat. Aţi înţeles?

— Cu Köster şi Karl, repetă vocea.

— Da. Dar spuneţi-i de îndată. Plecăm chiar acum.

— Am să-i transmit fără întârziere.

M-am întors în cameră. Îmi simţeam picioarele ciudat de uşoare. Köster stătea la masă şi nota trenurile.

— Fă-ţi valiza, spuse. Mă duc acasă şi-o aduc pe a mea.

Mă înapoiez într-o jumătate de oră.

Am luat o valiză de pe dulap. Era cea a lui Lenz, cu etichetele multicolore ale hotelurilor. Mi-am strâns repede câteva lucruri şi i-am dat de veste doamnei Zalewski şi patronului cafenelei *Internaţional.* Apoi m-am aşezat la fereastra camerei ca să-l aştept pe Köster. Era linişte. Mă gândeam că seara următoare voi fi cu Pat şi mă cuprinse deodată o nerăbdare atât de sălbatică şi de fierbinte, încât tot restul păli: teamă, nelinişte, tristeţe, disperare. Mâine seară voi fi lângă dânsa – era o fericire de neînchipuit, ceva în care încetasem să cred. Atâtea speranţe se prăbuşiseră de atunci! Mi-am luat valiza şi-am coborât. Deodată, totul deveni cald şi prietenos: mirosul stătut al coridorului, cenuşiul rece şi lucitor al asfaltului, pe care chiar în clipa aceea se apropia Karl cu mare viteză.

— Am adus câteva pături, spuse Köster. O să fie frig. Înveleşte-te cum trebuie.

— Conducem pe rând, nu-i aşa? am întrebat.

— Da, dar deocamdată conduc eu. Am dormit după-amiază.

Jumătate de oră mai târziu lăsasem oraşul în urma noastră. Tăcerea uriaşă a nopţii cu lună ne învălui. Strada se-ntindea albă până departe la orizont. Era atât de multă lumină, încât puteam înainta fără faruri. Zumzetul motorului semăna cu sunetul grav al unei orgi; nu turbura liniştea, o sublinia doar.

— Ar fi bine să dormi puţin, spuse Köster.

— Nu pot, Otto.

— Atunci, măcar întinde-te, ca să fii proaspăt mâine dimineaţă. Ştii doar că trebuie să trecem prin întreaga Germanie.

— Mă odihnesc şi aşa.

Am rămas lângă Köster. Luna aluneca încet pe cer. Câmpurile străluceau sidefiu. Uneori zbura pe lângă noi un sat, alteori un oraş, adormit, pustiu, cu străzile inundate de lumina fantomatică, imaterială a lunii, care

transforma noaptea într-un film ireal.

Spre dimineaţă se făcu frig. Bruma împrumută deodată câmpiilor strălucire, copacii se profilau ca turnaţi în oţel pe fundalul cerului care începea să se lumineze, vântul fremăta în frunzele pădurilor, din coşurile caselor se ridicau ici-colo fuioare de fum. L-am schimbat pe Otto la volan şi am condus până la ora zece. Apoi am îmbucat la repezeală ceva într-o cârciumă de la marginea şoselei şi-am continuat să conduc până spre prânz. Apoi, Köster preluă şi rămase la volan. Mergeam mai repede când conducea el.

După-amiază, odată cu înserarea, am ajuns la poalele munţilor. Aveam cu noi lanţuri antiderapante şi o cazma. Ne-am informat până unde am putea răzbate.

— Cu lanţuri puteţi încerca, ne-a spus secretarul clubului automobilistic. E foarte puţină zăpadă anul acesta. Numai pe ultimii kilometri nu ştiu exact cum e drumul. S-ar putea să vă împotmoliţi.

Aveam un avans considerabil asupra trenului şi am hotărât să-ncercăm să ajungem cu maşina până sus. Era frig, şi nu aveam a ne teme de ceaţă. Maşina urca serpentinele ca un rutinat şi neobosit căţărător. La jumătatea drumului am montat lanţurile. Drumul era curăţat de zăpadă, dar în multe locuri se formase gheaţă, şi maşina derapa. Uneori trebuia să coborâm şi s-o împingem. De două ori ne-am împotmolit şi am fost nevoiţi s-o scoatem din impas. În ultimul sat am făcut rost de o găleată cu nisip, căci ajunsesem foarte sus şi ne era teamă că la coborâre vom întâlni curbe acoperite de gheaţă. Se întunecase de-a binelea, crestele munţilor se ridicau în noapte drepte şi inaccesibile deasupra noastră, trecătoarea se-ngusta, motorul trepida în viteza întâi şi coboram serpentină după serpentină. Brusc, lumina farurilor alunecă de pe zidurile de piatră şi dispăru în hăuri, munţii se dădură la o parte, şi jos, sub noi, ne zâmbiră luminile satului.

Maşina trecu huruind printre magazinele multicolore de

pe strada principală. Pietoni săreau la o parte, înspăimântaţi de priveliştea neobişnuită, cai se speriau, o sanie alunecă pe neaşteptate de pe pantă. Automobilul goni pe serpentine până la sanatoriu şi se opri în faţa porţii. Am sărit din maşină, am văzut ca prin ceaţă feţe curioase, oameni, biroul, liftul, apoi am alergat prin coridorul alb, am deschis brusc uşa şi am zărit-o pe Pat aşa cum o văzusem de sute de ori în vis şi în dorurile mele; veni spre mine şi am cuprins-o în braţe ca şi cum ar fi fost însăşi viaţa, sau mai mult decât viaţa.

— Slavă Domnului, am spus, după ce mi-am mai revenit, credeam că trebuie să stai în pat.

Dădu din cap, sprijinindu-se de umărul meu. Apoi se îndreptă, îmi luă faţa în mâini şi mă privi.

— Ai venit, murmură. Ce bine că ai venit!

Mă sărută încet, grav şi tandru, ca pe ceva fragil. Când i-am simţit buzele am început să tremur. Totul se desfăşurase atât de repede, încât nu mă dumiream încă ce se petrece cu mine. Pătrundeam în noua realitate, mai eram plin de duduitul motorului şi de peripeţiile drumului. Mă simţeam ca cineva care vine din noapte şi frig într-o încăpere caldă – percepe schimbarea de temperatură, dar lui încă nu-i este cald.

— Am mers foarte repede, am căutat să-i explic.

Nu-mi răspunse. Mă privea încă, fără să spună un cuvânt. Faţa ei gravă avea o expresie turburătoare, ochii, apropiaţi de ai mei. Mă priveau ca şi cum ar fi vrut să regăsească ceva foarte important. Mă simţeam stingher. Mi-am pus mâinile pe umerii ei şi am coborât privirea.

— Rămâi acum aici? m-a întrebat.

Am făcut semn că da.

— Spune-mi imediat. Spune-mi dacă pleci iar. Vreau să aflu acum.

Doream să-i răspund că nu ştiu încă şi că probabil va trebui să plec peste câteva zile, deoarece nu aveam destui bani ca să pot rămâne. Dar n-am reuşit. Nu

puteam câtă vreme se uita la mine în felul acesta.

— Da, rămân aici până când o să ne întoarcem împreună.

Faţa ei nu tresări. Dar se însenină deodată, ca sub forţa magică a unei lumini lăuntrice.

— Ah, murmură dânsa, nici n-aş fi putut să suport altfel.

Am încercat să citesc peste umărul ei graficul de temperatură de la căpătâi. Dar a observat, a smuls repede hârtia din ramă, a mototolit-o şi a aruncat-o sub pat.

— Acum nu mai e valabilă!

Mi-am întipărit în minte unde este cocoloşul de hârtie şi-am hotărât să-l iau mai târziu, când nu mă va observa.

— Ai fost bolnavă?

— Puţin. Dar acum mi-a trecut.

— Ce-a spus medicul?

Răse.

— Nu mă-ntreba acum de medic. Nu mă întreba de nimic. Eşti aici, şi asta mi-e de-ajuns!

O găseam schimbată. Nu ştiam dacă se datoreşte faptului că n-o mai văzusem de mult timp, dar mi se părea altfel decât înainte. Mişcările-i erau mai suple, pielea mai caldă, felul în care se apropia de mine altul. Era acum mai mult decât o fată tânără şi frumoasă care trebuia protejată, câştigase un ce anume, iar dacă în trecut adeseori nu ştiam dacă mă iubeşte, acum o simţeam... nu mai ascundea nimic, era mai însufleţită şi mai tandră decât oricând, mai însufleţită, mai tandră şi mai frumoasă, mă făcea mai fericit, dar, în mod ciudat, mă neliniştea mai mult.

— Pat, trebuie să cobor repede. Köster e jos. Trebuie să găsim un adăpost pentru la noapte.

— Köster? Şi unde-i Lenz?

— Lenz, am repetat, Lenz a rămas acasă.

N-a observat nimic.

— Ai voie să cobori ceva mai târziu? am întrebat. Sau

să urcăm noi?

— Am voie orice. Acum, totul mi-e permis. Coborâm şi bem ceva. Adică mă uit la voi cum beţi.

— Bine. Te aşteptăm în hol.

Deschise dulapul să-şi scoată o rochie. Am profitat de ocazie ca să strecor în buzunar foaia cu graficul de temperatură.

— Pe curând, Pat.

— Robby!

Veni după mine şi-mi încolăci gâtul cu braţele.

— De fapt, voiam să-ţi spun atât de multe...

— Şi eu ţie, Pat. Doar acum avem timp. O să ne povestim toată ziua. Mâine. Nu merge aşa, din prima clipă.

Dădu din cap.

— Da, să ne povestim totul. Atunci, tot timpul în care am stat singuri nu va mai fi un timp al despărţirii. O să ştim totul unul despre celălalt şi o să ni se pară că am fost întotdeana împreună.

— Aşa am şi simţit, i-am spus.

Zâmbi.

— Eu nu. Eu nu am atâta forţă. Pentru mine a fost mai greu. Nu pot să găsesc un refugiu în gânduri când sunt singură. Simt doar singurătatea, nimic altceva. E mai uşor să fii singur când nu iubeşti.

Surâdea mereu. Era un zâmbet transparent, pe care-l menţinea, dar puteai să vezi prin el.

— Pat, am exclamat, bunul şi curajosul meu camarad!

— Nu te-am mai auzit de mult zicându-mi aşa, spuse dânsa, şi ochii i se umplură de lacrimi.

Am coborât ca să-l găsesc pe Köster. Dăduse de acum valizele jos din maşină. Obţinuse două camere învecinate în clădirea anexă.

— Ia uită-te aici, i-am spus arătându-i graficul de temperatură. Urcă şi coboară.

Zăpada de pe scări scârţâia sub paşii noştri.

— Întreabă-l mâine pe medic, spuse Köster. Nu poţi să-ţi dai seama numai după temperatură.

— Îmi dau seama destul şi aşa, i-am răspuns mototolind foaia de hârtie şi băgând-o la loc în buzunar.

Ne-am spălat. Apoi, Köster veni la mine în cameră. Arăta ca şi cum tocmai s-ar fi sculat din somn.

— Robby, trebuie să te-mbraci.

— Da.

Mi-am revenit din meditaţie şi-am despachetat. Ne-am dus iar la sanatoriu. Karl mai era încă afară. Köster pusese o pătură pe radiator.

— Când ne întoarcem, Otto? am întrebat.

Se opri din mers.

— Cred că am să plec mâine seară sau poimâine dimineaţă. Dar tu rămâi aici...

— Cum aş putea să rămân? l-am întrerupt disperat. În cel mai bun caz, banii-mi ajung zece zile. Şi sanatoriul nu-i plătit decât până în cincisprezece. Trebuie să mă-ntorc ca să câştig bani. Aici, probabil că n-au nevoie de un pianist atât de slab.

Köster se aplecă să ridice pătura de pe botul maşinii.

— Îţi fac eu rost de bani, spuse el îndreptându-şi spinarea. Poţi să rămâi liniştit aici.

— Otto. Ştiu bine ce ţi-a rămas de la licitaţie. Nici măcar trei sute de mărci.

— Nu la asta mă refer. Am să primesc ceva bani. Nu-ţi mai bate capul. În opt zile îi ai aici.

— Aştepţi o moştenire? am întrebat cu o ironie tristă.

— Aşa ceva. Las' pe mine. Doar nu poţi pleca acum.

— Nu, am recunoscut. N-aş şti cum să-i explic.

Köster întinse iar pătura pe botul lui Karl. Mângâie uşor capota. Apoi am intrat în hol şi ne-am aşezat lângă şemineu.

— De fapt, cât e ceasul? am întrebat.

Köster se uită la ceas.

— Şase jumătate.

— Ciudat, credeam că e mult mai târziu.

Pat coborî scările. Purta scurta ei de blană. Traversă repede holul ca să-i ureze bun venit lui Köster. Abia acum am observat cât de tare o prinsese soarele. Pielea, de un bronz roşiatic, o făcea să semene cu o tânără indiană, doar ceva mai deschisă la culoare. Dar faţa i se subţiase şi ochii-i străluceau prea tare.

— Ai febră? am întrebat-o.

— Puţină, răspunse repede şi evaziv. Seara, toată lumea de aici are febră. Asta-i numai pentru că aţi venit voi. Sunteţi obosiţi?

— De ce-am fi?

— Atunci, mergem la bar; bine? E prima dată când primesc o vizită aici sus.

— Aveţi deci şi un bar?

— Da, unul mic. Sau cel puţin un colţ care arată aşa. Asta face parte din terapeutică. Să eviţi tot ce-ar putea aminti de spital. Au ei grijă să te oprească de la ce n-ai voie.

Barul era plin. Pat salută câţiva cunoscuţi. Îmi atrase atenţia un italian. Ne-am aşezat la o masă care tocmai se elibera.

— Ce-ai vrea să bei? am întrebat-o.

— Un cocteil cu rom. Aşa cum am băut întotdeauna la bar. Cunoşti reţeta?

— Îi simplu de tot, i-am spus fetei care ne servea. Jumătate vin de porto, jumătate rom Jamaica.

— De două ori, strigă Pat. Şi un „special”.

Fata aduse două Porto-Ronco şi o băutură roşu-deschis.

— Asta-i pentru mine, explică Pat.

Ne întinse paharele cu rom.

— Noroc!

Aşeză paharul pe masă fără să fi băut, privi în jur apoi, repede, luă paharul meu şi-l goli.

— Ah, exclamă, cât e de bun!

— Dar tu ce-ai comandat? am întrebat gustând din lichidul acela dubios. Avea gust de zmeură şi lămâie. Nu conţinea nicio picătură de alcool. Nu-i rău, am observat.

Pat mă privi. Taie setea! am adăugat.

Izbucni în râs.

— Mai comandă un Porto-Ronco. Dar pentru tine. Mie nu mi se dă.

Am făcut semn fetei.

— Un Porto-Ronco şi un „special”, i-am spus. Vedeam că la mesele din jur se consuma destul de mult „special”.

— Azi îmi dai voie, Robby, nu-i aşa? întrebă Pat. Numai azi! Ca pe vremuri. Da, Köster?

— E destul de bun „specialul”, am spus golind al doilea pahar.

— Îl urăsc! Bietul de tine, Robby, ce trebuie să bei azi!

— Dacă comandăm destul de repede, mă aleg şi eu cu ceva, am spus.

Pat râse.

— Mai târziu, la masă, am voie să beau şi eu puţin vin roşu.

Am mai comandat câteva Porto-Ronco, apoi am trecut în sala de mese. Pat arăta minunat. Faţa ei radia. Ne-am aşezat lângă fereastră, la una dintre mesele mici acoperite cu feţe de masă albe. Era cald, şi jos în vale se vedea satul cu străzile sale acoperite de zăpada strălucitoare.

— Dar unde-i Helga Guttmann? am întrebat.

— A plecat, răspunse Pat după un moment de tăcere.

— A plecat? Atât de devreme?

— Da, răspunse Pat, şi am înţeles ce voia să spună. Fata ne aduse un vin rubiniu. Köster umplu paharele.

Acum erau toate mesele ocupate. Pretutindeni, oamenii discutau. Am simţit mâna lui Pat acoperind-o pe a mea.

— Scumpul meu, spuse ea foarte încet şi foarte tandru. N-aş mai fi putut rezista.

XXVI

AM IEŞIT DIN CAMERA MEDICU-lui-şef. Köster mă aştepta în hol. Văzându-mă, s-a ridicat. Am ieşit afară şi ne-am aşezat pe o bancă în faţa sanatoriului.

— E grav, Otto. Mai grav decât am crezut.

Un grup de schiori trecu zgomotos pe lângă noi. Printre ei – câteva femei ale căror feţe viguroase arse de soare erau linse cu ulei. Râzând, îşi arătau dantura sănătoasă, strălucitoare. Strigau în gura mare că au o foame de lup. Am aşteptat până ce grupul a trecut.

— Toţi ăştia sunt bine mersi! am exclamat. Trăiesc şi sunt sănătoşi tun. Să vomiţi, nu alta!

— Ai vorbit chiar cu medicul-şef? întrebă Köster.

— Da. Mi-a explicat totul cu o mulţime de ocolişuri şi reticenţe. În concluzie, situaţia s-a înrăutăţit. Totodată, susţine însă că s-a ameliorat.

— Nu înţeleg.

— Spune că dacă ar fi rămas în oraş n-ar mai fi existat de mult nicio speranţă. Aici, boala a evoluat mai încet. Asta numeşte el situaţie ameliorată.

Cu tocurile pantofilor, Köster zgâria linii în zăpada bătătorită. Apoi a ridicat capul.

— Deci mai sunt speranţe?

— Medicul are întotdeauna speranţe, asta face parte din meseria lui. Dar ale mele sunt al naibii de puţine. L-am întrebat dacă i-a făcut pneumotorax. Mi-a răspuns că nu se mai poate, că i s-ar fi făcut unul cu câţiva ani în urmă. Acum, ambii plămâni sunt atinşi. E îngrozitor, Otto.

O bătrână cu şoşoni scâlciaţi se opri în faţa băncii pe care stăteam. Obrazul ei era albăstrui şi supt, iar ochii stinşi, de culoarea gresiei, te făceau să crezi că femeia este oarbă. Îşi trecuse în jurul gâtului un guler demodat, un boa. Ridică încet un lornion şi ne privi prin el. Apoi se îndepărtă târşâindu-şi picioarele.

— Ce stafie respingătoare!

— Ce altceva a mai spus? întrebă Köster.

— Mi-a explicat din ce i se trage, probabil, boala. A avut mulţi pacienţi de vârsta ei. Crede că e o urmare a războiului. Subnutriţie în anii de creştere. Dar ce-mi pasă mie de toate astea? Eu vreau să se facă bine.

L-am privit pe Köster.

— Desigur, mi-a spus că i-a fost dat să vadă adesea adevărate minuni. Că îndeosebi la această boală se-ntâmplă ca evoluţia să se oprească, cicatrizarea să se producă, şi pacientul să se vindece, chiar şi în cazuri disperate. Aşa mi-a vorbit şi Jaffé, dar eu nu cred în minuni.

Köster nu răspunse. Am stat tăcuţi unul lângă celălalt. Ce puteam să ne mai spunem? Trecuserăm amândoi prin prea multe ca să ne amăgim cu speranţe deşarte.

— Ea nu trebuie să observe nimic, Hobby, spuse Köster într-un târziu.

— Bineînţeles.

Am rămas pe bancă până la sosirea lui Pat. Nu mă gândeam la nimic, nici măcar nu eram disperat; eram apatic, posomorât, fără viaţă.

— Uite-o că vine, şopti Köster.

— Aşa-i, am spus şi m-am ridicat.

— Hallo!

Pat se apropia făcând semne cu mâna. Se-mpletici puţin şi o pufni râsul.

— Sunt uşor ameţită, din cauza soarelui. Întotdeauna după ce stau la soare mă clatin ca un bătrân lup-de-mare.

Era suficient s-o privesc ca realitatea să dobândească o altă înfăţişare. Nu mai credeam în spusele medicului, ci

într-o minune. Era aici, trăia, stătea în faţa noastră şi râdea... tot restul nu mai avea importanţă.

— Ce-i cu mutrele astea? întrebă ea.

— Mutre de orăşeni; nu prea se potrivesc aici, replică Köster. Încă nu ne-am obişnuit cu soarele.

Pat continua să râdă.

— Azi mă simt bine. N-am temperatură. Am voie să ies. Nu vreţi să mergem în sat să luăm un aperitiv?

— Sigur că da.

— Atunci, haideţi!

— Nu vrei să luăm o sanie? întrebă Köster.

— Pot să merg pe jos până acolo, spuse Pat.

— Ştiu, replică Köster. Dar eu n-am mai mers niciodată cu aşa ceva. Aş vrea să văd cum e.

Am făcut semn unui birjar şi am coborât pe serpentine până în sat Ne-am oprit în faţa unei cafenele cu o mică terasă însorită şi am coborât. Erau mulţi clienţi, şi printre ei am recunoscut câţiva pacienţi de la sanatoriu. Italianul de la bar se afla şi el acolo. Îl chema Antonio. Veni la masa noastră ca s-o salute pe Pat. Ne povesti cum câţiva glumeţi au transportat noaptea trecută, în timp ce dormea, un pacient cu pat cu tot în camera unei profesoare foarte bătrâne.

— De ce au făcut-o? l-am întrebat.

— S-a vindecat şi pleacă peste câteva zile, explică Antonio. Prilejul ăsta predispune întotdeauna la farse.

— Dragul meu, cei care rămân fac haz de necaz, mi se adresă Pat.

— Aici, sus, dai în mintea copiilor, adăugă Antonio.

„Vindecat! m-am gândit. Unul s-a vindecat şi pleacă!“

— Ce vrei să bei, Pat?

— Un Martini. Un Martini sec.

Un aparat de radio începu să cânte. Valsuri vieneze. Pluteau prin aerul cald şi însorit ca nişte flamuri uşoare luminoase. Chelnerul aduse băuturile. Erau reci, şi în transparenţa lichidului pătruns de lumină vedeai bulele de aer ridicându-se.

— E plăcut aici, ce zici? întrebă Pat.
— Minunat! am răspuns.
— Dar uneori insuportabil! adăugă dânsa.

La dorinţa lui Pat, am luat masa în sat. În ultimul timp fusese obligată să stea numai în sanatoriu; era prima ei ieşire şi ne-a asigurat că s-ar simţi de două ori mai bine dacă ar putea să mănânce o dată în sat. Antonio luă masa împreună cu noi. Mai apoi am urcat iar cu sania, şi Pat s-a retras în camera ei, pentru că trebuia să stea culcată două ore. Împreună cu Köster, l-am scos pe Karl din garaj şi i-am făcut o revizie. A trebuit să înlocuim două lame de arc rupte. Mecanicul garajului ne-a dat sculele şi ne-am apucat de treabă. Apoi am completat uleiul şi am uns şasiul. Când am terminat, am scos maşina din garaj. Era plină de noroi şi arăta deplorabil.

— Nu vrei s-o spălăm? am întrebat.

— Nu, nu cât timp e pe drum, spuse Köster. Se supără!

Pat îşi făcu apariţia. Arăta odihnită şi încă păstra căldura somnului. Câinele se zbenguia în jurul ei.

— Billy! l-am strigai....

S-a oprit din joacă, dar n-a devenit prea prietenos. Nu mă recunoscuse, şi când Pat i-a atras atenţia asupra mea s-a zăpăcit cu totul.

— Aşa se-ntâmplă. Slavă Domnului că oamenii au o memorie mai bună. Dar pe unde era aseară?

Pat începu din nou să râdă.

— A stat tot timpul sub pat. E gelos când vine cineva în vizită şi se retrage supărat.

— Arăţi minunat, Pat, i-am spus.

Mă privi fericită. Apoi se apropie de Karl.

— Aş vrea să stau iar în maşină şi să merg cu voi o bucată de drum.

— Cu plăcere. Ce zici, Otto?

— Se-nţelege. Ai pe dumneata un palton gros, şi în maşină găseşti destule fulare şi pături.

Pat se aşeză în spatele parbrizului lângă Köster. Karl

începu să duduie. Gazele de eşapament abureau albăstrii în aerul rece. Motorul încă nu se încălzise. Încet, lanţurile începură să macine zăpada. Karl se târî pufăind, pocnind şi huruind spre sat, strecurându-se pe artera principală ca un lup înconjurat de galopul cailor şi sunetul de clopoţei al săniilor.

Am ieşit din sat. Era aproape de asfinţit, şi câmpurile de zăpadă străluceau roşiatic în lumina soarelui crepuscular. Câteva căpiţe de fân de pe coastă fuseseră aproape acoperite de pătura albă a zăpezii. Ca nişte virgule subţiri, ultimii schiori se avântau la vale. Treceau prin faţa astrului învăpăiat – minge incandescentă suspendată în spatele povârnişului.

— Pe aici aţi trecut ieri? întrebă Pat.

Maşina ajunse la primul podiş. Köster se opri. De aici, priveliştea era copleşitoare. Cu o zi înainte, când gonisem nebuneşte prin seara ca de sticlă albastră, nu fusesem atenţi decât la drum.

În succesiunea lor neîntreruptă, povârnişurile deschideau în faţa noastră panorama unei văi sinuoase. Coamele munţilor din depărtare se profilau distinct pe cerul verzui. Nuanţe aurii tiveau marginile. Pete de aceeaşi culoare acopereau ca un polen câmpurile de zăpadă de la poalele crestelor. Povârnişurile se învăluiau tot mai mult într-un roşu somptuos, iar umbrele se înalbăstreau din clipă în clipă. Soarele tocmai se furişase între două creste scânteietoare, şi valea largă, cu vârfurile şi povârnişurile sale, părea gata să prezinte o defilare mută, grandioasă şi plină de lumină în faţa unui domnitor pe cale să se stingă. Panglica vişinie a străzii se înfăşură în jurul stâncilor, dispărea, reapărea, întunecată la viraje, trecând pe lângă sate şi îndreptându-se către trecătoarea de la orizont.

— N-am fost niciodată atât de departe de sat, spuse Pat. Ăsta-i drumul spre casă?

— Da.

Tăcu şi privi în jos. Apoi coborî din maşină şi puse mâna

streaşină la ochi. Privea atât de intens spre nord, de parcă ar fi vrut să desluşească turnurile oraşului.

— E departe până acolo? întrebă.

— Aproape o mie de kilometri. În luna mai coborâm în direcţia aceea. O să vină Otto să ne ia.

— În mai, repetă. Doamne-Dumnezeule, în mai...

Soarele dispăru treptat. Valea prinse viaţă; umbrele care până acum stătuseră ghemuite prin cutele munţilor începură să se târască tăcut afară şi să urce mai sus, asemeni unor uriaşi păianjeni albaştri. Se lăsă răcoare.

— Pat, trebuie să ne-ntoarcem.

Ridică privirea, şi faţa ei păru deodată descompusă de durere. Am înţeles brusc că ştie; ştie că nu va mai traversa niciodată lanţul inexorabil al munţilor de la orizont, ştie şi vrea să ascundă că ştie, aşa cum şi noi încercam s-o ascundem în faţa ei; pentru o clipă însă, îşi pierduse cumpătul, şi disperarea întregii lumi se revărsase din ochii ei.

— Să mai coborâm puţin, propuse dânsa. Numai, o bucată mică.

— Vino, i-am răspuns după ce am privit spre Köster.

S-a urcat lângă mine în spate, am cuprins-o, cu braţul şi ne-am acoperit cu pătura. Maşina începu să coboare încet, spre vale, în direcţia umbrelor.

— Robby, iubitule, şopti Pat lângă umărul meu, acum parcă am merge acasă, înapoi, la viaţa noastră...

— Da, i-am răspuns trăgându-i pătura până la bărbie.

Se-ntuneca repede, pe măsură ce coboram. Pat era învelită toată cu pături. Îşi băgase mâna sub cămaşa mea, îi simţeam degetele pe piele, apoi respiraţia, buzele şi la urmă lacrimile.

Prudent, ca să nu observe că ne întoarcem, Köster făcu un viraj larg în jurul pieţei principale a următorului sat şi porni încet înapoi.

Soarele apusese când am ajuns iar pe podiş. La est, printre norii mişcători se ivi – palidă şi străvezie – luna. Lanţurile striveau pământul cu un zgomot monoton. Se

lăsase o liniște profundă, stăteam nemişcat, simţind lacrimile lui Pat ca şi cum din inima mea rănită ar fi picurat sânge.

O oră mai târziu mă aflam în holul sanatoriului. Pat era în camera ei, şi Köster plecase la staţia meteorologică, să întrebe dacă va ninge. Afară se lăsase ceaţă, luna era înconjurată de o aureolă, şi seara se aşternea în faţa ferestrelor moale şi cenuşie ca o catifea. După un timp veni Antonio şi se aşează lângă mine. Câteva mese mai încolo stătea un individ rotund ca o ghiulea, cu un costum de homspun şi pantaloni bufanţi prea scurţi. O mutră de sugar cu buze răsfrânte şi ochi reci, chelie rotundă şi roşie, strălucitoare ca o bilă de biliard. Lângă el – o femeie firavă, cu cearcăne mari şi o expresie mâhnită, imploratoare. Ghiuleaua era vioaie, îşi mişca necontenit capul, iar mâinile groase şi roşii descriau volute.

— Aici la voi e minunat, absolut minunat! Priveliştea, aerul şi mâncarea. O duci într-adevăr minunat...

— Bernhard, şopti femeia.

— Pe onoarea mea că mi-ar plăcea să fiu şi eu o dată îngrijit şi cocoloşit ca tine. Râse insinuant. Ei, mă bucur din tot sufletul pentru tine...

— Ah, Bernhard, spuse femeia, descurajată.

— Haide-haide, ţipă veselă ghiuleaua, mai bine nici că se poate! Aici eşti ca-n sânul lui Avraam. Ce crezi că se petrece acolo jos? Mâine trebuie să mă-ntorc la luptă. Fii mulţumită că nu ştii ce-i aia. Aşa! Mă bucur că am văzut ce bine-ţi merge aici.

— Bernhard, nu-mi merge bine deloc, spuse femeia.

— Ei, copilaş, izbucni Bernhard zgomotos, nu te mai plânge. Ce să mai spună unul ca mine?! Mereu la întreprindere, falimente peste tot, impozitele... ei, o plăcere, ce mai?...

Femeia tăcu.

— Subţire băiat! m-am adresat lui Antonio.

— Şi încă ce subţire! A venit de alaltăieri şi retează

scurt orice tentativă a soţiei cu fraza lui predilectă: „Cât de minunat îţi merge!“ Nu vrea să ştie de nimic, mă înţelegeţi, nici de teama, nici de boala, nici de singurătatea ei. Probabil că trăieşte de mult cu altă ghiulea, la Berlin, şi de două ori pe an îşi face aici vizita obligatorie, frecându-şi mâinile, jovial, cu gândul numai la confortul lui. Numai să nu audă de nimic! Asta o să întâlniţi destul de frecvent prin partea locului.

— De cât timp e femeia aici?

— Aproximativ de doi ani.

Un grup de tineri trecu chicotind prin sală. Antonio izbucni în râs.

— Ăştia vin de la poştă. I-au expediat lui Roth o telegramă.

— Cine-i Roth?

— Acela care pleacă peste câteva zile. I-au telegrafiat că din cauza unei epidemii de gripă nu are voie să se-ntoarcă acasă şi că mai trebuie să rămână aici. Astea sunt obişnuitele glume. Pentru că ei trebuie să rămână, înţelegeţi?

Am privit prin fereastră catifeaua cenuşie a munţilor în ceaţă. „Toate astea nu-s adevărate, îmi spuneam, realitatea e cu totul alta, lucrurile nu se pot desfăşura în felul ăsta. Aici e doar o scenă pe care se mimează puţin moartea. Dar moartea e un lucru teribil de grav.“ Aş fi vrut să mă duc după tinerii aceia să-i bat pe umăr şi să le spun: „Nu-i aşa că asta nu-i decât o moarte de salon, iar voi sunteţi doar nişte veseli actori amatori? După spectacol, toţi se vor ridica să răspundă la aplauze! Doar nu se poate muri aşa, din puţină temperatură şi o uşoară răguşeală. Pentru asta trebuie gloanţe şi răni, aşa ştiu eu...“

— Şi dumneata eşti bolnav? l-am întrebat pe Antonio.

— Bineînţeles, spuse zâmbind.

— Într-adevăr o cafea excelentă, strigă ghiuleaua de alături, la noi nu găseşti aşa ceva! Raiul pe pământ!

Köster reveni de la staţia meteorologică.

— Robby, trebuie să plec. Barometrul scade şi probabil că la noapte o să ningă. Mâine n-aş mai reuşi să trec. Astă-seară e încă posibil.

— Bine. Mai putem lua masa împreună?

— Da. Îmi fac repede bagajele.

— Vin cu tine.

I-am ajutat lui Köster să-şi facă valiza şi ne-am dus la garaj. Apoi ne-am întors s-o luăm pe Pat.

— Dacă ai nevoie de ceva, dă-mi un telefon, Robby.

Am încuviinţat.

— Banii o să-i primeşti peste câteva zile. Îţi vor ajunge câtva timp. Fă tot ce-i necesar.

— Da, Otto.

Am ezitat.

— Mai aveam acasă câteva fiole de morfină. Poţi să mi le trimiţi?

Se uită la mine.

— La ce-ţi trebuie?

— Nu ştiu cum or să evolueze lucrurile. Poate că n-o să fie nevoie. Tot mai am o speranţă. Când sunt cu ea. Nu când rămân singur. Dar n-aş vrea să sufere, Otto. Să zacă neajutorată în ghearele durerii. Poate că atunci or să-i dea chiar ei. Dar m-aş simţi mai liniştit ştiind că pot s-o ajut.

— Nu cumva te-ai gândit şi la altceva, Robby?

— Numai la asta, Otto. Fii pe pace. Altfel, nu ţi-aş fi spus.

Dădu din cap.

— Nu mai suntem decât doi, spuse încet.

— Aşa e!

— Bine, Robby.

Am intrat în hol şi am urcat s-o chem pe Pat. Am luat masa în fugă, pentru că cerul se acoperea din ce în ce mai mult. Köster îl scoase pe Karl din garaj şi-l parcă în faţa intrării.

— Cu bine, Robby!

— Cu bine, Otto!

— La revedere, Pat. Îi întinse mâna privind-o în ochi. La primăvară vin să vă iau.

— La revedere, Köster. Îi ţinea încă mâna în manile ei. Mă bucur mult că te-am mai văzut. Transmite-i salutări lui Gottfried Lenz din partea mea.

— Da, spuse Köster.

Tot îl mai ţinea de mână. Buzele-i tremurau. Şi deodată făcu un pas spre el şi-l sărută.

— Adio, murmură cu vocea gâtuită.

Brusc, faţa lui Köster se învăpăie. Voia să mai spună ceva, dar se întoarse, urcă în maşină şi porni ca un bolid pe serpentine, fără să se mai uite înapoi. Îl urmăream cu privirile. Maşina străbătu cu maximă viteză strada principală şi apoi urcă pantele ca un licurici singuratec, farurile jucându-şi galbenul palid pe zăpada cenuşie. Pe platou se opri, şi Köster ne făcu semn de bun rămas. În bătaia fascicolelor de lumină, silueta lui se detaşa întunecată. Apoi dispăru, şi multă vreme am mai auzit, din ce în ce mai slab, zumzetul motorului.

Cu capul uşor înclinat, Pat ascultă cât timp se mai putu percepe ceva. Apoi se-ntoarse spre mine.

— Acum, ultimul vapor a plecat, Robby.

— Penultimul. Ultimul sunt eu. Ştii ce am de gând să fac? Să găsesc alt loc de ancorare. Camera din clădirea anexă nu-mi mai place. Nu văd de ce n-am putea sta împreună. Voi încerca să obţin o cameră alăturată de a ta.

Surâse.

— Imposibil! N-ai să reuşeşti! Cum vrei să faci?

— O să-ţi pară bine dacă reuşesc?

— Ce întrebare! Ar fi minunat, dragul meu. Aproape ca la mătuşa Zalewski!

— Bine; atunci, lasă-mă să încerc! Îmi trebuie o jumătate de oră.

— De acord. Am să fac între timp o partidă de şah cu Antonio. Aici am învăţat să joc.

M-am dus la biroul administraţiei, am explicat că intenţionez să-mi prelungesc şederea şi aş dori o cameră la acelaşi etaj cu Pat. O femeie cu un bust lipsit de însemnele feminităţii mă privi indignată şi mă refuză, pe baza regulamentului instituţiei.,

— Cine a făcut regulamentul? am întrebat-o.

— Direcţiunea, replică doamna, netezindu-şi cutele fustei. Destul de reticentă, mă informă, până la urmă, că medicul-şef poate hotărî în cazuri excepţionale. Dar nu mai e aici, adăugă. Şi seara nu poate fi deranjat acasă decât în interes de serviciu.

— Bine, am spus; atunci, am să-l deranjez în interes de serviciu. În problema regulamentului instituţiei.

Medicul-şef locuia într-o căsuţă lângă sanatoriu. Mă primi imediat şi-mi dădu fără dificultăţi aprobarea.

— După cum am debutat, nu speram că o să meargă atât de uşor, am remarcat.

Începu să râdă.

— Aha, ai dat peste bătrâna Rexroth? Ei bine, am să-i telefonez îndată.

M-am întors la administraţie. Bătrâna Rexroth se retrase cu un aer demn când văzu faţa mea provocatoare. Am aranjat totul cu secretara, şi l-am trimis pe omul de serviciu să-mi mute bagajele şi să-mi facă rost de câteva sticle de băutură. Apoi m-am dus în hol s-o caut pe Pat.

— Ai reuşit? mă întrebă.

— Încă nu. Dar în câteva zile.

— Păcat!

Răsturnă figurile de pe tablă şi se ridică.

— Ce-am putea face? Să mergem la bar?

— De multe ori, seara jucăm cărţi, interveni Antonio. Suflă vânt cald de primăvară. Asta se resimte aici. Pe asemenea vreme, jocul de cărţi e lucrul cel mai potrivit.

— Pat? Să joace cărţi? am întrebat surprins. Ce jocuri de cărţi ştii tu? Popa-prostu şi pasienţe?

— Pocher; scumpule, declară Pat.

Am izbucnit în râs.

— Ştie să joace, întări Antonio. Numai că e prea îndrăzneaţă. Trage la cacealmale!

— Şi eu la fel, am răspuns. Hai să vedem ce iese.

Ne-am aşezat într-un colţ şi am început să jucăm. Pat nu juca rău deloc. Într-adevăr, trăgea atâtea cacealmale, că rămâneai cu gura căscată. După o oră, arătând spre fereastră, Antonio ne făcu atenţi asupra peisajului de afară. Ningea. Încet, ezitând parcă, fulgi mari cădeau aproape vertical.

— Nu-i pic de vânt, observă Antonio. O să se depună multă zăpadă.

— Unde-o fi Köster acum? întrebă Pat.

— E deja dincolo de trecătoarea cea mai înaltă, i-am răspuns.

Pentru o clipă, am avut în faţa ochilor imaginea lui Karl purtându-l pe Köster prin noaptea albă şi deodată totul mi se păru că pluteşte în irealitate... eu aici, Köster pe drum, Pat alături de mine. Îşi sprijinea de masă mâna cu care ţinea cărţile şi îmi zâmbea fericită.

— E rândul tău, Robby!

Ghiuleaua trecu prin sală, se opri în spatele mesei noastre şi începu să urmărească jocul surâzându-ne cu bunăvoinţă. Probabil că soţia lui dormea, şi el dorea să se distreze. Am pus cărţile pe masă şi l-am privit mânios până ce şi-a luat tălpăşiţa.

— Nu eşti prea prietenos, observă Pat amuzată.

— Nu sunt. Nici nu vreau să fiu.

Ne-am dus la bar şi am mai băut câteva pahare cu „special”. Apoi Pat a trebuit să se ducă la culcare. Mi-am luat rămas bun de la ea în hol. Urcă lin scara, se-ntoarse şi se opri înainte de a coti pe coridor. Am aşteptat puţin, apoi m-am dus la biroul administraţiei să-mi iau cheia camerei mele. Secretara cea micuţă îmi zâmbi.

— Aveţi numărul şaptezeci şi opt.

Era camera de lângă Pat.

— E cumva din dispoziţia domnişoarei Rexroth? am

întrebat.

— Nu, domnişoara Roxroth e la casa misionarilor.

— Casele de misionari sunt uneori o adevărată binefacere! am exclamat, şi am urcat repede.

Lucrurile mele erau deja despachetate. O jumătate de oră mai târziu am bătut la uşa dintre cele două camere.

— Cine-i acolo? strigă Pat.

— Poliţia de moravuri, am răspuns.

Cheia scârţâi în broască, şi uşa se deschise larg.

— Tu eşti, Robby? bâigui Pat uluită.

— Eu. Învingătorul domnişoarei Rexroth! Posesor de coniac şi de Porto-Ronco. Am scos sticlele din buzunarele halatului de baie. Şi acum, spune imediat câţi bărbaţi au mai intrat în camera asta.

— Nimeni, în afara clubului de fotbal şi a orchestrei filarmonice în formaţie mărită, declară surâzătoare Pat. Oh, scumpule, s-au întors vremurile bune!

A adormit pe umărul meu. Am mai stat multă vreme treaz. Într-un colţ al camerei ardea o lampă mică. Fulgii de nea loveau delicat în fereastră, şi timpul părea să fi încremenit în crepusculul arămiu. Era foarte cald în cameră. Din când în când se auzeau pocnituri pe conductele de încălzire. Pat se mişcă în somn şi, cu un zgomot uşor, păturile care-o acopereau alunecară jos. „Ce piele catifelată, bronzată! mi-am spus. Minune suplă a genunchilor; Gingaş mister al sânilor!“ Îi simţeam părul atingându-mi umărul, şi pe buze bătăile inimii. „Poate ţi-a fost hărăzit să mori, îmi spuneam. Tu nu poţi muri. Tu eşti însăşi fericirea.”

Încet, cu grijă, am ridicat păturile. Pat murmură ceva, apoi tăcu, şi uşor, în somn, mă cuprinse pe după gât cu braţele.

XXVII

ÎN ZILELE CARE AU URMAT, NINsoarea n-a mai contenit. Pat făcu febră. I se recomandă să stea în pat. Mulţi pacienţi erau în aceiaşi situaţie.

— Din cauza vremii, explică Antonio, E prea cald, prea înnăbuşitor. O vreme care predispune la febră.

— Dragul meu, ieşi puţin din casă, propuse Pat. Ştii să schiezi?

— Nu. De unde să ştiu? N-am mai fost niciodată la munte.

— Antonio o să te înveţe. Îi face plăcere. Te simpatizează.

— Prefer să rămân cu tine.

Se ridică în capul oaselor. Cămaşa de noapte îi alunecă de pe umeri. De slăbiciune, deveniseră teribil de înguşti. Şi gâtul i se subţiase al naibii de mult.

— Robby, fă-o de dragul meu. Nu vreau să rămâi toată ziua la căpătâiul meu. Ai făcut-o şi ieri, şi alaltăieri, e arhisuficient.

— Îmi place să stau aici. N-am chef să mă zbengui în zăpadă.

A respirat adânc şi am auzit hârâitul uşor al respiraţiei ei.

— Am mai multă experienţă decât tine în treburi de felul ăsta, spuse sprijinindu-se în coate. E mai bine pentru amândoi. Ai să-ţi dai seama după aceea. Făcu un efort să zâmbească. Îţi rămâne suficient timp – după-amiază şi seara – să te ocupi de mine. Dimineaţa, prezenţa ta mă tulbură, scumpule. Arăt foarte rău dimineaţa, când am

temperatură. Seara e cu totul altceva. Sunt tare superficială şi proastă... nu vreau să fiu urâtă când mă vezi tu.

— Cum poţi să vorbeşti aşa, Pat?... Bine; atunci, am să ies puţin cu Antonio, i-am spus, şi m-am ridicat. Pe la prânz am să mă întorc. Sper să nu-mi rup toate oasele cu scândurile acelea.

— Ai să înveţi foarte repede, dragul meu. Expresia de anxietate dispăru de pe faţa ei. În scurt timp, ai să schiezi minunat.

— Iar tu vrei să mă dai foarte repede şi elegant afară, am spus, şi am sărutat-o.

Mâinile-i erau umede şi fierbinţi, buzele uscate şi crăpate.

Antonio stătea la etajul al doilea. Îmi împrumută o pereche de bocanci şi nişte schiuri. Mi se potriveau, căci eram de aceeaşi înălţime. Ne-am dus la pârtia de antrenament, care se afla la câteva sute de metri în spatele satului. Antonio mă privi cercetător în timp ce mergeam.

— Febra îţi trezeşte cele mai ciudate gânduri, spuse el. S-au întâmplat uneori lucruri curioase în asemenea zile.

Îşi prinse schiurile.

— Cel mai rău e că trebuie să aştepţi fără să poţi face ceva. Asta te înnebuneşte şi te distruge.

— Şi pe cei sănătoşi, am adăugat. Să stai, să vezi şi să nu poţi face nimic.

Dădu din cap.

— Unii dintre noi lucrează, continuă el, alţii citesc biblioteci întregi, dar mulţi devin puerili şi chiulesc de la tratament aşa cum chiuleau la ora de gimnastică şi se ascund, chicotind speriaţi, în magazine şi cofetării când trece din întâmplare medicul. Fumează pe ascuns, beau pe ascuns, bârfesc şi fac pozne stupide... asta îi ajută să uite vidul, să ocolească adevărul. Ignoră în joacă, superficial poate, dar şi eroic, moartea. De fapt, ce altceva ar putea face?

„Într-adevăr, mi-am spus; de fapt, şi noi ceilalţi ce altceva putem face?“

— Încercăm? mă întrebă Antonio înfigându-şi beţele de schi în zăpadă.

— Da.

Îmi arătă cum se fixează schiurile şi cum se menţine echilibrul. Nu era prea greu. Am căzut destul de des, dar cu timpul m-am obişnuit şi a început să meargă ceva mai bine. După o oră am contenit.

— Ajunge pentru astăzi, fu de părere Antonio. Diseară or să te doară toţi muşchii.

Mi-am scos schiurile şi am simţit sângele pulsându-mi puternic prin vine.

— Mi-a prins bine, Antonio!

Dădu din cap.

— Putem ieşi în fiecare dimineaţă. Îţi mai primeneşte gândurile.

— Ce-ar fi să bem ceva? am propus.

— De acord. Să bem un Dubonnet la Forster.

Am băut Dubonnet-ul şi ne-am întors la sanatoriu. Secretara de la administraţie mă înştiinţă că trecuse poştaşul şi-mi lăsase vorbă că mă aşteaptă un mandat la poştă. Îmi sosiseră bani. M-am uitat la ceas. Mai aveam timp. Şi ca atare am plecat. La poştă mi s-au înmânat două mii de mărci. Împreună cu o scrisoare de la Köster, prin care mă asigura că mai are bani şi că nu trebuie să-mi fac griji. În caz de nevoie, să-i scriu.

Mă uitam nedumerit la bancnote. De unde făcuse rost de bani? Şi atât de repede! Doar cunoşteam veniturile noastre. Şi deodată am înţeles. Mi-a apărut în faţa ochilor, imaginea fabricantului de textile Bollwies. Aşa cum îmi rămăsese întipărită: stând în faţa barului, în seara când pierduse pariul. Parcă-l vedeam cercetându-l pe Karl cu un aer avid şi parcă-l auzeam, spunând: „Oricând cumpăr maşina asta“. Blestemată treabă! Köster îl vânduse pe Karl! Numai aşa a putut face rost repede de atâţia bani! Karl despre care spusese că preferă să piardă o mână

decât să se despartă de el! Karl nu-i mai aparţinea. Era acum în mâinile grase ale fabricantului de costume, şi Otto, care-i recunoştea de la mai mulţi kilometri pulsaţia motorului, îl va auzi urlând de-a lungul străzilor ca un câine alungat.

Am băgat în buzunar scrisoarea lui Köster şi pacheţelul cu fiolele de morfină. Tot mai stăteam descumpănit în faţa ghişeului. Aş fi vrut să-i trimit imediat banii ramburs, dar nu-mi puteam permite. Aveam nevoie de ei. Am netezit bancnotele şi le-am băgat în buzunar. Apoi am ieşit din clădirea poştei. La dracu, acum va trebui să ocolesc toate maşinile. Maşina e un prieten, dar Karl fusese mult mai mult pentru noi. Un camarad. Karl, năluca şoselelor. Fusese unul de-ai noştri. Karl şi Köster, Karl şi Lenz, Karl şi Pat. Cu furie neputincioasă, mi-am scuturat bocănind zăpada de pe pantofi. Lenz murise. Karl plecase. Dar Pat? Cu ochi întunecaţi, am privit cerul, acest cer cenuşiu şi nesfârşit al unui Dumnezeu dement, care inventase viaţa şi moartea ca să se distreze.

După-amiază, vântul îşi schimbă direcţia, vremea se mai limpezi, deveni mai rece, iar seara Patrice se simţi mai bine. În dimineaţa următoare a putut să se scoale din pat, şi câteva zile mai târziu când Roth, pacientul care se vindecase, părăsi sanatoriul, putu chiar să-l însoţească şi ea la gară.

O grămadă de oameni l-au condus. Aşa era obiceiul pe aici când pleca cineva. Roth nu părea prea încântat. Avusese, după opinia lui, ghinion. O somitate în medicină îi spusese cu doi ani în urmă că dacă se tratează cum trebuie mai are de trăit, în cel mai bun caz, doi ani. Ca să se asigure, a mai întrebat un al doilea medic, şi acesta i-a dat şi mai puţin. Atunci, Roth şi-a repartizat averea ca s-o cheltuiască în doi ani şi a trăit din plin, fără să-i pese de boală. Până la urmă, a fost internat la sanatoriu în urma unor hemoptizii puternice. Şi aici, în loc să moară şi-a ameliorat tot mai mult sănătatea. La venire cântărea doar

patruzeci şi cinci de kilograme. Acum avea şaptezeci şi cinci şi era într-o formă atât de bună, încât i s-a permis să părăsească sanatoriul. Dar banii lui se duseseră pe gârlă.

— Ce o să fac acum acolo jos? mă întrebă scărpinându-şi părul roşu. Dumneata vii de acolo; spune-mi, ce se mai întâmplă?

— Totul s-a schimbat destul de mult, i-am spus uitându-mă la faţa lui rotundă şi grasă, cu sprâncene incolore.

Se însănătoşise cu toate că medicii îl consideraseră condamnat... numai latura asta mă interesa.

— Va trebui să-mi caut un serviciu, continuă. Care-i situaţia acum?

Am ridicat din umeri. Cum să-i explic că probabil nu va găsi de lucru? După puţin timp o să-şi dea singur seama.

— Ai relaţii, prieteni sau aşa ceva? l-am întrebat.

— Prieteni... ei, ştii şi dumneata... Râse batjocoritor. Când nu mai ai bani, sar în lături ca puricii de pe un câine mort.

— Atunci, o să fie greu.

— Se încruntă.

— Habar n-am cum o să mă descurc. Am doar câteva sute de mărci. Şi n-am învăţat niciodată nimic, nu ştiu decât să cheltuiesc. Se pare că profesorul doctor care m-a consultat a avut totuşi dreptate, chiar dacă în alt fel: să mă curăţ peste doi ani... dar din ccauza unui glonte.

M-a cuprins deodată o furie dementă împotriva acestui palavragiu imbecil. Oare nu ştia preţul vieţii? Îi vedeam pe Antonio şi pe Pat mergând înaintea mea, vedeam gâtul ei slăbit de menghinea bolii, ştiam cât de mult iubeşte viaţa, şi în clipa aceea aş fi fost în stare să-l ucid pe Roth fără părere de rău dacă în felul ăsta aş fi salvat-o pe Pat.

Trenul porni. Roth ne făcu semn cu pălăria. Cei rămaşi îi strigau tot felul de lucruri şi râdeau. O tânără alergă, împiedicându-se, în urma trenului şi ţipă cu voce subţire: „La revedere! La revedere!“ Apoi se întoarse şi o podidiră

lacrimile. Ceilalţi făcură nişte mutre jenate.

— Aşa, strigă Antonio, cine plânge la gară trebuie să plătească amendă! Asta-i o lege veche, aici la sanatoriu! Amenda se varsă la fondul următoarei sărbătoriri.

Cu un gest măreţ, întinse mâna. Ceilalţi începură iar să râdă. Şi tânăra zâmbi printre lacrimi, sărmanul ei chip alungit se lumină, şi din buzunarul paltonului scoase un portofel uzat. Tristeţea m-a covârşit pur şi simplu. Pe feţele celor din jur nu stăruia un râs adevărat, ci o veselie chinuită şi penibilă, o grimasă.

— Vino, i-am şoptit lui Pat, şi am apucat-o strâns de braţ.

Am coborât tăcuţi strada principală. La prima cofetărie pe care-am întâlnit-o în drum am cumpărat o cutie cu migdale.

— Migdale prăjite, i-am spus oferindu-i pachetul. Nu-i aşa că-ţi plac?

— Robby! exclamă Pat. Buzele-i tremurau.

— O clipă! am întrerupt-o, şi am intrat repede în florăria de alături. Oarecum calm, m-am întors cu un buchet de trandafiri.

— Robby! spuse Pat.

Am arborat un zâmbet cam jalnic.

— Acum, la bătrâneţe, devin cavaler!

Nu ştiu ce ne apucase aşa deodată! Probabil motivul era trenul acela blestemat care plecase. Ca o umbră plumburie, ca un vânt cenuşiu, smulgea tot ce încercam să menţinem cu orice preţ. Nu ne-a transformat oare deodată-n doi copii rătăciţi care nu mai ştiu pe unde s-o apuce, copii care se străduiau totuşi să-şi păstreze cumpătul?

— Hai să bem repede ceva, am propus.

Pat încuviinţă.

Am intrat în prima cafenea şi ne-am aşezat la o masă liberă de lângă fereastră.

— Ce vrei să bei, Pat?

— Rom, spuse ea uitându-se în ochii mei.

— Rom, am repetat, şi i-am prins mâna sub masă.

Mi-o strânse puternic.

Sosi romul. Era Baccardi cu lămâie.

— Noroc, dragul meu prieten! îmi ură Pat ridicând paharul.

— Noroc, bunul meu camarad! i-am răspuns.

Am mai rămas aşa câtva timp.

— Ce ciudată e uneori viaţa! Nu-i aşa? remarcă Pat.

— Da. Câteodată e aşa. Dar nu ţine mult.

Dădu din cap. Am mers mai departe, braţ la braţ. Treceau pe lângă noi, aburind, cai înhămaţi la sănii, apoi schiori obosiţi, arşi de soare, membrii unei echipe de hochei, în echipament alb cu roşu, trecea pe lângă noi viaţa...

— Cum te simţi, Pat?

— Bine, Robby.

— Facem faţă, nu-i aşa?

— Da, scumpule.

Se strânse de braţul meu.

Strada se golea. Asfinţitul se-ntindea ca o plapumă roz peste munţii acoperiţi de zăpadă.

— Pat, tu încă nu ştii că avem o grămadă de bani. I-a trimis Köster.

Se opri din mers.

— Dar asta-i minunat! Înseamnă că putem să ieşim undeva fără să ne facem probleme.

— Da, am spus, ori de câte ori vrei.

— Atunci, mergem sâmbătă seară la cazinou. Se dă ultimul mare bal al anului.

— Dar seara n-ai voie să ieşi.

— Majoritatea n-au voie să iasă, şi cu toate astea o fac.

Am ezitat.

— Robby, cât timp n-ai fost aici am făcut tot ce mi s-a prescris. Nu mai eram decât o biată reţetă speriată, nimic mai mult. N-a folosit la nimic. Starea sănătăţii mele s-a înrăutăţit. Nu mă-ntrerupe, ştiu ce vrei să spui. Ştiu şi ce mă aşteaptă. Dar timpul care mi-a mai rămas, timpul cu

tine... lasă-mă să fac ce vreau.

Faţa ei, scăldată de lumina roşiatică a soarelui, avea o expresie gravă, calmă şi plină de o imensă tandreţe. „Oare despre ce vorbim? mă întrebam cu gura uscată, e imposibil să stăm aşa şi să vorbim despre ceva ce nu poate şi nu trebuie să se-ntâmple niciodată. E totuşi Pat cea care rosteşte cuvintele astea liniştit, aproape fără tristeţe, ca şi cum n-ar mai fi nimic de făcut, ca şi cum n-ar mai exista nici măcar o jalnică urmă de speranţă. E Pat, aproape un copil pe care trebuie să-l apăr, Pat, care deodată se îndepărtează mult de mine, resemnată şi supusă de pe acum necunoscutului de dincolo...

— Nu trebuie să spui aşa ceva, am murmurat într-un târziu. M-am gândit doar că am putea cere avizul medicului.

— Nu mai întrebăm pe nimeni, pe absolut nimeni. Dădu din capul ei frumos şi prelung, privindu-mă cu ochii pe care-i iubeam.

— Nu vreau să ştiu de nimic. Vreau doar să fiu fericită.

Seara era agitaţie pe coridoarele sanatoriului. Antonio veni să ne invite: se pregătea o reuniune în camera unui rus.

— Pot să merg şi eu, aşa, fără să-l cunosc? am întrebat.

— Aici? se miră Pat.

— Aici poţi face multe lucruri care în altă parte nu sunt posibile, explică Antonio zâmbind.

Rusul era un bărbat negricios, mai în vârstă. Locuia în două camere cu multe covoare. Pe un scrin se lăfăiau câteva sticle de rachiu. Nu ardeau decât lumânări, încât camerele pluteau în semiobscuritate. O spaniolă tânără, foarte frumoasă, era printre invitate. Se sărbătorea ziua ei de naştere.

Domnea o atmosferă ciudată în încăperile acelea cufundate în penumbră, o atmosferă care-ţi evoca un adăpost de război, datorită fraternităţii bizare dintre oamenii care împărtăşeau aceeaşi soartă.

— Ce doriţi să beţi? mă întrebă rusul.

Avea o voce foarte caldă şi profundă.

— Ce ne oferiţi.

Aduse o sticlă de coniac şi o carafă de votcă.

— Nu sunteţi bolnav? mă întrebă.

— Nu, am răspuns stingherit.

Îmi oferi nişte ţigări cu carton lung la capăt. Am băut.

— Fără îndoială că multe lucruri de aici vi se par ciudate, nu-i aşa?

— Nu chiar. Nu sunt obişnuit cu ceea ce numim viaţă normală.

— Da, murmură, şi aruncă o privire întunecată spre frumoasa spaniolă. E un univers aparte aici sus, care-i schimbă pe oameni.

M-am raliat părerii lui.

— O boală ciudată, adăugă îngândurat. Îi face pe oameni mai vii. Şi uneori mai buni. O boală mistică. Topeşte zgura.

Se ridică, îmi făcu un semn cu capul şi se îndreptă spre tânăra spaniolă, care-l întâmpină cu un zâmbet.

— Patetism dulceag, nu-i aşa? spuse cineva în spatele meu.

Un obraz fără bărbie. O frunte colţuroasă. Ochi neliniştiţi, febrili.

— Eu sunt musafir aici, am răspuns. Dumneavoastră nu?

— Cu asta ademeneşte femeile, continuă celălalt fără să mă asculte, cu asta le ademeneşte. Şi pe cea mică de colo.

Nu i-am răspuns.

— Ăsta cine mai e? am întrebat-o pe Pat după ce s-a îndepărtat.

— Un muzician. Violonist. E nebuneşte îndrăgostit de spaniolă. Aşa cum se îndrăgostesc oamenii aici, sus. Dar ea nici nu vrea să audă de el. Îl iubeşte pe rus.

— Aş face la fel în locul ei. Pat izbucni în râs. Mi se pare un om de care te poţi îndrăgosti, am continuat. Nu eşti de

aceeaşi părere?

— Nu.

— N-ai fost niciodată îndrăgostită aici?

— Nu prea.

— De altfel, nici nu mi-ar păsa.

— Frumoasă mărturisire! Pat se ridică. N-ar trebui să-ţi fie deloc indiferent.

— N-am vrut să spun asta. Nici măcar nu pot să-ţi explic ce-am vrut să spun. Nu pot, pentru că încă nu înţeleg ce-ai putut găsi la mine.

— Lasă asta în grija mea.

— Dar tu măcar ştii?

— Nu prea, răspunse zâmbind. Altfel, n-ar mai fi dragoste.

Rusul lăsase sticlele lângă noi. Mi-am turnat câteva pahare şi le-am golit. Atmosfera din încăpere mă apăsa. Nu-mi plăcea s-o văd pe Pat printre toţi bolnavii aceia.

— Nu-ţi place aici? mă întrebă Pat.

— Nu prea. Trebuie să mă obişnuiesc mai întâi.

— Sărmanul meu prieten...

Îmi mângâie mâna.

— Nu sunt sărac dacă eşti cu mine, i-am spus.

— Nu-i aşa că Rita e frumoasă?

— Nu, tu eşti mai frumoasă.

Tânăra spaniolă îşi sprijinise o chitară pe genunchi. Înfiora strunele cu câteva acorduri. Apoi începu să cânte, şi ai fi zis că o pasăre întunecată plana prin încăpere. Cânta în surdină cântece spaniole, cu vocea răguşită şi fragilă de fiinţă bolnavă. Nu ştiu care să fi fost cauza: melodiile acelea stranii şi melancolice, vocea crepusculară şi emoţionantă a fetei, umbrele bolnavilor ghemuiţi pe fotolii şi pe jos sau faţa întunecată, gânditoare a rusului, dar deodată mi se păru că toate acestea nu sunt decât o implorare tânguitoare şi resemnată a destinului care aştepta afară, în faţa ferestrelor cu storuri trase, aştepta... o rugăminte, un ţipăt de spaimă pe care-l scoţi când înfrunţi singur

neantul devorator.

A doua zi dimineaţă, Pat era veselă şi zburdalnică. Se ocupa de rochiile ei.

— Mi-au rămas prea largi, mult prea largi, murmură examinându-se în oglindă. Apoi se întoarse spre mine.

— Ţi-ai adus smochingul cu tine, dragul meu?

— Nu. N-am ştiut că aici o să-mi trebuiască aşa ceva.

— Atunci, du-te la Antonio. Are să ţi-l împrumute el. Doar aveţi aceeaşi talie.

— Nu crezi că-i trebuie şi lui?

— El îşi pune fracul. Prinse o cută. Şi pe urmă du-te să schiezi. Am treabă acum, dar nu pot să lucrez dacă eşti aici.

— Pe acest Antonio îl exploatez până la sânge. Nici nu ştiu ce ne-am face fără el.

— E băiat bun, nu-i aşa?

— Da, ăsta-i cuvântul. Un băiat bun.

— Nu ştiu ce m-aş fi făcut dacă n-ar fi fost el cât timp am fost singură.

— Să nu ne mai gândim la asta. E mult de atunci.

— Da. Mă sărută. Şi acum, du-te la schi.

Antonio mă aştepta deja.

— Mi-am imaginat eu că nu ţi-ai adus un smoching, mă întâmpină dânsul. Încearcă să vezi cum îţi vine haina.

Era cam strâmtă, dar îmi venea destul de bine. Antonio fluieră mulţumit şi agăţă smochingul pe umeraş.

— O să fie o petrecere de pomină mâine, declară tânărul. Norocul nostru că seara e mica secretară de serviciu la biroul administraţiei. Bătrâna Rexroth nu ne-ar da voie să ieşim. În mod oficial, toate petrecerile de felul acesta sunt interzise. Dar, bineînţeles, nu mai suntem copii.

Ne-am dus să schiem. Învăţasem destul de bine şi nu mai era necesar să exersăm la pârtia pentru începători. Pe drum ne-am întâlnit cu un individ pe mâinile căruia străluceau inele cu briliante. Purta pantaloni în carouri şi

o lavalieră.

— Ciudate figuri se vântură pe aici! am observat.

Antonio râse.

— Acesta-i un om important. Însoţeşte cadavrele.

— Ce face? am întrebat surprins.

— Însoţeşte cadavrele, repetă Antonio. Sunt aici bolnavi din lumea întreagă. Foarte mulţi din America de Sud. Cele mai multe familii vor să-şi îngroape rudele în patrie. Atunci, un asemenea însoţitor de cadavre conduce, în schimbul unei retribuţii grase, sicriele de zinc până la domiciliul decedatului. Cei de profesia lui văd lumea întreagă şi pe deasupra se mai şi îmbogăţesc. Din ăsta, moartea a făcut un filfizon, după cum ai observat.

Am mai urcat o bucată, apoi ne-am fixat schiurile şi am pornit. Alunecam pe povârnişuri, – şi după noi alerga, lătrând şi scufundându-se din când în când până la piept în zăpadă, Billy, asemenea unei mingi roşietice. Se obişnuise iar cu mine, chiar dacă uneori se întorcea brusc din drum şi o pornea glonţ, cu urechile fâlfâind în vânt, spre sanatoriu.

Exersam cristiane şi de fiecare dată când alunecam pe pârtie şi mă pregăteam să virez îmi spuneam „Dacă îmi reuşeşte fără să cad, Pat se va însănătoşi”. Vântul îmi biciuia faţa, zăpada era grea şi lipicioasă, dar eu exersând figura căutam coborâşuri din ce în ce mai abrupte, terenuri din ce în ce mai dificile, şi ori de câte ori reuşeam strigam în sinea mea: „E salvată!“ Ştiam că e o prostie, şi cu toate astea eram fericit cum nu mai fusesem de mult.

Sâmbătă seară. Un du-te-vino pe furiş. Mare agitaţie. Antonio comandase sănii, care ne aşteptau ceva mai jos de sanatoriu, într-un loc retras. El însuşi coborî, în pantofi de lac, pe o săniuţă, cu paltonul deschis, sub care se vedea strălucind cămaşa albă a fracului. Chiuia de bucurie.

— E dement, i-am şoptit lui Pat.

— Se poartă adesea nebuneşte, îmi explică dânsa. E

teribil de nechibzuit. Numai aşa reuşeşte să reziste aici. Altfel nu şi-ar putea păstra mereu buna dispoziţie.

— În schimb, pe tine o să te „împachetăm” cu atât mai multă grijă.

Am învelit-o în toate păturile şi şalurile pe care le aveam. Apoi, săniile au pornit-o încet spre vale. Era un şir lung. Toţi care se ţineau pe picioare evadaseră din sanatoriu. Puteai să crezi că-i o nuntă care coboară în vale, atât de festiv se balansau în lumina lunii panaşurile multicolore pe capetele cailor, atât se râdea de mult şi se striga de la o sanie la alta.

Sala cazinoului era împodobită strălucitor. Când am ajuns se dansa deja. Pentru locatarii sanatoriului era rezervat un colţ ferit de curent. Era cald şi mirosea a flori, parfum şi vin.

O mulţime de oameni stătea cu noi la masă – rusul, Rita, violonistul, o femeie în vârstă, un pacient mascat cu un cap de mort, un gigolo, Antonio şi încă câţiva.

— Hai, Robby, zise Pat, să încercăm să dansăm.

Sala se roti încet în jurul nostru. Vioara şi violoncelul se detaşau cu blânda lor cantilenă de restul orchestrei, care acompania în surdină. Paşii dansatorilor alunecau uşor pe parchet.

— Dar, dragul meu drag, ştii că dansezi minunat, spuse Pat surprinsă.

— Ei, chiar minunat...

— Ba da. Cine te-a învăţat?

— Gottfried!

— În atelierul vostru?

— Da... şi la *Café Internaţional.* Doar aveam nevoie şi de fete ca partenere. Rosa, Marion şi Wally mi-au dat ultimul şlif. Dar mă tem că prin felul lor de a dansa n-am câştigat prea mult în eleganţă.

— Ba da! Ochii-i străluceau. E prima oară că dansăm împreună, Robby!

Lângă noi, rusul dansa cu spaniola. Zâmbi şi ne făcu semn cu capul. Fata era foarte palidă. Părul negru,

strălucitor îi încununa fruntea ca o aripă de corb. Dansa cu un aer grav, fără a-şi schimba expresia feţei. La încheietura mâinii purta o brăţară cu smaralde mari, pătrate. Avea optsprezece ani. De la masă, violonistul o urmărea cu ochi lacomi.

Ne-am întors ca să ne aşezăm.

— Acum aş avea poftă de o ţigară, spuse Pat.

— Lasă mai bine, i-am replicat precaut.

— Numai câteva fumuri, Robby. N-am mai fumat de atâta timp!

Luă ţigara, dar renunţă repede la ea.

— Nu-mi place, Robby. Pur şi simplu nu-mi mai place.

Am râs.

— Aşa se-ntâmplă întotdeauna când te lipseşti multă vreme de ceva.

— Dar tu nu mi-ai dus lipsa multă vreme? mă întrebă Pat.

— E valabil numai pentru otrăvuri, i-am explicat. Pentru alcool şi tutun.

— Oamenii sunt otrăvuri mult mai periculoase decât alcoolul şi tutunul, dragul meu.

— Eşti un copil deştept, Pat, am constatat râzând.

Îşi sprijini braţele de masă şi se uită drept în ochii mei.

— Nu m-ai luat niciodată în serios, nu-i aşa?

— Nici pe mine nu m-am luat vreodată în serios, draga mea.

— Dar nici pe mine! Fii sincer şi spune-mi adevărul!

Un surâs îi lumina chipul. Antonio o invită la dans. Plecară împreună spre ring. Am privit-o în timp ce dansa. De fiecare dată când trecea pe lângă mine îmi zâmbea. Pantofii ei argintii păreau că nici nu ating parchetul. Avea în mişcări graţia unei antilope.

Rusul dansa din nou cu spaniola. În tăcere. Faţa lui mare şi întunecată exprima o tandreţe umbrită de tristeţe.

Violonistul încercase s-o invite pe spaniolă la dans, dar ea dăduse numai din cap şi plecase iar cu rusul spre ring.

Violonistul strivea o ţigară între degetele lui lungi şi osoase. Deodată, mi se făcu milă de el. I-am oferit o ţigară. Mă refuză.

— Trebuie să mă menajez, se scuză cu o voce sacadată.

M-am declarat de acord.

— Cel de colo, continuă dânsul cu un râs înăbuşit, arătând spre rus, fumează cincizeci de ţigări pe zi.

— Fiecare după gustul lui.

— Chiar dacă acum nu vrea să danseze cu mine, până la urmă tot pun mâna pe ea.

— Pe cine?

— Pe Rita.

Se aşează mai aproape de mine.

— Eram în relaţii bune. Cântam împreună. Apoi a venit rusul şi mi-a suflat-o cu tiradele lui. Dar până la urmă tot a mea o să fie.

— Cred că n-o să fie prea uşor – am pronosticat.

Omul nu-mi plăcea. Izbucni într-un fel de behăit.

— N-o să-mi fie uşor? Sunteţi un înger plin de candoare! Nu trebuie decât să aştept.

— Atunci, aşteptaţi.

— Zilnic cincizeci de ţigări, şopti. I-am văzut ieri radiografia. Cavernă lângă cavernă. E sfârşit. Râse din nou. La început eram la fel de bolnavi. Radiografii identice. Să vedeţi acum ce diferenţă! M-am îngrăşat cu două kilograme. Nu, dragul meu, n-am decât să aştept şi să mă menajez. Aştept cu nerăbdare următoarea radiografie. Sora mi-o arată de fiecare dată. Când nu va mai fi el, vine rândul meu!

— E şi asta o metodă, am constatat.

— E şi asta o metodă, mă imită, e *singura* metodă, ageamiule! Dacă aş încerca să intervin acum mi-aş rata şansele în viitor! Nu, începătorule... aştept cu amabilitate, calm... răbdător...

Aerul devenise din ce în ce mai compact şi mai apăsător. Pat începu să tuşească. Mi-am dat seama că se

uita speriată la mine şi m-am prefăcut că nu observ nimic.

Bătrâna încărcată cu bijuterii stătea nemişcată, absorbită de propriile-i gânduri. Din când în când izbucnea într-un râs strident. Dar se liniştea imediat şi rămânea iar nemişcată. Capul de mort se certa cu gigoloul. Rusul fuma ţigară după ţigară. Violonistul i le aprindea. O fată tuşi spasmodic, duse batista la gură, se uită în ea şi păli.

Mi-am plimbat privirile prin sală. Am trecut de la mesele sportivilor la cele ocupate de burghezi sănătoşi, de la cele la care stăteau francezi la grupul englezilor sau olandezilor, cu limba lor greoaie, ce-ţi evoca câmpia şi marea iar printre toţi, rătăcită, mica colonie a bolii şi a morţii, cuprinsă de febrilitate, învăluită în frumuseţe şi hărăzită pieirii.

Câmpie şi mare... m-am uitat spre Pat... câmpie şi mare... valuri înspumate şi nisip... „Ah, mă gândeam, frunte fragilă pe care-o iubesc! Voi, mâini dragi! Tu, viaţă scumpă pe care pot s-o ador, dar nu sunt în stare s-o salvez!“

M-am ridicat şi am ieşit afară. Amărăciunea şi neputinţa mă înfierbântaseră. Dar frigul mă pătrunse treptat, şi vântul care bătea din spatele caselor îmi strecură fiori de gheaţă. Am strâns pumnii şi am privit mult timp nemişcat spre munţii albi şi aspri, cu un amestec sălbatec de disperare, furie şi durere. În clinchetul clopoţeilor, o sanie trecu pe stradă. M-am întors în sală. Pat veni spre mine.

— Unde ai fost?

— Afară.

— Eşti prost dispus?

— Nicidecum.

— Scumpule, fii bucuros! Fii bucuros azi! De dragul meu! Cine ştie când o să mă mai pot duce la un bal?

— De foarte multe ori încă.

Îşi sprijini capul de umărul meu.

— Dacă tu o spui, fără îndoială aşa va fi. Hai să dansăm. E prima oară că dansăm împreună.

Am dansat. Lumina caldă şi catifelată acoperea milostivă toate umbrele pe care noaptea târzie le încrusta pe feţe.

— Cum te simţi? am întrebat-o.

— Bine, Robby.

— Cât eşti de frumoasă, Pat!

Ochii-i străluceau.

— Ce bine că mi-o spui!

I-am simţit buzele calde şi uscate pe obrazul meu.

Era târziu când am ajuns la sanatoriu.

— Uitaţi-vă numai, la el cum arată, chicoti violonistul arătând pe furiş spre rus.

— Arătaţi la fel, am spus mânios.

Mă privi uluit.

— Ei da, dumneata plesneşti de sănătate! replică veninos.

I-am întins rusului mâna. Îmi făcu cu capul un semn de adio şi o ajută grijuliu şi tandru pe tânăra spaniolă să urce scările. În timp ce urcau pe scara slab luminată, spatele lui mare şi încovoiat şi umerii înguşti ai fetei păreau să poarte întreaga greutate a lumii. Capul de mort îl târa pe gigoloul fandosit de-a lungul coridorului. Antonio ne spuse noapte bună. Era ceva fantomatic în această despărţire şoptită, aproape mută.

Pat se aplecă. În timp ce încerca să-şi scoată rochia peste cap. Tot trăgând de corsaj, brocartul se rupse. Pat se uită cu atenţie la ruptură.

— Probabil că era de-acum uzat, am încercat s-o consolez.

— Nu face nimic, replică Pat. Nu cred că o să mai am nevoie de ea.

Împături încet rochia şi nu o mai agăţă în dulap. O puse în valiză. Pe faţă-i apăru deodată o expresie de oboseală.

— Ia uită-te ce am aici, am spus repede, şi am scos din

buzunarul paltonului o sticlă de şampanie. Acum urmează mica noastră petrecere.

Am adus paharele şi le-am umplut. Zâmbi şi bău.

— Pentru noi, Pat.

— Da, scumpul meu, pentru viaţa noastră frumoasă.

Cât de ciudate erau toate: camera, liniştea şi tristeţea noastră! Dincolo de uşă pulsa viaţa infinită, cu pădurile, râurile şi suflul ei puternic, viaţa înfloritoare şi neliniştită; dincolo de munţii albi. Luna martie bătea nerăbdătoare la poarta pământului ce-abia îşi curmase somnul.

— Rămâi noaptea asta la mine, Robby?

— Da, hai să ne culcăm. Să fim atât de aproape unul de altul pe cât pot oamenii să fie, să ne aşezăm paharul pe plapumă şi să bem.

Să bei. Să admiri pielea arămie. Să aştepţi. Să stai treaz. Să taci şi să asculţi horcăitul slab din pieptul femeii iubite.

XXVIII

SE STÂRNI FOENUL, VREMEA SE înmuie. O căldură umedă cuprinse valea. Zăpada se topi. De pe acoperişuri se prelingeau picături de apă. Febra urcă pe graficele de temperatură. Pat trebui să rămână în pat. Medicul venea aproape din oră-n oră. Faţa lui exprima o îngrijorare crescândă.

Într-o zi, tocmai când îmi luam masa de prânz, sosi Antonio şi se aşeză lângă mine.

— A murit Rita, îmi spuse.

— Rita? Vrei să spui rusul?

— Nu, Rita, fata din Spania.

— Nu se poate, am spus, simţind cum îmi îngheaţă sângele în vine.

Boala Ritei fusese mai puţin gravă decât a lui Pat.

— Aici, totu-i posibil, replică Antonio melancolic. A murit azi-dimineaţă. S-a adăugat o pneumonie.

— Pneumonie. Atunci, e altceva, am spus uşurat.

— Optsprezece ani. Îngrozitor! S-a chinuit tare mult până şi-a dat sufletul.

— Şi rusul?...

— Ah, nu mă mai întreba! Nici nu-i vine să creadă că a murit. Susţine că e în letargie. Stă lângă patul ei şi nimeni nu-l poate scoate din cameră.

Antonio plecă. Priveam pe fereastră. Rita murise, dar eu îmi spuneam doar atât: „Nu-i vorba de Pat. Nu e Pat...“

Prin uşa de sticlă a coridorului l-am văzut pe violonist, înainte de a putea să mă ridic de la masă, veni spre mine. Arăta îngrozitor.

— Cum? Fumaţi? l-am întrebat, numai ca să spun ceva.

Începu să râdă.

— Bineînţeles! De ce nu? Acum nu mai are nicio importanţă.

Am ridicat din umeri.

— Râzi de mine, virtuosule? întrebă răutăcios.

— Eşti nebun!

— Nebun? Nu, pur şi simplu am luat plasă. Se prăbuşi peste masă şi-mi suflă în faţă respiraţia lui duhnind a coniac. Am luat plasă. M-au tras pe sfoară. Porcii! Toţi sunt nişte porci! Şi dumneata nu eşti decât un porc virtuos.

— Dacă n-ai fi bolnav te-aş arunca pe fereastră.

— Bolnav? Bolnav? mă imită. Sunt sănătos, aproape vindecat. Tocmai vin de acolo! O minune! Un caz de rapidă cicatrizare. Grozavă farsă, nu-i aşa?

— Bucură-te. După ce o să pleci de aici o să uiţi de necazuri.

— Aşa crezi? Căpşor practic! Dumnezeu să aibă în pază sufletul dumitale rotofei!

Se îndepărtă clătinându-se, dar se întoarse.

— Vino cu mine! Rămâi cu mine. Să bem. Plătesc tot. Nu pot să suport singurătatea.

— N-am timp. Vezi-ţi de altul.

Am urcat iar la Pat. Zăcea răsuflând din greu, cu mai multe perne sub spate.

— Nu vrei să schiezi? mă întrebă.

Am scuturat din cap.

— Zăpada nu-i bună. Se topeşte peste tot.

— Nu vrei să joci şah cu Antonio?

— Nu. Vreau să stau aici, cu tine.

— Sărmanul meu Robby! Încercă să facă o mişcare. Adu-ţi măcar ceva de băut!

— Asta se poate.

M-am dus în camera mea şi am adus o sticlă de coniac şi un pahar.

— Vrei şi tu puţin? am întrebat-o. Ştii doar că ai voie. Bău o mică înghiţitură şi mai târziu încă una. Apoi îmi întinse paharul. L-am umplut şi l-am dat pe gât.

— N-ar trebui să bei din acelaşi pahar cu mine, mă dojeni Pat.

— Asta ar fi culmea!

Am mai umplut o dată paharul şi l-am golit dintr-o sorbitură. Dădu din cap.

— N-ai voie să faci asta, Robby. Nici nu trebuie să mă mai săruţi. Nici să mai stai aşa mult cu mine. Nu vreau să te îmbolnăveşti.

Am să te sărut fără să-mi pese nici de dracu.

— Nu, nu, n-ai voie. Nici nu trebuie să mai dormi în patul meu.

— Bine, atunci ai să dormi *tu* în patul *meu.*

Mişcă buzele, schiţând un gest de refuz.

— Lasă asta, Robby. Tu trebuie să mai trăieşti mulţi ani. Vreau să rămâi sănătos, să ai o soţie şi copii.

Un timp, nu mai scoase niciun cuvânt.

— Mi-ar fi plăcut să am un copil de la tine, Robby, spuse apoi sprijinindu-şi fruntea de umărul meu. Mai întâi n-am vrut. Nici măcar nu puteam să-mi imaginez. Dar acum mă gândesc de multe ori la asta. Ar fi frumos să poţi lăsa ceva în urma ta. Copilul te-ar privi uneori, şi atunci ţi-ai aduce aminte de mine. Aş fi din nou cu tine în clipa aceea.

— O să avem un copil. Cum ai să te însănătoşeşti. Îmi doresc foarte mult un copil de la tine, Pat. Aş vrea să fie o fată, pe care s-o cheme tot Pat.

Îmi luă paharul din mână şi sorbi o înghiţitură.

— Poate că-i mai bine că n-avem niciun copil, dragul meu. Să nu rămâi cu nici o povară. Să mă poţi uita. Şi când îţi vei aminti de mine... Să te gândeşti doar că povestea, noastră a fost frumoasă... nimic mai mult. Tot n-o să înţelegem niciodată de ce a trebuit să se termine. Să nu fii trist.

— Sunt trist când te aud spunând asemenea lucruri.

Se uită lung la mine.

— Când eşti nevoit să stai în pat, te gândeşti la o mulţime de lucruri. Şi multe lucruri pe care altădată nici nu le luai în seamă ţi se par ciudate. Ştii ce nu mai reuşesc acum deloc să înţeleg? Că poate exista o dragoste ca a noastră şi că totuşi unul dintre noi trebuie să moară.

— Nu mai vorbi aşa, i-am spus. De când lumea, unul trebuie să moară primul, aşa e viaţa. Dar mai avem mult până atunci.

— N-ar trebui să vină moartea decât atunci când eşti singur. Sau când cei doi se urăsc... dar nu când se iubesc.

Am făcut un efort să zâmbesc.

— Da, Pat. I-am luat mâinile ei fierbinţi între ale mele. Dacă ne-ar fi dat ca noi doi să întocmim lumea, ar fi mult mai frumoasă, nu-i aşa?

Încuviinţă.

— Da, dragul meu. N-am admite asemenea lucruri. Măcar dacă am şti ce urmează după moarte. Crezi că mai există ceva după aceea?

— Există, am asigurat-o. E atât de prost întocmită, încât nu poate să se sfârşească.

Surâse.

— Bineînţeles, şi ăsta-i unul dintre motive. Dar găseşti că şi minunăţia de colo e prost făcută? – arătă spre un buchet de trandafiri galbeni de lângă patul ei.

— Tocmai aici e problema! am exclamat. Amănuntele sunt minunate, dar întregul n-are niciun sens. De parcă ar fi fost întocmit de cineva care nu a ştiut să răspundă la minunata diversitate a vieţii decât prin distrugerea ei.

— Şi prin înnoirea ei, murmură Pat.

— Nici în asta nu văd vreun sens! am strigat. Până azi nu s-a îmbunătăţit nici cu un dram.

— Ba da, dragul meu, spuse Pat, povestea noastră a fost frumoasă. Cum nu se putea mai frumoasă. Doar prea scurtă. Mult prea scurtă!

Câteva zile mai târziu am simţit înţepături în piept şi am început să tuşesc. Treeând pe coridor, medicul-şef mă auzi şi-şi băgă capul pe uşă.

— Poftiţi până la mine în cabinet, îmi spuse.

— Nu e cine ştie ce, am căutat să-l liniştesc.

— Veniţi totuşi. Cu o tuse ca asta n-aveţi voie să rămâneţi alături de domnişoara Hollmann. Veniţi chiar acum.

În cabinetul lui mi-am scos, cu o satisfacţie ciudată, cămaşa. Aici, sus, sănătatea părea un privilegiu aproape nemeritat, te simţeai ca un profitor nedemn şi repudiabil.

Medicul-şef mă privi cu o expresie curioasă.

— Păreţi chiar mulţumit, îmi spuse încruntându-se.

Apoi mă examină cu grijă. Priveam instrumentele strălucitoare, inspiram adânc şi încet, repede şi scurt, aşa cum mi se cerea. Simţeam din nou înţepăturile şi eram mulţumit că nu mă mai deosebeam atât de mult de Pat.

— Sunteţi răcit, declară medicul-şef. Băgaţi-vă o zi, două în pat, sau rămâneţi măcar în camera dumneavoastră. Nu aveţi voie să intraţi la domnişoara Hollmann. Nu pentru a vă păzi pe dumneavoastră... ci de dragul ei.

— Pot să-i vorbesc prin uşă? am întrebat. Sau de pe balcon?

— De pe balcon puteţi. Însă numai câteva minute şi chiar prin uşă, dar numai dacă veţi face gargară cu regularitate. În afară de răceală, mai aveţi o bronşită tabacică.

— Şi plămânii?...

Mă aşteptam să existe măcar o mică leziune. M-aş fi simţit mai în largul meu faţă de Pat.

— Din plămânii dumneavoastră s-ar mai putea face o pereche, declară medieul-şef. Sunteţi un om sănătos cum n-am mai văzut de multă vreme. Doar ficatul prezintă indurații. Probabil că beţi prea mult alcool.

Mi-a scris o reţetă şi m-am întors în camera mea.

— Robby, întrebă Pat din camera ei, ce ţi-a spus?

— Că până una-alta n-am voie să vin la tine, i-am spus prin uşă. Strict interzis. Pericol de contagiune.

— Vezi, strigă speriată, exact de ce m-am temut!

— Pericol de contagiune pentru tine, Pat. Nu pentru mine.

— Lasă prostiile! Spune-mi exact despre ce e vorba.

— E aşa cum îţi spun. Domnişoară – i-am făcut semn surorii, care tocmai îmi aducea medicamentele –, spuneţi-i vă rog domnişoarei Hollmann care dintre noi e mai periculos.

— Domnul Lohkamp, declară sora. N-are voie să intre, ca să nu vă contamineze.

Pat îşi plimba nedumerită privirea de la soră la mine. Prin uşă, i-am arătat medicamentele. Înţelese că era adevărat şi izbucni într-un râs din ce în ce mai puternic, încât îi dădură lacrimile şi începu să tuşească dureros. Sora trebui să fugă repede lângă dânsa şi s-o sprijine.

— Doamne, dragul meu, şopti ea, asta-i prea de tot! Şi cât de mândru te ţii!

Întreaga seară îşi păstră buna dispoziţie. Bineînţeles că n-am lăsat-o singură, ci am stat înfofolit într-un palton gros şi cu un fular la gât până la miezul nopţii pe balcon, cu o ţigară într-o mână, un pahar în cealaltă, şi sticla de coniac lângă mine. I-am povestit întâmplări din viaţa mea, întrerupt şi stimulat tot mereu de râsul ei melodios. Minţeam cât puteam, ca să văd zâmbetul înflorindu-i pe faţă. Mândru de tusea mea percutantă, am golit sticla, şi a doua zi dimineaţă nu mai aveam nici pe dracu.

Foenul începu să bată din nou. Zguduia ferestrele, norii atârnau grei, zăpada se îngrămădea, ca mai apoi să se rostogolească zgomotos în timpul nopţii. Bolnavii, enervaţi şi neliniştiţi, stăteau treji şi ciuleau urechile. Pe povârnişurile adăpostite începură să-nflorească brânduşele, iar pe stradă îşi făcură apariţia, printre sănii, primele trăsuri cu roţi mari.

Pat se topea văzând cu ochii. Nu se mai putea ridica. Noaptea avea de multe ori accese de asfixie. Teama de

moarte îi învineţea faţa. Îi strângeam mâinile umede, vlăguite.

— Să trec numai de ora asta! gâfâia, numai de ora asta, Robby. E ora la care mor...

Îi era frică de ultima oră dintre noapte şi zi. Credea că odată cu sfârşitul nopţii se subţie şi se stinge aproape flacăra misterioasă a vieţii... numai de această oră îi era teamă şi nu voia să fie singură. Altfel, era atât de curajoasă, încât de multe ori trebuia să-mi muşc buzele.

Am cerut să mi se mute patul în camera ei şi mă aşezam lângă dânsa când se trezea, şi în ochi îi apărea implorarea aceea disperată. De multe ori mă gândeam la fiolele de morfină din geamantanul meu şi le-aş fi folosit fără ezitare dacă Pat nu ar fi întâmpinat atât de bucuroasă darul fiecărei zile pe care-o mai trăia.

Stăteam la căpătâiul ei şi-i povesteam tot ce-mi trecea prin minte. N-avea voie să vorbească prea mult şi mă asculta cu plăcere când îi relatam câte-o întâmplare din viaţa mea. Cel mai mult îi plăceau povestirile de pe vremea când fusesem elev, şi uneori, imediat după un acces, când zăcea palidă şi zdrobită pe perne, îmi cerea pentru a nu ştiu câta oară să imit pe vreunul dintre profesorii mei. Gesticulând, şi şuierând, mângâindu-mi o imaginară barbă roşie, mă plimbam atunci prin cameră şi declamam, cu o voce scrâşnită, diferite inepţii. Inventam în fiecare zi altele, şi cu timpul Pat învăţă să deosebească destul de bine pe bătăuşii şi puşlamalele clasei noastre, care îi supărau mereu pe profesori, de ceilalţi elevi. O dată a apărut sora de noapte, atrasă de basul tunător al directorului nostru de pe vremuri, şi a durat destul de mult până ce am reuşit, spre amuzamentul lui Pat, s-o conving că nu am înnebunit, cu toate că în mijlocul nopţii ţopăiam prin cameră învelit într-o pelerină şi cu o pălărie moale pe cap, trăgând o săpunează zdravănă unui oarecare Karl Ossege, oare în mod perfid tăiase catedra cu fierăstrăul.

Apoi, printre perdele se infiltra încet lumina zilei.

Crestele munţilor se conturau ascuţite şi negre. Bolta cerului devenea rece şi palidă. Lumina veiozei se dilua într-un ton galben spălăcit, iar Pat îşi culca faţa transpirată în mâinile mele.

— A trecut, Robby. Am mai câştigat o zi

Antonio îmi aduse aparatul lui de radio. L-am branşat la sistemul de iluminat, iar prin instalaţia de încălzire am făcut legătura cu pământul. Seara l-am încercat în camera lui Pat. Se auziră fluierături şi pocnete, apoi din acest vacarm se desprinse deodată o muzică suavă şi limpede.

— Ce-i asta, scumpule? întrebă Pat.

Antonio îmi dăduse şi un program de radio. L-am cercetat.

— Roma, cred.

Şi iată, răsună vocea profundă şi metalică a crainicei.

— Radio Roma... Napoli... Firenze...

Am învârtit butonul. Un recital de pian.

— Pentru asta nici nu mai trebuie să mă uit în revistă, am spus. E *Sonata Waldstein* de Beethoven. Ştiam s-o cânt şi eu pe vremea când încă credeam că am să devin profesor sau compozitor. Dar e mult de atunci, şi acum n-aş mai putea. Prefer să schimb postul. Nu sunt amintiri prea frumoase.

O voce de alto foarte blândă şi dezmierdătoare. *„Parlez moi d'amour"...*

— E Parisul, Pat.

O conferinţă despre combaterea filoxerei. Am învârtit butonul mai departe. Publicitate. Un cvartet.

— Asta ce e? întrebă Pat.

— Praga. Cvartetul pentru coarde, opus 59, numărul doi, de Beethoven, i-am citit din program.

Am ascultat până la sfârşitul primei părţi; apoi am învârtit butonul mai departe, şi deodată s-a auzit sunetul unei viori, un sunet minunat.

— Probabil că e Budapesta, Pat. Muzică de ţigani.

Am fixat bine postul. Plină şi catifelată, melodia plutea deasupra acompaniamentului orchestrei de ţambale. Viori şi naiuri.

— Nu-i aşa că e minunat, Pat?

Nu mi-a răspuns. M-am întors spre ea. Plângea, cu ochii larg deschişi.

Am închis brusc aparatul.

— Ce e cu tine, Pat?

I-am cuprins umerii fragili.

— Nimic, Robby. Sunt o proastă. Dar când auzi aşa... Paris, Roma, Budapesta... Doamne, şi eu, care aş fi fericită să mai pot coborî o dată până în sat...

— Dar, Pat...

I-am spus tot ce se putea spune ca s-o consolez, dar ea dădu din cap.

— Nu sunt tristă, dragul meu. Nu trebuie să crezi asta. Nu sunt tristă când plâng. Se-ntâmplă uneori, dar îmi trece repede. Stau şi mă gândesc mult...

— La ce te gândeşti? am întrebat-o sărutându-i părul.

— La singurul lucru la care mai pot să mă gândesc... la viaţă şi la moarte. Dacă atunci mă cuprinde tristeţea şi nu mai înţeleg nimic, îmi spun că e mai bine să mori când mai vrei să trăieşti decât să mori când nu mai ai chef de viaţă. Ce zici?

— Nu ştiu.

— Ba da. Îşi sprijini capul de umărul meu. Când vrei să mai trăieşti, înseamnă că mai există ceva ce iubeşti. E mai greu, dar în acelaşi timp mai uşor. Gândeşte-te, tot ar fi trebuit să mor, şi acum sunt recunoscătoare că am avut parte de tine. Aş fi putut să fiu tot aşa de bine singură şi nefericită. Atunci nu mi-ar fi fost greu să mor. Acum mi-e greu, dar în schimb sunt tot atât de plină de iubire ca o albină de miere când revine seara la stup. Dacă aş avea de ales... aş alege mereu la fel.

Se uita la mine.

— Pat, am spus, mai există o posibilitate... după ce foenul va înceta să bată, te vei simţi mai bine şi o să

plecăm de aici.

Continuă să mă privească cercetător.

— Sunt îngrijorată pentru tine, Robby. Pentru tine e mult mai greu decât pentru mine.

— Să nu mai vorbim despre asta.

— Ţi-am explicat numai ca să nu crezi că sunt tristă.

— Nici nu cred că eşti tristă.

Îşi puse mâna pe braţul meu.

— Nu poţi să prinzi iar postul cu orchestra de ţigani?

— Vrei să-i asculţi?

— Da, scumpule.

Am dat iar drumul la aparat şi, încet la început, apoi din ce în ce mai amplu, răsună în camera vioara, acompaniată de naiuri, şi în surdină arpegiile ţambalelor.

— Frumos, spuse Pal. Ca o briză. O briză care te ia şi te poartă departe.

Era un concert de seară, transmis de la o grădină-restaurant din Budapesta. Prin murmurul muzicii se desluşea când şi când conversaţia clienţilor sau câte-un strigăt vesel şi limpede. Puteai să-ţi imaginezi că pe Insula Margareta castanii se împodobiseră cu primele frunze care licăreau palid în lumina lunii şi se unduiau ca mângâiate de suflul viorilor. Poate că era o seară caldă, şi oamenii stăteau la masă în aer liber, având înainte paharele în care strălucea chihlimbarul vinului unguresc; chelnerii alergau de colo-colo în hainele lor albe, ţiganii cântau. Într-un târziu, plecau obosiţi spre casă, prin geana verzuie a zorilor de primăvară... iar Pat zăcea aici, surâzătoare, condamnată să nu mai părăsească niciodată această cameră, să nu se mai ridice dintre aceste perne.

Apoi, deodată, totul se precipită. Obrazul ei drag se subţie. Pomeţii deveniră proeminenţi, iar oasele tâmplelor scoaseră şi mai tare în evidenţă fruntea. Braţele erau firave ca de copil, coastele se desenau sub piele, şi febra scutura violent trupul slăbit. Sora aduse baloane cu oxigen, şi medicul venea din oră-n oră.

Într-o după-amiază, temperatura scăzu inexplicabil de

repede. Pat se trezi şi se uită lung la mine.

— Dă-mi oglinda, şopti dânsa.

— Ce-ţi trebuie oglindă? Odihneşte-te, Pat. Cred că acum ai scăpat. Aproape nu mai ai temperatură.

— Nu, şopti vocea ei răguşită şi stinsă, dă-mi oglinda.

Am înconjurat patul, am luat oglinda şi am lăsat-o să-mi cadă din mână.

— Te rog să mă ierţi! Cât de neîndemânatic pot să fiu! Pur şi simplu mi-a scăpat din mână şi s-a spart în mii de bucăţele.

— Mai am una în poşetă, Robby.

Era o oglindă mică din nichel cromat. Am trecut cu mâna pe suprafaţa lucioasă, ca să-şi piardă din claritate, şi i-am întins-o lui Pat. O şterse cu un mare efort şi se privi cu încordare.

— Trebuie să pleci, dragul meu, şopti apoi.

— De ce? Nu ma mai iubeşti?

— Nu trebuie să mă mai vezi aşa. Nu mai sunt eu asta.

I-am luat oglinda.

— Oglinzile astea de metal nu fac doi bani, Pat. Uită-te numai la mine cum pot să arăt în ea! Palid şi tras la faţă. În realitate sunt bronzat şi puternic. Oglinda asta deformează rău de tot!

— Vreau să păstrezi altă amintire despre mine. Murmură ea. Întoarce-te în oraş, scumpule. O să mă descurc şi singură.

Am liniştit-o. Îmi ceru iar oglinda şi geanta. Apoi începu să se pudreze. Îşi farda sărmanul obraz slăbit, buzele crăpate, cearcănele adânci şi cenuşii de sub ochi.

— Doar un pic, dragul meu, spuse încercând să zâmbească. Nu vreau să mă vezi urâtă.

— Poţi să faci ce vrei. I-am spus, n-ai să fii niciodată urâtă. Pentru mine eşti cea mai frumoasă femeie din lume.

Am luat oglinda şi pudriera şi i-am cuprins încet capul cu mâinile. După câtva timp începu să se frământe.

— Ce este, Pat? am întrebat-o.

— Ticăie atât de tare... şopti.
— Ce anume? Ceasul meu?
Dădu din cap.
— Face un zgomot...
Mi-am desprins ceasul de la mână.
Privi temătoare mişcarea secundarului.
— Ia-l de aici...
Am luat ceasul şi l-am trântit de perete.
— Aşa, acum nu mai ticăie. Acum, timpul stă pe loc. L-am oprit din goana lui. Acum nu mai existăm decât noi doi, numai noi doi, tu şi cu mine, şi nimeni altcineva.
Se uită la mine. Ochii ei erau larg deschişi
— Dragostea mea... îmi şopti.
N-am putut să-i suport privirea. Venea de foarte departe. Trecea prin mine şi se ducea undeva în necunoscut.
— Încercatul meu camarad, am murmurat, iubitul şi curajosul meu camarad!

Muri în ultima oră a nopţii, înainte de revărsatul zorilor. Greu şi chinuit, fără ca nimeni s-o poată ajuta. Îmi strângea mâna, dar nu mai era conştientă că sunt lângă dânsa.
Într-un târziu. Cineva a spus:
— E moartă...
— Nu, nu e încă moartă. Mă mai ţine încă de mână...
Lumină. Insuportabilă şi violentă. Medicul. Mi-am desprins încet mâna. Cea a lui Pat căzu. Sânge. O faţă descompusă, de om sufocat. Ochi chinuiţi, împietriţi. Păr brun, mătăsos.
— Pat, am strigăt, Pat!
Şi pentru întâia oară nu mi-a răspuns.

— Lăsaţi-mă singur, am spus.
— N-ar trebui mai întâi să?... întrebă cineva.
— Nu, am spus. Ieşiţi. Nu vă atingeţi de ea!
Am spălat sângele. Eram ca de piatră. Am pieptănat-o.

Începuse să se răcească. Am culcat-o în patul meu şi am învelit-o cu pături. Eram aproape de dânsa şi nu reuşeam să mă gândesc la nimic. M-am aşezat pe un scaun şi am privit-o lung. Câinele intră şi se întinse lângă mine. Sub ochii mei, faţa lui Pat se metamorfoza. Nu puteam să fac nimic altceva decât să stau inert şi s-o privesc. Apoi, dimineaţa cea nouă n-a mai găsit-o lângă mine.

SFÂRŞIT

Lei 23,50

Colecția
«Romanul de dragoste»
145

Atmosfera febrilă a Berlinului din anii '20... Timp plin de neliniști și întrebări fără răspuns... Robby, Köster și Lenz, supraviețuitori ai tranșeelor, afirmă discret dar convingător puterea prieteniei. Pentru Robert Lohkamp, apariția lui Pat — fermecătoare și fragilă — întruchipează dragostea unică, dragostea care dă sens și transfigurează existența. Apărut în 1938, acest roman al lui Remarque, vădind marile sale virtuți scriitoricești, este, pe lîngă duioasa și tragica poveste a unei iubiri, radiografia unei generații dizlocate de război de la rosturile ei firești. O ecranizare de mare succes, în care au jucat Robert Taylor, Margaret Sullavan și Franchot Tone, a sporit și mai mult popularitatea cărții.

ULTIMELE APARIȚII:

136 Claude Spaak ■ Ordinea și dezordinea
137 Xavier de Montépin ■ Lumină în amurg
138 Ion Vlasiu ■ O singură iubire
139 Henri de Régnier ■ Șarpele cu două capete
140 Nicolae Motoc ■ Golful sălbatic
141 Iris Murdoch ■ Castelul de nisip
142 Virgil Duda ■ Cora
143 Lilli Promet ■ Primavera
144 Marin Sorescu ■ Trei dinți din față